

KRISTUS IR EUCHARISTIJA

KRIKŠ IONIS GYVENIME

KNYG SERIJA Nr. 15

Redakcin vadovyb : *prel. dr. Vytautas Bali nas*, Thompson, CT, JAV.
Dr. Juozas Girnius, Boston, MA, JAV. *Kun. dr. Juozas Prunskis*, Chicago,
IL, JAV. *Kun. dr. Jonas Gutauskas*, Delhi, Ont., Kanada. *Kun. Stasys Yla*,
Putnam, CT, JAV. *Prof. dr. Antanas Maceina*, Muenster, Vokietija. *Simas*
Suzied lis, Brockton, MA, JAV.

PRANAS MANELIS

KRISTUS IR EUCHARISTIJA

DIEVO VEIKLA IŠGANYMO ISTORIJOJE

CHRIST AND THE EUCHARIST
GOD'S WORK IN THE HISTORY OF SALVATION

by

PRANAS MANELIS

Kalb tikrino *Petras Bal i nas*
rašus pieš *Telesforas Valius*
Išleido *Kriš'ionis Gyvenime*, 1977
Spausdino *N. Pr. Marijos Seserys*
I.C.C., Putnam, CT 06260
Kaina \$7.00

T U R I N Y S

Autoriaus žodis	9
I skyrius: KRISTUS IR JO BUVIMAS BEI VEIKLA	
ISTORIJOJE	13
1. Kristus ir naujoji Dievo tauta	17
2. Naujoji Dievo tauta — Kristaus Bažny ia	19
3. Savo krauju Kristus sigijo Bažny i	20
4. Priklausomyb Bažny iai	21
5. Bažny ia — Kristus istorijoje	23
6. Bažny ia — prisik lusio Kristaus sakramentas	24
a) Sakramento samprata	25
b) Dievo ir žmogaus santykiavimas sakramentuose ..	26
c) J zus Kristus — Dievo meil s žmogui ir žmogaus meil s Dievui sakramentas: J zus savo veikla pa- šventina žmog ir garbina Diev	37
d) Kryžiaus auka yra liturginio pob džio	42
e) Bažny ia — Kristaus sakramentas išganymui teikti	44
7. M s susitikimas su Dievu Bažny ioje	47
8. Amžinai veiksmingas išganomasis Kristaus darbas	53
9. Kristus kalba Bažny ioje	58
a) Kalba — tarpusavio santykiavimo rankis	58
b) Veiksmingas Dievo žodis	58
c) Bažny ia t sia Kristaus kalb	59
d) Kristus meldžiasi mumyse	59
e) Bažny ia skelbia Dievo žod	60
f) Pamokslo sakramentinis charakteris	61
10. Prisik lusio Kristaus buvimo ir veiklos pergyvenimas Bažny ioje	62
II skyrius: EUCHARISTIJOS IR JOS TEOLOGIJOS	
ISTORIN APŽVALGA	65
1. Eucharistijos aptarimas	68
a) Eucharistija ir jos vardai	68
b) Eucharistijos paslaptis mums apreikšta	69
c) Eucharistija — viso krikš toniškojo gyvenimo centras	70
d) Eucharistijos kaip apreikštos tikrov s aiškinimas	73
e) Eucharistija istorijoje	74
2. Senajame Testamente Dievas ruoš žmones Eucharisti- jos aukai ir aukos pokyliui	77
a) Visatos K r jo valia yra palaikyti su mumis abipu- sius laisv s ir meil s santykius	77
b) Senojo ir Naujojo statymo Sandora	79
c) Naujoji Sandora — “rašyta žmoni širdyse”	82
d) Naujoji Sandora, kaip ir senoji, reikalauja aukos ir jos pokylio	84

e) Naujoji Sandora prad ta vykdyti per Paskutin Va-	
karien sakramentiniu b du	90
3. Eucharistijos šventimas tuojau po jos steigimo	92
4. Eucharistija Bažny ios T v laikais	
a) Pirmieji Eucharistijos šventimo liudytojai: šv. Igna-	
cas Antiochietis ir šv. Justinas	95
b) Eucharistijos apeig vystymasis: šv. Hippolitas, po-	
piežius šv. Grigalius I Didysis	98
c) Kunigo tarnyba bei vieta Eucharistijos šventime	100
d) Eucharistija yra bendruomeninis pergyvenimas ir	
krišk ioni vienyb s ženklas	101
5. Eucharistija viduramžiais	107
6. Eucharistija Reformacijos metu	117
7. Eucharistija 19-tame ir 20-tame šimtme iuose	129
III skyrius: KRISTAUS BUVIMAS EUCHARISTIJOJE	139
1. Buvimo s voka eucharistin je teologijoje	142
2. Eucharistinio Kristaus buvimo apreiškimas	144
a) Dievo buvimas Izraelio tautoje	145
b) Kristaus buvimo Bažny ioje apreiškim atpasakoja	
Evangelijos	148
(1) Sinoptin s Evangelijos pristato mums Krist kaip	
“Diev su mumis”	148
(2) Evangelija pagal šv. Jon moko apie Dievo S -	
naus i jim m s istorij	149
(3) J zus pažada b ti Eucharistijoje	150
c) Korinto bendruomen s tik jimas realiu Kristaus bu-	
vimu Eucharistijoje	162
d) Eucharistijos steigimo žodžiai reikalauja realaus	
Kristaus buvimo Šven iausiame Sakramente	164
(1) žodžiai — “Tai yra mano k nas.. . Tai yra mano	
kraujas. — užtikrina m s tik jim realiu Kris-	
taus buvimu sakramente	164
(2) K nas ir kraujas, išreiški s gyv asmen , turi ir	
aukos prasm	167
(3) Duonos ir vyno pavidalais Kristus b na asmenišk-	
kai Bažny ioje ir dalyvauja su mumis eschatologi-	
niame pokylyje	169
(4) M s bendravimas su Kristumi Eucharistijoje —	
sakramentinis	172
3. Bažny ios tik jimas realiu ir sakramentiniu Kristaus	
buvimu Eucharistijoje	174
a) Pirmykšt s Bažny ios tik jimo liudijimai	175
b) Kelias Kristaus buvimo Eucharistijoje dogmines	
formuluotes	186
c) Oficialus Bažny ios mokymas ir jo raida	189

(1) Eucharistinis Bažny ios mokymas prieš Triden- to Susirinkim	189
(2) Tridento Susirinkimo laikysena eucharistiniais klausimais	190
(3) Graik Ortodoks Bažny ios tik jimas realiu Kristaus buvimu	191
(4) II Vatikano Susirinkimo ir Popiežiaus Pauliaus VI pasisakymai apie real Kristaus buvim Bažny- ioje	192
d) Eucharistinio Kristaus buvimo s vokos galiojimas po II Vatikano Susirinkimo	196
e) Eucharistinis ir kitoks Kristaus buvimas Bažny ioje 198	
(1) Lokalinis, arba vietinis, buvimas, ir buvimas kam nors kitam	198
(2) Kristus b na ir veikia Bažny ioje asmeniškai per sakramentus	200
(3) Eucharistijoje Kristus b na visa savo b timi (substancialiai)	203
4. M s santykiavimas su J zumi Kristumi Eucharistijoje 207	
 IV skyrius: TRANSSUBSTANCIACIJA ARBA PERESMINIMAS	210
1. Transsubstanciacijos s voka	212
2. Protin žvalga transsubstanciacij	225
a) B ties substancija	226
b) Vienos substancijos persikeitimas kit — peresm- nimas	227
c) Per transsubstanciacij prasideda realus Kristaus buvimas Eucharistijoje	230
d) Kristaus b sena konsekruotoje ostijoje	232
e) M s santykiavimas Eucharistijoje su Kristumi yra sakramentinis	236
 V skyrius: EUCHARISTINIS BENDRAVIMAS ARBA KOMUNIJA	239
A. Eucharistin Komunija — sakramentinis dalyvavimas Kristaus aukoje	
1. Priimdami Eucharistin Komunj dalyvaujame Kris- taus aukoje	243
a) Oficial s Bažny ios dokumentai moko apie dalyva- vim eucharistin je aukoje sakramentin s komunijos pri mimu	244
b) Šventasis Raštas liudija apie komunij aukoje . . .	245
c) T v liudijimai apie komunij ir auk	246
d) Liturginiai liudijimai apie dalyvavim Kristaus au- koje per Komunj	249

2. Tikin i j dalyvavimas Kristaus aukoje ir sakramenti- n Komunija Eucharistijos šventime	249
B. Eucharistin komunija kaip dalyvavimas velykin s Kristaus aukos vaisiuose	
1. Sakramentine komunija susitinkame su Kristumi ir, Šventajai Dvasiai veikiant, sijungiame jo auk	262
2. Eucharistin komunija — dvasinis maistas	267
3. Eucharistin s komunijos sakramentiniai vaisiai	271
a) Eucharistin komunija augina bei išskleidžia m s antgamtin gyvenim	271
b) Susivienijimas su Kristumi	275
c) Mistinio Kristaus K no augimas ir jo nari vienyb	277
d) Eucharistijos pokylio eschatologinis pob dis	284
4. S lygos eucharistinei Komunjai priimti	288
 VI skyrius: EUCHARISTIJA KAIP AUKA	295
1. Aukos s voka	299
2. Kryžiaus auka	304
3. Eucharistin arba šv. Miši auka	309
a) Naujojo statymo auka yra vidinio pob džio	310
b) Eucharistin s aukos pob dis Naujame statyme	312
(1) Šv. Paulius apie eucharistin auk	312
(2) Eucharistijos aukos pob d išreiškia jos steigi- mo žodžiai	313
c) Bažny ios T v liudijimai apie eucharistin auk ..	314
d) Teolog pasisakymai apie eucharistin auk	321
e) Oficial s Bažny ios pareiškimai apie eucharistin auk	322
4. Eucharistija yra sakramentin Naujojo statymo auka .	326
a) Santykis Miši aukos su kryžiaus auka	327
b) Sakramentinis dalyvavimas kryžiaus aukoje	339
c) Švent Miši vert	345
5. Mišios arba eucharistin auka yra Kristaus ir Bažny ios auka	347
a) šventosios Mišios — Kristaus auka	348
b) Šventos Mišios yra Bažny ios auka	353
(1) Tik jimas Eucharistija kaip Bažny ios auka	353
(2) Bažny ia drauge su Kristumi yra eucharistin s aukos atnaša ir kunigas	358
(3) Bendrosios tikin i j ir tarnaujan ios kunigyst s vaidmuo eucharistin je aukoje	359
c) Kristaus aukos ir Bažny ios aukos tarpusavis ryšys	363
 IŠNAŠOS	367-380

AUTORIAUS ŽODIS

Dievo valia daugel metų dirbau Notre Dame kolegijoje (Belmont, California) ir tarp kita ko mokiau teologijos apie Kristų, Bažnyčią ir sakramentus. Bemokydamas pastebėjau, kad šiandien žmogus, ypač jaunimas, neturdamas gilios tikėjimo Kristu ir jo veiklos Bažnyčioje, kažkaip blaškosi. Ir iš tikrųjų: vargu žmogus gali kada nors jaustis ramus bei patenkintas be išganomosios Kristaus takos. Juk, kaip šv. Paulius sako, Kristus yra "keratinis akmuo, ant kurio darniai auga visas (mūsų) dvasinio

gyvenimo, Pr.M.) pastatas" (Ef 2, 20-22). Kristus veikia Bažnyioje per sakramentus. Tod l ne be pagrindo II Vatikano Susirinkimas savo Pastoracin je konstitucijoje 'Bažny ia dabartiniame pasaulyje' šiaip sako apie Krist : "Dievo Žodis, kuriuo visa yra padaryta, tapo k nu, kad, b damas tobulas žmogus, visus išgelb t ir visa savyje apimt . Viešpats yra žmonijos istorijos tikslas, istorijos ir civilizacijos troškim židiny s, žmoni gimin s centras, vis širdži džiaugsmas ir j ilgesio išsipildymas (II Vatikano Susirinkimo Dokumentai, I Dalis, 218 p., n. 45). Nes dangaus T vas panor jo "visa, kas yra danguje ir žem je, iš naujo suvienyti Kristuje, tartum galvoje" (Ef 1, 9-10). Kristus veikia žmogaus labui Bažnyioje per sakramentus. Eucharistija Viešpats veikia ypatingai intymiai. Tod l II Vatikano Susirinkimas laiko Eucharistij viso krikš ioniškojo gyvenimo centru, versme bei virš ne. Štai kod l manau, kad yra b tina pasisakyti išsamiau apie *Kristaus ir Eucharistijos* paslapt . Pasiryžau rašyti šio turinio knyg , paskatintas bei padr sintas savo draug , ypaiai kunigo Antano VILKAI IO (mir s 1975.VI.23). 1973 met liepos m nes šv. Antano klebonijoje (Cicero, Illinois) jis man sak : "Eucharistinis Kristus yra man, tikra paguoda ir stipryb kunigiško gyvenimo kelyje. Džiaugiuosi žinodamas, kad esi prad j s rašyti teologin studij apie Krist ir Eucharistij . Bet išaiškink ši tik jimo paslapt taip, kad ji pasirodyt protui labiau priimtina, netgi žavinga. Aš b siu tos knygos leid jas." Tai buvo man nauja paskata atsidi ti tokios knygos rašymui. Užtikrinau j , kad noriu daryti visa, kas mano galioje: savo svarstymais bandysiu prieiti prie paslaptingos tikrov s ribos; o kas yra už šios ribos, mums pasiekiamama vien, tik jimu.

Pirmame šios knygos skyriuje bandau paaiškinti Bažny ios tik jim J z Krist ir jo buvim bei veikl Baž-

ny ioje. Šis skyrius yra tarsi vadas kitus šios studijos skyrius. Sekančiuose skyriuose yra aiškinama kita m s tik jimo paslaptis — Eucharistija. Ji gvildenama šiais klausimais: Eucharistijos ir jos teologijos istorin apžvalga; Kristaus buvimas Eucharistijoje; transsubstanciacija, arba peresminimas; eucharistinis bendravimas, arba komunija; Eucharistija kaip auka.

Šioje knygoje keliam tik jimo klausim svarstymams atrama yra Apreiškimo šaltiniai, b tent: Šventasis Raštas, Bažny ios T v ir teolog liudijimai, liturgin s apraiškos ir oficialusis Bažny ios mokymas (Magisterium). Rašydamas pasinaudojau daugelio teolog raštais, kurie yra nurodyti knygos išnašose (Ži r. 367-380 psl.). Mano studijos svarstymus daugiau ar mažiau taigavo šie teologai: Seely Beggiani, Jean Danielou, S.J., I. Filograssi, S.J., Louis Ligier, S.J., Henri de Lubac, S.J., Antanas Maceina, Marie-Joseph Nicholas, O.P., Colman W. O'Neill, O.P., Ludwig Ott, Johannes Pinski, Joseph M. Powers, S.J., Karl Rahner, S.J., John P. Schanz, Matthias Joseph Scheeben, E. Schillebeeckx, O.P.

Visiems, prisid jusiems prie šios knygos išleidimo, mano nuoširdžiausia pad ka. Vis pirma garb ir pad ka visokio gero dav jui bei kv p jui Dievui: T vui, S nui, ir Šventajai Dvasiai.

Kun. Pranas Manelis

Brockton, Massachusetts 02402
Didysis Ketvirtadienis, 1976 m.

PIRMASIS SKYRIUS

*J zus Kristus yra tas pats vakar ir
šiandien, tas pats ir per amžius
(Žyd 13, 8).*

KRISTUS IR JO BUVIMAS BEI VEIKLA ISTORIJOJE

K

as yra Jzus Kristus? Šis klausimas yra varginęs mūsų žmones dvidešimt šimtmečių. Nuo pat krikščionybės pradžios daug kas ieškojo patenkinamo jo atsakymo. Kas gi gali tiksliausiai atsakyti šį klausimą, jei ne pats Kristus? (Plg. Mt 11, 27). Todėl jau jo mokiniai laukė atsakymo iš paties Jzauš. Štai apaštalas Tomas, kuris nebuvo lengvatikis, krei-

p si J z : “Viešpatie, mes nežinome, kur tu eini, tai iš kur žinosime keli ?” O J zus jam sako: “Aš esu kelias, tiesa ir gyvenimas. Niekas nenuveina pas T v kitaip, kaip tik per mane” (Jn 14, 5-6). Taigi J zus yra vienui vienas kelias, ved s Diev . Tik jame mes matome, kas iš tikr - j yra Dievas; ir tik jis vienas tikrai veda mus Dievo aki-vaizdom “Jeigu pažinsite mane, tai pažinsite ir mano T v . Jau dabar ji paž state ir esate mat ” (Jn 14, 7), sako J zus. Apaštalui Pilypui to dar negana, ir jis vis vardu kreip si J z : “Viešpatie, parodyk T v , ir bus mums gana.” J zus prikiša jam: “Jau tiek laiko esu su jumis, ir tu, Pilypai, vis dar man s nepaž sti! Kas yra mat s mane, yra mat s T v !” (Jn 14, 8-9). Kita proga J zus sak : “Aš — pasaulio šviesa. Kas seka manimi, nebevaikš ios tamsyb se, bet tur s gyvenimo švies ” (Jn 8, 12).

Ar galime tik ti tai, k J zus sako? Ištisais amžiais daug kas tik jo Kristaus žodžiais — tik jo jo apaštalai bei mokiniai ir tiki daugyb jo sek j iki m s dien . Ne be pagrindo jie tiki Kristaus žodžiais. Juk jie yra apsisprend už Krist kaip Dievo S n , dangiško T vo pasi st š pasaul d l m s gero. Kaip sak apaštalui Pilypui, taip ir dabar J zus kalba savo sek jus: “Kai j s klausote man s, argi negalite taip suprasti, kad k tik aš sakau, yra paties Dievo tiesa?” K jis yra sak s apaštalui Pilypui, kalba ir mums: “Je j s negalite tik ti manim d l mano žodži , tikriausiai tik kite d l mano darb !” Argi ne tuo pa iu b du J zus kalb jo šv. Jono Krikštytojo mokiniams? Kai Jono mokiniai klaus J z , ar jis laukiama- sis Mesijas, J zus atsak : “Keliaukite ir apsa-kykite Jonui, k ia girdite ir matote: aklieji praregi, raišieji vaikš io-ja, raupsuotieji apvalomi, kurtieji girdi, mirusieji prikeliami, vargdieniams skelbiama geroji naujiena. Ir palaimintas tas, kas nepasipiktina manimi” (Mt 11, 2-6).

Iš tikrą Jzus sakė Pilypui: „Klausyk man s! Žvelk mane! Ir tik k manimi!“ Pilypas, sužav tas Kristaus patrauklia asmenybe ir paskatintas Dievo malon s, tik jo j. Ir kitus apaštalus bei vis amži krikš ionis Kristus savo asmens orumu patrauk prie sav s taip, kad jie apsisprend tik ti j kaip sik nijus Dievo S n — Diev m s istorijoje.

Toks tat yra Bažny ios tik jimas J z Krist . Š ti k jim Krist ir jo uždavin išganymo istorijoje tiksliai yra nusak s šv. Paulius: „Vienas yra Dievas ir vienas Dievo ir žmon i Tarpininkas — žmogus Kristus J zus, kuris atidav save kaip išpirkim už visus, pateikdamas liudijim nustatytu laiku (1 Tim 2, 5-6).

Pirmiausia reikia pasiaiškinti m s tik jim J z Krist ir jo buvim bei nuolatin veikt Bažny ioje. Tai bandome glaustai atlikti, pasinaudodami Apreiškimu, kuris yra mums pateikiamas Šventojo Rašto Naujajame Testamente. Išsiaiškinus Kristaus paslapt ir jo veikim Bažny ioje, bus lengviau suprantamas eucharistin s paslapties aiškinimas.

1. Kristus ir naujoji Dievo tauta

Jzus kart kalb jo apie išganom j savo misij vienam iš fariziej , vardu Nikodemui: „Dievas taip pamilo pasaul , jog atidav savo vienatin S n , kad kiekvienas, kuris j tiki, nepraš t , bet tur t amžin j gyvenim . Dievas gi nesiunt savo S naus pasaul , kad jis pasaul pasmerkt , bet kad pasaulis per j b t išgelb tas” (Jn 3, 16-17). Iš šv. Jono evangelijos žangos žinome, kad šis Dievo S nus, vadinamas Žodžiu, per kur atsirado visa, kas tik yra atsirad (Jn 1, 3), tapo žmogumi ir gyveno kaip ir kiti mirtingi žmon s (Jn 1, 14). Gi Žodis, tap s žmogumi, yra *tas pats asmuo*, kaip ir Jzus Kristus. Žmo-

gus J zus yra narys vienintel s žmoni gimins, kuri Dievas yra nusprend s vesti antgamtin lemt . Kelyje antgamt yra reikalingas vienas tarpininkas, kuris atstovauja Dievui ir žmon ms. D l to K r jo valia amžinasis Žodis tapo žmogumi, kad b t m s brolis ir Viešpats: "Vienas yra Dievas ir vienas Dievo ir žmoni Tarpininkas — žmogus Kristus J zus, kuris atidav save kaip išpirkim už visus" (1 Tim 2, 5-6). Amžinojo Žodžio sik nijimo akimirk Dievo Dvasia patep iš Mergel s Marijos paimt žmogišk j prigimt . Nuo tos akimirkos Žodis tap s žmogumi yra vadinamas Pateptuoju, arba Kristumi, (graikiškai KRISTOS — pateptasis.)¹ Amžinojo Žodžio sik nijimu Dievo Dvasia patep per Krist visus žmogiškos prigimties dalininkus. Nuo tada žmoni gimint tapo *nauj ja* Dievo *tauta*. Tod l Dievas laiko visus žmones sik nijusio savo S naus broliais ir seserimis.² Per t paslaptinę Kristaus K r jo vienyb su k riniais Dievas sudar nauj ir amžin *sandor* . Kristuje tad išsipild Jeremijo pranašyst apie nauj Dievo taut ir amžin *sandor* : "Štai ateis dien , sako Viešpats, ir aš padarysiu su Izraelio namais ir su Judo namais nauj sandor , ne toki sandor , koki esu padar s su j t vais t dien , kurioje aš nutv riau j rank , kad išves iau juos iš Egipto žem s, sandor , kuri jie sulauž , aš gi buvau j valdovas, — sako Viešpats. Bet štai kokia bus sandora, kuri aš padarysiu su Izraelio namais po an dien , sako Viešpats: Aš duosiu savo statym j vidui ir rašysiu j šird ; aš b siu jiems Dievas, ir jie bus mano tauta. . . Visi pažins mane nuo mažiausio iki didžiausio, — sako Viešpats."³

Šv. Petro žodžiais tariant, Dievui patinka kiekvienas žmogus, kuris bet kuriuo metu ir bet kurioje šalyje j gerbia ir teisingai elgiasi, (plg. Apd 10, 35).⁴ "Ta iau jis panor jo žmones pašv sti ir išganyti ne atskirai, be jokio

tarpusavio ryšio, o sujung s juos i taut , kuri ji tikrai teisingai pažint ir šventai jam tarnaut .”⁵

Tod l neabejotinai tikime, kad visa žmonija yra naujoji Dievo tauta Kristuje. Dievas-Žmogus, Kristus, yra pašauk s visus žmones, kad tapt *vienu* ne k nu, o dvasia. Kristus turi bei palaiko savyje visus žmones; visi esame jungti j , neprarasdami savo asmens tapatyb s. Jis yra naujosios Dievo tautos Vadovas, o mes — jo valdiniai. Jis yra savo tautos galva, o mes jo k no nariai.

2. Naujoji Dievo tauta — Kristaus Bažny ia

Kiekviena tauta, prigimties statymo skatinama, telkia visuomenines j gas bendram savo tautiniam tikslui siekti. Kad s kmingiau gal t puosel ti savo tautin kult r , kad lengviau b t atsidi ti individualiam bei bendram g riui, siekiant laikinos materialin s gerov s, ji susiburia politin bendrij . Panašiai elgiasi ir naujoji Dievo tauta Kristuje. Jos pašaukimas b ti glaudžioje vienyb je su savo K r ju ir visa žmoni gimine. Šis pašaukimas yra išreikštas amžinoje sandoroje tarp Dievo ir žmoni — “Aš b siu j s Dievas, o j s b site mano tauta.”⁶ Šiai sandorai vykdyti žmonijos istorijoje pats Kristus, naujosios Dievo tautos galva ir vadovas, steig regim religin bendrij , kuri vadinaime Kristaus *Bažny ia*.⁷ Tod l Liuteron rašytojas Dietrich Bonhoefer teisingai mano, kad kas laiko save krikš ioniu, tas tiki neregim Bažny i , Dievo karalyst kaip išrinkt j susivienijim (coetus electorum). “Mes tikime,” — sako tas pats rašytojas, — “kad Dievas yra suk r s iš konkre iai patiriamos Bažny ios, kurioje yra vykdoma žodžio ir sakramento tarnyba, savo bendrij ; tikime, kad ši Bažny ia yra Kristaus k nas, tai yra Kristaus buvimas pasaulyje; tikime, kaip mums yra pažad ta, kad joje veikia Dievo Dvasia.”⁸

Taip iš tikrų naujoje Dievo tautoje Jzus steig naują religinę bendriją, kurios uždavinys yra vykdyti žmonių išganymo darbą po jo prisikėlimo iš numirusių ir dangun žengimo. Išganymo darbas istorijoje būtų nemanomas be išganomosios Kristaus bendrijos, be regimosios jo Bažnyčios. Žinoma, Kristus galėtų iš savo garbų sukalyti stebėtinus išganymo tiesiogiai, be išorinio tarpininkavimo, bet tai būtų mums neregima ir nežinoma. Visiems gi yra aišku, kad žmogus gali pažinti bet koki tikrovę (gamtinę ir antgamtinę) tarpininkaujant šio pasaulio reiškiniams, kuriuos pergyvena savo pojūciais. Tik šis kelias yra tinkamas mūsų prigimčiai. Todėl Kristus yra steigęs savo Bažnyčią, per kurią mes susitinkame su antgamčiu — su Kristumi danguje ir per jį su visatos Kūrėju.

3. Savo krauju Kristus išgelbėjo Bažnyčią

Per savo mirtį ant kryžiaus Jzus laimėjo savo Bažnyčią antgamtinę gyvybę. Apie tai aiškiai kalba popiežius Pijus XII: “Kybodamas ant kryžiaus, Kristus užbaigė savo mistinės šventovės (Bažnyčios) statybą. Ant kryžiaus išlietu savo krauju jis numalšino dievišką pyktį ir padarė, kad iš Atpirkėjo šaltinių galėtų tekėti žmonėms išganymui visos dangaus dovanos, ypač Naujojo ir Amžinojo statymo šventieji sakramentai. Ant kryžiaus medžio jis laimėjo sau savo Bažnyčią, tai yra visus mistinio Karono narius”.⁹ Kaip žinome iš Šventojo Rašto, daugumas išrinktosios Dievo tautos žmonių netikėjo Jzumi, ir jie vadai nuteisė jį mirčiai. Taigi jie sulaužė sandorą su Dievu. Ir Jzus sekė jai bei mokiniai, kurie tikėjė jį, buvo netobuli. Visi žmonės buvo nuodėmė sutepti. Jie buvo nusikreipę nuo savo Kūrėjo, todėl buvo neverti Dievo tautos. Už savo sekėjus, už neištikimą savo tautą ir už visus žmones Jzus atidavė savo gyvybę, kad juos išlaisvintų iš nuo-

d mi ir padaryt švent ja Dievo tauta, savo Bažny ia. "Jis atidav save už mus, kad išpirkt mus nuo visoki nedorybi ir suburt sau nuskaistint taut , uoli geriems darbams" (Tit 2, 14; plg. Ef 5, 25-26). Šv. Augustino žodžiais tariant, "Kristus miršta, kad Bažny ia gal t b - ti pagimdyta."¹⁰ Taigi Bažny i pats Kristus "savo krauju sigijo, pripild savo Dvasios, apr pino tinkamomis regimos ir visuomenin s vienyb s priemon mis."¹¹ Joje dauginasi amžinoji Dievo tauta, nes, amžiams slenkant, Dievas pašaukia jai nauj nari iš vis taut ir laik .

4. Priklausomyb Bažny iai

Dievas, pradžioje sutv r s vien žmogaus prigimt , yra nutar s visus žmones surinkti vien savo antgamtin taut . Tai tapo tikrove, kai Dievo Dvasia patep žmogišk j prigimt Žodžio sik nijimo metu. Visi žmon s jau tada buvo pašaukti nauj j Dievo taut , kuri Kristus savo krauju sigijo ir sutelk aplink savo aukos kryži . Per sik nijimo paslapt ir Kristaus mirt Dievas patrauk išganymo keli visus žmones. Tai nereiškia, kad Dievas suteik žmon ms tik toki galimyb , kad jie gal t laim ti išganym vien savo j gomis. Dievas teikia mums per Krist išganymui reikaling malon . Žinoma, Dievas laukia m s bendradarbiavimo su gaut ja malone. Juk K r jas yra apdovanoj s žmog laisva valia. Visais atvejais Dievas gerbia žmogaus laisv vali : niekuomet jis neprieivartauja žmogaus, bet duoda jam malon laisvu noru pasirinkti išganymo keli .

Dr siai galima teigti, kad visi žmon s priklausu naujajai Dievo tautai — Kristaus Bažny iai. Visus žmones galima vadinti anoniminiais krikš ionimis. Klaida b t sakyti, kad pagonis yra nepaliestas Dievo malon s ir tiesos.¹² II Vatikano Susirinkimas moko: " ši katalikišk j

Dievo tautos vienybė, kuri ženklina ir neša visuotiną taiką, yra šaukiami visi. Jai vairiu būdu priklauso arba yra skiriami tiek katalikai, tiek kiti tikintieji Kristui, tiek pagaliau visi žmonės be išimties, kuriuos Dievo malonė yra pašaukusi išganymui.”¹³ Tas pats II Vatikano Susirinkimas todėl pakartoja nuo seniai žinomas tiesas: “Iš tikrųjų kas be savo kaltės neišpažįsta Kristaus Evangelijos ir jo Bažnyčios, bet nuoširdžiai ieško Dievo ir, veikiamas malonės, stengiasi darbais vykdyti jo valią, kaip ją diktuoja jo šventųjų balsas, tas gali pasiekti amžiną išganymą.”¹⁴

Tačiau iš to, kas pasakyta, negalima pasidaryti išvados, kad nereikia priklausyti regimajai Bažnyčiai, per kurią Kristus veikia ir veda mus išganymui. Tiesa, kad anoniminis krikščionis gali santykiuoti su Dievu ir be regimosios Kristaus Bažnyčios tarpininkavimo. Nors ir nepriklausydamas Bažnyčiai, žmogus atskirai savo maldomis garbina Dievą ir save pašventina, ugdo save tikėjimu ir kitomis krikščioniškomis dorybomis. Bet Dievas nori, kad žmonės, kaip jo tauta Kristuje, garbint savo Kūrėją ir bendrai siektų šventumo. Šiam tikslui Kristus suorganizavo regimą bendriją — Bažnyčią. Per ją veda jis žmones išganymui regimu keliu ir mums suprantamą būdu. Kristus valia yra, kad žmonės tikėjimu ir sąjungoje bei jo Bažnyčioje regimai per krikštą (plg. Mrk 16, 16; Jn 3, 5). Ši regima priklausomybė Bažnyčiai yra būtina tiems, kurie ją pažįsta. Negali būti išganyti tie, kurie žino, kad Bažnyčia yra per Kristų steigta žmonių išganymui, bet atsisako jį eiti arba joje pasilikti.¹⁵ Kristus juk yra vienintelis tarpininkas tarp Dievo ir žmonių. Dabar jis yra dangaus garbė. Iš ten jis tęsia išganymo darbą ir veikia per savo regimą Bažnyčią. Todėl Bažnyčia mums yra Kristus veikimo tikrovė. Bažnyčia — mums Kristus žmonių istorijoje.

5. *Bažnyia — Kristus istorijoje*

Po žengimo dangun Jzus s di Dievo Tvo dešin je. Jzus kaip žmogus yra tiek išaukštintas, kad jis ten gyvena su Triasmeniu Dievu ir yra visatos bei Dievo tautos *Viešpats*. Viešpats Jzus yra galintas si sti Dievo Dvasi tikintiesiems ir veikti savo sukurtoje bendrijoje — Bažnyioje.¹⁶ Ne be reikalo Kristus kart pasak : “O aš, kai b siu pakeltas aukšty n nuo žem s, visus patrauksiu prie sav s.”¹⁷ Iš tikr j Kristus, per j s Dievo Tvo garb , veikia taip, kad patraukt prie sav s vis žmonij ir nuvest j T v .¹⁸ Tod l iš dangaus garb s žmogus Jzus t sia Dievo garbinim ir žmoni pašventim . Dievo Žodžio priimtoji žmogiškoji prigimtis tarnauja jam kaip gyvas rankis žmoni išganymui. Žodžio sik nijimo metu Dievo Dvasia visus žmones jung Kristaus žmogišk j prigimt , ir tuo b du tapome Dievo tauta — Kristaus Bažnyia. Tai nereiškia, kad mes, žmon s, esame tarsi sulydinti fiziškai viename Kristaus k ne, bet esame *viena* su juo Dvasia — esame vienas mistinis Kristaus K nas. Kristus yra danguje, o mes — žem je. Ta iau Kristus nenutraukiamai palaiko mistin s lyt su savo K no nariais žem je. Taigi Kristus eina m s istorij . Jis veikia ypa per savo suorganizuot regim Bažny i . Tod l II Vatikano Susirinkimas moko, kad “visuomenin Bažnyios strukt ra tarnauja j gaivinan iai Kristaus Dvasiai kaip rankis k nui pl toti (plg. Ef 4, 16).”¹⁹ Bet Bažnyia yra ne tik rankis išganymui — ji yra išganymas, kuris regimai vykdomas šiame pasaulyje. Tai yra Viešpaties K nas, kuris teikia išganym . Tolygiai galima išreikšti: Kristus teikia išganym — Bažnyia teikia išganym ; Bažnyia — Kristus istorijoje.²⁰

Šventojo Pauliaus atsivertimas mus ryškiai pamoko apie mistinio Kristaus K no paslapt . Jis, b damas nuož-

mus Kristaus sek j persekiotojas, giliai pergyveno Dievo - Žmogaus paslapt ir atpažino j krikšioni bendruomen je. Apaštala Darb knyga šiaip aprašo t vyk : "Saulius, tebealsuodamas grasinimais ir žudyn mis prieš Viešpaties mokinius, nuvyko pas vyriausij kunig ir išgavo raštus Damasko sinagogoms, kad, užtik s to kelio sek jus vyrus ir moteris, gal t juos suimin ti ir gabenti Jeruzal . Kai prijogo netoli Damasko, staiga j apšviet iš dangaus šviesa. Nukrit s žem n, jis išgirdo bals : "Sauliau, Sauliau, kam mane persekioji?" Jis klaus : "Kas tu esi, Viešpatie?" Šis atsak : "Aš esu J zus, kuri tu persekioji. Kelkis, eik miest ; tenai tau bus pasakyta, k turi daryti. Jo kelion s draugai stov jo be žado: jie gird jo bals , ta iau nieko nemat . . ." (Apd 9, 1-9; 22, 5-16; 26, 12-20). Šiuo vykio atpasakojimu evangelistas Lukas aiškiai patvirtina, kad Krist tikin i j regima bendruomen sutapatinama su jos Viešpa iu, kuris yra danguje. Saulius, persekiodamas krikšioni bendruomen (arba vietos Bažny i), persekiojo jos Viešpat — J z . Persekiojo mistin Kristaus K n — Bažny i ; persekiojo šio K no Galv ir narius; persekiojo pat Krist žmoni istorijoje. Juk "J zus Kristus yra tas pats vakar ir šiandien, tas pats ir per amžius" (Žyd 13, 8). Po žengimo dangun J zus Kristus yra išaukštintas dangaus ir žem s *Viešpa iu*. Dabar gi Viešpats J zus veikia per mistin savo K n , per regim savo Bažny i vykdo žmonijos išganym . Iš dangaus jis veikia dabar per sakramentus, tai yra, tikintiesiems žinomu bei prastiniu b du per išorinius regimosios Bažnyios veiksmus.

6. Bažny ia — prisik lusio Kristaus sakramentas

Teologiškai yra teisinga teigti — Kristus yra su Dievu susitikimo sakramentas; regimoji Bažny ia, kaip mistinis

Kristaus K nas yra prisk lusio Kristaus sakramentas; Eucharistijoje susitinkame su Kristumi sakramentiniu b - du. Norint šiuos teiginius geriau suprasti, reikia pirmiau žinoti, kas yra sakramentas.

a) Sakramento samprata

Sakramento pavadinimas yra lotyniškos kilm s: sacer, sacra, sacrum — šventas, o priesaga *mentum* reiškia priemon pašventimui arba kitam tikslui. Katekizmas trumpai sako, kad sakramentai yra Kristaus steigti regimieji ženklai — simboliai (daiktai: pav. duona, vynas, vanduo; išoriniai veiksmai: pav. vandens pylimas krikštijant), kurie reiškia Dievo malon ir veiksmingai j suteikia. Vakar Bažny ioje jau prieš šv. Augustin sakramento žodžiu buvo vadinamos tos apeigos, kurias dabar tebevadiname sakramentais. Bažny ios steigtos ir vartojamos priemon sakramentin s malon s veiklai padidinti (maldos, išmaldos, laiminimai sielos ir k no gerovei ir apsaugai nuo piktosios dvasios) vadinasi sakramentalijos.

Ne tik katalikai, bet ir kitos religijos savo santykiams su Dievu ar su antgamtin mis b tyb mis gausiai vartoja sutartinius ženklus bei veiksmus savo tik jimui išreikšti. Tai daugiausia d l to, kad religijai suvokti nepakanka vien proto ir jausmo. Religiniame gyvenime žmogus sukuria sau ženklus, arba simbolius, kuriais ne tik išreiškia savo pergyvenimus, bet tuo pa iu ir ima geriau suprasti, k jis yra pergyven s. Pasinaudojant simboliais, galima dar ir suintensyvinti religinis gyvenimas.

Štai kod l, išsireikšdamas ženklais bei simboliais, žmogus susik r išviršin *kult*, kuriuo išreiškia *vidin* Dievo garbinim . Šv. Tomo Akvinie io žodžiais, išviršinis kultas yra regimai išreikštas “tik jimo išpažinimas”, tai yra, “tam tikras tik jimo išpažinimas per išviršinius ženklus”.²¹ Tai yra kaip tik simbolinis tik jimo išpažinimas.

Jei šis simbolinis tik jimo išpažinimas yra bendruomeninis, tai yra, jei kuri bendruomenė išpažsta savo tik jimo sutartais simboliais, arba apeigomis, tok apeigin tik jimo išpažinim vadiname *sakramentiniu kultu*. Apie tok sakramentin kult kalba šv. Augustinas²² ir šv. Tomas Akviniėtis.²³ Sakramentai, vadinasi, yra tie simboliniai Dievo garbinimo ir sav s pašventimo veiksmai, kurie yra kil iš kurios nors religin s bendruomen s tik jimo.

Taigi simboliniais, arba sakramentiniais veiksmiais žmogus išreiškia savo samprat apie Diev ir savo santykiavim su juo: jis išpažsta savo tik jimo vairiais garbinimo, pad kos, maldavimo ir atgailos ženklais bei veiksmiais. Savo vidinius religinius pergyvenimus žmogus išreiškia tai priklaupimu, tai rank pak limu ar sud jimu, tai bet kokia kita k no laikysena maldai, tai žodžiais.²⁴ Tod l turime pagrind sakyti, kad yra prigimta žmogui santykiauti su Dievu per regimus ar juslinius ženklus bei veiksmus. Tai — pla iausia prasme sakramentinis santykiavimas.

b) Dievo ir žmogaus santykiavimas sakramentuose

Tikime, kad Dievas yra suk r s visat ir mus, žmones. Tikime, kad Dievas yra amžinas, netur s pradžios nei pabaigos, begaliniai aukštesnis už visa, kas sukurta. Taigi tarp Dievo ir žmogaus yra praraja. Tik jimas mums sako, jog pats Dievas yra nuties s tilt ant šios prarajos — niekuomet jis neatitraukia savo rankos nuo k rinijos. B das išmintingiausias ir visagalis, Dievas laiko vis pasaul savo rankoje ir valdo visas b tybes tvirtai ir kartu švelniai. Kaip geras t vas Dievas nepalieka m s , savo vaik , be globos. Kaip Dievas r pinosi žydais, keliaujančiais pažad t j žem , taip jis r pinasi ir mumis, trau-

kian iais dangišk j t vyn . Jis apreiskia mums savo vali , maitina mus dangišk ja duona ir meilingai duoda visa, ko mums reikia kelyje išgany m .

Bet *kaip* Dievas apsireiskia savo k riniui — žmogui? Kaip žmogus atsiveria Dievui ir jo apreiskimui? Kaip Dievas santykiauja su žmogumi? Šis Dievo ir žmogaus tarpusavio santykiavimas ir yra religija.

Visiems žinoma, kad žmogus, pergyvendamas š regim pasaul , gali surasti pasaulio K r j . Tai *subjektyvus* religinis pergyvenimas. Šitoks subjektyvus pasaulio pergyvenimas yra *žmogaus* kelias Diev . Taigi reikia sutikti, kad žmogus gali pergyventi Diev per tarpininkavim su šio sukurto pasaulio reiškiniiais. Vadinasi, subjektyvus žmogaus kelias Diev yra ne tiesioginis, bet tarpiškas.²⁶

Kyla kitas klausimas: ar Dievas *objektyviai* apsireiskia žmogui per regim pasaul ir tiesiogiai malone iškelia j , savo k rin , dievišk (transcendentin) srit ? Dievas n ra s lygojamas laiko ir erdv s, ir tod l jo galimas tiesioginis kelias žmog gali b ti m s jusl ms nesuokiamas.

Pa ios prigimties vedami, t vai r pinasi vaikais: maitina, aprenčia, mokslina juos ir duoda jiems religin aukl jim . Taip paruošia juos savarankiškam gyvenimui. Analogiškai reikia t pat pasakyti apie Diev , pasaulio ir žmonijos T v . Jis palaiko visat ir ypatingu b du apsireiskia žmogui, kur yra suk r s pagal savo paveiksl (plg. Pr 1, 27); jam apreiskia savo vali ir veda j galutin paskirt . Dievo yra tokia valia, kad jis nenori n didžiausio nusid j lio mirties, bet laukia, kad jis gr žt si nuo savo nusid j lio kelio ir b t gyvas (plg. Ez 33, 11). Dievas “trokšta, kad visi žmon s b t išganyti ir pasiekt tiesos pažinim ” (1 Tim 2, 4). T a iau laiško Žydams autorius aiškiai sako: “Be tik jimo ne manoma patikti Die-

vui. Kas artinasi prie Dievo, tam b tina tik ti, kad jis yra ir kad ieškantiems jo atsilygina” (Žyd 11, 6). O išganymui nepakanka grynai nat ralaus tik jimo, kur gauname iš subjektyvaus pasaulio pergyvenimo arba iš ontologinio santykio tarp K r jo ir k rinio. Dieviškam gyvenimui pasiekti reikia atgamtinio tik jimo, kur žmogus gauna iš paties Dievo, jo malon s padedamas. Bet žmogus negali savo prigimtomis j gomis pasiekti dieviškosios plotm s, nes jis yra ribotas, o Dievas — beribis. Kaip mes be elektrinio keltuvo negalime pasiekti dangoraižio administratoriaus, gyvenan io pa iame viršutiniame aukšte, taip be atgamtin s pagalbos ar dieviškos malon s mums ne manoma pasiekti paslaptingo Dievo gyvenimo. Tiktai malon iškelia žmog virš visos regimos ir neregimos prigimties, iki atgam io, kur Dievas jam apsireiškia bei atskleidžia vidinio savo gyvenimo paslapt . Malon ne tik iškelia žmog antgamt , bet ir apšvie ia visus žmones, netgi netikin uosius.²⁷

Štai kod l reikia tik ti, kad Dievas, nor damas išganyti visus žmones, iškelia juos per malon savo vidinio gyvenimo plotm ir apsireiškia jiems. Tai yra *privatus* apsireiškimas, skirtingas nuo viešojo apreiškimo.”²⁸ Toks apreiškimas vyksta gelm je asmens — tiek pranašo, tiek ir eilinio žmogaus. Tur damas tok apreiškim , žmogus pergyvena jo tikrov , nors to negali išreikšti žodžiais ir perduoti kitiems. Jei toks apreiškimo suvokimas b t žodžiais išreiškiamas, jis v liau gal t b ti priimtas kaip *viešo* apreiškimo dalis. (Tai galint geriau suprasti vieš j Apreiškim).²⁹ Tod l J. Fuchs klausia: “Argi negalima prieti išvados, kad kiekvienam tampa s moningai žinomas Absolutas ir pagaliau gyvasis Dievas, nors tai nemokama suprasti ir išreikšti žodžiais? Ir argi negalima sutikti, kad šioje nesuprantamoje ir neišreiškiamoje s mon je yra pergyvenamas pakvietimas išganym , pa-

kvietimas duodamas kiekvienam asmeniui jo išgany-
mui?"³⁰ Žinoma, kad žmogus, b damas laisvas, gali pri-
imti š pakvietim ir eiti tik jimo keliu išgany . Bet
dažnai žmogus atmeta š vidinio pergyvenimo apreiškim ,
kaip tai daro ateistai žodžiais ir savo elgsena.

Kaip matome, Viešpats, apsireikšdamas žmogui vidi-
niai ir tiesiogiai, be jokio tarpininkavimo visiems supran-
tamais ženklais, gali suteikti jam ir tik jmo dovan . Šia
prasme kalba Karl Rahner apie ateisto tik jim . Bet ia
galima suprasti tik kaip Dievo duot tik jimo pradži ,
arba tik jimo ugnies kibirkšt . Žmogus, nenor damas pa-
daryti toki tik jimo kibirkšt ž ruojan ia liepsna, gali j
visiškai užgesinti. Taip gal b t vyksta su tais, kurie ko-
voja prieš krikš ionyb ar bet kuri religij . Vargu tad
galima ateist laikyti tikin iu Diev .³¹

Dievas malone apsireiškia pavieniams asmenims. Tos
malon s pergyvenimus žmon s bando išreikšti ženklais,
arba simboliais, stengdamiesi ir kitiems perteikti, k jie
patys yra patyr . Tai yra m s dvasios vienintelis ir ki-
tiems suprantamas kelias perkelti save istorijos vyksm .
Šiuo b du mes tarp sav s santykiuojame ir religin je
bendruomen je. Kad antgamtinis apreiškimas b t reikš-
mingas bei suprantamas ir kitiems, turi b ti perkeliamas
istorin tikrov visiems suprantamais terminais ir žen-
lais bei simboliais. Nes tik tokiu b du Dievas nurodo visai
žmoni giminei tik jimo tiesas bei elgsenos principus.
Šiuo keliu Dievas padeda ir pavieniams asmenims, ir vi-
sai žmonijai pažinti antgamt ir siekti išgany .

Krikš ioni tradicija yra visuomet pabr žusi, kad žmo-
gus negali kitaip su Dievu susitikti ir j pergyventi, kaip
per šio pasaulio pergyvenim . Taigi Dievas apsireiškia
žmogui ne tik vidiniai, iškeldamas j malone iki dieviško
lygio, bet ir *viesai* — per išviršinius ženklus, kad visi tai
suprast . Koks gi yra tas Dievo viešas apsireiškimas?

Pirmiausia Dievas kalb jo žmog ir objektyviai užmezg su juo ryš per *gamt*, tai yra, per šalia žmogaus esant pasaul su savo apraiškomis, vykiais ir d sniais. Kokiais gi ženklais kalb jo Dievas žmog ? Kaip jis apsireišk , kad žmogus gal jo suprasti Apreiškim ? Kad žmogus paj gt Dievo kalb suprasti ir su juo susitikti, pats Dievas turi tarsi nužengti žmogaus supratim , nes dievišk srit žmogus negali pakilti savo prigimtomis j gomis. Tod l kiekvienu apsireiškimo atveju Dievas turi nusileisti žmogaus sugeb jimo lyg . Jis turi tarsi susižmoginti ir net susidaiktinti, tai yra, sik nyti žmogui prieinamus bei suprantamus dalykus. Dievas apsireiškia visuomet objektyviai per savo pasirinktus ženklus: jis kalba žmog šio pasaulio vaizdais ir ženklais bei simboliais. Nors Dievas kalba “ir t leriopu b du” (Žyd 1, 1), bet jo kalba visiems gali b ti suprantama.³²

Kaip žinome iš Senojo statymo, Dievas išgelb jo Noj nuo tvano ir sudar su juo sandor . Viešpats apsireišk Nojui suprantamu b du per *gamtos* reiškinius: tvanas kaip gamtos katastrofa yra Dievo bausm s išraiška, v jas kaip gamtinis reiškiny s yra šios bausm s užbaig jas, vairykšt irgi kaip gamtinis reiškiny s yra Dievo ženklas, kad daugiau žem s tvanu nebausi s (plg. Pr 7, 4-6; 8, 1; 9, 11-16).³³

Dievas yra apsireišk s žmogui ir per kitokius gamtos reiškinius, kurie buvo Viešpaties artumo liudininkai. Dievas apsireišk Mozei dykumose prie Horebo kalno per liepsnojant , bet nesudegant eršk troži kr m (plg. Iš 3, 2-6); izraelitams, keliaujantiems per dykumas, — debesyse dien ir ugnies stulpe nakt (plg. Iš 13, 21-22); visai tautai, susijusiai prie Sinajaus kalno, — ugnyje ir d muose, iš kur Viešpats per Moz dav dešimt sakym (plg. Iš 19, 16-19 ir Iš 20). Šitokie gamtos reiškiniai buvo Dievo pasirinkti ženklai, kurie liudijo Viešpaties ar-

tum ir jo nor santykiuoti su savo kuriniais — žmonimis. Ne tik per gamtą ir jos reiškinius Dievas reiškia savo norą santykiuoti su žmogumi. Jis apsireiškia per pačią žmoniją bei jos *istoriją*: per Abraomą ir iš jo kiliančią tautą (plg. Pr 12, 1-3; 17, 4-8). Nuo Abraomo Dievas liudija save, kalbėdamas ne tiek per gamtos reiškinius, kiek per išrinktosios tautos *žmones* bei *vykius*. Šiuo būdu žmogus supranta Dievą tarsi apčiuopiamą, kaip esantį netoli jo. Kol iš Abraomo kilusi tauta buvo klajoklų dykumoje, tol Dievas kišosi tiesiogiai į jos istoriją. Tapusi sėkli Kanaano žemėje ir susikūrusi valstybė, ši tauta gavo Dievo apreiškimą ir jį vykdė per *asmenis* — kunigus, karalius ir pranasus.³⁴

Izraelio tautos istorijoje Dievas apsireiškė žmogui ne tiek per gamtinius reiškinius, kiek kalbėdamas jį ir žodžiu paskelbdamas jam savo valią. Žodis buvo Dievo priemonė nurodyti žmogui išganymo kelią. O gamtiniai reiškiniai Izraelio religijoje buvo tik Dievo apsireiškimo vieta, iš kurios pasigirdo Viešpaties žodis. Ir tik per istorinius vykius bei asmenis Dievas kalbėjo, kaip Izraelio tauta turi eiti savo paskirties keliu.

Matome, kad Dievas sujungia žmonių istoriją. Juk visa išganymo istorija liudija apie šią žmonijos tikėjimą Dievo siterpimu su egzistencijon. Taip tik jo žydai Senajame statyme, taip Kristaus sekėjai — Naujajame statyme, taip ir mes tikime visame Bažnyčios gyvenime. Nuo žydų tautos religinio gyvenimo iki mūsų laikų yra pastebimas nenutrūkstamas tikėjimas Dievo didžiuosius darbus: nuo pradžių žmonija laikė Dievą Viešpatiu, kuris iš nieko sukūrė pasaulį, kuris apsireiškė Abraomui ir iš jo kilusiai Izraelio tautai, kuris turėjo savo buveinę Jeruzalės šventykloje, kuris pagaliau per savo *Sūnų*, tapus žmogumi, pasitiko nusidėjusį žmogų ir išklaidą iki Dievo gyvenimo lygio.

Per šiuos savo didžius darbus Dievas apreišk ne tik savo artumą ir rpinim si žmogumi, bet ir savo valią sudaryti tarpusavio *sandor*. Jau buvo sandora tarp Dievo ir Nojaus, — tai sandora, kuri reišk si gamtos j g bei reiškini pavidalu. Bet Viešpats nor jo sudaryti *asmenin* vienyb s sandor su žmonija. Tod l jis sudar sandor su Abraomu ir Izraelio tauta, kuri jis buvo išsirink s kaip savo liudytoj ir per kurios istorijos vykius bei asmenis jis jai kalb jo ir vadovavo. Viešpats kalb jo: “Klausykite mano balso, ir aš b siu jums Dievas, ir j s b site mano tauta” (Jer 7, 23). Arba v l: “Vaikš iosiu tarp j s ir b siu j s Dievas, o j s b site mano tauta” (Kun 26,12)³⁵

Vadinasi, Dievas savo paties iniciatyva nor jo santykiuoti su Izraelio tauta kaip bendruomene. Jis nor jo sudaryti sandor su išrinkt ja savo tauta ir d l Izraelio gero nor jo pasilikti sandorai ištikimas, ištikimas net ir tais atvejais, kai Izraelis prieštaravo savo Viešpa iui (plg. Rom 11, 29-30). Ir Izraelis iš savo pus s tur jo laikytis sandoros ištikimai: tur jo gyventi kaip Dievui ištikima tauta. Sandora pareigojo Izrael garbinti tik vien savo Viešpat — netur ti kit diev ir laikytis dorov s statyumu bei sakym . Jei Izraelis vykdys šias Viešpaties statomas s lygas, užsitikrins sau Dievo glob : “Aš b siu j s Dievas, o j s b site mano tauta” (plg. Iš 19, 5; 34, 15; Oz 6, 7; 8, 1).³⁶ Taigi Dievas yra ištikimas savo pažadams — jis myli savo taut ir globoja j , bet ir jo tauta, visa žmonija, turi b ti Dievui ištikima, paklusti jam, vykdyti jo valią ir myl ti j . Šitokiai sandorai tarp Dievo ir žmonijos vykdyti yra galiota Kristaus Bažny ia. Juk, kaip tikime, per Bažny i Dievas veikia ir t sia išganymo darb .

Kaip jau esame sak , visas Senojo Testamento apreiškimas yra išreikštas istoriniais vykiais, kurie nurodo Dievo ištikimyb ir Izraelio tautos pakartotin neištikimyb .

O galutinis Dievo tikslas buvo pašaukti sau patikim taut, kuri gyvent su juo visuomet geruose santykiuose ir laikyt si nebeišardomos sandoros. Žyd tautai niekada nesisek laikytis sudarytos su Dievu sandoros: jie, nusi-kreipdami nuo Dievo valios, vis nutraukdavo šios sando-ros vykdym (plg. Iš 32, 1-8). Tod l pats Dievas par pi-no žmog , kuriame buvo sutelktas visos žmonijos pašau-kimas ištikimybei, kuris tobulai tik t sandor ir ištiki-mai jos laikyt si. Šis žmogus buvo *J zus*. Jame regimai buvo gyvendinta nebepakei iama ir nebeišardoma san-dora tarp Dievo ir žmonijos. Jame galutinai sik nijo abi-pus Dievo ir žmonijos ištikimyb sandorai: J zus, sik -nij s Dievo S nus, Žodis tap s žmogumi, tobulai atstova-vo Dievui ir žmonijai — juk j Dievas pasiunt pasaul b ti žmoni Išganytoju.³⁷ Ta Sandora, patvirtinta bei už-antspauduota Kristaus krauju, tapo galutinai nebepakei-iama bei neišardoma (plg. Mt 26, 28; 1 Kor 11, 25).

J zus Kristus iš tikr j yra tobulas atstovas tarpusa-vin s m s sandoros su Dievu. Per J z mes, žmon s, su-sitinkame asmeniškai su Dievu ir galime intymiai su juo santykiauti. Dr siai tai teigiame, nes tikime, kad J zus yra ne tik žmogus, bet kartu ir Dievas. Krikš ioni tik -jimas visuomet buvo aiškus — J zus yra Dievas ir žmo-gus. Tik jim Kristaus dievyb nusak pirmasis visuoti-nis Nik jos Susirinkimas, vyk s 325 metais. Buvo pa-skelbta kaip tik jimo tiesa, kad Kristus yra amžinas bei nesukurtas, vienos b ties su T vu ir jam visakuo lygus.³⁸ Šimtme iu su viršum v liau, 451 metais, Chalcedono Baž-ny ios visuotinis Susirinkimas paskelb dviej Kristaus prigim i tik jim : dieviškosios ir žmogiškosios viename asmenyje.³⁹ Tai reiškia, kad vienas ir tas pats asmuo, Die-vo S nus, prisi m ir regim žmogišk j prigimt . Taigi Dievo S nus apsireišk žmogišk ja forma. Amžinasis Žo-dis, antrasis Šv . Trejyb s asmuo, yra tikras žmogus, ir

šis žmogus Jzus yra tikras Dievas. Kaip žmogus Kristus savo dievišku gyvenimu reiškiasi bei veikia pagal savo žmogišką egzistenciją. Visa, kas tik jis kaip žmogus daro, yra Dievo Snaus veiksmas, arba dieviškas veiksmas, išreikštas žmogiška forma. O Kristuje dieviška meilė yra tapusi žmogiška. Todėl žmogiškoji jo meilė yra išganomoji Dievo meilė. Visa, kas tik gero Jzus yra padaręs žemėje, yra dieviškos vertės darbas, neišmanijai išganymas.

Nuo pat pradžių Dievas skelbė, kad jis nori pasitikti nusidėjusį žmogų ir su juo sandoroje gyventi. Šiam savo norui bei išganymo pažadui vykdyti Dievas kaip tik ir pasiuntė savo Snaus pasaulį. Vykdydamas savo Tavo valią, antrasis Šventųjų Trejybės asmuo prisiėmė žmogišką prigimtį, kad šiuo būdu galėtų būti regimas mūsų išganymo laidas. Šis Dievo planas tiksliai formuluoja antrasis Vatikano Susirinkimas: "Dievas, kuris 'nori, kad visi žmonės būtų išganyti ir pasiektos tiesos pažinim' (1 Tim 2, 4), . . . atjūs skirtam laikui, pasiuntė savo Snaus, Šventąją Dvasią pateptą, kuris tapęs Žodis, skelbė džiugios naujienos beturiams, pakelti prislėgtą širdį (plg. Iz 61, 1; Lk 4, 18), būti 'dvasios ir kūno gydytoju', Dievo ir žmonių tarpininku (plg. 1 Tim 2, 5). Jo žmogiškoji prigimtis, sujungta su antruoju Trejybės asmeniu, buvo mūsų išganymo rankis. Todėl Kristus 'tobulai permaldavo Dievą ir sutaikė mus su juo bei apdovanojo dieviškojo kulto pilnuma' "40

Šis Dievo Snaus siknijimo tikslas kaip tik mums pasako, kad tarp Jzaus ir jo bendralaikio susitikimas visuomet buvo iš jo pusės jiems išganymo pasiūlymas. Kaip gi reikia suprasti šį malonų pasiūlymą? Juo suprantama, kad Jzus Kristus yra Dievas ir žmogus viename dieviškame asmenyje, o žmogaus Jzaus meilė yra siknijamas žmoguje atperkamosios Dievo meilės, kuri išlaisvina nusi-

d jel iš nuod m s ir sutaiko j su Dievu. Kristuje tad Dievo meile, arba išganomoji jo meile, mums apsireiškia regimai, nes J zaus žmogiški veiksmai yra asmeniškai Dievo S naus veiksmai. Taigi jie savaimė turi dievišk gali ir tod l išgany m .⁴¹ Šia prasme išganomosios galios turi didžiosios Kristaus gyvenimo paslaptys: jo kan ia, mirtis, prisik limas iš numirusi ir išaukštinimas bei galia si sti iš dangaus Švent j Dvasi Bažny iai. Tod l II Vatikano Susirinkimas Liturgijos konstitucijoje sako: “Š žmoni atpirkim bei tobul Dievo pagarbinim ,... Viešpats Kristus atliko ypatingai savo palaimint ja kan ia, prisik limu iš numirusi j ir garbingu žengimu dang — Velyk pasalptimi, kai ‘Jis m s mirt sav ja mirtimi sunaikino ir mums gyvyb prisik limu sugr žino’.”⁴²

Šie žmogaus J zaus veiksmai — kan ia, mirtis, prisik limas ir žengimas dang — priklauso jo dieviškam asmeniui. Jo asmeniškai veiksmai yra Dievo veiksmai: tod l jie turi dievišk gali mus atpirkti arba išlaisvinti iš nuod m s. Dar daugiau: kadangi ši išganomoji Dievo galia apsireiškia mums regima forma, tai išganomoji J zaus veikla yra *sakramentin*, nes sakramentas yra išgany mo, arba malon s, dieviškas suteikimas išviršiniai pastebima forma. Tai padaro malon s gali regim . Taigi sakramentine veikla Dievas duoda mums dievišk gyvyb istorin je regimy b je. Kaip anks iau sakyta, Dievo S nus tapo tikru žmogumi, kuris savo k niškumu regimai gyveno šiame pasaulyje. Per savo k niškum , kaip ir kiekvienas žmogus, jis yra santykiav s su kitais ir apreišk s vidin savo gyvenim . Regimas jo k nas buvo *ženklas*, kuris apreiškia, bet kartu ir *šydas*, pridengi s vidin jo dievišk gyvenim .⁴³

J zus dievišk gali panaudoja žmoni išganymui regimai per žmogiškus veiksmus. Vadinasi, jis duoda išganom j malon išviršiniais ženklais arba *sakramentais*.

Tod l galima sakyti, kad žmogus J zus, kuris teikia mums asmeniškai ir regimai išganom j malon , yra susitikimo su Dievu *sakramentas*. Tai pats *pirminis* sakramentas išganymo istorijoje. Juk Dievas T vas nor jo, kad jo S nus, tap s žmogumi, b t vienintelis kelias išganym . Nes “vienas yra Dievas ir vienas Dievo ir žmonė Tarpininkas — žmogus Kristus J zus, kuris atidav save kaip išpirkim už visus” (1 Tim 2, 5-6).⁴⁴ Tod l Kristaus bendralaikiai, kurie prisiartin prie *žmogaus* J zaus, buvo pakviesti susitikti su gyvyb duodan iu Dievu, nes žmogus J zus asmeniškai buvo Dievo S nus — pats Dievas. Taigi toks susitikimas su J zumi yra *sakramentinis* susitikimas su Dievu.⁴⁵

B damas gi žmogaus susitikimo bei susitaikymo sakramentas, Kristus išlaisvina mus iš nuod m s, ir taip gr žina mus dieviškos malon s gyvenimo keli . Šiam tikslui dangaus T vas ir siunt savo S n pasaul . Pats Kristus apreišk ši savo pasiuntinyb , sakydamas: “Kaip mane siunt T vas, taip ir aš jus siun iu. Tai pasak s, jis kv p juos ir tar : Imkite Švent j Dvasi . Kam atleisite nuod mes, tiems bus jos atleistos. . .” (Jn 20, 21-23). Vadinasi, Dievas, si ddamas savo S n pasauli, apreišk savo gailėstingum ir išganom j meil nusid jusiai žmonijai. Juk žmogus, tik išlaisvintas iš nuod m s, yra iškeliamas asmenišk malon s bei meil s bendravim su Dievu.

ši malon s ir meil s ryš su Dievu žmogus gali patekti tik per sik nijus Dievo S n , J z Krist , kuris ir dabar veikia savo Bažny ioje. Tokia Dievo valia, kad sik nijimo akimirk žmogus J zus buvo pateptas b ti *malon s šaltiniu* visiems žmon ms: iš šio šaltinio pilnyb s visi žmon s gali semti sau malon s ir dieviškos meil s (plg. Jn 1, 16-17). Ši malon s gyvyb gali gauti nusi d j liai, prisiartin prie J zaus su nuoširdžia meile ir gi-

liu tik jimu. Tik tuomet jie pergyvena Kristaus žmogišk
meil , kuri apreiškia paties Dievo meil . Pats Dievas, va-
dinasi, per savo žmogišk prigimt iš gailėstingumo pasi-
tinka nusid j l . Toks m s susitikimas bei santykiavimas
su Dievu, tarpininkaujant J zaus žmogiškai prigim iai,
yra sakramentinis.

- c) J zus Kristus — Dievo meil s žmogui
ir žmogaus meil s Dievui sakramentas:
J zus savo veikla pašventina žmog
ir garbina Diev

J zus Kristus, b damas tikras žmogus ir tikras Dievas
viename asmenyje, kaip jau anks iau min jome, yra pa-
tikimas Dievo ir žmonijos atstovas naujoje ir nebesuardo-
moje Sandoroje. Kristuje yra ši amžina s junga, arba San-
dora, tarp Dievo ir žmonijos. Kristus ne tik reiškia ši
Sandor , bet ir yra tikrov je. Jis yra ne tik m s Dievas
ir Išganytojas, bet taipogi — m s brolis, nes jis turi žmo-
gišk prigimt . Kaip m s Viešpats ir žmonijos atstovas
pas Diev , Kristus, gyvendamas ir Palestinoje, gal jo kar-
toti Sandoros turin — “Vaikš iosiu tarp j s ir b siu
j s Dievas, o j s b site mano tauta” (Kun 26, 12). As-
meniškai bei tiesiogiai jis vykđ Sandoros s lygas: die-
viška meile pašventino žmones, kad jie paj gt vertai gar-
binti Diev . Žmogiški Kristaus veiksmai, kaip jau anks-
iau sakyta, turi išganomosios galios — jie išlaisvina iš
nuod m s visus tuos, kurie yra jo žmogiškos prigimties
dalininkai ir artinasi prie jo su meile ir tik jimu. Žmogiš-
ki jo veiksmai žmoni g riui turi išganom j gali , nes jie
yra paties gailėstingajo Dievo meil s veiksmai žmogui ir
suteikia žmogui Dievo malon . Dievo malone Kristus iš-
kelia nusid j l dieviško gyvenimo lyg . Tod l neabejo-
tinai galime sakyti, kad žmogiškoji Kristaus prigimtis ir
jos veikla yra *Dievo meil s* arba malon s *sakramentas*,

kuris sutaikino nusidėjėly su Dievu ir galina j pasilikti ištikim amžinai Sandorai tarp Dievo ir žmoni .

Žmogiški Kristaus veiksmai nurodo ir Dievo *garbinimo* pob d . B damas žmogus ir vis žmoni brolis bei atstovas pas Diev , žmogiškais savo veiksmais J zus pripaž sta savo priklausomyb Dievui, vadinasi, garbina Diev , su juo santykiauja, meldžiasi. Šiuo b du žmogus J zus išreiškia savo meil Dievui. Tod l galima sakyti, kad žmogiškoji Kristaus prigimtis ir jos veikla yra tobulo Dievo *garbinimo sakramentas*. Per Krist ir su Kristumi žmonija yra galinta tobulai išreikšti meil Dievui.

Žmogiškais savo veiksmais Kristus ne tik apreiškia Diev Išganytoj , bet ir garbina savo ir visos žmonijos T v . Taigi J zuje Kristuje yra gyvendinama aukš iaušio laipsnio religija. Juk Kristuje yra apreikšta ne tik Dievas ir jo meil žmon ms, bet jame Dievas taip pat parodo mums, kaip žmogus privalo bes lyginiai sipareigoti nematomo Dievo tarnybai. Šiuo tad b du Dievas apreik mums religijos k nijim — tikrai religingo žmogaus veid .⁴⁶ J zus Kristus yra vienintelis religijos k nijimas. Per Krist mes santykiaujame su Dievu sakramentuose, tai yra, per Kristaus žmogišk j prigimt , kurios kiekvienas iš m s esame dalininkai.

Nuo pat amžinojo Žodžio sik nijimo pradžios mes esame jungti Krist — esame *viena* Kristuje, vienas mistinis Kristaus K nas. Ta iau pakartotinai pabr žiame, kad mistiniame Kristaus K ne mes nesame tarsi sulydinti mozaik : Kristaus K n esame jungti ne fiziniu b du, bet Dievo Dvasia. Tod l, b dami Kristaus K no nariais, neprarandame savo individualyb s: Kristus asmeniškai yra viso mistinio K no Galva, o mes, žmon s, pasilaikydami asmenišk tapatyb , esame jo nariai. Taigi žmogus J zus atstovauja visiems žmon ms. Per savo žmogišk prigimt išreikšdamas Dievui T vui garb bei meil , tuo pa-

iu metu jis atlieka visos žmonijos garbinim Dievui. B -
damas m s atstovas pas Diev , J zus ne tik regimai *pa-*
si lo žmogui dievišk meil arba malon , bet tuo pa iu
metu jis, kaip visos žmonijos pirmavaizdis, vykdo tobul
atsakym š pasi lym . Šventasis Raštas pakartotinai
sako, kad J zus veikia “vietoj m s ” ir “m s vis var-

du. Tod l jis ir dievišk malon priima vis vardu ir
vis g riui. Vadinasi, k tik Kristus, kaip laisvas žmogus
ir m s atstovas, daro d l m s išganymo, atlieka vis
m s išganom j Dievo darb — vis pašventim .

Taigi, b damas tarpininkas tarp Dievo ir žmoni ,
žmogus J zus m s vardu palaiko dialog su dangaus T -
vu ir veda mus intym s lyt su Dievu. Taip per Dievo-
Žmogaus tarpininkavim visa žmonija susitiko artimai su
Dievu ir tapo *objektyviai* atpirkta J zaus, savo Galvos.⁴⁷

Reikia pasteb ti, kad žmonijos pašventimas ir Dievo
garbinimas, atseit, atpirkimo darbas, vyksta per sakra-
mentus nuo pat pradžios Dievo S naus sik nijimo. Ta-
iaiu Dievo S naus sik nijimas yra auganti tikrov . Tai
n ra pilnutiniai atbaigta pa ioje sik nijimo pradžioje,
b tent, J zaus prasid jimo Marijos s iose arba jo gimimo
metu. sik nijimas yra ne tiktai Kal d vykis. Tapti visai
užaugusiu žmogumi užtrunka ilgai. O J zus augo žem je,
kol pasiek aukš iausi sik nijimo moment — mirt ,
prisik lim iš numirusi ir išaukštinim danguje. Tik po
žengimo dangun Dievo S naus sik nijimas buvo visiškai
atbaigtas. Visas sik nijimo vyksmas yra Dievo darbas
žmonijai atpirkti. Galutinas objektyvus žmonijos atpirki-
mas yra vyk s Kristaus mirties ir prisik limo metu. Ta-
iaiu atpirkimo darbas vyksta ir po Kristaus žengimo
dangun: dabar Kristus veikia iš garb s karalyst s per
mistin savo K n — Bažny i , kuri yra jo garbingojo
k no prat simas istorijoje. Per Bažny i , kur jis reiškiasi
sakramentiniais veiksmis, Kristus ne tik išlaisvina mus

iš nuod m s ir sutaiko su dangaus T vu, bet kartu ir garbina Diev vis žmoni vardu. Toks m s pašventimo ir Dievo garbinimo vyksmas yra mums apgaubiamas tarsi šydu — tai sakramentinis Kristaus veikimas Bažny ioje m s išganymui. Tai yra m s išganymo paslaptis, kuri galima pavadinti *išganomuoju Dievo garbinimu* — Bažny ia kartu su Kristumi sakramentiniai garbina Diev , ir tuo pa iu ji sau laimi pašven iam j maloni .⁴⁸

Šis išganomasis Dievo garbinimas yra žmogiškojo J -zaus gyvenimo uždavinys. Tiesa, savo žemiškame gyvenime J zus buvo visuomet nuolankus “Dievo tarnas”; ta iau jis pasiliko visuomet Dievo S nus, kuris teik gausiai išganymo malon ir apreišk Diev .⁴⁸ Ir išaukštintas danguje, J zus gali teikti išganymo malon , nors jis ir ten pasilieka žmogumi, kuris garbina Diev T v . Iš to ia prieiname aiški išvad , kad žmogus J zus, kaip “Dievo tarnas”, savo klusnumu ir meile žem je, net iki mirties ant kryžiaus nupeln mums išganymo malon . Ši malon jis, tur damas kartu su T vu gali si sti Švent j Dvasi (plg. Jn 15, 26), gali, kaip Viešpats ir Išganytojas, teikti gausiai. Tai yra m s išganymo tikrov , apie kuri kalba šv. Paulius, sakydamas: “Kas yra Kristuje, tas yra naujas k rinyš. Kas buvo sena — pra jo, štai atsirado nauja. O visa tai iš Dievo, kuris mus per Krist sutaikino su savimi ir dav mums sutaikinimo tarnyst . Juk tai Dievas Kristuje sutaikino su savimi žmones, nebeužskaito jiems nusikaltim . . .” (2 Kor 5, 17-19). Šiais žodžiais šv. Paulius išreiškia m s tik jim nusid jusios žmonijos atpirkim , kur yra vykds ir vykdo Kristus vienyb je su savo T vu ir Švent ja Dvasia. — Dar kiek šviesos apie Šv . Trejyb s dalyvavim atpirkimo paslapyje.

Chalcedono Susirinkimas (451 m.) yra aiškiai suformulav s Bažny ios tik jim Krist . Susirinkimo T vai moko, kad Marijos pirmgimis S nus, J zus Kristus, turi

dvi prigimtis — dievišk ir žmogišk , kurios yra nesusi-
 maišiusios, nepadalinos, neatskiriamos, bet kiekviena
 palaikan ios savitum ir susijungusios bei susitinkan ios
 viename asmenyje bei vienoje substancijoje.⁵⁰ Kristaus as-
 muo yra amžinasis Žodis, antrasis Trejyb s asmuo. Trys
 dieviški asmenys yra tos pa ios substancijos, arba prigim-
 ties. Kiekvieno Trejyb s asmens veikimas kyla iš jo pri-
 gimties. Asmens gi veikimo pradmuo yra jo b ties prigim-
 tis. Nepamirština, kad skirtyb asmen Trejyb je nereiš-
 kia, jog tie trys asmenys yra atskiriami vienas nuo kito.
 Priešingai, Trejyb s asmenys yra neatskiriama vienas nuo
 kito. Tod l kas mato Krist , mato ir T v ; ir kas priima
 eucharistin Krist , tas priima ir T v ir Švent j Dvasi .
 Šiuo svarstymu einame i Trejyb s paslapt , kuri yra
 tiksliai apibr ž s XI Toledo Susirinkimas (675 m.). Šis
 Susirinkimas, prapl sdamas Nik jos Susirinkimo moky-
 m , sakmiai teigia, kad, nors Trejyb s d l tarpusavio san-
 tykiavimo yra tikrai trys asmenys, bet tai nereiškia, jog
 šie asmenys yra atskiriami. Vadinasi, šiuos asmenis reikia
 laikyti neatskiriamus, nes n vienas iš j neegzistuoja
 anks iau, v liau arba be kit , bet neišreiškiamoje dieviš-
 kos prigimties vienyb je. Tod l teisingai sakome, kad iš-
 ganomoji Kristaus dovana yra kartu T vo ir Šventosios
 Dvasios dovana, duodama mums Kristaus.⁵¹

Tiesa, kad žmonijos išganymas yra triasmenio Dievo
 dovana. Dievas vykdo išganom j darb ir dabar j vyk-
 do per antr j Trejyb s asmen , tapus žmogumi. Vykdy-
 damas T vo vali , J zus savo klusnumu iki mirties atly-
 gino už Adomo ir jo palikuoni neklusnum (plg. Filip
 2, 6-11; Žyd 10, 5-10; Apd 2, 36; Jn 12, 32; Žyd 5, 9).
 Skaudžia savo kan ia ir mirtimi jis atpirko mus nuo gim-
 tosios nuod m s, nuo asmenini m s kal i ir nuo amži-
 nojo pasmerkimo. J zus gal jo mus atpirkti bei išlaisvinti
 iš nuod m s, nes, b damas Dievo S nus (kad ir žmogiško

pavidalo), jis buvo vienybje su Tvu ir kartu su juo yra Šventosios Dvasios gyvybės šaltinis. Šia dieviška galia Jzus grįžino žmonijai antgamtiną gyvybę ir sutaikė su Dievu. O atpirkimo vyksmas yra žmogiškai klyntas — pradedant Jzus prasidėjo jį Marijos sūsiu, jo mirtimi ant kryžiaus, prisikėlimu iš numirusi, baigiant jo išaukštinimu danguje bei galia siųsti Šventąją Dvasią pasauliui. Visas išganomas darbas Jzus atlieka savo dieviška galia per Bažnyčią: Bažnyčios liturginiais veiksmais Kristus drauge su mumis garbina Dievą ir pašventina mus. Visa tai yra išganymo paslaptis.

d) Kryžiaus auka yra liturginio pobūdžio

Dievo Tvo planuose buvo paslaptina jo valia atpirkti mus iš nuodėmės ir sutaikinti su savimi savo Sūnaus mirties ir kraujo kaina ant kryžiaus. Kryžiaus auka Kristus pasiekė savo pasiuntinybės pavidalu: Kristaus mirties ant kryžiaus akimirka jo *žmogiška prigimtis* tapo tobuliausiai regimas bei veiksmingas Dievo garbinimo ir žmonių pašventimo simbolis, arba sakramentas. Ant kryžiaus žmogus Jzus išreiškė *višai* savo Tvui meilę bei klusnumą ir savo krauju patvirtino Dievo su žmonėmis sudarytą sandorą. Tuo metu Jzus Kristus veiksmingai išreiškė mūsų išganymą žmogišku būdu.

Visa tai Kristus yra atlikęs kaip Mesijas ir žmonijos atstovas. Juk sėkėjimo metu Dievo Sūnus tapo visos žmonijos giminės Galva, o mes jo klonais. Todėl išganingojo Dievo garbinimo vyksme Kristus yra visos žmonijos pirmavaizdis. Jis, kaip mūsų atstovas, pasiaukojęs ant kryžiaus, ir dabar būdamas danguje, veikia mūsų vardu ir vietoj mūsų. Tad laiško Žydams autorius sako, jog Jzus „amžinai gyvas“, kad mus užtartų (Žyd 7, 25). Štai kodėl teigiame, kad laisvai prisiimta Jzus mirtis ant kryžiaus yra mesijinė mirtis — tai mirtis visos žmonijos

gerovei. Šia savo gyvybės auka ant kryžiaus Kristus atliko mesijinį Dievo garbinimą ir žmonių pašventimą. Tą Kristaus pasiaukojimą ant kryžiaus yra *liturginio* pobūdžio. Kodėl mes vadiname Kryžiaus auką liturginiu veiksmu? Nes Kristus, žmonijos Galva ir atstovas, ne tik vidiniu nusiteikimu atsidavė Dievo pagarbinimui visam vardu, bet ir išviršiniai bei *viešai* ant kryžiaus atliko tikrą aukos kultą. Tą gi kryžiaus aukos kultą ir yra bendruomeninis viešas veiksmas, arba *liturgija* (graikiškai leitourgia). Ir dabar Bažnyčia šio vartojamo liturgijos terminu supranta *višį* Dievo garbinimą ir žmogaus pašventimą, kurį atlieka visas mistinis Kristus Kristus, atseit, Bažnyčios nariai vieningai su Jėzumi. Aišku, kad to liturginio ar viešo bendruomeninio kulto patys žmonės neatliko ant Kalvarijos kalno — tai atliko jie per visos žmonijos šeimos atstovą Jėzų Kristų. Savo auka ant kryžiaus Kristus, mūsų vardu ir vietoj mūsų, yra atsiteisęs Dievui Tėvui už mūsų neklusnumą bei netikėjimą — už mūsų nuodėmes. Bet per amžius Kristus savo Bažnyčioje atlieka liturginį Dievo garbinimą ir žmonių pašventimą sakramentais, ypačingai eucharistine auka.

Faktas, kad Kristus atlieka atsiteisimą už mus: vadinasi, savo žmogišku gyvenimu jis pripažįsta savo priklausomybę Dievui ir išreiškia jam meilę. Visiškai pasivesdamas bei pasiaukodamas (oblatio) Tėvui, Kristus paliudija, kad Dievas yra begaliniai aukštesnis už žmogų — “Tėvas už mane aukštesnis” (Jn 14, 28). Ir todėl Kristus dėl mūsų gero yra išsižadėjęs savęs ir pasiaukojęs iki savo sunaikinimo (immolatio): “Kristus, atjėgas kaip barmų ganytojas, gerybių kunigas ... ne ožis ar veršis krauju, bet savo krauju vieną kartą visiems laikams žengs šventovę ir vykdys amžiną atpirkimą . . . per amžiną Jėzus paaukojo save, kaip nesuteptą auką Dievui, . . . kad galėtume tarnauti gyvajam Dievui” (Žyd 9, 11-14). Tą sa-

v s paaukojimas iki visiško sav s *atsizad jimo* yra religinio gyvenimo esm — tai gyvenimas, paskirtas visiškai Dievo tarnybai.

Pasteb tina, kad ir kažin kaip artimai S nus, kaip Dievas, yra atsidav s T vui, vis d lto b damas Dievas jis negali pasiaukoti iki susinaikinimo. Tik jo žmogiškoji egzistencija gali b ti visiškai sunaikinta (exinanitio; kenosis). Štai kod l Dievo S nus, eidamas nusid jusios žmonijos pasaul , yra prisi m s žmogišk k n , paženklint nuod me ir pasmerkt kan iai bei mir iai. Tik tokiu žmogišku pasiaukojimu visos žmonijos vardu J zus aukš iausiu laipsniu yra pagarbin s Diev — sunaikin s nuod m . Taigi veiksmingas Dievo garbinimo bei nuod m s sunaikinimo ženklas bei rankis yra J zaus k nas. Jo mirtis ant kryžiaus — mirtis nuod mei (plg. Rom 6, 6-10; 2 Kor 5, 21).

Kaip *nusid jusios* žmonijos Galva, J zus yra prisi m s vis nuod mes ir tod l, savo meile, kan ia bei mirtimi pagarbindamas Diev T v , laim jo sau žmoni gimin — savo atpirkt j Dievo taut . Šv. Pauliaus žodžiais, “Kristus myl jo Bažny i (t.y. nauj j Dievo taut , Pr.M.) ir atidav už j save, kad j pašventint , apvalydamas vandens nuplovimu ir žodžiu, kad padaryt sau garbing Bažny i , neturin i jokios d m s, nei raukšl s, nei nieko tokio, bet švent ir nesutept ” (Efez 5, 25-27).⁵³

e) Bažny ia — Kristaus sakramentas
išganymui teikti

Iš viso to, k anks iau esame svarst apie Krist ir Bažny i (ži r. I, 1, 2, 3, 4 ir 5), prieiname išvad , kad Bažny ia turi sakramentin gali išganingoje Kristaus veikloje. Juk Kristus, kaip Žmogus, kaip Išganytojas ir žmonijos galva bei atstovas, turi t sti atpirkimo darb ir po savo prisik limo iš numirusi bei dangun žengimo.

Šio atpirkimo tsa po jo žengimo dangun b t ne manoma be jo steigtosios bendruomen s. Toki bendruomen Dievas yra steig s savo S naus sik nijimo akimirk , kada visa žmonija, dieviškos Dvasios veikimu, buvo jungta

Krist ir tapo švent ja Dievo tauta arba mistiniu jo K nu. Ši bendruomen Kristus laim jo sau, sutelkdamas mus, žmones, aplink savo aukos kryži ir atiduodamas save už mus, “kad mus išpirkt nuo visoki nedorybi ir suburt sau nuskaistint taut , uoli geriems darbams” (Tit 2, 14). T vas pri m sik nijusio savo S naus auk , prikeldamas j iš numirusi ir išaukštindamas dangaus garbe. Ne tik jis pats asmeniškai yra išaukštintas, bet ir jame jungti mistinio K no nariai yra iškelti dievišk j buit . ia pabr žiame atpirktosios žmonijos eschatologin pob d , tai yra, t b kl , kuri bus paskutin fiziškojo pasaulio dien , pakit jus paprastoms dabartinio gyvenimo s lygoms. Tik jimo šviesos apšviesti, teigiame, kad Kristus danguje yra drauge su visu mistiniu savo K nu. Tai yra antgamtin išganymo tikrov .

Kristaus Bažny ia ir jos veikla žem je yra kaip tik šios išganymo tikrov s regimas gyvendinimas. Bažny ia yra toji regima bendrija, kurios nariai išpaž sta Kristaus duot tik jim ir dalyvauja malon s gyvenime. Ši bendrija, susidariusi iš pasaulie i ir hierarchijos (gr. iera arche — šventa valdžia, tai yra asmenys dalyvauj Bažny ios valdyme), yra išganomosios Kristaus malon s žemiškas ženklas. Ženklas, reiški s ne tik Kristaus malon , bet ir veiksmingas ženklas, kuris teikia mums išganom j malon . Pabr žtina, kad ne tik hierarchija, bet ir tikint bendruomen priklauso šiam malon teikian iam ženklui, kuris yra Bažny ia. Visa gi bažnytin bendrija — hierarchija ir pasaulie iai — yra gyvendinimas istorijoje anos pergals , kuri Kristus pasiek ant kryžiaus. Juk m s bendravimas per Krist su Dievu ir jo malone tam-

pa regimas ir dabar vyksta per išviršin bendruomenin ženkl — Bažny i .⁵⁴

Apie tai aiškiai kalba ir II Vatikano Susirinkimas: “Ši hierarchiškai sutvarkyta bendrija ir mistinis Kristaus K nas, regimas samb ris ir dvasin bendruomen , žemiškoji ir dangaus g ryb mis praturtinta Bažny ia, nelaikytina dviem skirtingais dalykais, bet viena sud tinga tikrove, kurioje yra suaug draug n žmogiškasis ir dieviškasis elementai. Tod l ji, d l nuostabaus panašumo, yra lyginama su sik nijusio Žodžio paslaptimi. Dievo Žodžio primtoji prigimtis, neatskiriamai su juo sujungta, tarnauja jam kaip gyvas rankis išganymui. Panašiu b du visuomenin Bažny ios strukt ra tarnauja j gaivinaniai Kristaus Dvasiai kaip rankis k nui pl toti” (plg. Efez 4, 16).⁵⁵

Štai kod l “visuomenin Bažny ios strukt ra” yra Kristaus išganomosios malon s ženklas ir rankis mistinio jo K no augimui. Tod l, tariant I Vatikano Susirinkimo žodžiais, visa Bažny ia, Dievo tauta, kunigiškos hierarchijos vadovaujama, yra “iškeltas ženklas tarp taut ”.⁵⁶ Vadinasi, visa bažnytin bendruomen — kunigiška hierarchija ir krikšto bei sutvirtinimo sakramentais pašv sti tikintieji — yra Kristaus ir jo išganomosios malon s ženklas, veiksmingai išreiški s ši antgamtin tikrov . Per žemišk j Bažny ios strukt r , kuri sudaro kunigiškoji hierarchija ir dalyvauj Kristaus kunigyst je tikintieji, pats Kristus iš dangaus t sia išganymo darb žem je. Tod l Bažny ia yra *prisik lusio* Kristaus *sakramentas* išganymui teikti, ji yra sakramentinis Kristus.

Remdamiesi tik jimu, teigiame, kad Kristus, kuris dabar s di Dievo T vo dešin je, turi gali si sti mums Švent j Dvasi ir yra mistinio savo K no — Bažny ios Galva, ir nariai, veikia mistin je vienyb je. Bažny ioje, sakramentiniame Kristuje, hierarchija ir tikintieji taip pat

vieningai veikia išganymo darbe, bet j sakramentinis funkcijos yra skirtingos: hierarchija (vyskupai ir kunigai) remiasi kunigystis sakramentu, o tikintieji krikšto ir sutvirtinimo galinti, savo tik jimu ir pamaldumu jungiasi hierarchinis kunigystis veikl . Bažnyioje veikia per sakramentus pats Jzus Kristus. Tod l galime sakyti, kad Bažnyia yra sakramentinis bei mistinis Kristus — Kristus veikia ir teikia mums išganym .

7. M s susitikimas su Dievu Bažnyioje

Kristus, kaip Dievo tautos Galva, iš tikr j yra mistinio savo K no Išganytojas (plg. Efez 5, 23). Išganymo darbas jis ir dabar t sia iš dangaus per Bažnyia . H. Schlier, kuris komentavo šv. Pauliaus laisk Efezieiams, teig , kad Kristaus garbingas K nas yra Bažnyia danguje. Šventosios Dvasios galia ji ateina žem n ir tampa žemiška Bažnyia.⁵⁷

Kristaus K nas danguje kaip tik ir yra anas patvariai pasilieka mesijinio atpirkimo veiksmingas ženklas. Garbingasis Kristaus K nas — Bažnyia danguje — ne tik reiškia, bet ir vykdo žmoni išganymo ir Dievo garbinimo veiksm , kur Jzus atlieka regimu b du. Tai iau laikinai, iki antrojo Kristaus atjimo (gr. parousia), šis ženklas mums pasilieka paslaptis žem je. Vis d lto Viešpats dav mistiniam savo K nui, kaip atpirkimo bei Dievo garbinimo ženklui, regim prat sim arba prailginim žem je. Šiuo regimu b du Kristus siterpia m s istorij ir veikia m s išganymui. Jo, kaip dieviško asmens, veikla Bažnyioje neribojama nei laiko, nei erdv s. Kristaus, kaip dieviško asmens, išganomieji veiksmai vyksta amžinoje dabartyje. Mes, žmon s, esame ribojami arba s lygojami ir laiko ir erdv s. Tod l garbingojo Kristaus K no, regimo išganymo ženklo, prat simas žem je visuomet

pasilieka mums paslaptis. Bet mums apreikšta tikrov : regimoji Bažny ia savo veikla yra Kristus tebegyven s istorijoje. Tod I II Vatikano Susirinkimas aiškiai patvirtina š m s tik jim Bažny i kaip prisik lusio Kristaus sakrament : “Prisik l s iš numirusi j (plg. Rom 6, 9), jis (Kristus) pasiunt mokiniams savo gaivinan i Dvasi ir ja padar savo k n , tai yra Bažny i , visuotiniu išganymo sakramentu. S d damas T vo dešin je, nuolat veikia pasaulyje: atveda žmones Bažny i , joje sujungia su savimi ir maitina savo paties k nu ir krauju, kad tapt garbingojo gyvenimo dalininkais.”⁵⁸

Tiesa, Bažny ia yra prisik lusio Kristaus sakramentas, kaip kad Kristus yra Dievo sakramentas. Bet tarp Kristaus ir Bažny ios žem je n ra tokios vienyb s viename asmenyje, kokia yra Kristuje tarp dieviškos ir žmogiškos prigimties. Tarp Kristaus ir Bažny ios ta iau yra *ontologin* , arba b ties vienyb (s junga): jis jung j save sik nijimo akimirk ir pagaliau laim jo j sau ant kryžiaus. Tod l toje pa ioje simboliškoje ir veiksmingoje išganymo funkcijoje, kuri priklauso Kristaus k nui d l jo vienyb s viename asmenyje, dalyvauja ir mistinis K nas

— Bažny ia. Tad šia prasme galima teigti, kad Bažny ia, b dama istoriniai regima erdv je ir laike, kaip Dievo tauta ir kaip šios tautos juridin bei visuomenin organizacija (strukt ra), yra Kristus K nas ir Sužad tin . Šiuo b du Kristus nuolat pasilieka Bažny ioje kaip jis yra pažad j s b ti joje iki pasaulio pabaigos (plg. Mt 28, 20). Jis neapleidžia Bažny ios ir net negali jos apleisti, nes jis pats nori pasilikti visados vienos gimins k ne.⁵⁹ Tai gi Bažny ia yra Kristus prat simas istorijoje. Kalb dami analogiškai, gal tume sakyti, kad Kristus yra sik ni j s Bažny ioje. Kitais žodžiais tariant, Bažny ia yra Dievo - Žmogaus išganomosios valios tikras prat simas pasaulyje. Bažny ia, vadinasi išganomosios tikrov s regimas

vykdymas. Ji nurodo ir teikia t Dievo galestingumo malon , kuri sutaik žmonij su K r ju Kristuje.

Bažny ia, kaip visuomenin bendrija, atstovauja žė- l je garbingam Kristaus k nui, kuris yra danguje. Ji yra tasai ženklas, kuris savyje talpina Kristaus atperkam j bei Dievo garbinimo tikrov . Vidiniai ir neregimai Baž- ny ia bendrauja su Dievu Kristuje. Šis jos bendravimas tampa regimas, kai ji atlieka išganymo darb išviršiniais savo veiksmis. D l šio vidinio s ly io su Dievu Kristuje Bažny ia yra pilna Kristaus ir jo Dvasios. O b dama pil- na Kristaus, Bažny ia teikia iš šios pilnyb s ir savo na- riams Krist ir jo išganom j malon . Tai reiškia, kad Bažny ia savo strukt rine bei išviršine veikla ne tik nu- rodo Krist , bet ir bendrauja malon je bei gyvenime su Kristumi. Visa tai vyksta sakramentiniu b du.

Iš Apreiškimo žinome, kad J zus Kristus yra Dievo T vo S nus. Bažny ia yra regima Kristaus atstov žem je, tod l ji yra 'T vo vaikas'. Kristus yra vyriausias T vo garbintojas, ir Bažny ia savo veikla duoda garb Dievui T vui. Kristus po prisik limo iš numirusi j turi gali si sti Švent j Dvasi ir j teikia Bažny iai žem je. Per pirm sias Sekmines ir Bažny ia, kaip Kristus po prisik - limo iš numirusi j , buvo galinta si sti Švent j Dvasi pasauliui. Tod l teisinga, kad per amžius Kristaus galia Bažny ia pašven ia žmones ir garbina Diev .

Savo išviršine veikla Bažny ia ne tik apreiškia, bet ir teikia žmon ms išganom j Dievo malon , kuri iškelia mus iki dieviško gyvenimo lygio. Bažny ia, Kristaus Su- žad tin , yra pati savyje "malon s pilnoji". Kaip tokia ji pasi lo Dievo meil bei malon tiems, kurie artinasi prie jos. Ne tik pasi lo malon , bet ir teikia j tiems, kurie priima š pasi lym bei jos pakvietim garbinti dangaus T v . Tod l Bažny ia yra žmoni išganymo bei pašventi- mo ir Dievo garbinimo sakramentas.

Žmoni pašventim ir Dievo garbinim atlieka bažnytin bendruomen viešai išviršiniaiis veiksmis. Paprastai sakramentinius bažnytin s bendruomen s veiksmus atlieka tas asmuo, kuris yra paženklintas krikšto bei sutvirtinimo ir kunigyst s sakramentais ir galintas atstovauti Kristui bei j tikin i j bendruomenei. Vadinasi, kunigas atlieka Bažny ios sakramentiškus veiksmus. Bet pirminis sakramentinio vyksmo veik jas yra J zus Kristus: jis veikia asmeniškai ir teikia žmon ms malon bei garbina Diev išviršiniaiis Bažny ios veiksmis.

Bažny ia, kaip prisik lusio ir iš dangaus amžinai veikian io Kristaus sakramentas, reiškiasi *septyneriop* išviršiniu veiksmu — septyniais sakramentais. Kiekvienas sakramentas yra paties Kristaus asmeninis išganomasis veiksmas. Ta iau jo veikimas reiškiasi simboliniais Bažny ios veiksmis. Vis d lto teisinga sakyti, kad Kristus asmeniškai veikia per Bažny i . Popiežiaus Pijaus XII žodžiais, “Kristus krikštija. . . išriša, aukoja”.⁶⁰ Š Kris-taus buvim ir veikl Bažny ioje kiek pla iau nusako II Vatikano Susirinkimas liturgin je Konstitucijoje: “...Kristus visuomet yra su ja (Bažny ia), ypa liturginiuose veiksmuose. Jis yra Miši aukoje: jas aukojan iojo asmenyje, nes ‘tas pats dabar aukoja kunig rankomis, kuris save paaukojo ant kryžiaus’, ir ypatingai eucharistiniais pavidalais. Jis yra savo galia sakramentuose: kam nors krikštijant, krikštija pats Kristus. Jis yra savo žodyje, nes jis pats kalba, kai Bažny ioje yra skaitomas Šventasis Raštas. Pagaliau jis yra drauge, kai Bažny ia meldžiasi ir gieda, nes pats pažad jo: ‘Kur du ar trys susirink mano vardu, ten aš esu j tarpe’ (Mt 18, 20). Didžiajame tobulo Dievo garbinimo ir žmoni pašventimo darbe Kristus visuomet yra drauge su mylim ja Sužad tine Bažny-ia, kuri šaukiasi jo, savo Viešpaties, ir jo tarpininkaujama garbina amžin j T v .”⁶¹

Taip prieiname teising išvad : kas tik priima su gyvu tik jimu ir meile Bažny ios teikiam sakrament , eina arim s lyt ne vien su regima Bažny ia, bet ir su neregimu žmogum Kristumi, esan iu dangaus garb je. Šiuo sakramentiniu b du *susitinkame* asmeniškai su pa iu Kristumi, teikiam iu mums išganym . Taip susitikdami su žmogum J zumi, einame artim s lyt su pa iu Dievu, nes J zus yra kartu ir Dievas. Kristaus bendralaikiai, kurie j tik jo ir myl jo, susitiko regimai ne tik su juo kaip žmogumi, bet per j ir su neregimu Dievu. Jie susitiko žem je asmeniškai išskirtinu b du su neregimu Dievu. Ne betarpiškai jie susitiko su Dievu, bet tarpininkaujant žmogui J zui — per J zaus regim žmogišk prigimt bei per jo žmogiškus veiksmus. Šis j susitikimas buvo tikras ir asmeniškias. Kai J zus dar stebuklus, atleido nuod mes, pašauk žmones b ti jo mokiniaiis, jie tik jo j esant Dievo S n . Vadinasi, Kristaus bendralaikiai susitiko su Dievo S numi asmeniškai per išviršinius ženklus bei veiksmus, tai yra *sakramentiniu* b du. Nors šis j susitikimas su Dievo S numi buvo privilegijuotas, bet sakramentinis. Jie gal jo sueiti s lyt su neregimu Dievo pasauliu ne tik ontologiniu keliu per Viešpaties k rinij , bet ir asmeniškai per J z Krist , kuris yra sukurtos žmogiškos ir nesukurtos dieviškos prigim i junginys viename amžinojo Žodžio asmenyje.

Ne tik Kristaus bendralaikiai gal jo susitikti su Dievu asmeniškai per Krist , bet ir v lesni kart žmon s. Juk, kaip anks iau sakyta, Bažny ia yra prisik lusio Kristaus sakramentas, kaip kad Kristus yra Dievo sakramentas. Tod l kaip Kristaus bendralaikiai, taip ir amži b gyje kiti žmon s gali sueiti s lyt su Dievu sakramentiniu keliu per Bažny i . Nes, Dievo S nui sik nijus, Kristus amžinai b na savo Bažny ioje. Ne tik b na, bet ir nepaliaujamai veikia m s išganymo istorijoje. Kristus nor -

jo ir taip patvark , kad jo veikimo laukas b t hierarchiškai sutvarkyta Bažny ia, besireiškianti septyniais sakramentais. Kad per sakramentus Kristus b na ir veikia Bažny ioje, yra mums apreikšta tikrov (plg. Mt 28, 20; Mt 26, 26-29; Jn 20, 21-23). Taigi sijungdami sakramentin Bažny ios veikl , mes asmeniškai susitinkame su J - zumi Kristumi. O per Krist susitinkame taip pat su pa iu Dievu, kuris siun ia mums išganom j malon .⁶²

Kristaus buvimas bei išganomoji jo veikla ir m s susitikimas su juo vyksta Bažny ios veikimo metu. Ta iau jis pats, kaip dieviškas asmuo, b na ir veikia amžinoje dabartyje; jo asmeniškasis buvimas bei veikla Bažny ioje yra nes lygojama nei laiko, nei erdv s. Toks jo buvimas bei veikla Bažny ioje yra mums pridengtas sakramentine skraiste. Kaip jis sueina su mumis s lyt , kaip jis susitinka su mumis, mes neregime — ir pasilieka paslaptis. Tok m s susitikim su Kristumi mes žinome iš Apreiškimo. Bažny ioje susitinkame sakramentiniai su pa iu Dievu. Pats reikšmingiausias m s susitikimas su Dievu vyksta Eucharistijoje, nes joje Kristus b na asmeniškai ir tikrai kaip kunigas ir atnaša duonos ir vyno pavidalais. Bet ir visuose sakramentuose Kristus asmeniškai veikia, tik nevienodu b du. Eucharistijoje Kristus b na esm kaitos (lotyniškai: transsubstantiatio) b du: Kristus, perkeit s duonos ir vyno esm savo k n ir krauj , pasilieka tik duonos ir vyno pavidaluose. Kituose šešiuose sakramentuose Kristus b na tik amžinai veiksmingo Išganomjo veiksmo galia.⁶³

M s susitikimo su Dievu Bažny ioje aiškinimo santrauka. — Kristus yra Dievo sakramentas. Bažny i yra prisik lusio Kristaus sakramentas; ji prat sia regimai Kristaus buvim ir išganom j jo veikl istorijoje (vadinasi, laike ir erdv je) septyniais sakramentais. Bažny ios sakramentuose veikia pats Kristus asmeniškai. Bažny ia

tad yra mūsų išganymo bei pašventimo ir Dievo garbinimo rankis. Kai tik atskiras asmenis palieja Bažnyčios galiojantis sakramentas teikiamoji ranka, tai pats Išganytojas, Jėzus Kristus, pasitinka juos ir palieja savo gailėstinga ranka. Tik taip atskiras asmuo susitinka su Bažnyčia ir per Bažnyčią — su Kristumi ir su Dievu Kristuje. Kristaus išganomasis veiksmas nenutrūksta niekad — jis veikia amžinoje dabartyje per Bažnyčią.

8. Amžinai veiksmingas išganomasis Kristaus darbas

Iš Apreiškimo žinome, kad Dievo - Žmogaus, Jėzaus Kristaus, išganomasis mūsų pašventimo ir Dievo garbinimo veiksmas (kartais vyksta ant kryžiaus) dabar tebevyksta ir vyksta sakramentų vyksmo metu. Bet *kaip* tai vyksta? Nors tai mums yra paslaptis, nors mes ir nepajagiame be ypatingos malonios pergyventi šio Dievo asmeniško nusileidimo žemėn ir mūsų susitikimo su savo Kūrėju, vis dėlto reikia, kiek tai mums manoma, ieškoti, kaip Kristus veikia laike ir kaip jis pasiekia mus per sakramentus.⁶⁴

Kalbami apie žmonijos išganymą, bet tinai susiduriame su centrine krikščionių religijos paslaptimi, betim, su Dievo Šėnais sėkėnėjimu. Per sėkėnėjėm amžėnėsis Dievas yra ju sė šio pasaulio erdvė s ir laiko ribas. Nuo to sėkėnėjėmo amžėnybė apsireiškė laike ir erdvėje. Ir to d l žmogaus Jėzaus veiksmai yra amžėnojo Dievo Šėnais asmenėški veiksmai. Amžėnojo Dievo veiksmai amžėnoje dabartyje vyksta žmogišku būdu. Tai yra tikrovė, apimanti dieviškus ir žmogiškus veiksmus, kurie nėra nei atskiri, nei visiškai susiję.

Jėzaus išganomieji veiksmai yra svarstylini dvejopu požiūriu: kaip vykstantieji laike (istorijoje) ir kaip turėm amžėnumo pobūdė, neribojami nei erdvė s, nei laiko. Pirma, laikas yra nesugrėžėnėmas: kaip upė s vanduo teka

nuolat pirmyn, bet niekad negrįžta atgal. Kas tik pra jo, negalima joki būdu vėl grįžinti dabart. To negali padaryti net pats Dievas, nes tai *neatšaukiamai* priklauso praeitai ir negali būti iš naujo vykdoma nei mistiniai arba sakramentiniai. Kristus kaip žmogus yra istorinis asmuo, ir jo išganomieji žmogiški veiksmai taip pat neišvengiamai priklauso laikiniems vykiams. Taigi žmogiški jo veiksmai, atlikti praeityje, negali būti sugrąžinti dabart. Jei nori tume prieštarauti šiam teiginiui, palaikytume naują formą doketizmo.⁶⁵ Tuo pačiu paneigtume Jėzaus Kristaus kaip žmogaus istoriškumą. Visuresis Dievo Sūnus prisiima žmogišką formą, tapdamas žmogumi Jėzumi. Jis prisiima fizinę formą ir tuo sujungia mėsą istorinai tikrovai. Bet jo, tapusio žmogumi, susitikimas su mumis mėsai protui pasilieka paslaptis. Tai viena.

Antra, mus domina paslaptingas Kristaus buvimas su mumis ir nuolatinis veikimas. Koki būdu jis susitinka su mumis Bažnyčioje? Kaip jau anksčiau teigėme, paslaptingas Kristaus buvimas ir veikimas Bažnyčioje sakramentuose galimas su prielaida, kad išganomuosiuose Kristaus praeities veiksmuose jau buvo kažkoks amžino pobūdžio elementas, — tai nesiliaujamai veiksmingas *antistorinis* elementas, kuris dabar vyksta mūsų laiku per regimą Bažnyčioje sakramentinį veikimą. Iš tikrųjų laikantis pastovaus Bažnyčioje mokymo apie Kristų, kaip Dievo Sūnų, tapusį žmogumi, reikia pripažinti, kad šis antistorinis elementas, turintis amžino veiksmingumo pobūdį, neabejotinai yra Kristaus veiksmuose. Šis Kristaus išganomųjų veiksmų pobūdis reikia jį paryškinti.

Dievas Sūnus yra žmoguje Jėzuje. Todėl Dievo Sūnaus egzistencija yra ir Dievo buvimas tarp mūsų. Visi Kristaus išganomieji praeities veiksmai yra neatšaukiamai bei nesugrąžinamai praeiti; tačiau jie, nors atlikti žmogiškai būdu, yra asmeniškai Dievo Sūnaus veiksmai.

Iš Apreiškimo žinome, kad žmogus J zus n ra pirma žmogus ir paskiau Dievas; jis yra Dievas-Žmogus; tai ne koks junginys, bet Dievas, egzistuoj s žmogiškai. Svarstydami sik nijimo paslapt , mes tikime, kad J zus Kristus yra dieviškos ir žmogiškos prigim i junginys — antrasis Šv . Trejyb s asmuo (hipostazin vienyb). Teisingai sakome, kad Kristus, b damas žmogus, veikia dievišku b du, ir, b damas Dievas, veikia žmogišku b du: Kristus Dievas miršta, Kristus-Žmogus — daro stebuklus, išlaisvina mus iš nuod mi . Žmogus J zus yra Dievas S nus, veiki s žmogišku b du. Juk asmuo ir jo prigimtis *n ra* niekados *išviršiniai* elementai, skirtingi vienas nuo kito. J zus Kristus, Dievas-Žmogus, yra vienas asmuo. Dievo S naus sik nijimo paslaptis apreiškia mums apie Diev visiškai nauj paži r , kuri Aristoteliiui buvo dar nežinoma. Aristotelis suprato Diev , kaip begalin bei neišmatuojam b t — gryn veiksm . Po sik nijimo Dievas yra ne tik grynas veiksmas. Jis apsireišk kaip *asmuo*, ir asmeniškai su jo su mumis s lyt , gyveno tarp m s kaip ribota b tyb ir mir už mus ant kryžiaus.⁶⁶ Taigi Dievas asmeniškai susitinka su mumis per Krist Bažnyioje. Kadangi auka ant kryžiaus ir visos kitos Kristaus gyvenimo paslaptys priklauso dieviškam jo asmeniui, to d l visa tai yra Dievo veiksmi. B dami Dievo veiksmi, jie negali b ti ribojami laiko nei erdv s: jie yra amžinai *tverī* ir veiksmingi per amžius. Vadinasi, paties sik nijusio Dievo S naus išganomieji žmogiški veiksmi peržengia laiko ir erdv s ribas, ir vyksta dabar, kaip jau min jome, per Bažny ios regimus veiksmus — sakramentus.

Bet nejaugi galima sivaizduoti vien tik veiksmo buvim m ? Anaipol negalima sivaizduoti, kad koks nors veiksmas b t be s ryšio su asmeniu, kuris veiksm vykdo.

Paprastai bet kuris asmuo b na asmeniškai ten, kur jis veikia; ir b na ten tuo metu, kai veikia. Mes, žmon s,

s lygojami laiko ir erdvės, negalime persikelti su savo praeities veiksmis, nors juos gyvai prisimename, dabarties gyvenimo aplinkybės. O Jaus, Dievo Saus, žmogiški veiksmai negali būti išreikšti mūsų žemiško laiko terminais. Taigi ir žmogiškieji Kristaus veiksmai yra Dievo veiksmai, pridengti nuo mūsų paslaptimi.

Štai kodėl teigiame, kad Jaus išganomasis veiksmas ant kryžiaus, būdamas pagrindinai amžinasis Dievo veiksmas, nepaisant tikrojo istoriškumo, negali būti vien tik tai, kas priklauso istorinei praeičiai: Dievo Saus veiksmas ant kryžiaus yra *amžinai tveriančio pobūdžio* — negali būti ribojamas laiko nei erdvės. Žmogiškas Jaus buvimas yra persunktas dieviškos jėgos ties bei senos. Todėl Kristus veikia *savo galia* sakramentuose, ir asmeniškai būna Eucharistijoje, kurios šventimo metu vyksta kryžiaus auka.

Pagal išganymo istoriją triasmenis Dievas yra nusprendęs pasitikti nusidėjusį žmogų ir jį išlaisvinti iš nuodėmės. Atseit, žmonijos atpirkimo darbas yra triasmenio Dievo išganomasis veiksmas. Šis triasmenis atpirkimo veiksmas mums, tiesa, yra paslaptis. Bet ši paslaptis Dievas apreiškė, ir ji virto tikrove žmogui Jaus: Kristus, Dievo Saus, vykdo Trejųbūsenos išganomąjį planą savo gyvybės auka ant kryžiaus. Dievas Tvas pirmą kartą Kristaus auką, kaip visos žmonijos atpirkimo auką; pirmą kartą akivaizdžiai, prikeldamas ją iš numirusio ir išaukštindamas dangaus garbe. Be to, dangaus Tvas davė žmogui Jausi galimybę siųsti mums Šventąjį Dvasią (plg. Jn 16, 7). Kristus, paaukojęs savo gyvybę ant kryžiaus dėl Dievo ir žmonijos meilės, yra išaukštintas kaip *kryžiaus auka*. Ši auka yra Šventosios Dvasios šaltinis. Išaukštintasis Kristus "yra tas pats vakar ir šiandien, tas pats ir per amžius" (Žyd 13, 8). Danguje Kristui nėra nei praeities, nei ateities.

ties — praeitis ir ateitis yra amžinoje dabartyje. Garbingasis Kristaus k nas yra amžinai tverianti tikrov . Garbingojo k no tikrov reiškia ir Šventosios Dvasios kilim iš T vo ir S naus tarpusavio meil s. Iš to prieiname išvad , kad visos žemiško Kristaus gyvenimo paslaptys tveria danguje visados. Velyk ir Sekmini vykiai yra m s išganymo amžinai tverianti tikrov , kurios nuolatinis ženklas yra garbingasis Kristaus k nas.

Iš visko, kas ia svarstyta, aišku, kad m s atpirkimas turi amžinumo pob d : tokia buvo Dievo valia, kad “esame J zaus Kristaus k no atnašavimu vien kart pašventinti visiems laikams” (Žyd 10, 10). Š amžinumo pob d turint galvoje, laiško Žydams autorius gali kalb ti apie *altori danguje* bei *amžin auk* (plg. Žyd 4, 14; 7, 24-25, 27; 8, 1-2; 9, 12; 10, 14). Ir tod l pirmame Miši kanone kalbame: “Karštai tave maldaujame, visagalis Dieve, tegul šventasis angelas nuneša ši auk tavo prakiln altori , tavo, didingasis Dieve, akivaizdon, kad nuo šio altoriaus priimdami šven iausi j tavo S naus k n ir krauj , patirtume tavo maloni ir dangaus palaimos.” Antrasis Vatikano Susirinkimas išreiškia tai šiais žodžiais: “Žemiškoje Liturgijoje jau iš anksto patiriame, kokia maloni yra dangiškoji Liturgija, vykstanti šventajame Jeruzal s mieste, kur kaip keleiviai skubame, kur Kristus s di Dievo dešin je, kaip šventov s ir tikrosios padangt s kunigas” (plg. Apr 21, 2; Kol 3, 1; Žyd 8, 2).⁶⁷

Išganomasis Kristaus veiksmas dabar vyksta Eucharistijos ir kit šeši sakrament šventimo metu. Per Bažny ios simbolinius veiksmus, arba sakramentus, Kristus dabar veikia m s istorijoje. Per sakramentinius veiksmus Kristus garbina Diev ir teikia kiekvienam asmeniui malon . Išganom j Dievo garbinim Kristus atlieka ypatingai savo žodžiu: jis asmeniškai kalba mus per sakramentin Bažny ios tarnyb .⁶⁸

9. Kristus kalba Bažny ioje

a) Kalba — tarpusavio santykiavimo rankis

Iš prigimties esame protingi k riniai ir esame skirti gyventi bendrai su kitais žmon mis. Taigi esame visuomenin s b tyb s. Tarpusavyje ir su pa ia bendruomene santykiaujame, pasinaudodami Dievo mums duota kalbos galia. Naudodamiesi kalbos padargais ir oro bang virp jimu, žodžiais išreiškiame dvasin turin — dvasin žmogiškojo gyvenimo tikrov . Štai, kai vienas asmuo taria kitam — “Aš atleidžiu tau, k tu man blogo esi padar s,” šis kalb jimas išviršiniai nereiškia ko kito kaip tik tam tikrus oro bang virp jimus, kurie pasiekia kit asmen . Antrasis gi asmuo, gird damas tuos virp jimus, suvokia, k kitas per juos išreiškia kaip dvasin tikrov . Tais žodžiais pirmasis asmuo naujai prieina prie kito — jis dvasiškai santykiauja, susiderina taikoje gyventi. Vadina si, kalba beveik vienintel priemon savo mintims ir jausmams išreikšti.

Šventajame Rašte žodis iškeliamas dangiškas aukštybes: “Pradžioje buvo Žodis. Tas Žodis buvo pas Diev , ir Žodis buvo Dievas” (Jn 1, 1). Amžinasis Dievo Žodis — J zus Kristus savo misijai žem je naudojo visiems geriausiai suprantam veiksmingiausi priemone , reikšming Dievo dovan — žmoni kalb .

b) Veiksmingas Dievo žodis

Dievo Žodis tapo žmogumi — J zumi Kristumi. Tod l Kristaus žodis yra ir Dievo žodis — antrojo Trejyb s asmens žodis: kas girdi Kristaus žod , tas girdi Dievo žod . Žmogaus J zaus kalbos žodžiai yra nepalyginamai paveikesni negu tie patys žodžiai išstarti tik žmogaus l pomis. Jo žodži “aš atleidžiu tau kaltes” ir turinys plaiau apimantis, ir tikrovin reikšm kita: jais nusid j liui

ne tik dovanojama kalt , atleidžiamos nuod m s, bet ir dar daugiau — suteikiamas dieviškas gyvenimas. Šventasis Raštas liudija pranašo Izaijo l pomis, kad Dievo žodis, kuris yra apsireišk s Kristuje ir jo žodžiuose, ženklina ne tik tam tikr tikrov ir dvasin turin , bet iš esm s yra veiksmingas ir pagalbus: “Kaip lietus ir sniegas nusileidžia iš dangaus ir ten daugiau nebegr žta, bet girdo žem , vilgo j ir daro j derling , duoda s klos s jan iam ir duonos valgan iam, taip bus mano žodis, kurs išeina iš mano burnos; jis negr š mane tuš ias, bet padarys, ko tik aš noriu, ir bus s kmingas tuose dalykuose, kuriems aš j siun iu” (Iz 55, 10-11).

c) Bažny ia t sia Kristaus kalb

Tikin i j bendruomen , arba Bažny ia, šv. Augustino manymu, yra gimusi iš Kristaus perverto šono ir tod l pripildyta dieviškos gyvyb s. Ji t sia žmonijoje išganom j Kristaus mokym .

Prat sdama Kristaus misij , Bažny ia savo žodžiu teikia sakramentus ir skelbia Evangelij . Ir nieko joje nevyksta be žodžio, Dievo Žodžio, apie kur Evangelija pagal šv. Jon sako: “Visa per j atsirado, ir be jo neatsirado nieko, kas tik yra atsirad s” (Jn 1, 3). Kristus, kaip mistinio K no galva, gyvena Bažny ioje, ir kalba joje. Kalba per savo galiotus kunigus. Kunigas, teikdamas sakramentus, taria žodžius: “Aš tave krikštiju” arba “Aš tau atleidžiu,” jaunavedžiai vienas kitam išreiškia savo sutikim “Taip”. Žodžiu išreikšt dvasin turin Bažny ia perduoda iš Dvasios pilnumo, kur Kristus jai yra suteik s.

d) Kristus meldžiasi mumyse

Kristaus žodžiai liturgijoje suteikia Bažny ios maldai ypating vert , kurios ne manoma išreikšti žmogaus širdies jausmais. Kristus meldžiasi mumyse: “Kadangi esate

s niai, Dievas atsiunt m s širdis savo S naus Dvasi , kuri šaukia 'Aba, T ve!' (Gal 4, 6); "...j s gavote s nyst s Dvasi , kurioje šaukiame: 'Aba, T ve!'" (Rom 8, 15); "Melskit s Šventojoje Dvasioje! Išsilaikykite Dievo meil je, laukdami m s Viešpaties J zaus Kristaus gailingumo amžinajam gyvenimui" (Jud 20-21); "Taipogi Dvasia ateina pagalbon m s silpnumui. Mes juk nežinome, ko tur tume deramai melsti, tod l pati Dvasia užtaria mus neišsakomais maldavimais. Širdži Tyr jas žino Dvasios siekimus, kad ji užtaria šventuosius pagal Dievo nor " (Rom 8, 26-27). Šia prasme reikia suprasti ir tai, k Kristus sak savo mokiniams, kad jie, gav Švent j Dvasi , bus galinti "jo (Kristaus) vardu" prašyti. Bet patys jau bus tokie galingi, kad nereik s prašyti T v už juos (plg. Jn 16, 26). Iš to posakio yra visiškai aišku, kad Kristus neb ra tik šalyje stov s užtartytojas, bet tikras maldininkas, kuris meldžiasi *pa ioje* Bažny ioje.

e) Bažny ia skelbia Dievo žod

Panašiai kaip apie Bažny ios maldos žod , galima pasakyti ir apie jos mokslo skelbim . Tai tinka ne tik religiniam mokslui skelbti proginiiais viešais dogminiais ir dorov s d sni pareiškimais (pvz. popieži enciklikomis), bet ir nuolatiniam religiniam mokslui skelbti liturgijoje ir per pamokslus ar homilijas. Visais šiais atvejais Bažny ia skelbia Kristuje J zuje tikr ja prasme Dievo žod . Jei šv. Mišiose skaitomas Šventasis Raštas (Epistola ir Evangelija), tai reikia suprasti ne kaip prieš daugel šimtme i užrašytos žinios atpasakojim , bet kaip tikr Dievo žodžio skelbim , tai yra, daugiau negu tikrai praeities dalyk perdavim . Ir pakartotinis Evangelijos skelbimas savaip paveikia klausytojus. Bažny ia religiniai ugdo tuos žmones, kurie priima jos skelbiam Dievo žod . Štai kod l po Evangelijos paskelbimo Mišiose kunigas tyliai kal-

ba: "Evangelijos žodžiai tepanaikina mūsų kaltes!" Todėl Evangelijos skelbimas yra malonei gauti priemonė, nes tai naikina mūsų nuodmes ir pagyvina mumyse esantį Kristaus gyvenimą. Išgirstas Evangelijos žodis labiau gali pagyventi bei sustiprinti mūsų gyvenimą, negu kurio nors žymaus asmens žodžiai.

f) Pamokslo sakramentinis charakteris

Sakramentinis, malonai perteikiant, charakteris turi ir pamokslas, arba homilija. Tikrai ja prasme pamokslas yra ne tik katechetinis pamokymas arba dorinis paskatinimas. Jis yra išganymo skelbimas, per kurį klausytojai yra užtikrinami bei praturtinami krikščioniškam gyvenimui. Šventasis Paulius aiškiai kalba efeziešiams apie šio išganymo užtikrinimą: "Kristuje ir jūs, išgirdę tiesos žodį — išgelbėjimo Evangeliją — ir tikėjusiu juo, esate paženklinę tave, Šventasis Dvasia. . ." (Ef 1, 13). Skelbti Evangeliją — linksmas žinias, reiškia: Kristaus žodžiu liudyti išganomąjį jo darbą, jo gyvenimą bei veiklą bažnytinėje bendruomenėje. Iš tikrųjų pamoksle jau esame glaudinami malonai, kuri stipriau mus veikia, negu kita proga sakomas žodis, žinoma, jei tai malonei nesipriešiname.

Bažnyčia moko Kristaus vardu. Ji tiki Jėzų, kuris yra pasakęs: "Kas jus klausys, manęs klausys. Kas jus niekina, mane niekina. O kas niekina mane, niekina tave, kuris yra mane siuntęs" (Lk 10, 16; plg. Mt 10, 40). Šiais žodžiais Kristus pamoko mus apie Bažnyčios paslaptį, kad Jis pats veikia Bažnyčioje ir kalba jos lūpomis. Su tikrumu galime pakartoti šv. Leono mintį, kad, kas tik Kristuje yra buvęs regimas, tai yra per Jėzų Bažnyčios tikėjimo Paslaptis. Kai Bažnyčios liturgijos ištartas žodis ištinka žmogų, jis suteikia jam malonai, pašventina jį. Atseit, Bažnyčios mokymas turi sakramentinę galią. Apie Bažnyčios žodį galima pasakyti taip pat, kaip žmonės sakė apie Kristų:

jos žodžiai yra "amžinojo gyvenimo žodžiai" (plg. Jn 6, 68), tai yra, žodžiai, kurie turi savyje amžiną gyvenimą ir tarpininkauja jį sigyti.

Kyla klausimas, *kaip* mes pergyvename Kristaus buvimą ir veiklą Bažnyčioje.

10. Prisiklusio Kristaus buvimo ir veiklos pergyvenimas Bažnyčioje

Kristus, prisiklusęs iš numirusių, bėgą ir veikia Bažnyčioje mūsų labui. Naujasis Testamentas pakankamai liudija mums, kad Kristus prisikludė mūsų gero. Norėdamas daugiau mums atsidėti, Viešpats pasirinko garbingą gyvenimą, naują buvimo ir veikimo būdą Bažnyčioje. Dėdamas labo jis nuėjo ir Dievo Tavo buveinė. Iš ten jis veikia galutiniam mūsų parengimui amžinajai Dievo karalystei, kuri yra "tiesos ir gyvybės karalystė, šventumo ir malonės karalystė, teisingumo, meilės ir taikos karalystė."⁶⁹ Šiam tikslui Kristus, kaip jau anksčiau sakėta, bėgą ir veikia asmeniškai per sakramentus, ypač būdu Eucharistijos šventimo metu.

Ar mes galime asmeniškai pergyventi arba patirti Kristaus buvimą bei jo veikimą sakramentuose? Jei galime, tai kaip? Kristaus buvimo tarp mūsų juslomis nesuvokiame ir tiesioginiai bei betarpiškai neišgyvename. Bandykime tai pasiaiškinti konkrečiu pavyzdžiu. Štai dalyvaudami Eucharistijos šventimo apeigoje, tikime, kad Kristus bėgą ir veikia sakramentiniai su mumis, bet nepergyvename jo taip, tarsi girdėtume, matytume ar palytėtume Jėzų žmogų. Nepergyvename to, kaip vieno asmens buvimo su kitu. Kasdieniu būdu su Kristumi, kaip su kitais asmenimis santykiuoti negalime: atrodo, kad Kristus yra atstumu mūsų.

Nejaugi negalima pergyventi Kristaus asmenišką bu-

vimo su mumis? Paprastai mes santykiuojame su arti esaniais gyvu žodžiu. Su toliau esaniais bendraujame asmeniškai laiškais, pasikalb jimais telefonu. Tarpusavy dvasiniai santykiuojame, bendraujame, prisimindami vienas kitą, meldamiesi už kitus, padami kitiems. Tuo būdu sueiname su kitais asmenimis susilyti ir pergyvename jų buvimą, Toks pergyvenimas kito asmens yra, tiesa, dvasinis, bet realus. Mes giliai tikime Kristaus buvimą bei veikimą Bažnyčioje — Eucharistijoje ir kituose sakramentuose —, nes jis tai mums pažada. Tai žinodami, galime tuo asmeniškai bendrauti sakramentuose dvasiniai pergyventi ir asmeniškai su juo santykiuoti. Apie tokį Dievo pažinimą bei asmenišką jo meilės mums pergyvenimą kalba šventasis Jonas Evangelistas pirmame savo laiške. Išreiškiant šv. Jono mintį, galima sakyti: Kas myli savo artimą, kuriamato, tas pažįsta Dievą, kurio nemato (plg. 1 Jn 4, 7-20). Taip galime pergyventi Dievo-Žmogaus, Jėzaus Kristaus, su mumis buvimą ir santykiavimą.

Kas kitiems padeda, jiems gyvena, to buvimas yra labiau suprantamas ir jis nuoširdžiau pergyvenamas. Mūsų buvimas yra suslygojamas erdvės ir laiko. O prisiklusis išnumirusiųjų Kristus nėra suslygojamas nei laiko, nei erdvės. Bet niekas negali protingai neigti jo asmenišką buvimą ir jo veiklos mūsų visų ir kiekvieno atskirai gyviui. Juk Kristus, kaip kalbame tik jimo išpažinime, yra “dvasinys, žmoniškas, ir dvasinys išganyto.”

Dievo Sėklos tapimu žmogumi visa žmonija gimintapo jungta Kristaus: visi sudarome vieną mistinį Kristaus Kūną. Kristuje esame visi broliai ir seserys. Kaip mistinio Kūno Galva, Kristus veikia ir veikia mūsų gyviui, kad visus palaikytų darnioje vienybėje su dangiškuoju Tėvu. Visa tai mes žinome iš paties Kristaus Apreiškimo, kurio dalis yra užrašyta Naujajame Testamente. Taigi nebe pagrindo tikime, kad nuo pat amžinojo Žodžio sėk-

nijimo Kristaus pasiuntinyb yra nukreipta vis žmoni gimim . Kaip jis savo veikla pasiekia mus galutinai, pasilieka mums paslaptis. Bet tikime, kad Jzus Kristus paliecia mus per Bažny ios sakramentus paslaptingu b du ir asmeniškai sueina su mumis s lyt . Tok asmenišk Kristaus santykiavim su mumis galime dvasiniai pergyventi.

Iš tikr j su Jzumi Kristumi mes susitinkame ir asmeniškai santykiujame per Bažny ios sakramentus. M s Išganytojas veikia mus sakramentiniu b du ir jo veikla mums nepamainomai reikšminga. Tariant II Vatikano Susirinkimo žodžiais, "Dievo Žodis, kuriuo visa yra padaryta, tapo k nu, kad, b damas tobulas žmogus, visus išgelb t ir visus savyje apimt . Viešpats yra žmonijos istorijos tikslas, istorijos ir civilizacijos troškim židiny, žmoni gimim s centras, vis širdži džiaugsmas ir j ilgesio išsipildymas. J T vas prik l iš mirties, išaukštino ir pasodino savo dešin je, paskirdamas gyv j ir mirusij teis ju. Jo Dvasios gaivinami ir jungiami, mes keliaujame žmoni istorijos atbaigti, kuri pilnai atitinka jo meil s plan : 'Visa, kas yra danguje ir žem je, iš naujo suvienyti Kristuje, tartum galvoje' (Ef 1, 10) ."⁷⁰

Visuose sakramentuose mes susitinkame ir santykiujame su savo Išganytoju. Bet Jzus Kristus b na ar iausiai su mumis šventojoje Eucharistijoje. Dalyvaudami eucharistin s paslapties šventime, mes santykiujame su Jzumi ypatingai intymiai ir asmeniškai; per j ir jame susitinkame dvasiniai su savo artimu, su visais žmon mis. Šta kod l reikia giliau žvelgti i Kristaus buvim ir veikl Eucharistijoje.

ANTRASIS SKYRIUS

Niekas neateis pas mane, jei mane pasiunt s T vas jo nepatrauks (Jn 6, 44).

Kaip mane yra siunt s gyvasis T - vas ir aš gyvenu per T v , taip ir tas, kuris mane valgo, gyvens per mane (Jn 6, 57).

EUCCHARISTIJOS IR JOS TEOLOGIJOS ISTORIN APŽVALGA

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
1100 SOUTH EAST ASIAN LIBRARY
5800 S. UNIVERSITY AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60637

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
1100 SOUTH EAST ASIAN LIBRARY
5800 S. UNIVERSITY AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60637

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
1100 SOUTH EAST ASIAN LIBRARY
5800 S. UNIVERSITY AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60637

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
1100 SOUTH EAST ASIAN LIBRARY
5800 S. UNIVERSITY AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60637

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
1100 SOUTH EAST ASIAN LIBRARY
5800 S. UNIVERSITY AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60637

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
1100 SOUTH EAST ASIAN LIBRARY
5800 S. UNIVERSITY AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60637

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
1100 SOUTH EAST ASIAN LIBRARY
5800 S. UNIVERSITY AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60637

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
1100 SOUTH EAST ASIAN LIBRARY
5800 S. UNIVERSITY AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60637

Š

ios knygos pirmame skyriuje mums paaiškijo, kad Jzus Kristus, Dievas ir Žmogus, bėdamas pasaulio Išganytojas, ir dabar bėna bei veikia mūsų išganyimo istorijoje. Savo veikla jis vykdo Dievo su žmonėmis sudarytą Sandorį : pašvenčia mus, Dievo tautą, ir garbina visos žmonijos vardu pasaulio Karį. Visa tai regimai vyksta jo steigtoje Bažnyčioje per sak-

ramentus. Išganom ja savo galia Kristus pašven ia mus visais sakramentais ir jais kartu su Bažny ia garbina Diev . Bet Šven iausiame Sakramente jis b na tikrai asmeniškai ir jame pasitinka mus ypa intymiai; pripildo mus dievišk ja meile ir galina kartu su juo garbinti Diev .

1. *Eucharistijos aptarimas*

a) Eucharistija ir jos vardai

Šven iausias Sakramentas nuo seno yra vadinamas *Eucharistija*. Tas graik kalbos žodis reiškia d kojim bei garbinim . Naujajame Testamente jis yra vartojamas Kristaus K no ir Kraujo sakramento bei aukos steigimo keturiuose aprašymuose, kur sakoma, kad J zus, pa m s duon ir vyno taur , “sukalb jo pad kos mald .”¹ Daiktavardis *eucharistia* nenurodo paties Kristaus k no ir kraujo. Bet nuo antrojo šimtme io žodis “eucharistia” reiškia ne tik d kojimo bei Dievo garbinimo ir žmoni pašventimo vyksm , bet ir duonos bei vyno pakeitim Kristaus k n ir krauj . Tod l šis vardas yra priimtas Kristaus k no ir kraujo sakramentui bei Naujojo Testamento aukai išreikšti.² Šia prasme ir minime Eucharistijos vard šioje knygoje.

Eucharistija yra vadinama ir *Duonos laužymu*, nes pirmykšt se apeigose ji buvo laužoma ir dalinama daugeliui. Šiuo vardu Eucharistija buvo vadinama pa iais seniausiais laikais. Ji vadinama taip pat *Viešpaties vakariene*, arba *Paskutine vakariene*, arba *Viešpaties stalu*, nes Eucharistija yra maistas, kur drauge valgome jaukiame savo širdži pokalbyje, kaip atminim to, k pats Viešpats dar prieš jo išdavim . Ji vadinama ir šven iausiu *Altoriaus* sakramentu, nes Eucharistijos šventimas

vyksta ant altoriaus. Ji dar vadinama *Komunija*, arba *Synaxis*, nes ia vyksta pats ar iausias susivienijimas ne tik su Kristumi, bet ir su visais mistinio jo K no, Bažny ios, nariais.

Eucharistijos šventimas yra vadinamas šiais vardais: Šventoji Auka, šv. Miši auka, arba šv. *Mišios*. Pastarasis vardas yra kil s iš lotyniško *missa*, mittere (si sti), missio (siuntimas). Tuo vardu Eucharistijos šventimas buvo pavadintas d l to, kad seniau po žodžio liturgijos b davo išsiun iami arba atleidžiami katechumenai ir viešieji atgailautojai. Ir iki ši dien pabaigoje Miši visi tikintieji yra atleidžiami su palaiminimu ir “Ite, Missa est” (Eikite, Mišios pabaigtos, arba — Telydi jus Viešpaties malon). Miši (missa) vardas yra vartojamas nuo Grigaliaus Turie io (594 m.) ir popiežiaus Grigaliaus Didžiojo (604 m.) laik .³ Dievas T vas pasiunt savo S n , J z Krist , ir jo Bažny i žmoni pašventimo ir Dievo garbinimo uždaviniui, kuris yra vykdomas Eucharistijos, arba Miši , liturgijoje. Tod l ne be pagrindo Ryt krikščioni Bažny ios vadina t pat Eucharistijos šventim *liturgija*. Kaip Rytie iai savo liturgija, taip ir mes, Vakarie iai, Miši šventimu vykdomė savo pasiuntinyb s uždavin per Krist — su Kristumi pašven iame žmones ir garbiname Diev bei d kojame jam už visa gera.

b) Eucharistijos paslaptis mums apreikšta

Evangelija pagal šv. Mat šiaip atpasakoja Paskutines vakariens vyk : “Mokiniai padar , kaip buvo J zaus sakyta, ir paruoš Velyk stal . At jus vakarui, J zus su dvylika mokini už m vietas prie stalo. Prad jus valgyti, jis tar : ‘Iš ties sakau jums: vienas iš j s mane išsduos. . Vakarienaujant J zus pa m duon , laimino, lauž ir dav mokiniams, sakydamas: ‘Imkite ir valgykite: tai yra mano k nas.’ Paskui pa m s taur , sukalb jo

padkos mald ir dav jiems, tardamas: 'Gerkite iš jos visi, nes tai yra mano kraujas — naujosios sandoros kraujas, kuris už daugel išliejamas nuodmi atleidimui' " (Mt 26, 19-28).⁴ K Viešpats regimai atliko ant Vakariens stalo, galima beveik nepastebti. Jzus, valgydamas kartu su savo sekjais, Velyk pokylio ceremonijas ved iš anksto nenustatytapeig. Bandant pasiaiškinti prasmto, k jis padar, pats vykis pasilieka kažkaip neaiškus. Iš pokyliui paruoštos duonos vien gabal jis pam savo rank ir tar, kad tai yra jonas. Pam ir taur vyno, kuris buvo vartojamas pokylyje, ir tar, kad joje yra jokraujas. Jzausk nas ir kraujas — tai asmeniškajodovana, kuri jis tur jopaukoti ant kryžiaus nuodmms atleisti. Bažnyia tuo tiki ir užtikrina mus, kad, k Kristus sak, yra tiesa. Taigi gal tume stabtelti akimirkai ir neabejotinai atsakyti klausim: kas yra Eucharistija, arba kas yra Šveniausias Sakramentas? Konsekracijos žodžiais kunigas sako: ant altoriaus yra Kristaus aukojamas k nas, taur je yra Kristaus aukojamas kraujas. Bet vienas atrodo kaip duona, o kitas — kaip vynas. Vadinasi, Eucharistijoje pagal jopai viešai pasakytus žodžius Kristus yra tikrai pasislps duonos ir vyno pavidalais. ia mums yra Eucharistijos paslaptis. Tai m s tik jimo paslaptis, kuri mums apreišk pats Dievas-Žmogus, Jzus Kristus.

c) Eucharistija — viso krikšioniškojo gyvenimo centras

Nors Eucharistija ir po jos apreiškimo yra mums pasilikusi religijos paslaptis, vis d lto mielai dalyvaujame jos šventime. Tuo b du mes vykdomė jos steig jovali: "Tai darykite mano atminimui" (Lk 22, 19). Dar daugiau: dalyvaudami eucharistin je aukoje susitinkame su pa iu Kristumi, kuris yra m s išganymo šaltinis. Tod l

II Vatikano Susirinkimas laiko Eucharistij viso krikš ioniškojo gyvenimo centru, versme bei virš ne.⁵

Tapdami krikš ionimis per krikšt , kartu tampame švent ja Dievo tauta ir gauname teis Bažny ioje viešai išreikšti Dievui meil bei garb . II Vatikano Susirinkimo žodžiais, mes, tikintieji, esame “ jungiami Bažny i krikštu ir jo spaudžiamu ženkle skiriami krikš ioni religijos kultui.”⁶ Per krikšt tad gauname teis dalyvauti Bažny ios kulte. Jei jau turime teis , tai tuo pa iu ir pareig dalyvauti viešame Bažny ios kulte. Ši pareig atliekame, dalyvaudami šv. Mišiose, arba eucharistin je aukoje. Šv sdami Eucharistij , galime savo siela pergyventi savo priklausomyb Dievui, atseit, išreikšti savo K r jui pagarb ir meil . Ir kitais sakramentais yra garbinamas Dievas. Bet kiti sakramentai sukasi aplink Eucharistij , tarsi apie savo centrin aš : kiti šeši sakramentai Eucharistijoje yra atbaigiami ir pasiekia savo tobulum . Kaip jau min ta, per krikšt mes esame jungiami Krist ir mistin jo K n — Bažny i . Tuo b du esame galinami šv sti Kristaus ir Bažny ios auk ir dalyvauti eucharistiniame pokylyje, tai yra, sakramentin je komunikijoje. Sutvirtinimas pripildo mus Švent ja Dvasia, kuri pašven ia mus ir galina b ti Dievo žodžio mokytojais, ypatingai veikliais žodžio liturgijos dalyviais. Atgailos sakramentas gr žina nusid j liui nekaltum bei skaistum , be ko ne manoma vertai bei vaisingai dalyvauti Eucharistijos šventime. Ligoni Patepimas ir eucharistin s aukos komunikija tur t b ti neatskiriami: š sakrament teikiant, ligonis priima šv. Komunij , kuri tarytum atbaigia sakramentinius ligoni patepimo vaisius. Tik kunigystes sakramentu pašv stasis kunigas gali atlikti eucharistines aukos duonos ir vyno pakeitimo konsekracij Kristaus vardu (in persona Christi). Nors ir galima susituokti nedalyvaujant eucharistin je aukoje, ta iau moteryst s sak-

ramentas gauna daugiau reikšmės ir iškilmingumo iš Mišnių aukos ir iš jo atbaigimo šventąją komuniją.

Prisimintina, kad ir kiekvienos didesnės bažnyčios šventės centre yra Eucharistijos šventimas. Kulto namas — bažnyčia viduryje dažnai statomi altorius ir tabernakulas. Tai simbolizuoja Bažnyčią kaip mistinį Kristaus Karūną, kurio centrinis sakramentas yra Eucharistija. Šia sumintinos kitos liturginės pamaldos, atliekamos ne Mišnių metu, kaip antai, Šventosios Sakramento išstatymas viešam garbinimui ir palaiminimui. Toki pamaldūs centrai yra eucharistinis Kristus — jį Dievas yra garbinamas “dvasia ir tiesa” (Jn 4, 24). Tokios pamaldos kyla iš mūsų tikėjimo Kristaus buvimu Eucharistijoje. Jos kilnina mūsų dvasinį gyvenimą. Juk jį metu pats eucharistinis Kristus veikia mūsų tarpe, garbindamas su mumis dangaus Tėvą ir mus pašvęsdamas.

Tokiu mūsų tikėjimu Eucharistiją gražiai išreiškia II Vatikano Susirinkimas: “Visi sakramentai, kaip ir visi bažnytinės tarnybos apaštalavimo darbai, yra susiję su šventąja Eucharistija ir jai nukreipti. Juk Eucharistijoje yra visas dvasinis Bažnyčios lobis, pats Kristus, mūsų velykinis avinlis ir gyvoji duona. Joje Kristus Šventosios Dvasios gaivinamą ir gyvybę trykštančiu savo kūnu teikia žmonėms gyvenimą. Žmonės yra Šventosios Dvasios kviejami ir raginami drauge su Kristumi aukoti save patys ir viską rinij. Todėl Eucharistija šviečia kaip viso Evangelijos skelbimo bei apaštalavimo šaltinis ir viršūnė. Juk katechumenai yra palengva ruošiami būti Eucharistijos dalyviais; o tikintuosius, jau pažymėtus šventuoju krikštu ir sutvirtinimu, jos priimimas pilnai jungia Kristaus Karūną.”⁷

d) Eucharistijos kaip apreikštos
tikrov s aiškinimas

Kaip jau sakyta, Eucharistija yra krikš ioni tik jimo paslaptis. Ir po jos regimo steigimo jos tikrov n ra mums prieinama nei jusl mis, nei protu. Visomis jusl mis — reg jimu, gird jimu, lyt jimu ir kt., — pastebime tik duonos ir vyno medžiaginius elementus ir Eucharistijos šventimo išviršin vyksm . Protu irgi ne žvelgiame Eucharistijos vidin s tikrov s. Bet protu suvokiame, kad Kristus, b damas pasaulio Išganytojas, apsisprend pasi likti su mumis Eucharistijoje ir taip išganomuoju aukos veiksmu garbinti kartu su mumis Diev T v iki laik pabaigos. Laisvu savo apsisprendimu pripaž stame, kad Kristus yra Dievas-Žmogus, ir tod l jis negali pats klysti nei kit klaidinti. Jo žodžiu pasitik dami, laisvai apsisprendžiame tik ti, kad Kristus, kaip vienintelis 'Dievo ir žmoni Tarpininkas', b na Eucharistijoje ir per j mus pašven ia. Vadinasi, savo laisvu tik jimu suvokiame vidin Eucharistijos tikrov .

Svarstydami eucharistinius klausimus, bandysime *išsiaiškinti*, k mes tikime šv sdami Eucharisitj . Kiek mums manoma, žvelksime Eucharistijos paslapties vidin tikrov , kuri vyksta švent Miši metu. Miši ap eigos, — jos taip senos kaip pati krikš ionyb , — nurodo bei išreiškia ši vidin m s tik jimo tikrov . Kai sakome, bandysime *išsiaiškinti*, k tikime, nereiškia, kad norime apreikšt j ties padaryti protu visiškai suvoki am . Savo svarstymais norime prieiti tik prie paslaptingos tikrov s ribos. Kas yra už šios ribos, mums yra paž stama vien tik jimu.

Ši apreikšt j Eucharistijos tikrov teks aiškinti dvejopai. Pirmiausia nurodysime pa ius terminus, kuriais tiejimo tikrov yra išreikšta visiems tikintiesiems. Pasi-

naudojame šiam tikslui Apreiškimo šaltiniais: Šventuoju Raštu, Bažny ios T v ir teolog liudijimais, liturgin mis apraiškomis ir oficialiuoju Bažny ios mokymu (Magisterium). Antra, m ginsime susidaryti tok apreikštosios tiesos arba vidin s tikrov s supratim , kad gal tume sakyti, jog Dievo apšviestu žmogišku protu suvokiame savo tik - jim , atseit, *teologiškai* žvelgiame ši tikrov . Nors šiuo teologiniu suvokimu n ra atskleidžiama paslaptis, bet ji pasidaro protui labiau priimtina, netgi žavinga. Ir tik tuo b du suvok Kristaus buvim ir išganom j jo veikm Eucharistijoje, galime intymiau pergyventi savo asmenišk susitikim su J zumi Kristumi, o per j su pa iu Dievu T vu.

Teks tad atskirai išsiaiškinti Kristaus buvim Eucharistijoje, su juo bendravim bei susitikim aukos komuni - joje ir Kristaus bei Bažny ios auk . Prieš svarstant šiuos klausimus, yra naudinga d l geresnio dalyk vertinimo žvelgti tas istorines aplinkybes, kurios dar tak Eucharistijos šventimui ir jos teologijai. Nors ši istorin ap - žvalga nebus išsami, bet vis d lto reikia padaryti bent prab gomis tai, kas gali pad ti tinkamai išsiaiškinti eu - charistines problemas.

e) Eucharistija istorijoje

Šventoji Eucharistija yra viena iš didži j krikš ioni tik jimo paslap i . Šv sdami j Miši apeigomis, mes garbiname vienyb je su Kristumi Viešpat Diev ir save pašven iame. Tokia yra Kristaus valia, kad Eucharistijos šventimu mes garbiname Diev iki amži pabaigos, “kol jis (Kristus) ateis” v l iš savo garbingosios karalyst s (plg. 1 Kor 11, 26). Nuo Bažny ios gyvenimo pradžios iki m s dien neesmin s Eucharistijos šventimo formos keit si vairiais laikais. Ir dabartiniu laiku Eucharistijos

šventimo formos vairuoja pagal atskir krašt tautinius ir religinius papročius.

Dėl skirtingų Eucharistijos šventimo formų lygiagrečiai išskildavo ir skirtingos teologinės pažiūros šitikiškumo paslaptį. Apmatydami eucharistinę paslapties skirtingus pergyvenimus, vieni skirtingų tradicijų teologai pabrėždavo stipriau vieną, kiti kitą paslapties požirį. Pavyzdžiui, mūsų laikais pradėdama daugiau pabrėžti *epiklez*, tai yra Mišų kanono maldą, kuria Rytų Bažnyčia liturgijos šaukiasi Šventųjų Dvasių (kartais ir antrąjį Trejųbūsenos asmenį; rečiau Diev Tėvą), kad ji perkeist atnašaujamas dovanas Kristaus Kūno ir Kraujo.⁸ Rytiečiai laiko epiklezę reikalingą atnašaujamosioms dovanoms perkeisti Kristaus Kūno ir Kraujo. Vakarų Bažnyčia pasitenkina konsekracijoje tik Viešpaties Eucharistijos steigimo žodžiais, kurie sudabartina Kristaus buvimą sakramente. Kaip matome, tarp Rytų ir Vakarų Bažnyčių yra antraeilės reikšmės teologinė Eucharistijos paslapties šventimo skirtumai. Bet ir Vakarų Bažnyčia prieš konsekraciją šaukiasi Šventosios Dvasios antrame Mišų kanone (eucharistinėje maldoje) šiais žodžiais: "Meldžiamės, šias dovanas Šventosios Dvasios rasa pašventink, kad jos mums taptų mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Kūnu ir Krauju." O kituose Mišų kanonuose, ypatingai trejame ir ketvirtame, yra dar ryškiau šaukiamasi Šventosios Dvasios prieš konsekraciją, kad jos veikimu mūsų atnašos būtų pašventintos ir taptų Jėzaus Kristaus Kūnu ir Krauju. Dabar, nuo 1970 metų, patvirtinus naują romanišką mišiolą, Rytų ir Vakarų Bažnyčių liturgijose Bažnyčių atnašos konsekracijos tekstai ir jų tvarka yra suvienodinti.

Eucharistijos šventimo formos ir teologinė pažiūra šitikiškumo paslaptį kitimas prasidėjo nuo krikščionybės pradžios ir tebetrunka dabar. Pastarajame dešimtmetyje kai kurie teologai yra pabrėžę Eucharistijos kaip bendruo-

men s pokylio pob d . Anot j , Eucharistijos šventimo bandymuose beveik nepastebimas Miši metu dalyvavimas Kristaus aukos pokylyje: atrodo, kad Miši šventimas yra tik dalyvaujan i tarpusavio santykiavimas, o ne sakramentinis dalyvavimas Kristaus kryžiaus aukoje bei šios aukos pokylyje. Tai b t aptamsinimas Eucharistijos paslapties tik jimo, kuris ryškiai yra išreikštas naujame romaniškame mišiole.

Iš tikr j reikia sutikti su popiežiumi Pauliumi VI, kuris savo enciklikoje “Mysterium Fidei” (Tik jimo paslaptis) kalba apie visos Bažny ios tik jim Eucharistijos paslapt . Jis moko, kad, nepaisant teologini paži r ir Eucharistijos šventimo vairumo, gali džiaugtis visos Bažny ios, — tiek Ryt , tiek ir Vakar — tik jimu, kuris yra buv s visuomet vienas ir tas pats.⁹

Nenor dami nukrypti nuo eucharistinio apreiškimo tiesos, trumpai žvelkime kilm t teologini paži r , kurios yra priešpastatomos ir m s dienomis. Jas reikia vertinti pagal Bažny ios mokym . Teologin s problemas dabar ir Bažny ios praeityje yra kilusios iš žymi Bažny ios gyvenimo pasikeitim . Tod l, jas svarstant ir sprendžiant j vert , reikia stengtis eiti t problem bei paži r kilimo istorines priežastis bei aplinkybes. Tik vertinus visas istorines aplinkybes tik jimo šviesa, galima suprasti, kiek tokios paži ros yra nukrypusios nuo apreiškstosios tiesos ir kiek jos yra taisytinos. Tik jimas Eucharistij pasidaro ryškesnis bei pilnesnis, pažvelgus jos šventim ir teologin pažinim pro istorinius akinius.

Pirmiausia žvelkime, kaip Dievas Senajame Testamente ruoš žmones Eucharistijos dovanai.

2. *Senajame Testamente Dievas ruoš žmones Eucharistijos aukai ir aukos pokyliui*

- a) Visatos K r jo valia yra palaikyti su mumis
abipusius laisv s ir meil s santykius

Dievas, visatos K r jas, suk r ir žmog . Apgyvendi-
no j žem je su mintimi, kad su juo susitikt bei gyvent
abipusiais laisv s ir meil s santykiais. Toks tarpusavio
santykiavimas tur jo pasiekti savo virš n Dievo S naus
sik nijime. Nuo tos sik nijimo akimirkos Dievas jo
m s istorij ir vykđ savo plan — gal jo susitikti su
žmon mis ne tik per sukurt gamt ir istorinius vykius,
bet ir sueiti su jais intymius bei *asmeniškus* santykius.
Tokie santykiai dabar vyksta šventoje Eucharistijoje.

Dievas r pinasi savo k riniais — žmon mis. Jis nesi-
tenkina tik suteikimu žmon ms b tin pragyvenimo prie-
moni , bet ir moko juos priimti tas dovanas su tik jimu
ir pad ka j teik jui — Dievui. Koki nuostabi dovan
iš Viešpaties Dievo patyr izraelitai dykumoje: jie buvo
pamaitinti putpeli m sa, mana ir pagirdyti vandeniu iš
uolos (plg. Iš 16, 1-18; 17, 1-7); jiems buvo pažad ta
jimas ger žem pl stan i pienu ir medum (plg. Iš
13, 5; Pak 6, 3; 26, 9; 27, 3). Ir tuo pa iu laiku jiems
buvo sakyta atlikti švent apeig : šv sti Velykas ir val-
gyti neraugint duon . Taigi jiems buvo pareikšta, kad,
kaip sako Šventraštis, “žmogus yra gyvas ne viena duona,
bet ir kiekvienu žodžiu, kuris išeina iš Dievo burnos”
(Pak 8, 3; plg. Mt 4, 4).

Dievas duoda gausiai pažad t j g rybi , bet ir lau-
kia, kad žmogus garbint savo Viešpat , b t jam d kin-
gas už geradarybes ir visuomet j atsimint . Štai Viešpa-
ties žodžiai savo tautai:

“Nes Viešpats, tavo Dievas, ves tave ger žem ,

žem upeli , vandens ir šaltini , kurios lygumose ir kalnuose ištrykšta upi srov s.; kvie i , mieži ir vynuogyn žem , kurioje auga figos, granatiniai obuoliai ir alyvmedžiai, žem aliejaus ir medaus, kur be jokios stokos valgysi savo duon ir džiaugsies visoki dalyk apstumu; žem , kurios akmenys yra geležis, ir iš kurios kaln iškasama vario naug s, idant, pavalg s ir pasisotin s šlovin-tume! Viešpat , tavo Diev , už geriausi žem , kuri tau yra dav s. Ži r k ir serg kis, kad niekuomet neužmirštu-mei Viešpaties, tavo Dievo, ir neverstumei niekais jo pa-liepiam , nutarim ir stat , kuriuos aš tau šiandien skel-biu, idant, . . . tavo širdis nepakilt ir tu neatsimintumei Viešpaties, tavo Dievo, kurs tave išved iš Egipto žem s ir vergijos nam . . . ; bet kad atsimintumei Viešpat , tavo Diev , jog jis yra tau suteik s j g , idant taip vykdyt savo sandor , kuri yra prisiek s tavo t vams. . . Bet jei, užmirš s Viešpat , tavo Diev , sekiotumei svetimus dievus, juos garbintume!. . . , štai dabar skelbiu tau iš anksto, kad visai ž si" (Pak 8, 7-19).

Iš šios Pakartotojo statymo knygos ir kit Izraelio tautos istorini vyki mums yra žinoma, kad Dievas niekad neapleidžia žmogaus: laiko j savo globoje ir padeda jam išganymo kelyje. Viešpats išrinko savo tautai vadus, kurie pasiliko Dievui ištikimi. Jis sudar sandor su Abraomu, gyvo tik jimo žmogum, kuris pasiliko Viešpa iui visuomet ištikimas. Viešpats dav jam nuostabius pažadus: jo palikuonys bus nepaprastai gaus s, jie bus išvesti iš Egipto nelaisv s ir paveld s savo žem , ir jame bus palaimintos visos žem s tautos (plg. Pr 15; 12, 1-3). Šiems pažadams patvirtinti Abraomas tur jo užmušti kiek gyvuli ir juos paaukoti Viešpa iui — tuo buvo patvirtinta Viešpaties sandora su Abraomu (plg. Pr 15, 17-18). Iš šios izraelit istorijos žmogus mokosi: sitikina, kad Viešpats j mato, jo, kur reikia, klauso, j globoja. Bet Vieš-

pats ir spja j d kingai *atsiminti* nuostabius Dievo darbus žmogaus labui.

Jau dabar galima priėti išvad , kad žmogus iš savo asmeniško ir bendruomeninio tik jimo mokosi pripažinti, jog Dievas *visuomet atsimena* savo taut : Viešpats “savo sandor atmena amžiais” (Ps 110, 5). Dievas *laimina* savo taut , apdovanodamas j g ryb mis, ir veda j nuostabiai išganymo keliu. Ir visi Dievo veiksmai turi išganomosios vert s. Vadinas, iš Dievo pus s išganomieji jo veiksmai yra visuomet *veiksmingi*. K tik Dievas yra pažad j s atminti, tai nepaliaujamai vyksta: jo atminimas yra *objektyvus* ir veiksmingas.¹⁰ Dievas atmena veiksmingai visa, k tik gero jis yra padar s savo tautai. Viešpats laikosi ištikimai per visus amžius savo Sandoros pažad . Dievui juk n ra nei praeities, nei ateities, tik amžina dartis. Išganomoji jo meil žmogui pasilieka amžinai veiksminga: dieviškoji meil visuomet mus gaivina m s žemiškame gyvenime. Tod l tikintis žmogus savaime yra ver iamas savo maldomis *šlovinti* Viešpat , d koti jam ir *atsiminti* visa, k tik gero yra patyr s iš Dievo. Tokiu šlovinimu bei d kojimu ir *atminimu* žmogus visuomet išreiškia savo ryš su Dievu bei priklausomyb savo K r jui. Eucharistijoje kaip tik ir yra reiškama Dievo atsimintina palaima bei meil žmogui Kristuje, ir teikiama m s pad ka bei pagarba Dievui T vui per J z Krist .

b) Senojo ir Naujojo statymo Sandora

Dievo palaima bei meil Izraelio tautai ir šios tautos klusnumas ir ištikimyb savo Viešpa iui ypa ryškiai išreikšta sandoroje tarp Dievo ir izraelit pab g li iš Egipto. Ši sandora buvo sudaryta Sinajaus kalno pašlait je. Kaip sandora su Abraomu, taip ir Sinajaus sutartis buvo sudaryta Dievo iniciatyva. Jis pavadino Izrael savo “nuo-

savybe tarp vis taut ,” kunigiška karalija ir švent ja tauta” (plg. Iš 19, 5-6).

Iš jimo knygos 24-tame perskyrime yra aprašoma šios sandoros ratifikacijos apeigos: “Moz tat at jo ir papasakojo tautai visus Viešpaties žodžius bei sakymus, ir visa tauta atsak vienu balsu: vykdysime visus Viešpaties žodžius, kuriuos jis pasak .

“Moz suraš visus Viešpaties žodžius ir ryt atsik - l s pastat altori prie kalno pašlait s ir dvylika akmeni - ni šul pagal dvylik Izraelio gimini . Jis siunt jauni - kai ius iš Izraelio s n , ir jie aukojo deginam sias aukas ir atnašavo Viešpa iui veršius, kaip d kojimo atnašas. Taigi, Moz m pus kraujo ir supyl taures; likusi gi dal išliejo ant altoriaus. Ir m s sandoros knyg , skait t , girdint tautai; o jis tar : Visa, k Viešpats kalb jo, padarysime ir b sime klusn s. Jis gi m s kraujo, ap - šlakst juo taut ir tar : Tasai yra kraujas sandoros, ku - ri Viešpats su jumis padar apie visa tai, kas pasakyta.

“O Moz ir Aaronas, Nadabas ir Abijus, ir septynios dešimtys iš Izraelio vyresni j užženg ir mat Izraelio Diev ir po jo kojomis tarsi kažk , padaryt iš saphyro akmens, panaš dang , kai b na giedra. Ir ant t iš Izraelio s n , kurie stov jo iš tolo, jis neišties rankos; ir jie mat Diev ir valg ir g r ” (Iš 24, 3-11).

Kaip matome, t dien , kada buvo sudaryta pirmoji sandora prie Sinajaus kalno, buvo atliekamas aukojimas ir pokylis Dievo su Izraelio tauta. Aukoje dalyvavo visi ten susirinkusieji. Dievui buvo aukojamos deginamosios dovanos. Aukojimo apeigose buvo išreikšta susitarian i šali sandora ir j susitikimas akivaizdžiu simbolizmu: altorius, reprezentuoj s pat Diev ; aplink altori buvo Moz s iškelti dvylika akmenini šul , kurie reprezentavo dvylika Izraelio gimini . Sandoros s lygos buvo aiškios: Moz perskait iš sandoros knygos Izraelio tautai Dievo

vali bei sakymus, o visa tauta sipareigojo vykdyti Viešpaties vali . Šiam sipareigojimui patvirtinti jie aukoją Dievui gyvuli atnašas. Jie panaudojo verši krauj — gyvyb s neš j (plg. Kun 17, 11). Dal kraujo Moz išliejo ant altoriaus. Tuo b du buvo pripažinta, kad visokia gyvyb kyla iš Dievo ir tod l gr žta pas j kraujo ženklų. Krauju Moz apšlakst ir taut . Toks altoriaus ir tautos apšlakstymas krauju reiškia, kad Dievas dalinasi savo gyvybe su tauta ir kad nuo šios akimirkos izraelitai yra tap Viešpa iui giminingo kraujo. Taip per Sinajaus sandor visa Izraelio tauta susivienijo su Dievu: per kraujo auk jie tapo Dievo tauta. Sandoros auka turi gili prasm . Ji reiškia ir yra priežastis vienyb s tarp Dievo ir žmogaus; ji užantspauduoja, patvirtina žmoni jim dievišk gyvenim . Ji skelbia Izrael “švent ja tauta”, atpirkt ja gimine, laisva bei atsakinga tauta — Dievo tauta.

Pagaliau sandoros auka yra užbaigiama Dievo su jo tautos vyresniaisiais šventu pokyliu: “Jie mat Diev ir valg ir g r ” (plg. Iš 24, 11). Šis valgymas ir g rimas liudija apie nauj gyvenim su Dievu; jis yra prad j s artimiau bendrauti bei dalintis dieviško gyvenimo g ryb mis su išrinkt ja savo tauta. Toks pokylis mums pasako, kad Dievas t sia sandoros palaim , savo pastov draugiškum , glob ir nuolatin r pinim si savo tauta.

Palygindami Iš jimo knygos (24, 3-11) aprašytas Senosios Sandoros prie Sinajaus kalno apeigas su J zaus Paskutine Vakariene, pastebime J zaus žodžiuose bei veiksmuose anos sandoros užuomin . Moz perskait savo tautai Viešpaties žodžius — dešimt sakym su kitais sakais. J zus irgi skelbia savo sakym — nauj sakym :

Aš jums duodu nauj sakym , kad j s vienas kit myl tum te” (Jn 13, 34), kad jie šia tarpusavio meile išsiskirt kaip jo mokiniai. Moz išliejo kraujo ant altoriaus

ir pašlakst juo taut . Tuo aukojam gyvuli krauju buvo patvirtinta sandora Dievo su Izraelio tauta. Per Paskutin Vakarien J zus tar : “Tai yra mano kraujas — naujosios sandoros kraujas, kuris už daugel išliejamas nuod mi atleidimui” (Mt26, 28). Senosios Sandoros gyvuli kraujas yra fig ra (simbolis) Kristaus kraujo, išlieto ant kryžiaus. Kaip Senoji Sandora, sudaryta prie Sinajaus kalno, buvo patvirtinta aukojam gyvuli krauju, taip Naujosios Sandoros J zaus kryžiaus aukos kraujas tur jo laim ti žmonijos atpirkim ir patvirtinti Nauj j ir amžin Sandor . Dar daugiau: kaip tikras buvo Senosios Sandoros aukos kraujas, taip buvo tikras po vyno esm kaitos ir Paskutin s Vakarien s taur je kraujas, kuris atsiranda ant m s altori per šv. Miši konsekracij . Taigi Eucharistija, arba šv. Mišios, yra *Naujosios Sandoros* šventimas — sakramentinis šventimas.¹¹

c) Naujoji Sandora — “rašyta žmoni širdyse”

Su Sinajaus Sandora izraelitai, pergyven verg dali klajokliai Egipte, atgavo savo tautin bei religin laisv ir politin nepriklausomyb . Laisv paprastai uždeda atsakomyb . Izraelitai tur jo pasilikti ištikimi Dievui ir Sandoros pažadams. Teis jai, pranašai ir karaliai vis ragino sekan ias Izraelio kartas laikytis šios ištikimyb s. Kasmet Izraelis tur jo atnaujinti savo d kingum Dievui už išvedim iš Egipto nelaisv s ir pasižad ti ištikimyb Sandorai. Tam jie tur jo šv sti kasmet Velyk (Per jimo) aukos pokyl .

Dievas visuomet ištikimas savo pažadams, o izraelitai pakartotinai sulauž Sandoros sipareigojimus. Jie liov si garbinti tikr j Diev , kuris buvo išved s juos iš Egipto nelaisv s. Vietoje jo nuliedino sau auksin verš . Juo džiau g si ir aukojam d kojimo atnašas (plg. Iš 32, 1-6). Jie nusikalto ne tik šia stabmeldyste, bet ir kitomis nedory-

b mis. D l taip did jan io laisv s ir sandoros privilegij piktnaudžiavimo pranašai grasino jiems art jan ia j pra ž ties diena. Senoji Sandora tur jo ž ti, bet Dievas nenor jo galutinai apleisti savo tautos. Jis tur jo mintyje sudaryti *nauj* ir stipresn *sandor* su savo tauta. Apie Viešpaties pažad naujos sandoros su vis did jan iu aiškumu kalba pranašai Jeremijas, Ezekielis ir Izaijas. Ypačiai aiškiai skelbia b sim Nauj j Sandor pranašas Jeremijas:

“Štai ateis dien , sako Viešpats, ir aš padarysiu su Izraelio namais ir su Judo namais nauj sandor , ne toki sandor , koki esu padar s su j t vais t dien , kurioje aš nutv riau j rank , kad išves iau juos iš Egipto žem s, sandor , kuri jie sulauž ; aš gi buvau j valdovas, sako Viešpats. Bet štai kokia bus sandora, kuri aš padarysiu su Izraelio namais po an dien , sako Viešpats: Aš duosiu savo statym j vidurius ir rašysiu j j širdis; aš b siu jiems Dievas, ir jie bus mano tauta; n vienas nebemokys daugiau savo artimo ir brolis savo brolio, sakydamas: Pažink savo Viešpat ; nes visi pažins mane nuo mažiausio iki didžiausio, sako Viešpats; nes aš dovanosiu j neteisyb ir nebeatsiminsiu daugiau j nuod m s” (Jer 31, 31-34; plg. Žyd 8, 8-12).

Iš šios Jeremijo pranašyst s aišku, kad Dievas tur jo plan ne tik vesti nauj tvark savo santykiams su tikiniaisiais, bet ir padaryti tuo santykius Naujoje Sandoroje gilesnius bei intymesnius. Senoji Sandora buvo rašyta akmens lentel se, o Naujoji Sandora bus *vidin* ir *dvasin* “rašyta žmoni širdyse.” Dievo taut su juo jungs intymis junga: jie pažins savo Viešpat , bus susivienij su juo intymiais draugyst s ryšiais. Ši draugyst pad s kitiems pažinti Diev . Pagaliau Naujoji Sandora nuod mi atleidimu padarys Dievo taut nekalt bei skais i . To-

ki Nauj j Sandor paskelb J zus Kristus: jis prad jo j vykdyti sakramentiniai Paskutin s Vakarien s metu ir patvirtino j savo kruvina mirtimi ant kryžiaus ir prisik limu iš numirusi j .

d) Naujoji Sandora, kaip ir Senoji, reikalauja aukos ir jos pokylio

Klausimas, kaip ir kokiom aplinkyb m J zus prad jo vykdyti Jeremijo išpranašaut Nauj j Sandor . Kaip Senosios Sandoros pradžia reikalavo aukos ir jos pokylio, taip ir Naujosios Sandoros pradžia pramato religin s reikšm s *pokyl*. Tokj pokyli pramato pranašai ir Išminties knygos (plg. Iz 55, 13; Gg 4, 16-5, 1). Izaijas (25, 6-10) kalba apie eschatologin ir visuotin pokyl , kuriame visos tautos susitiks su Dievu. Išminties knygoose pokylis n ra pramatomas istorijos pabaigai, bet Naujajai Sandorai, ir kvie ia atsinaujinti šioje Sandoroje (plg. Ps 118, 103; Pat 8, 32-36; 9, 1-6; Koh 24, 19-29).¹² Taigi Senasis Testamentas moko, kad žmoni gyvenimas yra iš tikr j bendravimas su Dievu. Dievo tautos visas gyvenimas pasižymi dviem pradiniais Sandoros pokyliais — Velykom ir Sinajaus Auka bei Naujosios Sandoros pokyliu, kuris yra jau dalyvavimas eschatologiniame pokylyje laik pabaigoje. Tuose pokyliuose džiaugsmingai valgoma ir geriama su Dievu. Šventykloje šventimai taip pat buvo džiaugsmingi: ten pokylyje buvo bendraujama su Dievu. Tokiu džiaugsmingu pokyliu dalyviai išreikšdavo savo dvasin džiaugsm ir kartu pad k Dievui už geradarybes.¹³

Turint mintyje Senojo Testamento skelbim apie Dievo tautos su Dievu mesijin , arba eschatologin , pokyl , reikia aiškintis ir Eucharistijos pažad t steigim pokylio, arba vakarien s, r muose. Šv. Jono Evangelijoje yra pastebimos Išminties knygos mintys. Kristus, Dievo Žodis ta-

p s žmogumi, yra Dievo pažinimo šaltinis (plg. Jn 1, 18). Iš jo eina ne tik įstatymas, bet vis pirma "tiesa ir malon" (Jn 1, 17). Jis yra "gyvasis vanduo", tai yra, antgamtinis malonų gyvenimas, kuris numalšina troškulį per amžius (Jn 4, 11-14). Kaparnaumo sinagogoje Jzus kalbėjo apie gyvybę su duona, kuri duoda pasauliui gyvybę. Prieš pažadamas Eucharistijai, jis kviečia savo klausytojus tikėti jį, tikrą gyvenimo duoną, nužengusi iš dangaus. Taigi Jzus atnaujina amžinosios Išminties kvietimą ir pažadą: "Kas ateina pas mane, niekuomet nebealks, ir kas tiki mane, niekuomet nebetroš" (Jn 6, 35). Jau pirmaisiais krikščionybės gyvenimo laikais viltis turėti Dievo karalystę eschatologinio pokylio buvo gyva: "Palaimintas, kam teks dalyvauti Dievo karalystės pokylyje," taip sušuko vienas Jzus klausytojų (Lk 14, 15-24; Mt 22, 1-14). Kristus gi mini eschatologinio pokylio paskirtį Paskutinės Vakarienes metu. Kaip šv. Morkus sako (Mk 14, 25; plg. Mt 26, 29; Lk 22, 16), kai tik Jzus pabaigė su taure, pridėjo: "Iš ties sakau jums: aš jau nebegersiu vynmedžio vaisiaus iki tos dienos, kada gersiu jį naują Dievo karalystėje."

Tuo Kristus atskleidė mums pažadą tos Eucharistijos paslaptį Paskutinės Vakarienes metu. Bet kas gi yra toji Paskutinė Vakariene? Trys sinoptiniai Evangelijos, atrodo, aiškiai teigia, kad Paskutinė Vakariene buvo Velykų vakariene (plg. Mt 26, 17; Mk 14, 12; Lk 22, 8). O kas gi yra ta Velykų vakariene? Per Velykas buvo minimas Izraelitų išėjimas iš Egipto nelaisvės. Kadangi, skubiai iškeliaudami, jie nespėjo išsirauginti duonos ir kepti nerauginti, tai ir po Velykų septynias dienas buvo valgoma tik nerauginta duona (macos). Luko Evangelijoje (Lk 22, 15-18 ir 19-20) aiškiai skiriama tradicinė Sandoros vakariene, kur buvo valgomas Velykų avinlis bei su dėjimo maldomis geriamas vynas iš taurės, nuo Eucharistijos —

Naujosios Sandoros steigimo, kur Jzus, naujasis Dievo Avinlis, maitina savo mokinius savuoju k nu ir krauju. Ar ši Velyk vakarien , per kuri Kristus steig Eucharistij , buvo tikrai izraelit šven iama metin Velyk švent , sunku galutinai spr sti. Daugumas Šventojo Rašto egzeget sutaria, kad Paskutin Vakarien buvo maž mažiausiai religin ir šventiška vakarien , kurioje dalyvavo Jzus su savo apaštalais Velyk švent s nuotaika.¹⁴

Mums n ra reikalo apsistoti prie vis auk , kuriose žmon s dalyvaudavo. Pakanka atkreipti d mes t aukojimo b d , kur pats Kristus yra pasirink s.

Kristus steig sakramentin Naujojo statymo *auk* Velyk vakarien s r muose. Tod l velykin vakarien reikia svarstyti ta prasme, kuria ji buvo atliekama Kristaus laikais. Reikia taip pat nepamiršti, kad Kristaus laikais kiekvienos vakarien s metu b davo atliekamas Dievo šlovinimas ir jam pad ka. Kiekvienos vakarien s liturgin strukt ra padeda mums suprasti Kristaus steigtos Eucharistijos prasm . Kasdieniame gyvenime žmogus, net pats vienas valgydamas, garbina Diev pad kos malda. Taigi kiekvienu valgymu palaikomi santykiai Dievo su žmogumi — išreiškiami sandoros ryšiai. Tai kažkas švento: tai auka Dievui, pad ka savo Išganytojui. Ypatingai ryšku tai buvo pas izraelitus: jie tik su Dievo leidimu gal jo užmušti betkok gyv , valgyti jo m s — tai *atnašauti* Viešpa iui kaip d kojimo bei garbinimo auk (plg. Kun 17, 3-14; Iš 9, 3-8).

Kristaus laikais Velykos buvo šven iamos dvejom b du: pa ios Velykos (tai yra, Per jimas) ir Neraugintos duonos šventimas. Šios dvigubos švent s apytikriai reišk t pat , bet jos buvo skirtingos kilm s. Velykos kaip Perjimas kilo iš klajokli (nomad) pad ties. Klajokliai piemenys aukodavo jaun gyvul , kad užtikrint gyvuli

kaimen s augim ir savo gerov . Atrodo, piemenys ši auk atnašaudavo išgindami band pavasario ganyklas. Užmušto gyvulio krauju buvo apšlakstomi palapins basliai — tuo piemenys užsitikrindavo sau apsaug . Iš kitos pus s, s sl s žemdirbiai tur davo pavasar Neraugintos duonos švent . Si švent reišk jav derliaus pradži . Pirm sias septynias dienas buvo valgoma tik naujo gr d derliaus nerauginta duona. Tai reišk naujo sezono pradži . Javai buvo aukojami Dievui tuo pa iu tikslu, kaip ir jauno gyvulio užmušimas per Velykas: tuo buvo išreikiama jam pad ka už derli ir prašoma, kad užtikrint žem s vaisingum ir vienyb tarp Dievo ir žmoni . Toki švent izraelitai prad jo šv sti tik po to, kai apsigyveno Kanaano žem je. Pagaliau šios dvi švent s taip susiliejo, kad Neraugintoji duona buvo valgoma per vis Velyk oktav . Velykos buvo šven iamos 14-t nizano dien , o Neraugintoji duona — nuo 15-tos iki 21-os nizano dienos. Taip Velykos ir Neraugintos duonos švent s sudar izraelit išvedimo iš Egipto nelaisv s šventiš k apeigin atminim . Šis atminimo ir aukos pob dis yra aprašytas Senajame Testamente (plg. Pak 16, 1-8).¹⁵

Ši šven i išviršin forma laipsniškai keit si. Iš jimo knygos 12-tas perskyrimas rodo aukojimo ir apeiginio atminimo pob d , kuriame dalyvavo tik šeimos nariai su savo artimaisiais. Šeimos t vas tur jo viešai papiauti metin avin l . Namuose visi aukoja Viešpa iui avin l ; ima jo kraujo ir patepa abi nam staktas ir slenkst ; valgo avin lio m s , iškept ugnyje, ir neraugint duon . Tokio pokylio metu šeimos t vas aiškina atsimintinus izraelit pergyvenimus ir j reikšm . Septint šimtmet prieš Krist toks siauros apimties šventimas šeimoje kiek pasikeit . Pakartotinai paskelbus Moz s statymus, avin lio papiovimas ir apeiginis valgymas buvo perkelti iš priva i nam šventykl (plg. 2 Kron 34, 29-35, 19). Taip t

šven i šeimyniškas pob dis pasibaig ir prasid jo vis žmoni bendra švent . Levitai (kunig pagelbininkai) per m avin li piovimo pareigas. Vietoje dur stakt šlakstymo krauju kunigai išliedavo krauj aukos alto- riaus pap d šventykloje. Tokioje Velyk švent je gal jo dalyvauti ne tik vietiniai izraelitai, bet ir svetimtau iai bei ateiviai. Bet visi tur jo laikytis t pa i velykini apeig bei taisykli (plg. Sk 9, 14).

Velyk šventei Kristaus laikais susirinkdavo šventyk- loje tokia daugyb maldinink , kad buvo ne manoma joje visiems valgyti švent s vakarien . Tod l Velyk vakarie- n s pokylis buvo perkeltas Jeruzal s šeim namus ir didžiules miesto apylink s stovyklas.

Nepaisant kai kuri pasikeitim , Velyk švent s pras- m ir galia pasiliko ta pati, nes tarp nam stalo ir šven- tyklos altoriaus buvo ryšys. Ši stalo ir altoriaus vienyb turi galvoje šv. Paulius, klausdamas korintie ius: “Paži - r kite žemišk j Izrael : argi tie, kurie valgo aukas, n - ra altoriaus bendrininkai?” (1 Kor 10, 18). Savo esme Velyk vakarien buvo sakramentinis bendravimas bei *dalyvavimas* velykinio avin lio aukoje, kuri buvo atnašau- jama šventykloje. Tai buvo ir *aukos pokylis* — bendravi- mas bei dalyvavimas aukoje (komunija). Šventyklos al- torius ir nam stalas buvo tik dvi aplinkyb s to paties sak- ramentinio veiksmo. Aukos pokyliu izraelitai atnaujino, tiksliau sakant, sudabartino iš jimo iš Egipto religin vy- k . Auka ir aukojamos dovanos valgymu Dievas su savo tauta dalinosi. Tuo buvo išreikšta vienyb tarp Dievo ir jo tautos. Izraelitai buvo v l išlaisvinti iš Egipto vergijos. Aukos pokyliu jie džiaugsmingai tai atnaujino — perk l dabart savo sandor su Dievu.

Velykin vakarien buvo paruošta taip, kad ji neb t tik atminimas iš jimo iš Egipto. Kiekviena liturgin s apeigos smulkmena tur jo galinti izraelitus pergyventi iš ji-

mo vyk . Žmon s buvo pasireng eismui: apsiav sanda-
lais, su lazdomis rankose, apsiireng kelionei per dykumas.
Ir pats maistas taigavo tok pergyvenim : nerauginta
duona, pasigaminta paskubomis b dos atvejui, kar ios žo-
l s, iškeptas avin lis, skubus valgymas. Visa tai pad jo
izraelitams atgaivinti ir pergyventi iš jim iš Egipto. Tai
jie pergyveno pa iame velykin s vakarien s šventimo
vyksme.

Vakarien buvo pradedama švent s laiminimu. Po
to šeimos t vas šlovina Diev , kuris yra dav s savo tautai
ši švent . Pamirk s kar ias žoles, jis padažo jas dube-
nyje, dar prieš valgym paaiškina vakarien s reikšm .
Duona, kaip b dos ir skubumo gaminys, atgaivina pra-
jusi met dykumos atminim ; avin lis primena išlais-
vinimo iš Egipto nakt . Paskui t vas laimina duon , laužo
j ir dalina šeimynai. Tai atlik s, šlovina Diev ir d ko-
ja jam už šeimynai teikiam maist ir už visa gera, gaut
iš Viešpaties. Suvalgius duon , valgomas avin lis. Pabai-
goje vakarien s t vas paima taur vyno, sukalba pasku-
tin laiminim bei pad k ; šlovina Diev už žem s der-
li , už krašt , kuriame Izraelio tauta gyveno; maldauja
Dievo gailestingumo ir globos savo tautai, Jeruzal s mies-
tui, jo garbingo buvimo vietai Sione, ir pagaliau šventyk-
lai, kuri buvo tikro garbinimo centras. Užbaigia šiuo lai-
minimu: “B k palaimintas, Viešpatie, kuris pastatei Je-
ruzal .” Kai kurie autoriai ži ri ia ne tik buvusi vy-
ki min jim , bet ir j šventim dabartyje. Tod l tie lai-
minimai bei Viešpaties šlovinimai suteikia pa iam vaka-
rien s šventimui gali atgaivinti praeit ir tur ti vilt
atei iai. Vadinasi, tie, kurie valg , ne tik realiai pergy-
veno iš jimo iš Egipto vargus, bet ir lauk mesijini bei
eschatologini pokyli .¹⁰

Taigi Velyk vakarien , intymiai susieta su aukojamu
avin liu, buvo iš jimo iš Egipto atminimas, atliekamas

šventiškomis apeigomis. Tomis apeigomis buvo šveniamas maloningas Dievo palankumas, kuris praeityje padar nepaprast dalyk Izraelio tautai. Tuo b du buvo minimas Izraelio Dievas, kuris juos išved iš Egipto žemės, dav jiems ši švent , maist ir malon b ti jo tauta. Visa tai vyko metin s švent s metu: Dievas ten buvo suvelykin s vakarien s dalyviais.

e) Naujoji Sandora prad ta vykdyti per Paskutin Vakarien sakramentiniu b du

Iš izraelit Velyk šventimo b do ir reikšm s lengviau galime suprasti ir pasiaiškinti Kristaus veikimo gali ir prasm šven iant Velykas Paskutin s Vakarien s metu. Kai Naujasis Testamentas atpasakoja Eucharistijos steigim , mums yra aišku, kad J zus yra steig s sakramentin Naujojo statymo auk izraelit Velykin s vakarien s pavyzdžiu: J zus pasinaudojo šios vakarien s apeiginiiais momentais, bet pakeit j prasm ir turin . Prad jus vakarien , J zus pareišk , kad vienas jo mokini , kuris dažo kartu su juo duon kar i žoli padaž dubenyje, j išduosi s. Tai buvo pradžia vakarien s apeig . Po to, reikia manyti, išdavikas (Judas) apleido vakarien s kambar (plg. Mt 26, 20-25). Kai velykinis valgis buvo ant stalo, išvedimo iš Egipto istorijos skaitymas buvo J zui tinkama proga paaiškinti Neraugintosios Duonos ir Avin lio reikšm , siejant su jo paties išdavimu. Šios vakarien s reikšm ir vidin tikrov veiksmingai iššauk pats J zus savo k rybingu žodžiu. Perduodamas vyno taur , kuria tur jo užbaigti ši vakarien s dal , J zus paskelb , kad jis, nors ir kažin kaip nor t , daugiau nebegers vynuogi vaisiaus ir nebevalgys Velyk vakarien s, “kol ji išsipildys Dievo karalyst je” (plg. Lk 22, 15-18). Tada jis prad jo vakarien palaiminimu bei pad kos malda, tradiciniai kalbama laužant Neraugint

duon . prastu b du duona buvo išdalinta rankas kiekvienam vakarieni s dalyviui. Visi *tyl dami* lauk valgymo pradžios, kai nam galva prad s. Bet šioje vakarieni je tradicin tyla buvo sulaužyta. Kai duona per jo iš rank rankas, pasigirdo J zaus balsas: “Imkite ir visi jos valgykite. Tai yra mano k nas.” Ir po vakarieni s, visiems suvalgius velykin avin l , J zus pa m kit vyno taur , vadinam “palaiminimo taure,” sukalb jo tradicin lai minimo ir pad kos mald ir dav ši taur savo mokiniams, sakydamas: “Imkite ir visi iš jos gerkite. Tai yra taur mano kraujo, Naujosios Sandoros kraujo.”

Taigi J zus dav savo mokiniams sav j k n ir krauj . Tai buvo ne paprasta duona, tai buvo ne paprastas vyno g rimas. Tai buvo Naujojo statymo aukos dovanos. J valgymas ir g rimas buvo dalyvavimas J zaus Kristaus kryžiaus aukoje, kuri vyko j akivaizdoje sakramentiniu b du. Vadinasi, priimdami sakramentin komunij Paskutin s Vakarieni s metu, jie dalyvavo Kristaus aukoje. Juk šv. Paulius ir evangelistai Lukas ir Jonas patikslina žodži “Tai yra mano k nas” aukos prasm šiais žodžiais: “kuris už jus duodamas” (1 Kor 11, 24), “kuris už jus atiduodamas” (Lk 22, 19), ir “už pasaulio gyvyb ” (Jn 6, 51). Ir Matas su Morkum prijungia t pa i aukos savyb vynui taur je: “Tai mano kraujas, naujosios sandoros kraujas, kuris išliejamas už daugel ” (Mk 14, 24) ir “tai yra mano kraujas — naujosios sandoros kraujas, kuris už daugel išliejamas nuod mi atleidimui” (Mt 26, 28).

Kaip matome, iš šios Velyk vakarieni s strukt ros iškyla kažkas pagrindinai naujo. Paskutin s Vakarieni s metu vyko ne tik paprastos duonos pakeitimas. Ten buvo perkeista neraugintos duonos (macos), kuri buvo valgoma Velyk vakarieni je, pati religin prasm ir jos vidin tikrov . Vis pirma vyko aukos reikšm s ir turinio per-

keitimas. Senajame statyme izraelitai pergyveno Velyk avin lio auk , kuri jie atnašavo šventykloje ir dalyvavo joje pokyliaudami prie nam stalo vienyb je su šventyklos altoriumi. Per Velykas izraelitai švent Sen j Sandor Dievo su jo tauta ir min jo bei gyvai pergyveno iš jimo iš Egipto vyk . Ten jie valg paaukot avin l ir neraugint duon ir su Dievo šlovinimo bei pad kos maldomis g r vyn iš vienos taur s. Per Paskutin Vakarien J zus steig eucharistin auk — Naujosios Sandoros auk , duodamas duonai ir vynui nauj reikšm (arba prasm) ir kit vidin tikrov — Naujosios Sandoros aukojam j Avin l , J z Krist . Ši naujoji auka vyko sakramentiniu b du: duonos ir vyno pavidalai reiškia J zaus k n ir krauj kaip jo aukos dovan . Tai sakramentin Kristaus auka. Valgyti eucharistin duon ir gerti iš eucharistin s taur s dabar reiškia m s dalyvavim Naujosios Sandoros aukoje, kuri Dievas yra dav s mums per J z Krist . Ši Naujosios Sandoros auk mes, naujoji Dievo tauta, atnašaujame nuo Paskutin s Vakarien s laik . Tuo vykdome Kristaus sakym : “Tai darykite mano atminimui.” Dalyvaudami eucharistin s Aukos pokylyje, mes sijungiame Kristaus ir Bažny ios aukos veiksm . Tokiu eucharistin s aukos veiksmu mes su Kristumi garbiname Diev ir save pasišven iame.

3. Eucharistijos šventimas tuojau po jos steigimo

Eucharistijos šventimas prasid jo krikš ioni bendruomen je tuojau po jos steigimo. Nuo pat pradžios apaštalai ir j mokiniai tik jo Krist ir nedelsdami pri m jo skelbtas naujos religijos paslaptis. Pri m gyvu tik jimu ir Eucharistij kaip šios naujos religijos sakramentin Auk , kuri sutelkia pakrikštytuosius bendram Dievo garbinimui ir sav s pašventimui. Eucharistijai šv sti tikin-

tieji tur jo jau pa ioje pradžioje savitas liturgines apeigas. Iš esm s buvo tos pa ios apeigos, kurias Kristus atliko Paskutin s Vakarien s metu. Tai patvirtina mums pirm j krikš ioni gyvenimas, kur aprašo Apaštal Darbai. Ten teigiama, kad pirmieji krikš ionys “ištvėringai laik si apaštal mokslo ir bendravimo, duonos laužymo ir mald ” (Apd 2, 42). N ra abejon s, kad ankstyvoji krikš ioni bendruomen dar laik si žyd religini papro i . Ta iau savo liturginiuose susirinkimuose krikš ionys tur jo ir nauj praktik , vadinam “duonos laužymu”. Tai j savitas Eucharistijos apeig pavadinimas (plg. Mt 26, 26; Mk 14, 22; Lk 22, 19; Apd 20, 7; 1 Kor 11, 20, 24). Pirmiesiems krikš ionims buvo b - dinga ne tik laikytis apaštal mokslo, vienas kitam broliškai patarnauti, bet ir viešai bei sakramentiniai šv sti Eucharistij .

Apaštal Darbuose irgi skaitome, kaip šv. Paulius, prakeliamas Troad , sušauk visus miesto krikš ionis pirm savait s dien , tai yra sekmadieni “laužyti duonos”, šv sti Eucharistijos (plg. Apd 20, 7-8). Pa ioje pradžioje krikš ionys eidavo šventykl pamaldoms. Bet jau tuomet, kai jie ten susirinkdavo, “niekas kitas neišdr sdavo prie j prisid ti” (plg. Apd 5, 12-13). Netrukus jie atsiskyr visiškai nuo oficialios žyd religijos ir nebetur jo kitoki pamald , kaip Eucharistijos šventim . Visiškai atsipalaidavus nuo Senojo statymo auk , papro i ir nuostat , Eucharistijos šventimo apeigos buvo paprastos, bet aiškiai išreiškian ios šios paslapties turin ir jos paskirt — Dievo garbinim ir žmogaus pašventim . Kur tik krikš ioni bendruomen buvo steigta, ten ji švent Eucharistij . Tai paliudija šv. Paulius pirmame savo laiške korintie iams (plg. 1 Kor 11, 17-20). Iš to paties šv. Pauliaus žinome, kad pradžioje Eucharistijos šventimas buvo sujungtas su broliškos meil s vakarien -

mis arba pokyliais, kurie vykdavo tai vienos, tai kitos šeimos namuose. Ta iau tokios broliškos meilės vakarienis (agapes) yra esminiai skirtingos nuo eucharistini pokylio. Tik pastaruose pokyliuose vyksta Kristaus auka ir jo mirties bei prisiklimumo veiksmingas atminimas. Ir tik eucharistinis pokylis išreiškia nuo pat pradžių Kristaus pabrėžimą atjimo. Todėl Eucharistijos šventimas greitu laiku buvo atskirtas nuo paprasto broliškos meilės pokylio. Šis atskirimas paskelbė šv. Paulius, priekaištaudamas korintiejiams, kad jie dalyvauja nevertai Viešpaties vakariene, jei tuo pačiu laiku valgo savo paprastą valgį (plg. 1 Kor 11, 20-22). Tame pačiame laiške korintiejiams šv. Paulius palygina Viešpaties vakarinę su Senojo statymo ir net pagonišką religijų aukomis bei pokyliais; jis tuo būdu parodo, kad Eucharistijos šventimas galutinai užmėn Senojo statymo ir visoki pagonišką auką ar piktosios dvasios apeigą vietą (plg. 1 Kor 10. 14-22).

Nors pirmąjį krikščionių istorija yra tamsoka, vis dėlto yra aiškiai pastebima, kad Eucharistija buvo švenčiama vis daugiau atskirai nuo paprasto pokylio. Meilės pokylis arba agape, kuris buvo skirtingas nuo Eucharistijos šventimo, kurį laiką dar išsilaikė. Kiek žinome iš šv. Justino, kuris rašė antrame šimtmečiuje, Eucharistija buvo švenčiama anksti iš ryto, šventant, Viešpaties dieną, tai yra, sekmadienį. Dėlto krikščionys švenčia ne šeštadienį, kuris yra sutvrimo šventė, bet sekmadienį, kuris yra prisiklimumo, arba antro sutvrimo, šventė.¹⁷

Eucharistijos šventimo būdas bei apeigos amžiams slenkant tobulėjo. Reikėjo ilgesnio laiko, kol eucharistinis apeigos išsamiau susiformavo. Šv. Ignacas (Antiochijos vyskupas ir kankinys) buvo to nusistatymo, kad Eucharistija būtų švenčiama tik viena kiekvienos vietos bendruomenėje. Vyskupas turėjo jai vadovauti.¹⁸ Iš to spja-

me, kad pirm j amži krikš ionys buvo link šv sti Eu-
charistij priva iai šeimos rateliuose arba susirink ku-
riuose nors namuose. Nuo to laiko (v liau pla iau tai
pamin sim) eucharistin liturgija vis tobul jo tiek Va-
kar , tiek ir Ryt Bažny ioje. Bet nepaisant, kokia didel
ir sp dinga buvo liturgijos evoliucija, kaip uoliai buvo
bandoma naujais pakeitimais ryškiau išreikšti eucharis-
tin s paslapties pažinim , vis d lto tie pakeitimai buvo
tik antraeil s reikšm s.

4. *Eucharistija Bažny ios T v laikais*

a) Pirmieji Eucharistijos šventimo liudytojai:

šv. Ignacas Antiochietis ir šv. Justinas

Pirmojo šimtme io pabaigoje šv. *Ignacas*, Antiochijos
vyskupas, sakmiai ir pakartotinai mini Eucharistij savo
raštuose. Ypatingai jis pabr žia, kaip matysime kiek v -
liau, kad Eucharistija yra krikš ioni bendruomen s vie-
nyb s regimas ženklas ir šaltinis. Krikš ioni bendruo-
men , šv sdama Eucharistij , vis daugiau atsinaujina, ir
j meil s doryb stipr ja.¹⁹

Apie antrojo šimtme io vidur , pasirod išsamesnis
Eucharistijos apeig aprašymas. Tok aprašym padar
gana smulkmeniškai šv. *Justinas* apie 150 metus Pirmo-
joje savo Apologijoje. Jis buvo pagoni filosofas, bet v -
liau pri m krikš ionyb ir j paliudijo kankinio mirtimi.
Savo laiške Romos imperatoriui jis aprašo krikš ioni
tik jim ir maldingum . Pirmojoje Apologijoje (65, 66
ir 67 skyriuose) jis aprašo, kaip krikš ionys šven ia Eu-
charistij :

“Niekam kitam neleidžiama dalyvauti Eucharistijoje,
bet tik tam, kuris tiki, k mokome, ir tam, kuris buvo
apsiplov s nuo nuod mi ir, atgim s per krikšto vanden ,
gyvena taip, kaip Kristus mok .

“Tai priimame nei kaip paprast duon , nei kaip paprast g rim , bet kaip, tapusio žmogumi d l m s išganymo, m s Išganytojo J zaus Kristaus k n ir krauj . Tas maistas (duona ir vynas), J zaus žodži malda yra palaiminamas ir pasikeičia Kristaus k n ir krauj . M s tad kraujas ir k nas yra maitinami J zaus k nu ir krauju.

“Nes apaštalai savo komentaruose, kurie yra vadinami evangelijomis, taip paskelb vykdytin J zaus saky m : Jis, pa m s duon , d kojo, sakydamas: ‘Tai darykite mano atminimui. Tai yra mano k nas’. Ir pa m s taur , taip pat sukalb jo d kojimo mald ir sak : ‘Tai yra mano kraujas’. Tai perdav tik apaštalams. Nuo to laiko tai vieni kitiems primename. Ir tie, kurie turime turto, visiems stokojantiems padedame, ir visi draug je esame. Visomis atnašomis garbiname bei šloviname vis K r j per jo S n J z Krist ir per Švent j Dvasi .

“Ir taip vadinam Saul s dien (tai yra, sekmadien) miest arba kaim visi gyventojai susirenka t pa i viet , ir ten, kiek yra laiko, skaitomi Apaštal aiškinimai arba pranaš raštai.

“Pagaliau, pasiliovus skaitymams, pirmininkauj s savo žodžiais paragina bei padr sina sekti taip aiškiais pavyzdžiais bei pamokymais.

“Po to visi kartu sustojame ir išsakome maldavimus bei prašymus. Po tikin i j maldavim sveikiname vienas kit pabu iavimu (plg. 65 skyrius; Schanz, 145 p.). Ta da atnešama duona ir vynas. Pirmininkauj s tai iškilmingai paima ir išreiškia Dievui T vui garb bei šlov . . . ir kalba ilgokas Dievui d kojimo maldas (Ši d kojimo mald sudaro paties Kristaus žodžiai — Eucharistijos steigimo žodžiai). Pabaigoje ši mald ir pad kos Dievui visi dalyviai išreiškia savo pritarim , sakydami *Amen*. (Plg. 65 sk.; Schanz, 145 p.). . . Po to, kai pirmininkau-

j s yra atkalb j s d kojimo maldas (atšvent s Eucharistij), vyksta t (pašv st) dovan dalijimas — komuni- ja kiekvienam dalyviui, o nedalyvaujantiems j dal iš- nešioja diakonai.

“Pasiturintieji savo laisva valia paaukoja tai, k kiek- vienas nori. Ta rinkliava yra perduodama pirmininkau- jan iam, kuris iš jos paremia vaikus ir našles, ir tuos, kurie yra kalinti ir iš svetur. Vienu žodžiu jis pasir pina visais tais, kurie yra reikalingi pagalbos.

“O Saul s dien (sekmadien) visi susirenkame drau- g n tod l, kad ši diena yra pirmoji, kuri Dievas, per- keit s tamsybes ir medžiag , suk r pasaul , ir kad m s Išganytojas J zus Kristus t pa i dien prisik l iš nu- mirusi j . Prieš Saturno (šeštadienis) dien (t.y. penk- tadien) j prikryžiavo, o dien po Saturno, tai yra, Sau- l s dien (sekmadien), pasirod s savo apaštalams ir mokiniams, mok tai, k padav me ir j s apsvarsty- mui.”²⁰

Iš šio šv. Justino aprašymo aiškiai matosi, kad jau ir ankstyvais Bažny ios gyvenimo laikais krikšč ionys išpa- žino t pat Eucharistijos paslapties tik jim , kaip ir mes šiandien tikime. Eucharistij jie švent iš esm s tomis pa iomis apeigomis, kurias mes šiandien turime. Ir tada Mišiose buvo skiriamos dvi dalys: Žodžio liturgija ir Eu- charistijos liturgija. Žodžio liturgijoje buvo vartojami kaip Senojo, taip ir Naujojo statymo skaitymai ir j aiškini- mas, kur sek tikin i j maldos ir link jimas vieni ki- tiems ramyb s bei taikos. Tiesa, naujasis Romos Katalik mišiolas yra patvark s taikos bei ramyb s palink jim po Viešpaties maldos, sukalb jus mald už taik . Eucharis- tijos liturgijoje b na šie veiksniai: aukojam dovan pa- ruošimas, eucharistin malda su dovan konsekracija bei pašv st dovan paaukojimu, tikin i j pritarimas su sa- vo *Amen* ir vis dalyvavimas Aukoje šventojo maisto sak-

ramentiniu pri mimu (komunija). Ir tik tada Miši šventimo proga buvo rinkliava neturt li paramai ir kitiems krikš ioni bendruomen s reikalams.

- b) Eucharistijos apeig vystymasis: šv. Hippolilas, popiežius šv. Grigalius I Didysis

Reikia pasteb ti, kad Eucharistijos šventimo formos niekad nebuvo sustingusios. Per pirmuosius šešis krikšioni gyvenimo šimtme ius vyko žymus Eucharistijos apeig vystymasis. Pa ioje pradžioje krikš ionys susirinkdavo gyvenamuose namuose šv sti Eucharistijos. Toks naminis šventimas buvo paprastas. Ilgainiui iš paprast namini šventim išaugo tikrai iškilminga ir puošni Miši liturgija. Šeštame ir septintame šimtme iuose Romoje buvo jau šven iamos popiežiškos Mišios nepaprastu iškilmingumu: krikš ioni bazilik buvo perkeltos karališk r m puošnios apeigos. Ankstyvosios Eucharistijos apeigos, kurios buvo vartojamos šven iant privatiniuose namuose, nebuvo labai skirtingos nuo žyd liturgijos religiniuose šeimos susirinkimuose. Kaip jau anks iau kalb jome, Eucharistijos šventimas iškilo ne iš tuštumos, o iš žyd Velyk švent s apeig . Bet Kristus dav toms apeigoms nauj religin prasm ir gali , tiksliau sakant, nauj turin . Bet pradžioje Eucharistija buvo šven iama priva iai. Tik po to, kai imperatorius Konstantinas ketvirt šimtmet išleido tolerancijos edikt (313 m.), Eucharistijos šventimas gavo oficialesn pob d . Tuomet krikš ionys švent Eucharistij *bazilikoje*, kur jie jau gal jo teis tai ir oficialiai susirinkti ir viešai garbinti Diev . Eucharistiniam susirinkimui pirmininkavo vyskupas iš savo sosto. Miši apeigos eventualiai tapo vis tobulesn s — vis buvo vedamos naujos, kurios geriau išreišk Eucharistijos prasm . Pradžioje tre iojo šimtme io pasirodo geriau suformuluota eucharistin malda. Štai šv. *Hip-*

polito Apaštalin Tradicija (c. 215) duoda eucharistin s maldos (kanono) maždaug t pat turin, kur Bažny ia dabar vartoja antroje eucharistin je maldoje. Hippolitas turi savo suformuluotos eucharistin s maldos pradžioje š kius, kuri tik užuomina yra pas šv. Justin , kaip antai, “Aukštyn širdis,” “Visi d kokime Viešpa iui Dievui”.²¹

Hippolito eucharistin je maldoje esminiai elementai yra tie, kurie yra nusakyti naujame Romaniškame Mišiole: (1) D kojimas, ypatingai išreiškiamas prefacijoje: kunigas vis žmoni vardu šlovina Diev T v ir jam dkoja už vis išganymo darb ; (2) Š kis “Šventas”, kur gieda arba kalba visi susirinkusieji; (3) Epiklez , kuria šaukiamasi Švent j Dvasi (arba vis Trejyb), kad žmoni atnašaujamos dovanos b t pakonsekruojamos, tai yra, kad jos pavirst Kristaus K nu ir Krauju; (4) Eucharistijos steigimo atpasakojimas bei konsekracija: žodžiais ir veiksmis vykdoma (arba sudabartinama) Kristaus auka, kuri jis pats steig per Paskutin Vakarėn , paaukodamas savo k n ir krauj duonos ir vyno pavidalais, dav tai Apaštalams valgyti ir gerti, ir sak jiems t pa i paslapt šv sti Bažny ioje; (5) Anamnesis (atminimas): Bažny ia, vykdydama Kristaus sakym , atmena Krist , ypatingai mini jo kan i bei mirt , garbing prisik lim ir žengim dang ; (6) Aukojimas (oblatio): Bažny ia, ia dabar susirinkusi, vienyb je su Švent ja Dvasia aukoja nekalt ostij (aukos dovan) Dievui T vui. Bet Bažny ia turi mint , kad tikintieji aukot ne tik nekalt ostij , o išmukt ir patys kartu su Kristumi aukotis; (7) Užtarimo maldos, kuriomis išreiškiamas, kad Eucharistija yra šven iama vienyb je su visa Bažny ia, — kaip dangiška, taip ir žemiška — ir kad ji yra aukojama už j pa i ir už visus jos narius, gyvus ir mirusius; (8) Paskutine eucharistin s maldos dalimi

(doxologia finalis) išreiškiama Dievui T vui vienyb je su Švent ja Dvasia garb ir šlov . Ši garbinimo mald Miši dalyviai užbaigia savo pritarian iu *Amen*.²²

Anuo metu dar nebuvo mišiolo, kurio visi vienodai laikyt si. Hippolito eucharistin s maldos tekstas, kaip ir v lesnieji Eucharistijos šventimo nuostatai, per ilgesn laik buvo tik kaip pavyzdys, kuriuo sekdamas celebrantas improvizuodavo, tai yra, iš anksto nepasireng s kurdavo Miši maldas. Bet, žinoma, taip laisvai kurdavo eucharistin ir kitas maldas nusistojusiose ir vis priimtose ribose. Mald pradžia ir pabaiga buvo jau nusistojusios. Taip pat buvo nekaitaliojami vedamieji žodžiai konsekracij ir patys konsekracijos žodžiai.²³ Nuo popiežiaus šv. *Grigaliaus I Didžiojo* laik (590-604), kuris nustat Miši šventimo tvark , tos pa ios eucharistin s maldos formos buvo laikomasi iki m s laik .²⁴

c) Kunigo tarnyba bei vieta Eucharistijos šventime

Reikia bent prab gomis pamin ti kunigo tarnyb bei viet Eucharistijos šventime pirmaisiais krikš ionyb s amžiais. Jau pabaigoje pirmojo arba pa ioje pradžioje antrojo šimtme io tarnaujan ioji arba hierarchin kunigyst buvo žinoma: šalia vyskupo buvo kunigai ir diakonai. Jau tada, kaip ir šiandien, buvo žinoma, kad tarnaujan ioji kunigyst “skiriasi esme, ne vien laipsniu” nuo vis pakrikštyt j dalyvavimo Kristaus kunigyst je. Žinoma, anuo metu tas skirtumas nebuvo nusakytas aiškiais teologiniais II Vatikano Susirinkimo terminais.⁵ Nors kunigas visuomet tur jo teis ir pareig šv sti Eucharistij , ta iau pa ioje pradžioje jis netur jo joje vadovaujan ios pareigos ir vietos. Kunigas tuomet už m kunig chore viet — presbiterijoje (presbyterium — kunigin), o ne prie altoriaus. Tik vyskupo deleguotas, jis gal jo šv sti

Eucharistiją prie altoriaus. Kadangi eucharistin malda (kanonas) dar netur jo nustatytos formos, tik pats vyskupas kalb jo kanono žodžius. Kunigo pareiga buvo asistuoti vyskupui: jis paruoš atnašaujamas dovanas, lauž pakonsekruot duon , dalijo komunij . Augant krikščioniškajai, reik jo daugiau bažnyiose tame pačiame mieste. Buvo steigiamos titulinės, arba parapiškos, bažnyios. Kunigas buvo šventinamas tokios bažnyios titulu, kad jis savo tarnyba atstovaut vyskupui titulinėje bažnyjoje. Būdavo šventinama tiek kunigų, kiek j reik jo Eucharistijos šventimui tose titulinėse bažnyiose. Parapiškos, arba titulinės, bažnyios šventinama Eucharistija buvo laikoma kaip vyskupo šventiamosios Eucharistijos pratimas. Romoje tituliniai kunigai pagal paprot sekmdeniais švent Eucharistiją ne kartu su vyskupu. Vyskupas, anksčiau atlaikęs Mišias, pasiūdavo per akolit ar diakon tas bažnyias konsekreotosios ostijos dalelę, kuri kunigai per savo Mišias po konsekracijos davo taurė. Šis paprot primena mums ir dabar romėniškoje Mišioliturgijoje po "Viešpaties ramybė tebėra visuomet su jumis" kalbama malda: "Viešpaties Jaus Kristaus Kono ir Kraujo sujungimas tegul mums, j primantiems, suteikia amžiną gyvenimą." Popiežius Inocentas I (401-417) paaiškina šio paprotio reikšmę: "kad jie (kunigai) nesijaust atskirti nuo mūsų bendruomenės šio ypatingo dienos."²⁶ Ir šiandien, laikydamiesi šio paprotio, išreiškiame savo tikėjimą, kad tikinčiuosius Kristaus Eucharistija palaiko meilėje ir vienybėje.

d) Eucharistija yra bendruomeninis pergyvenimas ir krikščioniškas vienybės ženklas

Minėjome, kad Eucharistijos šventimo pagrindinis taisyklės, kurios yra žinomos šiandien Vakarų Bažnyjoje, tapo pastovios nuo septintojo šimtmečio pradžios. Tuo

pa iu laiku susiformavo specifin s Ryt liturgijos. Ryt Bažny ios liturgijos vystymuisi tur jo daug takos didieji mokslo centrai, kaip antai, Aleksandrija ir Antiochas. Vakar Bažny ios liturgijai tur jo takos Romos imperatoriaus r m išorin s gyvenimo formos. Pavyzdžiui, Bažny ia pasisavino savo liturgin m apeigom karališk r m ceremonialin skarel (manipul [šiandien jau nebevartojam]), arnot , iškilmingo jimo apeigin procesij , subdiakono rang (dabar jis yra panaikintas) ir pradži mald bei giedojimo.

Nepaisant šios evoliucijos ir liturgini form viršini pasikeitim , Eucharistijos šventime nuolat pasireiškia vienas b dingas veiksnys. Tas veiksnys tai faktas, kad Eucharistija yra *bendruomeninis pergyvenimas*. Svarstydami Bažny ios T v mokym apie Eucharistij , pastebime, kad ši tik jimo paslapt švent visa krikš ioni bendruomen . Iš tikr j jie pabr žia, kad bendruomen s vienyb buvo taip stipri, jog tik vienas Eucharistijos šventimas buvo leidžiamas ant kiekvieno altoriaus ir tik vienas altorius buvo bažny ioje. Tik penkt šimtmet prad ta šv sti ir kitas Mišias d l t , kurie negal jo dalyvauti vyskupo Eucharistijoje. Ta iau buvo idealu, kad Eucharistija, b -dama visos krikš ioni bendruomen s vienyb s ženklas, b t šven iama visu kartu su vyskupu. Vyskupas, apsup- tas savo kunig choro, švent Eucharistij , bet ir visa bendruomen matomai koncelebravo su juo. Kiekvienas dalyvavo Eucharistijoje, veikliai sijungdamas jos šven- tim pagal savo pad t bendruomen je — diakonai, prie altoriaus asistuoj kunigai, tikintieji prisijungdami prie choro žanginio priegiesmio ir procesijos himn giedoji- mo. Taip kartu visi švent vien Eucharistij .

Nuo pat pradžios T vai teig , kad Eucharistija yra krikš ioni *bendruomen s vienyb s ženklas* ir *šaltinis*. Ši ties yra pakartotinai pabr ž s šv. *Ignacas Antiochietis*.

Jis griežtai laik si tos nuomon s, kad Eucharistija galioja, kai ji šven iama vyskupo arba su jo leidimu:

“Bažny ia nieko teneveikia, nepaisydama vyskupo. Teb nie laikomas tas Eucharistijos šventimas galiojantis, kur atlieka pats vyskupas arba jo galiotasis kunigas. Kur tik pasirodo vyskupas, teb nie ten žmon s, kaip kur yra J zus Kristus, ten yra Katalik Bažny ia. Be vyskupo galiojimo neleidžiama nei krikštyti, nei tur ti agap s. Bet k tik vyskupas patvirtina, tai Dievui patinka”.²⁷

Eucharistija yra ne tik vietin s krikš ioni bendruomen s vienyb s ženklas. Ir pirmaisiais amžiais ji buvo laikoma *visuotini s* Bažny ios vienyb s ženklu. Tai pasitvirtino jau tre iame ir ketvirtame šimtme iuose. Tuomet vyskupai, vizituodami Rom , koncelebruodavo Eucharistij kartu su popiežiumi. Iš tre iojo amžiaus antros pus s bažnytinio leidinio, vadinamo *Didascalia*, žinome, kad kunigai, kurie vizitavo kitas vietas, tur jo b ti priimti t viet kunig grup . Diakonas, patikrin s pasaulie i pad t ir j priklausomyb Bažny iai, paskyr jiems Bažny ioje prideram viet . O vyskupas tur jo b ti pasodintas kartu su vietiniu vyskupu. Jis buvo kvie iamas pasakyti pamoksl tikintiesiems ir kalb ti Miši kanon . Jei jis iš mandagumo atsisakydavo kalb ti vis kanon , tur davo kalb ti nors konsekracijos žodžius. Tre iojo ir ketvirtojo šimtme i kit vietini sinod nuostatai irgi pripažino vyskupams, kurie vizitavo Rom , tas pa ias teises s d ti su kitais vyskupais per popiežišk Eucharistijos šventim . Ši praktika, atrodo, t s si iki dešimto šimtme io.²⁸

Iš šios eucharistin s praktikos ryšk ja, kad Eucharistija yra Bažny ios vienyb s ženklas. Ji sujungia vien bažnytin bendruomen vyskupas, kunigus ir pasaulie ius. Tod l kas tik dalyvauja Eucharistijos šventime, tuo pa iu paliudija savo tik jimo grynum ir priklausomyb

Bažnyiai. Ir tik šiame kontekste Bažnyios T vai yra kalbama apie realų Kristaus buvimą Eucharistijoje bei apie duonos ir vyno pavertimą Kristaus kūnu ir krauju. Šie pastarieji klausimai T vams per daug nerūpijo aiškinti, nes tai buvo tik jimo dalykas. Jie tai minėjo tik ryšium su Eucharistija kaip bendruomeninio Bažnyios gyvenimo ženklų bei šaltinių.

Bet tai nereiškia, kad T vai nemokėjo realaus Kristaus buvimo Eucharistijoje ir apie duonos ir vyno perkeitimą.

Viešpaties kūno ir kraujo. (Apie tai atskirai kalbama sime kitame skyriuje). Šv. Ignacas *Antiochietis*, rindamasis krikščionių bendruomenės vienybę, pakankamai aiškiai teigia realų Kristaus buvimą sakramente:

“Nuo Eucharistijos ir maldos jie (doketai) laikosi atokiai, nes jie neišpažįsta, kad Eucharistija yra kūnas mūsų Išganytojo Jėzaus Kristaus, kuris kentė už mūsų nuodmes ir kurį T vas iš savo meilingo gerumo priėmė iš numirusiųjų.”

“Todėl tinka vengti bendravimo su tokiais žmonėmis ir nekalbėti apie juos nei privačiai, nei viešai. . . Jūs visi privalote sekti vyskupo vadovavimu, kaip Jėzus Kristus sekė Tave. . .” (Smyrn. 7-8).²⁹

Doketizmas buvo manichėjinė sekta, laikiusi medžiaginio blogio versme ir todėl neigusi, kad Kristus yra Dievo Žodžio sielėjimas. Tik atrodė, kad Kristus turėjo kūną, — doketai teigė. Todėl doketų pagrindinis priekaištas Eucharistijai buvo ne kokia nors problema dėl realaus Kristaus buvimo, bet didesnė problema dėl Kristaus tikros žmogiškos prigimties. Panašiai Karthagoje (c. 250) persekiojimų metu šv. *Kiprijonas* buvo susierzinęs, kad tie, kurie buvo išėję iš Bažnyios ir prisidėję prie doketizmo sektos, buvo priimti Eucharistijos šventim. Tuobdu jie prievartauja pat Kristaus kūno ir kraujo. Tai yra net blogiau, negu kad jie atmetė pat Kristų (Epist.

75). Bet, kai persekiojimas atsinaujino, jis leido tiems, kurie atgailavo, dalyvauti Eucharistijoje, kad jie, priimdami Kristaus kūną ir kraują, galėtų sustiprėti tikėjimo vienybėje. „Nes“, Kiprijono žodžiais tariant, „kaip galima laukti iš jo, kad jie išliet kraują už Kristų, jei jiems būtų neleidžiama dalintis jo krauju?“ (Epist. 67). Ir čia yra pabrėžiamas ne realaus buvimo faktas, bet Kristaus buvimo Eucharistijoje prasmė: Eucharistijos Kristus maitina Bažnyčią ir krikščionys per persekiojimo metus.

Bažnyčia visada yra išreiškusi savo tikėjimą Kristaus buvimu Eucharistijoje ir katekizacijos instrukcijose. Pakrikštytiesiems per Velykų ir Sekminių vigilijas buvo duodamos instrukcijos. Savaitę po Velykų bėdavo mokomi naujieji krikščionys apie pirmojo Bažnyčios ceremonijų reikšmę, Krikšto, Sutvirtinimo ir Eucharistijos prasmę. Čia paduodame tik du tokios katekizacijos liudijimus apie Eucharistiją. Šv. Kirilas Jeruzalietis (mirus 386 m.), aiškindamas esmę kaitalio (plg. 1 Kor 11, 23-25), išreiškia naujai pakrikštytųjų komunijos prasmę. Po ištartose konsekracijos žodžiai — „Tai yra mano kūnas“ ir „Tai yra mano kraujas“ — duona ir vynas yra perkeisti Kristaus kūnu ir krauju. „Duonos pavidalu yra duodamas jums jo kūnas, ir vyno pavidalu — jo kraujas, kad jūs, dalyvaujdami Kristaus kūne ir kraujuje, pasidarytumėte tas patys kūnas ir tas pats kraujas su juo. Tu būdu mes tampame Kristaus nešėjais, nes jo kūnas ir kraujas yra išdalintas po mūsų sėnarius. Taip pagal šv. Petrus mes tampame dieviškosios prigimties dalininkai“ (2 Pet 1, 4).³¹

Šv. Ambraziejus (mirus 397 m.), aprašydamas Krikšto ceremoniją grožiai ir naujai pakrikštytųjų Eucharistijos pirmim, teigia realų Kristaus buvimą. Jis pabrėžia, kad Eucharistijoje jo paties žodžio galia tikras yra Kristaus kūnas ir kraujas. Todėl Eucharistija yra Bažnyčia ir krikščionio maistas (De Mysteriis 9).³² Vadinasi, kaip

šv. Kirilas, taip ir šv. Ambraziejus savo katechetin se instrukcijose pabr žia real Kristaus buvim Eucharistijoje. Bet jie tai daro ryšium su Eucharistijos pri mimo iškil m mis. Tuo dar labiau pabr žiama, kad Kristus per Eucharistij maitina Bažny i .

Šv. *Augustinas* (354-430) aiškiai išreiškia krikš io ni tik jim Eucharistij . Teologiniai jo teiginiai, tiesa, veda ne vien painias problemas, nors jis neabejotinai kalba apie real Kristaus buvim Eucharistijoje. Bet jis, aiškindamas Kristaus buvimo klausim kiek giliau, iške lia neaiškum , susijusi su Eucharistijos tik jimo paslap timi. (Tai teks svarstyti kiek pla iau tre iame skyriuje). Kai jis kalba apie Kristaus k no buvim Eucharistijoje duonos *pavidalu* (in fig ra), *ženklų* (in signo), *sakra mentu* (in sacramento), tai nereiškia, kad Kristus ten yra simboliškai. Tai reiškia, kad Kristus yra duonos ir vyno pavidalais, kurie yra jo k ninio buvimo ženklas. Tai reiškia, kad šis k ninis buvimas yra *sakramentas*, tai yra, ženklas ir priežastis tolesn s tikrov s — malon s, kuri prat sia Bažny ios, kaip mistinio Kristaus K no, egzistencij . Bet realus Kristaus buvimas Eucharistijoje n ra galutin vertyb . Šio realaus buvimo galutin vertyb yra Bažny ios *vienyb* .“ Kai priimame Krist duonos ir vyno pavidalais, dalyvaujame sakramentiniai Viešpaties kan ios, mirties ir prisik limo paslapyje. Ir taip, dalyvau dama sakramentiniai aukos komunijoje, Bažny ia pasilie ka gyva ir auga vienyb je su Kristaus K nu. Ta pati šv. Augustino ir kit didži j Bažny ios T v mintis .apie Eucharistij yra pabr žiama ir šiandien. Štai kod I ir II Vatikano Susirinkimas sako, kad Eucharistija “Bažny ia nuolatos gyvena ir auga”.³⁴

Po tokios šv. Augustino Eucharistijos tik jimo formulot s jos teologijos pob dis tapo pastovus. Nuo šeštojo iki devintojo šimtme io d l audringo taut kilnojimosi

sustojo k rybinis darbas, kuris taip stipriai reišk si di-
dži j Bažny ios T v laikais. Tik vis aug vienuolynai
išsaugojo pirmin s Bažny ios mokym v lesn ms kartoms.
Tuo pa iu laiku iškilo dvi skirtingos eucharistin s teolo-
gijos kryptys: eucharistinis realizmas, kuris pabr žia duo-
nos ir vyno perkeitimo tikrov ; ir eucharistinis spiritua-
lizmas, pabr ži s Eucharistijos sakramentin pob d au-
gustiniška prasme. Šios dvi kryptys v liau su jo aštrius
teologinius gin us.

5. Eucharistija viduramžiais

Kalb dami apie vidurinius amžius, paprastai turime
mintyje gotiško stiliaus katedr grož , garsiuosius Pary-
žiaus ir Oksfordo universitetus, didžiuosius mokslo geni-
jus, kaip antai, Albert Did j , Tom Akviniet , Bonaven-
t r , Duns Scotus. Bet mums r pi eucharistin s teologijos
raida viduramžiais. Tod l reikia bent trumpai aprašyti,
kaip Eucharistijos liturgija reišk si tais laikais ir kaip
vyst si šios tik jimo paslapties supratimas.

Aštunto ir vienuolikto šimtme io laikotarp buvo ne-
paprastai gyva intelektualin , politin ir liturgin veikla.
Teologin se studijose ši veikla buvo kažkaip ignoruojama.
Šis laikotarpis istorijoje kartais vadinamas “tamsiaisiais
amžiais,” “geležies amžiais” arba “Europos formavimosi
amžiumi.” Romos imperijos pabaigoje tas laikotarpis tik-
rai buvo tamsus. Politinis ir religinis chaosas Romoje,
susijung s su šiaur s Europos pasikeitimais ir konsolida-
cija, sužadino mint perkelti krikš ionijos religin ir in-
tektualin centr iš Amžinojo Miesto Naujosios Romos
imperijos r mus Aachen ir kitas Karolio Didžiojo (742-
814) gyvenvietes. Popiežius Leonas III, vainikuodamas
Karol Vakar imperatoriumi, tuo pa iu lyg ir pripažino
senosios tvarkos mirt ir naujosios gimim .

Kaip J. Jungmann, S.J., teigia, dešimto šimtmeio eucharistin liturgija šiaurės Europoje buvo laikoma romaniškai keltiška.³⁵ Jos kilmė yra grynai romaniška, bet šalia keltų atgailos praktikos ji turi daugiau žymių iš Rytų negu iš Vakarų. Anot liturgijai formuoti turėjo tokios Alkuinas, Karolio Didžiojo patarėjai, gyvenę jo rūmuose nuo 782 m. Jis buvo augęs Pietų Prancūzijos vienuolinio gyvenimo tradicijose, kuriose buvo ir Rytų vienuolynų dvasios. Jis steigė aukštesnįjį mokyklą ir ją pavertė Karolio D. valstybės švietimo centru. Jis turėjo tokias ir liturgijos reformas. Anot metų šiaurės Europos eucharistiniame šventime buvo mągstamos ilgos, pakartotinos ir gausios maldos. Nuo to laikotarpio turime romaniškus apeigų elementus, kurie vyravo per ištisus šimtmečius: kiek ilgesnis celebranto tylios maldos; maldose dažnai išreiškiamas celebranto ir visų dalyvių nevertumas bei nuolankumas; garbinimas pašvęstų dalykų, kurie Mišiose metu dažnai yra smilkomi ir iš viso pasireiškia daugiau jausmingas eucharistinis pamaldumas. Šiam laikotarpiui yra priskiriami ir kiti Mišiose elementai, kaip antai: atgailos aktas už nuodmes ir kitos maldos prieš Mišias; neraugintos duonos vartojimas; daugiariopas smilkymas; kanono tylus kalbėjimas; kryžiaus ženklų dauginimas kanon kalbant; paprotys priimti komuniją klupsiomis; ir laiminimas.³⁶

Visomis šiais sumintomis išviršinimis pamaldumo formomis tuomet pasireiškė Eucharistijos liturgija. Bet, atrodo, yra dar būdingesnis šiai liturgijai faktas, kad tuo metu Eucharistija nepasireiškė ryškiai kaip krikščionių bendruomenės Dievo garbinimo veiksmas. Ji buvo labiau skirta tik dvasininkams. Kodėl taip pasidarė? Ne viena buvo priežastis. Pirmiausia buvo kalbos klausimas. Vertindami kai kuriuos dalykus, kaip išreiškiančius Romos kultūrą, aštuntojo ir devintojo šimtmečių žmonės baisiai Mišiose

arba Šventojo Rašto tekstus išversti vyraujanias romaniškas kalbas. Todėl tik dvasininkai ir daugiau išsilavinusi klasė žmogams galėjo suprasti Eucharistijos maldas ir kitus tekstus. Bet šv. *Izidorius*, Sevilijos arkivyskupo (560-636), teologija turėjo praktiškos takos aną metą Eucharistijos supratimui ir jos šventimui. Savo sakramentinėje teologijoje jis mokė, kad sakramentas yra "šventa paslaptis." Todėl kunigas, norėdamas išreikšti tikimą eucharistinę paslaptį, tyliai kalbėjo Mišiose kanon ir daugelį kitų maldų. Anuo metu buvo stipriai pabrėžiama Kristaus dievybė, todėl maldose buvo kreipiamasi Kriste, o ne Dieve. Tačiau per Kristų kaip tarpininką tarp Dievo ir žmonių. Tikintieji jautėsi neverti artintis prie Eucharistijos, nes ji buvo laikoma *baisia paslaptimi* (mysterium tremendum). Tuo metu buvo kartojamas spėjimas, kad šventi dalykai yra tik šventiesiems. Štai kodėl krikščioniai bendruomenėje priėjo išvadą, kad ji nėra verta Eucharistijos ir kad ji turi būti atokiau nuo eucharistinio šventimo. Dėl to paties pagrindo priimantiems komunijs Eucharistija nebuvo paduodama ranka, kaip tai buvo daroma ankstyvesniais šimtmečiais. Tuo laiku taip pat komunijs buvo priimama, ne kaip iki tol tradiciniuose krikščionio maldos padėtyje, stovint, bet pagarbiai klumpomis."

Be ankščiau jau sumintų priežasčių, buvo ir daugiau, kodėl Eucharistija buvo labiau rezervuota dvasininkams. Nuo septintojo šimtmečio popiežiai leido didiesiems vienuolynams vis didesnius skaičius narių šventinti kunigais. Toki vienuoli kunigai reikėjo Evangelijai skelbti Šiaurės Europoje ir Britanijos salose. Tuose kraštuose, laikui bėgant, suklestėjo gausios kunigų vienuoli bendruomenės. Eucharistiją, tiesa, šv. sėdavo vienuolynai ir katedrų kanauninkai bendruomeniškai. Tuo pačiu laiku prasidėjo dėl asmeniškų kunigų pamaldumo Mišiose šventimas ir priėmimas. Vėlesniais šimtmečiais buvo statomos mažos ir di-

desn s koply ios, kuriose buvo šven iama Eucharistija daugiau kaip asmeniška kunigo funkcija. Ši kunig elgsen patvirtino to laiko architekt ra. Altorius buvo perkeltas iš bažny ios vidurio absidos užpakalin sien . Dvasinink choras ir, reikalui esant, kryžiaus uždanga atskyr altori nuo žmoni susirinkimo. Tod l tikintieji gal jo garbinti eucharistin paslapt tik iš tolo. Negal jo tod l jie dalyvauti aktyviai Mišiose nei priimti šv. komunij kaip savo gyvenimo kasdien duon . Ši Eucharistijos liturgijos forma pagaliau buvo priimta ir Romoje.³⁸

Tokia Eucharistijos liturgija ta iau buvo beveik visiš- kai svetima ketvirto ir penkto šimtme i romaniškoms Mišioms. Tais laikais pati tikin i j bendruomen buvo Eucharistijos šventimo centre. Pavyzdžiui, kurioje nors Romos bazilikoje šven iant Mišias, pats altorius buvo tik stalas, kur atsinešdavo presbiterij Eucharistijos liturgijai. V lesniais laikais altorius tapo tarsi scena, ant kurios vyko šventoji drama. Tikin i j gi pareiga buvo tik steb ti šio švento vykio eig . Iš tikt j vienuoliktojo šimtme io ir v liau eucharistinis pamaldumas buvo vis pirma ne kas kita, kaip atidus žvelgimas pakelt ostij . Tai buvo pats garbinimo momentas, kuris buvo daugumos Miši vaisi šaltinis. Ir šie vaisiai tur j b ti nepaprasti: kas klauso Miši , tas nesensta, skaistykloje sielos neken- ia, kai yra aukojamos Mišios už jas, ta moteris, kuri gimdymo dien dalyvauja Mišiose, tur s s n . Tod l ne- nuostabu, kad tikintieji eidavo didel se bažny iose nuo vieno prie kito altoriaus pakyl jimo steb ti.³⁹

Ši romanišk Miši apeig evoliucij ir tikin i j populiar eucharistin pamaldum tolygiai lyd jo tuo pa iu laiku reikšmingas pasikeitimas Eucharistijos teo- logijoje. Nors Bažny ios T vai yra pabr ž bendruome- nin Eucharistijos šventim , vis d lto aštuntojo ir devin- tojo šimtme i teologija kreip didesn d mes Kristaus

buvim eucharistiniuose pavidaluose. Ryšium su šiuo teologini paži r pasikeitimu iškilo visa eil gin ijam klausim arba kontroversij . Pla iai pasklido t gin mintys raštu, kaip antai, apie Viešpaties k n ir krauj , apie altoriaus sakrament , apie altoriaus paslapt ir t.t. Vadinas, tos kontroversijos sukosi apie eucharistin s teologijos ypatingus klausimus. Svarstant tokius tik jimo klausimus, buvo vengiama panaudoti anuo metu tokius filosofinius metodus, kokius mes žinome šiandien. Nuo aštunto iki dešimto šimtme io filosofija nebuvo dalyko intelektualin analiz . Tai buvo, tiksliau sakant, Švent-raš io ir patristin s tradicijos gramatinio stiliaus analiz su stipriu palinkimu alegorin ir moralizavimo srit . Anais šimtmeiais buvo eucharistinei teologijai prieštaraujan i paži r , bet tie prieštaravimai kilo ne tiek iš skirting mokykl sitikinimo, kiek jie buvo dialektinis nesutikimas Bažny ios T v teigini su Šventojo Rašto.

Tod l devint šimtmet liturgistas Amalarius (780-850), Alkuino mokinys, svarstydamas posak “Kristaus k nas”, pateik tris jo skirtingas prasmes. Jis laik si nuomon s, kad Kristaus k nas n ra toks pats Eucharistijoje, koks jis yra danguje. Šiuo teiginiu, atrodo, jis ne-neig ši dviej tikrovi tapatyb s. Bet jis išk l pat fakt , kad mes nevysiškai vienodai galvojame, kai kalbame apie Kristaus k n Eucharistijoje ir jo buvim danguje. K Amalarius galvojo savo teigimu apie Kristaus k n Eucharistijoje, n ra visai aišku ir pagaliau ne taip jau svarbu. Bet pats faktas yra reikšmingas, kad jo svarstymas Eucharistijos buvo stipriai paskatinanti proga giliau aiškintis ši tik jimo paslapt žodžiu ir raštu du sekan ius šimtme ius. Aiškinantis š gin ijam klausim , išryšk jo eucharistinio realizmo ir simbolizmo priešpastatymas. Tai buvo tas laikotarpis, kada buvo bandoma išsiaiškinti tik jimo ties , kad duonos ir vyno pavidalai ne tik reiškia,

bet ir apima kit realyb , skirting nuo regimosios. Tai buvo didelio intelektualinio augimo laikotarpis. Tuo metu buvo laipsniškai Vakar Bažny ios m stysen veda ma Aristotelio filosofija. Toji filosofija m stelbti šv. Augustino tak , kuris iki tol pirmavo teologinei m sty senai. Žinoma, šv. Augustino mokymas pasiliko pagarbo je ir toliau, nors teologinio mokymo stilius kiek pasikeit .

Gal b t, šv. Augustino eucharistin teologija buvo pats svarbiausias pagrindas, kad Amalarius kiek abejingai svarst Kristaus k no buvim Eucharistijoje. Toks abe jingas teologinio klausimo svarstymas suk l eucharistines kontroversijas, kurios vyko nuo aštunto iki dešimto šimtme io ir pasiek aukš iausio karš io *Berengaro* iš Tourso (1000-1088) teologin s veiklos metu. Kaip jau anks iau min jome, šv. Augustinas aiškiai mok tradicin tik jim Kristaus k no ir kraujo real buvim Eucha ristijoje. Ta iau jis, kalb damas apie Kristaus buvimo Eucharistijoje b d ir jos dvasinius vaisius, vadina j kartais sakramentu, ženkle, fig ra, mistinio Kristaus K - no simboliu.⁴⁰ Berengaras ignoravo šv. Augustino platesn Eucharistijos prasm s aiškinim ir šio sakramento api br žim kaip “švento dalyko ženkl .” Savo teologijoje jis buvo daugiau atsid j s tik loginei bei gramatinei teksto analizei. Tod l jis negal jo matyti skirtumo tarp realyb s ir apraiškos. Jis laik si tos nuomon s, kad protas mato dalykus pa ioje j esm je — tod l kas yra matoma, tai yra pati dalyko esm . Taigi jei tai, kas yra matoma ant altoriaus, yra duona, tai ir yra ne kas kita, bet duona. Štai kod l negalima teigti, kad Eucharistijoje vyksta tik ras duonos perkeitimas. Toks tatau buvo filosofinis Beren garo rodin jimas. Tai teig jis, remdamasis, kaip jau sakyta, sakramento apibr žimu, kur pateik šv. Augusti nas: švento dalyko ženklas. Šv. Augustino, ir, apskritai, patristin je teologijoje, šis švento dalyko ženklas (sakra-

mentas) reišk , kad Dievas tikrai ateina žmogaus gyvenim per jo pasirinktus žemiškus dalykus, per kuriuos jis dalija malones. O Berengaro teologijoje tai reišk , kad tie materialiniai elementai yra tik abstraktiniai ženklai Dievo veikimo tikint j . Taigi patristin teologija sutapatino sakramentin ženkl su realybe, o Berengaras (ir jo bendralaikiai) pastat ženkl ir realyb prieš vienas kit . Tai yra aišku ne tik iš Berengaro rašt , bet ir iš Romos sinodo (1059 m.) paruošto Berengarui priesaikos teksto. Jis buvo priverstas pasirašyti šitokio turinio priesaik :

“. . . (Berengaro klaid s rašas). Be to, aš sutinku su Šventuoju Romos . . . Sostu, ir pareiškiu. . . , kad laikausi to tik jimo. . . , kur šis šventasis sinodas. . . yra pateik s man laikytis. . . , b tent, kad duona ir vynas, pad ti ant altoriaus, po konsekracijos, yra ne tik paprastai sakramentas, bet tikras J zaus Kristaus k nas ir kraujas, ir kad tai yra juntamai ne tik sakramente, bet tikrai, kunigo rankomis laikoma ir laužoma, tikin i j kramtoma, ir aš tai prisiekiu. . .”⁴¹

Nors Berengaras pasiraš ši kraštutinio realizmo formul , bet steng si iš paskutini j išsiaiškinti, kaip Kristus yra Eucharistijoje. Su jo aiškinimais kovojo Canterbury arkivyskupas *Lafranc* (1089), kuris teig , kad duonos ir vyno perkeitimas Kristaus K n ir Krauj yra paslaptingas. Jis taip pat teig , kad Kristaus K nas danguje pasilieka visai nepažeistas, bet tuo pa iu laiku jis yra tikrai ir ant altoriaus.⁴²Paaišk ja kontroversija — Kristaus k no buvimas trijose skirtingose vietose: danguje, Bažny ioje ir Eucharistijoje.

Iš šios kontroversijos iškilo ir kiti eucharistin s teologijos klausimai. Berengaras pajuok kraštutinius realaus Kristaus buvimo gyn jus: es jie teigi , kad Kristaus k - nas mažais gabalais yra išsibarst s ant altoriaus. O tas

pats Lafranc aiškino, kad visas Kristus yra kiekvienoje ostijoje ir kiekvienoje ostijos dalelėje. Iš šios Berengaro kontroversijos su laiku išryškėjo Eucharistijos klausimų gilesnis supratimas. Pagaliau Berengaras buvo popiežiaus Grigaliaus VII iškviestas Romą, kur jis atšaukė savo klaidas ir priesaika išpažino Bažnyčios tikrą Eucharistiją:

“Aš, Berengaras, nuoširdžiai tikiu ir žodžiu išpažstu, kad duona ir vynas, kurie yra padedami ant altoriaus, per šventos maldos ir mūsų Atpirkėjo žodžius persikeičia esminiais (substancialiais) mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus tikrais, jo paties, gaivais ir kraujingais; ir kad po konsekracijos yra tikras Kristaus kūnas, kuris yra gimęs iš Mergelės ir kuris už pasaulio išganytųjų paaukotas ant kryžiaus ir kuris sėdi Tavo dešinėje; ir tikras Kristaus kraujas, kuris iš jo šono yra ištekjęs, ne tik per sakramento ženklą ir gali, bet sava prigimtimi ir substancija, kaip šiame trumpame rašte yra pasakyta. Aš tai skaičiau, ir jūs tai žinote. Taip tikiu ir toliau nemokysiu prieš tikrą Jį. Taip tepadedama man Dievas ir šie šventoji Dievo Evangelija.”⁴³

Po Berengaro eucharistinės kontroversijos laikotarpio Vakarų Bažnyčios filosofija ir teologija jo senovės graikų filosofas *Aristotelis* (gyvenęs 384-322 prieš Kristų). Aristotelio filosofija davė Vakarų teologijai naujų terminų ir minties formas. Šios filosofijos metodą pagalba susikūrė vadinama scholastinė teologija. Galima drąsiai sakyti, kad nuo tryliktojo šimtmečio Aristotelis tapo didžiu krikščioniškų vidurinių amžių mokytoju. Jo mokslas, kur krikščionių filosofai, ypač šv. Tomas Akvinietis, apvalė nuo pagoniško galvojimo ir nuo neoplatoniško aiškinimo, padėjo krikščionybei išdystyti ir susisteminti teologijos mokslą. Aristotelio filosofijos termi-

nai bei metodai padėjo s kmingiau svarstyti ir eucharistin s teologijos klausimus, kaip antai: tikr Kristaus buvim Eucharistijoje, tikr bei esmin duonos ir vyno perkeitim per konsekracij , Kristaus buvimo b d sakramente. Nuo *Petro Lombardie io* (1100-1160) laik ir ia suminti eucharistiniai klausimai buvo svarstomi sistemmingiau. Taip raš apie Eucharistij ne tik Petras Lombardietis savo svarbiausiame veikle “Quattuor Libri Sententiarum”, bet ir beveik visi v lesnieji teologai, kurie komentavo jo veikle iškeltus teologinius klausimus. Pasteb tina, kad ši Petro Lombardie io knyga buvo vartojama kaip pagrindinis teologijos vadov lis ligi šešiolikto amžiaus.

Žinotina, kad eucharistin je teologijoje vartojamas terminas *transsubstanciacija*, arba peresminimas (esm kaita), prigijo pradžioje dvylikto šimtme io. Šis terminas yra randamas 1150 metais Paryžiaus universiteto teolog veikaluose. Orlando Bandinelli-Rolando (v liau popiežius Aleksandras III, (1159-1181 m.) vartojo š termin savo *Sentencij* knygoje tarp 1140 ir 1142 m. Šis terminas pateko oficialius Bažny ios dokumentus ir pasirod tik jimo išpažinime, kur IV Laterano Susirinkimas nukreip prieš Albigie ius 1215 m.⁴⁴ Taigi neteisingai Liuteris teig , kad šis terminas (transsubstanciatio) yra šv. Tomo Akvinie io išradimas. Transsubstanciacijos terminas yra lygiai teologiškai svarbus, kaip ir tikro duonos ir vyno perkeitimo ir tikro Kristaus buvimo teiginiai, kuriuos ankstyvieji teologai buvo gyn kaip tradicinio Bažny ios tik jimo išraišk . Tod l, jei kas klaust , ar Bažny ia visuomet tik jo transsubstanciacij , reikt atsakyti taip ir ne. Bažny ia išpažino visuomet tik jim tikru duonos ir vyno perkeitimu Kristaus K n ir Krauj , bet ne visuomet išreišk tai transsubstanciacijos terminu.

Aštunto ir trylikto šimtme io laikotarp ryškiai paste-

bimas pasikeitimas teologinio požirio Eucharistijos šventim . Ankstyvesniais amžiais Bažny ia laik Eucharistij kaip tikin i j bendruomen s šventim , kur jie stiprino gyvyb s maistu tarpusavio vienyb mistiniame Kristaus K ne. O viduramži Bažny ia laik Eucharistij labiau priklausan i kunigui ir jo asmeniškam pamaldumui. Tuo laiku pati kunigyst buvo suprantama, beveik išimtinai, kaip galia konsekruoti. Viduramži teologija ypatingai pabr ž tikt (Duns Scoto terminu *real*) Kristaus buvim Eucharistijoje ir transsubstanciacij , kuri reikalauja šio buvimo. Platesnis Eucharistijos sakramentinis aiškinimas buvo kažkaip nustumtas šal , ir visi kiti eucharistiniai klausimai, susij su jos šventimu, buvo tarsi pamiršti, ir prad jo žymiai maž ti komunijos primimas. D I to IV Laterano Susirinkimas (1215 m.) mat reikalo sakyti tikintiesiems bent vien kart metuose eiti išpažinties ir apie Velykas priimti Šven iausi j Sakrament .⁴⁵

Pamažu pasikeit eucharistinio pamaldumo forma. Ankstyvesniais amžiais bendruomen , priimdama sakramentin komunij , jaut si ar iau dalyvaujanti Kristaus aukoje. O viduramžiais tikintieji garbino Mišiose švent j ostij , ieškodami joje dvasini vaisi . Toks Kristaus garbinimas pasireišk ne tik Mišiose, bet ir kitose eucharistin se pamaldose. Trylikt šimtmet ši pamaldumo forma tarsi tapo apvainikuota vedimu Dievo K no švent s. Pirmoji paskata šiai šventei vesti buvo šv. Julianos iš Luetich (mirusi 1258 m.) vizija. Bažny iai ištyrus jos eucharistinio Kristaus garbinimo vizij , buvo nuspr sta steigti Dievo K no švent . Pirmiausia j ved savo vyskupijoje Luetich'o vyskupas 1246 metais. Pagaliau, 1261 metais, popiežius Urbonas IV ved ši švent visai Bažny iai.⁴⁰ Nepaisant šio did jan io eucharistinio garbinimo, komunijos pri mimas vis dar maž jo.

Yra sakoma, kad Aristotelio filosofijos vedimas teologij yra padar s nepaprastai daug gero Vakar Bažny ios mokslui. To negalima neigti. Bet taip pat tur t b ti aišku, kad viduramži Bažny ios eucharistinis gyvenimas vargu visiškai atitiko Kristaus mint . Argi pirm j amži Eucharistijos šventimas nebuvo prasmingesnis ir naudingesnis krikš ionio gyvenimui? Bene Kristus sak : “Žvelkite ostij ir taip raskite savo išganym ?” Juk jis sak : “Imkite ir valgykite; imkite ir gerkite. . .!”

6. Eucharistija Reformacijos metu

Katalik Bažny ios tik jimui Eucharistija šešiolikto amžiaus Reformacija buvo priešinga dviem atžvilgiais: kitaip aiškino real Kristaus buvim Eucharistijoje ir atmet Miši aukos pob d . Štai kod l *Tridento* Susirinkimas išsamiai svarst Eucharistijos klausim ir paskelb Bažny ios tik jimo moksl : (1) apie Eucharistij bendrai ir real Kristaus buvim joje bei transsubstanciacij (sess. XIII, 1551 m. spalio 11 d.), (2) apie Komunij abiem pavidalais (sess. XXI. VII. 16), ir (3) apie šv. Miši auk (sess. XXII, 1562.VII.17). Pagal ši dekret pavyzd teologija nagrin ja eucharistinius klausimus iki ši laik .

Martyno Liuterio (1483-1546) užgaul s pasisakymai apie Mišias gali atrodyti mums šiandien perdti. Bet paskai ius tuos piktnaudžiavimus, kuriuos buvo surašiusi Tridento Susirinkimo paruošiamoji komisija (1562.VIII. 8), lengva suprasti, kod l Liuteris buvo pasipiktin s anais keistais reiškiniais šven iant 16-tame šimtmeteje Eucharistij . Komisijos duotas s rašas ilgokas. Bent kelet t piktnaudžiavim verta ia suminti: kunigai laikydavo bažny iose Mišias taip arti vienas kito, kad j balsai susimaišydavo iki nepaken iamo disonanso; iškilming Mi-

ši metu šveniamos kitos Mišios; per daug Mišias davos šveniamos; Mišios šveniamos, visiškai niekam jose nedalyvaujant; niekas, net Mišias patarnautojas, nepriimdavo komunijos; iš atskirų bažnyčių procesijomis su Šv. Sakramentu lenktyniavimas sukeldavo triukšmą; kunigai skubiai mosuodavo kryžiaus ženklus ant ostijos ir taurės, tarsi tie ženklai turėtų konsekracijos galią; taurės pakylėjimas, užsidedant jai ant viršugalvio; pusiau sugedusio laivo uždėjimas ant altoriaus Mišias metu; susirinkusieji dalyvavo su šunimis ir sakalais; vizituotojai bastydavosi po chorą oficialiai giedojimais metu bei šneku iavo su vienuoliais ir vienuolėmis ir tt.⁴⁷ Tridento Susirinkimas tuos piktnaudžiavimus svarstė ir bandė juos pašalinti, bet jau buvo per vėlu sustabdyti Reformacijos bangą. Tokie papiktinantys netikslumai Eucharistijos liturgijoje šaukte šaukėsi reformuoti.

Tiesa, kad tie sumintieji liturginiai iškrypimai skatino reformatorius atmesti tradicinį mokslą apie Eucharistiją. Bet tai nebuvo pats giliausias pagrindas, kodėl jie nenorėjo pripažinti tos Bažnyčios tikėjimo paslapties. Esminis pagrindas buvo trys priežastys reformatorių skirtingo teologinio sitikinimo: jie skelbė, kad žmogus yra išganomas „vien tik tikėjimu, vien tik malone, vien tik Šventuoju Raštu.“ Teigdami tokį išganymo principą pabrėžtinai su „vien tik“, reformatoriai atmetė bet kokį tarpininkavimą, ypač žemiškos Bažnyčios tarpininkavimą. Laikydami principo, kad žmogus yra išganomas „vien tik tikėjimu“, jie pirmiausia atmetė sakramentinį Bažnyčios gyvenimą; atmetė pasirošimą išganymui, nes, jų nuomone, išganomoji atgaila ir atsivertimas ateina „vien tik per malonę“; atmetė Bažnyčios tradiciją, nes laikėsi nuomonės, kad „vien tik Šventojo Rašto“ pakanka išganymui. Liuteris tvirtai teigė, kad pasitikėjimas Dievo malone (be gerų darbų) buvo vienintelis kelias save pa-

šventinti arba atsilyginti Dievo teisingumui (justificatio). Todėl prie šv. Pauliaus cituojamo pranašo Abakuko žodži "Teisusis gyvas savo tikėjimu" (Rom 1, 17; Abakukas 2, 4) Liuteris pridėjo savo "vien tik" (tikėjimu).

Tai dar nereiškia, kad Liuteris atmet visus sakramentus. Jis palaikė Krikštą, Sutvirtinimą ir Eucharistiją. Pradžioje jis palaikė ir Atgailos sakramentą. Vėliau jis atmetė atgailą kaip sakramentą. Bet ir pirmuose trijuose sakramentuose, Liuterio nuomone, žmogus yra pašventinamas "vien tik tikėjimu". Anot jo, sakramentai savaime neturi jokios objektyvios galios nei bei tarpininkaujant iš funkcijos; *tik* asmens *tikėjimas* duoda jiems veiksmingumą. Štai kodėl kiekviename sakramentiniam veikime reikia skelbti Dievo žodį, kad tuo būdu būtų sužadinas žmogaus tikėjimas, kuris jį pašventina taip, jog jo nuodėmės yra jau nebeužskaitomos. Todėl ir savo eucharistijoje teologijoje Liuteris moko, jog Eucharistijos tikslas yra pažadinti tikintįjį, kad jam būtų atleidžiamos nuodėmės.

Liuteris, priešingai kaip šveicarai (Ulrich Zwingli, 1484-1531) ir prancūzai (Jonas Kalvinas, 1509-1564) reformatoriai, mokėjo realiai žinoti Kristaus buvimą Eucharistijoje. Jo manymu, Kristus kinas ir duona yra kartu. Jis taip pat teigia, kad Kristus yra tik paties konsekracijos akimirksnis, kai yra atmenama jo kančia, ir komunijos akimirksnis, kai yra skelbiama bei atmenama Viešpaties mirtis. Išskiriant šiuos du akimirksnius, Kristus po to nebena duonos ir vyno pavidaluose. Apie transsubstanciacijos terminą ir švok Liuteris mokėjo, kad tai buvo šv. Tomo Akviniečio išradimas be jokio pagrindo nei Šventajame Rašte, nei tradicijoje.

Liuteris atmetė ir Bažnyčios tikėjimą, kad Mišios yra auka. Jis negalėjo paklausti kunigų, kurie, laikydami Mišias kaip aukų koplyčiose, susidarė sau pragyvenimą.

Neigdamas Miši aukos pobūdį, jis turėjo ir teologinį pagrindą. Negalėjo jis toleruoti tos minties, kad, pripažįstant Mišias kaip auką, reiktų sutikti ir su galimybe, jog yra žmogiškas tarpininkavimas tarp Dievo ir nusidėjėlio. Liuteris negalėjo sutikti taip pat ir su kitu sitikiniu, kad Mišios yra vien tik kunigo funkcija. Jis norėjo, kad visi Miši dalyviai galėtų priimti komunią abiejais pavidalais. Taip turėtų būti, nes, Liuterio teigimu, visi tikintieji yra kunigai. Jei vadovaujantis dvasiškis priima komunią abiejais pavidalais, tai kodėl ne visi kiti?

Kaip jau minėjome, šias reformacijos iškeltas eucharistines problemas nuodugniai svarstė Tridento Susirinkimas trijose skirtingose sesijose. Susirinkimo nutarimus dėl Eucharistijos painesni klausimai reikia paskaidyti kiek smulkiau-

Dekretas apie Eucharistiją susideda iš aštuonių skyrių, prie kurių yra pridėti vienuolika kanonų (plg. Denzinger, nn. 873-893). Keturi pirmieji skyriai mūsų tikslui yra tikrai reikšmingi. Pirmame skyriuje yra aptariamas "Mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus realus buvimas Šventojoje Eucharistijoje." Šis skyrius iškelia tris dogmines tiesas. Pirmiausia Susirinkimas moko apie realų Kristaus buvimą, "atvirai ir paprastai" išpažindamas, kad mūsų Viešpats Jėzus Kristus, tikras Dievas ir tikras žmogus, po konsekracijos yra tikrai, realiai ir esmingai (substancialiai) juntami realybių pavidaluose. Dekretas išreiškia šį Kristaus buvimą trimisrieveiksmiais: *tikrai, realiai ir esmingai* (substancialiai). Šiame skyriuje tiesiogiai nėra išaiškintas Kristaus buvimo trigubas apibūdinimas. Bet atitinkamas pirmasis kanonas šiaisrieveiksmiais prieštarauja teiginiams reformatorių, kurie neigė realų Kristaus buvimą: "Jei kas neigė, kad Eucharistijos sakramente yra tikrai, realiai ir esmingai mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus kūnas ir kraujas su jo siela ir dievyste, atseit,

visas Kristus, bet sakyti, kad jis yra jame tik kaip ženkle arba figuroje (pavidale), arba (Kristaus) galia, tas nebūna niekiam ekskomunikuotas" (Denz. n. 883). Šie prieveikiniai "tikrai, realiai, esmingai" nusako tikrovę Kristaus buvimą Eucharistijoje, ir priešingai, žodžiai "ženkle, figuroje (pavidale), galia" neišreiškia tos tikrovės. Todėl Tridento Susirinkimo pirmasis kanonas yra neabejotinai nukreiptas prieš *Zwinglį* ir jo sekėjus, kurie teigė, kad Kristus yra Eucharistijoje tik simboliškai arba figuroje, tai yra, tik viršiniai ženklai reiškia arba vaizduoja Kristaus buvimą, bet tikrovę je jo nėra sakramente. Tokia simbolinė prasme Zvinglis aiškina ir Eucharistijos steigimo aprašymą.

Kalvinas mokė, kad Eucharistijos steigimo aprašymas reikia suprasti ne raidiškai, bet ta prasme, jog Eucharistijoje yra tik išganomoji Kristaus *galia*, o ne jo tikra žmogystė ir dievybė. Šis Kalvino teiginys atmetė Tridento Susirinkimą, pabrėždamas, kad Kristus yra Eucharistijoje substancialiai, arba esmingai.

Pirmame skyriuje Susirinkimas skelbė ir kitą teologinę tiesą, kad Eucharistijoje Kristus yra *sakramentiniai*. Tas sakramentinis buvimas neprieštaruoja faktui, kad Kristus gali ir iš tikrųjų yra savo "natūralinio (gamtinio) buvimą būdu" danguje ir esmingai (substancialiai) kitose vietose. Susirinkimas moko, kad šis būsenasena, nors negali būti tiksliai žmogiškais žodžiais išreikiama, Dievui yra galima. Pagaliau Susirinkimas skelbia trečią tiesą, kad šio mums tikėjimo pagrindas neabejotinai slypi Eucharistijos įsteigimo atpasakojime, kur randame sinoptinį evangelijose ir pirmame šv. Pauliaus laiške Korintiejiams (1 Kor 11, 23-26).

Antrame skyriuje yra aiškinama, kodėl Išganytojas steigė Eucharistijos sakramentą. Pabrėžė, kad Kristus yra Kristus ir Kraujo buvimą Eucharistijoje, Susirinkimas vis dėlto pabrėžė -

žia real buvim sakramentiniuose ir muose. Priimdami š sakrament , pa iu komunijos metu, kaip Kristus mums sak , mes atmename pagarbiai jo aukos veiksm (1 Kor 11, 24) ir “skelbiame Viešpaties mirt , kol jis ateis” (1 Kor 11, 26). Susirinkimas primena mums šv. Augustino mokym apie real Kristaus buvim kaip *sakrament* . Kristus “nor jo, kad šis (jo k no ir kraujo) sakramentas b t priimamas kaip siel dvasinis maistas. . .” Ir iš tikr j tikintysis, priimdamas Kristaus k n ir krauj , gali gyventi tuo gyvenimu, kur Kristus pažad jo Evangelijoje pagal šv. Jon : “Kas valgo ši duon — gyvens per amžius” (Jn 6, 58).

Tridento Susirinkimas kalba aiškiai ir neabejotinai apie real Kristaus buvim Eucharistijoje. Bet kartu jis atkreipia m s d mes , kad šis Kristaus buvimas yra *sakramentinis*, kuris neturi jokio žmogiško palyginimo. Dar daugiau: realus Kristaus K nas ir Kraujas yra sakramentas, tai yra ženklas, nurod s tolesn tikrov ir gali . Kas gi yra toji tolesn tikrov ir galia? Tai dieviškoji malon , kuri teikia mums Kristaus K nas ir Kraujas. Ši sakramentin malon išlaisvina mus nuo kasdienini (arba lengv j) nuod mi , apsaugoja nuo sunkiosios nuod m s ir laiduoja mums b sim garb . Eucharistinis Kristaus K nas ir Kraujas yra kartu ir simbolis vieno mistinio jo K no, kuriame visi esame susijung su šio K no Galva tik jimo, vilties ir meil s ryšiais.

Tre iasis skyrius iškelia Eucharistijos *pirmenyb* tarp kit sakrament . Sutinkant, kad Eucharistija, kaip ir kiti sakramentai, yra ženklas arba “simbolis švento dalyko ir neregimos malon s regima forma”, Susirinkimas nurodo Eucharistijos pirmenyb tod l, kad šis sakramentinis ženklas turi savyje pat šventumo Autori . Ir dar daugiau: pabr žia, kad Kristus yra Eucharistijoje ne tik priimant sakrament (komunij), bet ir prieš komunij . Š teigin

atitink s kanonas (Can. 4, Denzinger, n. 886) prapleia t jo buvim : Kristaus K nas ir Kraujas Eucharistijos sakramente yra ne tik komunijos metu, bet ir prieš ir po komunijos. Tuo pasakoma, kad Kristus yra šventuose pavidaluose po konsekracijos ir kai jos yra laikomos bei saugojamos garbinimui po Miši . Tuo atveju Susirinkimas yra pasisak s prieš Liuterio tvirtinim , kad Kristus yra realiai tik konsekracijos ir komunijos akimirk . Savo pareiškimais Susirinkimas užtikrina mus, kad Eucharistijoje Kristus pasilieka tol, kol tveria duonos ir vyno pavidalai.

Tre iojo skyriaus antroje dalyje yra aiškinamas klausimas, kokiū b du Kristus yra Eucharistijoje. Šio klausimo formuluot ms buvo panaudoti tie teologiniai terminai, kurie buvo žinomi nuo Berengaro kontroversijos vienuolikt šimtmet . Tridento Susirinkimo teologinis pareiškimas ia, galima sakyti, yra *Konstancos* Susirinkimo (1414-1418) nutarim pakartojimas. Konstancoje tuomet buvo pasmerktas Jono *Viklijo* (Wycliffe) (1320-1384) ir Jono *Huso* (1371-1415) teologinis klaidos. Savo mokslu Husas iš dalies siek palaikyti komunijos praktik abiejais pavidalais. Šio tikslo siekdamas, jis šauk si konsekracijos žodži , kurie aiškiai sako, kad Kristaus k nas yra duonos pavidalu, o Kristaus kraujas — vyno. Tod l jis pri jo išvad , kad, norint priimti vis Krist , reikia priimti komunij abiem pavidalais. Šis jo mokymas yra vadinamas “dogminiu utrakvizmu”, kuris teigia, kad reikia priimti komunij abiem pavidalais, kaip to reikalauja konsekracijos žodžiai. Po Huso nužudymo (pasaulin valdžia j kaip eretik sudegino ant laužo) šis gin ijamas klausimas pasiliko gyvas ekijoje. Ir reformacijos metu Huso mokslo ir dvasios sek jai taip iškl š klausim , kad jis šauk si galutino atsakymo. Tridento Susirinkimas išaiškino š klausim tryliktojo šimtme io teologiniais terminais. Su-

tinkant, kad konsekracijos žodži galia (vi verborum) Kristaus kūnas yra duonos pavidalu ir Kristaus kraujas yra vyno pavidalu, vis dėlto tai yra prisiklusio iš numirusi Kristaus kūnas ir kraujas, kurie nebegali būti atskirti vienas nuo kito. Dėl šios jungties (vi concomitantiae) visa Kristaus žmogyst yra kiekvienu pavidalu ir kiekvienoje dalyje. Dėl žmogiškos ir dieviškos prigimties nuostabios vienybės dieviškame asmenyje (unio hypostatica) Kristaus žmogiškumas ir dieviškumas yra neatskiriami. Todėl Viešpaties dievybė yra abiejais pavidalais ir kiekvienoje jų dalyje.

Ketvirtame skyriuje Tridento Susirinkimas atsakė Liuterio teigimui, kad terminas "transsubstanciacija" (peresminimas) esąs šv. Tomo Akviniečio išradimas. Savo atsakyme Susirinkimas nesileidžia šio termino istorinius pagrindus. Susirinkimas netiesiogiai atsakė Liuterio klausimui, paprastai pareiškdamas, kad patį Bažnyčia yra pavartojusi transsubstanciacijos terminą, kuriuo ji savitai išreiškia substancini perkeitimą, kuris vyksta Eucharistijoje per konsekracijos žodžius. Atrodo, kad bus naudinga ją pacituoti vis skyri šiuo klausimu.

"Kristus, mūsų Atpirkėjas, pasakė, kad, kaip jis paaukojo duonos pavidalu, buvo tikrai jo kūnas (plg. Mt 26, 26 sq.; Mrk 14, 22 sk.; Lk 22, 19 sk.; 1 Kor 11, 24 sq.). Tai visuomet yra buvęs Dievo Bažnyčios sitikinimas, ir tai šis šventasis sinodas dabar pareiškia: kad per duonos ir vyno konsekraciją vyksta perkeitimas duonos visos substancijos mūsų Viešpaties Kristaus kūno substancijai, ir iš vyno visos substancijos — jo kraujo substancijai. Šis perkeitimas Bažnyčia tinkamai bei tiksliai vadina transsubstanciacija."⁴⁸

Šis savo mokymą Susirinkimas patvirtina sekančiu kanonu: "Jei kas sakytų, kad Šventiausiame Eucharistijos Sakramente duonos ir vyno substancija pasilieka kartu su

Kristaus kūno ir kraujo ir jei kas neigė an nuostab ir vienintelį perkeitimą duonos visos substancijos kūno ir vyno visos substancijos krauj, pasiliekant tik duonos ir vyno pavidalams (t perkeitimą Katalik Bažnyčia tinkamiausiai vadina transsubstanciacija), tas teb nie ekskomunikuotas” (Can- 2).⁴⁹

Šiame pacituotame skyriuje yra išreiškiamos trys tiesos. Pirmą, Susirinkimas patvirtina t perkeitimą, kuris vyksta per konsekraciją. Antra, šis perkeitimas veda real Kristaus buvim Eucharistijos dovanoje. Pagaliau trečia, Susirinkimas pareiškia, kad š perkeitimą yra pavadin s transsubstanciacija “tinkamai ir tiksliai” (convenienter et proprie) ir “tinkamiausiai” (aptissime). Iš tikr j ši perkeitimo tiesa per konsekraciją yra net pakartotinai pabr žiama šiame dekrete kaip visuotinis Bažny ios sitikinimas. Bet pabr žtina, kad šis Bažny ios tik jimas per konsekraciją vykstan iu perkeitimu nesiremia grynai fiziniu perkeitimo faktu. Bažny ia, kalb dama apie transsubstanciaciją, išpaž sta tik savo tik jim, kad Kristaus žmogyst ir dievyst tikrai yra sakramente duonos ir vyno pavidalais. Bažny ia, tik dama Kristaus žodžius, — “Tai yra mano kūnas”, “Tai yra mano kraujas,” — pri jo išvad, kad Eucharistijoje per konsekraciją vyksta esminis duonos ir vyno perkeitimas, kuris yra vadinamas transsubstanciacija — peresminimu.

Nors reformatoriai nenor jo transsubstanciacijos terminu naudotis, bet Tridento Susirinkimas t termin laik tinkamu ir tikslu eucharistinei teologijai. Bet tai nereiškia, kad tie, kurie neišpažino savo tik jimo tridentišku transsubstanciacijos terminu, buvo klaidatikiai. Priešingai, nors Bažny ia nevar tojo šio termino t kstant su virš met, vis d lto tiksliai išreišk ir be jo savo Eucharistijos paslapties tik jim. Bet Bažny ia, palaikydama transsubstanciacijos termin, su didesniu tikrumu išreiškia eucha-

ristinio tik jimo teologin tradicij , kuri buvo atmet reformatoriai.

Pra jus vienuolikai met po dekreto apie Eucharistij , Susirinkimas m si svarstyti *komunijos* ir Miši *aukos* klausimus. Nebuvo galima laukti stipri pasisakym apie sakramentin s komunijos b tinum anuo reformacijos metu. Kod l gi ne. Reikia nepamiršti 16-tojo šimtme io eucharistinio pamaldumo aplinkybi . Tuomet tikintieji dalyvavo Mišiose, bet nepriimdavo komunijos. Tok dalyvavim Mišiose be komunijos reformatoriai kritikavo nepalankiai. Tod l Susirinkimas tuo klausimu buvo tik gynimosi pozicijoje. Dar daugiau: reikia atsiminti, kad, nepaisant Susirinkimo ger nor , anuo metu tikintieji nebuvo skatinami priimti komunij . Net ir vienuolynuose komunija buvo teikiama tik paskirtu laiku, su išpažin i klausytojo patarimu bei pritarimu. Dažnoji komunija tada buvo nežinoma. Iš švent j gyvenimo žinome, kad anuo metu komunijai reik jo ruoštis per dien dienas ir net savaites.⁵⁰

Tod l Susirinkimo dokumentas apie komunij nebuvo tikintiesiems padr sinimas bei paskatinimas eucharistin praktik . Dokumente tik daugiau ginama komunijos vienu pavidalu (duonos pavidalu) praktika. Manoma, kad Susirinkimas, ruošdamas š dokument apie komunij , tur jo mintyje Liuterio moksl ir užsilikusi slav kraštuose Huso, reikalavusio komunijos abiem pavidalais, tak .'51 Tre iame skyriuje to paties dokumento yra mokoma, kad visas Kristus yra kiekviename pavidale.

Tridento Susirinkimas 22-oje sesijoje išd st Bažny ios mokym apie Mišias kaip *auk* . Kadangi 16-to šimtme io reformatoriai Miši aukos pob d neig , Susirinkimas aiškino š klausim daugiau apologetiniu tonu. Pirmame skyriuje yra tiksliai aptariama realaus Kristaus buvimo, komunijos ir aukos eucharistin jungtis. Aprašant Paskutin Vakarien , yra iškeliamas Eucharistijos aukos

pob dis: J zus paaukojo save T vui ant kryžiaus kruvinu b du, bet paliko Bažny iai ir regim auk , duodamas savo mokiniams savo k n ir krauj valgyti ir gerti duonos ir vyno pavidalais. Duodamas sakym — “Tai darykite mano atminimui,” — Kristus dav Bažny iai eucharistin dovan ir tuo pa iu laiku steig nauj j kunigyst ir amžin j auk . Tas Tridento mokymas sako, kad Sen j Velyk šventimas veda Nauj j Velyk aukojam dovan ir kad tuo vyksta žmogaus atpirkimo atminimas J zuje, kol jis v l ateis. ia tad aiškiai pareiškiami, kad, valgant ir geriant Naujojo statymo aukos k n ir krauj , Kristaus auka sakramentiniai yra atmenama ir v l vyksta, ir jos vaisiai yra suteikiami tikin iajam.⁵³ Tod l pirmame kanone ne be pagrindo Susirinkimas stipriai pareiškia ši ties : “Jei kas sakyt , kad šv. Mišiose aukojama Dievui netikra auka arba kad jos aukojimas yra ne kas kita, kaip vien pateikimas Kristaus kaip maisto, tas teb nie ekskomunikuotas”.⁵⁴

Tai buvo bendras Bažny ios tik jimo pareiškimas apie Eucharistij kaip auk . Bet šalia šio bendro pareiškimo Susirinkimas dar k l kai kuriuos eucharistinius klausimus atskirai, kaip antai: Mišios yra permaldavimo ir Dievui atlyginimo auka; apie Mišias švent j garbei; apie Miši kanon ; apie iškilming Miši ceremonijas; apie liturgin lotyn kalb ; ir apie Mišias, kuriose priima komunij tik celebrantas. Apie Mišias, kuriose niekas nepriima komunijos, išskiriant tik celebruojant kunig , Susirinkimas išreiškia nor , kad ir kiti dalyviai priimt švent komunij . Tai buvo dr sus pareiškimas, turint mintyje ano meto laikysen komunijos atžvilgiu. Bet tuo pa iu laiku Susirinkimas patvirtino ir net sak šv sti ir tas Mišias, kuriose niekas, išskiriant celebrant , nepriima komunijos. Susirinkimas, tiesa, tokias Mišias vadina ne priva iomis, bet *viėšomis* (vere communes), nes tikintieji da-

lyvauja jose dvasiniai ir jos yra šveniamos visos Bažnyios vardu.⁵⁵

Nra abejon s, kad Tridento Susirinkimo mokymas bei nuostatai paveik Bažny ios gyvenim giliai ir teigiamai. Toks teigiamas Tridento Susirinkimo poveikis buvo jauiamas Bažny ioje ilgus laikus. Gal daugiausia Bažny ia laim jo kunig paruošimo potvarkiais. Tridento Susirinkimas radikaliai patvark kunig aukl jim . Jis paskelb nutarim , kad prie vis katedr ir metropolij bažny i b t steigiamos seminarijos. Tik seminarijose tur jo b ti kandidatai išlaikomi, mokomi ir religiškaai aukl jami kunigiškam pašaukimui bei darbui.

Bet d l Eucharistijos ir eucharistini pamaldumo praktik gal ir nebuvo padaryta viskas, ko tik tasi. Susirinkimui r p jo apginti Bažny ios tik jim prieš reformatori puolimus. Tod l Eucharistijos teologijoje Susirinkimas atskirai pabr ž real Kristaus buvim , komunij ir Miši auk , tarsi jos b t trys skirtingos dalys, bet nesujungtos tos pa ios paslapties visum . Šitokia Eucharistijos teologija reišk si eucharistin je praktikoje kelet šimtme i . Eucharistin s teologijos centre buvo klausimas apie real Kristaus buvim . O eucharistinio pamaldumo centras buvo tabernakulis ir procesijos su Šv . Sakramentu. Dalyvavimas Miši aukoje tapo griežta pareiga sekmdieniais ir privalomais šventadieniais. Tikintieji ne tiek veikliai dalyvavo Mišiose, kiek j klaus . Tod l tikin i j bendruomen nesijaut aktyviai dalyvaujanti Eucharistijoje, bet tik žvelgianti iškelt ostij , kuri reišk Kristaus auk ant kryžiaus. Ir pati teologija tik teoriškai band aiškinti, kod l Eucharistija yra auka. Aukos pob distuomet buvo taip stipriai pabr žiamas, tarsi Eucharistija nepriklausyt sakramentin s teologijos sri iai. T laik tradicijos takoje augo sitikinimas, kad Mišios n ra sakramentas, o tik auka.

Štai kod l v liau, ypatingai devyniolikt ir dvidešimt šimtmeti teologija steng si pla iau apimti ir svarstyti Eucharistijos paslapt . Buvo ieškoma b d , kaip tikin i j bendruomen , b dama šventa Dievo tauta, gal t s moningiau ir aktyviau dalyvauti Eucharistijos šventime.

7. *Eucharistija 19-tame ir 20-tame šimtmečiuje*

Tridento Susirinkimas buvo nusprend s suvienodinti Vakar Bažny ios liturgij . Tam tikslui buvo paskirta liturgin komisija, kuri atsid jusi dirbo beveik septynerius metus. Jos darbo vaisius buvo Romos Katalik Mišiolas. Popiežius šv. Pijus V j patvirtino 1570 metais visai Vakar Bažny iai. Nuo to laiko iki II Vatikano Susirinkimo, kuris m si atnaujinti bei pertvarkyti liturgij , lotyn ap eig Bažny ia buvo pareigota laikytis šio mišiolo.

Beveik per penkis šimtme ius Vakar Bažny ia švent vienodu b du Eucharistij . Visur buvo ta pati liturgin lotyn kalba. Miši apeigos, iš dalies pasisavintos iš karališko dvaro (ypatingai katedrose), buvo patrauklios, o giedojimas ir muzika sukeldavo šventiš k nuotaik . Visas eucharistinio šventimo apeigas atlikdavo prie altoriaus tik pats vienas kunigas su vienu ar dviem patarnautojais. Per Mišias giedodavo choras, bet visi kiti b davo tarsi šventos dramos scenoje tik tyl s ži rovai bei klausytojai. Tod l tikintieji nesijaut dalyvauj eucharistin je aukoje. Šitokia pad tis šaukte šauk si eucharistin s liturgijos atnaujinimo bei pertvarkymo. Bet koks atnaujinimas ne vyksta staiga. Taip ir Eucharistijos šventimo atnaujinimui reik jo pad ti daug pastang , ir daug laiko. Liturgijos pertvarkymui reik jo susirasti ir teologin pagrind . Tok pagrind , atrodo, Juozo M. Powers, S.J., manymu⁵⁶, surado *Tuebingeno* universiteto teologijos fakultetas 19-to šimtme io pirmaisiais dešimtmeiais. Šio fakulteto teologai

savo studijose atsipalaidavo nuo po-tridentinio Susirinkimo teologijos dvasios ir form. Ano meto teologai bendrai atsidėjo polemiam darbui, tai gindami Tridento mokymą, tai smulkmeniškai svarstydami antraeilį šventos Bažnyčios klausimus, o tuebingeriai sigilino *bendruomenin* Bažnyčios gyvenimą ir Bažnyčios tradicijos šaltinius kritinės studijas. Jei Bažnyčia yra bendruomenė, tai ji gyvena ir veikia kaip tokia, todėl ji turi aktyviai dalyvauti Eucharistijos šventime.

Tuo pačiu laiku prancūzų benediktin *Solesmes* abatijoje pasirodė liturginio Dievo garbinimo reikšmingesnės formos. Šio liturginio sąjūdžio pradininkas buvo tas benediktinas *Prosperas Guerangeris* (1815-1875). Savo studijose apie liturginius Bažnyčios metus ir savo "Liturginiuose Institutuose" jis labiau pabrėžė viešą Bažnyčios maldą, negu privatų pamaldumą. Žinoma, šios jo studijos buvo daugiau akademinio pobūdžio. Savo raštais ir veikla jis skatino labiau vienuolinę liturgiją ir grigalinį giedojimą. Nors tai dar negalima laikyti tikru liturgijos atnaujinimu, bet Guerangerio ir jo šalininkų darbas galino vienuolius giliau ir gyviau pergyventi Eucharistijos šventimą. Tiesa, šis naujas liturginis pergyvenimas nepasiekė tiesiogiai plačią katalikų sluoksni. Tačiau Solesmes abatijos liturgija buvo pozityvi paskata tiems, kurie dalyvavo joje. Todėl tokio eucharistinio liturgijos atnaujinimo garsas sklido ir už Solesmes abatijos sienų. Galima sakyti, kad šios abatijos vienuoliai kartu su Tuebingeno teologais paruošė teologinę ir liturginę Eucharistijos šventimo pagrindą, kuriuo remdamasis eucharistinis liturgijos atnaujinimo sąjūdis pradėjo sparčiau plisti.

Pradžioje 20-ame šimtmetyje popiežius *šv. Pijus X* (1903-1914) stipriai paskatino eucharistinę liturgijos sąjūdį savo dekretais apie dalyvavimą Eucharistijos šventime ir apie dažnų, net kasdieninių, komunių. Vaikams ankstyva-

me amžiuje jis leido priimti komunij . Šiuo b du pagyv -
jo eucharistinis gyvenimas Bažny ioje. Savo pirmuoju
Motu Proprio apie bažnytin muzik Pijus X išjudino gri-
galin giedojim per Mišias. Šis popiežius paskelb aiš-
kiaiai liturginio atnaujinimo princip , sakydamas: “ši krikš-
ioniška dvasia (turi b ti sigyjama) iš pirmo ir b tino
šaltinio, b tent, iš aktyvaus dalyvavimo šven iausiose pa-
slapytse ir viešoje bei iškilmingoje Bažny ios maldoje”.⁵⁷
Nepaisant vis pastang , šis liturginis s j dis pla iau ne-
išsipl t . Bet šie dekretai stipriai paskatino kreipti dides-
n d mes Eucharistij ir jos vaisingesn šventim .

Benediktinai su atsid jimu t s š liturgin s j d . La-
biau pasižym jo šiame darbe *Lambert Beauduin* Belgijo-
je, ir ypatingai *Maria Laach* liturginio jud jimo centro
abatas *Ildefons Herwegen*. Daug dirbo šioje srityje ir ki-
tos benediktin abatijos. *Beuron* teologijos aukštoji mo-
kykla ir *Maria Laach* liturginio jud jimo centras savo stu-
dijomis yra paruoš ir pasaulie i liturginio atnaujinimo
darbui. Šie liturginiai centrai paskatino steigti vietinius,
ir net tautinius, liturginius institutus bei ruošti studij
dienas ar savaites. Visomis šios r šies studijomis buvo pa-
siektas gilesnis Eucharistijos supratimas. Taip palaipsniui
augo tikin i j bendruomen je vienyb ir stipr jo krikš-
ioniškas tik jimo gyvenimas.

Š Eucharistijos liturgin s j d palaik bei padr sino
savo oficialiais pasisakymais ir aukš iausi Bažny ios au-
toritetai. Štai popiežius *Pijus XI* (1922-1939) skund si,
kad Mišiose tikintieji yra dažnai tyl s kaip nebyliai ži -
rovai, o jie tur t b ti aktyv s dalyviai.⁵⁸ Popiežius *Pijus*
XII (1939-1958) padar didesn naš liturgijos atnauji-
nimui- Jis išleido 1943 m. birželio m n. 29 d. enciklik
apie bendruomenin Bažny ios prigimt (*Mystici Corporis*
Christi). Apibr ždamas joje Bažny i kaip bendruomen ,
jis nurod platesn liturgijos supratim , b tent, jis laik

liturgij *viešu* Dievo garbinimu, kur atlieka visa bažnytin bendruomen — Galva (Kristus) ir kartu jo K nariai. Kiek v liau, 1947 m. lapkri io m n. 22 d., pasirod kita Pijaus XII enciklika, vadinama *Mediator Dei*, kurioje yra aiškinama tikroji liturgijos prigimtis ir jos centrin reikšm Bažny ios gyvenime. Liturgistai vertina ši enciklik nepaprastai aukštai, nes ji tikinamai veda tikinuosius m s atpirkimo šaltinius — sakramentus, ypatingai Eucharistijos gilesn supratim .

Tas pats popiežius Pijus XII steng si ir kitais savo oficialiais aktais atnaujinti bei padaryti prasmingesn liturgij . Jis ved vakaro Mišias, kad tikintieji po darbo valand gal t dvasiškai atsigavinti eucharistin je aukoje; atstat Didžiojo Ketvirtadienio ir Penktadienio vakarin liturgij ; pertvark Velyk vigilijos šventim Didžiojo Šeštadienio nakt ; sutrumpino eucharistinio pasninko laik taip, kad tikintieji gal t be didesnio vargo priimti komunij per Mišias, kuriose jie dalyvauja. Paskutiniu savo dekretu (1958 m. rugs jo m n.) Pijus XII skatino tikinuosius aktyviai dalyvauti Mišiose dialogo b du.

Popiežius *Jonas XXIII* irgi r pinosi atnaujinti liturgij ir padaryti suprantamesn ir prasmingesn Eucharistijos šventim . Šiam ir kitiems Bažny ios gyvenimo pastoraciniam tikslams jis sušauk II Vatikano Susirinkim . Šis Susirinkimas atliko lemiam darb liturgijos apskritai ir ypatingai Eucharistijos šventimo klausimais. Štai kai kurie II Vatikano Susirinkimo teologiniai be liturginiai punktai, lie i Eucharistij ir jos šventim :

(1) Šv sti Eucharistij n ra išimtin teis dvasiški . Kadangi anks iau tai buvo formaliai kunigo reikalas atlikti visas eucharistines apeigas, tiesa, su nežymiu pasaulie i patarnavimu, Susirinkimas patvark taip, kad visa tikin i j bendruomen kaip Dievo tauta aktyviai daly-

vaut šv. Mišiose ir kitose liturgin se apeigose. Aiškumo d lei ia yra pravartu pacituoti Šventosios Liturgijos Konstitucijos šiuos nuostatus:

“Liturgini apeig metu kiekvienas, tiek dvasininkas, tiek tikintysis, atlikdamas pareigas, tedaro visa ir tik tai, kas jam tenka pagal dalyko prigimt ir liturginius nuostatus” (n. 28). — “Ir ministrantai, skaitytojai, aiškintojai bei choras atlieka tikr liturgin veiksm ...” (n. 29).⁵⁹

— “Bažny ia uoliai r pinasi, kad krikš ionys neb t tar- si svetimi arba nebyliai šios tik jimo paslapties ži rovai, bet kad, gerai suprasdami apeigas ir maldas, s moningai, pamaldžiai ir aktyviai dalyvaut šventajame vyksme, šviest si Dievo žodžiu, stiprint si Viešpaties k no valgiu ir d kot Dievui. Jie r pinasi, kad, aukodami skaidri j atnaš ne vien kunigo rankomis, bet ir jie patys drauge su kunigu, išmukt aukoti save pa ius ir diena iš dienos, Kristaus tarpininkaujami, vis tobuliau jungt si su Dievu ir tarp sav s, kad pagaliau Dievas b t visuose visa.”⁶⁰

Kod I II Vatikano Susirinkimas pabr žia pasaulie i teis bei pareig dalyvauti Eucharistijoje? To pagrindas yra vis tikin i j dalyvavimas vienoje Kristaus kunigyst je. Tiesa, kad per krikšt tikintieji dalyvauja Kristaus kunigyst je skirtingu b du nuo pašv st j Kunigyst s sakramentu. Tai ryškiai aiškina Susirinkimas dogmin je konstitucijoje apie Bažny i : “Pakrikštytieji savo atgimi- mu ir Šventosios Dvasios nužengimu yra pašven iami dva- sine buveine ir šventa kunigija. . Bet “bendroji tikin i - j ir tarnaujan ioji, arba hierarchin , kunigyst skiriasi esme, ne vien laipsniu. Ta iau jos yra viena kitai skirtos, ir abi savo b du dalyvauja vienoje Kristaus kunigyst je. Hierarchinis kunigas (vyskupas ir kunigas, Pr.M.) savo turima švent ja galia formuoja ir valdo kunigišk j tau- t ; atstovaudamas Kristaus asmeniui, jis paver ia dova- nas eucharistine auka ir atnašauja j visos Dievo bend-

ruomen s vardu. O tikintieji savo karališk ja kunigyste Eucharistij drauge aukoja ir t kunigyst išreiškia sakrament pri mimu, malda bei pad ka, švento gyvenimo pavyzdžiu, sav s išsižad jimu ir veiklia meile”⁶¹

(2) Pabr ž s Eucharistijos šventimo bendruomenini pob d , Susirinkimas pri jo trejop logišk išvad : ved gimt j kalb liturgijoje (plg. Lit. Konstitucija, n. 54), atstat komunij abiem pavidalais Bažny ios nustatytais atvejais (L.K., n. 55), ir koncelebracij , kuri prasmingai išreiškia kunigyst s vienyb (L.K. n. 57).

(3) Kad tikintieji b t gaivinami Dievo žodžiu, Susirinkimas ved daugiau Šventojo Rašto skaitym , ypatin gai Mišiose (L.K., n. 51). Dievo žodžiui yra teikiama tar si sakramentin prasm . Tod l dvi sudedamosios dalys, b tent, Žodžio ir Eucharistijos liturgija, yra taip glaudžiai susijusios, kad sudaro vien Dievo garbinimo ir žmogaus pašventimo veiksm (plg. L.K. n. 56).

(4) Kalb damas apie Eucharistij , Susirinkimas atsi žad jo senosios aukos s vokos, kuri yra bendra vairioms religijoms, ir nusak tik Naujosios Sandoros s vok . Ki tais žodžiais, Susirinkimas pripaž sta tik Naujosios Sandoros vien vienintel auk , b tent, Kristaus, kaip *asmens*, auk , kuri kruvinu b du paaukojo ant kryžiaus ir pra t sia j nekruvinu b du, pradedant Paskutin s Vakar ie n s metu, “per amžius, iki ateis” (plg. L.K. n. 47). Šia vienintele auka Kristus garbina T v bei pašven ia žmo nes ir dabar per savo Bažny i , kuri šven ia Eucharistij .

(5) Pagaliau, reikia pasteb ti, kad II Vatikano Susi rinkimas liturgijoje apskritai ir Eucharistijos šventime nenustat griežto vienodumo, koks buvo po Tridento Susi rinkimo per kelet šimtme i . Priešingai, ten, kur nelie iamas tik jimas arba visos bendruomen s gerov , Bažny-

ia leidžia vesti liturgij vairi gen i ir taut kult -
ros savybes bei j dvasios talentus (plg. L.K., n. 37).

Kaip matome, liturginio atnaujinimo darbas, kuris spar iau reišk si po antrojo pasaulinio karo, buvo tarsi apvainikuotas II Vatikano Susirinkimo šventos liturgijos konstitucija. Šiam atnaujinimo darbui, žinoma, atsirado daug kli i . Nuo pat liturginio s j džio pradžios reišk si pasipriešinimas naujyb ms- Tradicinio nusistatymo teologai ir nemažai tikin i j pasaulie i priešinosi ne tik nauj liturgini studij perd jimams bei besaikiškumams, bet net ir pa iam liturginiam s j džiui. Miši šventimas ant paprasto stalo, atsisukus tikin i j susirinkim , panaikinimas rožan iaus (arba rožinio) kalb jimo Miši metu, perk limas tabernakulio nuo altoriaus mažiau pastebim viet pašalyje, Eucharistijos šventimas dialogine forma, — tokios ir panašios liturgin s naujyb s erzino daugelio religinius jausmus. Tod l net kai kurie vyskupai ži r jo pradžioje tokias reformas kažkaip abejingai. Bet, 1970 metais kovo m n. 26 dien išleidus visai Vakar Bažny iai vien mišioltoty n kalba (Missale Romanum), patvirtint popiežiaus Pauliaus VI 1969 m. balandžio m n. 3 d., Eucharistijos šventimas prad jo vienod ti ir daugumas joje aktyviai ir pagarbiai dalyvauja. Tod l popiežiaus Pauliaus VI vylymasis, kad naujasis mišiolas, kaip pagelbin priemon palaikyti bei sustiprinti tikin i j tarpusavio vienyb , tur t b ti vis priimtas, tapo tikrove.⁶² Žinoma, iš daugyb s žmoni visuomet galima laukti visko. Visuomet buvo, yra ir bus atskir asmen , kurie nepaj gia žvelgti Eucharistijos šventimo kaip viešo Bažnyios veiksmo (plg. Liturgijos Konstitucija, n. 26). Yra ir m s dienomis toki asmen , kurie savavališkai kuria skirtingas nuo miširole nurodyt nekeistinomis Miši apėigas bei maldas, net eucharistin mald . Tokiu savotišku Miši šventimu jie, gal b t, patys nesuprasdami, ardo

tikinį bendruomenės vienybę ir drumsnia Eucharistijos šventiškumą nuotaiką. Bet tokie savavališki nukrypimai darosi vis retesni. Ir neverta sielotis dėl to. O kovoti su tokiais netikslumais yra tik energijos ir laiko veltui eikvojimas. Tariant vokiečių poeto Schillerio žodžiais, “su kvailystėmis ir patys dievai kovoja veltui.”

Su liturginiu sąjūdžiu beveik lygiagrečiai buvo krepiamas dėmesys platesnės teologinės studijas apie Eucharistiją. Tokiomis teologinėmis studijomis pasireiškypatingiau Tuebingeno universiteto du teologai, — Karolius Adam ir Matthias Joseph Scheeben. Jie gvildeno giliau Dievo Šėnaus šėnėjimo paslaptį, iš kurios iškyla Bažnyios ir sakramentų geresnis supratimas. Pavadinami Kristų pirminiu sakramentu (Ursakramentu), jie padėjo teologinę pagrindą sakramentų teologijai. Kiek vėliau, kaip jau esame minėję pirmame šios knygos skyriuje, olandų teologas E. Schillebeeckx, O.P., gražiai išdėstė kad Kristus yra susitikimo su Dievu sakramentas. Ypatin-gai šis pastarasis teologas atkreipė dėmesį faktą, kad Eucharistija yra Bažnyios kaip bendruomenės sakramentas. Todėl per Eucharistiją, kuri šėnėnia Bažnyčia, mes susitinkame su Bažnyios Galva, Jėzumi Kristumi, Žmogumi ir Dievu.

Reikia čia bent kiek pasisakyti apie Eucharistiją *ekumeninio* sąjūdžio požiūriu. Šis sąjūdis reiškiasi stipriau po II Vatikano Susirinkimo. Jis ir šiandien yra gyvas. Per keliolika metų ekumeninės studijos vengė svarstyti poleminius teologinius Eucharistijos klausimus, kurie vienaip yra suprantami bei aiškinami protestantų ir kitaip katalikų. Todėl realaus Kristaus buvimo Eucharistijoje ir Mišėse aukoje klausimai yra paliekami nuošaliai. Vietoje to yra bandoma surasti visiems priimtina ir vienijanti dalykų eucharistinę teologiją. Kas yra Eucharistijoje bendra vis krikščionių tikėjimui? Tai yra Eucharistija

kaip sakramentas, kur žmogus turi tik ti su pamaldumu, kad jis nešt jam dvasini vaisi . Kiek toks ekumeninis tik jimas Eucharistija kaip sakramentu gali patenkinti mus, katalikus, yra nelengva atsakyti grynu teigimu arba neigimu. Toks bendras krikšioni tik jimas Eucharistija kaip sakramentu bent neapima išsamiai Kristaus apreikštosios eucharistin s paslapties.

Šios studijos tikslas yra, kiek tik mums manoma, atskleisti Bažny ios tik jim apreikšt ja Eucharistijos tikrove. O ši jos tikrov apima real Kristaus buvim sakramente, Dievo-Žmogaus santykiavim su mumis sakramentiniai ir eucharistin Kristaus K no ir Kraujo auk Bažny ioje. Šiuos pagrindinius teologinius Eucharistijos klausimus norime išsiaiškinti išsamiai. K tai reiškia išsamiai išsiaiškinti pagrindinius Eucharistijos klausimus? Negi galima atbaigtinai žvelgti apreikštosios tikrov s gilum savo prigimtu protu, kad ir apšviestu tik jimo šviesa? Juk ir praeityje teologai steng si giliau aiškintis anks iau sumintus klausimus. Per amžius jie band išreikšti ši apreikšt j tikrov , j supratimu, tinkamesniais terminais bei formuluot mis. Ta iau nepaisant vis teolog pastang , Eucharistija yra mums pasilikusi gili tik jimo paslaptis. Iš bet koki galim žmogiškos minties kategorij bei teologini formuluo i Eucharistijos tikrov išnyra mums kaip paslaptis, ji n ra pagaunama nei m s vidaus pergyvenim . Vis d lto teologijos yra nuolatinis uždavinys vis gilintis teologinius klausimus, taigi ir aiškintis Bažny ios tik jim Eucharistijos paslaptimi. Bažny ios tik jimui tinkamai išreikšti reikia ieškoti naujesni termin ir formuluo i , kad vest ši laik žmog gilesn supratim Eucharistijos tikrov s ir pagarbi jos meil . Išd stydami sekan ius eucharistinius klausimus, nenorime prisirišti prie vienos ar kitos filosofin s sistemos. Teks pasinaudoti tik tais filosofiniais terminais, ku-

rie suprantamiau išreiškia Bažnyios tikėjimą Eucharistijos paslaptį.

Aiškindamiesi realų Kristaus buvimą Eucharistijoje, mūsų sakramentinį santykiavimą su Kristumi ir Kristaus bei Bažnyios aukštą, pasiremsime tik jimu, kokiu Bažnyčia yra išpažinusi mūsų rėpimais eucharistiniais klausimais per amžius iki mūsų dienų. Bažnyios tikėjimą Eucharistijos paslaptimi bandysime, kiek tai mūsų yra manoma, vertinti teologiškai, kad tai visa pasidarytų labiau priimtina mūsų protui ir širdžiai. Šiuo keliu eidami, pastebysime, kad nuo krikščionybės pradžios iki dabartinių laikų buvo išpažintas tas pats Bažnyios tikėjimas Eucharistija.

Dabar tenka pasiaiškinti Bažnyios tikėjimą Kristaus buvimu Eucharistijoje.

TRE IASIS SKYRIUS

*Kur du ar trys susirink vardan
man s, ten ir aš esu j tarpe (Mt
18,20).*

KRISTAUS BUVIMAS EUCCHARISTIJOJE

K

albant apie Kristaus buvim Eucharistijoje, pirmiausia reikia tiksliai suprasti, k reiškia žodis *būvimas*. Šio termino prasm yra

naujai iškilusi dabartini šimtmeti. Neb ra reikalo aiškintis skirtumo simbolinio buvimo nuo realaus buvimo, nes tai išsiaiškinta praeityje. Bet jau prieš antr j Vatikano Susirinkim buvo prad ta aiškintis apie Kristaus buvim

Eucharistijoje nauju būdu. Buvo daromas skirtumas lokalinio bei materialinio buvimo nuo dvasinio bei asmeniško buvimo. *Lokalinis* bei materialinis buvimas yra tada, kai asmuo turi ryšį su vieta. *Dvasinis* ir *asmeniškas* buvimas yra tada, kai vienas asmuo santykiauja su kitu.¹

Antrasis Vatikano Susirinkimas, svarstydamas popiežiaus Pijaus XII encikliką "Mediator Dei", atnaujino Teiginius apie Kristaus buvimą Bažnyčioje. Todėl Šventosios Liturgijos Konstitucija (plg. n. 7), sekdamas popiežiaus Pauliaus VI encikliką "Mysterium fidei", sumini tarp vairių kitų Kristaus buvimo būdų Bažnyčioje ir jo buvimą Eucharistijoje.

1. Buvimo s voka eucharistinje teologijoje

Žodis *buvimas* ir jo s voka eucharistinje teologijoje pasirodė gana vėlyvai. Per ilgus šimtmečius teologija patenkino teigimu, kad Eucharistija yra tikrai Kristaus kūnas ir Kraujas, kad joje yra Kristaus kūnas ir Kraujas. Pats terminas *buvimas* (praesentia) pirmą kartą oficialiai pasirodė viename bažnytiniame dokumente tik 1264 metais. Tas oficialusis dokumentas yra popiežiaus Urbono IV bul. "Transiturus de hoc mundo" (Išeidamas iš šio pasaulio, 1264 m. rugpjūčio mėn. 11 d.).²

Kadangi eucharistinje teologijoje *buvimo* specifinis voka pasirodė vėlyvai, tai šioje studijoje reikia panaudoti ir ankstyvesnius vokus, kuri pakankamai aiškiai išreiškė buvimą. Tiesa, ankstyvesnis buvimo s voka nėra specifiskai susijusi su dabar vartojamu terminu. Bet, norint tiksliau suprasti Kristaus buvimą Eucharistijoje, praveria žinoti ir ankstyvesnius laikų pastangas tuo klausimu. Todėl mes pareiškime žvelgti į vairias būsenas Apeitiskime ir teologijoje praeityje ir dabar.

Senasis Testamentas nurodo dvi būsenas: *korporacinę*

ir *sandoros*. Korporacinis būsenas yra tada, kai kuris nors asmuo yra pratisiamas bendruomenės, kaip antai: tas pats asmuo pratisiamas vaikus, valstybės galvos asmuo — politinės draugijos narius. Semtis galvosena Abraomas ir Izraelis gali reikšti arba to vardo asmenį, arba jo šeimą ar visą Izraelio tautą. Kartais tokia korporacinio buvimo sąvoka yra sieloms mistiniam Kristaus Kunui išaiškinti. Bet toks aiškinimas nėra nei tinkamas, nei priimtinas. Juo labiau korporacinio buvimo sąvoka nėra tinkama eucharistiniam Kristaus buvimui išreikšti. Kodėl gi? Dėl to, kad Kristaus buvimas Eucharistijoje siejasi su *ženkle*, o ne su socialiniu, arba visuomeniniu, kūnu.

Eucharistiniam buvimui išaiškinti yra tinkamesnė *sandoros* buvimo sąvoka. Nes sandoros buvimas nėra vieno žmogaus buvimas kituose žmonėse, bet Dievo buvimas savo tautoje. Toks buvimas derinasi su pasakymais — *buti* su kuo nors, *gyventi* tarpe žmonių, *buvoti* kur nors. Todėl ši sandoros buvimo sąvoka nusako kieno nors siejimą su buveine, tai yra su ženkle, kuris reiškia kurio nors asmens buvimą. Šia prasme sakome, kad Dievas yra papalpinėje arba tabernakulyje, šventykloje ir t.t. Ta pačia prasme kalbame apie Kristaus buvimą Bažnyčioje bei Eucharistijoje.

Naujasis Testamentas veda du naujus būdus, tikinamiausiai pristatantius Kristaus buvimą tarp mūsų. Pirmiausia Dievas yra apreiškęs antrojo Šv. Trejybės asmens — Žodžio sėkėjimui. Taigi per Žodžio sėkėjimą Dievo buvimas prasidėjo mūsų istorijoje nauju būdu. Bet tuo sėkėjimu negalima aiškinti, kad Žodis iš savo žmogystės padarė savo buvimo šventovę, kaip kad klaidingai buvo mokęs Nestorijus (380-451). Pagal šv. Jono Evangelijos prologo žodžius, Žodis, tapęs žmogumi, pradėjo “gyventi tarp mūsų.” Kitais žodžiais, amžinojo Žodžio sėkėjimas nėra Dievo Sėkaus buvimas jo žmogystėje, bet sėkėjimo

Dievo S naus buvimas savo laiko ir krašto žmoni tarpe: “Tas Žodis tapo kūnu ir *gyveno tarp mūsų*” (Jn 1, 14).

Pasibaigus sik nįjimo *istoriniam* buvimui, vis d lto Kristus yra ir veikia Bažny ioje, nors ir kitokiu būdu. Jis yra tarpe susirinkusiųjų vardu: “Kur du ar trys susirink vardan mūsų, ten ir aš esu jų tarpe” (Mt 18, 20); “Ir štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos” (Mt 28, 20). Kristus būna bei gyvena su kiekvienu tikinčiuoju, kuris laikosi jo žodžio: “Jei kas mane myli, laikysis mano žodžio, ir mano Tvas j myl s; mes pas j ateisime ir apsigyvensime” (Jn 14, 23)- Jis taip pat gyvena mūsų širdyse “per tik jį” (Ef 3, 17).

Eucharistijoje Kristaus *buvimas* yra nusakytas paiais šio sakramento steigimo žodžiais: “Tai *yra* mano kūnas. . . Tai *yra* taur mūsų kraujo.” Eucharistinis gi buvimas, palyginant su Kristaus veikimu bei buvimu kituose sakramentuose, yra išimtinai būdingas. Nuo kitokios būsenos Kristaus buvimas Eucharistijoje yra skirtingas ne tik dėl pastovaus jo pasilikimo duonos ir vyno pavidalais, bet ir dėl savo būdingumo: Eucharistijoje Kristus “yra tikrai, realiai ir substancialiai (esmingai).”³

Šioje studijoje pasiaiškimsime iš Apreiškimo šaltini — Šventojo Rašto ir Padavimo — tik jį Dievo buvim savo tautoje ir Kristaus, Dievo-Žmogaus buvim Eucharistijoje. V liau, svarstant klausim , *kai* Kristus būna Eucharistijoje, reik s pasinaudoti ši dien filosofijos s vokomis bei terminais.

2. Eucharistinio Kristaus buvimo apreiškimas

Kad Kristus, Dievas-Žmogus, būna ir veikia Bažny ioje, yra viena iš krikščioni religijos apreikštųjų ties . Palyginus su kitais sakramentais, Kristaus buvimas Eucharistijoje yra išskirtinai būdingas. Šiame sakramente

Kristaus buvimas yra *lokalinis*, tai yra susijęs su regima vieta, bet *asmeniškąs*. Šis Kristaus buvimas yra mums atbaigtinai apreikštas Naujajame Testamente. Tai iau, kad b t žmon ms lengviau tik ti tokiu paslaptingu Kristaus buvimu sakramente, Dievas prad jo tam ruošti savo taut jau Senajame Testamente.

a) Dievo buvimas Izraelio tautoje

Senajame Testamente, kalbant apie Dievo santykius su Izraelio tauta, nesišaukiama vadinamo *korporacinio* buvimo.⁴ Kaip jau esame anks iau min j , toks korporacinis buvimas yra tarpusavio žmoni santykiuose, nes žmogus, nors b damas sukurtas pagal Dievo paveiksl ir panašum , yra susiriš s su žemišku bei k nišku pasauliu. Tuo tarpu Dievas, kaip visatos K r jas, nepriklauso šiam žemiškam pasauliui. D l savo atgamtiškumo ir dvasingumo Dievas ne eina korporacinio buvimo dialektik . Dievas, b damas žmoni ir pasaulio K r jas, santykiauja su savo k rinija dvasiniai ir asmeniškai.

Iš Senojo Testamento žinome, kad Dievas buvo visuomet arti Izraelio tautos: “Iš tikr j n ra kitos taip didel s tautos, kuri tur t taip arti sav s esan ius dievus, kaip m s Dievas yra arti visuose m s maldavimuose” (Pak 4, 7). Savo tautai vadovavo jis pats arba tarpininkaujant angelui ir Mozei: “Viešpats gi jo pirm j dien debesies stulpe, o nakt ugnies šule, kad rodyt jiems keli , kad jis b t keliavedis vienu ir kitu metu. Niekuomet neatstodavo nuo tautos...” (Iš 13, 21-22; plg. Sk 9, 15-23); “Štai, aš si siu savo angel , kad eit pirm tav s ir tave sergt kelyje ir vest viet , kuri prirengiau. . .” (Iš 23, 20-23). Dar daugiau: Dievas, išved s izraelitus iš Egipto, pareišk , kad jis nor s apsigyventi savo tautoje regimu b du. Viešpaties gyvenviet tur jo b ti šventykla. Tod l jis tar Mozei: “Sakyk Izraelio s num s. . . Ir pa-

darys man šventykl , — ir gyvensiu tarp j . J padarys pagal pavyzd padangt s, kuri tau parodysiu. . .” (Iš 25, 2, 8-9).

Dar beb nant Egipto dykumose, Dievas liep izraelitams pastatydinti šventykl , kad jis gal t gyventi savo tautos tarpe (plg. Iš 35, 8-35). Moz tai pasir pino: Viešpaties sakymu, išties padangt ir kitus šventyklos reikmenis ir tai visa pašvent (plg. Iš 40, 1 sk.). jus Pažad t j žem , Dievas išsirinko viet (Pak 12, 5) kur buvo ištiesta ir pastatyta sandoros skrynia; ir ten buvo pastatyta Viešpaties vardui šventykla bei namai, “kad jis gyvent tenai per amžius” (plg. 2 Kron 5, 14-6, 1-2).

Taigi Senasis Testamentas aiškiai nusako, kad Dievas b na savo tautoje. Ir dar daugiau: Viešpats gyvena tarp žmoni regimai, b tent, šventykloje. Tokio Dievo buvimo su mumis, žmon mis, yra pabr žtini kai kurie b dingi bruožai.

Pirmiausia, apreikšdamas savo buvim su mumis, žmon mis, Dievas parodo ir savo antgamiškum arba transcendencij , netgi eschatologin poži r . Pranašas Izaijas aprašo savo vizij : “Aš ma iau Viešpat aukštame ir pakeltame soste, ir to, kas po juo buvo, buvo pilna šventov . Serafinai stov jo ties juo. . . Jie šauk vienas kitam ir sak : Šventas, šventas, šventas Viešpats kareivij Dievas; visa žem pilna jo garb s! Dur stakt viršus sudreb jo nuo šauksmo balso, ir namai pasidar pilni d - m ” (Iz 6, 1-4). D mai yra Dievo garb s simbolis ir jo apreikšimo ženklas. Pranašas Ezekielis iškelia Dievo garb ir jo šventum taip, kad kas j paniekina, yra grasomas apleidimu (plg. Ez 10, 1-22); Viešpats visuomet *gyvensi s* savo tautos tarpe ir b si s jai maloningas (plg. Ez 43, 9, 27).

Šis Dievo buvimas žmoni tarpe išeina iš tarpusavio *sandoros*. Tod l Viešpats santykiauja su žmon mis *asme-*

niškai ir *draugiškai*: “Viešpats kalb jo su Moze veidas veid , kaip paprastai žmogus kalbasi su savo prieteliu” (Iš 33, 9-10; plg. Sk 12, 8).

Dievo buvimas yra parodomas *simboliniais* ženklais: Viešpats ir jo artumas apsidreiskia debesyje, d muose, ugnies stulpe, per angel . Tie apsidreiskimo ženklai pasirinkti paties Dievo. Bet ši jo b sena dar nebuvo sakramentin .

Viešpaties buvimas savo tautos tarpe buvo ne tik dvasinis bei asmeniškias, bet ir *lokalinis*. Savo paties noru Dievas tur jo savo buvein dykumoje pastatytuose namuose ir Jeruzal s šventykloje (plg. Iš 39, 31-43).

Kaip žinome iš Senojo Testamento, Dievo iniciatyva buvo sudaryta sandora tarp Dievo ir jo tautos: Dievas yra pasižad j s visuomet b ti su savo tauta ir j myl ti, bet ir jo tauta turi pasilikti ištikima savo Viešpa iui. Tokia sandora yra panaši santuokin vienyb . Vedusi j gyvenimas yra intymus. J santykiuose meil yra nedalijama. Taip ir sandoroje Dievo su žmon mis visados turi pasilikti meil s ištikimyb . Ne be reikalo Šventasis Raštas vadina Diev šiuose sandoros santykiuose pavyzdžiu: “Aš esu Viešpats, tavo Dievas, galingas ir pavydus” (Iš 20, 5; plg. Pak 4, 24). Viešpats nepaken ia, kad kas nors myl t kur nors k rini labiau, negu ji pati. sakmiai Viešpats peikia toki netvarking meil Ozejo, Jeremijo ir Ezekielio pranaš l pomis (plg. Oz 1-3 perskyrimai; Jer 3, 6-11; Ez 16 ir 23 perskyrimai). Tod l galima pasidaryti išvad , kad Dievo buvimas Izraelyje yra panašus vedusi j tarpusavio santykiavim . Pranašas Izaijas gražiai išreiškia tai šiais žodžiais: “Kaip jaunikaitis susituokia su mergaite, taip tavo vaikai gyvens tavyje; sužad tinis džiaugsis jaun ja, ir tavo Dievas džiaugsis tavimi” (Iz 62, 5). Šiuo palyginimu yra išreiškiamas didžiausias Dievo meil savo tautai. Taip buvo Senajame Testamente. Dievas tada gyveno savo tautoje ir j intymiai myl jo.

Bet ir Naujajame Testamente Dievas-Žmogus, J zus Kristus, *b na* naujoje savo tautoje, Bažny ioje, j myli ir ja g risi.

b) Kristaus buvimo Bažny ioje apreiškim atpasakoja Evangelijos

(1) Sinoptin s Evangelijos pristato mums Krist kaip “Diev su mumis”

Sinoptin s Evangelijos, ypatingai Evangelija pagal šv. Mat , pristato mums Krist kaip “Diev su mumis”. Šv. Matas, cituodamas Izaijo (7, 14) pranašyst , taip sako apie Krist : “Štai mergel nešios s iose ir pagimdys s n , ir jis vadinsis Emanuelis”, o tai reiškia: “Dievas su mumis” (Mt 1, 23). Kristus pats yra pažad j s visuomet pasilikti tarpe m s : “Kur du ar trys susirink vardan man s, ten ir aš esu j tarpe” (Mt 18,20); si sdamas savo mokinius visas tautas krikštyti ir mokyti žmones jo Evan- gelijos, užtikrino savo buvim su jais: “Ir štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos” (Mt 28, 20). Kaip min jome, jo buvimas su mumis yra asmeniškai intymus, toks, kaip jaunikio su vestuvinkais (plg. Mt 9, 15). J zus, kalb damas su šv. Jono mokiniiais, save vadi- na “jaunikiu”, pasiruošusiu dvasinei s jungai su sužad - tine Bažny ia. Savo mokinius vadina “vestuvinkais,” kurie yra linksmi, kol jis b na su jais. T savo buvimo artum bei intymum su Bažny ia J zus apreiškia, paly- gindamas su vestuvi pokyliu dangaus karalyst je (plg. Mt 22, 2). Ši intymaus Kristaus buvimo mint iškelia ir Apreiškimas Jonui: “Ir išvydau švent j miest — nauj - j Jeruzal , nužengian i iš dangaus nuo Dievo, kuri buvo išsipuošusi kaip nuotaka savo sužad tiniui” (Apr 21, 2). Tai yra sp dingas pavaizdavimas, kaip žem je Bažny ia artimai susitinka su savo Sužad tiniu J zumi eucharisti- niame susirinkime. Tod l ir dabar, šven iant Eucharistij ,

Bažny ia kreipiasi savo Sužad tin J z : “Maranata” (aramaj k.: “Ateik, m s Viešpatie!”). “Ir Dvasia, ir sužad tin kvie ia: Ateik! . . . Amen. Ateik, Viešpatie J zau!” (Apr 22, 17-20).

(2) Evangelija pagal šv. Jon apie Dievo
S naus jim m s istorij

Evangelija pagal šv. Jon praskleidžia uždang vi-
din Dievo gyvenim . Jos prologe mums yra pranešama,
kad amžinasis Žodis, Dievo S nus, sik nijo ir taip jo
m s istorij : “Tas Žodis tapo k nu ir gyveno tarp
m s ; mes reg jome jo šlov — šlov T vo viengimio S -
naus, pilno malon s ir tiesos” (Jn 1, 14). Tod l nuo si-
k nijimo akimirkos Kristus, Dievas-Žmogus, gyvena m -
s tarpe. J zus yra apsigyven s tarp savo sek j : “Jei kas
mane myli, laikysis mano žodžio, ir mano T vas j myl s ;
mes pas j ateisime ir apsigyvensime” (Jn 14, 23). Kai
mes susitinkame su J zumi ir intymiai su juo gyvename,
esame antgamtiškai gyvi: “Pasilikite manyje, tai ir aš ju-
myse pasiliksiu. Kaip šakel negali duoti vaisiaus pati iš
sav s, nepasilikdama vynmedyje, taip ir j s bevaisiai, ne-
pasilikdami manyje. Aš esu vynmedis, o j s šakel s .
(Jn 14, 4-7)-

Tod l galime sakyti, kad pa ioje krikš ionyb s pra-
džioje, arba Evangelijos laikais, tikintieji buvo privilegi-
juotoje pad tyje. Tuomet Dievo S nus buvo tik j s
žmonijos istorij . Tuomet J zus gyveno savo bendralaiki
tarpe kaip ir bet kuris kitas asmuo. Pranašo Barukho žo-
džiais, “Po to jis buvo matomas žem je ir vaikš iojo žmo-
ni tarpe” (Bar 3, 38). Tie Kristaus bendralaikiai, kurie
tik jo j , susitiko savo Diev .

Po žengimo dang Kristus b na savo Bažny ios sak-
ramentuose, ypatingai Eucharistijos sakramente. Ši eu-
charistin b sen J zus yra pažad j s r steig s Paskuti-

n s Vakarien s metu. Reikia kiek išsamiau išsiaiškinti Kristaus kalb , kuria jis pažad jo steigti paslaptingo savo buvimo sakrament . Šio pažado kalba yra užrašyta Evangelijoje pagal šv. Jon 6-tame perskyrime, 26-71 eil.

(3) J zus pažada b t/Eucharistijoje

Reikia steb tis, kad evangelistas Jonas, kuris yra paskyr s kelet skyri (13, 14 ir 15) Paskutinei Vakarienei atpasakoti, visai nieko nesako apie Eucharistijos steigim . Nepaisant šio nutyl jimo, šv. Jonas, perteikdamas J zaus atsisveikinimo kalb po Paskutin s Vakarien s, išreišk eucharistin s paslapties gili prasm . Be to, negali b ti jokios abejon s, kad tuo metu (tarp 98 ir 117 m.), kada šv. Jonas raš Evangelij , Eucharistija buvo šven iama. Taip pat n ra abejon s, kad tie, kurie skait arba gird jo Jono Evangelij , suprato Viešpaties vakarien ir eucharistin pokyl kaip t pat dalyk .

Ne taip jau svarbu, kaip aiškintume t steigimo nutyl jim , bet yra tikra, kad šv. Jonas kalba išsamiai apie Eucharistij ir real Kristaus buvim duonos ir vyno pavidalais kitoje Evangelijos vietoje. Jis neatpasakoja, kaip J zus steig Eucharistij , bet kaip j yra pažad j s.

Šeštame ketvirtos Evangelijos perskyrime šv. Jonas atpasakoja J zaus plan pasilikti savo Bažny ios sakramente. J zus yra pasirink s duon eucharistinio buvimo ženkl u. Tod l nor damas apreikšti savo mokiniams ir kitiems savo sek jams Eucharistijos paslapt , paruoš juos duonos padauginimo stebuklu (Jn 6, 1-15). Prie Tiberiados ežero kalno pap d je buvo susirinkusi žmoni minia (vien vyr penki t kstan iai, neskaitant moter ir vaik) pasiklausyti J zaus kalbos. Reik jo ši mini pavalgydinti. Ji tur jo tik penkis miežin s duonos kepaliukus ir dvi žuvis. Tokiai daugybei negal jo pakakti maisto. Bet J zus pa m duon , sukalb jo pad kos mald ir dav išdalinti

ten s dintiems. Miniai pavalgius, J zaus mokiniai surinko iš penki duonos kepal li dvylika pintini trupini , kurie buvo atlik nuo valgiusi j . Tai buvo aiškus stebuklas. Žmon s sak : “Jis tikrai yra pranašas, kuris turi ateiti pasaul ” (14 eil.). Ir nor jo paskelbti j karaliumi. Minia ta iau ne žvelg šiame duonos padauginime gilesn s prasm s. Net ir mokiniai nepramat , kad J zus nor jo pasirinkti duon kaip *ženkl* jo buvimo Eucharistijoje.

Po duonos padauginimo šv. Jonas pasakoja (Jn 6, 16-21), kad, at jus vakarui, mokiniai nusileido prie ežero, sulipo valt ir plauk kitapus ežero, Kafarnaum . J zus dar buvo negr ž s pas juos. Iš tolo jie pamat J z , einant ežero paviršiumi ir besiertinant prie valties. Išsigando. “Tai aš. Nebijokite!” — J zus sako. Tuo užtikrinimu nesibijoti buvo sužadintas mokini tik jimas J zaus dieviška prigimtimi, j pasitik jimo šaltiniu. Atrodo, Kristaus vaikš iojimo vandeni stebuklas buvo skirtas tik jo mokiniams, kad tuo sustiprint j pasitik jim juo ir jo žodžiais, kuriuos tars jiems ir miniai.

Gi duonos padauginimo stebuklas paruoš apaštalus ir J zaus klausytoj daugyb klausytis ilgos jo kalbos, kuria jis palaiapsniui aiškino duonos dvasin reikšm . J zus pasirinko duon sakramentiniu *ženkl* savo buvimo Eucharistijoje. D l šio ženkl o prasm s jo klausytojai pasidalino: J zaus mokiniai apsisprend pasilikti su savo mokytoju, bet daugumas nuo jo pasitrauk .

J zaus kalba Kaparnaumo sinagogoje susideda iš dviej dali . Pirmoje dalyje (Jn 6, 26-51) yra kalbama apie *tik jim* Krist : k nu tap s Žodis tikin iam žmogui yra kaip duona, nes jis teikia amžin j gyvenim . Antroji dalis, kuri prasideda nuo 51-os eilut s, yra Evangelija, apreiškianti Eucharistij . Bet praktiškai negalima atskirti vienos dalies nuo kitos. Juk Eucharistijos, kaip sakramento, negalima suprasti be tos kalbos dalies, kuri kalba apie

tik jį . Tod l šešt j ketvirtosios Evangelijos perskyrim svarstome, tur dami mintyje vientis J zaus mokym apie real jo buvim Eucharistijoje.

J zaus kalba (Jn 6, 26-27) ne apie ž vant maist , bet apie t , kuris išlaiko amžinajam gyvenimui. Žydai neklausia, kas yra toji duona, bet k jie turi daryti, kad jos gaut (28 eil.). Jie galvojo, kad, laikydami statym , pasieks savo išgany . Bet J zaus atsako (29 eil.), kad j darbas yra niekis ir kad išganymas yra laisvanoriška Dievo dovana, kuri reikia priimti su nuolankumu. N ra tiek svarb s “geri darbai” arba bet kuris naujas darbas, kurio reikalaut Kristus, bet yra b tinas tik jimas Krist , kur T vas pasiunt š pasaul . Tik šis vienintelis darbas, gal s juos išganyti (29 eil.). Tik jimas Dievo S n yra lemiamos vert s *darbas*. Visi kiti darbai gauna veiksming savo vert iš šio vienintelio Dievo darbo, — iš tik jimo.

Šis klausimas apie tik jimo reikalingum išganymui yra ypa stipriai pabr žiamas Kristaus kalboje, nes d l to buvo žyd gin su krikš ioni pirmykšte Bažny ia. Buvo keliamas klausimas, ar yra reikalingi geri darbai išganymui. Tod l šv. Paulius savo laiškuose svarsto santyk tik jimo su gerais darbais. Ši problema buvo viena iš pagrindini , kuri šauk si išsprendimo. Šv. Paulius (Rom 3, 24) ir šv. Jok bas (1, 1-24) pabr žia tik jim

Krist kaip didel darb , kuris viršija visus kitus gerus darbus. Šv. Paulius teigia, kad tik jimas yra pagrindinis ir esminis dalykas, nes visi žmon s yra nusid j liai ir tod l visi reikalingi Dievo malon s. Nusid j lis negali savo darbais užsitarnauti išteisinimo bei išganymo. Juk Dievo teisumas duodamas visiems tikintiesiems J z Krist (plg. Rom 3, 22: “Tai Dievo teisumas, tik jimu J z Krist duodamas visiems tikintiesiems”). Tod l ir Tridento Susirinkimas sako, kad tik jimas yra “išganymo pradžia, viso nuteisinimo pagrindas”¹ Bet šv. Paulius ne-

apleidžia n ger darb , nes naujas krikš ionio gyvenimas turi nešti ger meil s ir teisingumo vaisi : “Mes visuomet d kojame Dievui už jus visus, . . . nuolat min dami. . . j s tik jimo darbus, meil s pastangas bei vilties išvermingum . . .” (1 Tesal 1,2-3). Ir šv. Jok bas sako: “Taip pat ir tik jimas: jei neturi darb , jis savyje mir s” (Jok 2, 17).⁶ Štai kod l šv. Jonas pabr žia tik jim kaip darb . Darbai ir tik jimas juk neprieštarauja vienas kitam, o papildo vienas kit : tik jimo gyvenimas reiškiasi meil s darbais. Tai yra tikra, nes tik jimas yra visiškas asmens atsidavimas Dievui-Žmogui, J zui Kristui, kuris skatina gera daryti. Toks pilnutinis atsidavimas J zaus Kristaus asmeniui kaip tik yra reikalaujamas, kad žmogus laim - t amžin j gyvenim .

Kristus reikalavo, kad jo klausytojai tik t j . Žydai, nenor dami j tik ti, klaus , kokia teise jis reikalauj s tik jimo jo asmen (30 ei 1.). Jie net praš tikimo ženkle, kad gal t b ti tikri, jog yra rimto pagrindo tik ti. Mums atrodo keista, kod l jie reikalavo kito ženkle. Juk kiek anks iau jie buvo liudininkai nuostabaus ženkle — duonos padauginimo, ir tod l jie laik Krist karaliumi bei pranašu ir nuostabiu stebukladariu.

O jie dabar nepatenkinti, kad Kristus savinasi sau gali suteikti amžin j gyvenim tiems, kurie j tiki. Ši Kristaus pretenzija jiems yra per didel ir nepaprasta, ir jie reikalauja iš jo net didesnio ženkle arba stebuklo, kad b t tikri. Žydai šaukiasi Senojo Testamento (Iš 16, 4; Ps 77/78/, 24), kur yra kalbama, kad Dievas tyruose pavalgydino juos mana, tai yra, duona iš dangaus. Tai buvo tikrai ženklas iš dangaus, kuris patvirtino dievišk Moz s pasiuntinyb . Kristus ia pretenduoja, kad jis yra didesnis ir galingesnis už Moz , nes jis pažada daug daugiau negu Moz . Moz s pasiuntinyb patvirtina Dievas, si sdamas man — duon iš dangaus. Bet kokiu ženkle iš dangaus

gali Kristus patvirtinti savo pažad ? Kristus atsakė šį klausimą gilesniu paaiškinimu. Jis paaiškino, kad negalima vadinti Mozės duotą man tikrai dangišką duoną, nors ji buvo duota iš dangaus, nes ta duona buvo *žvanti* mirtingą maistą (32 eil.). Juk tie, kurie valgo duoną, vis tiek mirs. O štai Kristus žada jiems *tikrą* duoną, kurios valgydami niekad nemirs. Ši duona yra *tikra*, nes ateina iš dangaus ir gali duoti amžiną gyvenimą. Tai yra esminga tikrovė, kuri pasilieka visada. Ta tikrovė (realybė) yra priešinga tiems daiktams ir asmenims, kurie turi žūtį ir mirti. Tik šitokia tikroji duona yra verta dangaus duonos vardo.

Šis Kristaus teiginys yra pakartotinai patvirtinamas, kad ta duona ateina iš dangaus tikrai, ja to žodžio prasme. Todėl ji gali duoti amžiną gyvenimą. Iš esmės ta duona yra iš dangaus. Iš tikrųjų ta duona yra *pats* Kristus, kuris yra nužengęs iš dangaus. Ji yra sutapatinama su Kristumi tiek, kiek ji yra tikras dvasinis maistas, kuris reikia valgyti. Šios duonos prasmę glūdi Kristaus žodžiuose, nes žydai prašo tos duonos (34 eil.), bet dar nesupranta, kad tai yra pats Jėzus *asmuo*. Tik 35-toje eilutėje jie išgirsta, kad ta dangaus duona yra pats Kristaus *asmuo*. Ši duona duoda *amžiną*, gyvenimą. Tačiau būdvardis *amžinas* nieko neprideda daiktavardžio prasmei (plg. eilutes 27, 33, 35, 40, 47, 48, 51, 53, 54, 63). Evangelijoje pagal šv. Joną *gyvenimas* reiškia tikrovę, kuri yra dabartyje ir ateityje. Gyvenimas yra amžinas, nes jis prasideda žemėje ir per mirtį pereina amžinybė. Todėl mirtis nėra pabaiga, bet per jimą iš šio pasaulio Dievo garbą (plg. Jn 13, 1).

Apie Kristaus mokymą minia atsiliepia taip, kaip samarietė moteris apie gyvą vandenį, kurį Jėzus pažadėjo jai duoti (Jn 4, 15). Tiek samarietė moteris, tiek ir žydai supranta Kristaus žodžius tik materialiai, bet ne dvasiškai.

prasmė. Jis klausytojams minia laukia duonos iš dangaus, kaip kad Mozė buvo davęs jiems. Kristus jiems paaiškina, kad ne Mozė davė jiems duonos iš dangaus, bet jo Tėvas. Kristus pašalina visokį dviprasmiškumą dėl duonos prasmės: jis teigia tiesiai, kad jis pats yra ta duona iš dangaus (35 eil.). Jis pats yra amžinojo gyvenimo versmė. Mana dykumoje buvo tik paveikslas šios amžinos gyvybės duonos. Be to, Kristus ją panaudoja keistai palyginimui, sakydamas, kad kas ateina pas jį (Kristų), „niekuomet nebealks,“ ir kas tiki jį, „niekuomet nebetroš“. Kristus duoda duoną, kuri visiškai numalšina žmogaus alką ir troškulį. Kas tik ateina pas Kristų, nebetur nei alkio, nei troškulio savo širdyje. Tik vienas Jis — dangiškoji duona gali patenkinti žmogaus giliausius ilgesius ir visus norus. Juk tik Jis pažįsta žmogų tobulai, ir maistas, kurį jis duoda žmogui — pat save — turi žmogaus geismui begalinio bei dieviško gėrio vertę. Šis žmogaus būtis geismingai negali pasotinti joks žemiškas daiktas, bet tik Kristus, amžinojo gyvenimo šaltinis. Evangelijoje vartojami išsireiškimai *ateiti* ir *tikėti* Jis yra tos pačios reikšmės terminai, kuriais norima pasakyti, kad negalima susitikti su Kristumi kaip dievišku asmeniu, jei neturima tikėjimo jį. Tikras gi tikėjimas yra ne kas kita, kaip visiškas atsidavimas Jis asmeniui. Ir kai tikima Jis, tikima ir amžinąjį gyvenimą, nes amžinasis gyvenimas yra esmingai susijęs su Jis žimi.

Todėl tikėjimo neturįs Jis klausytojams minia (plg. 36 eil.), nors jie jau buvo matę duonos padauginimo stebuklą, tikėjimo ženklą (plg. 26 eil.). Bet vis tiek jie nepriėjo logiškos išvados — neapsisprendė tikėti Jis, Diev-Žmogus. Regis ženklą, jie turįs domėtis Jis asmeniu ir tikėti jį kaip amžinojo gyvenimo šaltinį. Todėl Kristus priekaištauja klausytojams, kad jie nesupranta ženklą prasmės.

Sekaniose eilutėse (37-40) yra aiškinama, kaip žmogus ateina pas Kristų, amžinojo gyvenimo šaltinį. Primityviai Kristus reikalauja iš savo klausytojų tik jimo jo asmen. Savo kalboje Kristus pabrėžia tik jimo reikalingumą kaip esminį dalyką. Kaip jau minėta (35-toje eilutėje), Kristus sutapatina savo asmenį su gyvenimo duona. Tai reikia priimti tik jimu. Tik jimas gi yra Tavo dovana (37 eil.). Tiesa, kad ne visi, kurie mato Kristų, *apsisprendžiu* tik tiems. Jis susiduriame su netik jimo paslaptimi. Dievas Tavo myli visus žmones kaip savo kūrinius. Todėl jis duoda jiems malonę *eiš* (atseit tik tiems) pas Dievą Sūnų, kuris yra išganyto ženklas, nes jis yra amžinojo gyvenimo šaltinis. Tavo ateina pas žmones tik per savo sūnų Sūnų, ir tik šiuo būdu Tavo veikia žmonėms tarpe. Sūnus atbaigia Tavo darbą su žmonėmis. Todėl tie, kurie ateina pas Kristų, — ar tai jie bėgti žydai, ar pagonys, — nebus Kristaus atstumti, nes Tavo siuntė juos pas jį. Kristus jį neapleidžia, kaip kad jis neapleido ir pasirpino aklu žmogumi, kuris buvo išvarytas iš sinagogos dėl jo tik jimo Jėzus (Jn 9, 34). Taip yra, nes Kristaus valia tobulai derinasi su Tavo valia (Jn 5, 19). Priimdamas tuos, kuriuos Tavo yra pasiuntęs pas jį, Kristus vykdo Tavo valią (38 eil.). Ši Tavo valia Kristus nepalijamai vykdo iki paskutinės dienos, tai yra, visados (39 eil.) Kristus ir Jėzus, žemėje, duoda žmonėms antgamtinę gyvybę (Jn 5, 21, 26). Tuos, kurie tiki Kristų, jis globoja ir teikia jiems amžiną gyvenimą *dabar* ir “paskutinią dieną” — prisiklimo dieną (39-40 eil.).

Žydai ima murmėti (41 eil.), nes pradeda žvelgti santykį tarp duonos iš dangaus ir Kristaus asmens, ko jie anksčiau nesuprato (35 eil.). Jie prieštarauja jam. Šis murmėjimas primena mūsų anų žydų murmėjimą prieš Mozę (plg. Sk 11, 4-6; 14, 27). Jis nepasitenkinimo pagrindas yra Kristaus sutapatinimas su duona,

nužengusia iš dangaus. Tai yra ne manoma, minia sako, nes jie gerai žin J zaus žmogišk kilm (42 eil.). Jis es s tik žmogus, "Juozapo s nus", kurio t v ir motin jie paž st . Kaip gali jis pretenduoti nužengim iš dangaus? ia yra pabr žiama stipriai J zaus tikras žmogiškumas. Miniai jis ir atrod es s tik paprastas žmogus.

Atsakydamas sunkius minios klausimus, Kristus atkreipia j d mes tai, k jis jau yra pasak s (43-44 eil.), bet su ypatinga pastaba: Dievas T vas veda žmones pas Krist , be T vo *patraukimo* niekas negali ateiti pas Krist . Kristus neneigia, kad jis yra Juozapo s nus, tai yra, kad jis yra tikras žmogus. Bet jie tur t tik ti j , nes jis yra pakankamai rod s savo dievyb (36 eil.). Vis d lto kai kurie netiki, nors Dievas visus moko ir traukia tik jim (plg. Iz 54, 13; Jer 31, 33). Tik jimas juk n ra loginio protavimo išdava, bet dieviška T vo dovana. "Niekas neateis pas mane," sako Kristus, "jei mane pasiunt s T vas jo nepatrauks" (44 eil.). ia nekalbama apie kok nors patraukim fizine j ga, bet dvasine prasme. Patraukti — tai vienas kit teigti daryti k nors gero. teigtasis gali laisvai apsispr sti to gero siekti. Taip žmogus patraukiamas gera. Ir Dievas savo malone patraukia žmog laisvai apsispr sti laikyti tikru tai, ko jis nieku b du nesu pranta.

Iš šv. Jono Evangelijos prieiname išvad , kad žmogus, b damas apdovanotas laisva valia, gali ir turi laisvai apspr sti pagrindines savo tik jimo tiesas. Savaimingos žmogaus laisvos valios n ra tam sprendimui ia pakankama, nes tik jimas yra Dievo dovana: dangaus T vas turi patraukti žmog , kad jis tik t Krist . Bet žmogus, tur damas laisv vali , gali pasipriešinti tam Dievo patraukimui arba tik jimo dovanai ar malonei. Tod l Dievas malonin gai skatino ir ruoš žmones tik ti Krist ir prieš jo padarytus stebuklingus ženklus (plg. Jn 3, 18-21; 5, 37-40).

Tokiu paslaptingu būdu Dievas yra vedęs ir izraelitus tik jį .

Iš tikrųjų tik jimas nėra grynai tik žmogaus laisvališkas apsisprendimas, bet Dievo dovana. Tik jimo dovaną Dievas suteikia visiems žmonėms. Jei žmonės nepriima tik jimo dovanos, tai tik todėl, kad jie savo valia yra tapę akli ir taip pasilieka "tamsybėje" (Jn 1, 10-11; 9, 38-40). Šventasis Raštas moko mus, kad visi žmonės yra kviejami tik tiems, bet jie, tariant šv. Pauliaus žodžiais turi priimti tokį kvietimą abipusiu Dievo ir žmonėms "taip" (2 Kor 1, 20). Malone neapšviestas žmogaus protas nepajigia žvelgti Kristuje sėkėjusio amžinojo Žodžio. Tačiau visi tie, kurie ateina pas Kristų su Tavo duotu tikėjimu, "turi gali tapti Dievo vaikais" (Jn 1, 12).

Taigi tik vienas Kristus gali žmogui pasakyti, kas jis iš tikrųjų yra. Tai juk neregima žmogui, kurio protas nėra apšviestas tik jimo. Dangaus Tavas patraukia visus šie tik jimo šviesos. Kas tik ieško tiesos, tas Dievas paruošia tik tiems Kristų (plg. Jn 3, 20-21).

Paruošęs savo klausytojus iki to, kad jie turėtų jo laisvatoriškai apsispręsti tik Kristų, kaip Tavo pasiųstą į šį pasaulį Dievo Sūnų, tai yra, kaip tą, kuris yra vertas dieviško autoriteto, Jūs davę Gyvenimo Duonos išbaigtį išaiškinimą. Jis aiškiai kalbėjo, kad toji Gyvenimo Duona yra Eucharistijos sakramentas: Kristus pats būna tame sakramente *realiai* ir *asmeniškai*.

Savo kalboje pirmą sykį Kristus suminė šios gyvosios duonos *valgymą* (Jn 6, 50). Iki to laiko buvo keliamas klausimas apie tik jimą Kristaus asmenį. Dabar jau iškeliamą kitą mintį apie Kristų: žmogus privalo *valgyti* gyvybę su duona. Iš šių žodžių aiškiai suprantame, kad Kristus ne tik yra amžinojo gyvenimo šaltinis, bet ir tas, kur mes esame jungti Eucharistijoje; esame jungti ne tik per dvasiną tik jimą, bet ir fiziškai bei realiai. Sekančiose

eilut se (51-58) Kristus nusako kuo aiškiausiai savo mokym apie Eucharistiją. Taip aiškiai jis nekalba n vienoje kitoje Naujojo Testamento vietoje.

Penkiasdešimt pirmoje eilut je Viešpats primena, k jis buvo pasak s anks iau; taip pat aiškiai aptaria savo pažad apie Eucharistiją. Ta duona, kuri Kristus duos, yra jo *k nas*. Tas jo k nas bus duodamas “už pasaulio gyvyb”; šiuo pasakymu netiesiogiai yra primenama Kristaus mirtis ir prisik limas. Tie žodžiai, kad Kristus duosi s savo “k n už pasaulio gyvyb”, primena taip pat eucharistin s konsekracijos žodžius. Visa tai aiškiai nurodo *aukos* element Eucharistijoje.

Aukos pob dis yra ryškiai išreikštas konsekracijos žodžiais: “Tai yra mano k nas, kuris už jus bus išduotas.” Kristus iš tikr j buvo išduotas už pasaulio gyvyb ant kryžiaus. Dabar Eucharistijoje vyksta kryžiaus auka, kurioje Kristus duoda savo k n už žmones, kad jie gaut antgamtin gyvyb. Žinoma, Eucharistijoje vyksta kryžiaus auka sakramentiškai: žodžiai su duonos paaukojimo veiksmu reiškia kryžiaus auk .

Kai Kristus kalba apie eucharistin auk , sako, kad duosi s savo k n duonos pavidalu už pasaulio gyvyb . Evangelijoje pagal šv. Jon yra užuomina ne tik kryžiaus aukos, bet ir Eucharistijos, kurioje Kristaus k nas duonos pavidalu b na ir yra atiduodamas už žmones, kad jie tur t antgamtin gyvenim . Kristaus žodžiai — “Duona, kuri aš duosiu, yra mano k nas už pasaulio gyvyb ” — aiškiai nusako tiesiogin ir asmenišk Kristaus veiksm Eucharistijoje. Kristus tad Eucharistijoje yra *pirminis* kunigas ir aukojamoji dovana, kuria jis išreiškia garb T vui ir pašven ia žmones.

Klausytoj minia suprato raidiškai Kristaus žodži prasm (52 eil.). Kai kurie tod l sak , kad Kristaus žodžiai yra beprasmi: es negalimas daiktas, kad jis duo-

t jiems valgyti savo kūn . Tai primena mums Nikodem , kuris nesuprato žmogaus naujo gimimo “iš vandens ir Dvasios”: “Kaip tai gali būti?” (Jn 3, 9). Tuo atveju Jzus jam paaiškino, kad jis kalba apie antgamtin gimimą Dievo karalystei. Bet, pažadamas Eucharistij , Kristus abejojaniai miniai atsako iškilmingais Apreiškimo žodžiais, kuriais jis sakmiai pabržia savo žodži *raidiš- k prasm* (53 eil.). Tai ne tik galima, bet net būtina valgyti Žmogaus Saus kūn ir gerti jo kraują , kad turėtų savyje antgamtin sągyvyb sąmžinajam gyvenimui. Iš tikrųjų Kristus iš nepaaiškina savo klausytojams nieko kitaip, bet reikalauja, kad jie priimt raidišk jo žodži prasm , kaip jie buvo girdėję . Evangelijoje vartojami žodžiai — *valgyti* Kristaus kūn (gr. phagein — valgyti, etragen — kramtyti dantimis), ir gerti jo kraują mums nusako, kad Eucharistijoje yra tikras (realus) Kristaus kūnas ir kraujas, o ne simbolis.

Ketvirtoje Evangelijoje šv. Jonas pakartotinai vadina Kristų Žmogaus Saus kūnu (plg. Jn 3, 13; 6, 53, 62; 8, 28) ir “Žmogaus Saus kūnu”. Tuo jis pabržia, kad tas Kristaus kūnas, kur Jzus klausytojai turėtų valgyti, priklauso dangiškam asmeniui, kuris savyje turi visas dangiškas dovanas, neišskiriant sąmžinojo gyvenimo. Pagal šv. Joną “Žmogaus Saus kūnas” reiškia, kad Kristus yra ne tik žmogus, bet ir dieviškas asmuo, kuris yra nužengęs iš dangaus. Todėl iš šv. Jono Evangelijos susidarome išvada , kad Eucharistijoje Kristus yra visoje savo pilnatvėje — nukryžiuotas, garbingai prisikėlęs ir sėdintis Dievo Tėvo dešinėje. Štai kodėl Eucharistija yra tas maistas, kuris ruošia žmones nemirtingam bei sąmžinajam gyvenimui. Todėl ne be pagrindo pirmą kartą Bažnyčioje krikščionys priimdavo dažnai eucharistin Kristų .

Penkiasdešimt ketvirtoji eilutė vėl pabržia Kristaus kūno valgymą ir kraujo gėrimą . Šiuo konkrečiau valgymo

ir g rimo veiksmu yra išreiškiamas tikras (realus) Kristaus buvimas Eucharistijoje. Ir tai nesiderina su bet koku dvasiniu ar simbolišku Kristaus žodži aiškinimu. Kristus, sakydamas — “Kas valgo mano kūną ir geria mano kraują, tas turi amžiną gyvenimą, ir aš jį prikelsiu paskutinią dieną” —, nori pasakyti, kad komunijos priėmimas turi savyje antgamtinį gyvenimą *dabar*; o ne tik paskutinią dieną. Ir dėl dabar turimos antgamtinės gyvybės Kristus yra pažadėjęs mus prikelti paskutinį dieną. Taigi tarp amžinojo gyvenimo ir prisikėlimo yra skirtumas. Bet jiedu yra taip susiję, kad vienas būtina paruošia kitam: Eucharistija paruošia mus paskutiniosios dienos prisikėlimui.

Kristus primygtinai teigia, kad jo kūnas tikrai yra valgis ir jo kraujas tikrai yra gėrimas, kuris mumyse palaiko amžiną gyvenimą (55-57 eil.) — jį tad yra patvirtinamas realus Kristaus buvimas duonos ir vyno pavida-lais, ir tuo pačiu yra atmetama Jėzus žodžių grynai dvasinis ir simbolinis prasmė. Šis “tikras valgis ir tikras gėrimas” duoda tikrą antgamtinį amžiną gyvenimą. Tokio amžinojo gyvenimo negali duoti materialinis maistas. Dar daugiau: amžinojo gyvenimo maistas galina mus turėti su Kristumi tokius artimus santykius, kokie yra tarp gyvojo Tėvo ir jo Sūnaus (56-57 eil.). “Gyvasis Tėvas” (57 eil.) yra visokios gyvybės šaltinis. Panašiu būdu ir tas asmuo, kuris valgo Kristų, turi tą gyvybę, kuri Sūnus yra gavęs iš Tėvo. Galima sakyti: Kristus gyvena Tėvo gyvybe panašiai, kaip kūdikis motinos siose. Panašus gyvenimo santykis yra tarp Kristaus ir to, kuris valgo eucharistin duoną. Šis tarpusavio santykis yra intymiai *asmeniškasis*: Kristus pasilieka mumyse ir mes jame.

Pagaliau Jėzus užtikrina amžiną gyvenimą tiems, kurie valgo eucharistin duoną: “Kas valgo šią duoną — gyvens per amžius” (58 eil.). Tai išgirdę, daugelis jo mo-

kini sak : “Kieti jo žodžiai, kas gali j klausytis?” (60 eil.). J zus, atsakydamas murmantiems savo mokiniams, pabr žia dieviškos malon s reikalingum , kad jie laisva- vališškai gal t apsispr sti už tik jim jo žodžiais: “Dvasia teikia gyvyb , o k nas nieko neduoda. Žodžiai, kuriuos jums kalb jau, yra dvasia ir gyvenimas” (63 eil.) - Iš tik- r j , “Dvasia teikia gyvyb .” Toki Dvasios gali turi Kristus: “Pirmasis žmogus Adomas tapo gyva b tybe; paskutinytis Adomas (tai yra, Kristus, Pr.M.) tapo gyvy- b teikian ia dvasia” (1 Kor 15, 45). Ir Nikodemui Kris- tus buvo primin s, kad gyvyb , apie kuri jis yra kalb - j s, pareina iš Dvasios, ir tik Dvasia galina tai suprasti (plg. Jn 3, 6-8). Kai J zus sako, kad “k nas nieko neduo- da”, jis nekalba apie savo K n . Jis ia kalba apie k n , kuris yra minimas Jono 1, 14 ir 3, 6: “Žodis tapo k nu ir gyveno tarp m s .”⁷ Sis amžinasis Žodis, tap s k nu, turi dievišk gali pažadinti tik jim apreikšt ja paslap- timi.

Nors nemaža J zaus mokini neapsisprend tik ti Eu- charistijos paslaptimi, Dievo T vo malon s patraukti ir Kristaus paskatinti, šv. Petras su kitais apaštalais išpažino tik jim Kristaus buvimu Eucharistijoje. Šventasis Petras vis vardu tar : “Viešpatie, pas k mes eisime?! Tu turi amžinojo gyvenimo žodžius. Mes tik jome ir pamat me, kad tu — Dievo Šventasis” (Jn 6, 64-69).

c) Korinto bendruomen s tik jimas realiu
Kristaus buvimu Eucharistijoje

Šventasis Paulius paraš pirm laišk Korinto krikš- ioni bendruomenei 57 metais. Tame laiške jis rašo: “Argi laiminimo taur , kuri laiminame, n ra bendravi- mas Kristaus kraujuje? Argi duona, kuri laužome, n ra bendravimas Kristaus k ne?. . . Paži r kite žemišk j Izrael : argi tie, kurie valgo aukas, n ra altoriaus bendri-

ninkai? K gi sakau? Ar kad stabams paaukota m sa š t reiškia? ar kad ir stabas yra šis tas? Ne, aš sakau, kad, aukodami atnašas, pagony s aukoja ne Dievui, bet demonams. O aš nenoriu, kad j s taptum te demon bendrininkais. J s negalite gerti Viešpaties taur s ir demon taur s. Negalite b ti Viešpaties stalo bendrai ir demon stalo bendrai” (1 Kor 10, 16-21). Iš ši žodži aišku, kad Korinto krikš ionys tik jo, jog jie, dalyvaudami Eucharistijos šventime, bendrauja su Kristumi, kuris b na šiame sakramente su k nu ir krauju.⁸ Iš ia pacituoto konteksto negalima suprasti korintie i dalyvavimo Eucharistijoje kaip j bendravimo su Kristumi, kaip su jo buvimo id ja arba antgamtiniu pirmavaizdžiu (Platono filosofijos prasme), kuris b t mums tikrov je nepasiekiamas. B t klaidinga ia suprasti, kad korintie iai, dalyvaudami Eucharistijoje, bendravo su Kristumi tik savo tik jimu, tarsi jis “gyvent per tik jim ” j širdyse (plg. Ef 3, 17). Šv. Paulius sugretina eucharistin korintie i bendravim su Kristumi jo k no ir kraujo aukojimu su žyd ir pagoni dalyvavimu savo paaukotos atnašose. Jeruzal s šventykloje ir pagoni religin se aukojimo apeigose atnašos buvo realios: jie valg paaukotas atnašas, ir tuo b du jie dalyvavo aukoje. Naujojo statymo aukoje atnaša yra pats Kristus. Šven iant Eucharistij , mes su juo bendraujame, valgydami gyvyb s duon ir gerdami iš amžinojo gyveninio šaltinio.

Tikr (real) Kristaus buvim Eucharistijoje patvirtina šv. Pauliaus laiško korintie iams tas perskyrimas (1 Kor 11, 27-29), kur smerkiamas piktnaudžiavimas eucharistiniame pokylyje: “Kas nevertai valgo tos duonos ar geria iš Viešpaties taur s, tas bus kaltas Viešpaties K nu ir Krauju. Teištiria žmogus pats save ir tada tevalgo tos duonos ir tegeria iš tos taur s. Kas valgo ir geria, to K no neišskirdamas, tas valgo ir geria sau pasmerkim .” Kitais

žodžiais tariant, tie, kurie ne vertina Viešpaties K no Eucharistijoje, yra kalti; jie valgo ir geria sau pasmerkim . Kalt , kaip ir pasmerkimas, aiškiai siejasi su Viešpaties K nu ir Krauju Eucharistijoje. Taip yra ryškiai išreiškiamas tik jimas tikr Kristaus buvim Šven iausiame Sakramente.

Iš tikr j šv. Paulius paliudija Korinto bendruomen s tik jim *realu* Kristaus buvim Eucharistijoje. Ta iau jis nurodo aiškiai šio realaus buvimo ir *dvasin* pob d . Juk eucharistin Kristaus buvim vykdo Šventoji Dvasia, kuri veikia Bažny ioje kaip mistiniame jo K ne. Toks Kristaus buvimo dvasinis pob dis yra išreiškiamas pirmojo laiško korintie iams bendrame kontekste: lygiagre iai yra nustatoma eucharistinio šventimo statymai (10 ir 11 perskyrimai) ir charizm tvarka (12-14 perskyrimai). Ta pati Šventoji Dvasia veikia tiek eucharistiniame šventime, tiek ir krikš ioni susirinkimuose, kur jie ieško dvasini dovan arba charizm (plg. 1 Kor 14, 1-2, 15-17). Šventoji Dvasia palaiko eucharistin bendruomen ir visus mistinio K no narius vienyb je. Ir dar daugiau: eucharistin bendruomen yra mistinio K no vienyb s dvasinis pagrindas.

d) Eucharistijos steigimo žodžiai reikalauja realaus Kristaus buvimo Šven iausiame Sakramente

(1) Žodžiai — “Tai yra mano k nas. . . , Tai yra mano kraujas. . .” — užtikrina m s tik jim realiu (tikru) Kristaus buvimu sakramente

Realaus Kristaus buvimo Eucharistijoje biblin rody m turime šio sakramento steigimo žodžiuose. Kaip jau anks iau esame min j , Eucharistijos steigim yra atpasakoj šventieji Matas, Morkus, Lukas ir Paulius. Nors kalbiškai jie atpasakoja nevienodai t eucharistin vyk , bet j kalbos esm ta pati.

Šio atpasakojimo vadinamoje šv. Petro versijoje, kuri duoda Matas ir Morkus, Kristus kalba duon: "Tai yra mano k nas," lotyniškai: "Hoc est corpus meum" (Mt 26, 26; Mk 14, 22); šv. Pauliaus versijoje, kuri duoda evangelistas Lukas ir šv. Paulius (Lk 22, 19), sakoma, "Tai yra mano k nas, kuris už jus atiduodamas." Iš tikr j J zus, laikydamas savo rankoje duon ir kviesdamas mokinius, sak: "Tai yra mano k nas: Imkite ir valgykite." Tuo J zus kreip savo mokini d mes ne vis apeig, bet tik duon. Nurodo tad ši žodži prasm: Tai (hoc), k jums duodu, yra mano k nas, kuris bus aukojamas už jus.

Žodžiai, ištarti taur, yra šie: Pa m s taur, J zus jiems sak: "Tai yra mano kraujas, naujosios sandoros kraujas, kuris išliejamas už daugel" (Mk 14, 24). Mato Evangelijoje yra dar pridedama: ". . . nuod mi atleidi-mui" (Mt 26, 28). Šventojo Pauliaus versijoje sakoma: "Ši taur yra Naujoji Sandora mano kraujuje, kuris už jus išliejamas" (Lk 22, 20). Ši žodži prasm: ši taur turi mano krauj, kuriuo yra užantspauduojama Naujoji Sandora, kaip kad Senoji Sandora buvo patvirtinta krauju. Moz, m s kraujo, apšlakst juo taut ir tar: "tasai yra kraujas sandoros, kuri Viešpats su jumis padar . . ." (Iš 24, 8). Kaip anas Senosios Sandoros kraujas buvo tikras (realus), taip ir Naujosios Sandoros kraujas Eucharistijoje yra realus Kristaus kraujas, kuris ženklinamas vyno pavidalu.⁹

Eucharistijos steigimo žodžiai užtikrina m s tik jim realiu Kristaus buvimu Šven iausiame Sakramente. B t klaidinga bandyti tuos žodžius aiškintis ne raidiškai ir ne tiesiogine prasme, bet alegoriškai bei metaforiniai arba perkeltine prasme. Juk duona ir vynas nei savo prigimtimi, nei paprastai kalbant n ra k no ir kraujo simboliai. T-iau Kristus yra pasirink s duonos ir vyno elementus, kad

jie reikšt jo k no ir kraujo buvim sakramente. Savo dieviška galia, tardamas žodžius “tai yra mano k nas, tai yra mano kraujas,” J zus Paskutin s Vakarien s metu perkeit duon ir vyn savo k n ir krauj ; pasiliko tik duonos ir vyno pavidalai (tai yra, k duonoje ir vyne galime jusl mis patirti). Šia raidiška prasme kaip tik ir suprantame Eucharistijos steigimo žodžius.

J zaus žodžiuose “tai *yra* mano k nas, tai *yra* mano kraujas” jungtukas *yra* nepaken ia bet kokio metaforinio aiškinimo perkeltine prasme, o reikalauja realaus jo buvimo. Kai kuriose Šventojo Rašto vietose jungtukas *yra* išreiškia simbolin prasm , tokia perkeltin prasm yra lengvai suprantama iš pa ios dalyko prigimties arba iš prasto kalb jimo b do. Pavyzdžiui, “Dirva — tai pasaulis” (Mt 13, 38); “aš — avi vartai” (Jn 10, 7); “Aš esu tikras vynmedis” (Jn 15, 1); “Jie g r iš dvasin s juos lydin ios uolos, o ta uola buvo Kristus” (1 Kor 10, 4). Tokia perkeltine prasme negalima aiškinti Eucharistijos steigimo žodži . Kod l gi ne? Kadangi betarpiškas kontekstas pagal sinoptikus ir šv. Pauli n ra alegoriškas, bet tik konkretus bei istoriškas atpasakojimas. Pakanka tik palyginti Eucharistijos steigimo žodžius su šv. Jono Evangelijos 15-tuoju perskyrimu, kur J zus sako: “Aš esu tikrasis vynmedis. . .” Šioje šv. Jono atpasakotoje J zaus kalboje vynmedis ir šakel s simbolizuoja malon s gyvenimo sl pinius; toje kalboje nevartojami jokie gestai ar veiksmai. Priešingai, Sinoptikai atpasakoja Eucharistijos steigimo vyk : tai buvo J zaus daugiau veiksmas, negu kalba. Šv. Matas tik vienoje eilut je (26, 26) pavartojo aštuonis veiksmožodžius: vakarieniauti, paimti, laiminti, laužyti, duoti, imti, valgyti; dviem paskutiniais žodžiais pats J zus tiesiogiai kvie ia savo mokinius: “Imkite ir valgykite.”

Dar daugiau: Evangelistas Jonas 15-tame perskyrime

turi tik pamokymo tiksl - Tod l kiekvienas palyginimo žodis yra aiškinamas alegoriškai: Kristus yra vynmedis; jo T vas — vynininkas; šakel s — jo mokiniai; šakeli apvalymas — kad duot daugiau vaisi . Tai visa yra simboliška ir turi tik *bendr* reikšm , kuri tinka pamokyti bet k ir bet kada. Tai n ra vienkartinis veiksmas, susij s su vykiu tikrov je. Tuo tarpu Eucharistijos steigimo kiekvienas žodis yra susij s su Kristaus veiksmu bei gestu ir nukreiptas rodome duon ir taur . Viskas ia yra konkretu ir tikroviška, ko reikalauja *realus* Kristaus buvimas.

Sakinio sandaroje pastebime, kad Eucharistijos steigimo žodžiai turi visiškai skirting prasm nuo pasakymo “Aš esu tikrasis vynmedis” (Jn 15, 1). “Tai yra mano k nas” išreiškia real Kristaus buvim sakinio tariniu “mano k nas”. Kristus, laikydamas rankoje duonos gabal , parodomuoju vardžiu “tai” (hoc) nurodo konkret ir individual dalyk — savo *k n* , *real* savo buvim duonos *ženkle*. Pasakyme “Aš esu tikrasis vynmedis” sakinio veiksnys yra Kristus, bet tarinys n ra konkretus bei individualus dalykas, o išreiški s perkeltin prasm , pritaikint bet kam. Paskutin s Vakarien s metu Eucharistijos steigimo žodži veiksnys ir tarinys yra tapatingi ir nurodo konkret bei asmenišk Kristaus k no ir kraujo buvim duonos ir vyno pavidalais.

(2) K nas ir kraujas, išreiški s gyv asmen , turi ir aukos prasm

Per Paskutin Vakarien Kristus dav apaštalams valgyti savo k n ir gerti savo krauj duonos ir vyno pavidalais. Tai darydamas, jis sutapatino savo K n su tuo, kas pirmiau buvo duona, ir Krauj — su tuo, kas pirmiau buvo vynas. Kyla ia klausimas, ar Kristus tada tur jo mintyje, kad jo k nas ir kraujas yra kaip aukos elemen-

tai, ar tik kaip viso jo *asmens* išraiška. Šis klausimas tiksliai atsako kunigas Louis *Ligier*, S.J.¹⁰ Pagal jo biblines studijas Kristus yra kraujas, kuris yra žmogiškos būtis, tik medžiaginiai elementai, bet jie išreiškia visą žmogišką būtį, turinčią savo individualią gyvybę. Kristus yra tapęs gyvas *asmuo* savo konkrečia ir regima išraiška. *Kraujas*, kuris duoda kitiems gyvybę (plg. Kun 17,11), išreiškia gyvumą, konkretus asmenis, regima išvaizda. *Kristus* geriausiai išreiškia asmenis konkrečia ir atpažįstama išvaizda todėl, kad jis yra vienas iš šio pasaulio kitų gyvių, skirtingas nuo antgamtinių būtybių. Todėl atiduoti arba išlieti savo kraują reiškia ne tik atiduoti bei paaukoti save pat asmeniškai, bet taip pat atiduoti tą savo gyvybę, kuria džiaugiasi kiekvienas. O atiduoti savo kūną reiškia paaukoti savo gyvybę su savo gimtomis ir etninėmis savybėmis. Kaip matome, Kristus turi kiek skirtingą simbolinį prasmę. Todėl yra suprantama, kodėl Kristus panaudojo šiuos du simbolinius veiksmus Paskutinės Vakarėnės metu; ir Bažnyčia dabar aukoja Mišiose Kristaus Kūną ir Kraują duonos ir vyno pavidalais.

Todėl Eucharistijos steigimo metu pavartoti žodžiai "Kristus ir kraujas" turi ir *aukos* prasmę. Iš tikrųjų Kunigų knygoje, Senajame Testamente ir laiške Žydams, kalbant apie aukas, terminai "Kristus ir kraujas" reiškia ne tik žmogišką prigimtį su savo silpnybe arba asmenį su savo konkrečia bei pilna būtimi, bet ir *gyvą būtį*, padalytą per mirties auką *kūną ir kraują*. Kaip aiškina laiško Žydams autorius (9-10 persk.), Dievas Tavas, atmetęs ožį ir jautį deginamąsias aukas bei kitas rank darbo atnašas, yra davęs savo Sūnui *kūną*, kad jis atnašautų bei paaukotų vieną kartą visiems laikams. Jis vykdo šį Tavo valią: jis vykdo šį savo kūną ir kraują auką ant kryžiaus (plg. Žyd 9, 1-26; 10, 5-10). Šis kryžiaus aukas Jis nurodė savo žodžiais: "Mano Kristus yra atiduodamas už jus. . . ,

mano Kraujas yra išliejamas už jus visus." Kristaus K - nas buvo atnašautas Dievui T vui, Kraujas buvo išlietas aukai vykdyti ir mums pašventinti. Taigi Naujajame Testamente J zus Kristus yra atnašav s savo *asmens* auk , kuri vykđ sakramentiškai savo K no ir Kraujo paa - kojimu. Dabar Bažny ioje ta pati auka vyksta duonos ir vyno pavidalais. (Šis klausimas teks pla iau aptarti šeš - tame skyriuje).

- (3) Duonos ir vyno pavidalais Kristus b na asmeniškai Bažny ioje ir dalyvauja su mumis eschatologiniame pokylyje

Iš Eucharistijos steigimo žodži konteksto mums yra aišku, kad Kristus nuo Paskutin s Vakarien s Bažny ioje b na ir veikia *asmeniškai* ir dalyvauja bei jungiasi su mumis *eschatologiniame pokylyje*. Duonos ir vyno pavi - dalais, tai yra, sakramentiniu b du jis b na ir veikia Bažny ios ir kiekvieno jos nario labui.

Pa iame pasiruošime vakarienei ir to vykio atpasa - kojime ryškiai iškyla pirmin Kristaus vieta eucharisti - niame pokylyje; jis yra *šeimininkas*, kuris priima susirin - kusius vakarien , ir kartu pokylio *maistas* bei g rimas.¹¹ B damas pokylio šeimininkas, Kristus asmeniškai par - pina reikalingus dalykus vakarienei, paruošia savo moki - nius, surenka bei priima juos ir kvie ia: "Imkite ir val - gykite. . . Imkite ir visi iš jos gerkite." Iš to viso mums yra aišku, kad eucharistiniame pokylyje pats Kristus mus priima ir vaišina. Bet ir mes priimame Krist . Juk jis duoda mums save m s k ninei prigim iai tinkamu b du; mes priimame j kaip valg ir g rim . Taip tad mes san - tykiaujame tarpusavyje asmeniškai bei intymiai: "Kas valgo mano k n ir geria mano krauj , tas pasilieka ma - nyje, ir aš jame" (Jn 6, 56). Vadinasi, eucharistiniame

pokilyje susitinkame su Kristumi asmeniškai, bei sakramentiniu būdu.

Kristus, būdamas realiai Eucharistijoje, siekia palaikyti intymius žmonių santykius su Dievu. Jis nori, kad visi žmonės kaip Dievo tauta myli tave savo Kūrėjų ir Tėvų, nes Dievas visuomet myli savo tautą ir ją globoja. Tarpusavio meilė Kristus palaiko bei puoselėja eucharistiniame pokilyje. Todėl Eucharistiją galime vadinti *sandoros pokyliu*. Senajame statyme sandora tarp Dievo ir Izraelio tautos buvo vykdoma bei patvirtinama, kai izraelitai dalyvaudavo deginamose aukose. Veršiai krauju būdavo apšlakstomi aukos dalyviai, tariant: "Tasai yra kraujas sandoros, kuri Viešpats su jumis padarė" (Iš 24, 8). Naujoji Sandora, kuri yra patvirtinta Kristaus mirtimi ant kryžiaus, apvala žmoniją nuo nuodmės, sukuria naujus religinius santykius — tiek asmeniškus, tiek ir visuomeniškus, kurie remiasi Viešpaties ir visos žmonijos meile. Ši Naujoji Sandora vykdo Eucharistiją, kuri siejasi su Kristaus auka ant kryžiaus. Štai kodėl Bažnyčia, švęsdama Eucharistiją, taria: "Tai yra taurė mano kraujo, Naujosios ir Amžinosios Sandoros kraujo, kuris už jus ir visus žmones bus pralietas nuo mūsų atleisti" (Konsekracijos žodžiai).

Iš šių žodžių ir bendrai iš Eucharistijos steigimo regime Naujosios Sandoros būdingų naujųjų, kurios nebebuvo Senosios Sandoros aukos pokyliuose. Kaip geras ganytojas, Kristus pažįsta kiekvieną iš savo ganomųjų ir kiekvienas jų priima. Jūs paaukojote save ant kryžiaus už visus bendrai ir už kiekvieną atskirai. Paskutinis Vakarėnis su metu jūs paaukojote save sakramentiškai už visus žmones, ir taip laiko tikėjime per kiekvienas Mišias aukojasi už visus ir už kiekvieną atskirai. Todėl visi žmonės yra pakviesti dalyvauti Naujosios Sandoros aukos pokilyje. Pirmoje Senojo statymo Sandoroje dalyvavo tik Mozė,

Aaronas ir du vyresnieji jo s n s (Nadabas ir Abijus) ir septyniadešimt vyresni j iš Izraelio tautos (plg. Iš 24, 1-11), o Eucharistij kiekvienas pakviestas dalyvauti. Kaip kiekvieno širdyje yra rašytas naujasis meil s st atymas, taip kiekvienas yra kvie iamas valgyti ir gerti eucharistiniame Sandoros pokylyje.

Eucharistinis pokylis yra ir pirmavaizdis amžinojo pokylio laik pabaigoje. Kitais žodžiais tariant, eucharistinis pokylis yra jau dabar amžinosios Dievo karalyst s pokylis, arba *eschatologinis* pokylis. Š m s teigim patvirtina J zaus žodžiai Paskutin s Vakarien s metu: “Nuo šiol aš nebegersiu šito vynmedžio vaisiaus iki tos dienos, kada su jumis gersiu j nauj savo T vo karalyst je” (Mt 26, 29; plg. Lk 22, 18). Šie žodžiai reikia pasiaiškinti. Jau antrame šios studijos skyriuje min jome, kad Velyk pokylio apeigose buvo vartojamos dvi taur s. Tik antroje taur je vynas buvo perkeistas Viešpaties krauj , kuris buvo pavadintas jo T vo karalyst s “nauju” vaisiumi bei g rimu. J zus, gerdamas iš pirmosios taur s, kaip ir atsi-sveikindamas taria: “Nuo šiol aš nebegersiu vynuogi vaisiaus,” kuris yra neperkeistas jo krauj .

Šventasis Lukas kalba ir apie Viešpaties didel troškimi valgyti drauge su savo apaštalais Velyk Vakarien : “Trokšte troškau valgyti ši Velyk Vakarien prieš kent damas” (Lk 22, 15). Ko gi J zus taip trokšte troško? Nejaugi jis troško galutinai Paskutin s Vakarien s? Anaip-tol, jis to netroško. Juk jis sak : “Nuo šiol aš daugiau jos nebevalgysiu, kolei ji išsipildys Dievo karalyst je” (Lk 22, 16). Iš tikr j J zus trokšte troško, kad Senosios Velykos persikeist Nauj sias Velykas, kurios yra Eucharistija. Tai buvo paskutin žemiškoji vakarien , bet kartu vyko ir pirmasis sakramentinis pokylis — Dievo karalystes pati pradžia. Po Paskutin s Vakarien s šis Dievo karalyst s pokylis dabar vyksta šventose Mišiose. Taigi Eu-

charistija yra naujas valgis ir gėrimas, skirtas Dievo karalystės vaikams. Dievo karalystės pradmenis jau turime: naujasis Evangelijos mokslas paskelbtas, Naujoji Sandora sudaryta, Jėzus krauju patvirtinta ir jo mirtimi užantspauduota. Dabar šviesdami Eucharistiją, dalyvaujame amžinosios Dievo karalystės pokylyje — eschatologiniame pokylyje. Dalyvaudami eucharistiniame pokylyje, mes švenčiame Dievo vestuves su savo tauta per Jėzų, kuris yra tapęs žmogumi ir per jį per mirtį bei prisikėlimą garbės karalystė.

Eucharistijos steigimo žodžiuose atsiskleidžia Kristaus buvimas Švenčiausiam Sakramente. Bet nei pats terminas, nei *buvimo* s voka tiesiogiai nevartojami: sakmiai nesakoma, kad Jėzus *buvo* duonos ir vyno pavidalais. Jėzus tik sako: “Tai yra mano kūnas. . . , tai yra mano kraujas”. Nesakoma formaliai, kad Jėzus kūnas ir kraujas *buvo* kame nors arba kame nors *tapinami*.

Tačiau tuo nenorime sakyti, kad Kristaus teiginys “Tai yra mano kūnas. . . , tai yra mano kraujas” neišreiškia jo *buvimo* duonos ir vyno pavidalais bei jo *buvimo* jo Bažnyčioje. Norime tik pasakyti, kad Eucharistijos steigimo žodžiai pirminis teiginys yra savo apimtimi platesnis: jis apima ne tik Kristaus buvimą, bet ir transsubstanciacijos, arba peresminimo (esm kaitos), s vokas. Juk ar būtų galima sakyti, kad “tai” yra Jėzus kūnas ir kraujas, jei nebūtų vykęs duonos ir vyno perkeitimas bei peresminimas? Taigi iš Eucharistijos steigimo žodžių kaip iš branduolio išaugo tikras buvimas ir transsubstanciacijos, arba peresminimo, gilesnis supratimas.

(4) Kristaus bendravimas su mumis
Eucharistijoje — sakramentinis

Kristaus buvimas Eucharistijoje buvo *apsprastas* jos sakramento steigimo žodžiais. Iš viso to, kad jau anksčiau

esame sak , aišku, kad regimi duonos ir vyno elementai ne tik reiškia neregim Kristaus buvim k nu ir krauju, bet ir pasako, kad taip yra tikrov je. Vadinasi, Eucharistijos steigimo žodžiai (arba konsekracijos žodžiai) padaro Kristaus buvim Šven iausiame Sakramente ne tik regim akimis, bet ir galina j *bendrauti* su mumis m s prigim iai tinkamu b du. Šitok Kristaus *bendravim* su apaštalais Paskutin s Vakarien s metu ir dabar per Mišias su tikin iaisiais vadiname *sakramentiniu*.

Taigi tokiam sakramentiniam bendravimui su mumis Kristus pasirinko duon ir vyn pirmame eucharistiniame pokylyje ir paliko juos Bažny iai, kad ji prat st sakramentin Kristaus buvim amži t km je Paskutin s Vakarien s pavyzdžiu. Tuo b du Viešpats pasiliko *Bažny ios g riuí* visuomet, “kol jis ateis” (1 Kor 11, 26). Savo buvimu Eucharistijoje bei savo paslaptinga veikla Kristus trokšte trokšta nuolat palaikyti *Nauj j Sandor* Dievo su žmon mis. Šia prasme kalba ir evangelistas šv. Jonas apie Dievo apsigyvenim Bažny ioje: “Štai Dievo padangt tarp žmoni . Jis apsigyveno pas juos, ir jie bus jo tauta, o pats Dievas bus su jais.” (Apr 21, 3). Taip apsigyvena Dievas Bažny ioje per Eucharistij .

Kristus po Eucharistijos steigimo sak apaštalams (ir j kunigyst s p diniams) šv sti ši savo buvimo bei veiklos Bažny ioje paslapt : “Tai darykite mano atminimui” (Lk 22, 19; 1 Kor 11, 25). Tai nepaprastai reikšmingi žodžiai. “Mano atminimui” reiškia ne tik atminti, k Kristus yra padar s, bet neužmiršti jo — prisiminti jo *asmen* . Šv. Paulius išreiškia tai dar tiksliau: “Kada tik valgote šit duon ir geriate iš šitos taur s, j s skelbiate Viešpaties mirt , kol jis ateis” (1 Kor 11, 26). Iš tikr j žodis “skelbti” yra stipresnis ir daugiau pasako, negu atminti”. Tai reiškia, kad Viešpaties mirtis yra vis iškilmingai skelbiama, tarsi ji vis kartot si (arba vykt)

skelbimo metu. Mes, žmonės, nors ir kažin kaip norime, negalime savo praeities atkelti dabart —jos pakartoti.¹² Tik Kristus, bėdamas Dievas-Žmogus, nėra ribojamas nei laiko nei erdvės: jis savo dieviška galia gali asmeniškai būti visuomet. Taip amžinai veiksmingas išganomasis Kristaus buvimas duonos ir vyno pavidalais vyksta dabar, kiekvieną šventą Mišnių metu, “kol jis ateis” — paskutinio pasaulio dieną. Šitoks Kristaus buvimas yra mūsų įsimenamas paslaptis: tai yra Bažnyčios tikėjimo paslaptis. Kaip mes tikime krikščinai bei dieviška Kristaus galia, taip tikime ir realiuoju buvimu Eucharistijoje.¹³

3. Bažnyčios tikėjimas realiu ir sakramentiniu Kristaus buvimu Eucharistijoje

Prieš Paskutinįs vakarienis eucharistinio vykyio užrašym Viešpaties Evangelijos skelbimui savo pamoksluose tai atpasakodavo kitiems Krist tikintiesiems. Jie tai pergyveno vidiniai, laik t paslapt tikra — jie tik jo Kristaus žodžiu. Aprašydami šį eucharistin paslapt , evangelistai ir šventasis Paulius išreišk dar visai jaunos ir besikurianios Bažnyčios tikėjimo Kristaus buvimu Švenčiausiam Sakramente. Tuomet, kaip minėjome, Bažnyčia tik jo Viešpaties kūno ir kraujo buvim Eucharistijoje. Tačiau tuomet dar trūk gilesnio tos paslapties supratimo, tokio, kok mes turime šiandien. Tik sekančiais šimtmečiais teologinis eucharistinis paslapties aiškinimas ir jos supratimas pamažu vystėsi bei augo. Nuo XI šimtmečio, kai Bažnyčia pradėjo oficialiai jungtis eucharistinio tikėjimo suvokimui formulavim , iškilo nauji teologiniai terminai. Eucharistinis Kristaus buvimas buvo vestas sakramentin tvark : Kristaus santykis su eucharistiniais pavidalais buvo išreiškiamas sakramentiniais terminais. Duonos ir vyno perkeitimas Kristaus kūno ir kraujo buvo

vadinamas tarnssubstanciacija, arba peresminimu; galutinai buvo bandoma pasiaiškinti, *kaip* Kristus sueina slyt su eucharistiniais pavidalais ir su mumis.

a) Pirmykšt s Bažny ios tik jimo liudijimai

Vis pirma reikt studijuoti liturginius tekstus ir j raid , nes juose pasireiškia Bažny ios tik jimas Eucharistijos paslaptimi. Apsiribosime tik kai kuriais ryškesniais Bažny ios T v pareiškimais, kuriais jie, kaip tik jimo liudininkai, yra nurod pirm j šimtme i liturgin s veiklos krypti. Nors keturiuose pirmuose šimtme iuose nebuvo, kaip kad po Tridento Susirinkimo, nustatytos tiksliai Eucharistijos šventimo apeigos, vis d lto jau buvo išreikišiamas tik jimas Kristaus k no ir kraujo buvimu duonos ir vyno pavidalais.

T vai paliudija, kad apologetai, kreipdamiesi pagonis, tvirtino jog eucharistin duona ir vynas n ra tik paprastas valgis ir g rimas. Jie teigia, kad duonos ir vyno elementai paliauja b ti tokie paprasti (atseit, duona ir vynu), veikiant juos eucharistinei maldai-

Šventasis *Ignacas*, Antiochijos vyskupas, 109 metais mir s kaip kankinys, liudija tik jim realiu Kristaus buvimu Eucharistijoje. Jis rašo, kad doketai susilaiko nuo Eucharistijos, nes jie nepripaž sta m s Viešpaties J zaus Kristaus k no buvimo sakramente (ži r. cit. II skyr., 3. d.). Docketai net netik jo, kad Kristus tur jo tikr k n , kuriuo jis rod si. Kaip tad jie gal jo tik ti, kad Eucharistijoje yra Viešpaties K nas? Tik simbolinis aiškinimas neb t buvusi doketams jokia kli tis.

Šv. *Justinas* apie 165 metus savo pirmoje apologijoje (65 skyr.), kurioje jis aiškina krikš ioni moksl antrojo šimtme io imperatoriui Antoninui Pijui, kalba kiek neiškiškiais, bet stipriai realistiniais terminais: "Tai priima-

me nei kaip paprast duon , nei kaip paprast g rim , bet panašiu b du kaip per Dievo Žod m s Išganytojas J zus Kristus tapo k nu ir d l m s išganyto tur jo k - n ir krauj , taip ir esame išmokyti, kad tas maistas, kuris jo paties žodži malda, sukalb jus pad k , yra palaimintas, ir kuriuo per perkeitim yra maitinami m s kraujas ir k nai, yra k nas ir kraujas to J zaus, kuris yra tap s k nu.”¹⁴

Duona, kuri buvo ištarti konsekracijos žodžiai, yra tas k nas, kur sik nij s Žodis (J zus Kristus) yra prim s d l m s išganyto. Šis sugretinimas yra tolygiai *realas*, kaip ir pats Dievo Žodžio sik nijimas. Šv. Justinas susieja Žodžio sik nijimo paslapt su Eucharistijos paslaptimi. sik nij s Žodis yra tapatus su istoriniu J - zumi Kristumi. Tai yra gili paslaptis, bet kartu ir mums apreikštoji tiesa. steigdamas Eucharistij , Kristus sak apaštalams (ir j kunigyst s p diniams) prat sti jo buvim duonos ir vyno pavidalais: “Tai darykite mano atminimui, nes tai yra mano k nas, kuris už jus atiduodamas”; taip pat jis pa m taur , sakydamas, “Ši taur yra Naujoji Sandora mano kraujuje, kuris už jus išliejamas.” Tai yra tik jimo paslaptis ir mums apreikštoji tiesa.

Šv. *Ireniejus* (†202 m.) antrojo šimtme io pabaigoje Kristaus buvim Eucharistijoje išreiškia trumpai, bet aiškiai: “Jis (Kristus, Pr.M.), vis daikt K r jas ir Viešpats, paima taur , kuri yra šio pasaulio k rinys, ir pavadina j savo krauju, per kur jis eina m s krauj ; ir jis pareiškia, kad duona, kilusi iš šio pasaulio, yra jo k - nas, kuriuo jis stiprina m s k n ” (Adversus haereses, cap VII, 2).¹⁵ Šis Šventasis teigia dar daugiau: Viešpaties k nas maitina m s k n ir padaro j nemirting . M s k nas pasidaro nemirtingas d l dangiško pradmens, kuris yra Eucharistijoje po duonos perkeitimo Kristaus k n .

Su Šventuoju *Ambraziejumi* (f397 m.) ketvirt šimtmet einame didži j Bažny ios T v laikotarp . Vargu galima stipriau pasakyti apie real Kristaus buvim Eucharistijoje, kaip tai teigia šv. Ambraziejus: “Kristaus žodis, kuris paj g sukurti iš nieko tai, ko nebuvo, ar negal jo perkeisti tai, kas jau buvo (duona), k nors, ko anks iau nebuvo? Kas per žod dabar vyksta, yra tas k nas, kuris buvo gim s iš Mergel s. Kod l ia ieškoti gamtos statym , kai yra kalbama apie Kristaus k n , kuris gim iš Mergel s? Pats J zus Kristus užtikrina tai mums, tardamas: ‘Tai yra mano k nas.’ Prieš dangiško palaiminimo žodžius to dalyko buvo kita esm , bet per konsekracij jis virto Kristaus k nu. Jis pats (Kristus) yra pasak s, kad tai yra jo kraujas. Prieš konsekracij tai buvo kas kitas (vynas, Pr.M.), bet per konsekracij tai virto (Kristaus) ‘krauju’. Ir tu sakai ‘Amen’, kas reiškia ‘tai yra tikra’. K l pos kalba, teišpaž sta dvasia vidiniai; ir kas žodžiu yra išpaž stama, tejau ia tai širdis. • .” (De Mysteriis, 52-54).¹⁶

Šv. *Kirilas Jeruzalietis* (f387), žymus Bažny ios sakrament mokytojas, ketvirtoje savo mistagogin je katechez je rašo: “Tod l visu religiniu sitikiniu norime dalyvauti Kristaus k ne ir kraujuje. Nes duonos ‘pavidalu’ yra tau teikiamas k nas, vyno gi ‘pavidalu’ yra teikiamas kraujas.” (Reikia atkreipti d mes tai, kad ia tikrai k nas ir kraujas yra teikiami svetimais, simobliniais, pavidalais). “Taip kad, priimdamas Kristaus k n ir krauj , pasidarysi su juo vienas k nas ir vienas kraujas. Šiuo b du mes tampame ir Kristaus neš jai, nes jo k nas ir kraujas išsivaikš ioja po m s s narius. Taip mes tampame, pasak švento Petro, dieviškos prigimties dalininkai (2 Pt 1, 4), tarpininkaujant sik nijusio Žodžio k nui ir kraujui. Kadangi tu dabar žinai ir esi sitikin s, kad tai, kas pasirodo kaip duona ir kas turi duonos skon , n ra

ta iau duona, bet Kristaus k nas, ir tai, kas pasirodo kaip vynas ir turi vyno skon , n ra ta iau vynas, bet Kristaus kraujas, stiprink tat savo šird ir naudokis šiuo dvasiniu maistu” (4-ta mistagogin katechez , 8-9).¹⁷

Kadangi krikščionys tik jo real Kristaus buvim sakramente, nepasikrikštijusiems buvo draudžiama dalyvauti Eucharistijos šventime. Viešieji atgailautojai buvo pašalinami prieš eucharistin liturgij . O prieš sakramentin s komunijos pri mim Eucharistijos šventimo dalyviai tur jo viešai išpažinti savo tik jim . Jau ketvirt šimtmet toks tik jimo išpažinimas prieš komunij buvo žinomas Jeruzal s Bažny ioje ir Sirijoje. Kokiū b du tur jo išpažinti tik jim tie, kurie priimdavo komunij , paliudija šv. Kirilas Jeruzalietis: “Nesiartink prie altoriaus su kyburiojan i rank delnais ir ištiestais pirštais, bet padaryk iš savo kairiosios rankos kaip sost , iš apa ios prilaikom dešini ja, nes ši priims Karali , ir tos rankos delno dubime priimk Kristaus k n , sakydamas ‘Amen’ .Tada, pašvent s savo akis švento k no palietimu, j priimsi. . Taur s apeigai: “neištiesi rankos, bet pasireng s garbiniui, sakydamas ‘Amen’, v l b si pašv stas, iulpdamas Kristaus kraujo. Kol dar tur si dr gnas l pas, po j palyt jimo rankomis, pašv sk akis, kakt ir kitas jusles. Pagaliau maldos susitelkime d kok Dievui, kuris teik si leisti tau dalyvauti tokiose dangiškose paslapyse”.¹⁸

Kaip matyti iš šv. Kirilo Jeruzalio ir kit T v pareiškim , Kristaus K nas ir Kraujas yra *realiai* Švenčiausiame Sakramente. Ta iau šis buvim priklauso dvasin s, neregimosios tikrov s tvarkai. Kristaus k nas yra dievyb s gaivinamas, ir tod l jis pašven ia bei dievina tuos, kurie j priima. Taip aiškina Kristaus buvim sakramente šv. *Kirilas Aleksandrietis* (†444m.). Jis kalba apie š eucharistin ir real buvim ryšium su evangelisto Jono pirmame perskyrime aprašytu amžinojo Žodžio sik niji-

mu: "Mes tikime, kad Dievo Žodis, b damas iš prigimties gyvyb , yra susijung s su protinga siela k ne, kuris gim iš Mergel s. Per ši neišreiškiam paslaptinę vienyb jis (sikrijusis Žodis, Pr.M.) yra tap s gyvyb s dav ju (Eucharistijoje, Pr.M.). Leisdamas tad mums dalyvauti dvasiškai ir k niškai joje (Eucharistijoje), jis iškelia mus virš gendam dalyk " (Adversus Nestorium, 4, 5).¹⁹

Šv. *Jonas Chrizostomas* (345-407), atrodo, stipriausiai iš vis Bažny ios T v , kalba apie real Kristaus buvim Eucharistijoje. B damas geras kalb tojas, Chrizostomas išreiškia tik jimo dalykus konkre iai ir jausmingai. Savo tik jim jis išpaž sta, remdamasis Eucharistijos -steigimo žodžiais: "Kristaus k nas dabar nebepasirodo mums prakart je, bet ant altoriaus. Jis jau neb ra neturtingos moters rankose; antai kunigas laiko j savo rankose! Š k n ne tik matote, bet ir palie iate; ne tik j palie iate, bet ir valgote ir nešat s savo namus" (1 Kor 11, Homilija 24, 1). — M s jusl s lengvai veda apgaul , jo (Kristaus, Pr.M.) žodis ta iau yra nekintamas. Kadangi jis yra pasak s 'Tai yra mano k nas', mes tikime ir priimame tai. . . Daugelis mums sako: 'Nor iau matyti jo k n , jo siel , jo r bus, jo apav !' Bet štai, tu matai j , lieti j , valgai j . Tu nori matyti tik jo r bus; jis gi save duoda ne tik, kad matytum j , bet kad ir palytum j , valgytum j , priimtum j save" (In Mat. hom. 82, 4).

— "Kai Kristaus k nas yra tau duodamas, sakyk sau: ... 'Štai koks k nas, kuris, pervertas vinimis ir nuplaktas rykšt mis, nebuvo mirties grobis; ...iš šio krauju aptekusio k no, perverto ietimi, yra ištek j kraujo ir vandens išganingi šaltiniai visai žemei... Š gi k n jis duoda mums imti savo rankas ir valgyti" (In 1 Cor. hom. 24, 4).²⁰

Tas pats Jonas Chrizostomas dar sp dingiau išsireiškia apie real Kristaus buvim , kai jis kalba, kad Kris-

tus pradedama bti Eucharistijoje ne žmoni galia, bet savo paties dieviška galia: “Šis šventasis veiksma ant altoriaus, kur mes stebime savo akimis, nra atliekamas žmoni galia. Tasai, kuris tai atliko Paskutin s Vakariens metu, dabar tai atlieka (ant m s altori). Mes užimame tik jo tarn viet ; jis pats šven ia (ši auk) ir perkeia” (aukos dovanas, Pr.M.).²¹

Iš kai kuri Bažny ios T v liudijim , kuriuos ia pacitavome, yra aišku, kad pirmuosius tris arba keturis šimtme ius krikš ionys neabejotinai yra tik j *real* Kristaus buvim Eucharistijoje. Šis tik jimas realaus Kristaus buvimu sakramente buvo išpaž stamas ne tik pirmuosius keturis šimtme ius, bet jis t siasi iki m s laik . Visais laikais yra pasilik s tik jimas, kad Eucharistija yra Kristaus K nas ir Kraujas duonos ir vyno pavidalais.

Ta iau Bažny ios T vai — tiek Vakar , tiek ir Ryt Bažny ios —, kalb dami apie Kristaus buvim regimais duonos ir vyno pavidalais, iškelia aikšt n ir *dvasin* to buvimo pob d su *simboline* tendencija. *Ireniejus* daro skirtum Eucharistijoje tarp žemiško ir dangiško elemento. Tai yra tendencija simbolišk Kristaus buvimo aiškinim .²² *Tertulijonas* (160-220) savo raštuose kalba neabejotinai apie real Kristaus buvim . Bet aiškindamas J zaus žodžius — “Tai yra mano k nas” —, prideda ir simbolin prasm — “tai yra mano k no fig ra”.²³ Kitoje vietoje jis sako, kad Kristus yra panaudoj s duon “reprezentuoti pat savo k n”.²⁴ Atrodo, kad Tertulijonas turi galvoje Eucharistij tik kaip tikrojo Kristaus buvimo atvaizd - *Origenas* (185-253) kalba apie “tipin ir simbolin ” Kristaus k n .²⁵ *Eusebijus*, Cezarejos vyskupas (313-339), vadina Eucharistij Kristaus k no “paveiklu” ir “simboliu”.²⁶ *Kirilas Jeruzalietis* nepasitenkina tik teigimu, kad “Kristaus k nas ir kraujas mums yra duoti ‘tipu”, bet dar prideda, kad paprastai priimame ne tik

duon ir vyn , o ragaujame “Kristaus k no ir kraujo anti- tip ” (pavyzd ar panašum , Pr.M.).²⁷ Panašiai *Grigalius iš Nazianzos* (Kapadokijoje) savo sesers laidotuvi homi- lijoje vadina konsekruotus duonos ir vyno pavidalus “bran- gaus k no ir kraujo antitipais”.²⁸

Nuo tre iojo iki penktojo šimtme io eucharistin je teologijoje ir net liturgijoje tokie simboliniai terminai vartojami tiek Vakar , tiek ir Ryt Bažny ioje. Šiandien vadinami eucharistiniai arba duonos ir vyno pavidalai an laikotarp tur jo kitus vardus: fig ra, forma, atvaiz- das (lot. imago), pavyzdyys (typus, exemplum), panašu- mas (similitudo), simbolis (daiktinis ar sutartinis žen- klas, reiškiantis kuri nors s vok arba kit tikrov).²⁹

Dabar kyla klausimas, kod l Bažny ios T vai, išreikš- dami tik jim Eucharistijos paslaptimi, vartojo simboli- nius terminus ir kokia prasme juos vartojo. Kaip jau esa- me sak , šv. Ireniejus mini du elementus Eucharistijoje: vien žemišk , kit dangišk . Dangiškas elementas yra pats Kristus; žemiškas elementas tai ženklas, kuris nurodo Kristaus buvim sakramente. Šis ženklas yra, kaip mes dabar vadiname, duonos ir vyno pavidalai. Tie duonos ir vyno pavidalai yra neregimo Kristaus K no ir Kraujo ženklai. Šie m s jusl mis patiriami ženklai nurodo už j esan i tikrov . Bet kaip reikia šiuos ženklus pavadinti bei suprasti? Dabar juos vadiname duonos ir vyno pavi- dalais. O anks iau, kaip jau esame min j , jie buvo vadi- nami vairiais vardais: fig ra, atvaizdas, tipas, simbolis ir kitaip. Taip vadindavo eucharistinius pavidalus kai ku- rie Bažny ios T vai — tiek Ryt , tiek ir Vakar Bažny- ios.

Ta iau ir jie, vartodami tokius simbolinius terminus, band surasti Eucharistijos paslapties tinkam išraišk , kuri atsižvelgtu jusl mis suvokiamus po konsekracijos pasilikusius elementus ir kartu skelbt tik jimo teigiam

Kristaus K no ir Kraujo tikrov . Tod l kai kurie T vai savo pareiškimuose vadindami eucharistinius elementus (duon ir vyn) 'tipais', 'atvaizdais' ar 'simboliais', nenor jo pasakyti, kad tie regimi elementai tik vaizduoja tai, ko tikrov je n ra, bet kad jie reiškia arba simbolizuoja tai, kas tikrai yra, nors ir neregima. Simbolin je kalboje jie kartu teig , kad šventi eucharistiniai pavidalai simbolizuoja Krist ir kad Kristus, tikrai b damas Eucharistijoje, nurodo real savo buvim duonos ir vyno regimais elementais. Tod l T v teologijoje duona ir vynas n ra *tuš ias* simbolis, kuris tik *reikšt* Kristaus buvim , bet sakramente *realiai* neb t . T vai aiškiai išpaž sta, kaip jau anks iau min jome, kad po konsekracijos žodži Kristaus K nas ir Kraujas b na realiai duonos ir vyno pavidalais.

Bet kartu žinome, kad Evangelijoje pagal šv. Jon šeštame perskyrime J zus pabr žia ano maisto, kuris yra jo k nas, *dvasini* pob d . Kaip gi galima išreikšti eucharistinio maisto dvasin pob d ir tuo kartais nesudaryti sp džio, kad to Kristaus k no, kuris yra valgomas, materialin tikrov n ra susilpninama? Štai kod l ir kyla kai kam abejon , ar T vai, vadindami duonos ir vyno elementus eucharistinio Kristaus buvimo paveikslais, tipais ar simboliais, išreišk tik jim real jo k no ir kraujo buvim sakramente.

Tod l ia pakartotinai teigiame, kad T vai, kalb dami apie Kristaus k no ir kraujo buvim fig riškai, ženklais arba sakramentiniai, neturi mintyje eucharistinio Kristaus buvimo aiškinimo tik grynai simboliškai. Kaip mat me, ir T vai skelb tik jim , kad Kristus b na duonos ir vyno pavidalais ir kad tie pavidalai yra jo k ninio ir realaus buvimo ženklas. Tok ženklini Kristaus buvim vadiname *sakramentiniu* buvimu. Dar daugiau: realus ir k ninis Kristaus buvimas duonos ir vyno pavidalais

yra savo ruožtu mistinio K no — Bažny ios — *sakramentas*, tai yra, ženklas bei pirmavaizdis ir priežastis tolesn s tikrov s, b tent, sakramentin s malon s. Sakramentin Eucharistijos malon prat sia Bažny ios, kaip Kristaus K no, egzistencij ir palaiko j vienyb je. Šia prasme sakome, kad Eucharistija palaiko gyv Bažny ios buit ir veikl .

Kai kurie T vai, tur dami gyv žvalg real Kristaus buvim sakramente ir šio buvimo galutin vert Bažny ioje, yra pateik aiški išsireiškim , kurie papildo simbolin s kalbos spragas. Pavyzdžiui, *Origenas*, duodamas pirmenyb Kristaus žodžiui prieš jo K n , taip sako: “Jei mes r pinam s taip stropiai užlaikyti jo k n ir tai darome teisiškai (užuomina apie didel r pestingum , kuriu norima apsaugoti eucharistin s duonos dalelytes, kad jos nenupult ant žem s), kaip tad gal tume manyti, kad b t mažesn kalt apleisti Dievo žod , negu jo k n ” (Homilija apie Iš jimo kn. 13, 3).³⁰

Ir šv. *Augustinas* kalba apie eucharistinio Kristaus K no garbinim : “Kadangi jis yra gyven s k ne ir duoda mums š k n valgyti m s išganymui, n vienam nevalia šio k no valgyti, jei jis prieš tai n ra jo pagarbin s” (In Psl. 98, 9).³¹

Šv Augustinas gi, kalb damas apie Eucharistij kaip mistinio Kristaus K no sakrament , pabr žia, kad šis sakramentas yra vis pirma tikro ir fizinio jo k no ir kraujo sakramentas. Pasak šv. Augustino: per susijungim su tikruoju Kristaus k nu mes patys tampame jo k nu. Ši tik jimo ties jis nusako dviejuose savo pamoksluose naujai pakrikštytiesiems. Pirmame velykiniame pamoksle jis sako: “J s turite žinoti, k esate pri m , k priimsite, k tur tum te priimti kasdien. Duona, kuri matote ant altoriaus, po to, kai ji yra pašv sta Dievo žodžiu, yra Kristaus k nas. . . Jei j s pri m te j teis tai, esate tai, k esate

pri m . Nes apaštalas sako: 'Jei viena duona, tai ir mes daugelis esame vienas k nas' (1 Kor 10, 17). Taip jis išaiškino Viešpaties stalo sakrament " (Serm. 227).³²

Sekmini pamoksle naujai pakrikštytiesiems jis v l sako: ". . . kaip duona yra jo k nas? Ir taur , arba geriau tai, k taur talpina, kaip tai yra jo kraujas? Broliai, šie dalykai yra vadinami *sakramentais*, nes juose vienas dalykas yra regimas, bet kažkas kitas yra suvokiamas. Kas yra regima, turi daiktin apraišk , bet kas yra suvokiama, turi dvasin vertyb . Tod l, jei j s norite suvokti Kristaus k n , klausykite Apaštalo, kuris sako tikintiesiems: 'J s esate Kristaus k nas ir atskiri jo nariai' (1 Kor 12, 27). Ir tod l, jei j s esate Kristaus k nas ir jo nariai, tai yra j s paslaptis, kuri esate pad j ant Viešpaties altoriaus: j s priimate savo paslapt . J s skelbiate tai, kas esate, ir, atsakydami 'Amen', tai priimate- Nes j s girdite kunig sakant 'Kristaus k nas' ir j s atsakote: 'Amen'. B k Kristaus k no narys toks, kad tavo 'Amen' b t tikras" (Serm. 272).³³

Iš ši šv. Augustino ir kit T v pareiškim prieina- me išvad , kad Kristaus k nas ir kraujas Šven iausiame Sakramente yra *realiai*, o ne tik grynai simboliškai. Kai T vai sako, kad Kristus Eucharistijoje yra fig riškai, ženkle, paveiksle ar tipiškai, reiškia, jog duonos ir vyno pavidalai nurodo Krist ne dangiška jo egzistencija (kaip dabar jis yra danguje), bet dabartiniam laikui tinkamu b du, b tent, koks jis b na dabar Bažny ioje nuo savo at jimo š pasaul iki galutin s eschatologijos.³⁴ Nors šis eucharistinis Kristaus buvimas yra mums paslaptingas, bet jis yra *realus*. Duonos ir vyno pavidalai, b dami neregimos tikrov s paveikslai bei simboliai, dalyvauja j modyje, kuris yra Kristaus k nas ir kraujas. Tiksliau ta- riant, eucharistiniai pavidalai siejasi realiai su Kristumi, nes jis b na sakramentiniuose pavidaluose. Štai kod l

Grigalius Nazienzietis gal jo teis tai kalb ti apie konsekrutos duonos ir vyno pavidalus kaip apie "brangaus Kristaus k no ir kraujo tipus (arba antitipus)", kuriems jis pripažino gali daryti stebuklus, kaip kad dar pats J - zus.³⁵ Tuo b du yra aiškiai išreiškiamas tik jimas realiu Kristaus buvimu sakramente.

ia dar prisimintina, kad T vai, kalb dami simboliškai apie Kristaus buvim Šven iausiame Sakramente, yra išk l ir *skirtum* tarp *eucharistinio* Kristaus buvimo ir *eschatologinio* jo buvimo danguje. Kristaus buvimas Eucharistijoje es s dar netobulas: jis yra nukreiptas eschatologini buvim , kuris yra pilnutin tiesa. Šis klausimas buvo prad tas giliau aiškintis devint šimtmet . Iškilo *Radberto-Ratramo* kontroversija apie Kristaus buvim Eucharistijoje. Radbertas teig , kad Kristus Eucharistijoje yra tas pats, koks jis gim s iš Mergel s Marijos.³⁶ Iš tos kontroversijos iškilo naujas šio klausimo supratimas: Kristus yra *substancialiai* tas pats ant altoriaus ir danguje. Nepaisant to, kad žmogaus buvimo b das po mirties yra skirtingas nuo žemiškojo, teisingai teigiame, kad žmogaus b tis šiandien ir galutin je eschatologijoje substancialiai yra tapati (identiška): ir po mirties pasilieka tas pats žmogiškas asmuo. Tolygiai galima pasakyti, kad tarp Kristaus buvimo sakramente ir danguje yra skirtumas, nors substancialiai (esmingai) jis yra tas pats asmuo. Tas gi substancialus Kristaus buvimas sakramente ir danguje yra realus.

Kristaus buvimo Eucharistijoje simboliškas aiškinimas palaipsniui maž jo, kol pagaliau visiškai pasiliov . Visiškai sigal jo Bažny ioje tik jimas *realiu* Kristaus buvimu Eucharistijoje. Simbolinis aiškinimas buvo atmestas Ryt Bažny ioje anks iau, negu Vakaruose. Šv. *Jonas Damas-kietis* aštunt šimtmet raš , kad duona ir vynas negali b ti vadinami Viešpaties k no ir kraujo tipais arba antitipais.³⁷

Tada jis pakreip eucharistinio Kristaus buvim realistine linkme. Vakar Bažny ioje devint šimtmet pasireišk jau min ta Radberto-Ratramo kontroversija, kuri past m - jo teologus svarstyti eucharistin paslapt ne simboliškai, o realistiškai. Bet tik vienuolikt šimtmet , po Berengaro erezijos pasmerkimo, sustipr jo neabejotinas tik jimas realiu Kristaus k no ir kraujo buvimu Šven iausiame Sakramente.

b) Kelias Kristaus buvimo Eucharistijoje dogmines formules

Svarstydami T v raštus ir j liudijimus apie Eucharistijos paslapt bei jos liturgin šventim , pasteb jome, kad nuo pat pradžios savo steigimo Bažny ia tik jo realiu Kristaus buvimu Šven iausiame Sakramente. B t to d l neteisinga teigti, kad Bažny ia tik viduramžiais ar reformacijos metu prad jo suvokti tikr tik jim apreikšt ja eucharistine paslaptimi. Tiesa, kad tik ankstyvais viduramžiais Bažny ia prad jo reikšti savo eucharistin tik jim tikslesn mis formul mis. Bet realaus Kristaus buvimo Eucharistijoje s vok viduramžiai yra paveld j iš anks iau gyvenusi krikšč ioni . Viduramžiais šis klausimas buvo bandoma aiškintis filosofiškai. Nuo 9-to šimtme io iškilo Eucharistijos b ties bei realyb s filosofijos problema. Buvo svarstoma, kaip reiškiasi Eucharistijos paslaptis iš esm s. Jei kalbama apie Kristaus buvim sakramente, tai kokia šio buvimo r šis? Koks santykis tarp eucharistinio J zaus k no su jo žemišku k nu ir jo k nu danguje? Kokios prigimties yra šis nuostabus duonos ir vyno perkeitimas Kristaus k n ir krauj ? Kas pagaliau pasilieka iš taip perkeistos duonos ir vyno?

Norint išsamiau atsakyti visus šiuos klausimus, reikia prisiminti t problem svarstymo dvi kryptis, kurias esame min j ir anks iau šioje studijoje.

Viena kryptis yra *realistin*. J skelb *Paschasijus Radberto* (831 m.). Jis teig, kad konsekracijos žodžiais duona ir vynas yra esmingai perkeičiami Kristaus kūn ir krauj. Teigdamas, kad Eucharistijoje yra *realiai* Kristus, jis atidarė keli esmės kaitos mokslą — peresminimą (transsubstantiatio).

Kita kryptis yra *simbolinė*. J skelb *Berengaras* iš Tourso (1000-1088. Plačiau apie jo pasisakymus žiūr. antrame skyriuje, 4.). Iš pradžių jis teig, kad eucharistin duona yra skirtinga nuo istorinio Jėzaus kūno. Bet vėliau jis to atsisakė ir teig, kad duona ir vynas ant altoriaus “per šventos maldos ir mūsų Atpirkėjo žodžius perkeičiami (lot. *substantialiter converti*) mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus tikrą ir asmenišką (*proprium*) bei gaivų kūn ir krauj...”³⁸

Nuo tos dienos, kai eucharistinę teologijoje sipilietinio transsubstanciacijos, arba peresminimo (esmės kaitos), terminas, buvo nesitenkinama nurodymu Kristaus buvimo Eucharistijoje vien tik sakramentiniais terminais (figūra, paveikslas, simbolis). Reikėjo tokie terminai, kurie išreikštų substancialinį arba esminį, buvimą duonos ir vyno pavidalais ant altoriaus. Realus Kristaus buvimo Šventiausiame Sakramente šie vokiečiai išreikšti buvo pradėti vartoti ir šiandien mums žinomi posakiai: Kristus ‘būna’ (‘est in’ arba ‘est sub’), talpinamas (‘continentur in’ arba ‘continentur sub’) sakramente. Taigi 11-tą šimtmetį sigaljus realus Kristaus buvimo sakramente terminams, aiškiau išreiškiamas Bažnyčios tikėjimas Eucharistijos paslaptimi.

Nuo *Petro Lombardiečio* (1100-1160) laikų eucharistiniai klausimai buvo svarstomi išsamiau ir sistemingiau. Pats Petras Lombardietis savo veikalą “*Quattuor Libri Sententiarum*” 10-11 skyriuose vartoja Eucharistijai šiuos sumintus terminus: Kristus ‘yra talpinamas sakramente’, ‘yra visas (Kristus) kiekvienoje pavidalo dalelėje’ ir tt.³⁹

Panašiai gvildena ši dogmin ties 12-to ir 13-to šimtme i didieji scholastikos mokytojai — šv. *Tomas Akviniētis* ir šv. *Bonavent ra*. Jie pareiškia savo sitikinius apie Eucharistij , komentuodami Petro Lombardie io sumin t veikal . Pavyzdžiui, šv. *Tomas Akviniētis*, rašydamas eucharistiniais klausimais savo *Summa Theol.* III, q. 75 ir 76, teigia, kad Kristus yra sakramentiškai duonos ir vyno *pavidalais*.

Viduramžiais kai kurie teologai dar skirtum tarp 'k ninio' ir 'dvasinio' Kristaus buvimo. Kai kurie j nenor jo pripažinti k ninio Kristaus buvimo sakramente, o tik dvasin . Tod l jie peik šv. Tom Akviniēt ir šv. Bonavent r , kad tie skelb real Kristaus buvim Eucharistijoje. Nepaisant to daromo skirtumo tarp k ninio ir dvasinio Kristaus buvimo sakramente, teigiama prasme buvo žvelgiamas skirtumas tarp eucharistinio Kristaus buvimo, kai šventi pavidalai yra suvokiami reg jimu, palyt jimu ar paragavimu, ir kai juslinis pažinimas jau paliauja. Štai taip kalba *Hugo Viktorietis* (†1141 m.): "...sakramente jis (Kristus) ateina pas tave savu b du laikinai, kad per k nin jo buvim b tum paskatintas ieškoti dvasinio jo buvimo ir kad tai tau pad t j susirasti. Kai rankose laikai jo sakrament , jo k nas yra su tavim. Kai priimi j burna, jis yra su tavim k niškai. Kai j valgai ir ragauji, jis yra k niškai su tavimi. Kol jusl s suvokia j k niškai, jo k ninis buvimas nepaliauja. Po to, kai jusl s jo nesuvokia, jau neieškotina k ninio buvimo, bet veikia dvasinis buvimas; po komunijos pasilieka sakramentin galia — Kristus pereina iš burnos šird . . ."40

Vis d lto didieji scholastikai ne tik neignoravo Eucharistijos 'buvimo' ar 'talpinimo' termin , bet net m go juos vartoti. Tuo pa iu jie taigavo Kristaus santyk su šventais duonos ir vyno pavidalais, kurie j talpina bei palaiko.

Oficialieji Bažny ios dokumentai (Magisterium) skel-

bia Kristaus buvim Eucharistijoje. Taigi reikia dabar žvelgti Bažny ios aiškinimus, pateiktus prieš Tridento Susirinkim , pa iame Tridento Susirinkime ir po jo.

c) Oficialus Bažny ios mokymas ir jo raida

(1) Eucharistinis Bažny ios mokymas prieš Tridento Susirinkim

Prieš Tridento Susirinkim Bažny ia neabejotinai išpažino real Kristaus buvim Šven iausiame Sakramente. Kaip jau anks iau esame min j , popiežius šv. *Grigalius VIII* paruoš autentiško tik jimo realiu Kristaus buvimu Eucharistijoje tekst . Pagal t oficial tekst 1079 metais vasario m n. 11 dien *Berengaras* išpažino, kad duona ir vynas per konsekracijos žodžius perkei iami substancialiai (esminiai) J zaus Kristaus k n ir krauj ir, kad “po konsekracijos yra tikras Kristaus k nas, kuris yra gim s iš Mergel s ir kuris s di T vo dešin je, ir tikras Kristaus kraujas, kuris iš jo šono yra ištek j s, ne tik per sakramento ženkl ir gali (virtutem), bet prigimties savumu ir substancijos tiesa. . .”.⁴¹ Šiuo Bažny ios autentiško tik jimo išpažinimu Berengaras atsižad jo grynai simbolinio Kristaus buvimo ir pri m tik jim real jo buvim , kuris vyksta per duonos ir vyno substancial perkeitim .

Laierano IV Susirinkimas 1215 m. lapkri io m n. 30 d., gindamas Bažny ios tik jimo tiesas prieš albigie i , arba vadinam katar , sekt , paplitusi po vis Europ 12-tame amžiuje, pateik ano laiko formul ir apie Kristaus buvim Eucharistijoje. Eucharistijos paslapt Susirinkimas išreiškia šiais žodžiais: “Dieviška galia peresminus (arba perkeltus substancij — transsubstantiatis) duon k n ir vyn krauj , (Kristaus) k nas ir kraujas altoriaus sakramente yra tikrai (continentur) duonos ir vyno pavidalais”.⁴² Iš šio pareiškimo yra aišku, kad

Kristaus; 'buvimo' Eucharistijoje tiesa reikalauja transsubstanciacijos (peresminimo arba esm kaitos). (Apie tai teks pasisakyti ketvirtame skyriuje).

Popiežius *Urbanas IV* (1264.VIII.29) paskelb bul "Transiturus de hoc mundo" (Prieš iškeliaudamas iš šio pasaulio). Šiuo iškilmingu raštu buvo steigta Dievo K no švent . Šiame oficialiame Bažny ios dokumente yra teigiama, kad Eucharistija yra Kristaus *atminimas*. Šis atminimas ypa yra b dingas tuo, kad Eucharistijoje Kristaus 'buvimas yra realus'; dar net daugiau — jo buvimas yra 'k ninis'. Štai bulos ištrauka: "Kitus dalykus, kuriuos atmename, dvasia bei mintimi palaikome; bet d lei to mes nepasiekiame j *realaus* buvimo. Sakramentiniame gi Kristaus atminime J zus Kristus yra tikrai kita forma, jis yra su mumis sava substancija (esme). Prieš žengim dangun J zus sak savo apaštalams ir j sek jams: 'Ir štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos' (Mt 28, 20), maloningu pažadu juos stiprindamas, kad jis pasiliks bei *bussu* jais ir *k nišku* buvimu".⁴³

(2) Tridento Susirinkimo laikysena
eucharistiniais klausimais

Tridento Susirinkimas aiškino tuos eucharistinius klausimus, kuriuos klaidingai suprato protestantai. Kontroversinius klausimus svarst nuo 1547 iki 1551 met . Dekret apie Eucharistij paskelb 13-tame pos dyje 1551 m. spalio m n. 11 dien . Tuo dekretu Susirinkimas patvirtino tradicin Bažny ios tik jim Eucharistijos paslaptimi. Savo svarstymuose ir nutarimuose Susirinkimas pasinaudojo Bažny ios priimt teolog paruoštomis filosofin mis s vokomis bei terminais. Tridento Susirinkimo T vai, oficialiai skelbdami tik jimo tiesas visos Bažny ias vardu, laisvai naudojo tuos filosofinius terminus taip, kad tiksliai nusakyt tik jimo turin . Taigi jie galutinai

paskelb Bažny ios *tik jīm* Eucharistijos paslaptimi. Ne j buvo uždavinys t tik jimo turini teologiškai aiškinti.

Apie *real* Kristaus *buvim* ^Eucharistijoje Tridento Susirinkimas nutar : Altoriaus Sakramente yra Kristaus K nas ir Kraujas drauge su siela ir dievyste. Apie Kristaus buvimo b d (arba b sen) sakramente Susirinkimas nieko sakmiai nepasako. Ta iau nerealius buvimo b dus: simbolin , arba ženklin buvim ir buvim *galia*, arba dinamišk Kristaus buvim , — Susirinkimas atmet . (Plaiau ži r. antrame skyriuje, 5). Susirinkimo T vai (1547 m.) pasmerk du reformatori teiginius. Pirma, “Eucharistija n ra tikrai m s Viešpaties J zaus Kristaus k nas ir kraujas, tai yra tik j ženklas, kaip kad puodukas arba kitas simbolis iškaboje prie smukl s jimo”. Tai yra Zwinglio, Oecolampadijaus ir sakramentar teiginiai.⁴⁵ Antra, “Eucharistijoje m s Viešpaties J zaus Kristaus k nas ir kraujas *yra* tikrai, bet tuo pa iu laiku su duonos ir vyno substancija, taip kad n ra transsubstanciacijos (peresminimo arba esm kaitos), o Kristaus žmogyst s hypostatin (asmens) vienyb su duonos ir vyno substancija. Nes Liuteris taip sako. . .”⁴⁵ Susirinkimas gi, nuspr sdamas, kad Kristus Eucharistijoje yra “tikrai, realiai ir substancialiai”, atmeta bet koki buvimo form , kuri b t tik metaforin , vaizdin arba simbolin .

(3) Graik Ortodoks Bažny ios tik jimas realiu Kristaus buvimu

Panašiai kaip Tridento Susirinkimas mok ir *Ryt Bažny ia*. Pavyzdžiui 17-to šimtme io *Graik Ortodoks Bažny ia* tik jo real Kristaus buvim Eucharistijoje. Kijevo Metropolitasis *Petras Mohyla* šiaip sako apie Krist Eucharistijoje: “Kristus yra tikrai asmeniškai (proprie, savaip) ir realiai.”⁴⁶ Jeruzal s patriarchas *Dositheus* teigia š tik jimo išpažinim : “Kristus yra nei ženkle, nei

paveiksle arba per gausi malon , nei per at jim (parousia) ir nei per duoninim (impanatio), bet tikrai ir realiai.”⁴⁷ Konstantinopolio Susirinkimas (1672 metais) pri m Eucharistijos technišk s vok “pragmatike parousia”, tai yra, realus buvimas. Šiandien Graik Ortodoks Bažny ia tebenaudoja t pat termin ir atmeta dinamišk buvim (‘dinamike parousia’), arba buvim *galia*.⁴⁸

Kaip Tridento Susirinkimas moko, Kristus yra *realiai* Šven tiausiam Sakramente ne d l priiman i j komunij tik jimo. Jis jau pradeda realiai b ti duonos ir vyno pavidalais perkeitimo arba konsekracijos žodži galia. Žodžiai — “Tai yra mano k nas”, ištarti duon , perkei ia j Kristaus k n ; žodžiai — “Tai yra mano kraujas”, ištarti vyn , perkei ia j Kristaus krauj . Kadangi Kristaus k nas, kraujas, siela ir dievyb yra neatskiriamai susijung , tai jis yra visas ir nepadalintas kiekviena me duonos ir vyno pavidale. Taigi Kristus taip pat yra visas ir nepadalintas kiekvienoje ostijos dalel je.

Tridento Susirinkimo mokslas neišreišk vis Eucharistijos paslapties poži ri , bet tik tuos dalykus, kuri rei k jo klaidingam mokymui nuneigti. Visiems yra aišku, kad Bažny iai apreikštasis tik jimo turinys yra visuomet turtingesnis už jo formules. Ir tos formul s n ra jokia kli tis tolesnei apreikštajai tikrovei pažinti. Tod l Bažny ia, pasteb jusi naujas klaidas, naujus tik jimo gyvenimo reikalavimus, ieško naujos išraiškos apreikštajai tiesai geriau suprasti. Taigi su laiku tik jimo turinio formul s gali *keistis*, bet ne pats tik jimo *turinys*.

- (4) II Vatikano Susirinkimo ir popiežiaus Pauliaus VI pasisakymai apie real Kristaus buvim Bažny ioje

Antrasis Vatikano Susirinkimas, pasinaudodamas popiežiaus Pijaus XII enciklika ‘Mediator Dei et hominum’

(Dievo ir žmoni tarpininkas), išreiškia eucharistinio Kristaus buvimo klausim . Šventosios liturgijos konstitucijoje, nepamirštant Tridento Susirinkimo mokymo, yra duodamas eucharistinio Kristaus Siuvimo platesnis aptarimas, b tent, Kristaus buvimo Bažny ioje b dai. Štai liturgin s konstitucijos ištarm : "...Kristus visuomet yra su ja (Bažny ia), ypa liturginiuose veiksmuose- Jis yra Miši aukoje: jas aukojan iojo asmenyje, nes 'tas pats dabar aukoja kunig rankomis, kuris save paaukojo ant kryžiaus', ir ypatingai eucharistiniais pavidalais. Jis yra savo galia sakramentuose: kam nors krikštijant, krikštija pats Kristus. Jis yra savo žodyje, nes jis pats kalba, kai Bažny ioje yra skaitomas Šventasis Raštas. Pagaliau jis yra drauge, kai Bažny ia meldžiasi ir gieda, nes pats pažad jo: 'Kur du ar trys susirink mano vardu, ten aš esu j tarpe' (Mt 18, 20)".⁴⁹

Šiuo pasisakymu, kuris yra paimtas iš Pijaus XII enciklikos 'Mediator Dei' II Vatikano Susirinkimas šaukiasi kunigiško Kristaus veikimo liturgijoje: Bažny ia visuomet yra su Kristumi ir vieningai veikia su juo. Taigi Susirinkimas išreiškia tik jim realiu Kristaus buvimu bei veikimu Bažny ioje.

Popiežius *Paulius VI* savo paskelbtoje 1965 m. rugs - jo m n. 3 dien enciklikoje 'Mysterium fidei' (Tik jimo paslaptis) d sto kiek pla iau apie Kristaus buvim Bažny ioje. Enciklika nurodo Kristaus buvimo vairius b dus: Kristus yra besimeldžian i tikin i j susirinkime; jis yra su Bažny ia, kai atsideda krikš ioniškos meil s darbams; jis yra Bažny ioje, kai ji skelbia Evangelij ; Kristus gyvena tikin i j širdyse per tik jim (Ef 3, 17); jis b na su Bažny ia jos valdymo veiksmuose; Kristus b na su kunigais, kai jie šven ia Mišias ir teikia sakramentus; jis b na visuose sakramentiniuose veiksmuose, nors j ir neatlikt kunigai.⁵⁰

Išskai iavusi vairias Kristaus b senas, enciklika pa-lygina jas su eucharistiniu buvimu. Enciklikoje sakoma, kad visais atvejais Kristaus buvimas Bažny ioje yra *realus*. Ta iau Eucharistijoje Kristus, Dievas-Žmogus, yra ypatingu b du: šiame sakramente jis b na *substancialiai*, tai yra, visos savo b ties esme (n. 39).

Aiškindama eucharistin Kristaus buvim , enciklika vis pirma atmeta *gryn simbolizm* , “tarsi šis kilnusias sakramentas neb t niekas kitas, kaip tik dvasinio Kris-taus buvimu ir jo intymios jungties su tikin iaisiais misti-nio k no nariais veiksmingas ženklas” (n. 39). Ir iškelia simbolinio aiškinimo silpnyb šiuo paaiškinimu: “Bet jei eucharistinis simbolizmas leidžia mums gerai suprasti šio sakramento savit vaisi , kuris yra mistinio k no vienyb , vis d lto jis neišaiškina bei neišreiškia to, kas išskiria š sakrament iš kit (sakrament)” (n. 44).

Štai kod l enciklika gr žta Tridento Susirinkimo mokym apie real ir substancial Kristaus buvim . Ji pakartoja Tridento formul , kad “m s Viešpats J zus Kristus, tikras Dievas ir tikras žmogus, tikrai, realiai ir substancialiai (esmingai) yra juslini daikt pavidalais” (n- 45: ‘ . . . vere, realiter et substantialiter. . .’). Ir dar prideda, kad “Išganytojas savo žmogyst je yra pagal savo egzistencijos nat ral b d ne tik T vo dešin je, bet tuo pa iu laiku ir Eucharistijos sakramente tuo egzistencijos b du, kur mes vos paj giame išreikšti žodžiais, bet kur galime priimti tik jimo apšviestu protu ir privalome tvir-iausiai tik ti, jog tai Dievui yra galima” (n. 45).

Pagaliau apibr ž s eucharistin Kristaus buvim kaip *substancial* , enciklika savu b du palaiko t ryš , kur Tridento Susirinkimas jau buvo sudar s tarp realaus Kristaus buvimu Eucharistijoje ir *transsubstanciacijos*: “. . . reikia imliai klausytis mokomosios ir besimeldžian-ios Bažny ios balso. Šis balsas, b damas nuolat aid s

Kristaus balsas, užtikrina mums, kad b das, kuriuo Kristus yra šiame sakramente, n ra kitoks, kaip perkeitimas visos duonos substancijos Kristaus k n ir visos vyno substancijos jo krauj ; tai nepaprasta ir nuostabi pakaita, kuri Bažny ia teisingai ir tinkamai vadina transsubstanciacija (arba peresminimu, esm kaita). Po to kai transsubstanciacija yra vykusi, duonos ir vyno pavidalai neabejotinai gyja nauj reikšm ir nauj tiksl . . .” (n. 46). Po šio esminio perkeitimo duonos ir vyno pavidalai jau nebereiškia paprast duon ir paprast vyn . Tie eucharistiniai pavidalai reiškia ir apima nauj *tikrov*, kuri enciklika vadina *ontologine* tikrove. Ši *nauja* tikrov yra pats Kristus duonos ir vyno pavidalais.

Popiežius Paulius VI paskelb 1968 metais birželio m n. 3 dien ‘Dievo Tautos tik jimo išpažinim ’.⁵¹ Šiame dokumente Bažny ios tik jimas Eucharistijos paslaptimi yra aiškiai išpaž stamas. Pirma, neabejotinai išreiškiamas tik jimas *realiu* Kristaus buvimu Šven iausiame Sakramente: “Tikime, kad duona ir vynas Paskutin s Vakarienu s metu buvo Kristaus perkeisti jo k n ir krauj . . . , panašiai ir kunigo konsekruojama duona ir vynas yra perkeiami garbingai s din iojo danguje Kristaus k n ir krauj ; taip pat tikime, kad, neži rint to, jog visa taip, kaip ir anks iau, atrodo m s jusl ms, paslaptingas Viešpaties buvimas yra tikras, realus ir substancialus (esminis).” Antra, Kristaus buvimas danguje ir Sakramente yra susieti šiuo b du: “Šiuo Sakramentu nedalijamas Viešpaties garbingasis buvimas danguje n ra padauginamas, bet tiktai sakramentiniu b du atsiranda variose žem s vietose, kur tik šven iama eucharistin auka.” Tre ia, tarp realaus Kristaus buvimo sakramente ir peresminimo yra pabr žiamas b tinas ryšys: Šven iausiame Sakramente duona virsta Kristaus K nu ir vynas jo Krauju, pasiliekant tik duonos ir vyno savyb ms, kurios yra pasiekiamos

m s ju sl ms. Šis paslaptingas perkeitimas labai tinkamai ir tiksliai vadinamas transsubstanciacija." Atrodo, kad šis Pauliaus VI dokumentas tolygiai su šv. Tomu Akvinieiu (S. Theol. III, q, 75, a.2) teigia, jog Kristus gali būti Eucharistijoje tik per perkeitimą duonos ir vyno substanciacijos Kristaus būties substanciacij . Bet kai kurie teologai mano, kad Dievas savo absoliučia galia gali būti ir kitaip Eucharistijoje. Kokių gi galimų būdų, dabar mums yra nežinoma. Tačiau mes galime visai gerai išsiaiškinti Kristaus buvimą Švenčiausiam Sakramente per transsubstanciaciją arba per peresminimą (esm kait). Tai svarstysime ketvirtame skyriuje.

Peržvelgus Kristaus buvimo Eucharistijoje supratimą, labiau išryškėja jo realaus buvimo prasmė. Nuo Berengaro kontroversijos laikų Bažnyčia neabejotinai skelbia realų Kristaus buvimą duonos ir vyno pavidalais ir atmeta bet kokį simbolinį aiškinimą . Bet po II Vatikano Susirinkimo teiginio, kad Kristus yra ir veikia Bažnyčioje viršiais būdais, ir tai realiai, tenka mums kiek giliau pagvilinti realaus Kristaus buvimo Eucharistijoje savybę . Reikia kiek sakmiau aptarti bei vertinti eucharistinio buvimo savybę ir jos tinkamumą tik jimo gyvenimui.

d) Eucharistinio Kristaus buvimo savybės galiojimas po II Vatikano Susirinkimo

Potridentiniais šimtmečiais eucharistiniame teologijoje buvimo savybė buvo vartojama dabar mums žinoma prasme. Tačiau ta savybė ir jos termino tinkamumas išreikšti Kristaus buvimui Bažnyčioje ir Eucharistijoje buvo kritikuojami. Kaip jau esame minėję, Vakarų Bažnyčioje 'buvimo' terminas yra pradėtas vartoti palyginti vėlyvai — 1264 metais. Nors Tridento Susirinkimas pirmą kartą 'buvimo' terminą, vis dėlto jis yra davęs pirmenybę eucharistinio buvimo apibrėžimuose ir kitiems terminams, pavyz-

džiui, Kristus yra 'talpinamas' juslini dalyk pavidaluose (plg. Denzinger, n. 874). *Ryt Bažny ios* T vai ir viduramži teologai, kaip jau sakyta, vartoja 'buvimo' termin (gr. parousia), kuris išreiškia real Kristaus buvim Eucharistijoje. Pasteb tina, kad Rytie iai kalba taip pat apie Kristaus pažad t j Švent j Dvasi , kuri yra ir veikia Bažny ioje.⁵²

Kai kurie teologai mano, kad 'buvimo' s voka nevisai tiksliai išreiškia pirmykšti m s tik jimo teigin , b tent, kad duona ir vynas, kart perkeisti per eucharistin mald , jau neb ra duona ir vynas, bet Kristaus k nas ir kraujas. Priešingai — buvimo s voka pasako, kad Kristus yra duonos ir vyno pavidalais ir jais perteikiamas mums komunijoje. Pagaliau n ra reikšminga, ar duonos ir vyno pavidalai apima Kristaus k n ir krauj , bet svarbu, kad jie teikia mums Krist sakramentiškai. Tokie ir panaš s priekaištai, daromi eucharistinio buvimo s vokai, n ra esmin s reikšm s.

Štai kod I Pijaus XII enciklika 'Mediator Dei', II Vatikano Susirinkimo Liturgin konstitucija ir Pauliaus VI enciklika 'Mysterium fidei' neabejotinai patvirtina '*buvimo*' s vokos galiojim ir teis tum bei tinkamum Eucharistijos paslap iai išreikšti. Ne be pagrindo ši 'buvimo' s voka yra priimtina, nes neb ra tinkamesn s s vokos bei paprastesnio termino, kuris labiau tikt Bažny ios eucharistinio tik jimo formulei.

Eucharistinio Kristaus buvimo s voka išreiškia du tik jimo dalykus. Pirma, kai teigiama, kad Kristus yra Šven iausiame Sakramente tapa iai (identiškai) ir realiai, norime pasakyti, jog Kristus b na *k niniai* duonos ir vyno pavidalais. Tokio k ninio Kristaus buvimo Eucharistijoje netik jo Jonas Viklifas (J. Wicliffe). Ši klaid atmet Konstancos Susirinkimas (1414-1418. Plg. Denzinger, n. 583). Antra, kalb dami apie eucharistin Kris-

taus buvim , išpaž stame savo tik jim , kad per duonos ir vyno pavidalus Kristus sueina s lyt su mumis ir Bažnyia. Dar daugiau: tikime, kad Eucharistijoje yra ne tik Kristaus k nas ir kraujas, bet b na *visas Kristus*.

Pri m Eucharistijos paslapties formul s 'buvimo' termin , tinkant eucharistinio tik jimo turiniui išreikšti, galime žvelgti, kaip reikalauja Pauliaus VI enciklika 'Mysterium fidei', ir kitok Kristaus buvim Bažnyioje. Tuo pa iu teks žvilgtel ti ir Kristaus ir m s tarpusavio santykiavimo b dus Eucharistijoje.

e) Eucharistinis ir kitoks Kristaus buvimas
Bažnyioje

(1) Lokalinis, arba vietinis, buvimas
ir buvimas kam nors kitam

Kalbant apie Kristaus buvim Eucharistijoje, reikia skirti dvi b senas: lokalin , arba, vietin , b sen , susijusi su tam tikra vieta, ir buvim kam nors kitam. Abi šios b senos yra pritaikomos Šveniausiame Sakramente. *Lokalin* b sena yra bendra visoms šio pasaulio b tyb ms — tiek bedvas ms, tiek ir žmon ms. Pavyzdžiui, žmon s, b -dami k niški, b na kuriame nors krašte, gyvena name ir turi savo gyvenviet s adres . O kas tik turi santyk su fizine pad timi, to b sena yra lokalin .

Buvimas *kam nors kitam* yra galimas tarp dviej ar daugiau asmen . Toks buvimas reiškiasi tarpusavio *asmeniškai* ir *dvasiniu* santykiavimu. Kai vienas asmuo padeda kitam savo darbu, r pinasi kito gerove, iš meil s daro kitam gera, tada jau b nama su kitu ar su kitais asmeniškai ir dvasiškai. Pavyzdžiui, draugijos susirinkimo sal je b -name lokaliniai; sekame susirinkimo vyksm , jungiam s svarstomus klausimus — dalyvaujame dvasiniai ir asmeniškai.

Šios dvi b senos Eucharistijoje yra susijusios. Eucharistijos šventimo metu Kristus b na savo Bažny ioje jos labui. Jis konsekruoja, tai yra, perkei ia duon ir vyn savo k n ir krauj , kad save duot kiekvienam j tikin iajam. Taip jis vykdo savo pažad — susitikti su kiekvienu asmeniu atskirai ir su visu tikin i j susirinkimu. Šis Kristaus asmeniškias buvimas vyksta lokaliniai per šventuosius duonos ir vyno pavidalus, kuriuose jis b na jiems tinkamu materialiniu b du. Vadinasi, duonos ir vyno pavidalais Viešpats b na *k niškai* Eucharistijoje. Kaip Kristus siejasi su eucharistiniais duonos ir vyno pavidalais, mums yra nesuprantama, ir visuomet pasiliks paslaptis.

Nepaisant to, kad Kristaus buvimas duonos ir vyno pavidalais pasilieka mums paslaptis, pastebime, jog asmeniškias jo buvimas retai yra tik grynai dvasinis. Tiesa, mes susitinkame su Kristumi tik dvasiškai, kai garbiname j Šven iausiame Sakramente arba kai vienijam s su juo dvasin je komunijoje. Bet paprastai jo buvimas yra kartu dvasinis ir sakramentinis. Asmeniškai Kristus yra eucharistiniuose pavidaluose m s labui, kai jo k nas ir kraujas b na mummyse sakramentiniai. Panašiai žmoni gyvenime du asmenys, kurie susitinka ir tarpusavyje kalbasi, susitinka fiziniai arba k niškai ir dvasiniai. Grynai dvasiniai b na tie asmenys vienas su kitu, kai jie santykiauja tarpusavyje tik dvasiniai, bet lokaliniai yra atsiskyr .

Eucharistijoje abu Kristaus buvimo b dai reikia svarstyti sujungus vienumon. Nedera pirma žvelgti Eucharistijos Kristaus K n ir Krauj duonos ir vyno pavidalais, ir tik po to svarstyti dvasin jo buvim Bažny ios labui, kaip pirmojo išdav arba vaisi .

Iš tikt j Eucharistijoje Kristus yra k niškai, bet sakramentiniai: jo k nas ir kraujas yra duonos ir vyno pavidalais. Bet ar betiksliai Kristus b na Šven iausiame

Sakramente? Anaipatol, Kristus b na Sakramente ne be tikslo. Paskutin s Vakarien s metu Viešpats tar : "Imkite ir valgykite: tai yra mano k nas. . . Gerkite iš jos visi, nes tai yra mano kraujas." Tai reiškia, kad Kristus sakramentiniuose pavidaluose yra Bažny ios ir jos nari labui. Taigi Viešpaties buvimas Eucharistijoje reiškia jo real buvim Bažny ioje. B damas realiai Šven iausiame Sakramente, Kristus kvie ia savo tikin iuosius su juo asmeniškai bei dvasiškai santykiauti ir k niškai su juo vienyti sakramentin je komunijoje.

Pabr žtina: Kristus b na realiai duonos ir vyno pavidalais ne tik atskir asmen susitikimui su juo sakramentin je komunijoje, bet ir visos Bažny ios labui. Eucharistinis Kristus juk s lygoja bei galina sakramentin ir kitoki Bažny ios veikl . B damas Bažny ioje, Kristus nuolat skatina j veikti ir t sti išganing j darb pasaulyje. Vadinasi, jei Kristus nepalaikyt Bažny ioje gyvo tik jimo bei meil s gyvenimo, neb t net Miši šventimo ir tuo pa iu sakramentinio Viešpaties buvimu. Štai kod l prieiname išvad , kad prieš sakramentin Kristaus buvim reikia prileisti *dvasin* Viešpaties buvim bei jo veikl Bažny ioje. Tod l, kaip jau min jome, Eucharistijos paslapyje negalima atskirti dvasinio Kristaus buvimu Bažny ioje nuo sakramentinio jo buvimu.

(2) Kristus b na ir veikia Bažny ioje
asmeniškai per sakramentus

Kristaus buvim Eucharistijoje, *asmenišk* ir *dvasin* jo buvim bei jo veikl Bažny ioje, galime suprasti tik Dievo S naus, arba amžinojo Žodžio, sik nijimo šviesoje. (Apie sik nijimo paslapt esame pasisak pirmame šios knygos skyriuje). Kristaus buvimas Bažny ioje, ypatingai jo buvimas Eucharistijoje, pasiliks nepriimtinas tam, kuris netiki, kad J zaus k nas yra žmogumi tapusio

Dievo S naus, arba sik nijusio amžinojo Žodžio, k nas. Tuo ia nenorima pasakyti, kad Kristaus k nas, priklaus s antrajam Trejyb s asmeniui, turi skirtingas savybes nuo kit k n . Mums yra apreikšta tiesa, kad Dievas prisi m žmogišk j prigimt ir taip jo m s istorij išganymo tikslu. Taigi J zaus k nas yra Dievo buvimo bei veiklos Bažny ioje *ženklas* ir, kaip Dievo rankis, yra gyvyb teikian ios Dievo j gos neš jas. Kristus tad yra m s susitikimo su Dievu *sakramentas*. Jis pasilieka k - niškas ir dangaus garb je. Tapatingas jo k nas yra net ir dabar, savo perkeistoje bei garb s b kl je, kurioje jis nebuvo pirmosios konsekracijos metu per Paskutin Va- karien . Tokia jau yra Dievo valia, kad jis k niškai yra apsigyven s tarp žmoni . Ir kaip sik nij s Dievas, J zus Kristus, amži t km je gali mums pad ti garbinti savo K r j ir save pašventinti išganymui.

Amžinasis Dievo Žodis, tap s žmogumi, b na Baž- ny ioje nuo pat sik nijimo akimirkos. Kristus, kol gyve- no žem je, buvo, kaip visi jo bendralaikiai, laikinai ir lokaliniai Palestinos kaimuose ir kitur, kur tik jis kelia- vo. Bet tuo pa iu laiku jis buvo ir dvasiniai su savo bend- ralaikiais. Juk jis žodžiais ir ženklais arba stebuklingais darbais r pinosi žmon mis ir dar jiems gero. Žmon s, Šventosios Dvasios paskatinti, pri m j kaip savo nepa- prast geradar . Tas dvasinis Kristaus buvimas buvo su- sij s ne tik su jo asmeniu k niškai (juk jis veik stebuk- lingai ir iš tolo), bet ir su ap iuopiamais elementais — su jo žodžiais ir ženklais. Iš t Kristaus žodži bei ste- bukling geradaryb s ženkl kai kurie jo bendralaikiai, Šventosios Dvasios paveikti, atpažino jo dievišk asmen ir tik jo j kaip Diev -Žmog .

Kristus b na Bažny ioje ir po savo *žengimo dangun*. Prieš gr ždamas pas savo T v , Kristus pažad jo pats

pasilikti savo Bažny ioje: “Ir aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos” (Mt 28, 20; plg. Mt 18, 20). Pažad jo taip pat drauge su T vu atsi sti kit Glo- b j , kuris likt si Bažny ioje per amžius — Tiesos Dvasi (plg. Jn 14, 16-17). Po žengimo dangun bet kuris Kristaus buvimas Bažny ioje ir jo veikla reiškiasi tarpininkaujant Šventajai Dvasiai (plg. Jn 14, 26). Ta iau tas buvimas bei veikla yra *asmeniškai* Kristaus: nors tai yra dvasinis buvimas, bet vis d lto pagrindinai ir kristinis. Kristus b na ir veikia Bažny ioje per savo pasirinktus konkre ius dalykus bei veiksmus, kurie siejasi su sik ni- jusio Žodžio b timi bei galia, kaip antai: Evangelijos žodžiai, sakramentai ir pakrikštyti bei pakonsekruoti asmenys. Taip sakramentiniai b damas ir veikdamas, Kristus prat sia sik nijimo paslapt m s istorijoje. Žinoma, jis gali veikti ir vidiniai, tai yra, m s jusl ms nepriei- namu b du. Bet visais atvejais veikia ir Šventoji Dvasia. Ji, b dama tikin i j širdyse, paskatina juos atsiverti iš- ganomajai Kristaus malonei. Veiksmingai ji siterpia sakrament arba liturgijos vyksm .

Eucharistijos sakramente Kristus b na skirtingu b du negu kituose sakramentuose. Bet ir eucharistin Kristaus buvim ir jo veikl sijungia Šventoji Dvasia. Tod l Baž- ny ia eucharistin je maldoje prašo, kad Šventosios Dvasios veikimu paaukotos duonos ir vyno dovanos tapt Viešpaties k nu ir krauju (epiklez). Šventoji Dvasia su- dvasina ir eucharistin bendruomen sakramentin s ko- munijos metu. Ta iau pagrindinai b na ir veikia Eucha- ristijoje pats Kristus: jis panaudoja savo pasirinktus sak- ramentinius ženklus — duon ir vyn , žodžius ir vykdo savo aukos veiksming atminim ; pagaliau per savo k - n ir krauj jis veikia Bažny ioje ir j pašven ia. Taigi Eucharistijoje b na ir veikia prisik l s bei sudvasintas Kristus per sakramentinius ženklus — savo k n ir krauj .

(3) Eucharistijoje b na Kristus visa savo b timi (substancialiai)

Jau minėjome, kad sakramentas yra Kristaus pasirinktas ir mūsų juslėmis suvokiamas ženklas, kuris reiškia ir apima mums neregimą antgamtinį tikrovę. Tai ne bet koks negyvas daiktas, bet simbolinis *veiksmas*, kur mes, žmonės, atliekame Kristaus vardu bei galia ir kuriuo pats Kristus teikia mums antgamtinę gyvybę. Pavyzdžiui, per krikštą yra pilama ant krikštijamo galvos vandens, kartu ištariant apeiginius žodžius: "Aš krikštiju tave vardan (Dievo) Tavo ir Šventosios Dvasios." Šis simbolinis veiksmas atvaizduoja neregimą veiksmą, kuriuo pats Kristus perkeičia žmogų dvasiškai, suteikdamas jam naują antgamtinį gimimą ir jungdamas jį save pat bei savo Bažnyčiai.

Iš to, kas pasakyta, mums yra aišku, kad sakramentinis veiksmas teikia antgamtinį gyvenimą. Kas simboliškai yra išreiškiamas tai teip pat akimirka tampa tikrove. Tad sakramentas yra tas ženklas arba veiksmas, kuris visuomet turi naują tikrovę, ir tai ne tolimą, bet ją pat ir dabar vykstančią.

Sakydami, kad antgamtinį tikrovę vyksta teip pat akimirka, kai yra atliekamas ir regimasis veiksmas, nepakankamai nusakome sakramentinį veiksmą. Tiesa, kad neregimasis bei dvasinis Kristaus veikimas sutampa laikinai su regimuoju sakramentiniu veiksmu. Bet dar daugiau: Kristaus veiksmo galia eina per sakramentą, per žmogaus gestus ir žodžius, per juslėmis suvokiamus daiktus, kuriais žmogus pasinaudoja Kristaus vardu bei galia. Trumpai tariant, Kristaus veiksmo galia eina per žmogaus sakramentinį veiksmą.

Dabar mums yra suprantama, kodėl Dievo Šventosios Dvasios, prisiimdama žmogišką prigimtį, sėkėjimo akimirka

jo regimai mūsų istorij. Amžinasis Žodis tapo žmogumi, kad jis per žmogišką savo buvimą ir žmogišką savo veiksmą sutaukintų mus su Kristumi bei mūsų pašt. Šis išganomasis darbas Kristus vykdo regimai Bažnyčioje per sakramentus. Taigi sakramentiniu būdu yra pratimas Dievo Šauksimasis, kuris priima istorijoje. Šis mūsų išganymo darbas vyksta per Kristų šia ir dabar ir per visus amžius, kol Kristus vėl ateis.

Ypatingu būdu Kristus būna ir veikia Eucharistijos sakramente. Realus savo buvimo ženklas — duona ir vynas — pats Kristus pasirinko. Kvietin duona ir vynuogi vynas yra tinkamas žmogiško maisto simbolis, bent Viduržemio jūros kraštuose, kur krikščionybą yra prasidėjusi. Šis simbolizmas yra lengvai suprantamas ir kituose kraštuose bei laikotarpiuose. Žmogaus maistas — duona ir vynas tinka būti ženklu atvaizdavimui Kristaus, kuriais duoda save kaip amžinojo gyvenimo maistą.

Su Eucharistijos sakramentu galėtumėte taip, kaip su Krikštu. Nors Krikšto vanduo yra paštas, bet jis Kristaus galia tampa krikščioniško veiksmingumo tarpiniu raišiu tik krikštijimo metu, kai krikštijamojo galva juo yra apliejama. Kristus būtu galėjus parodyti, kad jo kūnas ir kraujas, kaip maistas perkeičiamas antgamtiškai sielai, būtu tikrovė tik tuo momentu, kai krikščionis priima komuniją. Tai taip nėra. Daiktai gyja antgamtinai gali tik per išstartus žodžius, kurie išreiškia ženklinio veiksmo prasmę. Eucharistiniai konsekracijos žodžiai yra ištariamai prieš valgymą, ir jie nurodo naujos tikrovės buvimą — Viešpaties kūną ir kraują buvimą duonos ir vyno pavidalais. Tai iš konsekracijos žodžių nenurodo sakramentinio komunijos veiksmo, kuris teikia antgamtiną gyvybę. „Imkite ir valgykite, nes tai yra mano kūnas.“ Vadinasi, Viešpaties kūnas yra prieš jo valgymą; ir jis šia yra, kad būtu valgomas. Po konsekracijos pasilieka tik duonos ir

vyno pavidalai. Savo prigimtimi *pavidalai* yra jusliniai ženklai to, kas ten yra. Jie buvo duonos ir vyno ženklai. Ištarus konsekracijos žodžius, jie yra tap Kristaus kūno ir kraujo jusliniais ženklais. Konsekracijos žodžiai neapgauna mūsų: jie yra padarė tai, ką jie nurodo. Lengvai suprantama, kad yra esminis skirtumas Eucharistijos nuo kitų sakramentų. Pavyzdžiui. Krikšte juslinis ženklas yra pereinamas arba laikinas — tai apipylimas vandeniu, kuriuo vyksta Kristaus veiksmas, sužadinantis naują antgamtinį gyvenimą. Toks Kristaus veiksmas yra pereinamas, bet jo vaisius nenutrūksta: pakrikštytasis asmuo po krikšto pasilieka pažymėtas sakramentinio charakteriu, kuris jį jungia pastoviai Kristui ir jo Bažnyčiai. Bet vanduo, paliovęs tekėti per krikštijamojo kaktą, jau nebeturi nieko dieviško.

Priešingai, duonos ir vyno pašvęsti pavidalai, kaip pasilieka jusliniai ženklai, turi savyje ne pereinamą ar laikiną Kristaus veiksmą, bet pat Kristaus asmenį. Šventoji tikrovė, kuri sudaro šio sakramento turinį, yra ne kas kitas, kaip Kristaus kūnas ir kraujas. Žinoma, perkeitimo, arba konsekracijos žodžiai turi kiekvienam sakramentui esmingą laikino veiksmo pobūdį. Tie žodžiai turi Kristaus galią padaryti sakramentinį veiksmą vaisingą. Su konsekracijos žodžiais eucharistinius elementus vyksta nuolatinis Kristaus buvimas duonos ir vyno pavidalais.

Sakramentiniai Kristus duoda mums vis save per savo kūną ir kraują. Kristus ateina pas mus ne natūralia savo kūno padėtimi, koks yra tik danguje, bet sakramentinio būdu.

Palyginus Kristaus buvimą Eucharistijoje su jo buvimu bei veikla kituose sakramentuose, galime sakyti, kad Eucharistijoje Kristus būna pačiu tobuliausiu būdu. Tuo norime pasakyti, kad Eucharistijos sakramente Kristus būna *substancialiai* (esmiškai), tai yra, *visa savo būtimi*, kai

tuo tarpu kituose sakramentuose jis b na veikdamas tik savo *galia*. Šv. Tomas Akviniėtis nusako eucharistini Kristaus buvim šiais žodžiais: “Šiame sakramente pats Kristus yra (continentur) savo b timi, tuo tarpu kai kiti sakramentai turi tik Kristaus gali ir praeinam bei laikino veiksm”.⁵³ Tod l galime sakyti, kad, kas yra bendra visiems sakramentams, Eucharistijoje vyksta tobuliausiai ir ypatingu b du.

Sakramentin Kristaus buvim su *visa* jo *b timi* tinkamai išreiškia Tridento Susirinkimas šiais žodžiais: “Eucharistijos sakramente yra tikrai, realiai ir substantialiai (‘vere, realiter et substantialiter’) m s Viešpaties J zaus k nas ir kraujas drauge su siela ir dievybe — tod l visas Kristus” (Denzinger, n. 883). Popiežiaus Pauliaus VI enciklika ‘Mysterium fidei’ atkreipia m s dmes, kad pirmieji du prieveiksmiai — ‘tikrai ir realiai’ — galioja bet kuriam Kristaus buvimui Bažny ioje. Ta pati enciklika pabr žia, kad Eucharistijoje Kristus b na išimtinu b du ‘substantialiai’ — pilnutinai, tai yra, *visa* savo dieviška ir žmogiška *b timi*. Tai reiškia, kad Kristaus k nas ir kraujas yra sakramente kaip substancijos (esm s) perkeitimo išdava. Vadinasi, eucharistinis buvimas prileidžia transsubstanciacij arba peresminim . (Tai svarstysime atskirai ketvirtame skyriuje). Iš to aišku, kad kiekviename duonos ir vyno pavidale ir bet kurio pavidalo atskiroje dalel je yra visas Kristus (Denzinger, n. 885).

Kas yra ypatingai b dinga sakramentiniam Kristaus buvimui Eucharistijoje? Pirma, *išviršiniai* šio sakramento elementai, b tent, duona ir vynos, nurodo ne tik simbolin Kristaus veiksm, bet ir jo k n ir krauj sakramente. Antra, *vidujiniai* Kristaus k nas ir kraujas, es duonos ir vyno pavidalais, yra *aukos* ženklai *viso* Kristaus, kuris iš T vo ir m s meil s save paaukojo mirdamas ant kryžiaus.

4. *M s santykiavimas su J zumi Kristumi* *Eucharistijoje*

Mums, žmonėms, yra prigimta santykiuoti tarp savęs. Būdami drauge kurioje nors vietoje, galime santykiuoti vieni su kitais regimai ir visai artimai: matome vienas kitą, klausome vienas kito kalbos, reiškiamo savo mintis ir jausmus žodžiais bei gestais. Toks tarsi apčiuopiamas santykiavimas reiškiasi mažoje žmonių grupėje, ypač šeimoje. Toks mūsų tarpusavio santykiavimas yra susijęs su vieta — asmens lokaliu buvimu. Tai yra realus — fizinis santykiavimas. Bet yra galimas ir *dvasinis* vieno su kitu asmeniu santykiavimas. Pavyzdžiui, vedusi gyvenime kartais pasitaiko, kad vyras ir žmona, aplinkybėmis turi kur laiką atskirai gyventi. Tokiu atveju jie gyvena drauge savo mintimis ir rūpinasi vienas kitu, nes jie myli vienas kitą. Toks jų buvimas ir santykiavimo būdas yra *dvasinis*; bet kartu ir *realus*.

Panašiai galima nusakyti ir mūsų santykius su Kristumi, kuris būna asmeniškai visa savo būtimi Eucharistijos sakramente. Jis būna realiai duonos ir vyno pavidalais. Juslomis mes nepatiriame šio Jėzaus buvimas. Tačiau tik jį mes laikome tai tikra. Kaip Kristus sueina su lyt su eucharistiniais pavidalais, mums nežinoma. Ir vargu žmogus pajogs kada nors išsiaiškinti Kristaus santykius su mumis regimais eucharistiniais pavidalais. Bet šios antgamtinės paslapties visiškas atidengimas mums negalimas ir nebūtinas: pakanka mums tik žinoti, kad Kristus asmeniškai ir realiai yra Švenčiausiam Sakramente.

Antrajam Šventajam Trejybės asmeniui siknijimo metu prisimusi žmogišką prigimtį, Dievas jo žmonišką istoriją. Tada, veikiant Šventajam Dvasiai, žmonija tapo inkorporuota Kristui — ji tapo mistiniu jo kūnu, arba Bažnyčia.

Per Krikšto sakrament mes laisvanoriškai apsisprend me b ti s moningais ir veikliais Bažny ios nariais. Nuo Dievo Žodžio sik nijimo po m s krikšto prasideda nenutr kstamas Kristaus ryšys su mumis, jo broliais ir seserimis. Jis b na ir veikia Bažny ioje, ypatingai asmeniškai ir realiai duonos ir vyno pavidalais Eucharistijos sakramente. Kristus yra Šven iausiam Sakramente Bažny ios labui ir kiekvieno jos nario, atseit — m s , g riui. Juk Kristus yra Dievas, kuris, tariant šv. Jono žodžiais, yra meil (1 Jn 4, 16). B damas Eucharistijoje, J zus Kristus myli mus r pestinga Išganytojo meile. Jis kvie ia mus su juo asmeniškai palaikyti dvasinius ryšius, kad gautume iš jo antgamtin s j gos tinkamai myl ti Diev ir savo artim . Jis kvie ia ir skatina mus daryti visa gera — vykdyti pasaulyje jo Evangelij . Bet jis neprievartauja m s , o laukia m s laisvanoriško apsisprendimo. Tai šiuo b du mes realiai, dvasiniai ir asmeniškai santykiaujame su eucharistiniu Kristumi. Taip mes santykiaujame su savo Viešpa iu, kai priimame sakramentin komunij , kai kalbam s su juo priva ia malda ir kai dalyvaujame Dievo Žodžio ir Eucharistijos liturgijoje.

Dar kiek apie tik jim Kristaus buvimu visa savo b timi duonos ir vyno pavidalais — duonos ir vyno substancijos paslaptiing perkeitim Kristaus K no ir Kraujo substancij .

KETVIRTASIS SKYRIUS

*Taur su vynu ir paruošta duona
priima Dievo žodį, ir Eucharistija
tampa Kristaus kūnu (Ad. Haer.
5, 113).*

TRANSSUBSTANCIACIJA ARBA PERESMINIMAS

B

ažny ia visada tik jo real Kristaus buvim Eucharistijoje. Teigiame, kad po konsekracijos Kristaus K nas ir Kraujas yra Šven iausiame Sakramente duonos ir vyno pavidalais. Dar daugiau: teigiame, kad Eucharistijoje Kristus visa savo b timi (substancialiai) realiai ir asmeniškai b na su mumis sakramentiniu b du.

Kalbami apie tikrą bei realų Kristaus buvimą duonos ir vyno pavidalais, atseit, sakramentinį buvimą, neišvengiamai susiduriame su metafizinės tvarkos problema. Bažnyčia tikėjimą realiu Viešpaties buvimu Eucharistijoje reikalauja vidinės būtis tikrovės arba substancijos perversmo. Tikėjimą realiu Kristaus buvimu sakramente, neišvengiamai prileidžiame, kad būtis sandaros gelmėje yra vykš ontologinis pasikeitimas. Šis pasikeitimas yra substancialus (esminis): duonos ir vyno *vidin tikrovę* yra perkeičiama Kristaus kūno ir kraujo *vidin tikrovę*. Popiežiaus Pauliaus VI enciklikos 'Mysterium fidei' (Tikėjimo paslaptis) žodžiais tariant: "...Kristaus buvimas šiame sakramente ne vyksta kitu būdu, kaip per keitimą duonos visos substancijos Kristaus kūno, ir vyno visos substancijos jo krauj; šis vienintelis ir nuostabus keitimasis Katalikų Bažnyčia teisingai ir tinkamai vadina *transsubstanciacija*" (peresminimu, arba esm kaita, Pr.M.).¹

1. Transsubstanciacijos s voka

Šiandien daugelis protestantų noriai kalba apie realų Kristaus buvimą Eucharistijoje. Tačiau jie atsisako pripažinti Bažnyčia priimtą transsubstanciacijos (peresminimo, ar esm kaitos) s voką ir terminą. Ir kai kurie katalikų teologai buvo linkę manyti, kad transsubstanciacija (peresminimas) nėra tikėjimo dogma. Pagal tuos teologus transsubstanciacija buvusi laikoma kaip vienintelis galima s voka, kuria manoma išaiškinti realų Kristaus buvimą tradicinės metafizikos r muose. Jie bandė tarsi tinkamesnėmis s vokomis bei terminais išreikšti realų Kristaus buvimą sakramente. Ypatingai po 1955 metų, kada pasirodė kunigo F. *Leenhardt'o* knygelė 'Tai yra mano kūnas', prasidėjo nauji eucharistinės paslapties aiš-

kinimai. Dr siau pasireišk Olandijos teolog svarstymai. Iš j verta pamin ti: L. Smits, O.F.M., T. Schoonenberg, S.J. ir E. Schillebeeckx, O.P. Kiekvienas j m gino savitu b du apibr žti b t ir ieškojo vidurio kelio tarp empirin s ir metafizin s substanciacijos s vokos. Jie netur jo noro neigti transsubstanciacijos (peresminimo): j vartojami nauji terminai — ‘transsignificatio’ (reikšm kaita) arba ‘transfinalisatio’ (tikslokaita) — n ra atkirtis pa iai Bažny ios tik jimo dogmai, bet noras atsitolinti nuo per daug intelektualin s aristotelin s filosofijos. Tod l enciklika ‘Mysterium fidei’ nepasmerk ši nauj bandym eucharistinei paslap iai aiškinti, bet stipriai sp jo, kad nenukrypt nuo bendro Bažny ios tik jimo. Enciklika sp ja naujos teorijos autorius tod l, kad jie, svarstydami be transsubstanciacijos, arba vidin s b ties tikrov s (substancijos) esm kaitos, nepaj gia apibr žti b ties savyje, atseit, jie ne žvelgia Kristaus buvimo *visa jo b timi* sakramente. Jie juk duoda pirmenyb b ties *tikslui* (tai yra, kad Kristus yra m s g riui), bet ne b iai savyje. Tod l jie m gsta vartoti vietoje ‘transsubstanciacijos’ (esm - kaitos) ‘transsignifikacijos’ (reikšm kaitos) arba ‘transfinalizacijos’ (tikslokaitos) termin . Bet jie tuo b du neatidengia ir neišaiškina realaus Kristaus buvimo Eucharistijoje tikslo. Kaip gi Kristus šiame sakramente gal t b ti m s labui, jei jis neb t visa savo b timi (substancialiai) duonos ir vyno pavidalais? Po konsekracijos regime ant altoriaus duonos ir vyno apraiškas arba pavidalus, kurie nurodo mums Kristaus k no ir kraujo buvim sakramente. T regim apraišk arba pavidal funkcija yra pasikeitusi. Bet ši reikšm kaita (‘transsignificatio’) yra pasikeitusi kaip tik tod l, kad vidin tikrov , kuri buvo tais pavidalais, jau neb ra duonos ir vyno tikrov , bet Kristus visa savo b timi. Kitais žodžiais tariant, reikšm kaita (‘transsignificatio’) prileidžia transsubstanciaci-

j (esm kait). Transsubstanciacija vykdo real Kristaus buvim, kuris yra Eucharistijos paslapties pagrindas. Ji ir nusako Kristaus buvimo Švenčiausiam Sakramente prasmę ir tikslą. Turint mintyje, kad Kristus visa savo būtimi yra danguje, tik transsubstanciacija galima išaiškinti realiojo buvimo naujoje vietoje. Štai kodėl ši naujoji teorija apie reikšmę kaitę ('transsignificatio') jau yra nustojusi savo pirmine svarbos. Naujų knygų ir studijų apie šį anksčiau iškilusį jėgd nebepasirodo.² Atrodo, kad mums plačiau aiškintis šią naują teoriją būtų ne-naudinga šios studijos paskirčiai. Pasitenkinsime giliau žvilgtelėti oficialiosios Bažnyčios teikiamą transsubstanciacijos sąvoką ir jos išaiškinimą.

Antrame šios studijos skyriuje (žiūr. II, 5) minėjome, kad teologinėse mokyklose transsubstanciacijos (peresminimo) terminą pradėjo vartoti pradžioje 12-to šimtmečio. Galima sakyti, kad šio termino autoriai yra Hildebertas de Lavardin (1134 m.) ir Orlando Bandinelli (vėliau popiežius Aleksandras III; 1140-1153 m.). Oficialiuose Bažnyčios dokumentuose šis terminas pasirodė pirmą kartą IV Laterano Susirinkimo metu (1215 m.; plg. Denzinger, 430).

Nors transsubstanciacijos (esm kaitos) terminas Bažnyčioje buvo nežinomas beveik per dvyliką šimtmečių, bet visuomet kitais žodžiais buvo išreiškiamas tas pats eucharistinio tikėjimo turinys. Nuostabu, kad *Naujajame Testamente* nėra nei transsubstanciacijos termino, nei jos sąvokos sakmia forma. Bet peresminimo dogma, kaip ir daug kitų tikėjimo tiesių, yra apreiškama per eucharistinį Kristaus buvimą. Aiškiau tariant, transsubstanciacija (peresminimas) yra išskaitoma eucharistinės konsekracijos žodžiuose. Juk nėra sakoma: " *ia* yra mano kūnas," bet — " *Tai* yra mano kūnas", " *Tai* yra tauris mano kraujo." Šie žodžiai savo kontekste, *tai yra*, Kristaus kalbos

eigoje bei vyksme, reikalauja duonos ir vyno perkeitimo

Viešpaties kūno ir kraujo. Galima drąsiai sakyti: jei konsekracijos žodžiuose glūdi kažkokia galia, ji turi būtinais pereinamaisiais veiksmais; jei konsekracijos žodžiai taigauja eucharistinį dogmą, ji turi tapti tikrove. Tokia eucharistinio perkeitimo sava išnyra ir iš Bažnyčios Tiesos liudijimais.

Kai reikėjo ginti Eucharistiją prieš pagonis arba eretikus ir mokant per Velykas naujai pakrikštytuosius, Bažnyčios Tiesos kalbą paprastais žodžiais apie eucharistinio *perkeitimo* paslaptį. Jie teigė, kad Eucharistija nėra paprastas valgys ir gėrimas, nes per konsekracijos maldą (epiklezės) duona ir vynas yra tapę Kristaus kūnu ir krauju. Toks eucharistinis teiginys nebuvo atsitiktinis, nes tai perduodavo vienas Tiesos kitam.

Pavyzdžiui, šv. *Justinas* (150 m.), kalbėdamas apie eucharistinio perkeitimą, sako: "...per 'maldos žodį' pašvęstas (konsekruotas) maistas. . . yra šventas, kaip ir Kristus ir kraujas."³

Šv. *Ireniejus* apie Eucharistiją taip sako: "Duona (paimita) iš žemės, priimdama Dievo epiklezės, nėra paprasta duona, bet Eucharistija" (Adv. Haereses 4,285; PG 7, 1028). Ir kita proga jis kalba: "Taur su vynu ir paruošta duona priima Dievo žodį, ir Eucharistija tampa Kristaus kūnu" (Adv. Hear. 5,113; PG 7,1125).⁴

Origenas teigia, kad duona per konsekraciją pavirsta Kristaus kūnu: "Priešingai, kai dkojame visatos Kūrėjui, valgome duonas, paaukotas su dkojimu ir malda atnašas, kurios yra tapusios per maldą šventu ir pašventintu kūnu. . ."⁵

Šv. *Kirilas Jeruzalietis* teigia, kad duona ir vynas yra tapę Kristaus kūnu ir krauju: "Neprisirišk prie duonos ir vyno kaip paprastam elementui, nes pagal Viešpaties žodį,

jie yra jo k nas ir kraujas . . . Nespr sk pagal skon , bet b k visiškai tikras d lei tik jimo. . .”⁶

Šv. *Atanazas* (295-373) paliudija tik jim , kad per eucharistin mald duona ir vynas tampa Kristaus k nu ir krauju: “Matysi patarnautojus (arba levitus) nešant duonas ir taur su vynu ir padedant juos ant altoriaus. Kol maldos ir prašymai n ra atlikti, yra tik duona ir vy- nas; bet kai didžios ir nuostabios maldos yra atkalb tos, duona tampa k nu, ir taur — m s Viešpaties J zaus Kristaus krauju. . . Kai didžios maldos bei maldavimai yra ištarti, Žodis (antrasis Trejyb s asmuo, Pr.M.) nu- žengia ant duonos ir taur s ir tampa jo k nu.”⁷

Šv. *Grigalius* iš Nysos liudija t pat : “Panašiai duo- na yra pirma paprasta; kai tik sakramentiniu veiksmu ji yra konsekruota, yra vadinama ir tapusi Kristaus k nu”.⁸

Iš t T v liudijim yra pakankamai aišku, kad per konsekracijos žodžius Mišiose vyksta duonos ir vyno per- keitimas Kristaus k n ir krauj . Savo apologetiniuose raštuose T vai paprastai teigia, kad tas perkeitimas vyks- ta per liturgijos eucharistin mald . Jie tai sako ne be pagrindo, nes Bažny ia išreiškia savo tik jim liturginiais tekstais.

Eucharistijos *liturgija* epikleze išreiškia t perkeitim , kuris vyksta Šventosios Dvasios veikimu ir paties Dievo Žodžio veiksminga valia. *Romos* liturgijoje Bažny ia mal- dauja to perkeitimo epiklez je prieš konsekracij : “Die- ve, ši auk palaimink, . . . kad *tapt* ji mums tavo myli- miausiojo S naus, m s Viešpaties J zaus Kristaus, K - nu ir Krauju” (I kanonas). Kitose eucharistin se maldose dar ryškiau kreipiasi Bažny ia Švent j Dvasi : “Mel- džiname, Viešpatie, tegul ta Šventoji Dvasia pašventina šias dovanas, kad jos tapt m s Viešpaties J zaus Kris- taus K nu ir Krauju” (IV kanonas).

Iš gausi *Ryt* liturgij šv. *Jono Chrizostomo* bizantin s liturgijos epiklez šiaip išreiškia eucharistin perkeitim : “Si sk savo Švent j Dvasi mums ir šias ia ant altoriaus pad tas dovanas ir padaryk iš šios duonos tavo Kristaus brang k n , perkeisdamas tai per tavo Švent - j Dvasi , (-Amen) ir iš to, kas yra šioje taur je (pada- ryk) savo Kristaus brang krauj , perkeisdamas tai per savo Švent j Dvasi (-Amen)”.⁹ Šiame bizantin s litur- gijos tekste veiksmazodis ‘padaryti’ neabejotinai apspren- džia Bažny ios tik jim vykstant perkeitim Eucha- ristijoje.

Tokie liturginiai tekstai išreiškia visuotin Ryt ir Vakar Bažny ios tik jim , kad J zaus buvimas Šven- iausiame Sakramente vyksta perkeitimo b du. Eucha- ristinis duonos ir vyno perkeitimas Kristaus k n ir krauj vyksta per konsekracijos žodžius, kuriuos ištaria Kristaus vardu jo galiotinis — kunigas.

Apologetiniuose T v raštuose ir liturginiuose teks- tuose sakmiai išreiškiamas ia sumin tas eucharistinis Bažny ios tik jimas. Eucharistin je teologijoje gana anks- ti iškilo klausimas, kas per konsekracijos žodžius perkei- iama ir kas pasilieka neperkeista. Buvo galvojama, kad duonos ir vyno *prigimtis* (natura arba creatura, kuri Dievas sukuria) perkei iama Eucharistijoje *dieviška* Kris- taus *galia*, o daikt apraiškos pasilieka neperkeistos. Tai- gi buvo galvojama, kad duonos ir vyno kaip daikt , *vidi- n* tikrov gali b ti perkei iama dieviška galia.

Toki *vidin* b ties *tikrov* 5-tame šimtmeetyje prad jo vadinti ‘substancija’. ‘Substancijos’ termin eucharistin je teologijoje, gal b t, pats pirmas yra panaudoj s savo ho- milijoje “Apie Kristaus k n ir krauj ” (De corpore et sanguine Christi) *Riezo* vyskupas *Faustus*. Štai jo homili- jos ištrauka: “...kai k riniai (creaturae), kuriuos rei- kia dangiškais žodžiais palaiminti, yra padedami ant šven-

t altori, prieš jį konsekruojantį šaukiantis jo vardu, ten yra ir duonos ir vyno substancija, gi po (išstart) žodži

— Kristaus kūnas ir kraujas. Kas gi iš jo nuostabaus, jei tai, kas žodžiu pajėgus sukurti, gali sukurti žodžiu perkeisti? Atrodo, net mažesnis yra stebuklas, pripažinus kūną nors esant sukurtam iš nieko, tai sukurti dalyką pajėgti perkeisti kūną nors geresnio...¹⁰ Nors Faustas yra pavartojęs 'substancijos' terminą, bet tas terminas tada dar nebuvo pirmaujantis teologijoje: lygiagrečiai buvo vartojami ir 'prigimtis' bei 'kūrinys'. Bažnyčios Tėvai laikais substancijos sava buvo dar arti etimologinės žodžio prasmės, kaip antai: lotynų kalbos sub-stare — stovėti po — turėti reikšti nežinomą daiktą savybei *pagrind* arba bazė. To meto substancijos sava nebuvo dar susijusi su aristoteline substancijos ir prietap (akcidens) problema. Eucharistijos teologijoje substancijos sava pačioje pradžioje buvo lygiareikšmė su 'prigimties' (natūra) ir 'kūrinio' (creatura) savomis bei terminais. Kūrinio sava nurodo Dievui kūrinį gali būti bei kūrinį Kristaus žodis. Taigi substancijos sava reiškia konkrečiai tai, kuri pagrindinai priklauso Dievui: Kūrinį leidžia jį buvimui, tai jis ir gali perkeisti jį kitai būti.

Šia prasme panaudojo substancijos terminą II-tame šimtmečiuje *Berengaras* (žiūr. III skyr., 3b.). Atsisakydamas savo klaidos, jis pareiškė, kad per konsekruojantį žodžius duona ir vynas perkeičiami *substancialiai* Kristaus kūnu ir krauju. Taigi po konsekruojantį Kristus yra Eucharistijoje ne simboliškai, tai yra, ne per sakramento ženklą ir gali, bet tikrai ir konkrečiai savo būtimi — "prigimties savumu ir substancijos tiesa" (in proprietate naturae et veritate substantiae; pgl. Denzinger, n. 355).

Ši substancijos sava, kaip jau minėjome, yra vartojama teologinėse mokyklose nuo 12-to šimtmečio, o gi nuo 13-to šimtmečio pasirodo oficialiuose Bažnyčios do-

kumentuose. Pastoviai dabar vartojamas substancijos terminas yra sigal j s nuo Tridento Susirinkimo. Tridento Susirinkimas mums dabar žinoma prasme vartoja substancijos termin : “Per duonos ir vyno konsekracij vyksta duonos visos substancijos perkeitimas m s Viešpaties Kristaus k no substancij , ir vyno visos substancijos — jo kraujo substancij ”.¹¹

Min jome, kad substancialus duonos ir vyno perkeitimas Kristaus k n ir krauj yra vadinamas *transsubstanciacija* (peresminimas, arba esm kaita). Duonos ir vyno peresminimu nepakinta duonos ir vyno apraiškos arba pavidalai, o tik pati t element b tis arba vidin tikrov . Toks perkeitimas yra atliekamas tik dieviška galia.

IV Laterano Susirinkimas 1215 metais beveik Tridento Susirinkimo nutarim žodžiais išreiškia tik jim eucharistine peresminimo paslaptimi Šven iausiame Sakramente: Kristaus “k nas ir kraujas yra tikrai duonos ir vyno pavidalais, peresminus duon k n ir vyn krauj dieviška galia” (Denzinger, n. 430). Po 60 met *II Lugdunos* Susirinkimo metu (1274 m.) Mykolas Palaeologas išpažino t pat tik jim : Eucharistijos sakramente “duona tikrai peresminama m s Viešpaties J zaus Kristaus k n , ir vynas — jo krauj ” (Denzinger, n. 465). Popiežius *Paulius VI* savo enciklikoje ‘Mysterium fidei’ (j jau citavome anks iau, bet ia v l duodame vis kontekst) išreiškia dar ryškiau transsubstanciacijos s vok : Eucharistijos sakramente Kristus yra “ne kitaip, kaip per perkeitim duonos visos substancijos jo k n , ir vyno visos substancijos jo krauj ; ir š vienintel bei tikrai nuostab perkeitim Katalik Bažny ia teisingai vadina transsubstanciacija. Po vykusios transsubstanciacijos duonos ir vyno pavidalai (arba apraiškos, specjes) gyja nauj prasm ir tiksl , nes jie jau nebepasilieka pa-

prasta duona ir paprastu g rimu, bet tampa kažko švento ženklų ir dvasinio maisto ženklų. Jie gyja nauj reikšm (arba prasm) ir nauj tiksl tod l, kad jie tampa nauja tikrove ('realybe'), kuri galima teisingai pavadinti 'ontologine' tikrove. Dabar anuose pavidaluose jau neb ra to, kas buvo prieš tai, bet kažkas visiškai skirtinga; ir taip yra ne tik d lei Bažny ios tik jimo, bet objektyvioje tikrov je, nes po duonos ir vyno subsanciacijos arba prigimties perkeitimo Kristaus k n ir krauj , nieko nebes pasilieka iš duonos ir vyno, o tik j apraiškos, kuriose visas Kristus savo fizine tikrove b na k niniai, nors ir ne tuo pa iu b du, kaip k nai b na kurioje nors vietoje" (n. 46).

Panašiai yra išreikšta transsubstanciacijos s voka ir 'Tik jimo išpažinime', kur paskelb popiežius Paulius VI 1968 metais: "Šven iausiame Sakramente duona pavertama Kristaus k nu ir vynas jo krauju, pasiliekant tik visoms duonos ir vyno savyb ms, kurios yra pasiekiamos m s jusl ms. Šis paslaptingas pasikeitimas labai tinkamai ir tiksliai vadinamas transsubstanciacija. Kiekvienas teologinis šios paslapties aiškinimas, kuris pad t ši paslapt suprasti, kad atitikt katalik tik jim , turi prileisti, jog duona ir vynas tikrov je, kuri skirtinga m s m s tysenai, po konsekracijos liaujasi buv , o prieš m s akis po duonos ir vyno pavidalais atsiranda garbingasis Kristaus k nas ir kraujas taip, kad pats Viešpats nor jo save duoti mums maistu ir sujungti mus savo mistiniame K - ne".¹²

Iš ia pacituot oficiali Bažny ios dokument žvelgime b tin *ryšį* realaus Kristaus buvimo Šven iausiame Sakramente su transsubstanciacija. Tridento Susirinkimas išk l *login* ryš tarp t dviej s vok . Susirinkimas teigia, kad Bažny ia tiki transsubstanciacija, nes Kristus yra apreišk s real savo buvim sakramente. Jei Kristus

yra tikrai duonos ir vyno pavidalais, tai reikia b tinai tik ti ir peresminim (esm kait) (plg. Denzinger, n. 877). Taigi peresminimo s voka gl di realaus Kristaus buvimo s vokoje.

Popiežiaus Pauliaus VI enciklika iškelia dar aiškiau *priežastin* ryš transsubstanciacijos ir realaus Kristaus buvimo: "Kristus yra šiame sakramente per perkeitim duonos visos substancijos Kristaus k n ir vyno visos substancijos jo krauj " (Enc. n. 46). Žinoma, tok priešastin ryš galime žvelgti, kai š klausim svarstome savo žmogiška galvosena istorijos metmenimis. *Kaip* Dievas-Žmogus, J zus Kristus, iš antgam io eina Bažny ios sakramentin tvark , mums pasilieka paslaptis. Tod l ia apie tai nekalbame. Bet dera ia pabr žti enciklikos ryšk teigin , kad per transsubstanciacij duona ir vynas virsta nauja realybe, vadinama *ontologine* realybe (tikrove), kuri yra Kristaus k nas ir kraujas.

Kaip jau esame pasteb j , ryšium su transsubstanciacijos arba peresminimo s voka Bažny ia savo oficialiuose dokumentuose dažnai vartoja substancijos ir pavidal (species) terminus.¹³ Jau ir Bažny ios T v laikais substancija buvo vadinama kankreti b tis, kuri pagrindinai priklauso Dievui kaip K r jui. Paulius VI savo enciklikoje 'Mysterium fidei' ir 'Tik jimo išpažinime' vartoja tai pa iai substancijos s vokai išreikšti ir kitus terminus, kaip antai: 'prigimtis', 'ontologin realyb ', 'objektyvi realyb ', 'fizin realyb ', 'dalyko pati prigimtis'. Substancijos s voka Bažny ia nori iškelti Kristaus tapatyb bet kuriame jo buvimo tarpsnyje. Po konsekracijos žodži ištarimo Kristus yra substancialiai duonos ir vyno pavidalais tas pats, koks jis buvo gimimo metu, gyvendamas žem je ir dabar dangaus garb je. Taigi ant altoriaus Kristus yra substancialiai (esminiai) tapatus su dangaus Viešpa iu; bet jis pasilaiko savo dangiškus savumus, nors ir

b damas sakramentaliai duonos ir vyno pavidalais. Tie pavidalai, prarad savo substancij , nurodo Kristaus buvim sakramente. Sakramentuose Kristus b na savo galia. Bet Kristus kartu gali b ti ir savo b ties vidine tikrove — substancialiai. Savo visa b timi (substancialiai) jis b na Eucharistijos sakramente. Kaip matome, substancialus Kristaus buvimas Eucharistijoje skiriasi nuo dinamiško savo *galia* buvimo kituose sakramentuose.

Eucharistin je teologijoje Bažny ia, vartodama substancijos ir pavidal terminus, n ra susirišusi su aristoteline-tomistine filosofija. Remiantis šia filosofija, substancija reiškia kurios nors tikrov s nepriklausom buvim , tai yra, visa tai, kas egzistuoja savyje. Nuo substancijos skiriasi prietapo (akcidenso) s voka. Nes prietapas yra visa tai, kas iš savo prigimties egzistuoja ne savyje, o kitame savarankiškame daikte, arba substancijoje, ir kas gali b ti ar pranykti, liekant tam pa iam daiktui. Tridento Susirinkimas yra atmet s prietapo termin . Eucharistin je teologijoje Bažny ia vartoja pavidal termin : tie pavidalai yra bet kurio daikto apraiškos, suvokiamos jusl mis. Šis terminas buvo jau žinomas Bažny ios T vams ir yra tinkamas sakramentiniam Kristaus buvimui suprasti. Pirm j amži Eucharistijos liturgijoje yra vartojamas 'pavidalo' (species) terminas. Anuo metu tikintieji, kalb dami apie duonos ir vyno persikeitim Kristaus k n ir krauj , teigdavo, kad duonos ir vyno apraiškos tampa sakramentinio Kristaus pavidalais. Duonos ir vyno pavidalai neišreiškia perkeitimo, bet nusako t plotm , kurioje n ra permainos, b tent, nurodo Kristaus k no ir kraujo buvim tose pa iose duonos ir vyno apraiškose. Šis tat yra sakramentinis Kristaus buvimas. Tuo b du Kristus nor jo tapti dvasiniu m s valgiu ir g rimu.

Iš to, kas pasakyta apie pavidalo termin , yra aišku, kad šio termino s voka n ra pasisavinta iš aristotelin s

filosofijos. Pavidalo s voka n ra tapati prietapo s vokai. Juk, kaip esame sak , prietapas (akcidentas) reiškia priklausomyb kitam daiktui ir egzistuoja kitoje b tyje; jis savaime neturi simbolin s prasm s. Tod l Bažny ia pasirinko pavidalo (species) termin , kuris labiau tinka eucharistin s paslapties tikrovei simbolizuoti. Taigi galima sakyti, kad pavidalas, kaip ir substancija, yra funkcin s voka, tinkama giliau žvelgti Eucharistijos paslapt bei jos prasm m s gyvenimui.

Panašiai reikia pasisakyti ir apie transsubstanciacijos, arba peresminimo, s vokos termin . Nuo seno teologin s mokyklos, svarstydamos eucharistin paslapt , vartoja transsubstanciacijos termin . Š termin , kaip parank ir tinkam eucharistinio tik jimo formulei, panaudojo Bažny ios Susirinkimas Tridente (plg. Denzinger, n. 877) ir m s dienomis popiežius Paulius VI savo enciklikoje 'Mysterium fidei' ir 'Tik jimo išpažinime'. Nors š termin Bažny ia nelaiko nepamainomu, bet jis gana tiksliai išreiškia eucharistinio tik jimo turin bei jo s vok . Ir Ryt Bažny ios, kurias giria Paulius VI enciklikoje 'Mysterium fidei', išpaž sta tolyg tik jim Eucharistijos paslaptimi. Ryt teologai vartoja transsubstanciacijos s vokai artimos reikšm s termin , kuris ta iau skamba skirtingai — metousiosis'. Tiek Ryt , tiek Vakar Bažny ia teisingai daro skirtum tarp termino, išreiškian io tik jimo s vok , ir pa ios s vokos. Bažny ia apsprend tik nepamainom eucharistinio tik jimo s vok , bet ne tos s -vokos termin .¹⁴

Vis pirma transsubstanciacijos, arba peresminimo, s voka išreiškia duonos ir vyno vykus *perkeitim* (conversio) Kristaus k n ir krauj . D lei šio duonos ir vyno tikrov s perkeitimo Eucharistija išsiskiria iš kit sakrament . Kituose sakramentuose ne vyksta joks b ties perkeitimas, o tik savo *galia* Kristus per juos veikia. Ko-

kiu b du vyksta vidin s b ties tikrov s perkeitimas Eucharistijoje, Tridento Susirinkimo T vai nesvarst ir oficialus Bažny ios mokymas tuo klausimu nieko n ra apsprend s. Tod l tas klausimas pasilieka atviras tolesn ms studijoms. Bet tik jimo turinys aiškiai apspr stas: vykus perkeitimui, visa, kas buvo duona ir vynas, neb ra duona ir vynas, o Kristaus k nas ir kraujas. Antra, žvelgiant Eucharistijoje vykus perkeitim , transsubstanciacijos (peresminimo) s voka mums pasako, kad tas perkeitimas b na esminis. Tai pareiškia Tridento Susirinkimas: vyksta “duonos visos substancijos perkeitimas m s Viešpaties Kristaus k no substancij , ir vyno visos substancijos jo kraujo substancij . . .” (Denzinger, n. 877, 884). Šis peresminimas nepalie ia duonos ir vyno pavidal , kurie pasilieka neperkeisti. Tod l prieiname išvad , kad po peresminimo Kristaus k nas ir kraujas b na duonos ir vyno pavidalais. Mums n ra jokios abejon s, kad Kristaus buvimas Šven iausiame Sakramente n ra betikslis. Viešpaties mintis yra susitikti su j tikin iaisiais ir vienytis su jais komunijoje eucharistiniais pavidalais.

Bažny ia, svarstydamą teologines problemas, nesusi riša akiai bei vergiškai su bet kuria filosofine sistema. Kaip kiti mokslai išreiškia mokslines problemas savo pasigamintais terminais, taip ir Bažny ia tik jimo ties formul se panaudoja teologijos mokslo paruoštus terminus. Vadinas, Bažny ia tik jimo ir doros dalykams d styti turi savo filosofij . Tod l ji, aiškindama Eucharistij , t gili tik jimo paslapt , n ra susirišusi su aristotelin s - tomistin s filosofijos s vokomis bei terminais. Eucharistin je teologijoje ji naudoja šiuos savus terminus: substancij , pavidalus ir transsubstanciacij , arba peresminim (esm kait). Šie teologiniai terminai galina Bažny i tinkamai išreikšti eucharistinio tik jimo turin bei s vok . Ypatingai transsubstanciacijos s voka tinkamai bei

tiksliai išaiškina eucharistinę vykę pagal tikėjimo ir proto reikalavimus. Juk tikėjimas mums sako, kad Eucharistijoje būna Kristus realiai ir per transsubstanciaciją aukojamas išganymo savo kūno ir kraujoduosonovyno pavidalais. Mūsų protas klausia, kaip Kristus, būdamas dabar danguje, gali būti su mumis Švenčiausiam Sakramente. Kaip tas pats Kristus kūnas ir kraujas, anksčiau paaukotas už mus ant kryžiaus, dabar išaukštintas danguje, gali būti duodamas mums komunijoje? Argi Viešpaties kūnas ir kraujas yra tas pats Eucharistijoje? Šiuos klausimus mums aiškina transsubstanciacijos, arba peresminimo, sąvoka. Šios sąvokos tinkamas ir tikslus išaiškinimas gali pakankamai patenkinti ir mūsų proto reikalavimus.

2. Protinė žvalga transsubstanciaciją

Esame išsiaiškinę Bažnyčios tikėjimo realiu Kristaus buvimu Švenčiausiam Sakramente. Tikime, kad po konsekracijos žodžių, kuriuos kunigas taria duonai ir vynui, duonos ir vyno apraiškose būna tikras Kristus kūnas ir kraujas. Dar daugiau — visas Kristus eucharistiniais pavidalais. Bet kokių būdu Kristus būna Eucharistijoje po duonos ir vyno peresminimo? Koks yra šio eucharistinio Kristaus buvimo pobūdis? Norėdami šiuos klausimus atsakyti, turime kiek giliau žvelgti savo prigimtu protu transsubstanciacijos, arba peresminimo, sąvoką. Jau minėjome, kad Bažnyčia išreiškia Eucharistijos paslaptį, kuri niekad nebus mums visiškai prieinama, savo filosofijos sąvokomis bei terminais. Tie terminai, Bažnyčios mintimi, nėra nepamainomi, bet dabar tinkamiausi tikėjimo paslaptims suprasti.

Eucharistijos tikėjimo formuloms Bažnyčia vartoja substancijos ir transsubstanciacijos terminus. Todėl pir-

miausia reikia giliau išryškinti *substanciacijos* ir *perkeitimos* vokas.¹⁵

a) B ties substancija

Kas gi yra b ties substancija? Prie substancijos s vokos dera eiti netiesioginiu b du. Pirma reikia steb ti jusl mis išviršines b ties žymes: juk žem je kiekviena b tis yra regima ir jusl mis pastebima. Kiekviena reali (fizin) b tis užima viet erdv je ir sueina s lyti su kitais k - nais. Ji veikia kitus k nus ir kiti k nai veikia j . Bet kurio fizinio k no mas , energija, vairios r šies spinduliavimas, jud jimas ir visa tai, kas sudaro fenomen bei savybi visum , — tai visa priklauso vienintelei b iai, vienam subjektui, kuris yra nuo kit skirtingas ir atskiras. Tas *b ties pirmapradis pagrindas*, arba jos *vidin tikrov* , yra vadinama substancija.

B ties substancija tad reiškiasi bei veikia per juslines daikto savybes, kaip antai, per daikto kiekyb ir kokyb . Tokias vidin s b ties tikrov s savybes — kokyb , apimt , energij , spalv —, kuriomis b tis išsiskleidžia bei pasireiškia, vadiname *prietapais* (akcidensais), o eucharistini je teologijoje — 'pavidalais'. Vien tik Dievas yra tokia B tis, kurioje negalima išskirti substancijos nuo savybi ir apraiškos form (arba prietap). Galima kalb ti apie k nin ir dvasin b t . Ta iau taip k nin je, kaip ir dvasin je b tyje reikia atskirti tai, kas sudaro jos vidin tikrov arba esm , nuo daugyb s t sugeb jim bei savybi , kurie jai priklauso ir jos buvim vienokiu ar kitokiu b - du nurodo. Substancijos arba b ties vidin s tikrov s s - voka yra tod l daug bendresn už fizinio k no s vok . Tas pat tinka pasakyti ir apie sukurtas dvasias. Dievo sukurtoji žmogaus dvasia arba siela reikia skirti nuo jos gali , kaip antai, nuo sugeb jimo protauti. Šis gi skirtumas reikia suprasti ne taip, kad protas b t tarsi prid tas

prie sielos. Proto ir min i negalima sivaizduoti be sielos. Taipogi fizinis k nas skiriasi nuo savo apimties; apimtis n ra prid ta prie k no, o ji tik nusako k no b sen erdv je. Bet kuris išorinis pasaulio daiktas arba k nas reiškiasi apimtimi, mase ir strukt ros medžiaga, vadinasi, savo *kiekybe*. Kiekviena šio pasaulio b ties pasireiškia ir kai kuriomis savyb mis, kaip antai, išoriniu pavidalu, judesiu, skoniu, spalva ir t.t., tai yra, vairiopa *kokybe*. Kaip anks iau min jome, pasaulio daikt arba k n kiekybines ir kokybines apraiškas bei savybes eucharistin je teologijoje vadiname *pavidalais*.

Svarstydami savo prigimtu protu šio pasaulio kiekybines ir kokybines išviršines apraiškas, prieiname prie vidin s b ties tikrov s, arba prie pirmapradžio jos pagrindo — substancijos. Vadinasi, žmogus gali savo protu suvokti b ties substancij tik per vairias išviršines savybes, kuriomis ji pasireiškia. Ta iau analizuodami išviršines b ties savybes fiziniais ir cheminiais metodais, negalime pasiekti pa ios vidin s jos tikrov s — substancijos. Taigi Eucharistijos duonai ir vynui visokios analiz s neturi jokios reikšm s. Ar duona yra vienintel substancija arba vairi substancij sandara, ar kiekviena ši substancij susideda iš molekuli bei atom , ir šie v l iš daleli , kuri skai ius ir tvarka vairuoja pagal substancijos r š , Eucharistijos paslap iai išaiškinti visai nesvarbu. Vienintelis tat kelias paslap iai tinkamai iššaiškinti yra metafizika, kuri jusliniam patyrimui n ra prieinama. Juk prastu protavimu galima pasiekti vidin b ties tikrov : už b ties erdvin s apimties ar jos medžiagin s mas s ir iš jos spinduliuojan ios energijos protu suvokiame vidin tos b ties tikrov arba substancij , kuri ten yra išsiskleidusi jusl ms nepatiriamu b du. Vadinasi, bet kurios b ties substancij galima pažinti tik protu, kuris, pasinaudodamas juslin mis apraiškomis, susidaro jos s vok .

b) Vienos substancijos perkeitimas kit
— peresminimas

Nusakius substancijos s vok , reikia pasvarstyti gali- myb vienos substancijos pavirtimu kita. Taigi reikia žvelgti pa i transsubstanciacij , arba peresminim . Vi- siems yra žinoma, kad kiekviena medžiagin substancija gali pavirsti kita substancija. Veikiant kuriai nors pašali- nei priežas iai, bet kuri medžiagin substancija perkei ia išorin savo form , netenka savo prigimt savybi . Ji gali b ti net sunaikinta ir pavirsti kitos r šies substancija. Štai substancijos persikeitimo paprastas pavyzdys: degtu- ku uždegtas pagalys pavirsta ugnimi; tiksliau sakant, nuo stiprios ugnies pagalys pavirsta vairiomis substancijomis. Arba kiek sud tingesnis pavyzdys: koks nors gyv nas da organin medžiag ir perkei ia j savo k n . Iš min t pavyzdži yra aišku, kad viena medžiagin substancija gali persikeisti kitos r šies bei prigimties substancij . Ta iau negalima sakyti, kad po persikeitimo nieko nepa- silieka iš pirmin s naujoje substancijoje. Ir po substanci- j persikeitimo pasilieka medžiaga, tik ne tam pa iam pavidale. Persikeitus substancijai, medžiagos yra kitoniš- ko pavidalo, negu buvo anks iau.

Kalb dami apie transsubstanciacij , arba peresmini- m , Šven iausiame Sakramente, turime mintyje daug di- desni perkeitim . Bažny ia tiki, kad konsekracijos žo- džiais *vīsa* duonos substancija yra perkei iama Kristaus K no *vīsa* substancij . Bet negalima sakyti, kad ta me- džiaga, kuri anks iau tur jo duonos pavidal , po konsek- racijos turi Kristaus K no pavidal .

Antra vertus, paprastuose medžiagos pasikeitimuose n ra galimas substancijos pasikeitimas, nesikei iant kartu jos savyb ms arba prietapams (akcidensams). Medžiagos substancijos persikeitimas kaip tik prasideda jos savybi

pasikeitimais. Nordami perkeisti kur nors metalinį daiktą, kaitiname jį, sakykime, elektros srove ir mechaniškai spaudžiame. Tada persikeičia metalinis medžiagos išvaizda ir jos substancija. Eucharistijoje gi tiesioginiai duonos bei vyno substancija perkeičiama Kristaus kūno ir Kraujo substancija. Šis peresminimas vyksta paties Kristaus jėga. Perkeičiama tik substancija. Išoriniai substancijos pavidalai yra visiškai nepaliejami: pasilieka duonos ir vyno apimtis, spalva, skonis ir fizinės bei cheminės savybės. Bet *kaip* yra galima sivaizduoti duonos ir vyno apraiškas ar pavidalus be jų substancijos, be jų buvimo pirmąjį pagrindą?

Ligi šiol jokia filosofinė sistema nėra suradusi būdo, kaip suprasti eucharistinę transsubstanciaciją, arba peresminimą. Tiesa, palyginant su kitais medžiagos persikeičimo būdais, Bažnyčia yra suradusi tinkamą ir tikslų eucharistinio peresminimo formulę. Bet *kaip* tas perkeitimas vyksta Eucharistijoje, mums pasilieka paslaptis. Pirmu žvilgsniu šis paslaptingas perkeitimas, atrodo, prieštarauja sveikam galvojimui. Bet drąsiai galime teigti, kad esminis perkeitimas, arba peresminimas, Eucharistijoje neturi savyje jokio prieštaravimo, iš kitos pusės, negalime rodyti jokio prieštaravimo.

Bažnyčia tik jį iškelia dar kitam skirtum tarp eucharistinio peresminimo ir vis kitos medžiagos perkeitimo rūšių, būtent: tai, kad duona yra perkeičiama, jau egzistavo,—Kristus ir jo kūnas bei kraujas savo būties garbinga forma. Be to, peresminime viskas vyksta duonos substancijoje, kuri yra perkeičiama; bet negalima nustatyti, kas vyksta Kristaus kūne, kuris pats savyje pasilieka nepasikeičiamas.

Mes neabejotinai tikime, kad ištarus konsekracijos žodžius duonai ir vynui, vyksta esminis transformacijos perkeitimas: tiek duonos, tiek vyno vidinė tikrovė, arba sub-

stancija, pradingsta, ir buvusios substancijos vietoje prasideda Kristaus K no ir Kraujo substancija. Bet *kaip* šis perkeitimas reikia suprasti? Ar yra tarp duonos ir vyno ir Kristaus K no ir Kraujo t stinumas, tarsi koks jungties tiltas? Iš tikr j toks tiltas yra tarp dviej substancij . Šis tiltas yra duonos ir vyno apraiškos arba pavidalai. Prieš konsekracij duonos pavidalai nurod duonos substancij , o po konsekracijos tie patys pavidalai nurodo ir turi Kristaus K no substancij . Eucharistijoje tad yra Kristaus K nas ir Kraujas duonos ir vyno pavidalais, kurie šio nuostabaus substancij perkeitimo metu yra pasilik nepakeisti. Tai vyksta per transsubstanciacij , arba duonos ir vyno peresminim .

- c) Per transsubstanciacij prasideda realus Kristaus buvimas Eucharistijoje

Sakome, kad Šven iausiame Sakramente b na Kristus realiai. Ar tai reiškia, kad Kristus b na erdv je ir vietoje? K reiškia veiksmožodis 'b ti'? Tiesiogine ir papras-ta šio žodžio prasme kuris nors k nas *b na* kitiems k - nams, kai jis savo apimtimi ar kiekybe yra s lytyje su anais. Du k nai susilie ia ir tod l jie b na vienas su kitu. Kai du k nai yra *arti* vienas kito, sakome, kad juos skiria maža erdv arba nežymus atstumas. Praktiškai bet koks artimumas, pakankamas tarpusaviam veikimui, yra vadinamas *buvimu*. Tarp santykiaujan i k n ar asmen esam tarp vadina me *erdve*, kuri gali b ti talpinami kurie nors dalykai. *Vieta* yra vadinama toji erdv s dalis, kurioje yra koks nors k nas.

Kaip kurios nors b tyb s substancija yra išsiskleidusi erdv je per savo kiekybines apraiškas, taip ji yra per savo kiekybines apraiškas grei iau vienoje vietoje, negu kitoje. Bet *kaip* substancija b na per savo kiekybines apraiškas? Kaip substancija sueina s lyt su savo apraiš-

komis ar pavidalais? Nejaugi taip, kaip siela su k nu — visa ir nedalijama net mažiausiose jo dalyse? Siela ta iau b na k ne, suteikdama jam gyvyb , veikdama j , duoda ma jam išvaizd . Šis tad yra kitokios r šies buvimas, ne gu kiekybinis buvimas. Vis d lto abejais atvejais kalbame apie buvim . Juk pati buvimo s voka apima daugiau, ne gu tik materialin ir vietin buvim . Mums ia r pi b ties substancijos buvimas savo apraiškose (ar pavidaluose). Iš tikr j substancija ir jos apraiškos yra glaudžiai tarpusavyje susijungusios. Tik protin analiz t s vok gali mus vesti prie išvados, kad jos neatskiriamos.

Bažny ia ta iau tiki, kad duonos (ir vyno) substan cija Eucharistijoje perkei iama Kristaus K no (ir Kraujo) substancij . Kaip tai gali vykti? Tai gali vykti, tik pavirstant duonos (ir vyno) substancijai, arba vidinei tikrovei, Kristaus K no (ir Kraujo) vidine tikrove, kartu pereinant t buvimo santyk , kuris buvo duonos substan cijos su jos apraiškomis arba pavidalais. Vadinas, per konsekracijos žodžius Kristaus K no ir Kraujo substan cija užima duonos ir vyno substancijos viet ; t pa i akimirk dingsta duonos ir vyno substancija (arba j vidin tikrov), bet pasilieka j apraiškos arba pavidalai. Po konsekracijos galima tat sakyti, kad matome tik duonos ir vyno pavidalus su Kristaus K no ir Kraujo substancija.

Kalb dami apie Kristaus K no buvim Šven iausiame Sakramente, nesakome, kad jis yra nuženg s iš dangaus ir dabar ia es s žemiškomis buvimo s lygomis. Po žengimo dang Kristus visa savo k niška ir dieviška b timi s di Dievo T vo dešin je. Danguje — toje mums paslaptingoje ir ne sivaizduojamoje b senoje — garbingasis Viešpaties K nas turi savit pavidal . Iš tos b senos Kristaus K nas nenužengia ant m s altori visa savo prigimta b timi. Jis b na Šven iausiame Sakramente kito-

niškai, negu danguje: b na kaip *substancija* duonos ir vyno pavidalais taip (kiek tai galima sivaizduoti), kaip m s dvasia, ar siela, yra k ne. Jau sak me, kad Kristus kaip asmuo visuomet veiksmingai b na bei veikia Bažny-
ioje sakramentiniu b du. Viešpats, kaip asmuo, veikia Eucharistijoje asmeniškai visa savo b timi — k nu bei krauju.

Kristaus buvim Šven iausiame Sakramente galime išreikšti vaizdingai: jis nužengia iš dangaus, kaip kad sakome, Dievo Žodis yra nuženg s iš dangaus ir tap s k nu. Tiesa, kad Kristus, b damas Šven iausiame Sakramente, yra žem je, nes tai, kas buvo žem je, b tent, duona, yra perkeista j. Šis Kristaus buvimas vyksta ant m s altori ne žmogaus, bet Dievo galia. Tai gražiai pavaizduoja šv. Tomas Akviniėtis. Jo žodžiais tariant, jei žmogus žinot , kurioje vietoje yra ugnis, gal t j atgabenti iš tos vietos. Jis gali savo rankoje turim pagal uždegti ir paversti j ugnimi. Ta iau žmogus negali paversti ugnimi to, kas kur nors kitur egzistuoja ir pasilieka ten egzistuoti.¹⁰ Tik Dievas gali tai padaryti Eucharistijoje. Dievas gali duon perkeisti t k n , kuris kitur (danguje) egzistuoja ir ten pasilieka. Dieviška galia Kristus perkei ia duonos substancij savo k no substancij . Po konsekracijos Kristaus K no substancija b na duonos pavidalais. Tie pasilikusieji pavidalai nurodo Kristaus K no substancij , kuri paslaptingu b du yra už musi duonos substancijos viet .

Dabar pats svarbiausias klausimas, *kaip* Kristus b na duonos ir vyno pavidalais. Kokių b du po konsekracijos Kristus b na ostijoje?

d) Kristaus b sena konsekratoje ostijoje

Dr siai galime sakyti, kad joks protas nepaj gia vi-
siškai žvelgti pat konsekracijos paslapties vid , kaip

Kristus b na Šven iausiame Sakramente. Kaip vidin Kristaus b ties tikrov sueina i s lyt su duonos ir vyno pavidalais, mums n ra pasiekiamo net ir tobuliausiais moksl metodais. Tai pasilieka m s protui paslaptis. Nors ir kažin kaip stengtum s atskleisti ši tik jimo paslapt , mums b t ne manoma pakankamai išsiaiškinti Kristaus b senos Eucharistijoje. Aiškinam s š teologin klausim , kiek m s protas paj gia. Besiaiškinant reikia atmesti klaidingas paži ras ir pabr žti kai kuriuos tikrus dalykus, nors mums ne manoma juos tobulai žodžiais išreikšti.

Žvelgdami Kristaus buvim Eucharistijoje, pri jome išvad : m s protui priimtina, kad Kristus yra konsekruotoje ostijoje taip, kaip prieš konsekracij buvo duonos substancija. Bet argi galima sakyti, kad duonos pavidalai riboja bei s lygoja Kristaus k n ? Anaiptol. Kristaus k nas neprisiima ostijos savybi — jis n ra baltas, neturi duonos skonio. Tarp jo ir t duonos pavidal yra tik vidinio buvimo santykis. Taigi galima ostij sulaužyti, bet Kristus yra nesulaužomas: kiekvienoje jos dalyje jis yra visas ir nepadalintas. Kai pernešame konsekruot ostij kit viet , Kristaus K nas yra tikrai kitoje vietoje. Bet Kristus n ra ten perkeltas ir n ra pergyven s vietos permainos: jis yra ia kaip ir ten, nes yra nesikei iamais duonos pavidalais, kurie vienui vieni yra perkeit viet .

Kartais pamokslininkai, kalb dami apie eucharistin Viešpat , m gsta j vadinti 'tabernakulio kaliniu'. K gi jie nori tuo pasakyti? Negi tai, kad Kristus visa savo b - timi yra tikrai kalintas tabernakulyje? Anaiptol. Kristus joku b du n ra kalinys. Taip kalb ti apie 'tabernakulio kalin ', reiškia kalb ti apie matomus Kristaus buvimo sakramentinius pavidalus, o ne apie j t r . Tiesa, Viešpats yra uždarame tabernakulyje. Ta iau pirmiausia jis yra savitoje vietoje — danguje, o jo buvimo prat simas

sakramentiniais pavidalais, kurie yra uždaryti tabernakulyje, tikriausiai nereiškia jokio jo vidin s b ties apribojimo. Kai kurie teologai yra link sentimentaliai reikšti Kristui užuojaut d l tos jo sakramente 'susiaurintos p d ties'. Pasak j , konsekratoje ostijoje jis negal s nei matyti, nei gird ti, nei jud ti. Žinoma, Kristaus buvimas konsekrutais pavidalais galima ji per tas duonos juslines apraiškas sueiti nauj s lyt su mumis. Mums yra visiškai aišku, kad t pavidal padedamas, Kristus nei mato, nei girdi, nei juda, bet to jam n nereikia. Iš savo dangiškos b senos jis žvelgia mus ir asmeniškai veikia mus. Taip Kristus nieko nepraranda. O mes priešingai: matydami, paliesdami ir ragaudami konsekrut ostij , sueiname su savo Viešpa iu nauj asmenišk s lyt . Per š m s susitikim su Kristumi gali vykti vidinis pasikeitimas mumyse, bet ne Kristuje. Viešpats J zus praturtina mus išganomomis malon mis.

Iš tikr j mes susitinkame su Kristumi duonos pavidalais. Ar ne pažeminimas J zui taip susitikti su mumis? Tiesa, jo buvimas duonos pavidalu galima suprasti tarsi pažeminimu. Bet tok pažeminim galima žvelgti tik išorin je b kl je, kuri Kristus laisvai yra pasirink s. Visa savo vidine b timi J zus yra pasisl p s už šios mums regimos jo išorin s b kl s. Per duonos pavidalus ta iau mes susitinkame su J zumi, kuris yra dangiškoje garb je. Šia prasme Kristaus buvimas eucharistiniuose pavidaluose n ra jo pažeminimas. Kai valgome konsekrut ostij , susivienijame su Kristumi asmeniškai. Komunijos metu Kristaus k nas n ra užgaunamas, nes duonos pavidaluose jau vykus permaina — jos substancija perkeista Kristaus K no substancij .

Sakydami, kad Kristaus K no substancija b na Eucharistijoje, nenorime teigti, kad jis yra sakramente be k niškai prigim iai savit savybi arba apraišk . Juk ar

galima savaizduoti k n be fizini matavim ? Iš tikr - j Šven iausiame Sakramente Kristus yra visiškai toks pat, kaip jis b na danguje. Per Paskutin Vakarien jis buvo lygiai toks, kok apaštalai tada mat .

Pagaliau susiduriame su pa iu painiausiu teologiniu klausimu: koki u b du Kristus b na Eucharistijoje? Tei - g me, kad kiekvieno dalyko substancija per savo apimt , medžiagin mas ir kiekyb yra erdv je. Eucharistijoje Kristaus K nas b na tik savo substancija — vidine savo b ties tikrove. Visa kita, kas tik yra Kristuje, b na Šven - iausiame Sakramente tik per jusl mis nesuvokiam jo substancij . Viešpaties K nas neužima jokios vietos ir neatlieka jokio veiksmo toje vietoje, kur jis b na. Savo protu svarstydami t Kristaus b sen , prieiname ši iš - vad : Kristaus buvimo Šven iausiame Sakramente pagrind - as yra transsubstanciacija, arba peresminimas, o ne vie - tos pakeitimas. Taigi Kristus b na Eucharistijoje savo b ties substancija, o ne savo kiekybine apimtimi, kuri turi danguje. Visa kita b na Šven iausiame Sakramente b tinoje peresminimo išdavoje (per concomitantiam): visas Kristaus k nas, taigi ir k ne es s kraujas, siela, ku - ri kvepia jo k nui gyvyb , ir dievyb , kuri gyvena jame. B t ta iau klaidinga prileisti materialin s duonos ir vy - no substancijos perkeitim *ne* Kristaus k no ir kraujo *materialin* substancij , bet Kristaus 'dievišk substanc - cij '.¹⁷ Ta iau tuo neteigiam, kad Šven iausiame Sakra - mente n ra visas Kristus. Nors eucharistinis vykis yra paslaptis, bet duonos ir vyno peresminimas vis d lto ne - prileidžia metafizin s negalimyb s. Materialin s substan - cijos perkeitimas 'dievišk substancij ' (ar dievišk es - m) kaip tik ir b t metafizin negalimyb .¹⁸ Kaip saky - ta, Šven iausiame Sakramente yra visas Kristus, Dievas - Žmogus, b tinoje peresminimo išvadoje (per concomitan - tiam).

Kaip mes bem stytume ir bekalb tume apie Kristaus buvim Šven iausiame Sakramente, vis d lto tai pasilieka mums gili tik jimo paslaptis. ši paslapt galime ta iau žvelgti, pasinaudodami vaizdingomis s vokomis. Žinoma, vaizdai nevisuomet veda mus tikrov s pažinim . Bet jie gali mums pad ti ar iau prieti prie tikrov s. Antai, iš tik jimo žinome, kad Eucharistijoje yra Kristus k nine savo b timi: duonos viet yra už m s J zus Kristus; jo buvim nurodo duonos pavidalai. Galime sivaizduoti, kad Kristus yra nuženg s iš dangaus ir apsigyven s ostijoje. Gal b t, dar b t geriau sivaizduoti, kad tarp Kristaus ir m s yra visiškai prading s nuotolis. Ir taip susitinkame su Kristumi visiškai artimai. Garbindami Krist Altoriaus Sakramente, sueiname s lyt asmeniškai su juo, nors jis yra savo dangiškoje b senoje. Toks m s santykiavimas su Kristumi yra dvasinis, bet ir realus. Tarpininkaujant konsekruotai ostijai, — kur ji beb t žem je —, kiekvienas m s sueina s lyti fiziškai ir asmeniškai su tuo pa iu Kristumi, kuris prieš du t kstan ius met vaikš iojo po žem ir dabar s di Dievo T vo dešin je.

Iš tikr j nuotolis tarp Kristaus ir m s yra prading s ir, kaip matysime sekan iame skyriuje, m s santykiavimas bei intymus susivienijimas su juo yra galimas. Š nuotol Kristus panaikino, nes jis, kaip meil s šaltinis, geiste geid gyventi su mumis artimoje vienyb je. Jis, b damas Dievas, yra visagalis, tod l t savo nor gali vykdyti. Artimai gyventi su mumis jis yra prad j s Pas- kutin s Vakarien s metu ir tai t sia amži b gyje per Eucharistij .

- e) M s santykiavimas Eucharistijoje su Kristumi yra sakramentinis

Pagal Bažny ios tik jimo ties per konsekracijos žo- džius duonos ir vyno vidin tikrov yra perkei iama

Kristaus K no ir Kraujo vidin tikrov . Bet vidin b ties tikrov , arba substancija, nei duonos ir vyno, nei Kristaus k no ir kraujo jusl mis yra nepasiekiamo. Kaip tad mes paž stame t nuostab Kristaus buvim Eucharistijoje? Kaip Eucharistijoje Kristus sueina su mumis s lyti? Kaip dabar mes santykiaujame su savo Viešpa iu, kuris mums tiesioginiai neregimas?

Pats Kristus par pino m s žmogiškai prigim iai tinkam pažinimo bei santykiavimo b d . Bet koks pažinimas mums yra galimas tik per jusles. Juslinis daiktas gali b ti ir apreikštojo dalyko simbolis, arba ženklas, kuris veda mus pažinim , kartais net antgamtni, ko nors kito. Pavyzdžiui, per Paskutin Vakarien Kristus panaudojo duon ir vyn , kad po ši element peresminimo j apraiškos arba pavidalai mums nurodyt jusl mis nepasiekiamos tikrov s buvim , b tent, jo K n ir Krauj , aukojam žmoni išganymui. Viešpaties tad pasirinkimu duonos ir vyno substancijos apraiškos ar pavidalai yra ženklas (simbolis), kuris reiškia real Kristaus buvim Eucharistijoje. Tos r šies ženkl vadiname *sakramentu*.

Iš tikr j po konsekracijos pasilieka m s jusl ms pasiekiami tik duonos ir vyno pavidalai. Tie pavidalai yra kaip tik ženklas arba sakramentas, kuris galina mus tik jimu žvelgti Kristaus K no ir Kraujo substancij . Taip sakramentaliai, duonos ir vyno pavidalais, mes sueiname s lyt su Kristumi. Duonos ir vyno pavidalai, tiesa, nepareiškia tiesiogiai nei vidin s Kristaus b ties, nei jo prigimtini savybi . Bet jie simboliškai nurodo mums Krist , kuris yra dvasinio maisto šaltinis. Jie taip pat atskleidžia mums sakramentin Krist , kuris savo b ties substancija yra už m s duonos ir vyno substancijos viet Švenčiausiam Sakramente. O Kristus, kaip tik jimas sako, yra tikra m s amžinojo gyvenimo duona, tikras dvasinis maistas. Tie regimi pavidalai ne tik simboliškai skelbia,

bet ir veiksmingai mums teikia Kristaus K n ir Krauj kap jo aukos maist ir g rim .

Kristus kvie ia mus visus santykiuoti su juo per Eucharistijos sakrament — vienytis su juo šventame jo aukos pokylyje: “Imkite ir visi jos valgykite, nes tai yra mano k nas, kuris už jus bus išduotas. . . Imkite ir visi iš jos gerkite, nes tai yra taur mano kraujo, Naujosios ir amžinosios Sandoros kraujo, kuris už jus ir visus žmones bus pralietas nuod m ms atleisti.”

Naudodamiesi tuo Viešpaties kvietimu, mes vykdome su juo Naujojo statymo Sandor . O dalyvaudami eucharistin s Kristaus aukos pokylyje, vykdome tos Naujosios Sandoros s lygas — su Kristumi išreiškiame savo K r - jui meil bei garb ir pašven iame save ir visus žmones. Sakramentiniame pokylyje J zus duoda mums savo K n ir Krauj dviems — duonos ir vyno pavidalais. Kod l dviem pavidalais? Nes, Kristaus valia, duonos ir vyno pavidalai simbolizuoja jo k no ir kraujo paaukojim ant kryžiaus. Dar daugiau: eucharistiniai pavidalai ne tik reiškia Viešpaties k no ir kraujo paaukojim ant kryžiaus, bet jie ir pasako, kad tas jo paaukojimas vyksta kiekvienose šventose Mišiose sakramentiniu b du. Priimdami šios aukos dovan — Kristaus K n ir Krauj , mes bendraujame su Vyriausiu Kunigu asmeniškai. Tok eucharistin bendravim vadiname komunija.

PENKTASIS SKYRIUS

Kas valgo mano kūną ir geria mano kraują, tas pasilieka manyje, ir aš jame. (Jn 6, 56)

EUCHARISTINIS BENDRAVIMAS ARBA KOMUNIJA

S

teigdamas švent Eucharistij Paskutin s Vakarien s metu, Kristus tur jo mintyje palikti savo sek - jams Naujosios Sandoros auk , kurioje gal t dalyvauti visi žmon s, ligi Viešpats ateis paskutiniojo teismo dien . Kristaus vali vykdydama, Bažny ia diena iš dienos ištikimai šven ia ši naujosios ir amžinosios Sandoros auk — Eucharistij . Kai ji šven-

ia Eucharistij , Kristus aukoja mums t pa i auk , kuri jis paaukojo ant kryžiaus. Švent Miši auka juk yra toji pati kaip ir kryžiaus, nes abiejose Kristus yra aukos kunigas ir atnaša. Kiekvienose šventose Mišiose vyksta kryžiaus auka. (Apie Eucharistij kaip auk kalb sime sekan iame skyriuje).

Duonos ir vyno peresminimo akimirk pats Kristus tampa aukos dovana: jis aukoja save *asmeniškai* Dievo T vo garbei ir m s , žmoni , labui. Taip jis aukojasi, atiduodamas savo k n ir išliedamas savo krauj už visus žmones nuod m ms atleisti. Dabar š aukos veiksm Kristus atlieka savo pasirinktais ženklais, kurie nurodo jo paaukot k n ir krauj . Tai nuolat vyksta Bažny ioje per Eucharistij : ja Kristus paaukoja savo k n ir krauj duonos ir vyno pavidalais.

Bet eucharistin paslaptis neišsibaigia su realiu Kristaus buvimu sakramente ir jo k no bei kraujo auka: Viešpats nori b ti m s valgiu ir g rimu, nori su mumis asmeniškai *bendrauti* savo aukos pokylyje. Priimdami jo aukos maist , mes artimai bendraujame su Kristumi. Š eucharistin m s bendravim su Kristumi ir su mistinio jo K no nariais išreiškia šv. Paulius pirmame laiške korintie iams: “Argi laiminimo taur , kuri laiminame, n ra bendravimas Kristaus kraujuje? Argi duona, kuri laužome, n ra bendravimas Kristaus k ne? Jei viena duona, tai ir mes daugelis esame vienas k nas: mes juk visi dalijam s viena duona” (1 Kor 10, 16-17). Tas bendravimas vyksta eucharistin s aukos metu švent ja komunija.

Bažny ia tod l skatina tikin iuosius priimti švent j komunij , kad tuo jie susitikt asmeniškai su pa iu Kristumi, kuris teikia mums savo nupelnytą ant kryžiaus malones. Sakramentin komunija yra dvasinis m s mais-tas. Priimdami švent j komunij , mes dalyvaujame Kris-

taus kan ios ir prisik limo vaisiuose, b tent: apsisivalome nuo lengv j nuod mi bei yd , dvasiniai augame, ypatingai stipr ja m s Dievo ir artimo meil s doryb . Bažny ia skatina mus priimti komunij ir d l kito pagrindo: ji nori, kad, priimdami komunij , šv stume velykin s Kristaus aukos atminim ir dalyvautume sakramentiniai jo aukoje. Kiek pla iau apie tai.

A. EUCHARISTIN KOMUNIJA —SAKRAMENTINIS DALYVAVIMAS KRISTAUS AUKOJE

Išsamiau aiškindamiesi ryš tarp vienintel s Kristaus aukos, šven iamos ant m s altori , ir eucharistin s komunijos, atsakysime du klausimus: viena, ar iš tikr j eucharistin komunija gali b ti laikoma sakramentine priemone, kuria akivaizdžiai išreiškiame savo dalyvavim vienintel je Kristaus aukoje; kita, *kaip* tikintieji, priimdami sakramentiniai švent komunij , dalyvauja Kristaus aukoje. Atsakymui naudojam s Bažny ios oficialiais dokumentais, Šventojo Rašto tekstais, T v , liturgijos ir teolog liudijimais.

1. Priimdami komunij dalyvaujame Kristaus aukoje

B t klaida nematyti artimo ryšio sakramentin s komunijos su Kristaus auka Eucharistijos šventimo metu. Komunija iš prigimties yra aukos pokylis, kuriame mes dalyvaujame. Ir Senojo statymo žmon s, dalyvaudami aukos atnašavime, sueidavo artim s lyt su Dievu aukos pokylyje. Eucharistin je komunijoje mes priimame Kristaus kn ir krauj , paaukotus Dievo garbei ir m s pašventimui. Dalyvaudami tad eucharistin s aukos pokylyje, susitinkame su Naujojo statymo Vyriausiu Kunigu

ir aukos dovana — J zumi Kristumi. Tuo mes sijungia-
me j pa i Kristaus auk .

a) Oficial s Bažny ios dokumentai apie dalyvavim
eucharistin je aukoje sakramentin s
komunijos pri mimu

Popiežius *Pijus XIII* savo 'Mediator Dei' enciklikoje pasisako apie tai neryžtingai. Enciklika teigia, kad tik kunigo komunija yra integralin aukos dalis; tikintieji, nors ir nepriima komunijos, dalyvauja aukoje per savo tik jimo aktus ir pamaldum eucharistin s maldos ir ko-
munijos metu.¹

Kiek v liau *II Vatikano* Susirinkimo liturgin s kons-
titucijos aiškinime pabr žiama, kad tikintieji dalyvauja
aukoje ir komunijos pri mimu: "Šioje pad kos, susitai-
kymo, maldavimo ir garbinimo aukoje tikintieji labiau
dalyvauja, kai ne tik su kunigu atnašauja švent aukos
dovan ir joje save pa ius iš visos širdies paaukoja dan-
gaus T vui, bet ir priimdami sakramentiniai t pa i
aukos dovan ."²

Tod l *liturgijos konstitucija* sako, kad tikintieji, pri-
imdami komunij , tobuliau dalyvauja Mišiose: "Labai
rekomenduojamas tobulesnis Mišiose dalyvavimo b das,
kai tikintieji po kunigo komunijos priima Viešpaties k -
n iš tos pa ios aukos."³

Panašiai *dogmin konstitucija apie Bažny i* , aiškin-
dama skirtum tarp tikin i j bendrosios ir hierarchin s
kunigyst s, pareiškia, kad tikintieji dalyvauja Eucharis-
tijos aukoje ir komunijos pri mimu: "Hierarchinis kuni-
gas..., atstovaudamas Kristaus asmeniui, paver ia do-
vanas eucharistine auka ir atnašauja j visos Dievo bend-
ruomen s vardu. O tikintieji savo karališk ja kunigyste
Eucharistij drauge aukoja ir t kunigyst išreiškia sak-
rament pri mimu (taigi ir sakramentine komunija, Pr.

M.), malda bei pad ka, švento gyvenimo pavyzdžiu, sav s išsižad jimu ir veikia meile.”⁴

Iš ši oficiali j Bažny ios dokument yra mums vi-siškai aišku, kad Mišiose auka ir šventasis pokylis, arba komunija, priklauso tai pa iai Eucharistijos paslap iai. Tod l eucharistin auka ankštai siejasi su sakramentine komunija. Štai kod l sakome, kad ir tikintieji, priimdami komunij šv. Mišiose, tobuliau dalyvauja Eucharistijos aukoje.

b) Šventasis Raštas liudija apie komunij aukoje

Iš *Senajo statymo* žinome, kad žyd vienintel auka, šven iama j tautos išganymui *atminti*, buvo velykin auka, tai yra *komunijos* auka. Juk Kristus steig Eucha-ristij , savo kan ios ir prisik limo atminim , velykin s žyd aukos pavyzdžiu. Iš šio fakto mums aišku, kad ir Eucharistija yra auka, kurioje dalyvaujame komunijos pri mimu

Ypatingai *Naujasis Testamentas* ryškiai nusako aukos ir komunijos ryš Eucharistijos šventime. Tai yra išreikš-ta šv. Pauliaus pirmame laiške korintie iams, kur jis ko-mentuoja Kristaus sakym šv sti Eucharistij . Po vaka-rien s Kristus pa m taur ir tar : “Ši taur yra Nau-joji Sandora mano kraujuje. Kiek kart gersite, darykite tai mano atminimui.” Po ši Viešpaties sakom žodži Apaštalas prideda: “Taigi, kada tik valgote šit duon ir geriate iš šitos taur s, j s skelbiate Viešpaties mirt , kol jis ateis.” (1 Kor 11, 25-26). Šiuo autoritetingu ko-mentaru šv. Paulius nori pasakyti, kad Viešpaties atmini-mas ir jo mirties skelbimas n ra atliekamas tik duonos ir vyno konsekracija, bet ir valgymu bei g rimu, tai yra, ir aukos pokyliu. Apaštalo Pauliaus sitikinimu, kaip duo-nos ir vyno konsekracija, taip ir komunija mes dalyvau-jame Viešpaties ir jo mirties atminime. Priimdami tad šv. Komunij , dalyvaujame eucharistin je aukoje.

Tai matome ir kitose Naujojo Testamento vietose. To paties laiško 10-tame perskyrime, palygindamas eucharistin auk su stabmeldži aukomis, šv. Paulius glaudžiai susieja dalyvavimą aukos pokylyje su dalyvavimu paioje aukoje. Štai jo žodžiai: "Argi laiminimo taur, kuri laiminame, nra bendravimas Kristaus kraujuje? Argi duona, kuri laužome, nra bendravimas Kristaus k ne? . . . Paži r kime žemišk j Izraeli: argi tie, kurie valgo aukas, nra altoriaus bendrininkai? K gi sakau? Ar kad stabams paaukota m sa š t reiškia? ar kad ir stabas yra šis tas? Ne, aš sakau, kad, aukodami atnašas, pagonys aukoja ne Dievui, bet demonams. O aš nenoriu, kad j s taptum te demon bendrininkai. J s negalite gerti Viešpaties taur s ir demon taur s. Negalite b ti Viešpaties stalo bendrai ir demon stalo bendrai" (1 Kor 10, 1-21). Apaštalas ia teigia, kad bendravimas, arba komunija, J zaus k ne ir kraujuje nra tik dalyvavimas prie jo stalo (komunijoje, arba aukos pokylyje, eil. 21), bet netiesiogiai ir altoriaus (eil. 18) aukoje.⁵

Ir Evangelijoje pagal šv. Jon (Jn 6, 51-63) yra sakoma, kad mes, valgydami Kristaus k n ir gerdami jo krauj, pasiliecame dvasiniai gyvi. Kod l? Nes ši dvasin gyvyb gauname iš Kristaus: "Aš gyvenu per T v, taip ir tas, kuris mane valgo, gyvens per mane" (eil. 57). Dar daugiau: mes gauname dvasin gyvyb, nes komunija dalyvaujame jo K no ir Kraujo aukoje: "Duona, kuri aš duosiu, yra mano k nas už pasaulio gyvyb," tai yra, Kristaus k nas, kur jis yra paaukoj s, kad pasaulis tur t dvasin gyvyb (eil. 51).

c) T v liudijimai apie komunij ir auk

Bažny ios T v raštuose irgi randame toki išsireiškim, kurie aiškiai nusako glaud ryš Kristaus aukos su eucharistine komunija. Atrodo, kad neklystame, sakyda-

mi, kad T vai yra paliet klausim apie dalyvavim Kristaus aukoje per sakramentin komunij tik prab gomis. T vai b dami krikš ioni bendruomeni siel ganytojai, labiau r pinosi savo ganom j dvasiniu augimu ir j krikš ionišku gyvenimu. Tam tikslui jie grieb si vairi priemoni . Ypatingai jie skatino krikš ionis naudotis švent ja komunija, kuri palaiko vienyb su Kristumi, ugdo krikš ioniško gyvenimo dorybes, apvalo nuo lengv j nuod mi bei yd ir padeda šventai gyventi. Kalb dami apie Eucharistij , jie primindavo, kad sunkiai nusid jusieji be išpažinties nesiartint prie komunijos stalo.

T vai taip pat mok , kad per krikšt tikintieji tampa vienos Kristaus kunigyst s dalininkais. Ši bendroji tikin i j kunigyst , kaip II Vatikano Susirinkimas yra nusak s, esminiai skiriasi nuo tarnaujan ios arba hierarchin s kunigyst s.” Bet jau ir T vai teisingai suprato, kad bendroji tikin i j kunigyst galina bei pareigoja kiekvien pakrikštyt j dalyvauti eucharistin je Kristaus aukoje. Tod l T vai nuolat skatindavo tikin iuosius praktikuoti t kunigyst visame savo gyvenime: ne tik drauge su kunigu aukoti Eucharistij , bet ir t savo kunigyst išreikšti sakrament pri mimu, maldomis, švento gyvenimo pavyzdžiu ir gailestingumo bei artimo meil s darbais.

Kalb dami apie tikin i j dalyvavim Eucharistijos šventime, T vai, pasitaikius tinkamai progai, pabr ždavo, kad artinimasis prie švent paslap i , ypatingai eucharistinis bendravimas komunijoje, yra m s dalyvavimas velykin s Kristaus paslapties atminime bei jo aukoje. Antai prasidedant gav niai ir art jant Velyk švent ms, b davo tinkama proga paaiškinti tikintiesiems Eucharistijos paslapt ir prasming joje dalyvavim . Pavyzdžiui, Aleksandrijos Bažny ia šven i proga kreipdavosi aplinkrašiu. Viename tokiu aplinkraš i šv. *Atanazas* (295-373), primindamas šv. Pauliaus pirmojo laiško korintie iams

žodžius, kad “jau yra paaukotas mūsų velykinis Avinlis, Kristus” (1 Kor 5, 7), kviečia kiekvieną “dalyvauti su džiaugsmu šioje velykinėje puotoje”.⁷ Čia aiškiai yra žvelgiamas artimas ryšys komunijos su velykine Kristaus auka: kas priima komunią, kartu dalyvauja ir Kristaus aukoje.

Šv. *Kirilas Aleksandrietis*, komentuodamas šv. Pauliaus pirmojo laiško korintiečiams eucharistinius tekstus (1 Kor 10, 16; 11, 26), primena, kad katechumenai tiki atpirkimu Jėzusaus krauju. Po to šventasis pareiškia, kad jie pasiekia savo tobulybę su pilnybe Sandomos kraujuje, ir nurodo pagrindą, sakydamas, kad jie “dalyvavimas mistiniame laiminime skelbia Viešpaties mirtį ir prisikilimą”.⁸ Taigi katechumenai pasiekia vienybę su Kristumi, priimdami pirmą sakramentinę komunią. Tuo sakramentiniu būdu jie ne tik sueina artimi su Kristumi, bet kartu “skelbia Viešpaties mirtį ir prisikilimą,” atseit, sakramentine komunija jie dalyvauja Viešpaties mirties ir prisikilimo atminime bei jo aukoje.

Norėdami išskelti didžią Eucharistijos vertę, šv. Jonas Chrizostomas ir šv. Augustinas moko, kad per komunią mes priimame Jėzusaus kraują, kuris teka nuo kryžiaus iš jo šono. Taigi, priimdami šv. komunią, kartu dalyvaujame Kristaus aukoje.

Antai šv. *Jonas Chrizostomas* sako, kad, “priimdami komunią, dalyvaujame kraujuje, kuris išgano; komunijos akimirką tarsi mūsų lėpos šliejasi pervert Kristaus šoną”.⁹ Kita proga jis skatina gerbti komunijos stalą, nes ant jo vyksta Kristaus auka: “Gerbkite šį stalą, prie kurio visi dalyvaujame mirusio už mus Kristaus aukoje, kuri vyksta ant šio stalo.”¹⁰

Šv. *Augustinas* nepasitenkina palyginti Eucharistiją su Senojo statymo komunijos aukomis, bet teigia, kad, priimdami komunią, valgome ir geriame mūsų atpirkimo

vertyb : “Valgome Prikryžiuot j , ir gerdami b name apšviesti” .¹¹

d) Liturginiai liudijimai apie dalyvavim
Kristaus aukoje per komunij

Bažny ia paprastai išreiškia savo tik jim liturgin -
mis maldomis. Šven iausio Sakramento prefacija aiškiai
mums pasako, kad mes, priimdami komunij , sijungia-
me i Kristaus auk už žmonijos išgany m : “. . .amžinasis
Kunigas, steigdamas amžiais nesibaigian i auk , žmo-
nijai atpirkti pat save tau paaukojo ir sak , kad mes jo
atminimui ši auk kartotume, o šventame pokylyje val-
gydami gyvyb s duon , skelbtume jo mirt iki v l jam
ateinant.” Panašiai, net kiek ryškiau, t pat dalyk iš-
reiškia ketvirtoji eucharistin malda: “Pažvelk, Viešpa-
tie, Auk , kuri pats parengėi savo Bažny iai, ir visus,
kurie stiprinsis šia duona ir gers iš šios taur s, Švent ja
Dvasia sujunk vien k n , kad Kristuje jie suaugt i
gyv auk T vo garbei ir šlovei.”

Iš anks iau min t liudijim ir liturgini mald yra
aišku, kad visi tie, kurie per Mišias priima sakramentin
komunij , visiškai eina Kristaus auk Dievo T vo gar-
bei ir vis žmoni pašventimui. Bet dar kyla klausimas,
ar sakramentin komunija yra esmin , o gal tik integrali
aukos dalis. Š klausim tenka, kad ir nesileidžiant giliau
teologines painiavas, kiek pagvildenti.

*2. Tikin i j dalyvavimas Kristaus aukoje ir
sakramentin komunija Eucharistijos šventime*

Bes lyginiai teigti, kad sakramentin komunija yra
esmin dalis eucharistin s aukos, b t nevisiškai tikslu.
Juk, jei komunija priklauso aukos esmei, kod l Bažny ios
istorijoje ne visuomet vienodai buvo pabr žiama dažnos
arba kasdien s komunijos praktika? Nuo 9-to šimtme io

kai kuri autori raštuose buvo teigiama, kad tikintieji dalyvauja šv. Miši aukoje ne tik su kunigu apeiginiu b du, bet ir savo *'tik jimu'* ir pamaldumu. Tai išreiškia pirmoji eucharistin malda: "Atmink, Viešpatie, savo žmones ir visus ia susirinkusius, kuri tik jim paž sti ir ištikimyb žinai; už juos mes tau aukojame ir jie patys tau aukoja už save ir visus saviškius ši šloving j auk , . . ."Tikintieji tad aukoja eucharistin auk ir be sakramentin s komunijos. Šv. Tomas Akviniėtis ir kiti 13-tojo šimtme io teologai nekalba tiesiogiai apie aukos ir sakramentin s komunijos santyk . Šv. Tomas nesvarsto komunijos, kuria dalyvaujame aukoje. Bet jis moko, kad per š sakrament , atseit, Eucharistij , "tampame Viešpaties kan ios *vaisi* dalyviais" (S. Theol. III, q. 83, a.1, in c). Jis reikalauja tik kunigo sakramentin s komunijos Mišiose (S. Theol. III, q. 82, a.4, in c). Tridento Susirinkimas, aiškindamas Miši ir kryžiaus aukos vienyb , neišk l sakramentin s komunijos santykio su auka.

Kaip min jome antrame šios studijos skyriuje (n.7), 20-t šimtmet prasid jo dažnos bei kasdien s komunijos praktikos atgimimas. Popiežius šv. Pijus X dažn komunij ne tik pagyr , bet aiškiai aptar ir žymiai palengvino jos pri mimo s lygas.¹² Tas pats popiežius yra leid s priimti pirm j komunij vaikams, pasiekusiems maždaug septintuosius amžiaus metus, kai jie jau sugeba protauti.¹³ Šio šimtme io pradžioje jis paskatino tiek suaugusius, tiek ir vaikus aktyviai ir sakramentiniai dalyvauti šv. Miši liturgijoje. Vis d lto ir šis popiežius savo dekretuose n ra nustat s aiškaus sakramentin s komunijos santykio su eucharistine auka.

Atrodo, kad Bažny ia nenor jo nei praeityje, nei m s gyvenamame šimtmetyje apsprendžiamai nusakyti sakramentin s komunijos santyk su eucharistine auka. Kod l gi Bažny ia oficialiai niekad šiuo klausimu n ra ryž-

tingai pasisakiusi? Viena, kadangi mums ir šiaipjau su-
prantama, kad sakramentinis komunikacijos priemonė mes
veiksmingiau dalyvaujame eucharistiniame aukoje. Antra,
Bažnyčia visuomet, kaip ir dabartiniu metu, daugiau r-
pi kitas klausimas: kokių būdu tikintieji pasauliečiai
bendrai gali dalyvauti šv. Mišiose aukoje. Antrojo Vatika-
no Susirinkimo žodžiais, Bažnyčia nori, kad tikintieji,
“gerai suprasdami apeigas ir maldas, su moningai, pa-
maldžiai ir aktyviai dalyvauti šventajame vyksme, švies-
tisi Dievo žodžiu, stiprinti sielą Viešpaties kuovalgiu ir
dėkoti Dievui.”¹⁴

Jau popiežius Pijus XII savo enciklikoje ‘Mediator
Dei’ yra pabrėžęs seniai mums žinomą Mišiose aukoje da-
lyvavimo būdą, būtent: tikintieji dalyvauja eucharistin-
iame aukoje sakramentiniai tarpininkaujant kunigui, ir dva-
siniai per savo tikėjimo aktus. Čia tad iškyla skirtumas
tarnaujantio, arba hierarchinio, kunigo ir pakrikš-
tyto kunigystės. Kaip hierarchinis kunigas, taip ir per
krikštą *bendrosios* kunigystės, nes jai dalyvauja toje pa-
čioje Kristaus aukoje, bet aukoja ją skirtingu būdu. Tai
koks gi tarnaujantio, arba hierarchinio (sakramentinio),
kunigo ir pakrikštyto tikinčiojo dalyvavimas vieninte-
liame Naujojo statymo aukoje? Iš pasiaiškavimo išryšk-
s ir sakramentinis komunikacijos vertingumas eucharistiniame aukoje.

Pirmame šios studijos skyriuje, atsiremdami Dievo
Apreiškime Naujajame Testamente, teigėme, kad amžino-
jo Žodžio sikėjimo akimirka Dievo Dvasia patėp Kris-
tūje ir visus žmogiškos prigimties dalininkus. Nuo tos
sikėjimo akimirkos visi žmonės yra Dvasia jungti
Kristui. Šia prasme žmonėginis yra tapusi naujoji Die-
vo tauta. Iš tos Dievo tautos dangaus Tėvas yra suteik-
s Kristui garbą tapti Vyriausiuoju kunigu, kuris yra “kuni-
gas per amžius Malchizedeko būdu” (plg. Žyd 5, 1-6).
Sis Vyriausias kunigas, kaip moko II Vatikano Susirinki-

mas, nauj j Dievo taut "padar karalyst ir kunigus Dievui, savo T vui" (Apr 1, 6; 5, 9-10).¹⁵ Tas pats II Vatikano Susirinkimas moko, kad pasaulie iai Krikštu ir Sutvirtinimu yra pašven iami b ti 'švent ja ir karališk - ja kunigija': "Pakrikštytieji savo atgimimu ir Šventosios Dvasios nužengimu yra pašven iami dvasine buveine ir šventa kunigija, kad visais krikš ionio darbais b t atnašaujamos dvasin s aukos ir skelbiama, koks geras yra tas, kuris juos pašauk iš tamsos savo nuostabi j švie - s " (plg. 1 Pt 2, 4-10).¹⁶

B damas tarpininku tarp Dievo ir žmon i (plg. 1 Tim 2, 5), Kristus yra m s mokytojas, vadovas išgany mo kelyje ir kunigas. Per Krikšto ir Sutvirtinimo sakramentus mes visi regimai esame jungti Krist , ir tuo pa iu esame pasidar jo kaip tarpininko trigubos funkcijos dalininkais. Tod l ir pasaulie iai turi teis ir atitinkam pareig Bažny ioje eiti anas Kristaus pareigas. Kiekvienas pakrikštytasis yra Dievo žodžio skelb jas bei mokytojas; jis sijungia vyskupo ar hierarchinio kunigo veikl tikin i j bendruomenei vadovauti; jis dalyvauja ir toje pa ioje Kristaus kunigy st je. Koki u b du pakrikštytieji dalyvauja Kristaus kunigy st je?

Laiške Žydams sakoma: "Kiekvienas vyriausias kunigas skiriamas atnašauti dovanas ir aukas" (Žyd 8, 3). Kristus, Vyriausias kunigas, paaukojo save T vui už mus: ". . .atidav save kaip išpirkim už visus. . ." (1 Tim 2, 6). Ši vienui viena Kristaus auka, atlikta ant kryžiaus, yra pakankama vis žmoni išganymui visam laikui. Bet Išganytojo valia, mes turime amži eigoje sijungti ši vienintel Kristaus auk . Koki u gi b du dalyvaujame šioje aukoje? Jau anks iau primin me II Vatikano Susirinkimo raginim , kad visi pakrikštytieji, b dami pašv sti šventa ir karališka kunigija, visais savo darbais atnašaut 'dvasines aukas' (plg. 1 Pt 2, 5). Taigi bend-

rin s kunigyst s galia dalyvaudami sakramentiniai Eucharistijos šventime, pakrikštytieji dalyvauja Kristaus kryžiaus aukoje. Vadinasi, pakrikštytieji dalyvauja Kristaus kryžiaus aukoje dvejopai — atnašaudami 'dvasines aukas' ir sijungdami šv. Miši apeigas bei priimdami šv. komunij .

Antrasis Vatikano Susirinkimas kaip tik ir kalba apie dvejop tikin i j dalyvavim Kristaus kunigyst je ir aukoje. Štai kaip Susirinkimas moko: "Nor damas, kad tikintieji sudaryt vien k n , kuriame 'visi s nariai turi ne t pat veikim ' (Rom 12, 4), kai kuriuos iš tikin i - j bendruomen s Viešpats paskyr tarnais. Jiems yra duota galia atnašauti auk ir atleisti nuod mes, viešai eiti žmoni kunigo pareigas." Ši *tarnavimo* "kunigyst suteikia specialus sakramentas, kuris Šventosios Dvasios patepimu asmeniui spaudžia ypating ženkl , padarydamas j panaš kunig Krist . Tai galima pašv st j veikti paties Kristaus — Galvos vardu." Vadinasi, šventimais kunigai yra gav malon b ti žmon ms J zaus Kristaus tarnais išganyto kelyje ir atnašauti nekruvinu b du vienkartin kryžiaus auk . O visi pakrikštytieji *bendrosios* kunigyst s galia aukoja *save* 'kaip gyv , švent , Dievui patinkan i auk ' (Rom 12, 1). Toki tikin i j atnaš Susirinkimas, pasiremdamas šv. Petru (1 Pt 2, 5), vadinama 'dvasin mis aukomis'. Šios dvasin s tikin i j aukos yra atbaigiamos (hierarchinio) kunigo tarnyba: "Kunig einam ja tarnyba," teigia Susirinkimas, "ta dvasin tikin i j atnaša atbaigiama, sujungiant j su Kristaus, vienintelio tarpininko, auka, kuri kunig rankomis nekruvinu ir sakramentiniu b du visos Bažny ios vardu yra aukojama Eucharistijoje, kol ateis pats Viešpats (plg. 1 Kor 11, 26)."¹⁷

Iš II Vatikano Susirinkimo mokymo tad yra mums aišku, kad tarnaujantis kunigas sakramentiniai atnašauja

Kristaus auk ant kryžiaus, o pakrikštytieji pasaulieiai jungiasi ši auk savo 'dvasin mis aukomis'. Kas gi yra 'dvasin auka'? Koks santykis yra tarp tikin iojo dvasin s aukos ir Kristaus kryžiaus bei eucharistin s aukos? Šie klausimai reikalingi tinkamo atsakymo.

Šv. Augustinas, kalb damas apie auk bendrai, šiaip j nusako: "Tikra auka yra kiekvienas darbas ar veiksmas, atliekamas d l šventos vienyb s su Dievu".¹⁸ Šitoks aukos apibr žimas tinka tiek daiktin ms, tiek dvasin ms aukoms. Juk visa kuo, k tik aukojame Dievui, — daiktus ar veiksmus arba save pa ius —, norime išreikšti savo priklausomyb K r jui ir savo meil bei garb jam, ir vidin nor pasilikti su juo šventoje vienyb je. Bet kas gi yra 'dvasin auka' konkre iai? Savo veikale 'Krikš ionis pasaulyje' Antanas Maceina, pasinaudodamas Y. M. J. Congaro, O.P., aptartimi, nusako dvasin s aukos supratim . Kai kalbame apie dvasin auk , turime tai suprasti bibliškai, o ne grynai morališkai. "Bibliškai suprasta dvasin auka reiškia *tikr auk* , vadinasi, tam tikr real objekt , kuris yra pavedamas Dievui. Žodis 'dvasinis' ia tik atriboja krikš ionio auk nuo izraelit aukos, vykdytos medžiaginiu daiktu."¹⁹ Dvasin auka yra atliekama žmogiškai dvasin je srityje. K gi tai reiškia — 'aukoti dvasiniai'? Tai reiškia, kad n ra atnašaujamas kuris nors apr žtas objektas, kaip tai yra buv izraelit aukose ir kaip yra Eucharistijos šventime. Hierarchinis kunigas, kaip ir Kristus Paskutin s Vakarien s metu, aukoja ant altoriaus duon ir vyn , perkeisdamas dieviška galia tuos žem s vaisius Kristaus k n ir krauj ; jis aukoja vienkartin kryžiaus auk Kristaus nustatyta duonos ir vyno forma. Pasaulietis, kuris per Krikšt yra galintas dalyvauti Kristaus kunigyst je, aukoja ne kok nors išviršin daikt , bet veiksmus bei vykius, susijusius su juo pa iu, kaip antai: jis aukoja savo profesij , darbus, lig , mirt

ir kitokius pergyvenimus. Jo aukojamas objektas nėra tik gera intencija arba grynai moralinis nusiteikimas atnašauti savo gyvenimo veiksmus — jis aukoja save *pat* su savo veiksmais bei pergyvenimais. Antrasis Vatikano Susirinkimas moko, kad pakrikštytieji yra pašvęstieji dvasine buveine ir šventa kunigija, “kad *visais krikščionio darbais* būtų atnašaujamos dvasinės aukos. . . Visi Kristaus mokiniai, išvermingai meldamiesi ir šlovindami Dievą (plg. Apd 2, 42-47), turi aukoti save kaip gyvą, šventą, Dievui patinkančią atnašą (plg. Rom 12, 1)...”²⁰

Kaip anksčiau sakėme, Dievo Žodžio šlovėjimu visi žmonės Kristuje tapo dieviškos Dvasios patepti ir per Krikštą bei Sutvirtinimą regimai jungti Kristui. Tuo pačiu krikščionys yra jungti Kristaus kunigystei. Todėl bendrosios kunigystės galia pakrikštytieji dalyvauja kryžiaus aukoje, kuri nuolat vyksta sakramentiniai ant mėsos altorių.

Kristus paaukoko ne medžiaginius daiktus, bet pats *savę*. Jis atnašavo savo auką už visus žmones ir, laiško Žydams žodžiais, jis “tai atliko vien kartą visiems laikams, paaukodamas pats save” (Žyd 7, 27), ir taip žengė . . . dangų” (Žyd 9, 24) “ne ožiai ar veršiai krauju, bet savuoju krauju... ir vykdė amžiną atpirkimą” (Žyd 9, 12). Ir pakrikštytieji bendrinės kunigystės galia savo dvasinėmis aukomis sujungia Kristaus auką; jie aukoja ne medžiaginius daiktus, bet *savę* asmeniškai su savo gerais darbais bei veiksmais ir kentėjimais. Šiuo būdu kiekvienas krikščionis dalyvauja Kristaus kanioje už žmonijos išganymą. Todėl su džiaugsmu kiekvienas gali kartoti šv. Pauliaus žodžius: “Dabar aš džiaugiuosi savo kentėjimais už jus ir savo kūną papildau, ko dar trūksta Kristaus vargams dėl jo Reino, kuris yra Bažnyčia” (Kol 1, 24). Kristaus kanios atperkamajai galiai, tiesa, nieko netrūksta (plg. Žyd 7, 27; 9, 12; 10, 10), bet visi krikš-

ionys savo kent jimais prat sia Viešpaties kan ios auk gyvenime ir taip sijungia vienkartin Kristaus auk už žmonijos išgany m . Nors krikš ionis ir nesutikt d l vie nos ar kitos priežasties su Kristumi Eucharistijos šventimo metu, vis d lto jis savo dvasin mis aukomis — kent jimais ir kitais gerais darbais Bažny ioje — susitinka su ken ian iu Išganytoju, kuris vis veikia per tikin iuosius. Taip susitikdami su ken ian iu Išganytoju, tikintieji sijungia Kristaus auk ir ia žem je dalyvauja savo dvasin mis aukomis žmonijos išgany mo darbe. Šitok tikin i j susitikim su ken ian iu Išganytoju bei bendravim su juo išgany mo darbe galime pavadinti 'gyvenimo komunija'.²¹ Kod l gi 'gyvenimo komunija'? Nes tikin i j (ir t tikin i j Krist , kurie ir n ra formaliai Bažny ios nariai) sijungimas Kristaus auk ia reiškiasi ne sakramentine komunija Eucharistijos šventimo metu, bet konkreiais asmeniškais veiksmiais bei gerais darbais, atseit, dvasin mis aukomis.

Šiomis dvasin mis aukomis arba 'gyvenimo komunija' visi pakrikštytieji kaip Kristaus kunigyst s dalininkai vykdo Naujojo statymo Sandor žem je — garbina dangaus T v ir pašven ia save bei visus žmones. Bet kaip gi reiškiasi šis vykdymas amžinosios sandoros tarp Dievo ir žmoni ? Jau min jome, kad Viešpats raš savo Sandoros turin žmoni širdis, tardamas savo tautai: "Aš b siu j s Dievas, ir j s b site mano tauta" (Plg. Jer 31, 31-34). Dangaus T vas ištikimai laikosi šios sandoros: jis globoja mus, padeda mums išgany mo kelyje, myli savo taut . Bet Viešpats nori, kad ir mes, jo tauta, b tume visuomet jam ištikimi; jis nori, kad mes visa savo b se na myl tume savo K r j ir j garbintume. Savo ištikimyb Dievui vykdome per Krist , visos jo tautos patikim atstov . B damas "Dievo šlov s atšvaitas ir jo esyb s paveikslas" (Žyd 1, 3), Kristus savo kryžiaus auka yra

išreišk s tobulai garb bei šlov dangaus T vui. Pasibai-
gus Paskutinei Vakarienei, jis pats tai pareišk savo Vy-
riausiojo Kunigo maldoje: “Aš tave pašlovinau žem je,
atlikdamas darb , kur buvai man dav s nuveikti. . . Aš
apreiškiau tavo vard žmon ms, kuriuos man davei iš pa-
saulio. . . Aš pagarsinau tavo vard , ir dar garsinsiu, kad
meil , kuria mane pamilai, b t juose ir aš b iau juose”
(Jn 17, 4. 6. 26). Iš pastar j žodži aišku, kad J zus
savo auka yra visai aiškiai išreišk s T vui garb ; savo
auka jis taip pat tur jo nor skatinti Bažny ioje tarpusa-
vio meil — meil , gyv gerais darbais. Dievui ir žmo-
n ms. Kitais žodžiais, savo auka Kristus garbina dangaus
T v , bet kartu jis aukojasi ir žmoni labui. Šia prasme
Kristus yra pasak s: “D l j aš pašventinu save (tai yra,
aukoju save), kad ir jie b t pašventinti tiesa” (tai yra,
kad jie atsid j garbint Diev dvasia ir tiesa; plg. Jn 17,
19).“ Taigi Kristus, per amžius išliek s kunigas (plg.
Žyd 7, 24), savo auka garbindamas T v , kartu pašven-
ia žmones ir jiems padeda k no ir dvasios negaliose
(plg. Žyd 4, 15; 7, 25; 9, 24). Vykdydamas tad vienin-
telio tarp m s ir Dievo tarpininko bei Vyriausio Kunigo
tarnyb , Kristus ne tik garbina visatos K r j , bet tuo
pa iu jis siun ia mums nepaliaujam dangaus T vo mei-
l , atseit, pašven ia mus.

Ir pakrikštyti tikintieji, atnašaudami bendrin s kuni-
gyst s galia “dvasines aukas, priimtinas Dievui per J z
Krist ” (1 Pt 2, 5), dalyvauja toje pa ioje Dievo gar-
binimo ir žmoni pašventimo aukoje. Tikintieji, vadinasi,
savo geradaryb mis bei atsid jimu artimui sijungia
Kristaus auk ir taip prisideda prie žmonijos pašventimo.

Taip iš tikr j tikintieji savo dvasin mis aukomis —
gailėstingumo bei meil s darbais artimui — dalyvauja
Kristaus kunigyst s tarnyboje — kryžiaus aukoje. Toks
tikin i j bendravimas su Kristumi ir dalyvavimas jo

aukoje yra dvasinis. Bet Paskutinis Vakarienis metu Kristus steigė Eucharistiją, kurios šventimu kryžiaus auka yra atnašaujama *sakramentiniu* būdu. Visus — kaip apaštalus bei jų p. dinius, taip ir pakrikštytuosius, dalyvaujančius Kristaus kunigystėje — Viešpats yra pakvietęs šv. Eucharistiją: „Imkite. . . gerkite. . . Tai darykite mano atminimui!“ Vykdydami šį Viešpaties valią, atnašauja eucharistinę auką hierarchiniai kunigai. Bet ir visi kiti Bažnyčios nariai dalyvauja eucharistinėje aukoje. Visi dalyvauja bendrai Žodžio ir Eucharistijos liturgijoje. Ir taip visi atnašaujame vienui vienam Naujojo statymo auką.

Taip ir Naujojo statymo auką atnašauja dabar hierarchinis kunigas Kristaus vardu ant mūsų altorių. Tai yra viena ir ta pati kryžiaus auka, kuri dabar vyksta regimai kiekvienose šv. Mišiose. Kristaus auka, vykusi ant kryžiaus, amžinai vykstanti danguje ir dabar Bažnyčioje yra pratįsiama sakramentiniu būdu. (Plačiau apie tai žr. šeštame skyriuje). Ši vienintelė Kristaus auka apima visą tiek laiką, tiek erdvę atžvilgiu. Išreiškiant šv. Augustino mintį, Bažnyčia yra linkusi daryti taip, kad Mišios būtų šventųjų bendrijos *visuotinė* auka.²⁸ Todėl Bažnyčia, vykdydama Kristaus valią, stengiasi, kad visi pakrikštytieji sujungtų kunigo sakramentinį atnašavimą vienintelis Kristaus aukos, kol Viešpats ateis pasaulio pabaigoje (plg. 1 Kor 11, 26). Bet nei Dievas, nei Bažnyčia neprieivartauja žmogaus jo išganymui. Taigi galima s. moningai bei laisvavališkai atsižadėti Kristaus — išsijungti iš išganomosios Kristaus aukos. Bet pakrikštytieji, kurie s. moningai neatsisako Kristaus, savaime sujungia eucharistinį kunigo aukojimą: šv. s. dami Eucharistiją, dalyvauja visus apimanioje Kristaus aukoje. Eucharistijos šventime veikia pats Kristus, pasinaudodamas hierarchiniu kunigu ir pasaulieji bendrąja kunigyste.

Dalyvaudami Eucharistijos šventime, pasaulieiai pateikia Tvyi asmeniškai savo aukas per kunigą kaip savo Kristaus atstovus. Savo dvasines aukas jie atbaigia hierarchinio kunigo patarnavimu. Tai moko aiškiai II Vatikano Susirinkimas: „Kunigą einamąją tarnybą ta dvasiną tikinąjį atnaša atbaigiama, sujungiantį su Kristaus, vienintelio tarpininko, auka, kuri kunigą rankomis nekruvinu ir sakramentiniu būdu visos Bažnyčios vardu yra aukojama Eucharistijoje. . .”²⁴ Tas pats II Vatikano Susirinkimas moko, kaip pasaulieiai per Eucharistiją sujungia Kristaus auką, kuria yra garbinamas Dievas ir pašvenčiami žmonės: pasaulieiai „darbai, maldos ir apaštalavimo pastangos, vedybinis ir šeimyninis gyvenimas, kasdienis tris savaitės bei mėnesio poilsis, jei . . . kantriai pakeliami gyvenimo sunkumai, per Jėzų Kristą tampa Dievui patinkamomis dvasinėmis atnašomis”, kurios „Eucharistinės aukos metu drauge su Viešpaties kūnu. . . teikiamos Tvyi. Tokiu būdu ir pasaulieiai, kaip visur šventai veiki garbintojai, pat pasaulį pašvenčia Dievui”.²⁵ Taigi pasaulietis, paaukodamas savo asmeniško gyvenimo bei darbus kaip dvasines aukas Dievui šv. Mišiose metu, susitinka sakramentiniai su Kristumi ir taip sujungia vienintelę Naujosios Sandoros auką: kartu su Kristumi sakramentiniai garbina Dievą, pašvenčia save bei visus žmones. Toks sakramentinis dalyvavimas eucharistijoje aukoje paskatina pasaulietį uoliai ir sąžiningai atlikti savo pašaukimo darbus artimo labui ir apaštalauti Viešpaties Evangelijos skelbimu bei jos mokymu.

Eucharistijos šventimas yra atbaigiamas sakramentiniu *aukos pokyliu* — *šv. komunija*. Kas tik dalyvauja Eucharistijos liturgijoje, turi būti sujungti ir aukos pokyliu. Tai jau yra žmonės, kurie dėl psichologinių ar moralinių kliūčių bei dėl kitų priežasčių nepatogi aplinkybių nenori artintis prie Viešpaties stalo. Ne visi yra verti sakramen-

tin s komunijos. Bažny ia tai žino nuo pat pradžios. Šv. Paulius yra pasak s apie tai aiškiai: "Kas nevertai valgo tos duonos ar geria iš Viešpaties taur s, tas bus kaltas Viešpaties K nu ir Krauju. Teištiria žmogus pats save ir tada tevalgo tos duonos ir tegeria tos taur s. Kas valgo ir geria, to K no neišskirdamas, tas valgo ir geria sau pasmerkim " (nes ne vertina Viešpaties K no), (1 Kor 11, 27-29). Tiesa, Bažny ia, b dama ištikima žmoni išganymo uždaviniui, kvie ia visus Eucharistijos šventim , moko šv. Miši apeigose s moningai bei veikliai dalyvauti ir ragina šios aukos dalyvius priimti sakramentin komunij . Bet Bažny ia gerbia kiekvieno s žin ir asmenišk laisv . Kviesdama eucharistin pokyl , ji n vieno neprievartauja. Savo kvietimu bei raginimu ji elgiasi atsargiai, kad nevertieji nežemint pagarbos vert tik jimo paslap i . Nors Bažny ia moko, kad šv. komunija yra, jei ne esmin , tai bent neišskiriama Miši dalis (integrali dalis), vis d lto nereikalauja b tinai tikin i - j sakramentin s komunijos. Ji pasitenkina tuo, kad tik kunigas atbaigia eucharistin auk šv. komunijos primimu.

Kokia gi yra vert sekramentin s komunijos? Kaip ji padeda mums bendrauti su Kristumi? Ar per sakramentin komunij sijungiamo Kristaus auk ? Kaip žinome iš Evangelijos pagal šv. Mat (plg. Mt 25, 35-40), ir pasaulie iai susitinka su Kristumi per savo artim , darydami jam gera ir patarnaudami jam. Savo dvasin mis aukomis ir jie sijungia Kristaus auk , kuria garbina Diev ir pašven ia save bei kitus. Šiuo b du net ir tie pasaulie iai, kurie n ra Bažny ios nariai ir tod l nedalyvauja eucharistin je aukoje, vis d lto bendrauja su Kristumi per vadinam 'gyvenimo komunij '. Ir taip jie, tarpininkaujant J zui Kristui, eina išganymo keliu pas dangaus T v .

O tikintieji, per Krikšt regimai tap Bažny ios nariais, susitinka su Kristumi ir sakramentiniu b du Eucharistijos šventimo metu. Juk priimdami sakramentin komunij , mes bendraujame Kristaus k ne ir kraujuje (1 Kor 19, 16) ir taip susitinkame su juo asmeniškai, ir jame “daugelis esame vienas k nas” (plg. 1 Kor 10, 17). Per komunij Kristus supanašina save pat visus j priman ius sakramentiniai ir jungia juos savo kunigišk veikl bei auk . Taigi b dami Kristaus kunigyst s dalininkai, mes dalyvaujame ir jo vienintel je aukoje. Šia prasme Bažny ia tampa vienintele auka su Kristumi; ji yra atnašaujama sakramentiniu b du.²⁶ Priimdami sakramentin komunij , tikintieji prat sia velykin Kristaus auk per amžius. Tod l II Vatikano Susirinkimas kvie ia visus “d kingai priimti dovan — dievišk j gyvenim , kur Kristus savo žmogyste nuolatos lieja savo k no narius”.²⁷ Iš tikr j sakramentin s komunijos metu tikintieji geriau sijungia vienintel Naujojo statymo auk ir giliau persunkia savo žmogišk b sen dieviškuoju gyvenimu. Tod l tikintieji, šv sdami Eucharistij sekmadieniais bei šventadieniais, ne tik vykdo bažnytin saky m , bet ir laimi dvasin s j gos vykdyti s kmingiau savo kaip krikš ionio uždavinius artimo labui ir Dievo garbei. Antrojo Vatikano Susirinkimo liturgin konstitucija ne be pagrindo teigia, kad “iš liturgijos, ypa iš Eucharistijos, kaip iš šaltinio, trykšta mus malon ir galingai plaukia žmoni pašventimas Kristuje bei Dievo garb , kuri , kaip tikslo, siekia visa kita Bažny ios veikla”.²⁸

Sakramentin komunija, be abejo, galina mus ne tik susitikti su Kristumi asmeniškai ir giliau sijungti jo auk Eucharistijoje, bet teikia mums ir kit dvasini vaisi .

B. EUCHARISTIN KOMUNIJA KAIP
DALYVAVIMAS VELYKIN S KRISTAUS
AUKOS VAISIUOSE

1. *Sakramentine komunija susitinkame su Kristumi
ir, Šventajai Dvasiai veikiant, sijungiame
jo auk*

Krikštoni religija moko, kad per Krikšto sakrament mes esame jungiami regimai Krist bei mistin jo Kn . Sutvirtinimo sakramentas papildo ir sustiprina m s priklausomyb Kristui. O Eucharistija patobulina bei atbaigia m s bažnytin naryst Kristuje. Ji tad užsitar nauja b ti vadinama nuolatinio Dievo garbinimo ir žmoni pašventimo sakramentu. Šis sakramentas pašventia Bažny i ir atskir jos nar kelyje eschatologin pilnyb . Ir kas tik dalyvauja Eucharistijos šventime, pasi naudoja aukos vaisiais. Bet *kaip* tai vyksta praktiškame krikštonio gyvenime?

Mes tikime, kad eucharistin s konsekracijos metu jau sutinkame Krist , tiesa, sakramentiniai, bet tikrai asmeniškai. Ypatingai artimai Kristus pasitinka mus sakramentin s komunijos metu. Pasitinka mus ne pats vienas, bet susijung s su Švent ja Dvasia. Duodamas sakramentin komunij , kunigas sako, kaip pirmuose amžiuose, taip ir šiandien: “Kristaus k nas! — Kristaus kraujas!” Išreikšdamas savo tik jim , tikintysis atsako — ‘Amen’. Duonos ir vyno pavidalais tikintysis priima Kristaus k n ir krauj . Taip tad, per žmogišk savo b t — savo k n ir krauj , Kristus asmeniškai pasitinka tikint j . T pa i akimirk , veikiant Šventajai Dvasiai, tikintysis sijungia Kristaus auk . Tiesa, jau Krikšto malon s veikimu mes esame tap “dieviškos prigimties dalininkai” (2 Pt 1, 4). Ir tod l Kristus, b damas drauge su T vu ir

Švent ja Dvasia, "gyvena mumyse" ir turi su mumis gyvybinius santykius. Bet Kristus, kuris yra sik nija Žodis (plg. Jn 1, 14), yra gav s k n , kad vykdyt T vo vali : savo "k no atnašavimu vien kart pašventinti (mus) visiems laikams" (plg. Žyd 10, 5-10). Priimdami sakramentiniai Kristaus k n ir krauj , kurie yra jo kan ios bei aukos išraiška, mes bendraujame su juo asmeniškai ir kartu dalyvaujame kryžiaus aukoje (plg. Žyd 2, 14). Eucharistin s komunijos metu Kristus pasitinka mus bei susivienija su mumis per savo kan i ir prisik lim . O mes susitinkame bei susijungiamo su Kristumi, dalyvaujami velykin je jo aukoje savo gyvenimo atnašomis.

Prisik lusiis Kristus dabar yra garbingoje dangaus b kl je. Šventosios Dvasios veikimu eucharistiniame pokylyje Viešpaties k nas ir kraujas yra mums teikiami kaip dvasinis maistas. Priimantieji sakramentin komunj susitinka su Kristumi ne tik jo k no ir kraujo d ka, bet ir Šventosios Dvasios veikimu. Apie toki sudvasint Viešpaties dovan Eucharistijoje liudija Bažny ios T vai. Vakarie iai T vai pabr žia eucharistinio maisto dvasin pob d , o Rytie iai iškelia pa ios Šventosios Dvasios dovan , susijusi su Kristumi.²⁹

Antai šv. *Ambraziejus*, kalb damas apie eucharistin maist , taip sako: "Ne . . . k niškas maistas, bet dvasinis. . . Nes Dievo K nas yra dvasinis k nas: 'Dvasia prieš m s veid Viešpats Kristus!' Šv. Petro laiške turime: 'Ir Kristus yra mir s už jus'. . . Pagaliau m s šird stiprina tas valgis, ir tas g rimas džiugina žmogaus šird , kaip pranašas min jo".³⁰

Šv. *Efremas* primena, kad Kristus, konsekruojant duon , j pripildo "sav s ir Dvasios", ir aiškina Kristaus kvietim šiais žodžiais: "Imkite, valgykite tai visi ir prisipildykite jame Švent ja Dvasia" (Sermo IV in Hebd. Sanctam).³¹

Šv. *Jonas Chrizostomas*, aiškindamas 1 Kor 12, 13 — “Mes visi buvome pakrikštyti vienoje Dvasioje. . . , ir visi buvome pagirdyti viena Dvasia”, sako, kad “su Kristaus k nu ir krauju esame numalšin troškul tiktai Dvasia”.³²

Ir kiti T vai teig apie Kristaus k no ir kraujo dvasines savybes, pasiremami Naujojo Testamento pareiškimais, kaip antai: “Visi valg to paties dvasinio maisto, ir visi g r to paties dvasinio g rimo” (1 Kor 10, 3-4); Krstus lyginamas su Adomu ir vadinamas “gyvyb teikian ia dvasia” (1 Kor 15, 45); apie Krist paprastai sakoma: “Viešpats yra Dvasia” (2 Kor 3, 17).

Ta iau Naujasis Testamentas mums liudija, kad pavadinimas ‘dvasinis’ n ra b dingas tik Kristui ir garbingos jo žmogiškos b ties k nui ir kraujui, bet ir žmonijai *bendrai* bei visam pasauliui eschatologini laik perspektyvoje. Eschatologin je perspektyvoje krikš ionys savo b tyje yra atnaujinti: jie yra “dvasiniai žmon s”, tai yra, charismatikai — turintys ypating Šventosios Dvasios dovan (plg. 1 Kor 2, 13-15; Gal 6, 1). Tokiais jie tap gaut dvasini dovan d ka (1 Kor 12, 1; 14, 1) arba d lei pasidariusio ‘dvasiniu’ k no (1 Kor 15, 44). Tai taip krikš ionys, b dami dvasiniai žmon s, veikia dvasiškai ir naudoja dvasin valg bei g rim . Šiuo atžvilgiu “dvasinio” s voka n ra tiesiogiai nukreipta Švent j Dvasi , bet žmog ir Bažny i eschatologini laik perspektyvoje.

Ši krikš ioni dvasin b kl yra kilusi iš Kristaus, veikiant kartu Šventajai Dvasiai. Juk Šventosios Dvasios veikimu Dievo S nus yra tap s žmogumi: tod l Kristus J zus yra Naujasis Adomas, t vas naujos žmonijos, kuri Žodžio sik nijimo metu buvo pašaukta mistin jo K n . Visoje išganymo istorijoje naujojo gyvenimo priežastis ir šaltinis yra Kristus. Išganymo darbe veikia ir Šventoji Dvasia, priduodama J zaus veiklai b dingas dvasines sa-

vybes. Bendraujant mums su Dievu - Žmogumi, J zumi Kristumi, sakramentin je komunijoje, sijungia ir Šventoji Dvasia su savo dvasiniu našu. Danguje išaukštinto Kristaus žmogiška b tis yra visiškai sudvasinta, o m siškoji Krikšto galia tik *prasiđ jusi*. Š m s b ties dvasin pradmen vaisingai augina eucharistin komunija. Kristus, b damas sakramentiniais duonos ir vyno pavidalais, teikia mums š antgamtin augim savo galia, sigyta auka ant kryžiaus. Per eucharistin komunij Kristus atlieka m s dvasinio augimo darb . Bet jis tai vykdo Šventosios Dvasios d ka, kuri, sudvasinusi Krist prisik limo metu, prat sia savo poveik mistinio jo K no narius. Vadinasi, eucharistinis bendravimas vyksta ne tik tarpininkaujant Kristaus k nui ir kraujui, bet ir Šventosios Dvasios veikimu.³³

Toks eucharistinis bendravimas sakramentin s komunijos metu yra *dinamiškas*. Priimantieji šv. komunij ne tik susitinka su Kristumi garbingoje jo b kl je, bet ir sijungia dvasin veikim , kuris yra b dingas velykinei Kristaus kan ios bei prisik limo paslap iai. Velykiniame žmoni išganymo vyksme Šventoji Dvasia skatino Krist , kv pdama j pasiaukoti. Laiško Žydams autorius sako, kad Kristus “per amžin j Dvasi paaukojo save, kaip nesutept auk Dievui”, ir taip nuval “m s s žin nuo mirties darb , kad gal tume tarnauti gyvajam Dievui” (Žyd 9, 14). Laiške Romie iams šv. Paulius kalba, kad toji pati Šventoji Dvasia, dangaus T vo pavedimu, yra prisik lusio iš numirusi Kristaus naujos b senos pradmuo: “Jei jumyse gyvena Dvasia to, kuris J z prik l iš numirusi , tai jis — prik l s iš numirusi Krist J z — atgaivins ir j s mirtinguosius k nus savo Dvasia, gyvenan ia jumyse” (Rom 8, 11; 1, 4).

Iš to, kas pasakyta, aišku, kad Eucharistijos šventimo metu pakrikštytieji, priimdami sakramentin komunij ,

bendrauja su Tvu, Šventja Dvasia. Priimdami Kristaus aukos sudvasint kn ir krauj, pakrikštytieji susitinka su Jzumi, sijungia jo auk ir Šventosios Dvasios yra galinti kunigiškai aukotis su Vyriausiu Kunigu.

Toks ms aukojimas su Kristumi, priimant sakramentin komunij, tampa kartu ir *bažnytinė* auka. Kodl gi ms aukojimas su Kristumi yra bažnytinis? Viena, todl, kad Kristaus knas yra bažnytinio, arba mistinio, Knos simbolis. Kita, kad toji pati ir vienintel Dvasia patraukia priimančius komunij tapti *viena dvasia*, kaip kad jie yra tap vienu knu. Todl ir meldžiam s tokiu bažnytiniu nusiteikimu III eucharistin s maldos žodžiais: "Pažvelk, (Viešpatie), meldžiame, savo Bažny ios atnaš ir, matydamas paaukot t auk, kuria nor jai bti permaldautas, padaryk, kad, stiprinami tavo Snaus Knu ir Krauju, kupini jo Šventosios Dvasios, taptume vienu knu ir viena dvasia Kristuje." Tokia aukos dvasia tikintieji, dalyvauj šv. Mišiose, atsižada savo asmenišk patogum dl tarnybos visos Bažny ios labui.

Eucharistin s tad komunijos metu prasideda glaudesnis tikin i j bendravimas su Kristumi. Tuo pa iu metu Šventoji Dvasia skatina Bažny ios narius atsiditi kit tarnybai. Savo veikimu Šventoji Dvasia duoda ir dvasini dovan, arba charizm, tikintiesiems, kad padaryt juos "tinkamus tarnyst s darbui, Kristaus kno ugdymui" (plg. Ef 4, 12; 1 Kor 14, 26). *Charizmatines* dovanas Šventoji Dvasia dalina ne tik pašv stiesiems Kunigyst s sakramentu, bet ir atskiriems tikintiesiems, kurie dalyvauja Kristaus kunigyst je per Krikšt ir Sutvirtinim. Tos dvasin s dovanos galina visus s kmingiau veikti visos Bažny ios labui, ypatingai pranašavimu, tai yra, religin s tiesos skelbimu bei mokymu (plg. 1 Kor 14, 5). Dvasin s pranašavimo dovanos nra viena kitai prieštarau-

jan ios, nes jos dalijamos tos pa ios Šventosios Dvasios, kuri n ra “sumaišties Dievas, bet santarv s Dievas” (plg- 1 Kor 14, 33). Nors Šventoji Dvasia sijungia eucharistin bendravim , dalindama charizmatines dovanas, bet j šaltinis yra Kristus Eucharistijoje. Dalyvaudami tad eucharistin s aukos komunijoje, visi Bažny ios nariai ir visos bendruomen s sigyja dvasin s energijos veikti Bažny ios augimui bei tobul jimui. Vadinasi, m s asmenišk as bendravimas su Kristumi sakramentine komunija teikia gausius vaisius Bažny ios labui. Nes jos augimo bei tobul jimo vyksme, tariant II Vatikano Susirinkimo žodžiais, “Eucharistija švie ia kaip viso Evangelijos skelbimo bei apaštalavimo šaltinis ir virš n ”.³⁴

Taigi eucharistin komunija yra tikin i j dvasinis maistas. Kiek pla iau apie t dvasin maist .

2. Eucharistin komunija — dvasinis maistas

Apreiškime šv. Jonui apaštalui skaitome nuostabius žodžius: “Štai aš stoviu prie dur ir beldžiu: jei kas išgirs mano bals ir atvers duris, aš pas j užėisiu ir vakarieniausiu su juo, o jis su manimi” (Apr 3, 20). Tai tarsi Kristaus žodžiai, kuriais jis yra pareišk s nor su mumis vakarieniauti eucharistiniame pokylyje. Jis yra pakviet s mus visus dalyvauti eucharistin s aukos pokylyje. Paskutin s Vakariens metu Kristus pokyliavo kartu su savo apaštalais. Jis dav jiems pats save kaip maist duonos ir vyno pavidalais. Kristus tada buvo ne tik j maistas, bet ir j šeimininkas, s ds prie stalo su savo pasiuntinyb s draugais. Priimdami eucharistin maist duonos ir vyno pavidalais, jie intymiai bendravo su Dievu-Žmogumi, J -zumi Kristumi, ir sakramentiniai dalyvavo jo kan ios bei mirties aukoje.

Eucharistinis pokylis vyksta sakramentiniai amži eigoje, kol Kristus v l ateis paskutin dien . Su gyvu tik jimu ir meile sekmadieniais bei šventadieniais ir net kasdien mes renkam s Eucharistijos šv sti ir dalyvaujame Viešpaties aukos pokylyje.

Eucharistinis maistas juk n ra paprastas valgymas ir g rimas, bet *dvasinis maistas*. Pats Kristus yra pasak s, kok maist mes gauname eucharistiniame pokylyje: “Mano k nas tikrai yra valgis, ir mano kraujas tikrai yra g rimas” (Jn 6, 55). Vadinasi, eucharistiniame pokylyje Kristus maitina mus savo k nu ir krauju. Kaip tai gali b ti? — klaus vyrai iš Kafarnaumo. Kaip šis žmogus gali mums duoti valgyti savo k n ? (plg. Jn 6, 59-60). Kai kurie ankstyvesni viduramži teologai galvojo kaip anie kafarnaumie iai, sivaizduodami, kad sakramentinis Kristaus k nas yra valgomas medžiaginiai. Panašiai klydo Nikodemas apie žmogaus atgimim per Krikšt . Nikodemas paklaus J z : “Kaip gali gimti žmogus, b damas nebejaunas? Argi jis gali antr kart eiti savo motinos s ias ir v l užgimti?” (Jn 3, 3-5). J zus dav t pat atsakym abiem atvejais. Nikodemui jis sak : “Kas negims iš vandens ir (Šventosios) Dvasios, ne eis Dievo karalyst ” (Jn 3, 5). Vyrams iš Kafarnaumo jis pareišk : “Dvasia teikia gyvyb , o k nas nieko neduoda. Žodžiai, kuriuos jums kalb jau, yra dvasia ir gyvenimas” (Jn 6, 63). Kaip kad Krikštas yra naujas — ‘iš aukštyb s’ (Jn 3, 7) gimdymas antgamtinio bei dieviško gyvenimo, taip ir eucharistinis Kristaus k nas ir kraujas yra tikras antgamtinis maistas. Per Krikšt esame gav dieviškos b ties gyvyb (plg. 2 Pt 1, 4), kuri maitiname eucharistiniu maistu. Taigi ia kalbame ne apie medžiagin , bet naujai gimusios m s b ties dvasin maist .

Priimdami eucharistin komunij , mes k niškai suvalgome ir sisaviname sakramentinius duonos ir vyno

pavidalus. Priimdami sakramentin komunij , mes maitiname savo siel *dvasiniai* Kristaus k n ir krauju: per Viešpaties k n ir krauj mes susitinkame su Kristumi ir dvasiniai maitinam s visa jo b timi.

Tuo dvasiniu maistu mes maitiname bei palaikome savo antgamtin gyvyb , gaut per Krikšt . Galima maitintis bet kuriuo žodžiu, bet kuria tiesa. Kristus sak , kad jo maistas yra jo T vo valios vykdymas (plg. Jn 4, 34). Bet maitintis žodžiu ar tiesa galime sakyti tik perkeltine prasme. Pažinti ar myl ti k nors reiškia sisavinti kok nors g r ir tuo pa iu save praturtinti. Šios r šies dvasinis supanaš jimas su Kristumi tik jimu ir meile, griežtai imant, negalima palyginti su bet kuriuo 'valgymu'. Jei b t kalbama tik apie m s supanaš jim su Kristumi per tik jim ir meil , Kristus neb t pasak s, kad jis duosi s mums valgyti savo *k n* ir gerti savo *krauj* . Suprantant tai perkeltine prasme, b t užtek pasakyti, kad maitinam s jo žodžiu. Dvasiniai gi maitintis Kristumi, tai yra, b ti perkeistam bei gyvybiniai supanašintam su juo, reiškia gauti iš jo real praturt jim , gyvybin dvasin s (ne k niškos) m s b ties augim . Maitindamiesi Kristumi, mes augame ne gamtiškai, bet antgamtiškai: augame malon s gyvenimu, kuris buvo mums suteiktas per Krikšt . Juk per Krikšt esame iš naujo gim , tai yra, esame atgav antgamtin sielos gyvyb , kuri yra galinusi m s dalyvavim Dievo prigimtyje. Ši m s antgamtin gyvyb sakramentin je komunijoje Kristus, duodamas mums savo k n ir krauj , maitina visa savo b timi.

Kristaus k nas ir kraujas, tiksliau sakant, visa jo žmogiška prigimtis, yra dieviško gyvenimo perdavimo rankis. Dievo Žodis, antrasis Šv . Trejyb s asmuo, prisi m s žmogišk prigimt , veikia m s gyvenime ir teikia mums antgamtin gyvyb . sik nij s Dievo žodis, pasi-

naudodamas savo žmogyste, gyd ligonius, prik l numi-
r lius ir atliko kitus gailestingumo darbus. Eucharistin je
komunijoje sik nij s Dievo Žodis, pasinaudodamas ta
pa ia žmogyste veikia m s sielos gilumoje.

Taigi eucharistin komunija yra tikras ir vienintelis
dvasinis maistas, nes ji maitina m s b ties antgamtin
ir nesibaigiam gyvyb . Ta iau šis eucharistinis maistas
yra skirtingas nuo paprasto žemiškojo. Žemišk maist
suvirškina bei perkei iame savo k n . O eucharisti-
nis maistas perkei ia mus save. Priimdami š maist ,
nesuvirškina Kristaus k no ir kraujo, neperkei iame
tai savo k n . Priešingai, virstame tuo, k priimame.
Priimdami tad sakramentin komunij , mes ne tik maiti-
name bei palaikome savo antgamtin gyvyb ir tobulina-
me j , bet ir *vienijam* s asmeniškai su sik nijusiu Dievu.

Eucharistin s aukos pokylyje vykst s m s susitiki-
mas bei susivienijimas su Kristumi yra nepaprastas. Tam
neturime palyginimo šiame pasaulyje. Priimdamas eu-
charistin maist , pat Krist , žmogus susivienija su savo
Išganytoju kuo intymiausiai: šv. komunijoje vyksta dvie-
j asmen susivienijimas. Tai abipusis susitikimas: Kris-
tus pasitinka tikint j , kuris atsiveria jam mielai ir laisva-
noriškai, kad Viešpats jo žmogišk b t perkeist bei su-
panašint savo. Taigi Kristus veikia m s b ties gelm -
je — suvienija mus su savimi. Toks susivienijimas, nors
jis vyksta tarpininkaujant Kristaus k nui ir kraujui duo-
nos ir vyno pavidalais, yra dvasinis. Trumpai tariant, eu-
charistiniame pokylyje Kristus pakvie ia mus prie stalo
ir duoda mums pats save kaip maist , kad susivienyt su
mumis artimiau, negu per bet kok pašnekes .

Iš m s asmeniško susivienijimo su Kristumi kyla
ypatingi padariniai, reikšmingi m s antgamtiniam gyve-
nimui ir visos Bažny ios veiklai. Tokie padariniai tai yra
eucharistin s komunijos sakramentiniai vaisiai.

3. *Eucharistin s komunijos sakramentiniai vaisiai*

Bažny ios T v homilijose išgirtus Eucharistijos sakramentinius vaisius yra suraš ir aiškin teologai savo raštuose. Teologai teigia, kad eucharistin komunija vairiškai mums padeda: ji maitina bei augina antgamtin m s gyvyb — padidina m s sieloje Dievo malon , sustiprina teologines ir kitas dorybes bei Šventosios Dvasios dovanas; ji yra priemon nuod m ms atleisti, nuod mi priešnuodis; ji malšina m s k niškus geidulius, teikia mums dvasin s paguodos ir džiaugsmo; ji veda mus glaudesn santyk su Kristumi ir augina mistin jo K n — Bažny i , palaiko Bažny ios nari vienyb bei j tarpusavio meil ; ji yra taip pat eschatologin s arba b simos garb s laidas.

Kai kurie, tik ia sumin ti, eucharistin s komunijos vaisiai yra verti daugiau d mesio. Nors n ra manoma visiškai atskleisti paslaptį Kristaus ir Šventosios Dvasios veikim sakramentin je komunijoje, vis d lto yra naudinga žvelgti giliau ši m s tik jimo paslapt .

a) Eucharistin komunija augina bei išskleidžia m s antgamtin gyvenim

Jau sak me, kad visi pakrikštytieji turi dieviškojo gyvenimo pradži — Dievo malon s gyvenim . Eucharistijos sakramentu Viešpats nuolat teikia mums t malon . Eucharistinis Kristus palaiko m s antgamtin gyvyb ir j augina bei išskleidžia. Juk ne be reikalo Viešpats yra pasak s: “Kaip mane yra siunt s gyvasis T vas ir aš gyvenu per T v , taip ir tas, kuris mane valgo, gyvens per mane” (Jn 6, 57). Šv. Tomas Akviniėtis sako: “Gyvyb duod s Dievo Žodis, prisiimdamas k n , padar j irgi gyvyb s neš ju. Tod l tinka, kad, tarpininkaujant jo šv. k nui ir brangiam kraujui, kuriuos mes priimame duonos

ir vyno pavidalais kaip gyvyb teikian i palaim , jis (Kristus) tur t kuria nors prasme b ti susijung s su m s k nais".³⁵ Ir jis yra, kaip sakyta, m s antgamtinio gyvenimo dvasinis maistas. Kaip žemiškas maistas stipri- na ir palaiko k no gyvyb , taip eucharistinis maistas — sielos antgamtin gyvyb . Kaip be žemiško maisto nega- lima išlaikyti k no sveikatos, taip be eucharistinio valgio negali išsilaikyti ir labiau išsiskleisti sielos gyvenimas. Žemiško maisto nutraukimas neišvengiamai neša mirt k nui, eucharistinio valgio neavartojimas sudaro pavoj antgamatinei sielos gyvybei.

Eucharistin maist tas pats šv. Tomas Akviniėtis lai- ko stipria priemone sunaikinti m s nuod m m ir kitom žmogaus silpnyb m, kurios kliudo dvasiniam augimui bei tobul jimui. Jis palygina sakramentin komunij su pra- našo Izaijo minima ž rin ia anglim, kuri serafinas pa- ima nuo altoriaus ir ja palie ia l pas: "Ir vienas Sera- fin atskrido prie man s: jo rankoje buvo ž rinti anglis, kuri jis buvo pasi m s repl mis nuo altoriaus. Jis palie- t mano burn ir tar : Štai šitai paliet tavo l pas; tavo neteisyb atimta, ir tavo nuod m nuplauta" (Iz 6, 6-7).³⁶

Iš tikr j Kristaus buvimas eucharistiniame maiste naikina nuod mes. Juk Viešpaties kraujas eucharistin je aukoje yra išliejamas nuod m m atleisti. Tai patvirtino pats Kristus Paskutin s Vakarien s metu: "Gerkite iš jos visi, nes tai yra mano kraujas — naujosios Sandoros kraujas, kuris už daugel išliejamas nuod mi atleidimui" (Mt 26, 28). Ir Tridento Susirinkimas, patvirtindamas eucharistin s aukos atsiteisimo už nuod mes gali , yra pareišk s: "Viešpats, suteikdamas atgailos malon bei dovan , atleidžia kaltes ir nuod mes, netgi sunki sias" (Denzinger, n. 940). Bet tas pats Tridento Susirinkimas, kalb damas apie sakramentin komunij , reikalauja gau- ti sunki j nuod mi atleidim Atgailos sakramentu,

prieš artinantis prie Viešpaties stalo (plg. Denzinger, n. 880).

Eucharistin komunija, kurioje pats Kristus asmeniškai ateina pas mus, *sunaikina* nuod mingus m s *netobulumus* ir apgaubia mus nepaprasta *meil s ugnimi*. Tai padaro Kristus. Juk jis, b damas žmogus, yra pilnas malon s, b damas Dievas — meil s šaltinis. Savo didžios meil s aktu Viešpats suteikia mums sakramentin je komunijoje užsidegim Dievo meile ir pasiaukojim artimo labui. Tod l d l m s meil s Kristus nori dalyvauti su mumis eucharistiniame pokylyje, kad gal t mus uždegti Dievo ir žmoni meil s ugnimi. Viešpats kalba mus: "Trokšte troškau valgyti su jumis ši Velyk vakarien ... (Lk 22, 15). Aš at jau žiebt žem je ugnies ir taip nor iau, kad ji jau liepsnot !" (Lk 12, 49).

Ši meil s liepsn mes turime Eucharistijoje. Ji duoda mums dvasin šilum , reikaling antgamtin s gyvyb s augimui bei išsiskleidimui; ji padeda mums sijungti pat Krist ir jo dievišk gyvenim . Meil s *liepsna* arba karštis yra Eucharistijos pats pranašiausias vaisius. Žinoma, ši neišmatuojama Kristaus meil veikia vairiais b - dais ir kituose sakramentuose. Sakykime, meil , kuri duoda m s sielai Atgailos sakramentas, reiškiasi vis pirma gailės iu už nuod mes ir noru atsisteisti. Meil , kuri suteikia Moteryst s sakramentas, yra vedusi j antgamtin meil vienas kitam. Gi eucharistin komunija patobulina, tarsi atbaigia kituose sakramentuose gaut Kristaus meil s dovan ; komunija artimiau suvienija mus su Kristumi, ir taip mus parengia laisvavališkai siekti vidinio sav s atsinaujinimo.

Pasteb tina, kad eucharistin komunija teikia sielai pat *meil s veiksm* , tarytum nauj ir gyv meil s liepsn , kuri galina mus sveikai augti dvasiniai ir energingai

veikti kit labui. Šis Kristaus meil s veiksmas yra pakartotinai atliekamas Eucharistijos šventimu. Juk Eucharistijos sakramentas neatneša vis savo vaisi vienu metu. Pats Kristus tod l yra pakviet s mus dalyvauti jo aukos vaisiuose, kol gyvename žem je: "Imkite ir valgykite . . . Tai darykite mano atminimui." B dami d kingi savo Mokytojo sek jai, mes laisvanoriškai vykdome jo vali , ir, taip darydami, galime nuolat pergyventi Dievo meil .

Net pergyvenant jausm bei sielos sausr , gali pasilikti mummyse ž ruojanti dieviškos meil s liepsna. Juk Kristus yra j žieb s ir paslaptingu b du palaiko m s sielos gelm se. Tod l tik dami, kad prisik luscis Kristus sakramentiniai b na m s širdyse, kad jis meil s liepsna sunaikina m s kaltes ir nuod mingas silpnybes, galime tur ti *b simo* (eschatologinio) *išganymo* vilt . Tai visa kildina mummyse dvasin džiaugsm . Tod l galime sakyti, kad eucharistin komunija — m s dvasinis maistas džiugina mus ir padaro laimingus. *Džiaugsmas* ir *dvasinis malonumas*, kur patiriame šv. komunijos metu, yra irgi Eucharistijos vaisius." Toks džiaugsmas bei dvasinis malonumas, kyl s iš eucharistin s komunijos, atitinkamai veikia ir amens k nišk laikysen . Juk tarp k no ir sielos yra glaudus ryšys. Jei teisu yra sakyti 'sveikame k ne yra sveika siela', tolygiai galima sakyti, kad siela pilna džiaugsmo ir dvasinio malonumo teigiamai veikia ir k no sveikat bei savitvard . Kaip esame sak , eucharistin komunija maitina, augina bei tobulina m s dvasin gyvyb . Tod l galime neabejotinai sakyti, kad Eucharistija taip pat mažina k no viešpatavim dvasiai, ir palaipsniui *švelnina* k no geiduli ugn . Augina bei stiprina krikš ionišk skaistyb , kuri yra žmogaus širdies vienyb s su Dievu atspindys. Tos tobulyb s siekiame padedami Kristaus, su kuriuo susivienijame eucharistin je komunijoje.

b) Susivienijimas su Kristumi

Priimdami šventą komunią, mes glaudžiai susivienijame su Kristumi: susidaro Kristaus su pri mūsų sakramentinė komunią pastovi vienybė su bendravimu su šventais. Jėzus yra mūsų užtikrinimas pats Jėzus: „Kas valgo mano kūną ir geria mano kraują, tas pasilieka manyje, ir aš jame“ (Jn 6, 56). Bet dangaus Tėvas irgi yra Kristuje (plg. Jn 14, 10-11; 5' 21-24). Tėvas ir Šventosios Dvasios yra vienas gyvenimas, kuriuo dalinasi taip pat Šventoji Dvasia (plg. Jn 1, 32-34). Todėl krikščionis, susivienijęs su Kristumi, dalyvauja kartu Dievo Tėvo ir Šventosios Dvasios vidiniame gyvenime.

Graikų Tėvai, kaip antai, šv. Kirilas Jeruzalietis, šv. Jonas Chrizostomas, šv. Kirilas Aleksandrietis, kalba apie tikinčiojo su Kristumi realią vienybę Šventosios komunijos metu. Šv. Kirilas Jeruzalietis moko, kad krikščionis, priimdamas Kristaus kūną ir kraują, tampa „Kristaus neišju“ ir „vienu kūnu bei vienu krauju su juo“.³⁸ Šv. Jonas Chrizostomas kalba apie Kristaus kūno susivienijimą su mūsų kūnu: „Norėdamas parodyti savo didįjį meilumą, Jis (Kristus) save sujungė su mumis, ir suvienijo savo kūną su mumis taip, kad mes galėtume tapti viena, kaip galva sujungta su kūnu“.³⁹ Šv. Kirilas Aleksandrietis komunią priimdamas susivienijimą su Kristumi palygina „su sulydinimu dviejų žvakių vien“.⁴⁰ Apie šį krikščionio susivienijimą su Kristumi šv. komunijoje moko ir Florencijos Susirinkimas dekretu armėnams (1439. XI. 22).⁴¹ Panašiai moko ir II Vatikano Susirinkimas dogminėje konstitucijoje apie Bažnyčią: „Dalyvaudami Viešpaties kūne ir kraujuje kaip tik virstame tuo, ką priimame“.⁴²

Kristaus kūnas ir kraujas pasilieka mumyse, priimant komunią, kol tveria sakramentiniai duonos ir vyno pa-

vidalai. Pranykus šventiems pavidalams, jie liaujasi b ti J zaus k nas ir kraujas. Vadinasi, sakramentinis veiksmas, kuris vyksta tarpininkaujant Kristaus k nui ir kraujui, pasibaigia, pranykus duonos ir vyno pavidalams. Ta iau ir po to pasilieka dvasinis susivienijimas su Kristumi; pasilieka m s dalyvavimas tame pa iame dieviškame jo gyvenime. Šio dieviško gyvenimo srov nesiliauja mums tek ti iš Kristaus. Juk Kristus yra pasak s: “Kaip mane yra siunt s gyvasis T vas ir aš gyvenu per T v , taip ir tas, kuris mane valgo, gyvens per mane” (Jn 6, 57). Tai reiškia: kaip Kristus gyvena ta gyvybe, kuri jis gauna iš T vo, taip ir mes gyvename ta gyvybe, kuri esame gav iš Viešpaties komunijos metu. Iš Kristaus atsišveikinimo kalbos po Paskutin s Vakarien s mums yra aišku, kad visas krikš ionio gyvenimas remiasi susivienijimu su juo: “Pasilikite manyje, tai ir aš jumyse pasiliksiu. . . Kas pasilieka manyje ir aš jame, tas duoda daug vaisi . . . aš jus paskyriau, kad eitum te, duotum te vaisi ir j s vaisiai išlikt , — kad ko tik prašytum te T v mano vardu, jis visa jums duot ” (plg. Jn 15). Šis vidinis susivienijimas su Kristumi galina mus atlikti antgamtin s vert s veiksmus tiek savo pašventimui, tiek ir kit labui.

Š m s susivienijim su Kristumi gyvai palaiko sakramentin komunija. Ypatingai *dažna* komunija stiprina m s Kristui priklausomum . Ji žadina vis didesn mei l Viešpa iui: ji skatina mus siekti dar glaudesn s vienyb s su savo Išganytoju. Šv. Paulius, b damas artimoje vienyb je su Kristumi, sako: “Jei aš, gyvendamas k ne, dar gal iau vaisingai pasidarbuoti, tuomet nebežinau, k pasirinkti. Mane traukia ir viena, ir kita, nors ver iau man mirti ir b ti su Kristumi, nes tai vis geriausia” (Fil 1, 22-23). Jis visuomet buvo ankštoje vienyb je su Kristumi, nes, kaip jis sako, “man gyvenimas — tai Kristus, o mir-

tis — tai laim jimas” (Fil 1, 21). Ir kiekvienas krikšionis, pri m s sakramentin komunij , yra susivienij s su Kristumi ir antgamtiškai gyvas iš tos vienyb s su savo Viešpa iu. Tod l s moningas krikš ionis trokšte trokšta b ti su Kristumi bent sakramentiniu b du, kuris yra atspindys pilnutinio bei galutinio susivienijimo amžinyb je.

Eucharistin komunija ne tik suvienija atskirus krikšionis su Kristumi, bet juos sujungia viena tarpusavyje kaip mistinio jo K no narius. Ši Bažny ios nari vienyb Eucharistijos sakramentas “ryškiai vaizduoja ir stabiliai kuria”.⁴³ Pasvarstysim, kaip eucharistin komunija kuria bei augina ir palaiko mistinio Kristaus K no — Bažny ios nari vienyb .

c) Mistinio Kristaus K no augimas
ir jo nari vienyb

Šv. Paulius palygina bažnytin bendruomen su fiziiniu k nu; “Kaip vienas k nas turi daug nari , o visi nariai, neži rint daugumo, sudaro vien k n , taip yra su Kristumi. Mes visi buvome pakrikštyti vienoje Dvasioje, kad sudarytume vien k n . . . ; ir visi buvome pagirdyti viena Dvasia” (1 Kor 12, 12-13). Per Krikšt tad esame jungti Krist ir susivienijome su jo K no nariais. Taip iš šios tikin i j vienyb s su Kristumi, mistinio K no galva, tarsi sruvena tarpusavio jo K no nari vienyb s srov . Taigi dieviškos malon s gyvyb mummyse ne tik kyla betarpiškai iš Kristaus, bet tas antgamtinis gyvenimas tikrai yra mummyse, kaip mistinio K no nariuose. Šios antgamtin s gyvyb s augimas mummyse galina viso mistinio Kristaus K no nari junginio augim . Kristus, tiesa, pradeda š augim ir nuolat j palaiko. Ne mes j perkei iame save, bet jis perkei ia mus save. Per eucharistin komunij Kristus padaro mus save vis panašesnius, ir taip prat sia jis savo antgamtin gali per mus

Bažny ioje. Per mus jis reiškiasi veiksmingai krikščioni bendruomenėje: auga bei tobula ir atsibaigia mumyse, savo mistinio Kristaus kūno nariuose. Tai yra Bažnyčia, kaip mistinio Kristaus kūno, paslaptis. Ši Bažnyčia gyvenimo paslaptį išreiškia tas pats šv. Paulius šiais žodžiais: „Elgdamiesi pagal tiesą, mes aukime meile visais atžvilgiais tame, kuris yra galva, — Kristuje. Iš jo visas kūnas, suderintas ir stipriai sujungtas vairiais ryšiais, savaip veikiant kiekvienai daliai, auga ir save pat stato meile“ (Ef 4, 15-16). Kristus tad yra visos Bažnyčios augimo bei veiklos šaltinis. Visi Bažnyčios nariai ir visos bendruomenės savaip prisideda prie jos augimo ir tobulo jimo.

Bažnyčia, kaip mistinio Kristaus kūno, augimo bei tobulo jimo ugdo ne tik Eucharistijos sakramentas. Juk kiekvienas sakramentas veikia visą mistinį kūną. Kiekvienu sakramentu Kristus praturtina savo malonėmis atskirus asmenis, o per juos visus, kurie Viešpaties Dvasia yra suvienyti tame pačiame mistiniame kūne. Tuo būdu kiekvieno augimas vienybėje su Kristumi yra kartu vienybės su kitais krikščionimis augimas. Tai vyksta visuose sakramentuose. Tačiau Eucharistijos sakramentas tobulina bei vienija mistinio Kristaus kūno narius savitu bei ypatingu būdu. Eucharistinis komunija yra mūsų maistas, kur priimame mes kartu kaip viena bendruomenė. Eucharistija yra tas maistas, kuriuo Kristus ne pasidalina su priimančiais šv. komuniją, bet juos surenka save ir suvienija. Eucharistija yra ne tik mūsų susivienijimo su Kristumi sakramentas, bet kartu ir mistinio Kristaus kūno — Bažnyčios kūno bei *augimo* sakramentas. Tai patvirtina ir II Vatikano Susirinkimas dogminėje konstitucijoje apie Bažnyčią (n. 7): „Eucharistinis duonos laužymas tapdami tikrais Viešpaties kūno dalininkais, sueiname draugystę su juo ir tarp savęs: Nes 'jei viena duona, tai ir mes daugelis esame vienas kūnas: mes juk visi dalijamės viena duona' (1 Kor

10, 17) ".⁴⁴ Tai reiškia, kad mes, valgydami eucharistin duon , sudarome vienui vien k n . Eucharistinis pokylis yra iš esm s bendruomeninio pob džio. Tuo pa iu mums yra aišku, kad mes, b dami Bažny ios nariai, turime visi dalyvauti šiame pokylyje. Be to, iš t pa i II Vatikano Susirinkimo žodži aišku, kad eucharistinis maistas pa- didina bei tobulina mistinio K no vienyb : eucharistin komunija, supanašindama su Kristumi kiekvien nar at- skirai, tuo pa iu laiku tobulina vis mistin jo K n ir stiprina bažnytin vienyb .

Ir Bažny ios T vai kalba, kad šv. komunija *vienija* tikin iuosius vien mistin Kristaus K n . Tos vienyb s simbol jie mato paruošime duonos, kuri yra padaryta iš daugelio kvie i gr d ir vyno, kuris išspaustas iš dau- gelio vynuogi .⁴⁵ Ypatingai šv. Augustinas pabr žia, kad jungimas mistin Kristaus K n yra šv. komunijos vai- sius. Jis vadina Eucharistij 'vienyb s ženkle', 'meil s ry- šiu' ir 'meil s ženkle'.⁴⁶

ia verta dar atkreipti d mes šv. Augustino pareišk- kim apie Eucharistij kaip Bažny ios *vienyb s* simbol : "Jei j s esate Kristaus k nas, jei j s esate jo nariai, tai yra j s sava paslaptis, pad ta ant Viešpaties stalo, tai yra j s sava paslaptis, kuri j s priimate."⁴⁷ K nori šv. Augustinas tuo pasakyti? Jis sako, kad Kristaus k nas, kuris yra ant altoriaus, yra m s sava paslaptis. Tai reišk- kia, kad tikras Kristaus k nas Eucharistijoje yra sakra- mentinis ženklas to 'K no', kur mes visi sudarome, tai yra, Bažny ios. Tikrasis Kristaus k nas yra ne tik *ženkl- las* mistinio K no, bet ir jo *priežastis*: eucharistinis k nas maitina Bažny ios narius ir palaiko juos vienyb je.

K reiškia 'k no' s voka? Šv. Paulius vadina Bažny- i Kristaus k nu. Ta s voka darosi aiškesn , sugretinant žmoni bendruomen su biologiniu k nu. Kaip biologi- niame k ne, taip ir žmoni bendruomen je yra daug na-

ri, kurie yra susijung tam tikru k nišku artimumu, savitarpiu priklausomumu, skirting pareig pasidalijimu ir pagaliau vieno ir to paties tikslo siekimu.

Ir Bažny ia yra bendruomen . B dama žmoni bendruomene, ji atitinka ši bendruomeninio k no s vok . Ji yra hierarchiškai sutvarkyta. Jos nariai yra jungti Krist per Krikšt . Atskiri asmenys ir visi Bažny ios nariai bendrai gyvena tik dami Krist . Visus palaiko vienyb je Kristaus Dvasia. Visa bažnytin bendruomen siekia to paties antgamtinio tikslo: sakramentiniu b du garbina Diev bei pašven ia save ir vis pasaul . Bažny ia tad labiau, negu kuri nors kita žmoni bendruomen , prilygsta biologiniam k nui.

Šv. Paulius, vadindamas Bažny i Kristaus *k nu*, priskiria Kristui, kuris yra to 'K no — Bažny ios galva', vyriausi vaidmen . Jis sako bažnytin s bendruomen s nariams: j s esate Kristaus nariai, esate jo k nas, j s priklausote jam, kaip kad jo dvasinis k nas, kuris yra jo tikro bei fizinio k no prat simas. Bažny ia n ra bet kokio k no išraiška: ji yra Kristaus K no išraiška bei prat simas jo gyvenime, nes ji jam priklauso kaip ir jo paties k nas. Bažnytiniam k ne Kristus b na ir veikia: Dievo Žodis per savo tikr fizin k n maitina, formuoja, kuria bei stato Bažny i (plg. Kol 1, 15-18; Ef 1, 20-23; 1 Kor 12, 12-31).

Bažny i paprastai vadiname *mistiniu* Kristaus K - nu. Šv. Paulius dažnai sako, kad Bažny ia yra Kristaus *K nas*, bet jis nevartoja žodžio 'mistinis'. K reiškia pats žodis 'mistinis'? 'Mistinis' reiškia kažk paslaptingo arba pasl pta. Gali b ti tikrov reali, bet mums neregima, pasl pta. Tokia tikrov yra mistin . Ilg laik taip buvo vadinamas realus Kristaus k nas Eucharistijos Sakramente. Eucharistijoje yra tikras Kristaus k nas, bet sakramente

jis yra ir veikia paslaptingu būdu. Nors Kristaus kūno buvimas Eucharistijoje yra paslaptingas, bet visuomet buvo tikima, kad sakramentinis Viešpaties kūnas turi glaudų ryšį su Bažnyčia: eucharistinis kūnas yra ne tik Bažnyčios ženklas, bet jis ir veikia, formuoja bei stato bažnytinę bendruomenę. Todėl ir Bažnyčia buvo pavadinta *mistiniu* Kristaus Kūnu. Šis pavadinimas per jo naują ženklą reiškiamas tikrovė.⁴⁸

Kaip esame sakę, eucharistinis Kristaus Kūnas yra veiksmingas ženklas mistinio jo Kūno — Bažnyčios. Mistinio Kūno kiekvienas narys pašvenčia bei tobulina sakramentinę komuniją: ji augina bei stiprina vidinį asmens gyvenimą. Vis labiau stiprindama dvasiniai kiekvienas iš mūsų atskirai, sakramentinę komuniją pašvenčia, augina Kristaus Sužieduotinė — visą Bažnyčią, kuri pratinėja Dievo išganymo darbą visame pasaulyje. Šventosios komunikacijos metu Kristus veikia kiekviename asmenyje atskirai: Viešpats žiebia kiekvieno asmens širdyje artimo meilę su meilėmis, kuri siliepsnoja ir kituose mistinio jo Kūno nariuose. Juk ši meilė siliepsna yra eucharistinės komunikacijos, kaip anksčiau esame sakę, savitas bei ypatingas vaisius. Darydami gera savo artimui, reiškiamo meilę patiam Kristui, visos Bažnyčios Galvai: mūsų meilė Kristui ir visam mistiniam jo Kūnui būtina pražysta mūsų meilėje artimui. Meilė, kuri Kristus teikia kiekvienam atskirai šventosios komunikacijos metu, yra karmybinga. Ateidamas kiekvieno asmens širdį atskirai, Kristus savo meile apglėbia visus Bažnyčios narius. Šia prasme mes visi esame broliai ir seserys Kristuje: visi esame susivieniję savo Viešpatyje. Po paskutinis Vakarienis savo atsiveikinimo kalboje Viešpats Jėzus yra išreiškęs mūsų religijos statymą vienu meilės sakymu: “Pasilikite mano meilę! Jei laikysitės mano sakymų, pasiliksitės mano meilę. . . Tai mano sakymas, kad vienas kitą mylėtumėte, kaip aš jus kad myliu” (Jn 15,

9-10, 12). Ir kreipdamasis T v , meld : “Tegul visi bus viena! Kaip tu, T ve, manyje ir aš tavyje, tegul ir jie bus viena mumyse. . .” (Jn 17, 21).

Meil , kuri semiam s iš Eucharistijos, skatinte skatina mus atsikreipti savo artim ne tik tylia laikysena, bet ir nuoširdžiu uolumu bei gerais darbais kit labui. Eucharistija ir veikia mus taip, kaip mylime savo artim tik d l Kristaus ir Kristuje.

Ir dar daugiau: artimo meil s malon žadina m s širdyse nor uoliai reikštis visuose Bažny ios apaštalavimo darbuose ir pasiaukoti bažnytini s *vienyb s* palaikymui. Ypatingai Eucharistijos paslapties meil verste veria mus sielotis ir dirbti d l *vis krikš ioni vienyb s* vienoje Kristaus Bažny ioje.

Iš tikr j Bažny ios gyvenimo centre yra Eucharistija, kuri simbolizuoja *vienyb* Kristuje ir taip pat veikia, kad vykt vienyb tarp vis krikš ioni . Šia prasme ir meldžiam s ketvirtoje eucharistin je maldoje: “Pažvelk, Viešpatie, Auk , kuri pats parengi savo Bažny iai, ir visus, kurie stiprinsis šia duona ir gers iš šios taur s, Švent ja Dvasia sujunk vien k n , kad Kristuje jie suaugt gyv auk Tavo garbei ir šlovei.”

Kad visi krikš ionys gal t šv sti *kartu* Eucharistijos paslapt , tur t priklausyti vienam Viešpaties K nui — tai pa iai tikin i j bendruomenei. Nors ir b t nugal tos kai kurios psichologin s ir sociologin s kli tys susivienijimui viename Viešpaties K ne, bet jei neb t išpaž stamas tas pats tik jimas, neb t dar pastovaus bei tvirto religinio pagrindo bendram Eucharistijos šventimui. Sudaryti toki vienyb , kuri galint visus kartu šv sti Eucharistij , reikia, kad visi išpažint *objektyviai* t pat tik jim . K tad reikia tik ti, kad gal tume b ti *viena* Kristuje ir sudarytume viening eucharistin bendruomen ? Atsakymas š klausim yra ryškiai nusakytas kiek-

vienoje eucharistin je maldoje, b tent: reikia tik ti vien Diev trijuose asmenyse — T v , S n ir Švent j Dvasi ; išpažinti Dievo S naus išganymo plan — jo sik - nijim , mirt ant kryžiaus ir prisik lim iš numirusi ; tur ti eschatologin vilt , tai yra, tik ti m s prisik lim bei amžin j gyvenim Dievo karalyst je. Savaime yra su - prantama, kad Eucharistijos šventimo dalyviai išpaž sta tik jim eucharistin s aukos vykiu Paskutin s Vakarie - n s metu, kuris dabar vyksta sakramentiniai Bažny ioje per pašv sto kunigo tarpininkavim ir vis tikin i j da - lyvavim priimant šv. komunij .

Tik tie krikš ionys, kurie išpaž sta šias Kristaus reli - gijos tiesas, turi teis priklausyti eucharistinei bendruo - menei. Prisiderindami prie Katalik Bažny ios nuostat , Ryt Bažny i nariai gali dalyvauti Eucharistijos šventi - me ir priimti sakramentin komunij . Šia prasme II Vati - kano Susirinkimo dekretas apie *ekumenizm* kalba apie galim Ryt krikš ioni bendravim kulto apeigose: “Tos bažny ios, nors atsiskyrusios, turi tikrus sakramen - tus, ypa kunigyst ir Eucharistij , nes jos išlaik nenu - tr kstam apaštal p dini grandin . Sakramentais jos ir dabar dar teb ra nepaprastai glaudžiai su mumis susi - jungusios. Tod l tam tikras bendravimas kulto apeigose, kai yra palankios tam aplinkyb s ir krikš ioni vadovyb leidžia, yra ne tik galimas, bet ir pageidaujamas.” Juk “Viešpaties Eucharistijos šventimu šiose atskirose bažny - iose yra statoma ir auga visa Dievo Bažny ia”.⁴⁰ Tam tikram reikalui esant, Ryt bažny i krikš ionys gali da - lyvauti šv. Miši šventime, artintis prie Viešpaties stalo, priimti ‘viaticum’ (mirštan iojo komunij kaip kelion s maist). Be ia sumin t atvej , reikia pripažinti, kad iš viso bendravimas su Rytieiais gali sustiprinti m s tik - jim ir praturtinti teologin žinojim . J Eucharistijos teologija yra labai dvasinga, j liturgin s maldos yra tik -

rai prasmingos, — tai visa mums padeda giliau žvelgti tik jimo paslaptis, ypatingai Eucharistij .

To paties negalime pasakyti apie bendravim su *protestantais*, tai yra, su atsiskyrusiais m s broliais, kuri teologija ir tik jimas Eucharistijos paslaptimi žymiai skiriasi nuo Katalik Bažny ios mokymo. Jie neturi net sakramentin s kunigyst s, kuri yra esmin ir b tina Eucharistijos šventimui. Tod l jie neturi pakankamo teologinio pagrindo šv sti kartu su mumis Eucharistijos ir dalyvauti sakramentin je komunijoje. Bet su jais yra galimas ir pageidautinas pokalbis Eucharistijos ir kitais bažnytiniais klausimais. Panašiai šiuo klausimu pasisako ir II Vatikano Susirinkimas dekrete apie ekumenizm (n. 22): “Nors nuo m s atsiskyrusioms bažnytin ms bendruomen ms tr ksta pilnos, iš Krikšto plaukian ios, vienyb s su mumis ir nors jos, ypa d l kunigyst s sakramento netur jimo, kaip mes tikime, neišlaik tikros ir pilnos eucharistin s paslapties, ta iau šventojoje Vakarien je min damos Viešpaties mirt ir prisik lim , jos išpaž sta, kad tuo yra pareiškiamas gyvybinis bendravimas su Kristumi, ir laukia jo garbingo at jimo. Tod l pokalbis tur t suktis apie Viešpaties Vakarien , kitus sakramentus, liturgij ir Bažny ios uždavinius.”⁵⁰ Pokalbis teologiniais ir liturginiais klausimais gali išryškinti tikr tik jim , kuris suvienyt visus vienoje Kristaus Bažny ioje. Viena Kristaus Bažny ia tada šv st Eucharistijos paslapt ir dalyvaut sakramentin je komunijoje. Nors šios vienyb s negalime pasiekti per trump laik , vis d lto yra verta nenuilstamai veikti šia linkme ir nuolat melsti Viešpat palaimos šiam kilniam darbui.

d) Eucharistijos pokylio eschatologinis pob dis

Kalb dami apie krikš ioni vienyb žemiškoje erdv je, tur jom mintyje krašt , rasi , taut , tradicij bei kul-

t r skirtumus. Yra ir kitas klausimas — *laiko* problema. Laikui b gant, mirtis suardo žem je vienyb tarp atskir asmen , šeim ir generacij . Kyla klausimas, ar yra kas vienyt žem s gyventojus su tais, kurie jau yra per j garbing j Dievo karalyst . Mirtis neša su savim didel paslapt . Visa žmoni istorija slenka link Dievo k rybos plane esamo galutinio *tikslo*. Tok savo gyvenimo tiksl vadiname graikiškai *eschaton*. Šia prasme ia kalbame apie eschatologij ir apie Eucharistijos eschatologin pob d . Jau ir senov s žydai lauk *‘Viešpaties Dienos’*, kada Dievo duoti jiems pažadai tur jo tapti tikrove. Jie siejo t pažad išsipildym su Mesijo asmeniu. Ši pažad išsipildymas bus Dievo *viešpatavimas tarp žmoni* .⁵¹

Nuo pat pradžios krikšč ionys buvo sitikin , kad tas lauktasis Dievo viešpatavimas tarp žmoni yra at j s su Kristumi, pasaulio Išganytoju. J zus, Dievas-Žmogus, -steig Dievo Karalyst žem je — Bažny i . Susivienij su Kristumi jo Bažny ioje, krikšč ionys, nors dar pasilieka laike, tam tikra prasme pradeda gyventi *anapus* laiko. Jie yra jungti Krist ir tuo pa iu perkelti an Karalyst , kuri Kristus po prisik limo iš numirusi yra ženg s. Šia prasme šv. Paulius teigia, kad per Krikšt Dievas “mus, mirusius nusikaltimais, prik l ir pasodino danguje su Kristumi J zumi” (Ef 2, 5-6).

Bet kas gi užpildo t sprag tarp šio pasaulio ir Dievo Karalyst s amžinyb je? Tai Kristaus Dvasia, kuri n -ra ribojama nei laiko, nei erdv s. Šventosios Dvasios at jimas yra susij s su paskutin mis dienomis, kaip yra aiškin s šv. Petras per Sekmines: “ ia išsipild pranašo Joelio pasakyti žodžiai: ‘Paskutin mis dienomis, — sako Dievas,— aš kiekvienam k nui išliesiu savosios Dvasios’” (Apd 2, 16-17). Prisik lusingis ir dangun žengusis Viešpats yra išliej s savo Dvasi , kuri per Krikšt supanašina mus su Kristumi ir užtikrina mums Dievo Karalyst

amžinyb je (plg. 2 Kor 1, 21-22). Šventoji Dvasia sujungia prisiklusio Kristaus garbingą Karalystę su jo bažnytiniais Karalystės žemėmis. Dabar Kristus, barmas su mumis per savo Dvasią Bažnyčioje, veda mus pamažu laikotarpį, kurį pasitvirkę karalystė. Tuobdumas sielose gyvenanti Šventoji Dvasia leidžia mums jaučia, žemėje, *ragauti dangaus meilės* laimę.

Šv. Sėdmi Eucharistij, mes kaip tik džiaugiamės ta dangaus karalystės meile ir laime. Juk nuo pradžių krikščionys švent Eucharistij ne tik kaip Kristaus mirties ir prisiklimo atminim, bet ir kaip *ragavim* to pokylio, kur turės su juo danguje. "Aš jau nebegersiu vynmedžio vaisiaus," Kristus sak, nurodydamas savo mirt, "iki tos dienos, kada gersiu ji naują Dievo karalystę" (Mk 14, 25). Viešpats ia kalba apie Dievo karalystės pokyl. Valgydami prie Bažnyčios sakramentinio stalo, krikščionys jau dalyvauja dangaus karalystės pokylyje. Šv. Paulius sujungia Viešpaties vakarienę su jo mirtimi ir su jo 'at jimu': "Kada tik valgote šit duon ir geriate iš šitos taurės, jūs skelbiate Viešpaties mirt, kol jis ateis" (1 Kor 11, 26). Vadinasi, Eucharistijos šventimo metu Kristaus mirties skelbimas b tina skelbia ir jo prisiklim ir todėl galutini jo atjim. Tod šv. Sėdmi Eucharistij, mes jau *persikeltame paskutines dienas*, kurias pradėjo Kristus savo velykine auka. Ta kryžiaus auka Kristus - Žmogus laimėjo sau ir visiems žmonėms garbę su karalystę danguje. Jis pats tad turi Dievo karalystės valdžią mus. Su Dievo karalystės Viešpatiu mes susitinkame ir susivienijame, kai dalyvaujame Eucharistijos šventime. Priimdami sakramentiniai sudvasint Kristaus karalystę, mes einame eschatologinį savo buvimą b kl. Gyvename dabartyje, bet kartu ia m s sielose yra ir busimoji Dievo karalystė. Tai skamba keistokai, bet tai yra kiekvieno krikščionio b ties tikrov. Jau dabar turime antgamtinę gyvybę su k-

1. Ši gyvyb maitina ir augina eucharistinis Kristus bei Šventoji Dvasia. B dami atpirkti Kristaus mirties auka, jau dabar dalyvaujame Dievo karalyst s gyvenime. Taciau tobulas atbaigimas m s atpirkimo vyks tik danguje.

Eucharistija yra *dalinis* dalyvavimas bei ragavimas dangaus karalyst s pokylyje. Pilnutinis visos Bažny ios pokylis bus tik laiko pabaigoje. Kaip esame anks iau min j , net Senojo Testamento pranašai, nor dami pavaizduoti b simos mesijin s karalyst s garbing amži , palygindavo j su šventišku pokyliu. Ši s vok naudojo ir Kristus: jis dažnai kalb jo apie savo T vo karalyst kaip apie vestuvi pokyl (plg. Mt 22, 2-14; 25, 1-13). Tuo b du jis paruoš keli Eucharistijos pokyl . Eucharistinis pokylis mums pasako, kad Viešpaties pažad tos karalyst s amžius yra jau at j s. Tai reiškia, kad galutin išganymo tikrov jau vyksta m s tarpe. Šios tikrov s sakramentas yra Eucharistija. Ji veda mus link šios karalyst s tikrov s. Pats Kristus, eucharistiniais pavidalais suvienydamas mus su savim, veda mus savo garb s b kl . Eucharistijos šventimas iš tikr j yra dangaus karalyst s pradžia. Kiekvienose Mišiose Kristus mus perkeičia ir vis labiau supanašina su savimi, kad galop visiškai tiktume T vo karalyst s gyvenimui. Laikui slenkant, visas mistinis Kristus K nas — Bažny ia darosi vis panašesn jo prisik lus kn , kol pasieks subrendimo amži . Šiame tobul jimo bei dvasinio brendimo kelyje eucharistinis Krislus maitina kiekvien atskirai ir vis Bažny i .

Eucharistija, vadinasi, veda mus ir vis Bažny i garbing Dievo karalyst . Tod l Tridento Susirinkimas Eucharistij vadina “b simos, m s garb s laidu” ir simboliu viso mistinio Viešpaties K no, kurio galva yra pats Kristus, ir mes esame jo nariai, susijung tik jimu, viltimi ir meile.⁵² Iš tikr j Eucharistija yra taip pat krikščioni *vilties* sakramentas, kuris užtikrina m s vilt ir

susieja mus su garbingosios Dievo karalystės meile ir laime. Tai gražiai išreiškia II Vatikano Susirinkimo pastoracinė konstitucija — 'Bažnyčia dabartiniame pasaulyje' (n. 38): "Kaip šios vilties išsipildymo laid ir kelionės maistą, Viešpats saviesiems paliko tik jimo sakramentą, kurame žmogaus išauginti gamtos vaisiai yra paveriami garbinguoju Kūnu ir Krauju, broli bendruomenės vakariene, iš anksto švenčiama dangaus puota".⁵³ Tapat Eucharistijos eschatologinis pobūdis yra tinkamai pabrėžtas šv. Tomas Akviniėtis šioje savo maldoje:

O šventasis pokyli, kuriame Kristus imamas,
atnaujinamas jo kančios atminimas,
siela pripildoma maloni
ir duodamas mums bėsimos garbės laidas.⁵⁴

4. Silygos eucharistinei komunijai priimti

Išsiaiškinius klausimus apie nepaprastus vaisius, kuriuos Eucharistija apsaia mums teikia, yra visai suprantama, kodėl Bažnyčia skatinti skatina priimti sakramentinę komunią. Ji nori, kad tikintieji, dalyvaudami šv. Mišiose, eit prie Viešpaties stalo. Jei kas negali vienytis su Kristumi sakramentiniai, turėtų bent dvasiniai tai padaryti, tai yra, žadinti savo širdyje šv. komunjios troškimum. Ši pastarji vienijimasi su Kristumi vadina *dvasine* komunija.

Bet ia kyla klausimas, kokios silygos yra statomos sakramentinei komunijai priimti. Jos paprastai visiems yra žinomos ir nurodomos katalik katekizme. Pasvarstysime tai teologiniu požiriu.

Kaip mums yra žinoma, mūsų išganymo ir Dievo garbinimo darbdabar tisia Kristus, pasinaudodamas Bažnyčios tarpininkavimu. Jis tai daro sakramentiniu būdu,

atseit, per savo pasirinktus išviršinius simbolinius ženklus bei veiksmus. Juk Kristus, gyvendamas dar žemėje, irgi teikė vairių malonių žmonėms per juslinius ženklus bei veiksmus, reiškiančius jo valią. Taip, pavyzdžiui, pagydydamas vieną kurį nebylį, jis palietė pirštais jo ausis, palietė seilėmis liežuvį ir, pažvelgęs dangi, tarė: “Efata!” tai yra: “Atsiverk!” (plg. Mk 7, 34). Ir bematant jo valią vyko: nelaimingasis mirtimi girdėti ir kalbėti. Evangelijoje yra daug tokių pavyzdžių, kaip Jėzus, vartodamas išorinius ženklus bei veiksmus, teikė malonių. Be abejo, Jėzus galbūt ir dabar gali teikti savo malones ir be šių jausminių ženklų bei veiksmų. Bet jis juos vartojo, nes norėjo žmonėms vaizdžiai parodyti savo malonių teikimą bei veikimą, kad jie tai suprastų. Taip daryti jis pavedė ir savo Bažnyčiai. Dabar priimant Bažnyčios sakramentus, mes susitinkame su Kristumi, kuris mus pašvenčia. Šia prasme yra teisingai teigiama, kad sakramentai teikia malonę bei pašvenčia mus patys savaime, arba, kaip lotyniškai sakoma, — ‘ex opere operato’ — atliktu pačiu sakramentiniu veiksmu. Bet tad klaidinga sakyti, kad sakramentai tik padeda sužadinti mumyse tokius veiksmus, kurie nupelno arba iššaukia malonę. Šis klausimas yra dažnai klaidingai suprantamas. Iš tikrųjų Kristus, mylėdamas mus, pasiūlo mums sakramentus — savo dovaną ir savo malonę pagalbėti mums *laisvu* noru apsispręsti už sielą dovaną. Kristus gerbia mūsų laisvą valią ir laukia mūsų teigiamo atsiliepimo jo pasiūlymams. Mūsų teigiamas atsiliepimas padaro sakramentą veiksmingą. Kristaus pasiūlymą mes priimame, vykdydami dvi sąlygas: viena, atsižadėjimą nuodėmingo kelio, kuris yra kliūtis Dievo malonei; antra, tinkamą vidinį pasirengimą sakramentui priimti.

Mūsų vidinį šventą *nuotaiką* bei tinkamą pasiruošimą turi nepaprastos reikšmės sakramentams priimti: tik

gerai *vidiniai* pasiruoš , galime tik tis gausesni sakramentini vaisi . Tai tinka pasakyti apie visus sakramentus, juo labiau apie Eucharistij . Juo didesniu vidiniu pasiruošimu dalyvaujame eucharistin je komunijoje, juo giliau galime pergyventi susitikim su Kristumi ir patirti dvasn džiaugsm .

Šv. komunij gali priimti visi, kurie yra pakrikštyti, turi ger intencij ir yra malon s b kl je. Savaiame yra suprantama, kad, prieš priimant sakramentin komunij , reikia b ti *pakrikštytam*. Nekrikštytieji, nors tobulu gailesiu ir b t sigij malon s b kl , negali priimti šv. komunijos. Ne troškimo, bet vien tikrasis, arba vandens, Krikštas galina žmog priimti kitus sakramentus. Nekrikštytas žmogus n ra Bažny ios narys, tod l jis negali n pasinaudoti per j sakramentin mis malon mis. Nekrikštytyas asmuo priimt komunij tik daiktiškai, o ne sakramentiniai. D l kuri nors priežas i Bažny ios ekskomunikuoti, kurie d l savo vieš nusikaltim yra netek garb s, neturi teis s, kol jie pasitaiso, priimti šv. komunij . Ta iau, jei ekskomunikuotasis priimt komunij , jis priimt j sakramentiniai. ia reikia žvelgti santyk tarp Krikšto ir Eucharistijos. Eucharistin komunija yra dvasinis maistas. Šis dvasinis maistas yra skiriamas antgamatinei gyvybei palaikyti, jai auginti bei tobulinti. Vadinasi, eucharistinis Kristaus K nas yra tikra dangaus duona, — tai tikras maistas, kur gali valgyti tik tas, kuris per Krikšt jau yra tap s Viešpaties K no nariu ir Dievo vaiku. Žinoma, ir pakrikštytasis gali per nuod m tapti tarsi mirusiu Kristaus nariu. Tuo atveju jis yra nepaj gus maitintis antgamtiniu maistu. Ta iau ir sunkiai nusid j s pakrikštytasis yra atžym tas neišdildomu sakramentiniu ženkle. Šis sakramentinis ženklas neatskiriamai susieja j su Kristumi. Jei toks asmuo s moningai su sunkia nuod me eina prie Viešpaties stalo, tai komunij priima sak-

ramentiniai, bet nevertai. Toks komunijos priėmimas nusidėjliškai, o, priešingai, ji gali amžinai pražudyti. Priimdamas šv. komuniją nevertai, jis tarsi išduoda Kristų ir padaro šventvagystę. Nebe pagrindo šv. Paulius stipriai spja: "Kas nevertai valgo tos duonos ar geria iš Viešpaties taurės, tas bus kaltas Viešpaties Komunijos Krauju. . . Kas valgo ir geria, to Komunijos neišskirdamas, tas valgo ir geria sau pasmerkim" (1 Kor 11, 27-29).

Vertam ir vaisingam šv. komunijos priėmimui nepakanka tik sakramentinio Krikšto ženklų (charakterio), bet reikia, kad jos būtų ir *malonės būklėje*. Krikštoniškai, būdamas malonės būklėje, yra antgamtiniai gyvas ir gali valgyti dvasinį maistą. Kas dėl sunkiosios nuodėmės yra nuo Dievo atsiskyręs, tas nepajėgus artintis prie Viešpaties stalo. Todėl prieš šv. komunijos priėmimą reikia pirmiau Atgailos sakramentu su Dievu susitaikyti. Nors tobulas, iš Dievo meilės einantis, gailestis naikina sunki nuodėmė ir suartina žmogų su Dievu, tačiau vieną juo tenkintis negalima. Tobulu gailestiu galima tenkintis tik tada, kai nėra progos atlikti išpažintį, o šv. komuniją reikia priimti. Tridento Susirinkimas tai aiškiai pabrėžia: "Nė vienas, kuris jau įsisiunkia, nors ir labiausiai gailestis, neturi artintis prie šv. Eucharistijos, kol nėra atlikęs sakramentinę išpažintį" (Denzinger, n. 880).

Priimdami sakramentinę komuniją, susitinkame asmeniškai su Jėzumi Kristumi, kuris yra 'malonės ir tiesos' šaltinis (Jn 1, 14, 17). Tuo pačiu metu susitinkame išsilaikyti dangiškojo Tėvo, nes jame yra Jėzus (Jn 14, 20), kurio vardu jis (Tėvas) siunčia mums Šventąją Dvasią (plg. Jn 14, 26). Todėl prieš sakramentinę komuniją priėmimą patinkamiausia pasirengimo malda yra 'Tėve mums'. Šia malda, kuri yra išmoksmas pats Viešpats Jėzus, mes kreipiamės su savo maldavimais dangaus

T v . Pilni tik jimo ir nuolankumo dvasios šloviname švent Dievo vard , prašome, kad ateit jo karalyst ir augt šios karalyst s dvasia m s širdyse. Maldaujame ne tik medžiagin s kasdien s duonos, bet ir dvasin s. Juk duona yra kasdienis m s maistas. Duona vaizduoja vis m s gyvenim bei darb . Pelnytis sau duon reiškia pelnytis sau pragyvenim . Tod l prašome ir eucharistin s duonos, kuri yra Dievo karalyst s pilie i maistas. Nor - dami vertai valgyti eucharistin maist , prašome dangaus T v , kad b t atleistos m s nuod m s ir pašalintas bet koks blogis iš m s gyvenimo. Po taip nuoširdžios maldos mes nusiteikiame šventai su vidiniu troškimu priimti sakramentin komunij ir vienytis su J zum, savo Išganytoju.

Kaip jau anks iau esame sak , pri m šv. komunij mes taip artimai bei asmeniškai susitinkame su J zumi ir tampame su juo viena, kad Viešpats mus perkei ia save. Nes “kas valgo mano k n ir geria mano krauj , tas pasilieka manyje, ir aš jame. . . ir kaip aš gyvenu per T v , taip ir tas, kuris mane valgo, gyvens per mane” (Jn 6, 56-57). Giliai tik dami ši antgamtin m s vienyb su Kristumi, galime kartais pergyventi mistiškai ši meil s b - sen šv. komunijos pri mimo metu. Tokie pergyvenimai teikia žmogaus dvasiniam gyvenimui nepaprastai vertingus vaisius. Ta iau jie n ra b tini m s dvasiniam augimui. Pakankama s lyga šiam sakramentui priimti yra tikras noras prisistatyti Kristui tokiems, kokie esame, ir tur ti savo širdyje troškim b ti perkeistiems ji dieviškos meil s ugnimi. Sakramentin komunij priimant reikia visai laisvavališkai pasivesti Kristui, kuris veikia meilingai m s dvasi .

Šv. Tomas Akviniėtis ir kiti teologai moko, kad lengvoji nuod m n ra kli tis šv. komunijai priimti. Bet sakramentin komunija gali panaikinti lengv j nuod m . Ta iau lengvoji nuod m , padaryta iš m s kalt s, saky-

sime, per laisvavališk neatidum bei apsileidim pa ios komunijos metu, yra kli tis tobulesnei vienybei su Kristumi. Šios r šies silpnumas gali b ti atgailojamas bei panaikinamas viena meil s akto akimirka.

Visiems yra žinoma, kad apst s pikta polinkiai, kurie gali mus dažnai varginti, trukdo mums susitelkti ir šventu nusiteikimu laikytis šv. komunijos metu. Nepamirština, kad sakramentin išpažintis yra patariama visiems, kurie tik rengiasi komunijai, nors ir neb t sunkiai nusid j . Juk Atgailos sakramentas gr žina mums Krikšto malon s skaistum . Šiuo sakramentu Kristus padeda mums pasirengti tinkamai priimti šv. komunij . Nuo pradžios iki paskutin s m s pasirengimo akimirkos eucharistinis Kristus veikia mus dvasiniai, kad vienytum s šventa nuotaika su savo Viešpa iu sakramente. Taigi, prad j savo bendravim su eucharistiniu Kristumi dvasiniai, ji atbaigiame sakramentine komunija.

Kai kurie religinio turinio rašt autoriai pataria, ruošiantis šv. komunijai, tur ti mintyje Šv . Mergel Marij , kaip pat geriausi bendravimo su Dievu pavyzd . Kristaus k nas, kur rengiam s priimti sakramentiniai, pirmiau buvo prasid j s Marijoje. Ji giliai tik jo jai teikiama Dievo motinyst s dovana. T paslaptinę dovan ji buvo pasiruošusi priimti. Ir pri m su nepaprasta meile ir nuolankumu, tardama: "Štai aš Viešpaties tarnait , teb nie man, kaip tu pasakei" (Lk 1, 38). Anuo akimirksniu angelas Gabrielius kreip si j : "Sveika, malon mis apdovanotoji! Viešpats su tavimi!" (Lk 1, 28). Per Dievo Žodžio tarpininkavim ji buvo pripildyta gausybe maloni . Per malon mis apdovanot j Dievas prad jo m s istorijoje t buvim , kur jis t s Bažny ioje iki laik pa baigos.

Taip Marijos širdyje žioruojanti meil s ugnis, pasireiškusi Dievo Žodžio sik nijimo metu jos išartu 'teb -

na', siliepsnojo visoje m s istorijoje. Stipri meil ir malon s pilnyb paruoš Marij jos didžiam uždaviniui — ji pri m laisvanoriškai žmonijos Išganytoj , Diev - Žmog , kuris m s vardu garbina T v ir meil s bei gailingumo darbais pašven ia mus.

Kiekvien krikš ioni sakramentiniam susitikimui su Kristumi komunijoje paruošia malon : ne nekalto prasi d jimo, bet Krikšto malon , tam tikro laipsnio skaistumo bei tikro uolumo malon . Nor dami gauti ši sakramenti nei komunijai pasiruošimo malon , k gal tume kreip tis su prašymu užtarimo, jei ne Marij ?!

Kaip jau anks iau esame sak , priimdami sakramen tin komunij , ne tik susivienijame su Kristumi, kuris mus pašven ia, bet ir sijungiamo jo auk . Savo auk Dievo garbei ir žmoni išganymui Kristus yra atlik s ant kryžiaus už visus ir visiems laikams. Ta iau kryžiaus au ka dabar vyksta Eucharistijos šventimo metu. Tai nuola tin ir nekruvinoji Naujojo statymo auka. Š klausim — eucharistin auk reikia dar atskirai išsamiau pasiaiš kinti.

ŠEŠTASIS SKYRIUS

*Auka, kuri dabar yra atnašaujama,
ir ta, kuri kadaise vienatinio sik -
nijusio Žodžio buvo paaukota. . .
yra viena ir ta pati (Bizantijos
Bažny ios Sinodas, 1136, V 12).*

EUCHARISTIJA KAIP AUKA

P

rotellantai pasisako pabr žtinai prieš Eucharistijos aukos pob d. Jie sako, kad Kristaus auka yra vykusi ant kryžiaus, ir jos pakanka m s išganymui, kad tik dami ši vienintel Kristaus auk , b sime išganyti. J teigimu, jei kiekvienos šv. Mišios yra auka, tai reikia laikyti, kad kryžiaus aukos nepakanka.

Pavyzdžiui, *Liuteris* neigia eucharistin s aukos reikalingumą, pasiremdamas laiško Žydams žodžiais: Kristus "išlieka (kunigas) per amžius (Žyd 7, 23-24); "Jam nereikia, kaip kitiems vyriausiems kunigams, kasdien atnašauti aukos pirmiausia už savo nuod mes, paskui už tautos, nes jis tai atliko vien kart visiems laikams, paaukodamas pats save" (Žyd 7, 27; 9, 12; 10, 10). Eucharistija arba Mišios, jo sitikinimu, yra 'žmogaus veiksmas', priešingas laisvanoriškam Dievo veikimui. Tod l Mišios nėra auka, o tik Kristaus 'pažadas' bei 'testamentas', kur tikint gaunamas išganymas.¹

Neigiamai pasisako prieš eucharistin auk ir *Kalvinas* (1539-1554) 'Krikščioni Instituto' veikale. Tik vėliau, kalb ramas apie Senojo Testamento aukas, jis pripažsta, kad Eucharistija gal t b ti vadinama d kojimo bei šlovinimo auka. Bet jis prideda, kad permaldavimo bei atsilyginimo Dievui aukos buvo panaikintos vienintele Kristaus auka ant kryžiaus.²

Ta iau Bažny ios tik jimas, kaip v liau matysime, buvo aiškus nuo pat pradžios: Eucharistija yra sakramentin Kristaus ir Bažny ios auka. Eucharistin s *aukos* pobdis buvo aiškiai pabr žiamas tradicin je Miši liturgijoje, kuri buvo žinoma ir Bažny ios vartojama prieš Viduramži teologij . Pirmiausia aukos pobdis yra išreikštas Eucharistijos steigimo atpasakojimuose. Tariant šv. Pauliaus žodžiais, mes skelbiame Viešpaties mirt , kada tik valgome eucharistin duon ir geriame iš pakonsekruoto vyno taur s (plg. 1 Kor 11, 26). Ir pats Viešpats yra pasak s: "Tai yra mano k nas, kuris už jus *atiduodamas* . . . (Lk 22, 19). . . Tai yra mano kraujas — kuris už daugel *išliejamas* nuod mi atleidimui." (Mt 26, 26; plg. Lk 22, 20). Šiais žodžiais yra išreiškiama J zaus laisva aukos dovana iki mirties. Kaip Senoji Sandoma, sudaryta prie Sinajaus kalno, buvo patvirtinta au-

kojam gyvuli krauju, taip Naujojoje Sandoroje J zaus aukos kraujas tur jo laim ti ir patvirtinti žmonijos atpirkim . Vietoje Senojo statymo aukos apeig buvo steigta sakramentin auka — šv. Mišios.

Tod l Tridento Susirinkimas, pasinaudodamas tais paiais laiško Žydams žodžiais, kuriuos naudoja protestantai, skelbia tikr moksl apie kryžiaus ir eucharistin Kristaus bei Bažny ios auk . Kristus yra vienintelis ir tobulas Naujojo statymo kunigas. Jis paaukojo vienintel auk ant kryžiaus už visus ir visiems laikams. Vadinasi, ta kryžiaus auka yra panaikintos visos Senojo statymo aukos. Tod l ir Mišios negali b ti kita auka, bet ta pati kryžiaus auka, kuri dabar vyksta 'mistiniu', tai yra, sakramentiniu b du ant m s altori . Kaip kad Eucharistija n ra kitas J zaus k nas, o jo k niško buvimo prat simas m s labui, taip ir Mišios n ra kita auka, kitas Viešpaties k no ir kraujo paaukojimas, bet tos pa ios kryžiaus aukos dabartinis vykdymas m s rankomis. Šios eucharistin s Kristaus aukos vaisiai yra dabar pritaikomi žmonijos išganymo reikalams (plg. Denzinger, n. 938 - 956).

Apie katalik tik jim eucharistine auka reikia išsiaiškinti. Kadangi eucharistin arba Miši auka iš esm s yra ta pati Kristaus auka ant kryžiaus, reikia pirmiausia, bent prab gomis, žvelgti kryžiaus auk ir parodyti, iš ko Kristaus auka susideda. Mišios yra kryžiaus aukos sakramentas, tai yra, jos simboliniuose ženkluose bei veiksmuose yra visa kryžiaus aukos tikrov . Pažvelgsime atskirai eucharistin auk kaip Kristaus ir Bažny ios auk . Vis pirma apie aukos s vok .

1. Aukos s voka

Kai kas daro k nors gero bendram labui, sakome, kad jis aukojasi. M s kariai, atidav savo gyvyb už

Lietuvos nepriklausomybė, save paaukojo mės tautos labui ir tarsi sudeg ant t vyn s aukuro. Ir mės valstybininkai, kovoj už mės krašto laisvę, atlieka nuolatini s aukos darbus savo tautai. Platesne prasme auka yra kiekvienas veiksmas arba geras darbas, kuris yra atliekamas kit labui. O jei žmogus atlieka tuos darbus artimo gerui iš Dievo meilės, jis juos pašvenčia religine prasme — padaro juos šventus. Tuo pačiu tie veiksmai yra atliekami kaip auka Dievui. Šia prasme sakome, kad žmogus paaukojo Dievui savo jaunystę, sveikatę, gyvenimo patogumus ir visa, ką tik vertingo turėjo.

Grynai religine prasme žmogus savo aukomis nori suėiti artimesnį santykį su Dievu. Dėl to jis atsižada kuri nors sau reikalingą daiktą, tuo išreikšdamas savo priklausomybę Aukščiaušajai Būtybei — Dievui, kuris yra visos jo būtybės ir gyvybės Viešpats.

Pati prigimtis verčia žmogų aukomis garbinti Dievą, jam dėkoti, jį permaldauti ir prašyti iš jo naujų malonių. Tokius religinius veiksmus atlikdavo jau ir primityvūs žmonės. Jie aukoję dievybei gamtos išaugintus pirmuosius vaisius arba pirmuosius sumedžiotus žvėrelius. Senojo statymo Pradžios knyga atpasakoja apie pirmąjį žmonių ir žydų aukas. Pirmąjį tų vaikų, Kainas ir Abelis, be abejo, turėjo pamokyti, teikiant Dievui iš savo darbo vaisių aukas. Kainas atnašavo 'iš žemės vaisių dovanas'; Abelis — 'iš savo bandos pirmūni' (plg. Pr 3, 4). Mozė buvo sakęs žydams daryti deginamąsias ir taikos aukas. Tik po tvano išėjimo iš laivo, Nojus paaukojo Viešpačiui geriausius nuo tvano išgelbėtus gyvulius ir paukščius (plg. Pr 8, 20). Iš viso galima sakyti, kad nebuvo ir nėra tautos, kuri neturėtų religijos ir aukų.

Kas gi sudaro aukos esmę. Norint geriau suprasti aukos esmę, reikia kiek plačiau aiškintis jos šaknis. Šv. Augustinas šiaip ją aptaria: "Kiekviena regima auka yra

sakramentas, tai yra, neregimos aukos šventas ženklas”.³ Taip aptardamas auk , šv. Augustinas nori pasakyti, kad auka esmiškai yra *vidin tikrov*. Išoriniai ir regimi aukojimo ženklai bei veiksmai yra tos vidin s aukos tikrov s išraiška. Išoriniai aukojimo veiksmai yra vidini bei asmenišk veiksm tik k nijimas.

ia kalbame apie vidinius žmogaus veiksmus, kurie iš esm s sudaro asmenišk jo auk Dievui. Šv. Augustinas, kaip jau min jome, sako, kad tikra auka yra kiekvienas geras darbas arba veiksmai, kuris yra atliekamas m s susivienijimui su Dievu.⁴ Kai kalbame apie ger darb ar veiksm , norime pasakyti, kad tas veiksmai yra atliekamas gera intencija. O toks veiksmai, kuriuo siekiama susivienijimo su Dievu, priklauso vidin s aukos esmei. Ta pa ia prasme šv. Tomas Akvinitis vadina auka kurio nors asmens pasiaukojim bei atsidavim Dievui, kaip savo pradžiai ir savo tikslui. Tuo b du žmogus visiškai pasiveda Dievui, išpaž sta visišk priklausomyb savo K r jui ir su juo susivienija.

Kad asmens vidinis pasiaukojimas bei atsidavimas Dievo valiai sudaro aukos esm , ryškiai patvirtina Abraomo auka (Plg. Pr 22, 1-19). Dievas, iširdamas Abraomo ištikimyb bei klusnum , liepia jam paaukoti savo s n Izaok . Tai buvo nepaprastai skaudus aukos pergyvenimas. Abraomas tur jo vilt , kad Dievas apsaugos Izaok nuo mirties arba, nors ir paaukot , jam sugr žins. Tariant laiško Žydams žodžiais, “tik damas Abraomas atnašavo Izaok , kai buvo m ginamas. . . (nes) jis galvojo, kad Dievui manoma prikelti net mirusius” (Žyd 11, 17-19). Abraomas vykd Dievo vali . “Jis pasi m malk deginimo aukai ir užd jo ant savo s naus Izaoko; pats gi neš si rankose ugnies ir peil ” (Pr 22, 6). Anot Bažnyios T v (pav. šv. Ambraziejaus), Izaokas, neš s savo aukai malkas, yra viena gražiausi fig r J zaus Kris-

taus, einan io su medžio kryžiumi Kalvarijos kaln .⁵ Abraomas sud j o ant altoriaus malkas, ir, “suriš s savo s n Izaok , paguld j ant altoriaus viršum malk kr - vos” (Pr 22, 9), taip kaip daroma su aukojamais gyvu- liais. Izaokas tada suprato, kokia turi b ti auka, bet jis buvo lygiai klusnus Dievo valiai, kaip jo t vas. Taigi vi- diniai auka jau buvo padaryta Abraomo ir Izaoko šir- dyse. Dievui auka buvo vykusi. Ir jos pakako. Ir tai vi- dinei aukai išreikšti Abraomas paaukojo savo s naus vie- toje sipainiojus ragais eršk tyne avin kaip deginam j auk .

Dabar mums yra aišku, kad deginamosios arba kru- vinosios bei skerdžiamosios atnašos, kurios yra sunaiki- namos, nepriklauso pa iai aukos esmei. Jomis yra tik išreiškiamas vidinis aukotojo nusiteikimas Dievui — re- liginis nusiteikimas paklusti Dievo valiai bei pasiauko- jimas jo tarnybai. Tas *vidinis asmens nusiteikimas* pa- siaukoti Dievui jau yra auka. Tai vidin asmens auka. Ji, tiesa, paprastai yra išreiškiama kokia nors regima at- naša. Norint išreikšti permaldavimo arba nusiskaistinimo nuotaik , regimos atnašos b na sunaikinamos arba bent perkei iamos. Jei norima išreikšti tik visiška k rinio pri- klausomyb savo K r jui, n ra jokio pagrindo *sunaikinti* tai, kas mums priklauso, juo labiau save sunaikinti. To- kiui atveju pakanka kurio nors ženklų, kuris išreiškia pa- aukoto daikto pašventim ir priklausomyb Dievui.

Pasinaudodami anks iau paduotu šv. Augustino aukos apibr žimu, jos s vok esame kiek susiaurin . Regima auka n ra vien tik vidinio nusiteikimo ženklas. Regima auka kartu gali b ti ir priemon , kuria vidinis nusiteiki- mas yra k nijamas bei padaromas tikrove. Juk nieko n ra ap iuopiamo žmogaus nusiteikime: juo tik siekiama tam tikro jo išorinio k nijimo. Sakysime, atnašaudami savo kaimen s pirmagimius Dievui, norime tuo pa iu iš-

reikšti priklausomyb savo K r jui. Dar daugiau: atnašaudami Dievui kuriuos nors daiktus, norime išreikšti, kad mes atsisakome d l Dievo garb s ko nors, kas mums priklauso, ir atsižadame bent iš dalies patys sav s. Darydami kur nors ger darb artimui iš Dievo meil s, išreiškiame vidin savo priklausomyb vis Viešpa iui, siekiame vienyb s su Dievu. Jei m s atliekamas geras darbas yra susij s su kent jimu, jis vykdo m s permaldavimo bei atsiteisimo nor ir tikrai nuskaidrina m s širdis. Toks išorinis veiksmas yra ne vien tik ženklas, bet pati tikrov — m s aukos *nusiteikimo* regimas *k niji-mas*.

Grynai *simboline* auka vadiname bet kok išviršin gest , kuriuo norime tik pavaizduoti m s nor aukotis. Tikra auka vadiname kur nors išorin veiksm , kuriuo asmens noras aukotis yra tikrai vykdomas. Regima atnaša užima viet tikrosios aukos, kurios Dievas laukia iš aukotojo kaip asmens. (Min toji Abraomo ir Izaoko auka yra tokios *tikrosios* aukos pavyzdys). Ji yra tikrov s simbolis. Tos dovanos, pasireiškian ios paprastu ženklu, aukotojas per aukojim netenka. Tikras gi aukos nusiteikimo arba noro vykdymas yra dalinis arba visiškas sav s pasiaukojimas, atsižad jimas to, kas aukotojui priklauso. Taip per regimus ženklus auka pereina iš intencijos pa i jos tikrov .

Svarst me apie individuali , privataus pob džio, auk . Bet ir bendruomen atnašauja Dievui aukas. Jos atnašavimas b na *viešas* ir vyksta statymais nustatytomis apėigomis. Bendruomen s auka atnašaujama vis joje dalyvaujan i nari vardu. Vis bendruomen s nari vidinis nusiteikimas aukotis yra išreiškiamas simboliniais ženklais bei veiksmais. Toks bendruomeninis dalyvavimas aukoje ne tik sužadina visiems bendr vidin nusiteikim Dievui garbinti, bet ir stiprina j kiekvieno asmens širdyje.

Bendruomenė išreiškia atskir savo nari auk Dievui per savo atstov , b tent, kunig . Visos bendruomen s auk , — konkre iai kalbant, eucharistin , arba Miši , auk , — atnašauja kunigas. Tod l kunigo uždavinys yra sužadinti bendruomen s vidin aukos nusiteikim , be kurio šis jos vardu atliekamas veiksmas netekt savo religin s prasm s.

Žmoni vidiniai ir išoriniai veiksmai siejasi tarpusavyje kaip kūnas ir siela. Tod l n ra tikslu sakyti, kad aukos esm sudaro kruvinas pasiaukojimas arba, iš kitos pus s, — vidinis nusiteikimas bei noras aukotis. Aukos esmei priklauso vidinis ir išorinis aukojimas: vidinio pasiaukojimo veiksmas reikalauja išorin s išraiškos. Vadinasi, išorinis vyksmas turi aukos vert tik tada, kai j pažadina vidinis nusiteikimas bei noras aukotis.⁶

2. Kryžiaus auka

Iš to, k esame pasak , galime suprasti vairi taut religinius papro ius. Visi žinome, kad religingi žmon s, nor dami daugiau patikti savo K r jui, yra atnašav jo garbei aukas; religijos, kiek pakopusios aukštesn laipsn , stengiasi savo vidin bendravim su Dievu išreikšti išviršin mis aukomis. Bet tobuliausia ir išbaigta auka yra Kristaus kan ia ir mirtis ant kryžiaus.

Skausminga bei kruvina Kristaus mirtis yra išorinis veiksmas, kuriuo jis išreišk vidin savo pasiaukojim Dievo T vo garbei. Mirdamas ant kryžiaus, Kristus “savuoju krauju vien kart visiems laikams ženg šventov ir vykdam žin j atpirkim ” (Žyd 9, 12). Jis taip pasiaukoj o už mus laisva valia, nes pats to nor jo. Kryžiaus aukos vert kyla iš Kristaus meil s Dievui ir žmogui. Šios didžios meil s ver iamas, Kristus, “tur damas Dievo prigimt , godžiai nesilaik savo lygyb s su Dievu,

bet apiplėš pats save, priimdamas tarno išvaizd . . . išore tapo kaip visi žmonės; jis nusizemino, tapdamas klusnus iki mirties, iki kryžiaus mirties” (Fil 2, 6-8). Jo meilė reiškia klusnumą, tai yra, visišką žmogiškos valios atsidavimą Dievo valiai. Šis vidinis Kristaus atsidavimas Dievo valiai yra kryžiaus siela. Tai yra vidinis jo pasiaukojimas, kuris prasidėjo paties Dievo Sūnaus silyje gimimo akimirka. Apie šį pradinį Kristaus pasiaukojimą kalba laiškas Žydams: “Ateidamas pasaulį, jis byloja: ‘Auk ir atnaš tu nebenori, bet paruošei man kėną . . . Štai ateinu. . . vykdyti tavo, o Dieve, valios!’” (Žyd 10, 5-7).

Šio vidinio pasiaukojimo buvo pripildytas visas žmogiškas Kristaus gyvenimas. Tai reiškia kiekviename jo veiksmo ir visoje jo elgsenoje. Ne tik savo maldoje, bet ir vykdydamas savo pasiuntinybės uždavinius, jis išreiškė klusnumą bei atsidavimą Tavo valiai: “Aš tave pašlovinau žemėje, atlikdamas darbą, kur buvai man davęs nuveikti” (Jn 17, 4). Arba kita proga Jėzus sakė: “Mano maistas — vykdyti valią to, kuris mane siuntė, ir baigti jo darbą” (Jn 4, 34). Nors kiekvienu savo veiksmu Kristus buvo atsidavęs Dievui ir vykdė jo valią, bet stipriausiai jis išreiškė vidinį savo pasiaukojimą kanios ir mirties metu. Kryžiaus auka yra vienintelis tobula permaldavimo ir atsiteisimo auka už žmoniją nuodėmėms: ji atlikta visos žmonijos vardu, yra visiškai pakankama nuodėmėms sunaikinti. Tokios vienintelės Kristaus aukos galia nusidėjėjų kėnoms gali visiškai susijungti su savo Kėnu meilės ryšiais (plg. Žyd 10, 11-14). Vykus Kristaus aukai ant kryžiaus, Viešpats gyvena amžinoje meilės sandoroje su žmonijomis (plg. Žyd 10, 16-18; 8 ir 9 sk.). Šia iškyla ir Kristaus aukos bendruomeninis pobūdis. Kryžiaus aukos Viešpats yra vykdytojas visos žmonijos bendruomenės vardu: juk jis yra visos žmonijos kunigas ir atnaša tikriausia prasme. “Kristus, vieną kartą paaukotas, kad atsilygint

už vis nuod mes, antr kart pasirodys ne d l nuod mi , bet jo laukian i j išganymui” (Žyd 9, 28).

Kuo gi remdamasis, Kristus atstovauja visai žmonijai? sik nijimo metu (skait. 1 skyr.) amžinasis Dievo Žodis prisi m žmogišk prigimt. Dieviška ir žmogiška prigimtys buvo sujungtos viename dieviškame asmenyje. Tuo pa iu metu visi žmogiškos prigimties dalininkai, atseit, visi žmon s, buvo jungti Kristaus žmogyst , visi tapo nauj ja Dievo tauta Kristuje bei mistinio jo K no nariais. Krikštu mes sipareigojame regimai b ti ištikimi Dievo tautos bei mistinio K no nariais. B damas viso mistinio K no galva ir Dievo tautos vadas, Kristus atstovauja pas Diev visiems žmon ms. Šia prasme šv. Paulius vadina Krist Naujosios Sandoros tarpininku, kuris pasiaukojo už visus žmones: “Vienas yra Dievas ir vienas Dievo ir žmoni Tarpininkas — žmogus Kristus J zus, kuris atidav save kaip išpirkim už visus” (1 Tim 2, 5-6; plg. Žyd 8, 6-13).

Kristus, b damas žmogus, be jokios kalt s, laisvanoriškai pasiaukojo, kad tuo b du pašv st , tai yra, išlaisvint visus žmones iš nuod m s ir išreikšt savo ir vis k rini priklausomyb K r jui — Dievui. Bet kan ia ir mirtis ant kryžiaus yra tik regimas ženklas, arba sakramentas, pa ios tobuliausios Naujojo statymo aukos.

Kryžiaus aukos kunigas ir atnaša yra tas pats žmogus J zus. Jis aukoja ir yra aukojamas vis žmoni vardu. Jis atstovauja visiems žmon ms ir kiekvienam atskirai. Jo atstovavimo galia apima visus: Kryžiaus auk aukoja visi, ir visi yra aukojami kartu su Kristumi, tarsi kiekvienas m s b t Kristus. Šia prasme kryžiaus auka turi *visuotinum*o pob d: Kristus paaukojo save vien kart visiems laikams ir už vis atpirkim (plg. Žyd 9, 12; 10, 12).

Kristaus auka ant kryžiaus yra tobulai *veiksminga*. Bet kokia auka yra garbinamas Dievas ir kartu pašveniamas žmogus, bet Senojo statymo aukos, kuriose buvo atnašaujamos oži ar verši kraujas, negal jo tobulai išreikšti Dievui garb s ir pašv sti žmogaus. Jos tik nurod bei skelb tobul Naujojo statymo auk — J zaus auk ant kryžiaus. J zus, išliedamas savo krauj už žmoni nuod mes, visai save paaukojo “per amžin j Dvasi , kaip nesutept auk Dievui,” ir nuval “m s s žin nuo mirties darb , kad gal tume tarnauti gyvajam Dievui” (plg. Žyd 9, 14). Taigi kryžiaus auka Kristus tobulai pagarbino vis k rini Diev ir sutaik bei suvienijo žmog su savo K r ju. Vienintele savo auka ant kryžiaus J - zus “amžiams padar tobulus šventinamuosius” (Žyd 10, 14). Po kryžiaus aukos pasidar nereikalinga bet kokia kita kraujo auka.

Klausimas, ar vienkartin Kristaus auka ant kryžiaus gali b ti *veiksminga* ir po Kristaus mirties? Jei ji yra veiksminga ir dabar, iškyla kitas klausimas, *kaip* kryžiaus auka dabar vyksta. Pirmame šios knygos skyriuje (ži r. 8, p. 50-56) teig me, kad kryžiaus auka, vykusi praeityje, yra nesiliaujamai veiksminga. Ji dabar vyksta m s Bažny ioje sakramentiniu b du. Juk kryžiaus auka priklauso dieviškam Kristaus asmeniui: Kristaus auka yra asmenišką Dievo S naus veiksmas. Kadangi kryžiaus auka yra Dievo S naus veiksmas, ji negali b ti ribojama laiko ir erdv s: ji yra *amžinai tveriantė* ir veiksminga per amžius. Kristus dabar yra dangaus garb je. Ir jo auka ant kryžiaus yra nuolat pasiliekanči tikrov dangaus garb je.

Kristus išlieka kunigas per amžius (plg. Žyd 7, 24). Jis nuolat aukojasi, nors tik kart kent jo ir mir ant kryžiaus, nes jo *vidinis* ant kryžiaus pasiaukojimas, kuris buvo jo aukos siela, nesiliauja. Kristus juk kent jo ir mi-

rant kryžiaus dėl Dievo garbės ir mūsų išganymo. Iš numirusi jis prisikėl ir žengė dangų, kad iš dangaus sosto kryžiaus aukos galia taptų Dievo Tavo garbinimui ir mūsų pašventimui. Kaip anksčiau žemėje, taip ir savo garbingoje būklėje — danguje jis garbina savo Tėvą, dėkoja jam ir aukoja dievybei savo žmogystę drauge su visais mistinio Karaliaus nariais. Dabar Kristus aukoja savo *jau paaukotą* žmogystę. Kančia ir mirtis ant kryžiaus prajo. Bet Kristus, aukos kunigas, pasilieka amžinai. Pasilieka jis amžinai, apsilieka savo paaukotos kančios ir mirties nuopelnais. Dievo akyse žmogus Jzus pasilieka amžinai toje būklėje, kurioje pradėjo būti nuo savo aukos — mirties ant kryžiaus dėl mūsų išganymo. Šv. Tomo Akviniečio žodžiais: “Nors Kristaus kančia ir mirtis nėra pakartotinos, tačiau kartais šios paaukotos aukos dovanos galia pasilieka amžinai”.⁷ Tos aukos dovanos galia garbingasis Kristus dabar veikia Dievo širdį ir taip garbina visatos Karaliaus bei pašventina žmones.

Tai toks yra Dievo planas žmonėms atpirkti: Kristus mirė ant kryžiaus, kad savo auka sutaikintų visus žmones su Dievu. Kristus mirė, kad gyventų amžinai ne tik jis pats, bet ir visi jo atpirktieji. Savo auka jis atlygino Dievui už visą nuodėmę ir laimėjo sau prisikėlimą ir teisę duoti dangaus karalystę gyvenimui visiems žmonėms. Po žengimo dangun Kristus yra garbingosios Dievo karalystės būsena. Danguje jis yra paaukotas, bet nuolat veikia kančios aukos būsenoje: “...jis turi neatšaukiamą kunigystę. Todėl jis per amžius gali išgelbėti tuos, kurie per jį eina prie Dievo. Jis amžinai gyvas, kad juos užtartų” (Žyd 7, 24-25).

Taigi amžinasis kunigas Jzus Kristus užtaria mus savo ir mūsų Tėvui danguje. Tačiau ateis valanda, kada Jzus nebeaukos šios aukos už žmones, nes visi bus jau pasinaudoję jos vaisiais. Šio žemiško pasaulio pabaigoje

visi išrinktieji bus susivienij su Dievu. Tada atpirkimo laikas pasibaigs; ir Kristaus auka bus užbaigta. Nebereik s permaldavimo bei atsilyginimo aukos, nes visi bus susitaik su Dievu ir gyvens vienyb je su juo. Kol dar t siasi žemiškas Bažny ios gyvenimas, atpirkimo bei atsisieimo laikas dar vyksta: Kristaus auka t siasi, ir žmon s turi dalyvauti joje ir naudotis jos vaisiais bei brandinti savyje antgamtin gyvenim , kad visiškai pasiruošt garbingajai Dievo karalystei.

Kryžiaus auka dabar vyksta Eucharistijos, arba šv. Miši , šventimu. Kai Bažny ia šven ia Eucharistij , Kristus aukoja m s tarpe t pa i auk , kuri jis paaukojo ant kryžiaus. Šv. Mišios yra ta pati auka, kaip ir kryžiaus auka, nes vienoje ir antroje aukoje tas pats Kristus yra aukos kunigas ir atnaša.

Bet yra ir skirtumo. Kryžiaus auka buvo kruvina, Mišios vyksta nekruvinu b du; kryžiaus auka vyko tik vien kart , Miši auka vyksta nuolat sakramentiniu b du. Ir bus atnašaujama, ligi Viešpats J zus ateis paskutiniojo teismo dien .

3. Eucharistin arba šv. Miši auka

Bažny ia neabejotinai skelbia savo tik jim eucharistine arba šv. Miši auka. Ne be pagrindo ji tiki nekruvin ja Naujojo statymo auka. Jos tik jimas remiasi Dievo Apreiškimu. Jau Senajame statyme yra taigaujama Naujojo statymo auka. Naujajame statyme ryškiai iškyla vienintel s eucharistin s aukos supratimas, kur išreišk savo raštuose Bažny ios T vai ir teologai. Š tik jim eucharistine auka Bažny ia yra paskelbusi savo oficialiose ištarm se. Nor dami pažinti giliau eucharistin auk , turime žvelgti atskirai tuos šaltinius, kurie nusako Naujojo statymo aukos esm bei pob d .

a) Naujojo statymo auka yra vielinio pobūdžio

Senajo statymo pranašai pasisako prieš kruvinas bei išviršines aukas: juk Dievas nepriima deginamųjų aukų: „Jei jūs atnašausite man deginamias aukas, aš nepriimsiu ir nepažvelgsiu dėl ko jimo aukas iš jūsų penkt gyvuli . . . (Am 5, 22). Nors Viešpats buvo sakęs žyd tautai daug visokių aukų, bet jis norėjo, kad aukaviršinis apeigos būtų lydimos vidinio šventumo ir gaivinamos tikėjimo, gailesio ir meilės: „Aš nenoriu jau iš, avin ir oži kraujo. . . Nebeneškite man daugiau tuščių aukų . . .” (Iz 1, 11-15). Todėl Michajus pranašas klausia: „Ką verta atnašausiu Viešpačiui? ar priklausiu aukščiau jiam Dievui? . . . Ar aukosiu jam deginamias aukas ir metinius avinlius? Argi gali būti permaldautas Viešpats avinų kstaniais ar daugeliu tų kstančių riebių ožių?” (Mch 6, 6-7). Viešpats reikalauja *vidinio* pobūdžio aukos. Tai išreiškia psalmininkas šiais žodžiais: „Manoji, Dieve, auka — tai širdis sugrudus. Graudžios, nuolankios širdies tu neatstumsi” (Ps 50, 19; plg. Iz 57, 15; 66, 2; Oz 14, 3). Panašiai 48-toje psalme yra kalbama, kad Dievas nenori deginamųjų aukų, o giria dvasinį šlovinimo auką: „Kas šlovinimo auką aukoja, tas mano gerbjas” (Ps 49, 23).

Naujojo statymo nekruvinosios aukos ryškus pavyzdys yra Melchizedeko auka. Senajo statymo Pradžios knyga (14, 18) taip pasakoja apie Melchizedeko auką: „Salemo karalius Melchizedekas, atnašaudamas duoną ir vyną, nes jis buvo aukščiau Dievo kunigas, jį (Abraham) palaimino. . . Kaip tradicija aiškina, Melchizedekas, būdamas kunigas, atnašauja duoną ir vyną, norėdamas padaryti Dievui auką ir taip jam padėkoti už suteiktą pergalę. Kristus, tariant 109-tos psalmės žodžiais, yra „kunigas amžiais, kaip Melchizedekas” (Ps 109, 4; plg.

Žyd 5, 6; 7, 1). Tradicija teigia, kad Kristus, b damas kunigas, duoda auk , panašiai kaip Melchizedekas. Ši Melchizedeko auka nurodo Kristaus aukojim savo k no ir kraujo duonos ir vyno pavidalais Paskutin s Vakarie- n s metu ir kiekvienose šv. Mišiose.⁸

Apie eucharistin auk kalba ir pranašas Malachijas: "Aš nem gstu j s , sako kareivij Viešpats, ir nepriimsiu dovanos iš j s rankos. Nes nuo saul tekio iki saul lei- džio mano vardas yra didis tautose, ir kiekvienoje vietoje aukojama ir atnašaujama mano vardui nesutepta auka, nes mano vardas yra didis tautose, sako kareivij Vieš- pats" (Mal 1, 10-11). Dievas ia pranašo Malachijo žo- džiais skelbia atmetim žyd netobul auk ir žada nau- j bei nesutept , tai yra, nekruvin vidinio pob džio au- k . Pranašas kalba ne apie pagoni arba išsisklaidžiusi žyd aukas. Juk pagoni aukos buvo atnašaujamos sta- bams ir tod l nepriimtinos (plg. 1 Kor 10, 20); o žyd aukos buvo atnašaujamos Jeruzal je, o ne 'kiekvienoje vie- toje'. Be to, aukos, atnašaujamos ne Jeruzal je, buvo lai- komos neteis tomis. Žadama naujoji auka tur jo išreikšti Dievui garb visame pasaulyje (plg. Ps 21, 28; Iz 49, 6). Taigi pranašas neturi mintyje Kristaus aukos ant kry- žiaus, nes ji buvo paaukota tik vienoje vietoje. Ši prana- šyst vyksta šv. Miši arba eucharistin je aukoje, kuri yra atnašaujama 'visose vietose' (moralinio visuotinumо prasme). Šios aukos dovana ir pirminis kunigas yra pats Kristus asmeniškai; jis pats atlieka nesutept bei tobul auk . Tokia tobula ir vienintel Naujojo statymo auka yra šv. Mišios. Štai kod l, aptardami Eucharistijos kaip aukos pob d , Malachijo pranašyste remiasi seniausi tra- dicijos dokumentai ir Tridento Susirinkimas (plg. Denzin- ger, n. 939). Bet Naujajame statyme yra ryškesnis tik - jimas eucharistin s aukos pob džiu.

b) Eucharistin s aukos pob dis
Naujame statyme

(1) Šv. Paulius apie eucharistin auk

Šventasis Paulius savo pirmame laiške korintie iams (10, 14-22) žvelgia Eucharistij kaip auk . Jis iškelia klausim , ar gali krikš ionys valgyti m s , kuri buvo paaukota stabams. Ar gali krikš ionys dalyvauti tokios r - šies pokylyje? Apaštalas prieina išvad , kad, kas tik valgo stabams paaukot m s , tas iš tikr j dalyvauja demon garbinime. Nes "aukodami atnašas, pagonys aukoja ne Dievui, bet demonams. O aš nenoriu, kad j s taptum te demon bendrininkais. J s negalite gerti Viešpaties taur s ir demon taur s. Negalite b ti Viešpaties stalo bendrai ir demon stalo bendrai" (1 Kor 10, 20-21). Kiek anks iau apaštalas aiškiai yra pasak s apie dalyvavim Eucharistijoje: "Argi laiminimo taur , kuri laiminame, n ra bendravimas Kristaus kraujuje? Argi duona, kuri laužome, n ra bendravimas Kristaus k ne? Jei viena duona, tai ir mes daugelis esame vienas k nas: mes juk visi dalijam s viena duona" (1 Kor 10, 16-17). Remdamiesi šiais šv. Pauliaus pareiškimais, galime taip samprotauti: kas valgo m s , kuri buvo paaukota stabams, tas dalyvauja stabmeldiškame bei nuod mingame garbinime; iš tikr j jis, aukodamas stabams, nusikalsta, nes tuo b du yra garbinamas pats demonas. Kai krikš ionis dalyvauja duonos laužyme ir g rime taur s, tuo pa iu jis bendrauja Kristaus k ne ir kraujuje. Tod l, priešpastatydamas 'Viešpaties taurei' 'demon taur ', šv. Paulius nori pasakyti, kad ir eucharistin taur turi b ti auka, kaip kad demon taur . Dalyvaudami eucharistiniame pokylyje, dalyvaujame Kristaus aukoje. Dalyvaudami gi Eucharistin je aukoje, sueiname artim vienyb su Kristumi, per kur mes garbiname Diev T v . Štai kod l šv. Pau-

lius, kalb damas apie Kristaus aukos eucharistin šventim , prie J zaus žodži 'Tai darykite mano atminimui' prijungia savo pastab : "Kada tik valgote šit duon ir geriate iš šitos taur s, j s skelbiate Viešpaties mirt , kol jis ateis" (1 Kor 11, 26). Kaip Paskutin s Vakarien s metu buvo tikra liturgin auka, taip ir kiekvienose Mišiose vyksta sakramentiniai Viešpaties kan ios bei mirties gyvas atminimas bei paaukojimas. Taip Eucharistija yra nuolatiniai vykstanti Naujojo statymo auka.

(2) Eucharistijos aukos pob d išreiškia jos steigimo žodžiai

Jau pradžioje šio skyriaus teig me, kad iš Eucharistijos steigimo žodži ir iš J zaus atitinkam veiksm dar ryškiau iškyla sakramentinis Naujojo statymo aukos pob dis. Pats faktas, kad Paskutin s Vakarien s metu Kristus paaukojo savo k n ir krauj atskirai duonos ir vyno pavidalais, išreiškia aukos pob d . Juk atskiri duonos ir vyno pavidalai simboliškai pavaizduoja Kristaus k n ir krauj , paaukotus kryžiaus aukoje.

steigimo žodžiai nurodo eucharistin s aukos pob d . Kristus atiduoda savo K n kaip aukos k n ir savo Krauj kaip aukos krauj , sakydamas: "Tai yra mano k nas, kuris už jus atiduodamas. . . Ši taur yra Naujoji Sandora mano kraujuje, kuris už jus išliejamas" (Lk 22, 19-20). K no atidavimas, kraujo išliejimas — tai specifiniai terminai, reiškiantys apeigin atnašavim tikros aukos. Taigi šie Eucharistijos steigimo žodžiai nusako J zaus gyvyb s kruvin j auk ant kryžiaus ir jo nekruvin j sakramentin šv. Miši auk .

Kristus paaukoja savo krauj ir kaip Naujosios Sandoros krauj . Kaip tarp Dievo ir Izraelio Senoji Sandora, sudaryta prie Sinajaus kalno buvo patvirtinta aukojam gyvuli krauju (Iš 24, 8: "Tasai yra kraujas sandoros,

kuri Viešpats su jumis padar ”), taip Naujajame Testamente arba Naujoje Sandoroje (‘naujosios sandoros kraujas’) J zaus aukos kraujas tur jo laim ti ir patvirtinti žmonijos atpirkim . Šventajame Rašte sandoros kraujas yra tokios pat reikšm s kaip aukos kraujas. Naujosios Sandoros auka dabar yra šven iama sakramentiniai šv. Mišiose. Apie šv. Mišias, arba eucharistin auk , mes galime sakyti laiško Žydams žodžiais: “Mes turime aukur , nuo kurio valgyti neturi teis s tie, kurie tebetarnauja padangtei” (Žyd 13, 10). Tai reiškia, kad eucharistin je aukoje mes, pakrikštytieji, turime teis dalyvauti. To paties laiško autorius kvie ia pakrikštytuosius atnašauti visomet eucharistin auk Dievui kaip “šlovinimo auk ” (plg. Žyd 13, 15), kuria mes per Krist ir su Kristumi reiškiamo Dievui garb bei pad k .

Nuo pa ios krikš ionyb s pradžios Bažny ia švent Eucharistij ne tik kaip sakramentin pokyl , bet ir kaip Naujojo statymo auk . Tai liudija Bažny ios T vai savo raštuose.

c) Bažny ios T v liudijimai apie eucharistin auk

Didache, arba ‘dvylikos Apaštal mokslas’, seniausias krikš ioni raštas (iš 80-100 po Kr.) po Naujojo Testamento kny g , šiaip aprašo pirmame šimtmetyje šven ia mos sekmadienio Eucharistijos nuostatus:

“Viešpaties dien susirinkite duonos laužymui ir d kojimui; bet pirma išpažinkite savo nuod mes, kad j s auka b t be kalt s ir skaisti. Ta iau kas yra susivaidij s su savo broliu, tenesijungia susirinkim , kol tarpusavyje susitaikysite; j s auka turi b ti nesutepta. Nes Viešpats yra pasak s: ‘Kiekvienoje vietoje aukokite man nesutept auk , nes aš esu galingas karalius, sako Viešpats, ir mano vardas yra didis tautose’.”⁹ Iš šio liudijimo aiš-

kiai matyti, kad eucharistinis 'duonos laužymas' (1 Kor 10, 16) yra susietas su Naujojo statymo visuotine auka, kuri pranašas Malachijas yra numatęs.

Panašiai 150 metais savo 'Dialogue su Trifonu' šv. *Justinas*, remdamasis pranašu Malachiju, sako: "Bet apie aukas, kurias atnašaujame (Dievui) kiekvienoje vietoje, tai yra, apie aukas eucharistin s duonos ir taip pat eucharistin s taur s jis pranašavo, sakydamas, kad mes garbiname jo vard , o j s niekinat e j".¹⁰ Šias pastabas apie Eucharistij padar šv. Justinas, pasisakydamas prieš žyd ir pagoni medžiagines aukas. Tuo jis nor jo parodyti, kad Dievas jau nebebuvo patenkintas kruvinomis gyvuli aukomis. Viešpats geiste geid Eucharistijos dvasin s aukos, kurioje yra aukojamas Kristaus k nas ir kraujas regimais duonos ir vyno pavidalais.

Kiek v liau, apie 177 metus, Lijono vyskupas šv. *Ireniejus* rodin jo Eucharistijos šventimo dalyviams, kad jie šia nauja auka garbina Diev *vidiniu* b du. Kaip kad šv. Justinas, ir jis remiasi Malachijo pranašyste, kuri pabr žia tikr vidin aukojim . Nurodydamas eucharistin s aukos pradži Paskutin s Vakarien s metu, Ireniejus šiaip pasakoja:

"Jis (Kristus) pa m tai, kas yra sukurta, duon , ir d kojo, sakydamas: 'Tai yra mano k nas'. Taipogi ir taur , kuri yra sukurta kaip ir mes patys, jis išpažino, kad tai yra jo kraujas, ir mok Naujojo Testamento nauj aukojim . Bažny ia yra tai gavusi iš apaštal ir aukoja Dievui visame pasaulyje; aukoja tam, kuris duoda mums maist , kaip pirminius vaisius Naujajame Testamente. Nurodydamas š aukojim , Malachijas, vienas iš dvylikos pranaš , prid jo sekan i prasm : 'Aš nem gstu j s , sako visagalis Viešpats. Nes nuo saul tekio iki saul lydžio mano vardas yra didis tautose, ir kiekvienoje vietoje aukojama ir atnašaujama mano vardui nesutepta auka, nes

mano vardas yra didis tautose, sako visagalis Viešpats'. Šiais žodžiais jis aiškiai numato, kad senesnioji tauta paliaus aukoti Dievui, bet kad jam bus aukojama kiekvienoje vietoje auka, ir ši auka yra nesutepta, nes jo vardas yra garbinamas tautose."¹¹

Kad Bažnyia aukoja tikrą auką, ne mažiau už sumintus liudininkus, teigia šv. *Ciprijonas* iš Karthagos: "Jei Kristus Jzus, mūsų Viešpats ir Dievas, pats vyriausias Dievo Tėvo kunigas, paaukoko save Tėvui kaip auką, ir įsakė tai atlikti paties savo atminimui, yra tikra, kad kunigas atlieka tą pareigą vietoje Kristaus, darydamas tai, ką Kristus darė: tada jis aukoja Bažnyčioje Dievui Tėvui reali bei tobula auką, kuri pats Kristus paaukokojo."¹²

Iš ankščiau minėtu Tėvo liudijimu visai aišku, kad Eucharistija yra kitoniškos rūšies auka, negu buvo Senojo statymo žydų ir pagonių aukos. Po kryžiaus aukos Dievas nebepriima kruviną auką. Eucharistija, kaip pranašas Malachijas (1, 10-12) numatė, yra 'nesutepta bei tyra auka', kuri yra aukojama visame pasaulyje. Nekruvinu būdu dabar vyksta ant mūsų altorių Kryžiaus auka. Tai eucharistinė auka: Dievo 'šlovinimo bei garbinimo auka'. Tai Naujojo statymo 'Dievui patinkanti auka', kuria reiškiamas 'dvasinis Dievo garbinimas'. Šiandien eucharistinės aukos pobūdį išreiškia *Bazilijus* bizantietis, panaudodamas Mišų prefacijoje 50-tos psalmės (19 eil.) žodžius: "Manoji, Dieve, auka — tai širdis sugrudus. Graudžios, nuolankios širdies tu neatstumsi."¹³

Eucharistinė auka yra pati tobuliausia, nes ji yra Dievo Sūnaus, Jėzaus Kristaus, dangiškojo Tėvo garbei daroma auka. Šia auka mes geriausiai būdu pagarbiname Dievą, padėkojame jam, permaldaujame bei atsilyginame už savo nedėkingumą ir išprašome sau Dievo palaimos bei pagelbos. Šv. *Kirilas Jeruzalietis* ketvirtą šimtmet

kalba apie Eucharistiją kaip 'dvasin auk', 'nekrūvin auk' ir 'švent bei išg sting auk'. Jis liudija, kad anks-tyvas Bažny ios paprotys buvo aukoti Mišias už mirusius ir melstis gyv j intencija Eucharistijos šventimo metu. Apie m s maldavimus ir permaldavimus bei atsilygini- m Dievui eucharistin s aukos metu šv. Kirilas šiaip kal- ba: "Pasibaigus dvasinei aukai arba nekrūvinam (Dievo) garbinimui, šia permaldavimo bei atsilyginimo auka mes maldaujame Diev bendros taikos Bažny ioje..., mes visi meldžiam s ir atnašaujame š' auk už visus tuos, kurie yra reikalingi pagalbos. Taipogi prisimename nu- mirusius... Mes atnašaujame Krist , paaukot už m s nuod mes, ir padarome visus žmones mylint Diev ma- loning bei gailesting jiems ir mums patiems."¹⁴ Šis per- maldavimo Eucharistijos pob dis, kur šv. Kirilas stipriai pabr žia, sustiprina Bažny ios tik jim eucharistine auka.

Šv. *Jonas Chrizostomas* (402 m.) dar stipriau pabr - žia Bažny ios tik jim Eucharistija kaip auka. Aiškinda- mas vienintel Kristaus 'auk už nuod mes' ant kryžiaus (plg. Žyd 10, 12-14), šis šventasis pasisako už teis t Bažny ios praktik šv sti eucharistin auk . Štai jo žo- džiai: "... Kas tada? Ar mes neaukojame kasdien? Iš tikr j mes aukojame. Jo gi mirtis yra viena, o ne dau- gelis. . . Nes mes aukojame visuomet t pat asmen. . . Tod l auka yra viena. Argi iš šio protavimo seka, kad, esant aukojimui daugelyje viet , yra daugelis Krist ? Nieku b du! Nes Kristus visur yra vienas, visas ia ir ten vienas k nas. . . ir tik viena yra auka. M s Vyriaus-ias Kunigas yra tas, kuris paaukojo t auk , kuris nu- skaistina mus. Taip kad mes dabar aukojame tai, kas bu- vo anuomet paaukota, ir kas negali b ti išsemta. Tai mes darome kaip atminim to, kas buvo anuomet padaryta. Nes jis sak , 'tai darykite mano atminimui'. Mes neauko- jame kitos aukos, negu Vyriausias Kunigas iš seno, bet

mes visuomet aukojame t pa i auk arba veikia mes darome jo aukos atminim .”¹⁵ Iš šio šv. Jono Chrizostomo liudijimo yra akivaizdus jo laiko Bažny ios tik jimas eucharistine auka: šv. Mišios yra auka, nes jose yra aukojamas Kristaus k nas; atmindama Kristaus auk , Bažny ia nuolat vykdo dabartyje t pa i Kryžiaus auk . Tiek Jonas Chrizostomas, tiek ir kiti T vai išpaž sta tik jim Naujojo statymo aukos paslaptimi: Kryžiaus auka vyko nekruvinu b du per Paskutin Vakarien ir dabar vyksta kiekvienose šv. Mišiose. Eucharistin auka n ra tod l esminiai nauja arba skirtinga nuo kryžiaus aukos; ji n ra ir istorin s Kristaus mirties ant kryžiaus pakartojimas.

Šv. Jonas Chrizostomas mato vienyb kryžiaus ir eucharistin s aukos, kuri yra kryžiaus aukos atminimas. Kitas jo bendralaiki Ryt Bažny ios rašytojas, *Mopsuestijos* vyskupas *Theodoras* (350-428), žvelgia šv. Mišias kaip dangišk Kristaus auk , kuri regimai vyksta žem je sakramentiniu b du. Jo nuomone, Kristus b damas dabar prisik l usio iš numirusi b senoje, ir danguje save aukoja Dievo T vo garbei bei m s pašventimui; ir danguje jis aukoja savo mirt , kuri pergyveno ant kryžiaus. Eucharistijos šventimo metu kaip tik vyksta šis Kristaus aukojimasis ir kryžiaus aukos pergyvenimas. Štai kaip jis aiškina Kristaus auk , kuri dabar vyksta sakramentiniai Bažny ioje: “Nors valgymu ir g rimu mes atname savo Viešpaties mirt , vis d lto yra aišku, kad liturgijoje mes vykdomė ir auk . Ji n ra kas nors nauja, n ra tai n atnašaujan io kunigo auka, bet tai yra paveikslas tos liturgijos, kuri vyksta danguje. . . Kiekvien kart , kai tik šios baisios aukos liturgija yra atliekama . . . , mes esame kaip tas, kuris yra danguje; tik jimu regime dangišką tikrov s, kuri apibr žas matome protu, tur dami mintyje, kad Kristus, kuris yra danguje, kuris mir už mus, prisik l iš numirusi ir ženg dang , tai

tas pats, kuris net dabar yra aukojamas pasinaudojant simboliais” (tai yra, sakramentiniai, Pr.M.)¹⁰

Šv. *Augustino* našas Eucharistijos kaip aukos teologin supratim telkiasi apie Miši s vok kaip *neregimos aukos ženkl*, arba simbol. Kalb damas bendrai apie auk, jis sako: “Regima auka yra neregimos aukos sakramentas, arba šventas ženklas.”¹⁷ Eucharistija, kuri švenia Bažny ia, n ra kas kita, kaip Kristaus sav s paaukojimo sakramentas, arba ženklas. Š klausim jis aiškina šiaip: “. . . Priimdamas tarno išvaizd, žmogus Kristus J zus, tapo Dievo ir žmoni tarpininku. Nors Dievo išvaizdoje jis priima auk kartu su T vu, su kuriuo jis irgi yra Dievas, — ta iau tarno išvaizdoje jis pasirinko veikiau b ti aukojamoji dovana — atnaša, negu priimti j, kad iš to kas nors netur t pagrindo tik ti, jog auka yra atnašaujama bet kuriam k riniui. D l šios priežasties jis pats yra kunigas, kuris aukoja, ir pats atnaša. Ir jis nor jo, kad Bažny ios auka b t tos (Kristaus aukos) kasdieninis sakramentas (ženklas). Kadangi ji (Bažny ia) yra k nas šios galvos, galva (Kristus) moko j aukoti save. . .”¹⁸ Taigi šv. Augustinas aiškiai yra pabr ž s Kristaus kunigyst Bažny ioje. Kaip kad J zus buvo kunigas ir atnaša ant kryžiaus, taip ir Bažny ios eucharistin je aukoje jis yra pagrindinis kunigas ir atnaša.

Apie Bažny ios dalyvavim Kristaus aukoje šv. Augustinas šitaip kalba: “Vis atpirkt j miest, tai yra, švent j susirinkim bei bendruomen, aukoja kaip korporacin auk Vyriausias Kunigas, kuris taip pat paaukojo pats save už mus savo kan ios metu tarno išvaizda, kad mes gal tume b ti taip garbingos galvos k nas. Kaip tarnas jis save paaukojo; ta išvaizda jis buvo paaukotas, nes joje yra tarpininkas ir kunigas. . . Tai yra krikš ioni auka: ‘mes daugelis esame vienas k nas Kristuje’ (Rom 12, 5). Ir tai yra auka, kuri Bažny ia nuolat šven ia

altoriaus sakramente — kuri yra žinoma tikintiesiems. Bažny ia žino, kad aukojime, kuri ji atlieka, ji pati yra paaukojama.”¹⁹ Šiais žodžiais šv. Augustinas mums pasako, kad šv. Mišios, arba eucharistin auka, yra visos Bažny ios veiksmas. Eucharistija gi yra ‘korporacin au-ka’, kurioje visa Bažny ia aukoja save, tarpininkaujant Kristui, Vyriausiam Kunigui. Mišiose bažnytin bendruomen aukoja save T vui vienyb je su savo Galva. Šv sda- ma Eucharistij , Bažny ia aukoja save kartu su kunigu Kristumi. Aukos dovana, kuri yra paaukojama, yra ne tik Kristus, bet taip pat Bažny ia drauge su savo Galva. Pa- steb tina, kad Miši aukos vert kyla tik iš Kristaus kry- žiaus aukos. Vadinasi, Mišios n ra nauja auka: jos nieko neprideda kryžiaus aukai. Mišios neprideda jokio naujo permaldavimo ir susitaikymo su Dievu, jokio naujo pa- grindo suteikti žmonijai maloni . Tik d l savo santykio su Kryžiaus auka Mišios yra auka. Tod l šv. Augustinas pa- br žia dvasin dalyvavim Bažny ios nari Eucharistijos aukojime. Išviršin s apeigos turi visuomet išreikšti vidin visos Bažny ios dalyvavim kartu su savo Galva. Eucha- ristin auka yra ženklas, arba simbolis, Kristaus ir jo Bažny ios vidin s dvasin s aukos. Ji n ra tik tuš ias sim- bolis, bet tikrai veiksmingas: tikrai vyksta kryžiaus au- ka, kurioje dalyvauja visa Bažny ia sakramentiniu b du.

Min toje citatoje šv. Augustinas pabr žia Kristaus tarpininkavim tarp Dievo ir žmoni . Tod l eucharistinis aukojimas yra kreipiamas ne tik Krist kaip Diev , bet ir Diev T v per Krist kaip kunigišk tarpinink . Taip yra iškeliamas Kristaus žmogyst s vert . T vo deši- n je s di Kristus kaip žmogus. Iš dangaus garbingasis žmogus J zus, kaip Vyriausias Kunigas, veikia mistiniame savo K ne ant žem s.

Ir teologai išreiškia savo raštuose t pat tik jim eu- charistine auka. Šios studijos tikslui n ra reikalo pla iau

svarstyti daugelio teologų pareiškimais. Pakanka ir suminti tik žymesnius vien kitus.

d) Teologų pasisakymai apie eucharistinę auką

Jau minėjome, kad nuo *Petro Lombardie* (1100-1160) laikų teologiniai ir eucharistiniai klausimai buvo svarstomi kiek sistemingiau. Apie Eucharistiją rašė ne tik Petras Lombardietis savo svarbiausiame veikle 'Quattuor Libri Sententiarum', bet ir beveik visi vėlesnieji teologai, kurie komentavo jo veikle iškeltus eucharistinius klausimus. Rašydamas apie Eucharistiją, jis sako: Eucharistija "yra vadinama auka ir atnaša (oblatio), nes ji yra atminimas ir reprezentacija tikros aukos ir švento paaukojimo, atlikto ant kryžiaus aukuro. . . , kasdien yra aukojama sakramente, kadangi sakramente vyksta atminimas tos (aukos), kuri vien kartą visam laikui atlikta."²⁰

Šv. *Tomas Akvinietis* (1224-1274), nors ir nesirėpindamas išdėstyti teologinį aukos klausimą sistemškai, vis dėlto apie Eucharistiją, kaip Naujojo statymo auką, yra pasisakęs pakankamai aiškiai. Tarp kitų dalykų jis iškelia klausimą, kokių būdu Eucharistija yra Kristaus paaukojama. Jei jau Kristus buvo paaukotas ant kryžiaus, kaip jis gali būti šio sakramente? Šis klausimas jis atsako dvejopai. Pirma, Mišiose vyksta Kristaus paaukojimas, nes "šis sakramentas . . . yra atminimas Viešpaties kančios, kuri buvo tikra auka, ir šiuo atžvilgiu yra vadinama auka."²¹ Eucharistinė auka, "kuri yra Viešpaties kančios atminimas", yra Kristaus kančios reprezentuojamas paveikslas.²² Antra, šv. Tomas sako, kad Kristaus kančios padariniai yra pratami Eucharistijos šventimu. Tai jis patvirtina, cituodamas Bažnyčios maldą po aukojimo (naujamieji Mišiose antrasis met sekmadienis): "Leisk mums, Viešpatie, vertai dalyvauti Mišiose aukoje, nes tiek kartą vykdomas mūsų atpirkimas, kiek kartą švenčiamas Kris-

taus aukos min jimas.”²³ Šv. Tomas, vadinas, žvelgia Eucharistij kaip veiksming Kristaus kryžiaus aukos atminim .

Šv. *Albertas Didysis* teigia, kad eucharistin auka yra tikra Kristaus kryžiaus auka: “M s aukojimas yra ne tik reprezentacija, bet tikras paaukojimas, tai yra, paaukoto dalyko atnašavimas per kunig rankas . . . n ra tik reprezentacija, bet tikras aukojimo veiksmas.”²⁴

To paties tik jimo Eucharistija kaip auka moko ir nauj j amži teologai. ia verta sumin ti du takingus teologus. Devyniolikt šimtmet , pasiremdamas Bažny ios T v ir didži j scholastikos autori raštais, Matthias Joseph *Scheeben* (1835-1888) aiškiai moko, kad Eucharistijos šventime vyksta išganomoji Kristaus kryžiaus auka. Visiems yra gerai žinomas dvidešimto šimtme io teologas Kari *Rahner, S.J.* Jis moko, kad Eucharistija yra ne tik sakramentas, bet ir Naujosios Sandoros auka. Šv. Mišiose vyksta sakramentin kryžiaus auka, kuri yra kartu ir Bažny ios auka.²⁵

e) Oficial s Bažny ios pareiškimai
apie eucharistin auk

To paties tik jimo eucharistine auka moko oficialiuose dokumentuose Bizantijos ir Romos Bažny ios. *Bizantijos* Bažny ia yra paskelbusi savo dogmin pareiškim apie Eucharistij Petro Lombardie io gyvenimo metu, vadinas, vienu šimtme iu anks iau už šv. Tom Akviniet ir keturiais šimtmeiais prieš Tridento Susirinkim . Ryt Bažny ia visuomet mok , kad šv. Miši auka yra tapati kryžiaus aukai. Mišiose, kaip tai patvirtina graik liturgija, Kristus yra pirminis kunigas ir atnaša. Taigi keturis šimtmeius prieš reformacij protestantai nerado pagrindo teigti, kad Mišios yra kryžiaus aukos tik ‘grynas atminimas’ (nuda commemoratio). Miši ir kryžiaus aukos ta-

patyb bei vienyb yra aiškiai išreišk s Bizantijos Bažny ios permanentinis Sinodas (1156.V.12) savo tik jimo išpažinime: "Tikiu, kad auka, kuri dabar yra atnašaujama, ir ta, kuri kadaise vienatinio sik nijusio Žodžio buvo paaukota . . . yra *viena ir ta pati*."²⁶

Romos Katalik Bažny ia savo oficialiuose dokumentuose skelbia bei aiškina t pa i apreikšt ties apie eucharistin auk . Ypatingai pla iai yra svarst s š klausim *Tridento* Susirinkimas dvidešimtoje sesijoje. Susirinkimas, atmet s Liuterio ir Kalvino klaidas (ži r. ant-ras sk. n. 5) skelbia tikr tik jim apie eucharistin auk . Susirinkimas ypatingai aiškiai pabr žia, kad Mišios yra 'tikra ir savita auka' (plg. Denzinger, n. 950), o ne tik 'garbinimo bei pad kos veiksmas' arba kryžiaus aukos tik 'grynas atminimas' (Denzinger, n. 950). Pabr žiama taip pat, kad Mišios turi atsilyginimo už nuod mes bei išprašymo vert (plg. Denz., n. 940, 950). Šiam klausimui išryškinti žvilgtel sime Susirinkimo nutarimo turin .

Pirmame skyriuje apie Miši aukos steigim Tridento Susirinkimas moko šitaip: Paskutin s Vakarien s metu, t nakt , kuri J zus buvo išduotas, kad palikt mylimajai savo Sužieduotinei Bažny iai regim (kaip žmoni prigimtis reikalauja) auk , paskelbdamas save paskirtu visam laikui kunigu pagal Melchizedeko tvark , jis paaukojo Dievui T vui savo k n ir krauj duonos ir vyno pavidalais ir dav priimti savo K n ir Krauj tais paiais pavidalais apaštalams, padarydamas juos Naujojo Testamento kunigais. Ši auka tur jo reprezentuoti (atseit, sakramentiniai perkelti dabart) kruvin j auk , kuri jis atliko ant kryžiaus vien kart už visus. Ji tur jo prast sti jo atminim iki pasaulio pabaigos (plg. 1 Kor 11, 23-26). Jos išganomoji galia bus pritaikinta atleidimui nuod mi , kurias mes kasdien padarome. Apaštalams ir j kunigyst s p diniams jis sak atnašauti ši auk , sa-

kydamas: "Tai darykite mano atminimui" (Lk 22, 19; 1 Kor 11, 24), kaip kad Katalik Bažny ia visuomet yra tai supratusi ir mokiusi (plg. Denzinger, 938).

Antrame skyriuje apie regim atsilyginimo auk už gyvus ir numirusius tas pats Susirinkimas moko: Dieviškoje Aukoje, kuri yra atnašaujama Mišiose, tas pats Kristus, kart pasiaukoj s ant kryžiaus aukuro kruvinu b du, yra ir dabar aukojamas nekruvinu b du. Tod l šventasis Sinodas moko, kad ši auka yra tikrai permaldavimo bei atsilyginimo auka. Jei artinam s prie Dievo atvira širdimi ir visišku pasitik jimu, su baime ir pagarba, susigraudin ir atgailaudami, per Mišias galime pasiekti gailingumą ir gauti pagalbos malon deramu laiku (plg. Žyd 4, 16). Nes šia auka Viešpats yra permaldaujamas: jis suteikia malon ir atgailos dovan , atleidžia nusizengimus bei nuod mes, net ir sunki sias. Juk yra viena ir ta pati aukos dovana: dabar jis pats save aukoja kunig tarnyba, kaip kad jis pasiaukojo ant kryžiaus, tik skirtingu aukojimo b du. Kruvinos aukos geryb s yra dabar gaunamos gausiai per š nekruvin aukojim . Miši auka vis d lto nieku b du nesumažina kryžiaus aukos. Tod l pagal apaštal tradicij Mišios gali b ti aukojamos už gyv tikin i j nuod mes ir laikinas bausmes, atsiteisim ir kitus reikalus, o taip pat ir už tuos, kurie yra mir Viešpatyje, bet dar n ra visai nusiskaidrin (plg. Denzinger, 940). Tame Tridento Susirinkimo paruoštame tik jimo išpažinime (1564 m.) yra teigiama, kad "Mišiose yra aukojama Dievui tikra savita ir atsiteisinimo bei permaldavimo auka už gyvus ir numirusius. . ."27

Popiežius *Pijus XII* savo enciklikoje 'Mediator Dei et hominum' (1947.XI.20) kalba kaip ir Tridento Susirinkimas apie eucharistin auk . Pirmiausia, jis teigia, kad Altoriaus auka yra ne tik paprastas J zaus Kristaus kan-

ios ir mirties atminimas: ji yra tikrai savitas atnašavimas aukos, kurioje Vyriausias Kunigas nekruvinu paaukojimu daro tai, k jis yra jau padar s ant kryžiaus, paaukodamas amžinajam T vui save kaip priimtinausi aukos dovan . Ir tai paaikrina Tridento Susirinkimo žodžiais: “Viena ir ta pati yra atnaša, dabar aukoj sis kunig tarnyba yra tas pats, kuris tada pats save paaukoko ant kryžiaus, tik skirtingu aukojimo b du” (Denzinger, n. 940).

Ta pati enciklika aiškina, kad nekruvinas Kristaus paaukojimas yra išreiškiamas ‘išviršiniaais ženklais’, kurie skelbia Viešpaties mirt ir parodo jo mirties ant Kalvarijos kalno atminim . Štai šio aiškinimo lotyniško teksto beveik žodiškas vertimas: “Kaip Kristaus k nas, taip ir jo kraujas, b na tikrov je per peresminim duonos jo k n ir vyno krauj ; eucharistiniai gi pavidalai, kuriais jis b na, pavaizduoja k no ir kraujo atskyrim . Tod l jo mirties, kuri tikrai vyko ant Kalvarijos kalno, atminimas yra pakartojamas altoriaus aukoje, kur Kristus J zus kaip atnaša reiškiamas specialiaais ženklais — simboliais.”²⁸ Taigi enciklika moko, kad Kristaus paaukojimas yra išreiškiamas eucharistini pavidal atskyrimu.

Štai kod l taip tiksliai apie eucharistin auk pasisako ir II Vatikano Susirinkimas: “M s Išganytojas Pasutinis Vakarienis metu, t nakt , kuri buvo išduotas, steig eucharistin savo k no ir kraujo auk . Tuo jis prats savo kryžiaus auk amžiams, iki ateis, ir mylimajai Sužad tinei Bažnyiai paliko savo mirties ir prisik limo atminim — šventumo sakrament , vienyb s ženkl , meil s ryš , velykin pokyl , kuriame priimame Krist . M s siela laimi malon , ir mes gauname garb s laid .”²⁹

4. *Eucharistija yra sakramentin Naujojo statymo auka*

Iš Bažnyios T v bei teolog liudijim ir oficiali Bažnyios pareiškim yra pakankamai aiški Miši , arba eucharistin s aukos, galia bei vert . Kaip mums gerai žinoma, Senojo statymo kruvinosios ir taipogi kit religij aukos b davo dažnai pagr stos pakaitos principu, b tent: anuomet žmogus, aukodamas tik savo pagamintas g rybes arba daiktus, neaukodavo pats sav s. Tokios daiktin s aukos yra pasibaigusios, prasidedant Naujame statyme apėiginiam Dievo garbinimui “dvasia ir tiesa”, nes eucharistin auka yra ne daiktin , bet *asmenin* Kristaus auka. Prie Kristaus aukos mes jungiam s, paaukodami save ir savo dvasines aukas.

Kristaus gi auka, vykusi ant kryžiaus, yra vienintel kaip auka (unikumas). Ji buvo pakankama išreikšti Dievui T vui garb ir visiškai atsiteisti už visos žmonijos nuod mes. Ši vienintel kryžiaus auk , kurios kunigas ir atnaša buvo Kristus, dangaus T vas tobulai pri m . Kristaus auka atidar visiems pri jim prie T vo: ji buvo visos žmonijos auka ir visiems laikams. Bet Kristaus kruvinoji auka iš esm s negal jo b ti tokia, kurioje visi gal t konkre iai dalyvauti.

II Vatikano Susirinkimas yra tiksliai nusak s, kad Kristus “savo kryžiaus auk per amžius, iki ateis”, *pratsia* Bažny ioje *sakramentiniai*. Tai vyksta eucharistini je aukoje. Ir eucharistine auka siekiame to paties tikslo: kaip Kristaus kryžiaus auka, tolygiai ir Eucharistijos šventimas reiškia Dievui T vui garb bei pad k ir teikia mums kryžiaus aukos išganom j vaisi sakramentiniu b du. O dalyvaudami sakramentiniai kryžiaus aukoje, ne tik d kojame dangaus T vui už visas iš jo gautas malones, bet ir atmename Kristaus kan i , prisik lim iš numirusi

ir garbing dang žengim . Miši metu taipogi maldaujame Dievo gailėstingumo už savo bei kit nuod mes ir išklausymo m s prašym . Juk Mišiose mes aukojame paties Dievo “mums duot dovan auk : auk tobul , . . . švent , be d m s, švent j amžinojo gyvenimo duon ir amžinojo išganymo taur ” (plg. I rom. kanonas).

Reikšmingesnieji Miši , arba eucharistin s, aukos klausimai yra šie: a. koks yra santykis Miši su kryžiaus auka? b. sakramentinis dalyvavimas eucharistin je aukoje, c. Miši aukos vert .

a) Santykis Miši aukos su kryžiaus auka

Visi katalik teologai teigia, kad Miši auka yra Naujojo statymo nuolatin nekruvinoji auka, kurioje dabar vyksta kryžiaus auka. Be joki abejoni visi tiki, kad Mišios yra ta pati kaip ir kryžiaus auka, nes vienoje ir antroje Kristus yra aukos kunigas ir atnaša. Ta iau kai kurie teologai, nors nepažeisdami artimo santykio Kristaus aukos ant kryžiaus su Miši auka, aiškino šv. Miši auk nevienodai, netgi klaidingai. J klaida buvo ta, kad jie žvelg *nauj* Kristaus pasiaukojim pa ioje eucharistin je paslapyje. Štai kai kurie eucharistin s aukos aiškinimo teiginiai: po konsekracijos Kristaus k ne duona pranyksta; Kristus susinaikina duonos ir vyno pavidaluose; eucharistinis Kristus susinaikina šventoje komunijoje, nes ji panaikina tikr j jo buvim sakramente; duonos ir vyno konsekracijos veiksmas turi galios iš naujo Krist paaukoti, atskirti krauj nuo k no, tarytum jo prisik lusiš bei garbingas k nas neb t pasiekiamas mirties. ¹⁰

Teologiškai analizuodami sumin tas paži ras, negalime n vienos j priimti. Tiesa, kad duonos ir vyno peresminimas Kristaus k n ir krauj nuostabiai simbolizuoja Kristaus žmogiškos prigimties visišk apipl šim (kaip ir per sik nijim “apipl š pats save, priimdamas”

žmogišk išvaizd . Plg. Fil 2, 6-7). Bet jei Miši auka reikšt tik žmogiškos prigimties apipl šim , ji b t žmogaus auka, o ne Kristaus, Dievo-Žmogaus, auka. Šia prasme Mišios b t visiškai skirtinga auka nuo Kristaus aukos, paaukotos ant kryžiaus. Taip pat neteisinga sakyti, kad Kristus 'susinaikina' duonos ir vyno pavidaluose. Juk jis nepraranda šventuose pavidaluose to, kas jis yra. Priešingai, jis prat sia savo asmenišk buvim ir pasiaukojim sakramentiniai d l m s labo. Tik šia prasme galime sakyti, kad Mišios yra esminiai tapatingos su kryžiaus auka. Jeigu eucharistinis Kristus susinaikint šventoje komunijoje, b t jau kitos r šies pasiaukojimas ir kryžiaus aukos papildymas. Jau anks iau sak me, kad priimdami šv. komunij , mes pilniau dalyvaujame eucharistinėje Kristaus aukoje ir jos sakramentiniame atbaigime. Juk sakramentin komunija savaime nepadaro aukos, kitaip tariant, nepriklauso aukos esmei. Taip pat ne tiesa, kad konsekracija dviejuose duonos ir vyno pavidaluose turi gali atskirti krauj nuo k no. Konsekracija neturi jokios kitos galios, kaip tik vykdyti J zaus Kristaus k no ir kraujo buvim dabartyje, ir tai tik toje b kl je, kurioje jis iš tikro yra. Kristaus k nas ir kraujas, žinoma, b t buv atskirti, jei konsekracija b t vykusi betarpiškai po J zaus mirties. Šv. Mišiose gi jie yra susijung , nes konsekracija vyksta, esant Kristaus k nui ir kraujui po žengimo dangun garb s b senoje.

Min jome, kad Kristus parinko eucharistin s aukos simbolinius elementus ir nustat esminius aukojimo veiksmus bei apeigas. Tai visa panaudojo pirm kart pats Kristus Paskutin s Vakarien s metu. Kaip Kristus anuo metu pats betarpiškai švent sakramentiniu b du kryžiaus auk , taip dabar kiekvienose Mišiose jis atlieka t pat , tarpininkaujant savo ir Bažny ios atstovui — kunigui. Eucharistin auk dabar šven ia Bažny ia. Ji tai daro,

pasinaudodama Paskutin s Vakarien s sakramentin mis apeigomis, b tent: paruošia bei paaukoja duonos ir vyno dovanas, eucharistine malda jas perkei ia Kristaus k - n ir krauj , po konsekracijos veiksmingai atsimena Kristaus kan i , prisik lim iš numirusi bei garbing žengim dang , ir visa tai paaukoja dangaus T vui, laužo antgamtinio gyvenimo duon ir dalija komunij . Konsekracijos žodžiai, ištarti duon ir vyn , ne tik išreiškia real Kristaus k no ir kraujo buvim , bet ir jo aukojim - si — “mano k nas, kuris už jus atiduodamas”, “mano kraujas, kuris už jus išliejamas.” Vadinasi, konsekracijos žodžiai simboliškai išreiškia Kristaus auk ant kryžiaus. N ra tad mums sunku suprasti, kad duonos ir vyno pavidal atskyrimas yra Kristaus aukos sakramentin išraiška. Ir kitos Miši apeigos išreiškia Kristaus mirt bei auk ant kryžiaus: eucharistin s liturgijos *visuma* išreiškia sakramentiniai kryžiaus auk .³¹ Taigi duonos ir vyno konsekracija ir kitomis Miši apeigomis mes šven iame simboliškai Kristaus auk . Šis simbolizmas yra *sakramentinis*. Kitais žodžiais, Eucharistijos arba Miši šventimas vykdo tai, k jis ženklina. Mišios, vadinasi, yra sakramentin Kristaus ir Bažny ios auka, nes jos veiksmi bei apeigos *ženklina* ir *kartu apima Kryžiaus aukos vis tikrov* . Tai reiškia, kad Miši apeigos vykdo kryžiaus aukos tikrov dabartyje.

Klausimas, *kaip* Mišiose vyksta kryžiaus aukos tikrov ? Tiesa, Kristaus auka ant kryžiaus dabar vyksta sakramentiniai m s labui. Bet kaip tai reikia suprasti? Daug kas yra m gin aiškinti š klausim , bet n vienas nepaj gia vis patenkinti. Juk ia turime reikal su viena giliausi tik jimo paslap i . Atrodo, neb t naudinga ia svarstyti visus galimus šio klausimo aiškinimus.³² Pažvelgsime tik dvi paži ras, iš kuri galime prieiti išvad — atsakym mums r pim klausim .

Kai kurie autoriai (kaip antai, Dom Odo Casel ir kan. Masure), atrodo, drįsta teigti, kad Eucharistijos paslaptį laikas ir erdvė nustoja savo galios. Todėl Mišiose yra ne tik vaizduojami išganomieji istoriniai veiksmai, bet jose vyksta ir Kristaus kančia bei mirtis ir pats prisiklimas iš numirusi. Bet toks teiginys yra per drąsus. Juk laikas nėra kaip erdvė. Laikas yra nesugrąžinamas. Kas tik praeityje yra vykęs, negalima joku būdu vėl grąžinti dabart. Istoriniai vykiai neatšaukiamai priklauso praeičiai. Tarp vakar ir šiandien kartu buvimas yra nematomas. Todėl ir bet kuris istorinis faktas negali būti iš naujo vykdomas ir sakramentiniai. Ir Kristaus kaip žmogaus auka ant kryžiaus yra istorinis vykis ir negali būti iš naujo vykdomas net ir sakramentiniai. Tačiau mes tikėjimas moko mus, kad Kristus kažkokiu paslaptingu būdu būna ir aukojasi Eucharistijoje. Tai yra galima tik tuo atveju, kai prileidžiame, kad Kristaus auka yra nesiliaujamai veiksminga, nes ji yra *antistorinio* pobūdžio. Būdama antistorinio pobūdžio, Kristaus auka dabar vyksta mūsų laikų sakramentiniai Eucharistijos šventimo metu. Tai nereiškia, kad per Mišias būtinai grąžinama dabart kryžiaus auka ta istorine forma, kuri nesugrąžinamai priklauso praeičiai. Kristus nėra ant altoriaus kaip negyvas ir kraujuojantis, bet *asmeniškai* pagal dabartinį savo būklę danguje. Juk kryžiaus auka, kuri paaukojo žmogus Jėzus, priklauso jo dieviškam asmeniui. Todėl Kristaus auka yra asmeniškasis Dievo Šventosios veiksmas. Būdama Kristaus auka dievišku veiksmu, negali būti ribojama bei sulygojama laiko ir erdvės: jo auka yra amžinai tverianti ir veiksminga per amžius. Šia prasme teigiame, kad Kristaus auka ant kryžiaus *peržengia* laiko ir erdvės ribas: Kristus kaip Vyriausias Kunigas aukoja save dangaus Tėvo garbei ir mūsų pašventimui Eucharistijos šventimo metu. (Žiūr. plačiau: Pirm. Sk. 8, p. 53-57).

Ir kitaip yra aiškinamas Kryžiaus aukos šventimas Mišiose. Kai kurie teologai teigia, kad kryžiaus aukos pati siela yra ana visiškai dvasin ir vidin Kristaus pasiaukojimo b sena. Ta jo b sena yra nepaliaujamai vykstanti jo vidin auka. Tas jo pasiaukojimas t siasi danguje. Jis dabar yra išreiškiamas ypatingai sp dingu bei jusliniu b du — Kristaus sav s davimu mums Eucharistijoje. Bet ši paži ra nepakankamai rodo, kad eucharistin auka yra kryžiaus auka. Tiksliau pasakius, atrodyt , kad pagal t paži r vienui vienos aukos b t du skirtingi momentai, b tent: viena, eucharistinis momentas b t tik ženklas ir atminimas istorinio kryžiaus aukos vykio; antra, šis atminimas kartu naujai išoriniai atvaizduot ir k nyt t vidin Kristaus pasiaukojim .³³ Šitoks aiškinimas neišryškina eucharistin s ir kryžiaus aukos tapatumo.

Štai kod l tenka laikytis daugiau ar mažiau pirmosios paži ros aiškinimo. Juk visi tikime, kad kryžiaus auka yra amžinai tverianti bei veiksminga: amžiais ji vyksta kiekvienose Mišiose. Vadinas, pati Kristaus auka yra prat siama laike. Pasilieka veiksminga ne tik besiaukojan ios Kristaus sielos b sena, bet ir tai, k jis aukoja, b tent: paaukotoji jo žmogiška b tis, kaipo iš jusi iš kent jim bei mirties, laim jusi nuopelnus kaip jo aukos nuolatinius vaisius. Paprastai yra tikra, kad pra j s vykis yra priežastis to, kas pasilieka ir t siasi. Kristaus kent jimai ir mirtis, b dami praeities vykiai, yra priežastis ia vykstan ios eucharistin s aukos, kuri Dievui begaliniai patinka. Iš tikr j , Krislus yra amžinai tas, kuris mir už mus, ir kaip toks aukojasi Eucharistijoje. Kunigas, perkeisdamas duon ir vyn Kristaus k n ir krauj , pateikia j mums regimais pavidalais. Tiksliau sakant, pats Kristus, tarpininkaujant kunigui, pateikia mums sakramentiniu b du save kaip aukos dovan . Vadinas, da-

bar jis kaip prisiklusis iš numirusi į save aukoja Dievo Tavo garbei bei mūsų labui.

Kiekvienose Mišiose vyksta ta pati Kristaus auka, bet sakramentiniu būdu. Tikslu sakyti, kad Mišios yra kryžiaus aukos sakramentas. Juk kryžiaus auka dabar Eucharistijos šventimo metu yra prat siama per Kristaus parinktus juslinius elementus ir ženklus bei veiksmus. Todėl Tridento Susirinkimas aiškiai moko, kad Mišios turi kryžiaus aukos gali ir suteikia mums jos vaisius. Juk, kaip jau esame sakę, ir Eucharistijos šventimo metu Kristus yra aukos kunigas ir atnaša. Todėl Mišiose Kristus teikia kryžiaus aukos vaisius visiems tiems, kurie jose dalyvauja, sakramentiniai.

Kryžiaus aukos sakramentiniai Kristus paaukoko pirmą kartą Paskutiniais Vakarais su metu ir dabar į aukoja Bažnyčioje iki laikų pabaigos. Ši sakramentinė auka yra Naujosios Sandoros auka, kuri yra pradėjusi švęsti naujoji Dievo tauta, tai yra, Kristaus Bažnyčia. Naujosios Sandoros auka yra pradėta, atnašaujant ne gyvulių kraują, kaip tai buvo ant Sinajaus kalno (plg. Iš 24, 5-8), bet kenčiančio pasaulio Išganytojo krauju.

Naujosios Sandoros aukos Bažnyčia dabar švenčia ne kruvinu būdu, o sakramentiniai. Visi mes, pakrikštytieji, turime teisę aukoti kartu su Kristumi. Ką gi tuo norime pasakyti? Jau pirmame šios knygos skyriuje esame kalbėję apie mistinį Kristaus Kūną. Dievo Sėklos sėjimo metu mes visi, būdami tos pačios žmogiškos prigimties dalininkai, tapome Kristaus kūno nariais. Per Krikštą esame regimai sėpaimais būtinai sėjimo bei veiklos mistinio Viešpaties Kūno nariai. Remdamiesi šv. Pauliaus teologija, teigiame, kad pakrikštytieji sudaro regimą Kristaus Kūną — Bažnyčią. Kristus yra Bažnyčios Kūno Galva. Mistinio Kūno nariai pasilieka visuomet Kristuje, net ir po jo prisiklimumo ir žengimo dang (plg. 1 Kor 12,

12-26). Št ai kod l Eucharistija yra ne tik vienai vieno Kristaus aukos asmenišką veiksmą, bet ir viso jo mistinio K no: Galva ir jo K no nariai veikia kartu. T pa i kryžiaus auk mes atnašaujame *sakramentiniai* per Krist ir su juo ir jame. Atnašaudami eucharistin auk , turime visa atlikti tuo pa iu dvasiniu nusiteikimu bei atsida vimu dangaus T vo valiai, kok Kristus yra parod s ant kryžiaus ir per Paskutin Vakarien . B dami pasireng visiškai vykdyti Dievo vali , vaisingai dalyvaujame kryžiaus aukoje, kuria garbiname savo K r j ir save pa šven iame.

Iš tikr j tikintieji, šv sdami kartu su kunigu Miši auk , dalyvauja sakramentiniai kryžiaus aukoje. Kaip tai reikia suprasti? Negi tai reikšt , kad tikintieji tur t jausti Kristaus kan ios pergyvenimus, tarytum jis b t ken i s ir dabar? Ne šia prasme suprantame m s dalyva vim kryžiaus aukoje. Bet tikslu sakyti, kad Miši šventimo metu dalyvaujame kryžiaus aukoje, nes mes jungiam s t aukojim , kuri pats Kristus Bažny ioje dabar *sakramentiniai* atlieka. Juk Kristaus auka buvo tik pra eityje skausminga bei kruvina. O ši kruvinoji auka ant kryžiaus galino Krist sakramentiniai atnašauti t pa i auk iš dangiškos savo b senos. Miši šventimo metu vadinasi, sakramentiniai ir mes dalyvaujame kryžiaus aukoje.

Dabar kyla klausimas, k Miši šventimas *prideda* kryžiaus aukai. Tridento Susirinkimas vadina Mišias nekruvina Kristaus auka, kuri jis yra paaukoj s kruvinu sav s sunaikinimu ant kryžiaus (plg. Denzinger, 940). Iš tikr j kryžiaus auka rišasi su gamtin s Kristaus b ties mirtimi, tai yra, tos b ties, kuri jis gavo iš Mergel s Marijos. Ši auka buvo istorin ir *nepakartotina*. Bet eucharistin arba Miši auka juk n ra nepakartotina, nes ji vyksta ne gamtin s b ties paaukojimu, bet sakramen-

tiniu b du, b tent, per duonos ir vyno peresminim Kristaus k n ir krauj . Tod l Mišios yra gamtin s ir istorin s Kristaus aukos reprezentacija: eucharistin auka yra sakramentin ir pakartotina auka. Bet ši sakramentini auka yra *esminiai* tapatinga su Kristaus auka ant kryžiaus. Taigi Mišios n ra nauja auka, kuri gal t kažk daugiau prid ti kryžiaus aukai. Juk Kristaus auka yra pakankama visiems laikams už vis nuod mes: "jis vien kart visiems laikams pasirod . . . , kad savo auka sunaikint nuod m . . . , ir kad atsilygint už vis nuod mes. . ." (Žyd 9, 26-28). Kristus yra visai nupeln s mums išgnaymo malon . Bažny ia gali dalyvauti išgnaymo nuopelnuose, bet ne padauginti j . Mišios, kuri metu Bažny ia šven ia kryžiaus auk , neprideda jokio naujo permaldavimo už nuod mes bei susitaikinimo su Dievu. Jos taip pat neduoda Dievui naujo pagrindo, kad jis teikt žmonijai maloni . Kristus juk per mirt ant kryžiaus ir po jos sekant prisik lim yra sigij s gali b ti nuolatinė bei amžinai tverian ia aukos dovana. Ta pati aukos dovana yra nepaliaujamai veiksminga Miši šventimo metu. Taigi eucharistinis šventimas neprideda Kristaus aukai jokios naujos vert s. Tik d l savo santykio su kryžiaus auka Mišios yra auka.

Kiekvienos Mišios yra tikra auka. Kiekvienose Mišiose konsekracijos žodžiais yra perkei iama duona ir vynas

Kristaus k n ir krauj , kurie yra paaukojami nuod m ms atleisti. Per išorinius ženklus, atseit, sakramentiniai, Mišiose vyksta aukos veiksmas. Konsekracijos žodžiai ir apeiginis veiksmas išreiškia ir glaudžia save neregim bei amžin aukos veiksm . Kiekvienos konsekracijos metu vyksta Kristaus auka sakramentiniu b du: kiekvienoje ostijoje b na besiaukoj s Kristus. Bet Kristus yra nepadalijamas — visose ostijose tas pats Kristus. Nors daugelyje viet ir skirtingu laiku yra atnašaujama Miši au-

ka, visais atvejais vyksta ta pati kryžiaus auka. Kiekviena Miši auka remiasi vienui viena neapribota Kristaus auka. Tik iš santykio su šia vienintele Kristaus auka kiekvienos Mišios gauna aukos pobūdį.

Aukos pobūdis Mišiose mums išryškėja, prisimenant mūsų tikėjimo tiesas, kad ir eucharistinės aukos Vyriausias Kunigas yra tas pats Kristus, kuris save paaukojo ant kryžiaus ir Paskutinis Vakarinių metų. Kristus, būdamas dabar dangaus garbėje, yra amžinas Vyriausias Kunigas. Jis švenčia kryžiaus auką per savo pavaduotoją — Bažnyčios kunigą. Kristus yra sakramentinis Bažnyčios aukos ne tik pagrindinis kunigas, bet ir atnaša.

Eucharistin arba Miši auka pratsia regimai istorijoje Kristaus kryžiaus auką. Tai kas naujo yra Miši aukoje? Ką Mišios prideda kryžiaus aukai? Teologiniais terminais kalbant, sakome, kad Mišios yra kryžiaus aukos sakramentas. Mišios kaip sakramentas išreiškia kryžiaus aukos tikrovę, kuri dabar vyksta regimai per Kristaus parinktus ir Bažnyčios panaudojamus ženklus bei veiksmus. Vadinasi, Mišiose sakramentiniu būdu kryžiaus aukos tikrovę, kuri mums neregima, yra perkeliama regimai dabart: belaikis ir visas ribas viršijanti Kristaus auka eina mūsų žmogiškajam laikui, iš kurio ji iškilo per jo mirtį ir prisikėlimą. Ši tad sakramentinė išraiška neregimos tikrovės yra Mišiose *regimai nauja. Sakramentini* gi kryžiaus aukos *išraiška dabartyje* jau yra tai pačiai tikrovei tarsi *priedas*.

Sakramentinė kryžiaus aukos išraiška padeda mums regimai santykiuoti su savo Atpirkėju, kuris yra vienintelis “Dievo ir žmonių tarpininkas” (1 Tim 2, 5). Iš apreiškimo žinome, kad per šį tarpininką, Jėzų Kristų, mes galime tinkamai išreikšti savo Kėryjui garbę bei meilę ir patirti sau Dievo išganomąją meilę. Eucharistinės aukos šventimo metu mes kiekvienas susitinkame su savo

Atpirk ju. Šis susitikimas vyksta esminiai per tik jį . Kiekvienas mūsų galime būti tikri asmeniško Kristaus santykiavimo su mumis galimybe ir drisiai tarti su šv. Pauliumi: "Aš gyvenu, tačiau nebe aš, o gyvena manyje Kristus. Dabar, gyvendamas k ne, gyvenu tik jimu Dievo Š numi, kuris pamilo mane ir paaukojo save už mane" (Gal 2, 20).

Iš tikr j Kristus pamilo mus ir paaukojo save ant kryžiaus už mus. Jis paaukojo kryžiaus auk vis mūsų vardu: ta auka jis pagarbino Diev visiems laikams ir pašvent vis žmonių . Ta auka dabar t siasi Bažny ioje sakramentiniu bū du. Ji vyksta jusliniais, apiuopiamais, išoriniais veiksmais. Taip atnašaujama Kristaus auka yra mūsų žmogiškai prigimiai lengviau priinama. Per išviršinius Eucharistijos šventimo veiksmus Kristus aukojasi dėl mūsų išganymo: jis asmeniškai pasitinka mus ir kviečia sijungti kryžiaus auk savo dvasiniais aukomis. "Tai darykite mano atminimui," Viešpats liepia šv stit pa i kryžiaus auk . Bažny ios liturginiais žodžiais bei veiksmais mes savo gyvu tik jimu priimame Vyriausio Kunigo kvietim ir kartu su juo švenčiame kryžiaus auk , kuri mus pašvenčia bei išgana ir išreiškia mūsų meil Dievui.

Iš viso to, kas jau pasakyta apie eucharistin auk , galima tiksliau nusakyti, kas yra *naujos* Mišiose, palyginant jas su kryžiaus auka. Š naujų Miši aukos element , nepriklausant kryžiaus aukos esmei, palyginti išsamiai yra išreišk s Marie-Joseph Nicolas, O.P., savo veikale apie Viešpaties K n . ia naudojam s jo mintimis.³⁴

(1) Miši aukos pagrindinis ir neregimas kunigas yra Kristus. Tod l kiekvien konsekracijos akimirksnis jis pats veiksmingai veikia: jis perkeičia duoną ir vyn savo kūn ir krauj ir paaukoja juos mūsų nuodmms

atleisti. Taigi Mišiose save aukoja Kristus, o ne kunigas, kuris aukoja tik duon ir vyn .

(2) Kristaus veikimas konsekracijos metu, arba jo veiksmingas dalyvavimas n ra *naujas* aukojimas. Juk jo dalyvavimas esminiame Miši veiksmė siejasi su kryžiaus auka, kuri Viešpats nuolat vykdo, b damas savo prisik lusios b ties b senoje. Tas jo dalyvavimas yra jo amžinas aukojimasis vairose vietose vairiu laiku.

(3) Per sakramentin aukojim Miši auka ne gyja nauj nuopeln , jokios naujos aukos vert s, o tik pritaiko Kristaus aukos vaisius. Mišios pritaiko kryžiaus aukos vaisius ypatingai tiems, kurie s moningai ir pamaldžiai dalyvauja j šventime.

(4) Miši auka yra kryžiaus auka sakramentine forma. Sakramentin forma yra išviršiniai pridedama neregimai kryžiaus aukai. Juk vidin Kristaus auka yra aukojama tarpininkaujant regimai Bažny iai, tai yra, veikiant žmon ms, kurie atstovauja Kristui Kunigui. Kristus Kunigas vykdo Mišiose kryžiaus auk , pasinaudodamas žmogumi kaip rankiu: per žmogaus žodžius ir regimus gestus bei veiksmus teka gyvyb teikianti Viešpaties kunigyst s galia. Nors kryžiaus auka vyksta tarpininkaujant Bažny iai, bet jos vidin vert neapribojama. Ta iau jos veiksmingumo apimtis yra apribojama: sakramentin kryžiaus auka apima besimeldžian ios Bažny ios — jos kunig ir dalyvaujan i tikin i j siekiamus tikslus. Bet tas apribojimas Kristaus aukos apimt tik patobulina: iš tikro bažnytinis šventimas nieku b du nepadaro Kristaus aukos tobulesn s, o tik praplatina jos žmogiškus siekimus.

(5) ia reikia pasisakyti ir d l Miši *atnašos*. Tiesa, kad Miši pagrindin atnaša yra pats Kristus. Bet Miši atnaš yra jungiamos ir visos m s asmeniškos aukos. Juk atpirkimo teologija sakmiai moko, kad Kristaus au-

ka nieku b du neatleidžia m s , žmoniai , nuo pareigos mums b ti atnaša, o veikia galina mus tai daryti. M - s asmenišką atnašą savaime n ra tobulos; jos gauna vert tik suvienytos su tobula aukos dovana — Kristaus atnaša. Jau min jome, kad nuo amžinojo Žodžio, Dievo S naus, sikiijimo esame sijing Krist , esame mistinio jo K no nariai. T savo vienyb su Kristumi patvirtinome regimai per Krikšto sakrament . Tod l teisinga sakyti, kad Kristus, tarpininkaujant mistinio jo k no nariams, atseit, žmon ms, aukoja T vui save Eucharistijos šventimo metu, ir kartu su savimi jis aukoja ir mus. Nuostabiai tai yra išreikšta auk paruošimo maldoje: “Garb tau, Viešpatie, visatos Dieve. Iš tavo dosnumo turime duonos (...vyno), kuri aukojame tau. Tai žem s ir žmogaus darbo vaisius, kuris taps mums gyvyb s duona.” Duona ir vynas, paimti iš šio pasaulio, yra simbolis to, k žmon s yra gav iš Dievo, atseit, vis t g rybi , kurias jie turi, ir net j pa i buities. Duonos ir vyno perkeitimas J zaus Kristaus buit išreiškia, kad Kristus yra pri m s visa tai, k mes turime ir kas mes esame. Prasmingai tai pasakoma Bažny ios maldoje: “Ši vandens ir vyno paslaptis tesujungia mus su dievyte to, kuris teik si susijungti su m s žmogyste.” Po konsekracijos, kas m s rankomis yra aukojama, jau nebeesame vien mes patys, bet Kristus yra mumyse. Tik vieni vienas Dievas, tap s žmogumi, gal jo vykdyti tobul ir visiškai verting aukos dovan . Tod l Kristus, aukodamas Eucharistijoje T vui save su mistinio savo K no nariais, pratt sia savo buvim ir Dievo garbinimo bei žmoni pašventimo veikl Bažny ioje.

(6) Paaukodamas save ant kryžiaus, Kristus visos žmonijos vardu pagarbino Diev ir pašvent visus visiems laikams. Aplink kryži jis sutelk *vīs* žmoniai *bendruomen* , kuri buvo jame paslaptingu b du nuo sikiijimo.

Jis buvo tos bendruomenės kunigas ir paaukojo jos auką. Kristaus asmenišką auką atnaša buvo regima, daiktinė ir išorinė. Todėl ir kryžiaus aukai netrūko simbolinės išraiškos. Juk mirtis, kuri jį pasirinko ir kuri jį iškilus ištiestomis rankomis virš žemės, tikrai ženklina klusnios bei pakantrios aukos visą apimantį dovaną — vidinį jo atsidavimą Dievui ir jo pasiaukojimą žmonėms. Kristaus kryžiaus auka yra vienintelis šis — unikumas. Tai jo auką dangaus Tėvas priima. Jo auka buvo visiškai pakankama Dievui pagarbinti ir žmonėms išganyti. Kryžiaus auka atidaroma visiems prieš jį prieš dangaus Tėvą, siekdamas būti visos žmonijos auka. Vis dėlto kruvinoji kryžiaus auka nebuvo apeiginio pobūdžio. Todėl ji negalėjo būti visų auka, kurioje visi galėtų *dalyvauti regimai* ir konkrečiai.³⁵

b) Sakramentinis dalyvavimas kryžiaus aukoje

Prieš savo mirtį ant kryžiaus Kristus nustatė savo auką švęsti būdingus ženklus ir veiksmus. Pasinaudodamas pirmą kartą savo pasirinktais ženklais ir veiksmais, jis atliko kryžiaus auką *apeigas* per Paskutinį Vakarienį. Tai vyko patį pirmąjį kryžiaus auką *sakramentiniu* būdu. Nuo to laiko Bažnyčia vykdo tą patį kryžiaus auką, kada tik Eucharistija arba Mišios yra švenčiamos. Per kiekvienas Mišias dabar vyksta kryžiaus auka sakramentiniai. Visi pakrikštytieji, kurie tik sujungia Mišias šventim žodžiais ir liturginiais veiksmais, *dalyvauja* kryžiaus aukoje. Taigi tinka vadinti Mišias 'dalyvavimo auka'. Ypačingai tie tikintieji, kurie priima sakramentinę komunią, pasinaudoja ne tik atpirkimo vaisiais, bet ir kunigiškai *dalyvauja* Kristaus aukoje: jie tampa kartu su Kristumi vieninteliu jo aukos aukotojai ir atnaša.

Visi pakrikštytieji turi teisę ir pareigą dalyvauti šioje Bažnyčios aukoje. Eucharistinę auką švęsdama, Bažnyčia

palaiiko savo narius dviasiškai gyvus ir ugdo j antgamtin gyvenim .

Eucharistija iš tikr j yra Dievo duota Bažny iai dovana. Per j triasmenis Dievas pasitinka mus ir teikia mums gausi išganom j maloni . O dalyvaudami Miši aukoje, jau iame pareig išreikšti Dievui savo *pad k* už patiriamas malones bei jo nuolatin meil mums atskirai ir visai Bažny iai. Pergyvendami mums teikiamas Dievo malones bei jo meil , priimame tai visa su meile, vadina- si, d kojame gerajam savo Viešpa iui. Savo pad k ir garb Dievui reiškiamo Mišiose maldos žodžiais, ypatingai d kojimo giesme. Su kunigu, kuris atstovauja Kristui ir tikin i j bendruomenei, mes, šv sdami eucharistin auk , d kojame dangaus T vui ir reiškiamo jam garb : “Tikrai verta ir teisinga. . . visur ir visuomet d koti Tau, Viešpatie, šventasis T ve, visagali amžinasis Dieve, per Krist , m s Viešpat . Jis, tikrasis ir amžinasis Kunigas, steigdamas amžiais nesibaigian i auk , žmonijai atpirkti pat save Tau paaukojo ir sak , kad mes jo atminimui ši auk kartotume, . . . skelbdami jo mirt iki v l jam ateinant. Tod l . . . giedosime Tau garb s giesm : Šventas. . .” (D kojimo giesm Šven iausiojo Sakramento garbei). Šiuo d kojimu prasideda eucharistin auka, kuri užsibaigia tik po konsekracijos velykin s Viešpaties paslapties min jimu, Kristaus ir Bažny ios aukos veiksmingu paaukojimu bei sakramentin s komunijos pri mimu.

sijungdami Kristaus velykin s paslapties min jim ir jo aukojim po konsekracijos, mes vykdomė Viešpaties sakym : “Tai darykite mano atminimui.” Kristaus auk Bažny ia padaro *sava* auka, sakydama: “Aukojame tau, didysis Dieve, tavo paties mums duot dovan auk : auk tobul , auk švent , auk be d m s” (I kanonas). Šios aukos atnaša yra Kristus. J Bažny ia aukoja dangaus T vui. Tai eucharistin auka — dabar Kristaus ir Bažny-

ios auka, atnašaujama tikinčių su meile per Kristų ir su Kristumi. Todėl dangaus Tvas priima tokią auką su malonumu, kaip kad jis priima Kristaus auką ant kryžiaus.

Eucharistinje aukoje dalyvauja visa Bažnyčia: jėkva kunigas, kuris atstovauja pagrindiniam kunigui — Kristui, bet prie aukojimo prisijungia ir tikinčių bendruomenė. Kristaus vardu kunigas, ir tai jis vieniui vienas, vykdo peresminimą duonos ir vyno Viešpaties kūno ir kraujo. Per konsekraciją vyksta realus Kristaus buvimas ant mūsų altorio sakramentine forma, ir tuo pačiu laiku — atnašos paaukojimas. Savo aukos veiksmui Kristus panaudoja vienintelį rankų kunigą, kuris švenčia Mišias. Taigi kunigas atstovauja Kristui ir jo Bažnyčiai. Jis veikia ir kalbėdamas visos Bažnyčios vardu, atlieka Kristaus aukojimą visą pakrikštytąjį vardu, nors Mišiose kniškai jie ir nedalyvauja. Vieniui vienas kunigas vykdo nuostabi eucharistiną paslaptį mūsų labui. Juk kunigą Kristus yra pašaukęs ypatingai intymiai dalyvauti eucharistinje aukoje. Jis pasakė kunigams į šventimą metu: „Ne tarnais aš jus padarau, bet savo draugais.“ Kunigas tą eucharistiną aukoje yra ne tik rankis, bet ir artimas draugas. O kaip draugas kunigas yra pašauktas dalyvauti Kristaus sielos nusiteikime, jo giliausiose mintyse, vadinasi, pasidaryti į jį panašus. Tik proto ir širdies visiškam atsidavimui dieviškam veiksmui kunigas gali tinkamai atstovauti Bažnyčiai eucharistinje Kristaus aukoje. Bet ne vieni vienam kunigai yra pašaukti dalyvauti sakramentiniai Kristaus aukoje. Visi pakrikštytieji yra kviejami aktyviai dalyvauti eucharistinje aukoje. Žinoma, jie dvasiniai jau dalyvauja Mišių aukoje, jei tik laisvanoriškai nenusikreipia nuo Kristaus. O eucharistiną atnaša, kuri kunigas kiekvienose Mišiose laiko savo rankose, — ima gyvenimo tikrovę visų žmonių, kurie tikrai auko-

jasi su tik jimu ir meile. Kiekvien dienos akimirk galima dvasiniai sijungti Kristaus auk . Bet asmeniškias dalyvavimas Mišiose yra kažkas daugiau: Miši šventime galima sakramentiniai susitikti su Kristumi ir giliau pergyventi jo aukos paslapt . Visiškas žmogaus susitikimas su Kristumi gali b ti pergyvenamas, tik dalyvaujant Mišiose savo dvasia ir k nu. Štai kod l Bažny ia ragina visus tikin iuosius dalyvauti sakramentiniai Kristaus aukoje.

Visi pakrikštytieji priklauso regimam mistiniam Kristaus K nui — Bažny iai. Taigi visa Bažny ia dalyvauja Kristaus aukoje: Mišiose aukojasi Kristus už vis pasaul , bet su Kristumi aukojasi ir visi jo k no nariai. Ta auka vyksta sakramentiniai, tai yra, per juslinius ženklus bei veiksmus. Vyriausiam kunigui — Kristui regimai atstovauja kunigas, šven i s Miši auk . Mišiose dalyvaujantieji tikintieji regimai atstovauja tiems Bažny ios nariams, kurie negali b ti tame pa iame Eucharistijos šventime. Tiesa, kad Bažny iai ir jos Galvai — Kristui Miši aukoje gali atstovauti ir vienai vienas kunigas. Bet Bažny ia stipriau bei ryškiau pasireiškia sakramentin je Kristaus aukoje, kai Mišiose drauge dalyvauja daug žmoni , sudaran i bendruomen , kurios vadovas yra kunigas.

Dalyvaudami kryžiaus aukoje sakramentiniai, mes aukojame kartu su Kristumi save pa ius ir visa, k turime iš Dievo. Tokiu sav s aukojimu mes reiškiamo dangaus T vui garb ir pad k . Šis Dievo garbinimas ir d kojimas jungia ir *permaldavim* už m s nuod mes. Juk Eucharistija, b dama veiksmingas Kristaus kan ios atminimas, yra permaldavimo bei sutaikinimo auka. “Dievas j (Krist) paskyr permaldavimo auka, veikian ia per tik jim jo kraujo galia” (Rom 3, 25). Aiškindamas šiuos šv. Pauliaus žodžius, reiškian ius Miši aukos permalda-

vimo pob d , *Origenas* sako: Viešpaties kan ios “atminimas yra vienintelis, kuris padaro mums Diev palank .”³⁶ Gi “Viešpats — švelnus, maloningas. . . Ne pagal m s kaltybes mums moka, nebaudžia m s , kiek verti esam” (Ps 102, 8 ir 10), bet “jis ištryn mus kaltinant skolos rašt ir panaikino j , prismeigdamas prie kryžiaus” (Kol 2, 14). Tad permaldavimas ir atsiteisimas už m s nuod mes vyko kryžiaus auka, kuri dabar veiksmingai yra prat siama Mišiose. Taigi su m s sakramentiniu kryžiaus aukos atminimu yra susij s permaldavimas ir susitaikymas su dangaus T vu.

Bažny ia, šv sdama eucharistin auk , su pasitik jimu maldauja Viešpat malon s. Pirmoje eucharistin je maldoje Bažny ia šiaip kreipiasi dangaus T v : “Tave, geriausias T ve, karštai maldaujame per J z Krist , tavo S n , m s Viešpat , kad priiptum ir palaimintum ši m s aukojimo dovan , ši m s atnaš . . .”

Gyvendami žem je laikinai ir tik dami antr j garbing j Kristaus at jim , stipriu pasitik jimu mes laukiame Dievo malon s Eucharistijos šventimo metu: laukiame eucharistin s aukos, kuri veda mus eschatologin pokyl . Tod l maldaujame, kad regimos m s dovanos b t paverstos Kristaus K nu ir Krauju, ir taip sakramentiniai vykt kryžiaus auka: “Nuolankiai Tave, Viešpatie, meldžiame: teikis šias atnašas, kurias Tau paaukojome, Šventosios Dvasios veikimu pašventinti, kad jos tapt K nu ir Krauju Tavo S naus, m s Viešpaties, J zaus Kristaus” (III eucharistin malda: Epikleze).

Pirmoje eucharistin je maldoje Bažny ia meldžia dangaus T v , kad jos sakramentin auk maloniai priimt . Tod l Bažny ia, pamin jus velykin paslapt , tai yra, atlikusi bažnytin savo aukojim , taip maldauja: “Pažvelk maloniai ir meiliai ši auk ir priimk j taip, kaip kitados esi maloniai pri m s teisingojo Abelio auk ,

m s tik jimo prot vio Abraomo auk ir savo didžiojo kunigo Melchizedeko švent , tyr auk .” Ir v l: “Karštai tave maldaujame, visagali Dieve, tegul tavo šventasis angelas nuneša ši auk aukštybes prie tavo sosto, tavo, didingasis Dieve, akivaizdon, kad, nuo šio altoriaus primdami šven iausi j tavo S naus K n ir Krauj , partirtume tavo maloni ir dangaus palaimos.” Šie du maldavimai užima raktin viet tarp konsekracijos ir komunijos, tai yra, tarp sakramentinio Naujojo statymo aukos vykio ir kiekvieno m s asmeniško dalyvavimo šioje aukoje. Bažny ia ne tik maldauja, kad Dievas meiliai priimt sakramentin auk , kuri bažnytin bendruomen ia ant altoriaus šven ia, bet ir galint visus, asmeniškai priiman ius komunij , joje vaisingai dalyvauti.

Užbaigus išganing šv. komunijos vaisi prašym , Bažny ia kreipia savo maldavimus dabart ir eschatologin ateit . D l dabarties Bažny ia meldžia, kad ji, b -dama gyva ir tvirtos strukt ros, b t apginta nuo silpn savo nari , apsaugota nuo nelaimi ir sustiprinta tik jimu, meile bei taika. Jos maldavimai yra kreipiami ir antžemišk Bažny i — šventuosius danguje ir visus mirusiuosius. Prašoma, kad visi užmig Kristuje rast amžin ramyb pas Diev . Meldžiame maloning j Diev suteikti malon visiems mums, “kad pasiektume dangaus t vonyst ” jo karalyst je ir “ten su visa tvarinija, išlaisvinta iš nuod m s ir mirties sunaikinimo”, j šlovintume, (plg. IV euch. mald).

Tokiais maldavimais Bažny ia veda eucharistin bendruomen , bešven ian i sakramentin auk , malon s gyvenim žem je ir amžin j gyvenim dangaus T vo karalyst je. sijungdami savo protu ir širdimi šiuos maldavimus, mes asmeniškai atsiveriame eucharistinei malonei, kuri mums teikia triasmenis Dievas per J z Krist , m s Viešpat . Ir tik šiuo b du mes daly-

vaujame asmeniškai ir vaisingai Kristaus ir Bažnyios aukoje.

Pabrėžtina, kad Bažnyčia, priimdama Eucharistiją, kaip Dievo dovaną, ir kreipdama savo maldavimus dangaus Tėvui Mišiose metu, pratsia Kristaus auką laike sakramentinio budo. Dar daugiau: sakramentiniai švęsdama velykinį Kristaus paslaptį, Bažnyčia padaro kryžiaus auką *sav*. Mišiose šventime prie kryžiaus aukos *prisideda* tik Bažnyios sakramentinis dalyvavimas. Kaip jau anksčiau sakėme, kryžiaus auka nelaimi daugiau vertės bei galios iš Bažnyios sakramentinio dalyvavimo, ji yra tik daugiau *žmogiško* pobūdžio. Todėl, aiškinant šį klausimą, dažnai teigiama, kad kiekvienos Mišios yra kryžiaus aukos galios naujas pritaikymas. Bet nepamirština, kad kryžiaus aukos galia yra tiesiogiai nukreipta Dievo širdimi: Kristus savo auka ant kryžiaus tobulai yra išreiškęs dangaus Tėvui garbę. Kryžiaus aukos vaisiai yra pritaikomi žmonėms, tarpininkaujant Bažnyčiai per jos narių veiksmus. Tai vyksta Mišiose. Mišiose auka, kuri Bažnyčia švenčia vienybėje su Vyriausiu Kunigu, nėra tik susakramentinimas vienintelės kryžiaus aukos. Todėl Mišiose aukos vertė yra tolygi su kryžiaus auka.

c) Šventose Mišiose aukos vertė

Aišku, kad Mišiose, arba eucharistinės aukos, vertė priklauso nuo jos santykio su Kristaus auka ant kryžiaus. Regimai išliedamas kraują ir mirdamas ant kryžiaus, Kristus pats vienas paaukojo save dangaus Tėvui už visos žmonijos atpirkimą. Ši auką atliko jis kaip visų žmonių atstovas, kaip "vienas Dievo ir žmonių Tarpininkas — žmogus Kristus Jėzus, kuris atidavė save kaip išpirkimą už visus" (1 Tim 2, 5-6). Kryžiaus auka yra paaukota visiems žmonėms atpirkti. Iš jos sruvena išganomosios malonės visiems iki amžių pabaigos. Nors kryžiaus auką

Kristus atliko pats vienas, ir kit žmoni dalyvavimas jos esmei nepriklauso, savo Bažny i jis galino dalyvau- ti joje sakramentiniai. Jis pats parinko šiam dalyvavimui esminius ženklus, regimus elementus ir apeigas, ir pats prad jo tai Paskutin s Vakarien s metu. Nuo to laiko sakramentinis dalyvavimas Kristaus aukoje vyksta kiek- vienose šv. Mišiose. Miši aukoje Kristaus kraujo nuo k no atsiskyrimas išreišk gamtin jo susinaikinim savo T vo garbei d l žmonijos išganymo. Tai buvo *nepakarto- tina* auka, vykus i istorijoje tik vien kart . Bažny ia, šv sdama Eucharistij , aukoja sakramentiniai nekruvinu b du t pa i aukos dovan — Kristaus K n ir Krauj . Kunigui ištarus konsekracijos žodžius, duona peresmina- ma Kristaus k n ir vynas jo krauj . Pasilieka tik duonos ir vyno pavidalai, kurie ne tik reiškia, bet ir veiks- mingai perkelia Kristaus auk dabart m s labui.³⁷

Ant kryžiaus kunigas Kristus, kaip žmoni gimins galva ir atstovas, paaukojo save pat kaip atnaš . Kry- žiaus aukos vykis pasilieka susij s su prisik l usio Kris- taus asmeniu.

Miši auka, b dama pagrindinai Kristaus auka, turi *berib vert* : ji teikia visuotin s vert s išganomuosius vai- sius. Neabejotinai teikia Miši auka tas malones, kuri maldaujame, nes joje užtaria mus pats Vyriausias aukos kunigas. Iš tikr j Miši šventimo metu Dievas teikia mums berib s vert s išganom j dovan : Viešpats nusi- leidžia iki m s žmogiškojo buvimo plotm s ir savo ant- gamtin mis dovanomis mus galima išreikšti savo K r jui garb bei pad k , tobulai atsisteisti už savo nusižengimus ir suteikti mums prašom maloni . Bet jis m s neprie- vartauja: apdovanoj s mus laisva valia, laukia, kad mes laisvai apsispr stume priimti si lomas antgamtinės dova- nas. Kai mes nepriimame visiška meil s tampa Dievo si lomu maloni , savo žmogiška laisve apribojame Miši

aukos berib s vert s vaisius. Atpirkimo vaisiais pasinaudojame vis daugiau ir daugiau, kai m s meil s karštis Miši aukos dovanai palaiapsniui did ja.

Pabr žtina, kad Miši šventimo metu Dievas, b damas iš esm s beribis, gali teikti m s išganymui bei pašventimui berib dovan . Bet mes, žmon s, riboti k riniai, *nepaj giame* priimti begaliniai tobulos Dievo dovanos. Štai kod l prieiname išvad , kad Bažny ia, susivienijusi su savo Galva, Kristumi, šv sdama eucharistin auk , kartu veikiant kunigui su tikin iaisiais, gauna m s išganymui tik dalin , apribot reikaling Dievo dovan . Ši m s išvad patvirtina Bažny ios praktika šv sti Miši auk pakartotinai bei dažnai ta pa ia intencija.³⁸

Iš svarstym apie Eucharistij kaip Naujojo statymo auk , mums pakankamai aišku, kad šv. Mišios yra paties Kristaus auka, nes jos pagrindinis kunigas ir atnaša yra J zus Kristus. Bet Mišios yra ir Bažny ios sakramentin auka, kuri šven ia kartu su Kristumi kunigas ir tikin i j bendruomen . Tod l Mišios yra Kristaus auka ir Bažny ios auka.

5. Mišios, arba eucharistin auka, yra Kristaus ir Bažny ios auka

Jau esame anks iau svarst Bažny ios dalyvavim Kristaus aukoje. B dami Bažny ios nariai, ypa intymiai dalyvaujame kryžiaus aukoje, kai priimame šv. komunj . Juk mes esame galinti taip artimai dalyvauti Kristaus aukoje per Krikšt — per Krikšt buvome sakramentiniai bei regimai jungti Krist ir tapome jo kunigyst s dalininkais. Tod l Kristaus patvarkymu šven iame bažnytiškai bei kunigiškai kryžiaus auk . Eucharistija, kaip sakramentin auka, yra patik ta Bažny iai. Taigi Eucharistijai yra sava b ti kartu Kristaus ir Bažny ios auka.

Kristaus auka ant kryžiaus yra Bažny ios dalyvavimo tik pradmuo, o ne pats sakramentinis dalyvavimas. Bažny ia vienyb je su Kristumi drauge aukoja eucharistin auk ir joje aukojasi. Šia sakramentine prasme ir Bažny ia yra Naujojo statymo aukos kunigas ir atnaša. T svarb klausim verta kiek giliau pasvarstyti ir išryškinti, pasinaudojant Apreiškimo šaltiniais bei teolog aiškinimais.

Pirmiausia glaustai svarstysime apie Eucharistij kaip Kristaus ir Bažny ios auk . Pagaliau teks nurodyti t ryšį, kuris vienija Kristaus auk su Bažny ios auka.

a) Šventos Mišios — Kristaus auka

Nuo pat krikš ionyb s pradžios Eucharistija buvo laikoma Kristaus auka. Dalyvaudami šv. Mišiose, krikš ionys ištikus amžius tik jo, kad tos Naujojo statymo aukos pagrindinis kunigas ir atnaša yra pats J zus Kristus. Bet savaime suprantama, kad šios tiesos pažinimas laikui b gant tobul jo, kol buvo oficialiai Bažny ios suformuluotas.

Pats Kristus yra *apreišk s* mums savo aukojim si sakramentiniu b du. Apreišk ne tik žodžiais, bet ir veiksmais. T jo apreiškim turime Naujojo Testamento raštuose.³⁹

Iš keturi Eucharistijos steigimo *atpasakojim* iškyla pats Kristus kaip savo steigtos aukos apeig celebrantas. Jis pats vienas paaukojo savo k n ir krauj duonos ir vyno pavidalais Dievo garbei ir vis žmoni pašventimui (plg. Mt 26, 26-28; Mk 14, 22-24; Lk 22, 19-20; 1 Kor 11, 23-25). Iš šio Eucharistijos steigimo fakto yra aišku, kad Kristus tur jo intencij b ti savo sakramentini s aukos pagrindinis kunigas ir atnaša.

Laiškas Žydams ir *Apreiškimas Jonui* kalba apie antlaikin Kristaus kunigyst : Kristaus kunigiška galia n ra

išsis musi su jo gr žimu pas T v . Kristaus kunigyst yra amžina, ir jis vykdo j iš dangaus: “Jis per amžius gali išgelb ti tuos, kurie per j eina prie Dievo. Jis amžinai gyvas, kad juos užtart ” (Žyd 7, 25). Ir jo atnašos savyb bei galia n ra pasikeitusi. Šv. Jono vizijoje Kristus pasirodo kaip užmuštas avin lis dangiškoje liturgijoje: “. . . išvydau viduryje vyresni j Avin l. Jis buvo tarytum užmuštas...” (Apr 5, 6). “Aš reg jau ir gird jau balsus daugyb s angel ... Jie skelb skambiu balsu: ‘Ver tas Avin lis, kuris buvo užmuštas, imti valdži , ir lob , ir išmint , ir galyb , ir pagarb , ir šlov , ir gyri !’ (Apr 5, 12).

Š tik jim Kristumi kaip eucharistin s aukos kunigu ir aukojama dovana yra išpažin Bažny ios *T vai*. Tiesa, T vai daugiau išk l Kristaus, kaip atnašos, id j , nes Eucharistija teikia mums paaukot Krist — jo k n ir krauj . Ta iau, kaip matysime iš j liudijim , jie ne veng pasisakyti ir už Krist kaip Miši aukos kunig . Štai kai kurie j pasisakymai.

Šv. *Efremas*, kalb damas apie Naujojo statymo auk , aiškiai sako, kad “Kristus yra altorius ir avin lis, atna ša, kunigas ir aukos maistas.”⁴⁰

Šv. *Grigalius Nazianzietis* teigia, kad Kristus yra atnaša ir vyriausias kunigas.”⁴¹

Šv. *Epifanijus* sako apie Krist : “Už mus aukoj s do vanas pastoviai yra tas, kuris pirma paaukojo save, kad panaikint Senojo Testamento auk , tobulai paaukoj s savo gyvyb už vis pasaul : jis pats atnaša, pati auka, kunigas, altorius, Dievas, . . . kad tapt mums tobulai gy vybe, ir kad savo aukos pastovum patvirtint nepajudi namai visam laikui.”⁴²

Šv. *Jonas Chrizostomas* išpaž sta tik jim eucharisti ne auka, sakydamas, kad Kristus “yra pats atnaša ir ku nigas.”⁴³

Teofilijus, Aleksandrijos patriarchas (385-412), svarstydamas teologines išvadas iš arianizmo, tarp ko kita pastebi, kad Kristus yra "kunigas ir atnaša, aukoj s ir paaukotasis, pri m jas ir dalintojas. . ."44

Šv. *Augustinas*, Vakar Bažny ios mokytojas, irgi teigia, kad Kristus yra "pats aukoj s ir pats atnaša" (De Civitate Dei X, 20). Ir kitoje vietoje jis šiaip išsireiškia apie eucharistin auk : "M s laiko auka yra paties kunigo k nas ir kraujas."45

T vai, išpažindami Bažny ios tik jim eucharistin s aukos neregimu kunigu Kristumi, neišvengiamai tur jo pasisakyti ir d l *regimo* kunigo, kuris sakramentiniai šven ia Eucharistij . Jie žvelgia Miši celebrant kaip ranki, kuriuo Kristus jį panaudoja ir per kur jis asmeniškai veikia. Šia prasme kalba šv. Jonas Chrizostomas, kuris celebrant vadina Kristaus 'burna'46 ir teigia, kad celebrantas 'duoda Kristui savo liežuv ir savo rank ' .47

Eucharistijos celebranto vaidmen dar aiškiau yra nusak s 5-t šimtmet *Esichius Jeruzalietis*. Jis teigia, kad kunigas atstovauja Kristui eucharistin s paslapties šven-time: "T paslap i akimirk kunigai ištaria eucharistinius žodžius vietoje Kristaus (in persona Christi)."48

Tas pats tik jimas, kur mok Bažny ios T vai, buvo reiškiamas ir *liturgin se* maldose. Jeruzal s ir Bizantijos liturgijoje yra žinoma iškilminga auk paruošimo procesija. Du diakonai eina procesijoje, nešdami Eucharistijos aukai paruoštus duon ir vyn , kaip žem s ir žmogaus darbo vaisius, giedant Kristaus garbei himn . Tokia proga šv. Jok bas Jeruzalietis sveikina Krist — "Karali karali , kuris daro savo ingres , kad b t paaukotas." O Bizantijos senoji šv. Bazilijaus liturgija (9-me šimtm.) sveikina Krist kaip "Vyriausi kunig , aukojant ir paaukot ." Ta pati Kristaus kunigo ir atnašos mintis dar aiškiau yra išreikšta Siro-antiochie i liturgin je atmini-

mo maldoje: . . Tavo T vo akivaizdoje aukojame tave, S n , kai tu esi drauge su savo T vu ir savo Dvasia; tu aukoji ir esi auk pri m jas, tu esi auka ir aukomis bei dešimtin mis garbini, atnaša ir Vyriausias kunigas, užmuštas ir mirusi j prik l jas. . . tu m s vardu aukojiesi. . .”⁴⁹

Viduramži teologai, svarstydami eucharistin auk , beveik pažodžiui pakartoja T v liudijimus. Ir jie moko, kad Miši aukos kunigas ir atnaša yra pats J zus Kristus. Scholastikai, nesvarstydami sistematiškai Eucharistijos aukos, nepabr žia tiesiogiai Kristaus kunigyst s. Pvz. šv. *Tomas Akviniētis* aiškiai svarsto nuo seno žinom tem apie Krist kaip atnaš . Vis d lto jis, nor damas išaiškinti celebranto tarnaujan ios kunigyst s poži r , kalba ir apie Kristaus kunigyst : “Kunigas atstovauja Kristui, kurio vietoje, ir galia ištaria konsekracijos žodžius. . . ir tod l tas yra kunigas ir atnaša (sacerdos et hostia) .”⁵⁰

Išskirtinu b du apie Krist kaip eucharistin s aukos kunig ir atnaš yra išsireišk s šv. *Albertas Didysis*. Eucharistin auk jis aprašo šiaip: “Toji auka yra atnašaujama T vui. J aukoja S nus, m s Vyriausias kunigas. Joje yra aukojamas Kristus žmogaus k no ir kraujo b k l je. Ji yra aukojama už visus. Dieviškoji išmintis suvienijo atnaš su aukojan iu: tas, kuris aukoja ir kas yra aukojama yra viena asmens b tyje (in esse personae) .”⁵¹

Bažny ia visuomet skelb tik jim eucharistine Kristaus auka. Naujasis Testamentas, Bažny ios T vai ir teologai skelbia t pat eucharistin moksl . Nuo 13-to šimtme io pradžios eucharistinis klausimas buvo svarstomas oficialiai didžiuosiuose Bažny ios susirinkmuose. *IV Laterano* Susirinkimas sprendžiamai yra paskelb s, kad eucharistin s aukos “tas pats J zus Kristus yra kunigas ir atnaša” (Denzinger 430; Innocentas III, 1215 m.). *Tridento* Susirinkimas, iškeldamas Miši ir kryžiaus aukos

vienyb , yra viešai paskelb s t pa i tik jimo ties : “Vie-
na ir ta pati atnaša (hostia), dabar kunig patarnavimu
aukotojas tas pats, kuris tada pats save paaukojo ant kry-
žiaus” (sesija XXII, cap. 2; Denzinger 940).

Bažny ia moko, kad eucharistin s aukos kunigas ir
atnaša yra J zus Kristus. Bet *kaip* J zus dabar aukoja ir
aukojasi Mišiose? Jau anks iau pabr ž me, kad Kristaus
auka, kaip dieviškas veiksma yra *antistorinio* bei antlai-
kinio pob džio: ji *amžinai tverianti* ir veiksminga per am-
žius Eucharistijos šventimo metu. Ne be pagrindo II Va-
tikano Susirinkimas eucharistin auk vadina *Kristaus*
auka, kuri kunigai atnašauja sakramentiniu b du:⁵²
Kristus “yra Miši aukoje: jas aukojan iojo asmenyje,
nes tas pats dabar aukoja kunig rankomis, kuris save
paaukojo ant kryžiaus, ir ypatingai eucharistiniais pavi-
dalais.”⁵³

Kristus, b damas danguje, yra paj gus si sti Bažny-
iai Švent j Dvasi (plg. Jn 14, 16-17; 16, 7-8), kuri
dabar veikia žem je jo vardu. Viešpats J zus dabar *pa-
j gus* save paaukoti Mišiose, kaip jis save paaukojo ant
kryžiaus “per amžin j Dvasi ” (Žyd 9, 14). Šia pras-
me kalba ir II Vatikano Susirinkimas: “Atlikdami šven-
tuosius veiksmus, jie (kunigai, Pr.M.) veikia kaip tarnai
Kristaus, kuris tokiu b du liturgijoje savo Dvasios veiki-
mu be paliovos eina sav sias m s kunigo pareigas.”⁵⁴

Iš tikr j Kristus danguje yra *galintas* si sti Švent -
j Dvasi atnašaujan i dovan konsekracijos kiekvienai
akimirkai. Kiekvienu tokiu atveju siun iant Švent j Dva-
si , Kristus savo galia aukojasi Mišiose. Nuo seno eucha-
ristin se maldose buvo šaukiamasi Šventosios Dvasios si-
terpimo sakramentin auk . Kartu yra maldaujama, kad
pats Kristus *asmeniškai* Mišiose atnašaut T vo garbei ir
žmoni pašventimui tikr savo k n ir tikr savo krauj .
Štai šv. Grigaliaus Didžiojo (540-604) laikais jau šauk -

si Bažnyia eucharistine malda tokio asmeniško Kristaus buvimo bei jo veikimo: “Tu pats, Viešpatie, perkeisk šias atnašas savo žodžiu; ia b damas atlik ši mistin liturgij : apsaugok mums tavo garbinimo bei šlovinimo atminim . Si sk savo Švent j Dvasi , kad ji at jusi savo šventu, geru ir garbingu buvimu pašv st ir perkeist ia turimas brangias bei šventas atnašas m s atpirkimo pat k n ir krauj .”⁵⁵

Taigi neabejotinai šv. Mišios yra Kristaus auka. Jas atnašauja jis pats, pasinaudodamas Bažnyios patarnavimu. O ta Kristaus auka yra kartu ir Bažnyios auka.

b) Šventos Mišios yra Bažnyios auka

(1) Tik jimas Eucharistija kaip
Bažnyios auka

Paskutinis Vakarienis metu pats save paaukojis sakramentiniai, Kristus tar apaštalams: “Tai darykite mano atminimui.” Tais žodžiais, kaip moko Tridento Susirinkimas, sakramentini jo auka yra patikta Bažnyiai. Kristus taip patvark regim Naujojo statymo auk , kad visa Bažnyia aukot sakramentiniai iki amži pabaigos “j pati per kunigus regimais ženklais” (plg. Tridento Susirinkimo XXII sesijos, cap. 1; Denzinger, 938).

“Tai darykite mano atminimui.” Tais žodžiais Jzus savo kunigystis p dinius — apaštalus galino perkeisti žmogaus darbo vaisius — duon ir vyn — sakramentiniai aukojam jo k n ir krauj . Tuo pa iu jis galino sakramentinius kunigus, kad jie kartu su kitais Bažnyios nariais, min dami m s Viešpaties kan i , prisik lim iš mirusi j ir garbing žengim dang , aukot jo “paties mums duot dovan auk , . . . švent j amžinojo gyvenimo duon ir amžinojo išganymo taur ” (I Eucharistin malda). Šia prasme šv. Paulius kalba korintieiams apie Naujojo statymo auk , kuri atnašauja visa tikin-

i j bendruomen (kunigas ir kiti Miši dalyviai): “Ka-
da tik valgote šit duon ir geriate iš šitos taur s, j s
skelbiate Viešpaties mirt , kol jis ateis” (1 Kor 11, 26).

N ra abejon s, kad Mišios yra *savita* Bažny ios auka.
Juk Mišios yra ne tik Kristaus aukos veiksmas, bet ir
Bažny ios. “Nes jose Kristus prat sia nekruvinu b du t
pa i auk , kuri atliko ant kryžiaus kunig rankomis.”
Bažny ia, susivienijusi su Kristumi, atlieka “kunigo ir
atnašos vaidmen , aukoja j T vui ir tuo pa iu laiku ji
pati visiškai pasiaukoja kartu su juo.”⁵⁶ Vadinasi, eucha-
ristin s aukos kunigas ir atnaša yra Bažny ia vienyb je
su Kristumi. Tolygiai moko ir popiežius Paulius VI savo
enciklikoje ‘Mysterium fidei’: “. . . Bažny ia, b dama vie-
nyb je su Kristumi, kaip kunigas ir aukojamoji dovana,
atnašauja vis Miši auk ir visa yra aukojama.”⁵⁷ Ka-
dangi Bažny ia aukoja Mišias vienyb je su Kristumi, tai
jos auka yra visuomet viešo pob džio ir turi visuotin
gali . Tai ryškiai nusako tas pat popiežius Paulius VI:
“Kiekvienos Mišios, net jei jas kunigas šven ia priva iai,
vis d lto n ra priva ios, bet Kristaus ir Bažny ios veiks-
mas. Atnašaudama gi ši auk , Bažny ia aukoja save kaip
auk už visus ir pritaiko vienintel bei berib kryžiaus
aukos atperkam j gali už viso pasaulio išganym .”⁵⁸

II Vatikano Susirinkimas skelbia m s tik jim , kad
mes, tikintieji, esame jungti krikštu Krist . Juk krikš-
to d ka — Šventosios Dvasios veikimu, esame vienas k -
nas Kristuje (1 Kor 12, 13). Šiuo sakramentiniu b du
esame tap mistiniu Viešpaties K nu — Bažny ia. Tod l
teisinga sakyti, kad Mišiose tikintieji “atnašauja Dievui
dangišk auk ir drauge su ja save pa ius.”⁵⁹ O tikin i j
dvasin s atnašos “Eucharistin s aukos metu drauge su
Viešpaties k nu karštu pamaldumu yra teikiamos T -
vui.”⁶⁰

Kristaus aukos atnaša yra jis pats (plg. Žyd 9, 12;

10, 8-14). Tokia asmeniška Kristaus auka nėra susijusi su Jeruzale ar kuria kita vieta; ir asmeninjo auka yra pati tinkamiausia dangaus Tavo garbinimui 'dvasia ir tiesa', kaip tai buvo paskelbta samarietėi moteriai (plg. Jn 4, 21-24). Juk Dievas yra dvasia, todėl ir jo garbinimas turi reikštis 'dvasia ir tiesa'. Tik savo dvasia galima suėiti artim ryšį su Dievu ir garbinti jį. Per krikštą mes, sijungę Kristui, turime prie jį tokį dvasinį dangaus Tavo garbinimą: mes stovime Dievo akivaizdoje ir aukojame save Tavui su Kristumi ir per Kristų. Tokia savo dvasine auka mes kartu su Kristumi garbiname Dievą 'dvasia ir tiesa'.

Ta prasme šv. Paulius ragina romiečius tokia savo auka garbinti Dievą: "...aš prašau aukoti savo kūnus, kaip gyvūnus, šventam Dievui patinkančius aukus, kaip dvasinį Dievo garbinimą" (Rom 12, 1). Kai apaštalas ragina 'aukoti savo kūnus', turi mintyje *vis asmen*, o ne vien kūną. Taigi pakrikštytasis asmuo yra 'atnaša', kuri Dievas mielai priima. Nėra abejonų, kad pakrikštytieji, aukodamiesi su Kristumi Eucharistijoje, dvasiniai garbina Dievą. Juk Kristus, aukodamasis ant kryžiaus, norėjo, kad visa Bažnyčia vienybėje su juo garbintų Dievą. Tame Dievo garbinime vykdo dabar Kristus su savo Bažnyčia eucharistine auka, kuri jį tam tikslui yra steigusi. Ir visi Bažnyčios nariai, kurie per krikštą yra tapę Naujojo statymo kunigystės dalininkais, Eucharistijos šventimo metu atnašauja "dvasines aukas, priimtinas Dievui per Jėzų Kristų" (plg. 1 Pt 2, 5).

Bažnyčios *Tvairai* — rytiniai ir vakariečiai —, gerai žinodami Naujojo statymo kultūrą, liudija, kad Eucharistijos šventimo metu tikintieji drauge su Kristumi aukoja save Dievui. Šv. *Kirilas Aleksandrietis* rašo: "Kiekvienas iš mūsų, kurie esame tik jimu išteisinti ir Dvasia pašventinti, yra tapę Dievui dovana."⁶¹

T vai teigia, kad dvasin s tikin i j atnašos pa ios iš tav s turi ryš su Eucharistija. Tod l šv. *Grigalius Nazianzietis* sako, kad kunigas aukoja Dievui tikin iuosius. O šv. Kirilas Aleksandrietis moko, kad žmogus savaime n ra pasiruoš s dvasinei aukai; reikia, kad Bažny ia paruošt j , ir jau paruošt Eucharistijos šventimo metu celebrantas pavest Dievui.“ Tuo pabr žiama, kad kunigas yra Kristaus pašv stas tikin i j mokytojas ir j atstovas eucharistin s aukos šventimo metu.

Vakar T vai, vis pirma afrikie iai, kurie raš lotyniškai, ryškiau iškelia asmenišką bei dvasin s aukos ryš su Eucharistija. Štai šv. *Ciprijonas* ir šv. *Augustinas*, išryškindami duonos ir vyno simbolin reikšm arba aiškindami vandens sumaišymo su vynu prasm , nurodo Bažny i kaip atnaš , susijungusi su Kristumi. Tok Bažny ios susijungim su Kristumi pabr žia šv. *Ciprijonas* savo 63- iame laiške Cecilijui: “Krislus n ra niekis be žmoni , nei žmon s niekis be Kristaus.”⁶³

Savo mistagogin se homilijose šv. *Augustinas*, kartas nuo karto sugretindamas pasiruošim Krikštui su eucharistine duona, teigia, kad visi pakrikštytieji yra ta realyb , kuri yra atnašaujama kartu su Kristumi ant altoriaus. Vadinasi, šv. Augustino mintimi Bažny ia yra eucharistin s aukos atnaša Dievui. Savo veikale *De Civitate Dei* šv. Augustinas, nesileisdamas bet kok simbolin aiškinim , pristato Bažny i kaip visuotin atnaš Dievui: “...tas pats visas atpirktasis Miestas, tai yra, švent j kongregacija bei draugija, save aukoja kaip visuotin atnaš Dievui per an Vyriausi Kunig , kuris ir pats save paaukojo savo kan ioje už mus, kad taptume k nu tos Galvos, kuri yra *tarno vietoje*. Iš tikro šiuo b du jis paaukojo ir buvo paaukotas, nes per ši auk jis yra tarpininkas, ir šioje aukoje jis yra kunigas ir atnaša. . . Ši yra krikš ioni auka: daugelis j yra vienas k nas Kristuje. K Bažny ia

dažnai kartoja ir švenčia altoriaus sakramente, tikintieji gerai žino ir tuo parodo, kad šiame aukojime ji pati save aukoja.”⁶⁴ Kitoje vietoje šv. Augustinas dar ryškiau pasisako: “Šiame (Bažnyios aukojime, Pr.M.) Jis (Kristus) yra kunigas, aukotojas ir atnaša. Todėl norima, kad tu auk kasdien atnašaut sakramentiniai Bažnyčiai, kuri, bėdama tos pačios Galvos kūnas, žino, kaip aukoti save pačiam (Kristui) tarpininkaujant.”⁶⁵

Toks afrikanų Tėvų mokymas apie Bažnyčią kaip atnaš Eucharistijoje buvo skelbiamas iki viduramžių. Tai paliudija kai kurie anono teologai. Šv. *Paschasius Radbertas* (785-860) rašo: “Kristus nėra Vyriausias Kunigas be Bažnyčios, ir Bažnyčia nėra atnaša Tėviui be Kristaus.”⁶⁶ *Alger de Liege* (von Luettich) taip pat paliudija, sakydamas: “Ant altoriaus Bažnyčia su Kristumi yra vienas ir vienas sakramentas” (‘concorporalis’ et ‘consacramentalis’).⁶⁷

Scholastikams amžiuje teologai (kaip Petras Lombardas, šv. Albertas Didysis, šv. Tomas Akvinietis), nors žinojo Tėvų mokymą apie Bažnyčią kaip atnašą su Kristumi Eucharistijoje, bet išskirtinai nepabrėžė šio klausimo. Tik 19-ajame šimtmetyje *Matthias Joseph Scheeben* (1835-1888),⁶⁸ svarstydamas giliau Bažnyčios Tėvų ir didžiųjų scholastikos autorių teologinį mokymą, išsklaidė ir mums rūpimą klausimą. Jis taip toli žvelgia į teologinį klausimą, kad mums pasidarė aišku, jog Eucharistijos šventimo metu Bažnyčia ir Kristus visiškai vienybėje aukojasi dangaus Tėviui sakramentiniai. Štai kodėl mūsų šimtmečiuje ryškiau išreiškiame eucharistinę maldoją teologiniu tiesioginiu būdu, kad Bažnyčia, susivienijusi su Kristumi, sakramentiniai aukojasi Dievo Tėvo garbei. Ketvirtoje Eucharistijoje maldoje šiais žodžiais kreipiamės Dievą: “Pažvelk, Viešpatie, Auk, kuri pats parengė savo Bažnyčią, ir visus, kurie stiprinsis šia duona ir gers iš šios taurės,

Švent ja Dvasia sujunk vien kn , kad Kristuje jie suaugt *gyv auk* Tavo garbei ir šlovei”.

(2) Bažny ia drauge su Kristumi yra eucharistin s aukos atnaša ir kunigas

Dabar mums visiškai aišku, kad Bažny ia drauge su Kristumi yra eucharistin s aukos atnaša. Ne tik atnaša, bet ji atlieka kartu su Kristumi ir eucharistin s aukos kunigo vaidmen . Bažny ios kunigiškas pob dis kyla iš mistin s jos vienyb s su Kristumi. Mistin Kristaus vienyb su visa žmoni gimine yra prasid jusi anuo Dievo S naus, amžinojo Žodžio, sik nijimo metu (ži r. pirm. sk.). Tada Dievo Dvasia jung mus visus Kristaus žmogyst . 0 per Krikšt sakramentiniai mes sijung me Kristaus Kn . Taip tik jimu ir krikštu regimai tapome Kristaus Bažny ia. Juk “Kristus myl jo Bažny i ir atidav už j save, kad j pašventint , apvalydamas vandens nuplovimu ir žodžiu, kad padaryt sau garbing Bažny i , neturin i jokios d m s, nei raukšl s, nei nieko tokio, bet švent ir nesutept ” (Ef 5, 25-27). Vadinasi, savo auka ant kryžiaus Kristus laim jo sau Bažny i ir Krikšto sakramentu pašvent j ir regimai jung savo Kn . Tod l šv. Paulius aiškiai teigia, kad dangaus T vas “visa jam (Kristui) palenk po koj , o j pat pasta t viršum visko, kad b t galva Bažny ios, kuri yra jo K nas, pilnatv to, kuris visa visame pripildo” (Ef 1, 22-23). Tai reiškia, kad Bažny ios Galva yra Kristus. Mes, kaip Bažny ios nariai, esame paslaptingai bei intymiai suvienyti su Kristumi, ir d l šios vienyb s turime antgamtin gyvyb . Iš tik cituot šv. Pauliaus žodži prieiname kit teising išvad : kas yra galva knui, tas yra Kristus Bažny iai; Bažny ia negali b ti atskirta nuo Kristaus. Kaip knas yra galvos pilnatv ir užbaigimas, taip

ir Bažny ia yra Kristaus pilnatv . Kristus, b damas Bažny ios galva, suteikia jai garb ir tobulum . Ir Bažny ia prisideda prie savo galvos garb s padaug jimo. Kai Bažny ia ir jos nariai šven ia eucharistin auk , prisideda sakramentiniai prie kunigiško Kristaus aukojimo. Šia prasme Bažny ia prisideda prie Kristaus Kunigo pilnatv s. Taigi eucharistin je aukoje Bažny ia kartu su Kristumi regimai atlieka kunigo vaidmen .

(3) Bendrosios tikin i j ir tarnaujan ios kunigyst s vaidmuo eucharistin je aukoje

Bažny ios, Dievo tautos, *kunigiškas* pob dis yra aiškus iš šv. Pauliaus laiško Efezie iams (2, 18-22). Apaštalas Efezo krikš ioni bendruomen vadina 'Dievo namiškiais': "J s, sako, esate užstatyti ant apaštal ir pranaš pamato, turintys kertiniu akmeniu pat J z Krist , ant kurio darniai auga visas pastatas, tampantis šventove Viešpatyje, ant kurio ir j s esate drauge statomi, kaip Dievo b stin Dvasioje". Taip sandarioje krikš ioni su Kristumi vienyb je slypi Dievo tautos kunigiškas pob dis. Šv. Petras tai išreiškia savo pirmame laiške: "Ženkite prie jo (Kristaus) gyvojo akmens. . . Ir j s patys, kaip gyvieji akmenys, statydinkit s dvasinius namus, kad b - tum te šventa kunigyst . . ." (1 Pt 2, 4-5). Tame pa iame perskyrime šv. Petras sakmiai krikš ionis vadina karališka kunigyste: "J s esate išrinktoji gimin , karališkoji kunigysyt , šventoji tauta, sigytoji liaudis" (1 Pt 2, 9). Taigi atpirktoji Dievo tauta, b dama kunigiška, yra galinta "atnašauti dvasines aukas, priimtinas Dievui per J z Krist " (1 Pt 2, 5). Šv. Miši metu Bažny ios nariai, atnašaudami savo 'dvasines aukas', tai yra, asmeniškai save pa ius, savo tarnyb artimo labui, savo kent jimus, kunigiškai dalyvauja Kristaus aukoje. Vadinasi, to-

kiomis dvasiniais aukomis mes kartu su Kristumi garbiname dangaus Tėvą ir pašvenčiame save bei kitus.

Bažnyios *Traditio* irgi buvo gerai žinomas pakrikštytųjų kunigiškas pobūdis. Šv. *Augustinas*, kalbėdamas apie tikinčiųjų dalyvavimą Kristaus kunigystėje, taip išreiškia Bažnyios tikėjimą šiuo klausimu: „Kaip kad visus vadiname krikščionimis dėl mistinės chrismos, taip ir visus — kunigais, nes jie yra vieno kunigo nariai.“⁶⁹ Šv. *Jonas Chrizostomas*, kaip ir kiti Tėvai, pastebi, kad Eucharistijos liturgija liudija, jog visa Bažnyčia, atnašaudama Naujojo statymo auką, šreiškia Dievui padėką bei garbą: „Eucharistin malda (kanonas) mums yra bendra, nes kunigas nėra vienai vienas, kuris išreiškia (Dievui) padėką, bet tai daro su juo visi žmonės, juk iš tikro esame vienas kūnas.“⁷⁰ Ir visuotinai yra pripažinta, kad Eucharistijos liturginis veiksmas atlieka regimai Bažnyčia, o ne Kristus. Konsekracijos metu Kristaus veiksmas išreiškia Bažnyčia, tai yra, Mišias švenčiantis kunigas, kuris, atstovaudamas Kristui ir Bažnyčiai, ištaria Viešpaties žodžius — ‘Tai yra mano kūnas, tai yra mano kraujas’. Taigi teisinga sakyti, kad nuo pradžios iki pabaigos Eucharistija yra bažnytinis bendruomeninis veiksmas. Visa tad Bažnyčia aukoja su Kristumi Naujojo Testamento auką: Kristus yra tos aukos kunigas, bet kartu ir visa Bažnyčia. Štai kodėl kunigas — Mišias celebrantas kalba eucharistin maldą tik su mažomis išimtimis ne savo vieno, bet vis bendruomeniniais vardais. Po konsekracijos visi kartu — tiek celebrantas, tiek ir visi Mišias dalyviai — minime vėlykinį paslaptį ir aukojame Dievui mums duotą dovaną: „Minimi jo mirtį ir prisikėlimą, aukojame Tau, Viešpatie, gyvenimą duonai ir išganymą taurėms, todėl kad, leidai mums prieš Tave prisirišti ir Tau tarnauti“ (II Eucharistin malda).

Iš tikrųjų Eucharistija yra Naujojo statymo auka,

kuri regimai atnašauja visa Bažnyia — tarnaujantis kunigas ir drauge su juo tikintieji savo karališką kunigystę. *Kokiu* gi būdu atnašauja Bažnyia eucharistin auką? Iki 9-tojo šimtmečio nebuvo giliau žvelgiamas skirtumas tarp tarnaujančio ir bendrosios tikinčio kunigystės. Bažnyios Tėvai ir teologai pabrėždavo, kad kunigas su tikinčiais švenčia eucharistin auką. Bet jie nepasiskaidavo ryškiai apie kunigo ir tikinčio vaidmenį Mišiose šventime.

Tik 9-tą šimtmetį kai kurie teologai pradėjo aiškiai skirti kunigo celebranto vaidmenį Mišiose nuo tikinčio dalyvavimo tame pačiame aukojimo vyksme. Kunigiškas konsekracijos veiksmas visuomet buvo priskiriamas tik kunigui celebrantui. Diakonas *Florus iš Liono*, komentuo-damas romanišką kanoną, teigia, kad ir visa tikinčio Bažnyia kunig rankomis atnašauja eucharistin auką. Jis sako šiaip apie tikinčio aukojimą: „Aukoja Bažnyios kunigai, ir per juos visa Bažnyia aukoja už save bei savuosius šlovinimo auką.“⁷¹ Kitoje vietoje tas pats autorius, kalbėdamas apie duonos ir vyno perkeitimą Kristaus aukos dovanas, sako, kad tie elementai „kunig rankomis yra konsekruojami“⁷² ir kad visi aukoja.⁷³ Panašiai šiuo klausimu pasisako ir *Remigijus*, O. S. B., iš *Euxere* (841-908): „Tikintieji, nedrįsdami savo nuopelnais geidžiamas maldas ir aukas atnašauti visagaliui Dievui, tai persiunčia kunig patarnavimu bei malda.“⁷⁴

Nuo 9-to šimtmečio jau žinomas nuostatas, kad visa Bažnyia atnašauja eucharistin auką kunig rankomis (per manus sacerdotum). Jau pačioje pradžioje šio sky-relio esame teigę, kad Kristus galino apaštalus ir jų p-dinius kunigystėje perkeisti duoną ir vyną sakramentiniais aukojimo kėnais ir krauju. Tik po konsekracijos turime Kristaus ir Bažnyios atnašas, kurias visi pakrikštytieji aukoja dangaus Tėvo garbei.

Konsekracijos metu, tiesa, veikia pats Kristus — Bažnyios galva ir Vyriausias Kunigas. Bet savo velykinei aukai jis duoda sakramentinę formą, pasinaudodamas hierarchinio kunigo patarnavimu. II Vatikano Susirinkimo žodžiais, hierarchinis kunigas, “atstovaudamas Kristaus asmeniui, paveria dovanas eucharistine auka ir ją atnašauja visos Dievo bendruomenės vardu. O tikintieji savo karališkąją kunigybę Eucharistijoje drauge aukoja.”⁷⁵ Toki kunigo ir kartu tikintųjų aukojimą išreiškia Bažnyčia pirmoje eucharistiniame maldoje: “Atmink, Viešpatie. . . ir visus tave susirinkusius, kuri tik jim pažįsti ir ištikimybės žinai; už juos mes tau aukojame, ir jie patys tau aukoja už save ir visus saviškius šis šlovingis aukas, trokšdami išganymo ir apsaugos; to jie tikisi ir siunčia savo maldas tau, amžinasis, gyvasis, tikrasis Dieve”. Vadinasi, tikintieji atnašauja eucharistinę auką ne tik kunigo rankomis, bet ir *patys asmeniškai*, kai *gyvu tik jimu* bei *dvasios atsidavimu* jie “sieja šlovinimo, maldavimo bei padėkos savo intencijas drauge su kunigo prašymais arba jo dvasios intencija, net su paties Vyriausio Kunigo (Kristaus) nusiteikimu.”⁷⁶

Nuo 9-tojo šimtmečio teologai mokė, kad pakrikštytieji dalyvauja asmeniškai bei savitai Eucharistijos aukoje. Komentuodamas pirmojo kanono žodžius — “ir visus tave susirinkusius, kuri tik jim pažįsti ir ištikimybės žinai”, *Florus iš Liono* teigia: “Kas yra vykdoma asmeniškai kunig tarnyba, tai yra atliekama bendrai vis tik jimu ir atsidavimu.”⁷⁷ Panašiai pasisako ir šv. *Petras Damiano* (1006-1072): “Kunigas aukodamas Dievui savo rankomis atlieka, tikintieji tai išreiškia savo dvasios valingu atsidavimu.”⁷⁸ Tikintieji tad savo giliu *tik jimu* ir *dvasios atsidavimu* bei *pamaldumu* prisijungia prie konsekracijos veiksmo.

Bet toks tikintųjų prisidėjimas tik jimu bei pamal-

džia nuotaika prie kunigo konsekracijos bei aukojimo veiksmo dar nepasako, kad m s dalyvavimas eucharistin je aukoje yra atbaigtas. Tik sakramentin *komunija* visai atbaigia pakrikštyt j dalyvavim Eucharistijos šventime. Tod l Kristus sak : “Imkite ir valgykite. . . Gerkite iš jos visi. . .” (Mt 26, 26-27). Pakrikštytieji, primdami šv. komunij bendrosios Krikšto kunigyst s galia, sakramentiniai dalyvauja Kristaus aukoje. Tod l Bažny ia pageidauja, kad tikintieji, dalyvaudami šv. Mišiose, eit taip pat prie Viešpaties stalo. — Jei kas negali priimti Šven iausiojo Sakramento, tur t bent dvasiniai tai padaryti, tai yra, žadinti savo širdyje šv. komunijos trošk kim (dvasin komunija).

c) Kristaus ir Bažny ios aukos tarpusavis ryšys

Eucharistija yra Kristaus ir Bažny ios auka. Eucharistin s aukos kunigas ir atnaša yra J zus Kristus. Ta iau J zaus valia yra, kad ir Bažny ia kartu su Vyriausiu Kunigu aukoja ir aukojasi: vienyb je su Kristumi ir Bažny ia yra Naujojo statymo aukos kunigas ir atnaša. Eucharistin je aukoje Bažny ia artimai santykiauja su Kristumi: Kristaus auka vyksta Bažny ios Eucharistijos aukojime, o ir pati Bažny ia yra jungta Kristaus auk .

Krislus paaukojo save ant kryžiaus pats vienas. Bažny ia anuo metu nedalyvavo, nes jos dar nebuvo. Tiesa, “prie J zaus kryžiaus stov jo jo motina, jo motinos sesuo, ir Marija Kleopien , ir Marija Magdaliet ,” ir jo mylimasis mokinys Jonas. (Jn 18, 25-27). Šie asmenys, ypatingai Marija ir evangelistas Jonas, galima sakyti, atstovavo b simai Kristaus Bažny iai. Per Marij ir Jon tik simboliškai Bažny ia dalyvavo kryžiaus aukoje. Kristus ta iau tur jo mintyje, kad visa Bažny ia dalyvaut jo aukoje: ant kryžiaus Kristus savo auka nupeln atpirkimo malon visiems žmon ms. Reik jo, kad visi žmon s

gal t pasinaudoti kryžiaus aukos vaisiais. Šiam tikslui Kristus steig Eucharistij . Bažny ia garbina Diev 'dvasia ir tiesa', ir tuo b du dalyvauja atpirkimo paslapyje bei save pašven ia. Išviršiniais veiksmis, tai yra, sakramentiniai, Bažny ia sijungia Kristaus auk ir pasinaudoja vienintel s jo aukos vaisiais. Sakramentiniu b du Bažny ia prat sia Kristaus auk vis žmoni išganymui.

Bažny ia gi yra paj gi vykdyti ši vienintel Naujojo statymo auk , nes ji yra Kristaus Sužieduotin ir mistinis jo K nas. Tokia ji yra regimai tapusi per Krikšt . Šventajai Dvasiai veikiant, ji per Krikšt yra intymiai susijungusi su Vyriausiu Kunigu Kristumi. Taigi dalyvaudama Kristaus kunigyst je, Bažny ia atnašauja eucharistin auk . Ji tai atlieka ypatinga tarnaujan ios kunigyst s galia.

Šiuo poži riu Bažny ia, šv sdama Eucharistij , sakramentiniai sijungia Kristaus auk . Š intym *rys* tarp Kristaus aukos ir Bažny ios dalyvavimo joje išreiškia šv. Paulius šiais žodžiais: ". . . Argi laiminimo 'taur , kuri laiminame, n ra bendravimas Kristaus kraujyje? Argi duona, kuri laužome, n ra bendravimas Kristaus k ne? Jei viena duona, tai ir mes daugelis esame vienas k nas: mes juk visi dalijam s viena duona" (1 Kor 10, 16-17).

Š intym *rys* tarp Kristaus aukos ir Bažny ios dalyvavimo joje kiekvienu Eucharistijos šventimo atveju palaiko Šventoji Dvasia. Juk Kristus, s d damas T vo dešin je, siun ia nepaliaujamai Švent j Dvasi savo Bažnyiai (plg. Jn 14, 16-17 ir 26; 16, 7). Šventoji Dvasia galina Bažny i atlikti žem je Kristaus vardu Dievo garbinim ir žmoni pašventim . Tik Šventosios Dvasios *veikimu* Bažny ia paj gia *vieningai* su Kristumi atnašauti Naujojo statymo auk — Eucharistij . Tod l Bažny ia šia prasme kreipiasi Švent j Dvasi ketvirtoje eucharistin je maldoje: "Kad toliau nebe sau gyventume, o

tam, kuris dėl mūsų yra mirsis ir prisiklįs, jis pirmiesiems tikintiesiems nuo Tavo, Tve, atsiunt Šventąjį Dvasią, kuri tacia jo darb pasaulyje ir atbaigia šventumą." Ir prieš konsekraciją šaukiame Šventąjį Dvasią, kad ji tiesiogiu siterpimu paverst mūsų rankas dovanas

Kristaus ir jo Bažnyčios auk: "Todėl meldžiame, Viešpatie, tegul ta Šventoji Dvasia pašventina šias dovanas, kad jos tapt mūsų Viešpaties Jaus Kristaus Kunu ir Krauju."

Bažnyčia, atnašaudama eucharistiną auką, Šventosios Dvasios veikimu pajigia kartu su Kristumi tobulai išreikšti dangaus Tavo garbą ir pašvęsti žmones. Dalyvaudami eucharistiniame aukoje, mes sakramentiniai susitinkame su savo Kuru, Atpirkju ir su Šventąja Dvasia.

Šitoks mūsų susitikimas vis dėlto pasilieka gili paslaptis. Eucharistijos paslaptis Kristus mums apreiškia. Savo tikėjimu ją priimame. Bet Eucharistijos paslapties pažinimas pasilieka mums netobulas ir dalinis iki amžios pabaigos. Tariant šv. Pauliaus žodžiais: "Kai ateis metas tobulumui, pasibaigs, kas netobula. . . Dabar mes regime lyg veidrodyje, mslingu pavidalu, o tuomet regisime akis akiai. Dabar pažinstu iš dalies, o tuomet pažinsiu pilnai, kaip ir aš esu pilnai pažintas. Taigi dabar pasilieka tik jimas, viltis ir meilė — šis trejetas, bet didžiausia jame yra meilė" (1 Kor 13, 9-13). Eucharistija gi yra meilės šaltinis.

The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that proper record-keeping is essential for the success of any business and for the protection of the interests of all parties involved. The text outlines various methods for recording transactions, including the use of journals, ledgers, and account books. It also discusses the importance of regular audits and the role of accountants in ensuring the accuracy of the records.

The second part of the document focuses on the principles of accounting. It explains the basic concepts of debits and credits, and how they are used to record transactions. It also discusses the importance of the accounting cycle and the role of the accountant in preparing financial statements. The text provides a detailed explanation of the various accounts used in accounting, including assets, liabilities, and equity accounts.

The third part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that proper record-keeping is essential for the success of any business and for the protection of the interests of all parties involved. The text outlines various methods for recording transactions, including the use of journals, ledgers, and account books. It also discusses the importance of regular audits and the role of accountants in ensuring the accuracy of the records.

The fourth part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that proper record-keeping is essential for the success of any business and for the protection of the interests of all parties involved. The text outlines various methods for recording transactions, including the use of journals, ledgers, and account books. It also discusses the importance of regular audits and the role of accountants in ensuring the accuracy of the records.

IŠNAŠOS

PIRMASIS SKYRIUS

1. Lk 2, 11: 'Viešpats Mesijas' — pateptasis; Lk 2, 26: "... pamatysia.s Viešpaties Mesij " — patept j ; plg. Karl Rahner, Theological Dictionary, Herder and Herder, New York, 1965, 86-287 p.
2. Plg. Žyd 2, 10-12; Kol 1, 16-20; Ef 1, 10-14; plg. Karl Rahner, The Church and the Sacraments, Herder and Herder, New York, 1963, 12-13 p.; pig. taip pat Johannes Pinsk, Die Sakramentale Welt, Patmos-Verlag, Duesseldorf, 1966, 34 p.
3. Jer 31, 31-34; plg. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, So. Boston, Mass. 1967, I, n. 9, 25-27 p.
4. Plg. Apd 10, 35; plg. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, 9, 25 p.
5. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I 9, 25 p.
6. Plg. Kun 26, 12; Iš 6, 7; Ez 36, 28; 2 Kor 6, 16; Apreiškimas Jonui 21,3.
7. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, 8, 23 p.: "Kristus, vienintelis tarpininkas, savo švent j Bažny i — tik jimo, vilties ir meil s bendruomen šioje žem je steig kaip regim organizm ir be perstojo palaiko". Plg. t.p. 9, 25-27 p.
8. Henri de Lubac, S.J., The Church: Paradox and Mystery, Alba House, N.Y. 1969, 34-45 p.
9. Enciklika apie mistin Kristaus K n ; cit. Katalik Katekizmas (Pr. Manelio vertimas), Roma 1960, 46, 72 p.
10. "Moritur Christus, ut fiat Ecclesia"; Šv. Augustinas, In Evangelium Johannis, tract. 9, 10 (PL 35, col. 1463); cit. E. Schillebeeckx, O.P., Christ the Sacrament of the Encounter with God, Sheed and Ward, N.Y. 1963, 47 p.
11. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, 9, 27 p.
12. Plg. Karl Rahner, Christianity and Non-Christian Religions. The Church, Readings in Theology, P.J. Kennedy and Sons, N.Y., 1963, 112-135 p.
13. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, 13, 33 p.
14. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, 16, 36 p.
15. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, 14, 34 p.: "I Bažny ios bendruomen pilnai yra ijungti asmenys, kurie turi Kristaus Dvasi , priima vis tos bendruomen s santvark bei visas joje esan ias išgany mo priemones ir, be to, tik jimo, sakrament , bažnytin s vadovyb s bei bendryb s ryšiais yra jos regimajame organizme susieti su Kristumi, kuris valdo popiežiaus ir vyskup asmenyje."
16. Plg. Mk 16, 19-20; Fil. 2, 9-10; Apd 2, 36; Žyd 5, 9; plg. Jean

- Danielou, Christ and Us, Sheed and Ward, N.Y., 1961, 154-179 p.
17. Jn 12, 32. ia kalbama apie J zaus mirt ant kryžiaus, bet ir jo išaukštinim po prisik limo ir dangun įžengimo. — Plg. The Jerome Biblical Commentary, Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs, N.J., 1968, 449 p.
  18. Jean Danielou, op. cit., 158 p.
  19. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, 8, 24 p.
  20. Plg. E. Schillebeeckx, op. cit., 48 p.
  21. S. Th. Ill, q. 63, a. 4 ad 3; plg. E. Schillebeeckx, op. cit., 48 p.
  22. Contra Faustum, 19 (PL 42, col. 355). Plg. E. Schillebeeckx, op. cit., 48 p.
  23. S. Th. Ill, q. 61, a. 1. Plg. E. Schillebeeckx, op. cit., 48 p.
  24. S. Th. Ill, q. 61, a. 2 ir 3c ir ad 2; q. 70, a. 4, ad 2; plg. E. Schillebeeckx, op. cit., 48 p.
  25. Plg. Antanas Maceina, Didieji dabarties klausimai, Chicago, 111., 65 p. — Plg. Išm 13, 1-9: "Tušti visi žmon s, kuriuose n ra žinojimo Dievo, ir kurie iš matom g rybi negal jo suprasti to, kuris yr a. . T a i p pat Rom 1, 18-21.
  26. Plg. Karl Rahner, Is the Church sent to humanize the World? (Theology Digest), Spring 1972, 18 p.
  27. Taip aiškina malon s vaidmen Bažny ios T vai, cituodami šv. Jono 1, 9: "Buvo tikroji šviesa, kuri apšvie ia kiekvien žmog , ir ji at jo š pasaul ." Plg. Ludwig Ott, Fundamentals of Catholic Dogma, St. Louis, Mo., 1964, 241 p.
  28. Plg. Seely Beggiani, "Revelation and Religious Experience", str. knygoje: G. Devine, New Dimensions in Religious Experience, Staten Island, N.Y. 1971, 43-47 p.
  29. Plg. Seely Beggiani, op. cit., 47 p.
  30. J. Fuchs, S.J., Is there a specifically Christian Morality? (Theology Digest), Spring 1971, 44 p.
  31. Plg. Seely Beggiani, op. cit., 46 p. — Antanas Maceina, op. cit., 65-66 p., šitaip vertina Rahner'io nuomon : "Tod l nesusipratimas yra kalbos apie ateistus kaip apie anoniminius krikš ionis, kurie padoriai gyvendami ir gera darydami artimui, jau tuo pa iu, tegu ir nes moningai tik Diev ir vyk d krikš ionyb , nors savo žodžiais bei elgesiais savo tik jim ir neigt ."
  32. Plg. A. Maceina, op. cit., 66-68 p.
  33. A. Maceina, op. cit., 68-69 p.
  34. Plg. A. Maceina, op. cit., 72-73 p.
  35. Plg. Iš 6,7; Pak 26, 17-18; 29,12-13; Jer 11,4; 24,7; 31,33; Ezek 11, 20; 14,11; 37,27; Oz 1, 9.
  36. Plg. Encyclopedic Dictionary of the Bible. McGraw-Hill

- Book Co., Inc., N.Y. 1963, 434 p.
37. Plg. Encyclopedic Dictionary of the Bible, 360 p.
  38. Plg. Henricus Denzinger, *Enchiridion Symbolorum*, Friburgi Br. 1947, n. 54.
  39. Plg. Denzinger, n. 148.
  40. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, 5, 124-125 p.
  41. Plg. Šv. Tomas Akvinietis, *St. Th. Ill, q. 48, a. 6*; plg. E. Schillebeeckx, *op. cit.*, 14 p.
  42. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, 5, 125 p.
  43. Plg. E. Schillebeeckx, *op. cit.*, 15 p.
  44. 1 Tim 2, 5-6.
  45. Plg. E. Schillebeeckx, *op. cit.*, 15 p.
  46. Plg. E. Schillebeeckx, *op. cit.*, 17-18 p.
  47. Plg. E. Schillebeeckx, *op. cit.*, 18 p.
  48. Plg. E. Schillebeeckx, *op. cit.*, 19 p.
  49. Šv. Tomas Akv., *S. Th. Ill, q. 8, a. 1, ad 2*: "... Savo dievyb s galia jo (J zaus) veiksmi teikia mums išganym ..
plg. E. Schillebeeckx, *op. cit.*, 19 p., išnaša 18.
  50. Plg. Denzinger, n. 148 ir 1463.
  51. Plg. Denzinger, n. 276, 277, 278, 280, 281.
  52. Plg. E. Schillebeeckx, *op. cit.*, 30 p.
  53. Plg. E. Schillebeeckx, *op. cit.*, 31-32 p.
  54. Plg. E. Schillebeeckx, *op. cit.*, 48 p.
  55. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, 8, 23-24 p.
  56. Plg. Denzinger, n. 1794.
  57. H. Schlier, *Die Kirche nach dem Briefe an die Epheser, (Die Zeit der Kirche)*, Freiburg, 1956, 159-185; plg. E. Schillebeeckx, *op. cit.*, 50 p.
  58. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, 48, 81 p.
  59. Plg. Karl Rahner, *The Church and the Sacraments*, N. Y. 1963, 18 p.
  60. Plg. Enciklika 'Mystici Corporis', A.A.S., 25, 1943, 218 p.
  61. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, 7, 126-127 p.
  62. Plg. E. Schillebeeckx, *op. cit.*, 59 p.
  63. Plg. E. Schillebeeckx, *op. cit.*, 60 p.
Schillebeeckx, *op. cit.*, 54-59 p.
  64. Šio klausimo aiškinimui pasinaudoju kiek daugiau Edward
  65. Docketizmas (iš gr. dokein — 'rodytis') krikš ionyb s pradžioje pasireiškusi manichejin sekta, laikiusi medžiag blo-gio versme ir tod l neigusi, kad Kristus tikrai sik nij s. Tik atrod , kad Kristus turi k n .
  66. Plg. Joseph Doncel, S.J., *Can our God never change? (Theology Digest)*, St. Louis, Mo. volume 20, No. 3 Autumn 1972, 211-212 p.

67. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, 8, 127 p.
68. Plg. Pr. Manelis, Kristus kalba Bažny ioje, (Laivas) 1968, Nr. 18, 2-3 p.; Nr. 19, 5-6 p.
69. Kristaus Karaliaus švent s prefacija; plg. Jn 14, 2-3.
70. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, 45, 218 p.

ANTRASIS SKYRIUS

1. Plg. Mt 26, 27; Mk 14, 23; Lk 22, 17, 19; 1 Kor 11, 24.
2. Eucharistijos vard vartoja šv. Ignacas Antiochietis (107), šv. Justinas kankinys (165), šv. Ireniejus (135-200); plg. I. Filograssi, S.J., De Sanctissima Eucharistia, Roma, 1953, 70 p.; New Catholic Encyclopedia, 5, 599 p.
3. Plg. Lexikon fuer Theologie und Kirche, Freiburg im Breisgau, 1935, VII, 116. Taip pat New Catholic Encyclopedia, 9, 414.
4. Plg. Mk 14, 16-24; Lk 22, 13-20: "Nu j jie rado visk , kaip J zus buvo sak s, ir pareng Velyk stal . At jus metui, J zus s do su apaštalais prie stalo. Ir tar jiems: Trokšte troškau valgyti su jumis ši Velyk vakarien prieš kent damas. Sakau jums, nuo šiol aš daugiau jos nebevalgysiu, kolei ji išsipildys Dievo karalyst je. ... Ir pa m s duonos, jis sukalt b jo pad kos mald , lauž j ir dav apaštalams, tardamas: "Tai yra mano k nas, kuris už jus atiduodamas. Tai darykite mano atminimui. Lygiai taip po vakarien s jis pa m taur , sakydamas: "Ši taur yra Naujoji Sandora mano kraujyje, kuris už jus išliejamas". Plg. 1 Kor 11, 20-29.
5. Plg. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, n. 11, 28-29 p.; II, n. 30: Ganytojin s Vyskup pareigos Bažny ioje, 83 p.; II, n. 9: Misijin Bažny ios veikla, 225 p.: II, n. 15: Ekumenizmas, 39 p.
6. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, n. 11, 28 p.
7. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, II, n. 5: Kunig tarnyba ir gyvenimas, 177-178.
8. Plg. Epiklesis (gr. žodis) Lexikon fuer Theologie und Kirche, Freiburg, Br. 1931, III, 723.
9. Plg. 'Mysterium fidei'. Litt encycl de doctrina et cultu SS. Eucharistiae, AAS 57, 1965, 770 p.
10. Plg. Louis Ligier, S.J., II Sacramento dell'Eucaristia (ad so degli studenti), Pontificia Università Gregoriana, Roma 1971, n. 37-41, 24-27.
11. Plg. L. Ligier, op. cit., n. 73-74, 42-43 p.; J. Skvireckas, Senasis Testamentas, Roma 1955, I, 167 p.
12. Plg. L. Ligier, op. cit., n. 73-80, 43-45 p.

13. Plg. L. Ligier, op. cit., n. 84-86, 47 p.
14. John P. Schanz, *The Sacraments of Life and Worship*, Milwaukee 1966, 156 p.
15. Plg. Joseph M. Powers, S.J., *Eucharistic Theology*, New York 1972, 53-54 p.
16. Plg. Joseph M. Powers, op. cit., 56 p.; plg. L. Ligier, op. cit., n. 107-108, 56-57 p.
17. Plg. Marie-Joseph Nicolas, O.P., *Der Leib des Herrn*. Aschaffenburg. Paul Pattloch Verlag, 1962, 7 p.
18. Plg. Marie-Joseph Nicolas, op. cit., 7 p.
19. Plg. Ludwig Hertling, S.J., *Geschichte der Katholischen Kirche*, Morrus-Verlag, Berlin 1949, 33, 39 p.
20. Plg. *Liturgia Horarum*, Typis Polyglottis Vaticanis, 1971, II, 544-545 p.; plg. John P. Schanz, op. cit., 145 p.; Schanz *ci-tuoja kiek pla iau šv. Justino Pirmosios Apologijos* 65 sk.
21. Plg. Ludwig Hertling, op. cit., 39 p.; plg. J. P. Schanz, op. cit., 268-270 p.
22. Plg. *Missale Romanum*, Typis polyglottis Vaticanis, 1970, n. 55, 40-41.
23. Plg. Ludwig Hertling, op. cit., 39 p.
24. Plg. John P. Schanz, op. cit., 271 p.
25. II Vatikano Susirinkimo dokumentai I, 10, 28 p.
26. Plg. Ludwig Hertling, op. cit., 33-34 p.; J. M. Powers, op. cit., 14 p.
27. Smyrn. 8; plg. J. M. Powers, op. cit., 16 p.
28. Didascalia, II, 58, 3. Ed Funke, 166, 168 p.; plg. J. M. Powers, op. cit., 16 p.
29. Smyrn. 7-8; plg. J. M. Powers, op. cit., 17 p.
30. Plg. J. M. Powers, op. cit., 17 p.
31. Catecheses, 22, 3; MG 33, 1100; plg. John R. Willis, S.J., *The Teachings of the Church Fathers*, New York 1966, n. 878, 448 p.
32. Plg. J. M. Powers, op. cit., 18 p.
33. Plg. J. M. Powers, op. cit., 20-21 p.
34. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, n. 26, 51 p.
35. J. Jungmann, S.J., *The Mass of the Roman Rite*, New York, 1951, Vol. I, 76 p.; cit. J. M. Powers, op. cit. 23 p.
36. Plg. J. M. Powers, op. cit., 24 p.
37. Plg. J. M. Powers, op. cit., 25 p.
38. Plg. J. M. Powers, op. cit., 25-26 p.
39. Plg. J. M. Powers, op. cit., 26 p.
40. Plg. I. Filograssi, op. cit., 144-150 p.
41. Cit. J. M. Powers, op. cit., 29 p.
42. Plg. J. M. Powers, op. cit., 29 p.

43. Denzinger, n. 355.
44. Plg. L. Hertling, op. cit., 172 p.
45. Plg. Denzinger, n. 430.
46. Plg. Denzinger, n. 437.
47. Plg. Concilium Tridentinum. Diariorum, Actorum, Epistolarum Tractuum. Ed. Goeresgesellschaft, Freiburg 1919, Vol. 8, 721 p.; cit. J. M. Powers, op. cit., 32 p.
48. Denzinger, n. 877.
49. Denzinger, n. 844.
50. Plg. J. M. Powers, op. cit., 41 p.
51. Plg. Denzinger, n. 930, 934.
52. Denzinger, n. 932, 936.
53. Plg. Denzinger, n. 938, 939.
54. Denzinger, n. 948.
55. Plg. Denzinger, n. 944.
56. Plg. J. M. Powers, op. cit., 43 p.
57. "Tra le sollecitudini", 1903.XI.22; Decreta authentica SRC, No. 4121; plg. John P. Schanz, op. cit., 279 p.
58. Plg. 'Divini cultus', 1928.XII.20; AAS, 1929, 21, 40; cit. John P. Schanz, op. cit., 280 p.
59. Plg. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, n. 28, 29, 134 p.
60. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, n. 48, 141 p.
61. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, n. 10, 28 p.
62. Plg. Missale Romanum, Roma 1970, Constitutio Apostolica, 16 p.

TRE IASIS SKYRIUS

1. Louis Ligier, II Sacramento dell'Eucaristia, Roma 1971, n. 307, 134 p.
2. Urbanus IV, Bul 'Transiturus de hoc mundo', 11. Aug. 1264; plg. Denzinger, n. 5004: "... realem eorum praesentiam obtinemus. In hac vero sacramentali commemoratione, in propria vero substantia, st nobiscum."
3. Plg. Denzinger, n. 883.
4. Plg. Louis Ligier, op. cit., n. 320, 139 p.
5. Plg. Denzinger, n. 801, 811.— Tik jimas reiškia ne tik kurios nors tiesos pri mim , bet viso asmens atsidavim Kristui.
6. Plg. Denzinger, n. 801, 817, 819.
7. The Jerome Biblical Commentary, Englewood Cliffs, N.J. 1968, 438 p.
8. Panašiai, nors netolygiai, mes b name su Kristumi per krikšt : "Argi nežinote, jog mes visi, pakrikštytieji Kristuje J zuje, esame pakrikštyti jo mirtyje? Taigi krikštu mes esame kartu su juo palaidoti mirtyje, kad kaip J zus buvo

prikeltas iš numirusi T vo šlovinga galia, taip ir mes pradume gyventi atnaujint gyvenim ” (Rom 6, 3-4).

9. Lukas (22, 15-18 ir 19-20) aiškiai skiria tradicin Senosios Sandoros vakarienę, kur valgomas Velyk avinlis ir su maldomis geriamas vynas iš vienos taurės, ir Eucharistijos — Naujosios Sandoros steigimą, kur Jzus, naujasis Dievo Avinlis, maitina savo mokinius savuoju knu ir krauju. Plg. Naujasis Testamentas, Bostonas 1972. — Luk 22, 19-20: Originale yra esamojo laiko neveikiamieji dalyviai ‘atiduodamas’, ‘išliejamas’, kurie kartu turi busimojo laiko reikšmę. Kuo ‘atidavimas’, kraujo ‘išliejimas’ — tai specifiniai terminai, reiškiantys ritualinį auką. Taigi šis tekstas kalba apie Jzaus gyvybę su kruvinu auku ant kryžiaus ir jo nekruviną šv. Mišią auką. Plg. Naujasis T st., 199-200 p.
10. II Sacramento dell'Eucaristia, n. 189-195, 89-92 p.; n. 348-350, 149-150 p.
11. Šv. Jeronimas, ad Hebidiam, (PL 22, 986), Krist Eucharistijoje vadina — “ipse conviva et convivium”; cit. L. Ligier, op. cit., n. 353, 150 p.
12. Plg. Marie-Joseph Nicolas, op. cit., 16-17 p.
13. Plačiau šis klausimas apie amžinai veiksmingą Kristaus išganomąjį veiksma yra paaiškintas pirmame šios knygos skyriuje (8, 50-56).
14. Cit. iš M.-Joseph Nicolas, op. cit., 23 p.; ži r. taip pat citat antrame skyriuje, 4a, 90-91 p.
15. Cit. iš M. J. Nicolas, op. cit., 23 p.
16. Cit. iš M. J. Nicolas, op. cit., 24 p.
17. Plg. M. J. Nicolas, op. cit., 24 p.
18. Cat. Myst. V, 21-22; PG 33, 1125; cit. L. Ligier, op. cit., n. 367, 156-157 p.
19. Plg. M. J. Nicolas, op. cit., 25 p.
20. PG 58, 743; 61, 203-204; cit. L. Ligier, op. cit., n. 372, 159 p.
21. Plg. M. J. Nicolas, op. cit., 25 p.
22. Plg. Adversus Haereses IV. 18, 5; PG 7, 1029A; cit. L. Ligier, op. cit., n. 375, 160 p.
23. Adversus Marcionem, IV, 40 (PL 2, 460); cit. L. Ligier, op. cit., n. 376, 160 p.
24. Adversus Marcionem, I, XIV, 3 (PL col262); cit. L. Ligier, op. cit., n. 376, 160 p.
25. Plg. In Mt. 11, 14 (PL 13, 948); cit. L. Ligier, n. 377, 161 p.
26. Plg. Dem. evang. VIII, 1 (PG 22, 596); cit. L. Ligier, n. 377, 161 p.
27. Plg. Cat. Myst. IV, 3-V, 20 (PG 33, 1100A), 1124 Bo; cit. L. Ligier, n. 377, 101 p.

28. Plg. Orat. VIII, 18 (PG35, 809C); cit. L. Ligier, n. 377, 161 p.
29. Plg. L. Ligier, op. cit., n. 378, 379, 161-162 p.
30. Plg. M. J. Nicolas, op. cit., 26 p.
31. M. J. Nicolas, op. cit. 26 p.
32. PL 38, 1099-1100; cit. Joseph M. Powers, *Eucharistic Theology*, 20 p.
33. PL 38, 1246-1247; cit. J. M. Powers, op. cit., 20 p.
34. Plg. Louis Ligier, op. cit., n. 383-384, 164-165 p.
35. Plg. L. Ligier, op. cit., n. 386, 166 p.
36. Plg. *Enciclopedia Italiana*, XXVIII, 672, 864.
37. Plg. PG 94, 1148.
38. Denzinger, n. 355.
39. Plg. L. Ligier, op. cit., n. 397, 170 p.
40. De Sacramentis II, VIII, 13 (PL 176, 470-471); cit. L. Ligier, op. cit., n. 399, 171 p.
41. Denzinger, n. 355.
42. Denzinger, n. 430. — Albigie iai arba katarai teigia, kad Dievas n ra suk r s ir leid s blog pasaul. Blog yra suk rusi piktoji dvasia. J pasaul ži ra remiasi krikš ionybei svetimu dualizmo principu.
43. Denzinger, n. 5004.
44. Cit. E. Schillebeeckx, O.P., *The Eucharist*. Sheed and Ward, New York, 1968, 30 p.
45. Cit. E. Schillebeeckx, op. cit., 30 p.
46. Cit. L. Ligier, op. cit., n. 420, 179 p.
47. Cit. L. Ligier, op. cit., n. 420, 179 p.
48. Plg. L. Ligier, op. cit., n. 420-421, 179 p.
49. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, n. 7, 126-127 p.; plg. Pijus XII, 'Mediator Dei', AAS XXXIX, 1947, 528.
50. Plg. AAS, 1965, 762-764.
51. Paulius VI, *The Credo of the People of God*, USC Conference, Washington D.C., 1968.VI.30.
52. Plg. L. Ligier, op. cit., n. 438-439, 186 p.
53. S. Th. Ill, q. 65, art. 3; plg. M. J. Nicolas, op. cit., 49 p.

KETVIRTASIS SKYRIUS

1. 'Mysterium fidei', 1965.IX.3, n. 46; plg. Concilium Tridentinum, *Decretum de SS. Eucharistia*, c. 4 et can. 2; Denzinger, n. 877, 884.
2. Transsignifikacijos ir transfinalizacijos teorij pla iai išd sto Joseph M. Powers, S.J., *Eucharistic Theology*, ketvirtasis skyrius, 111-179 p.; plg. taip pat Louis Ligier, S.J., *II Sacramento dell'Eucaristia*, n. 539-562, 225-235 p.

3. I Apol. 66, 2; cit. L. Ligier, op. cit., n. 490, 202 p.
4. Plg. L. Ligier, op. cit., n. 490, 202 p.
5. C. Celsus, 8, 33 (G 11, 1566); plg. L. Ligier, op. cit., n. 498, 205 p.
6. Cat. Myst. 4, 6 ir 9; cit. L. Ligier, op. cit., 205 p.
7. Plg. L. Ligier, op. cit., 498, 205 p.
8. Oratio in Baptismum Christi (PG 46, 581-582 C); cit. L. Ligier, op. cit. 205 p.
9. Cit. L. Ligier, op. cit., n. 493, 203 p.
10. Magnitudo (PL 30, 275 C - 276 A); cit. L. Ligier, op. cit., n. 515, 213 p. — Faustus buvo Riez'o vyskupas prieš 462 m.
11. Denzinger, n. 877, 884.
12. Plg. Laivas, Chicago, 111., 1968, Nr. 20, 1 p.
13. Plg. Berengaro tik jimo išpažinimas; Denzinger, n. 355; Konstancos Susirinkimas, Denzinger, n. 581; Tridento Susirinkimas, Denzinger, n. 877, 883, 884; Paulius VI, 'Mysterium fidei' ir 'Tik jimo Išpažinimas'.
14. Plg. L. Ligier, op. cit., n. 587, 245-246 p.
15. Plg. M. J. Nicolas, op. cit., 43-52 p. — Kalbant apie peresminim , daugiau pasinaudota šiuo autorium.
16. Plg. M. J. Nicolas, op. cit., 48 p.
17. Plg. S. Th. III, q. 76, a.1, ad 1-um.
18. Plg. L. Ligier, op. cit., n. 595, 248 p.

PENKTASIS SKYRIUS

1. Plg. 'Mediator Dei', AAS 39, 1947, 555-562 p.
2. Plg. Consilium as exs. Const, de S. Liturgia, (1967.V.25), n. 3c.
3. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, n. 55, 143 p.
4. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, n. 10, 28 p.
5. Plg. The Jerome Biblical Commentary, 269 p.
6. Plg. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, n. 10, 28 p.
7. Epistola heortastica VI, 14 (PG 26, 1411-1412); cit. L. Ligier, op. cit., n. 613, 258 p.
8. Glasphorum in Lv. liber (PG 69, 576); plg. In Joan. XI, 11 (PG 74, 560B); cit. L. Ligier, op. cit., n. 614, 258 p.
9. PG 49, 351; cit. L. Ligier, op. cit., n. 617, 259 p.
10. PG 60, 465; cit. L. Ligier, op. cit., 259 p.
11. Sermo IX, 10 (PL 38, 85); cit. L. Ligier, n. 617, 260 p.
12. Plg. Decretum S. Concilii, approbatum a Pio X, 20, Dec. 1905; Denzinger, n. 1981-1990.
13. Decretum 'Quam singulari', Congr. de Sacramentis, 8. Aug. 1910; Denzinger, n. 2137.

14. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, (n. 48: Liturgin konstitucija), 141 p.
15. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, n. 10, 27 p.
16. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, n. 10, 28 p.; plg. II, (n. 3), 135 p.
17. Plg. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, II, 170-172 p. (n. 2).
18. De Civitate Dei X, 6 (PL 41, 283); cit. L. Ligier, op. cit., n. 636, 265 p.: "Verum sacrificium st omne opus quod agitur ut sancta societate inhaereamus Deo."
19. Plg. Antanas Maceina, Krikš ionis pasaulyje, Chicago, 111. 1973, 317 p.
20. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, n. 10; 28 p.
21. Plg. L. Ligier, op. cit., n. 658, 271 p.
22. Plg. Naujasis Testamentas, Bostonas, 1972, 267 p. (aiškinimas Jn 17, 19).
23. De Civitate Dei X, 6; plg. L. Ligier, op. cit., n. 652, 269 p.
24. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, II, 172 p. (n. 2).
25. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, n. 34, 63 p.
26. Šv. Augustinas, De Civitate Dei X, 6 (PL 41, 284); plg. L. Ligier, n. 648, 268 p.
27. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, II, 179 p. (n. 5).
28. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, 128 p. (n. 10).
29. Plg. Louis Ligier, op. cit. n. 680, 280 p.
30. De mysteriis 58 (PL 16, 408-409); plg. L. Ligier, op. cit., n. 681, 280 p.
31. Plg. L. Ligier, op. cit., n. 681, 280 p.
32. In I ad Cor. hom. XXX, 2 (PG 61, 251-252); plg. L. Ligier, op. cit., n. 681, 281 p.
33. Plg. L. Ligier, op. cit., n. 694-696, 284-285.
34. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, II, 178 p. (n. 5).
35. S. Th. III, q. 79, a.1; plg. Colman E. O'Neill, O.P., Meeting Christ in the Sacraments, New York, 1970, 190 p.
36. Plg. Colman E. O'Neill, O.P., op. cit., 191-192 p.
37. Plg. Louis Ligier, op. cit., n. 706, 288 p.; Plg. taip pat Marie-Joseph Nicolas, Der Leib des Herrn, 77 p.
38. Cat. Myst. 4, 3; plg. Ludwig Ott, Fundamentals of Catholic Dogma, St. Louis, Mo. 1964, 394 p.
39. In Joan. hom. 46, 3; plg. Ludwig Ott, op. cit., 394 p.
40. In Joan. 10, 2 (15, 1); plg. Ludwig Ott, op.cit., 394 p.
41. Plg. Denzinger, n. 698: "Huius sacramenti effectus, quem in anima operatur digne sumentis, est adunatio hominis ad Christum."
42. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, 52 p. (n. 26).

43. Plg. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, 29 p. (n. 11).
44. Plg. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, 21 p. (n. 7).
45. Didache 9, 4; šv. Cyprionas, Ep. 63, 13; šv. Jonas Chrizostas, in ep. L ad Cor. hom. 24, 2; plg. Ludwig: Ott, op. cit., 394 p.
46. In Joan. tr. 26, 13; plg. Ludwig Ott, op. cit., 395 p. — Ir Tridento Susirinkimas Eucharistij laiko Bažny ios vienyb s ir meil s simboliu; plg. Denzinger, n. 873, 875, 882.
47. Plg. Marie-Joseph Nicolas, O.P., op. cit., 80 p.
48. Plg. Marie-Joseph Nicolas, op. cit., 81 p.
49. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, II, 39 p. (n. 1).
50. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, II, 44 p. (n. 22).
51. Rev. Jorn P. Schanz, The Sacraments of Life and Worship, Milwaukee, 1966, 225-226 p.; plg. L. Ligier, op. cit., n. 739-743, 302-304 p.
52. Denzinger, n. 875; plg. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, 141 p. (n. 47).
53. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, 207 p. (n. 38).
54. Katalik Katekizmas (Iš vokie i kalbos vertimas, Pr.M.), Roma, 1960, 137 p.
55. Plg. Marie-Joseph Nicolas, Der Leib d s Herrn, 84-88 p.; prel. dr. F. Bartkus - kan. dr. P. Aleksa, Dievas ir Žmogus, Roma, 1953, 364-368 p.; Katalik Katekizmas (Pr.M.), 132-135 p.

ŠEŠTASIS SKYRIUS

1. Plg. M. Luter, De captivitate babylonica (1520); De abroganda Mis:a privata (1521-1522); plg. L. Ligier, op. cit., n. 774-776, 320-321 p.
2. Plg. L. Ligier, op. cit., n. 777-778, 322 p.
3. Plg. Marie-Joseph Nicolas, op. cit., 54-55 p.; šv. Augustinas: "Visibile invisibilis sacrificii sacramentum", cit. L. Ligier, op. cit., n. 759, 313 p.
4. De Civitate Dei x, 6 (PL 41, 293).
5. Plg. Arkivysk. J. J. Skvireckas, Senasis Testamentas, I, Roma, 1955, 63 p.
6. Plg. Marie-Joseph Nicolas, op. cit., 57 p.
7. S. Th. III, q. 22, a.5; plg. Marie-Joseph Nicolas, op. cit., p. 59.
8. Plg. Ludwig Ott, Fundamentals of Catholic Dogma, 403 p.
9. Didache, 14; plg. John P. Schanz, The Sacraments of Life and Worship, 176 p.
10. Šv. Justinas, Dialogas su Trifonu, cap, 41, 3; plg. L. Ligier, op. cit., n. 752, 319 p.; John P. Schanz, op. cit., 176 p.

11. *Adversus Heaereses* IV, 17, 5; plg. J. P. Schanz, op. cit., 177 p.
12. *Epistola* 63, 14; plg. J. P. Schanz, op. cit., 177 p.
13. Plg. L. Ligier, op. cit., n. 754, 311 p.
14. *De Mysteriis*, V, 8-10 (PG 33, 1116 AB); plg. J. P. Schanz, op. cit., 175-176; L. Ligier, op. cit., 311 p.
15. *Homilia ad Hebraeos*, 17, 3 (PG 63, 131); plg. J. P. Schanz, op. cit., 178 p.
16. *Theodore of Mopsuestia, Catechetical Sermons*, XV, 14, 20; cit. J. P. Schanz, op. cit., 179 p.
17. *The City of God*, 10, 6; plg. J. P. Schanz, op. cit., 179 p.
18. *The City of God*, 10, 20; plg. J. P. Schanz, op. cit., 179 p.
19. *The City of God*, 10, 6; plg. J. P. Schanz, op. cit., 180 p.
20. "... vocari sacrificium et oblationem, quia memoria est et repraesentatio veri sacrificii et sanctae immolationis factae in ara crucis... quotidie immolatur in sacramento, quia in sacramento recordatio fit illius quod factum est" (IV Sent., dist. XII, n. 7, PL 192, p. 866); plg. L. Ligier, op. cit., n. 765, 316-317 p.
21. *S. Theol.* III, q. 73, a. 4; plg. q. 80, a.10: "hoc sacramentum... est commemorativum dominicae passionis, quae fuit verum sacrificium, et secundum hoc nominatur sacrificium".
22. *S. Theol.* III, q. 79, a.7, ad 2-um; q. 75, a.2, ad 1-um; q. 83, a.1: "hoc sacrificium, quod est memoriale dominicae passionis. ..., imago quaedam repraesentativa"; plg. L. Ligier, op. cit., n. 765, 317 p.
23. *S. Theol.* III, 83, 1.
24. *Commentarii in IV Sent.*, dist. XIII, a.23, *Opera* t. XVI, p. 209b: "Tmmolatio nostra non tantum est repraesentatio, sed immolatio vera, id est, rei immolatae oblatio per manus sacerdotum... non est repraesentatio tantum, sed verus actus offerendi"; plg. L. Ligier, op. cit., n. 765, 317 p.
25. Matthias Joseph Scheeben, *The Mysteries of Christianity* (Translated by Cyril Vollert, S.J.), B. Herder Co. St. Louis, Mo. 1946, 505-511 p. — Karl Rahner, S.J., *The Church and the Sacraments*, New York, 1963, 82-87 p.
26. Plg. L. Ligier, op. cit., n. 771, 319 p.
27. Gerard Butcher and Roger Nerbitt (Editors), *The Eucharist: Unity or Truth? Faith-Keyway Publications*, Illford, Essex, Lancs.. IGI 4AT, 111 p.
28. *AAS* XXXIX, 1947, 548 p.; plg. L. Ligier, op. cit. n. 785, 326 p.
29. *II Vaticano Susirinkimo dokumentai*, I, 141 p. (n. 47).; plg. Pop. Pauliaus VI enciklik 'Mysterium fidei', n. 4 ir 5.
30. Plg. Marie-Joseph Nicholas, O.P., op. cit., 60 p.
31. Plg. L. Ligier, op. cit. n. 876, 882, 366-367 p.

32. Plg. John P. Schanz, op. cit., 194-195 p.: Trumpai paduodami trij teolog aiškinimai — De la Taille, Dom Odo Casel ir Kan. Masure.
33. Plg. Marie-Joseph Nicolas, op. cit., 62 p.
34. Plg. Marie-Joseph Nicolas, op. cit., 65-68 p.
35. Plg. L. Ligier, op. cit., n. 802, 335 p.
36. Origenas, In Lv. hom. XIII, 3 (PG 12, 517 AB), cit. L. Ligier, op. cit. n. 818, 343 p-
37. Plg. Pius XII, Enc. 'Mediator Dei', AAS XXXIX, 1947, 548-549 p.; plg. I. Filograssi, S.J., De Sanctissima Eucharistia, Roma, 1953, 411 p.
38. Plg. Ludwig Ott, op. eit., 414 p.; plg. L. Ligier, op. cit., n. 899, 374 p.
39. Plg. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, 114 p. (n. 17).
40. De crucifixione III, 10; cit. L. Ligier, op. cit., n. 911, 380 p.
41. Orat. II apol. (PG 35, 497 AB); cit. L. Ligier, op. cit., 380 p.
42. Haer. 55,4 (PG 41, 980); cit. L. Ligier, op. cit., 380 p.
43. In Hebr. 9, hom. XVII, 1 (PG 63, p. 129A); cit. L. Ligier, op. cit. 380 p.
44. In mysticam cenam (PG 77, 1029 B); cit. L. Ligier, op. cit., 380 p.
45. Sermo 3, Denis (PL 46,827); cit. L. Ligier, op. cit., n. 810, 380 p.
46. In 2 Tim hom. II, (PG 62, 612); cit. L. Ligier, op. cit., n. 912, 381 p.
47. In Jo. hom. 86, 4 (PG 59, p. 472); cit. L. Ligier, op. cit., n. 912, 381 p.
48. Cod. Vat. graecus 1422 f. 73 V.-74 v; cit. L. Ligier, op. cit., 381 p.
49. Plg. L. Ligier, op. cit., n. 913-915, 381-382 p.
50. S. Theol. III, q. 83, a.1, ad 3-m; q.82, a.4; In IV Sent. dist. XII.
51. De Sacramento Eucharistiae, dist. V, cap. 3, Opera t. 21, p. 90; cit. L. Ligier, op. cit., n. 918, 383 p.
52. Plg. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, II, 177 p. (n.5).
53. Plg. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, 126 p. (n.7).
54. Plg. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, II, 177 p. (n.5).
55. Cit. L. Ligier, op. cit., n. 934, 389 p. (Lotyniškas tekstas).
56. Plg. Instructio de cultu mysterii eucharistici, 5.25.1967, n. 3c. — Plg. I. Filograssi, S.J., op. cit., 328-338 p.
57. 'Mysterium Fidei', n. 31. — Tema apie Bažny i kaip eucharistin s aukos kunig ir aukojam dovan , nors turi pagrind Naujajame Testamente, oficialiai prad ta mokyti tik 20-t šimtmet . Kukliai iškeliamas šis klausimas Pijaus XI

enciklikoje 'Miserentissimus Redemptor' (1928.V.8) ir Pijaus XII enc. 'Mystici Corporis Christi' (143.VI.29); plaiau ši klausim yra išdėstytas Pijus XII savo enciklikoje 'Mediator Dei et hominum' (1947.XI.20).

58. Plg. 'Mysterium fidei', AAS 57 (1965), 761 p., n. 32.
59. Plg. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, 21, 2-29 p. (n. 7 ir 11).
60. Plg. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, 63 p. (n. 34).
61. De adoratione in spiritu et veritate, lib. XVI (PG 68, 1035); plg. cit. L. Ligier, op. cit., n. 944, 392-393 p.
62. PG 69, 439-442A; plg. L. Ligier, op. cit., n. 945. 393 p.
63. Epist. 63, 12 (PL 4, 383-384); cit. L. Ligier, op. cit., n. 946, 393 p.
64. De Civitate Dei, lib. X, cap. VI (PL 41, p. 284).
65. De Civitate Dei, lib. X, cap. XX (PL 51, 298); cit. L. Ligier, op. cit., n. 948, 394 p.
66. De Corpore et Sanguine Christi (PL 120, 1353); cit. L. Ligier, op. cit., n. 950, 395 p.
67. De Sacramentis Corporis et Sanguinis Domini, I, 19 (PL 180, 794); cit. L. Ligier, op. cit., n. 950, 395 p.
68. Matthias Joseph Scheeben, The Mysteries of Christianity, St. Louis, Mo., 1946, 510-511 p.
69. De Civitate Dei, XX (PL 41, 676); cit. L. Ligier, op. cit., 959, 398 p.
70. In 2 Cor. hom. XVIII, 3 (PG 61, 527); cit. L. Ligier, op. cit., n. 961, 399 p.
71. Expositio Missae, 51 (PL 119, 47); cit. L. Ligier, op. cit., n. 368, 400-401 p.
72. PL 138, 11183A: "Per manus sacerdotum consecrantur."
73. PL 138, 1169 B: "Per manus nostras perficere"; cit. L. Ligier, op. cit., n. 968, 401 p.
74. De divinis officiis, cap. XL (PL 101, 1246A); cit. L. Ligier, 401 p.
75. II Vatikano Susirinkimo dokumentai, I, 28 p. (n. 10).
76. Plg. Pijaus XII enciklika 'Mediator Dei et hominum', AAS 39, 1947, 555-556 p.
77. Expositio Missae, 51 (PL 119, 47D); cit. L. Ligier, op. cit., n. 973, 402 p.
78. Dominus vobiscum (PL 145, 237D): "Quod ille sacerdos Deo offerendo manibus tractat, hoc multitudo fidelium intenta mentium devotione commendat"; cit. Louis Ligier, op. cit., 402 p.

KUN. ANTANAS VILKAITIS

Mecenatas

KUN. ANTANAS VILKAITIS

Gim 1894 spalio 21 Vekerotišk s kaime, Šunsk parapijoje, Marijampol s apskr. Lank Šunsk rusišk j pradžios mokykl . Vokie i okupacijos metu, baig s pedagoginius kursus, mokyto- javo Bebrininkuose prie Simno. Marijampol je atsidarius Žibu- rio gimnazijai 1917, joje toliau mok si. Kunigu ruoš si Sein seminarijoje (Seinuose, Zupliuose, Gižuose). 1924 spalio 26 buvo ėšventintas ir paskirtas Slavik vikaru. 1926-34 vikaravo Alvite. 1934 buvo paskirtas Šeštok ir v liau Slavik klebonu. Po to Alvite buvo žem s kio mokyklos kapelionu ir parapijos klebo- no pagelbininku. 1940 klebonavo Alksn nuose, 1941-44 Alvite. Karo aplinkybi nublokštas Vokietij , dirbo kuri laik Frei- burgo arkivyskupijoje, 1947 buvo paskirtas Kielio lietuvi ir kit taut stovyklos kapelionu. Emigrav s Kanad , dirbo šv. Kazimiero lietuvi parapijoje Montrealyje, o persik l s Jung- tines Amerikos Valstybes — šv. Andriejaus parapijoje Philadel- phijoje ir paskui šv. Antano parapijoje Cicero, Illinois, kur ir mir 1975 birželio 23. Jis buvo ne tik zakristijos kunigas, bet ir veiklus visuomenininkas, uolus spaudos r m jas. Savo l šomis išleido kun. Andriaus Baltinio parašyt monografij Vyskupo Vincento Borisevi iaus gyvenimas ir darbai (1975) ir ši veikal apie Krist Eucharistijoje. Bolševik nukankintas vysk. V. Bo- risevi ius buvo kun. A. Vilkai io pusbrolis.

KUN. PRANAS MANELIS

Gim 1907 rugs jo 22 Pranckab džio kaime, Šaki apskrityje. Mok si Marijampol s gimnazijoje ir Vilkaviškio kunig seminarijoje. 1931 birželio 21 šventintas, dvejus metus buvo Krosnos parapijos vikaru. 1933-37 studijavo Romoje, Gregorianumo universitete, kur baig teologijos daktaro laipsniu, apgyn s magna cum aud disertacij De Regia Christi potestate ad mentem S. Roberti Bellarmini. 1937-44 fundamentalin Ir moralin teologij d st Telši , Vilkaviškio ir Kauno kunig seminarijose. 1945-50 buvo lietuvi klierik rektorium Eichstaetto seminarijoje Bavarijoje. 1952-75 buvo profesorium ir kapelionu Notre Dame kolegijos Belmonte, Kalifornijoje. 1975 m. iš jo pensij ir buvo Nukryžiuotojo J zaus Seser Kongregacijos kapelionu Brocktone, MA iki mirties, 1977.IV.10. Teologiniais ir jaunosios kunig kartos aukl jimo klausimais raš straipsni lietuvi periodiniuose žurnaluose. Yra išvert s Leono XIII enciklik Arcanum divinae sapientiae (1949), Pijaus XII enciklik Fulgens Corona ir iš vokie i kalbos Katalik katekizm (1958). Pagerbdama autori “Krikš ionio Gyvenime” redakcija paliko kai kuriuos jo išsireiškimus, kuri jis nenor jo pakeisti, nors kalbos tikrintojas patar .

NAUJI PRENUMERATORIAI R M JAI

Gulbinskas Konstantinas, kun. dr. OFCap. Werne, Vokietija

Lembertien Monika, Santa Monica, CA, JAV

Martinkien Birut , So Boston, MA, JAV

KRIKŠ IONIS GYVENIME
KNYG SERIJOS LEIDINIAI

P.O. Box 608, Putnam, CT 06260

1. II Vatikano Susirinkimo dokumentai. 1 dalis. Konstitucijos. 1967, 282 psl. \$3.50, prenumeratoriams \$2.60
2. II Vatikano Susirinkimo dokumentai. 2 dalis. Dekretai ir pareiškimai. 1968, 306 psl. \$3.50, pren. \$2.60
3. II Vatikano Susirinkimo dokumentai. 3 dalis. Popieži kalbos ir raštai. 1969, 362 psl. \$4.00, pren. 3.00
4. Stasys Yla, Šiluva Žemai iu istorijoje. 1 dalis. Reformacija ir restauracija. Gausiai iliustruota. 1970, 296 psl. \$5.00, pren. \$3.75
5. Stasys Yla, Šiluva Žemai iu istorijoje. 2 dalis. Ruošiama spaudai.
6. Antanas Maceina, Didieji dabarties klausimai. Pasaulio sekuliarizacija. Evangelij numitinimas. Evoliucija ir religija. 1971, 332 psl. \$6.00, pren. \$4.50
7. Stasys Žilys, Gyvoji Liturgija. 1970, 184 psl. \$5.00, pren. \$3.75
8. Matas Raišupis, Dabarties kankiniai. Lietuvos vyskup , kunig ir tikin i j kryžiaus kelias pirmojoje ir antrojoje Soviet okupacijoje. 1972, 436 psl. \$6.75, pren. \$5.00.
9. Kun. dr. Jonas Gutauskas, Dievas šiandien. Dievo samprata ir jo buvimas. Žmogaus su Dievu ir be Dievo likimas. 1973, 288 psl. \$6.00, pren. \$4.50
10. Antanas Maceina, Krikš ionis pasaulyje. Pasauliško vaidmuo išganymo istorijoje. 1973¹, 1974², 404 psl. \$7.00, pren. \$5.25
11. Alfonsas Grauslys, Šviesa tamsoje. 1974, 456 psl. \$8.00, pren. \$6.00
12. Protu ir tik jimu. Mariteno rašt rinktin . Vert Anicetas Tamošaitis, S.J. 1975, 340 psl. \$6.00, pren. \$4.50
13. Antanas Maceina, Religijos filosofija. 1 dalis. 1976, 336 psl. \$6.00, pren. \$4.50
15. Pranas Manelis, Kristus ir Eucharistija. Dievo veikla išganymo istorijoje. 1977, 384 psl., \$7.00, pren. \$5.25
Šventoji Dvasia — Bažny ios atnaujintoja. Charizmatinis Bažny ios atsinaujinimas ir Bažny ios vadov žodžiai. Paruoš prel. Vytautas Bal i nas. 1976, 124 psl. \$2.00, pren. nemokamai.
Psalmynas. Iš Neovulgatos naujai išverstas ir išleistas Lietuvoje 1973. Perspausdintas 1974, 262 psl. \$3.50, pren. \$2.50
Šv. Raštas. Naujasis Testamentas. Naujai išverstas iš graik kalbos ir išleistas Lietuvoj 1972, JAV perspausdino ir išleido Kunig Vienyb . (M s platinamas). 638 psl. \$5.00, pren. \$3.00